Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Arbor vitae crucifixae liber IV-V

https://hdl.handle.net/1874/329095

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 200.

X 4 D
N 5

Liber monasterij Canonicorum regularium in traiecto

348 *(Eccl. 200, antea 2951.) Membr. fol. 207 ff. 2 col. Saec. XV.*

Meditationum de vita Jesu Christi liber IV, V.

Fol. 1a. Incipiunt versiculi et themata seu exempla quarti libri. Meditacio diei iouis O crux frutex, cet. Fol. 1b. Expliciunt themata seu capitula (LI)..... Incipit liber quartus. Jhesus rex orbis veniens. Jhesus digne laudatus etc. Capitulum primum vbi agitur quomodo Jhesus venit super azinam in Jherusalem, cet. Attende quod in hoc facto domini saluatoris, cet. — In fine cap. XVII libri V:... benedicendus in secula seculorum. Amen.

„Liber monasterij Canonicorum Regularium in Traiecto." Cf. supra. N° 310. — Band met alle looden knoppen.

348

Meditationum de vita Jesu Christi liber IV, V.

Est UBERTINI DE CASALE *Arbor vitae crucifixae Iesu* liber IV et V, quod a Tiele addubitatum fuisse miramur. Cf. ea quae notavit Tiele ad cod. 310, ubi tamen pro „N° 346" legas „N° 348".

Hs.
4 D 5

n.° 255. l.

nunc

N.° 295. L.

Incipiunt versiculi et themata seu capitula quarti libri. Meditatio diei iovis
O crux frutex salvificus. vivo fonte rigatus. Cuius flos aromaticus fructus desideratus.
Ihesus rex orbis veniens.
Ihesus digne laudatus.
Ihesus urbi compatiens.
Ihesus asello latus.
Ihesus futura predicens. primum capitulum
Ihesus clarificatus.
Ihesus templum ingrediens
Ihesus zelo armatus.
Ihesus partum perficiens. secundum capitulum
Ihesus dolo observatus.
Ihesus subiectis serviens. tertium capitulum
Ihesus panis sacratus. quartum capitulum
Ihesus iudam corripiens. quintum capitulum
Ihesus dilecto stratus. sextum capitulum
Ihesus sermone faciens.
Ihesus consternatus. septimum capitulum
Meditatio diei veneris.
O crux frutex et cetera
Ihesus futura predicens.
Ihesus orans prostratus. octavum capitulum
Ihesus ad bellum exiens.
Ihesus turba vallatus.
Ihesus turbam deiciens.
Ihesus deus monstratus nonum capitulum
Ihesus impium sustinens.
Ihesus vinculis ligatus.
Ihesus tractus crudeliter
Ihesus ter denegatus.
Ihesus delusus nequiter
Ihesus vultu velatus.
Ihesus consputus turpiter.
Ihesus colaphizatus decimum capitulum
Ihesus tacens humiliter
Ihesus circumrotatus.
Ihesus ligatus fortiter xi capitulum
Ihesus dire plagatus. xii capitulum
Ihesus productus viliter xiii capitulum
Ihesus ... clamatus xiiii capitulum
Ihesus spretus maligniter xiiii capitulum
Ihesus sententiatus. xv capitulum
Ihesus cruce circumferens xvi capitulum
Ihesus debilitatus
Ihesus matrem aspiciens.
Ihesus angustiatus.
Ihesus devotas alloquens.
Ihesus virens assatus. xvii capitulum
Ihesus ad crucem veniens.
Ihesus veste nudatus xviii capitulum
Ihesus pro nobis supplicans
Ihesus se morti offerens.
Ihesus dire clavatus. xix capitulum
Ihesus vexillum erigens.
Ihesus tricoloratus xx capitulum
Ihesus scelestos dividens.
Ihesus tunc blasphematus xxi capitulum
Ihesus orbem concutiens.
Ihesus excruciatus. xxii capitulum
Ihesus latronem erigens xxiii capitulum
Ihesus dans principatus xxiiii capitulum
Ihesus matri compatiens. xxv capitulum
Ihesus fletu rigatus xxvi capitulum
Ihesus cruore affluens xxvii capitulum
Ihesus fons desiccatus xxviii capitulum
Ihesus amore sitiens xxix capitulum
Ihesus felle potatus xxx capitulum
Ihesus clamando moriens xxxi capitulum
Ihesus vita privatus xxxii capitulum
Ihesus pallore decidens. xxxiii capitulum
Ihesus translanceatus. xxxiiii capitulum
Ihesus matrem afficiens xxxv capitulum
Ihesus intumulatus xxxvi capitulum
Meditatio diei sabbati
O crux frutex et cetera
Ihesus infernum adiens
Ihesus frangens conatus. xxxvii capitulum
Ihesus triumphans mortuus xxxviii capitulum
Meditatio diei dominice
O crux frutex et cetera
Ihesus surgens beatus xxxix capitulum
Ihesus decor preciuus. xl capitulum

Ihs orbi prelatus. — xli capitulum
Ihesus ductor exercitus — xlii capitulum
Ihs celo leuatus — xliii capitulum
Ihs largitor spiritus — xliiii capitulum
Ihs clarificatus — xlv capitulum
Ihesus spirans afflatus — xlvi capitulum
Ihesus cruce ditatus — xlvii capitulum
Ihesus dilectum eleuans — xlviii capitulum
Ihesus duo laureatus — xlix capitulum
Ihs matre glorificans — l capitulum
Ihs fonte reseratus — li capitulum
Expliciunt themata seu capittula et versiculi quarti libri.

Incipit liber quartus. Ihesus rex orbis veniens. Ihesus digne laudatus etcetera. Capitulum primum vbi agitur quomodo ihesus venit super azinam in iherusalem et quomodo populus exiuit ei obuiam et ingrediens in templum eiecit ementes et vendentes.

Attende qui in hoc facto domini saluatoris mirifico et mirabili comprehenduntur multa deuota et deuota more reducenda. que ut facilius occurrerent memorie illius qui vult vitam xpi continuare istos meditando versiculos. qui sub vno poterat versiculo dici multiplicaui in plures. quod et in aliis locis feci sepe vbi scilicet saluatoris facta mistica et deuota. ut per multos respectus eiusdem facti licet hic sint diuersa opera multiplicentur et attendatur deuotio meditantis. Et de quolibet posset fieri capitulum valde magnum propter questionem materie sed breuitatis amore sic omnibus tractando constringo. In hoc autem facto mistico historialiter continentur xpi recessio de bethania summo mane et discipulorum missio pro adductione pulli et azine. Processio xpi super iumenta discipulorum vestibus adornata. Occursus turbarum xpm ut regem recipiencium et exclamationum. Multa regie potestatis et maiestatis insignia. Prostratio vestium in via. Cesio de arboribus ramorum. Baiulatio et oblatio palmarum. Et omnis sic precedencium et sequencium concors acclamatio ut saluarentur per potenciam nominis regis. Pharizeorum insidiatio et inquisitio dicencium sibi ut discipulos et turbas laudantes increparet. Benignissima compassio ihu cum vidisset sacrilegam ciuitatem super eius futurum excidium et inter uoces laudancium cum magno fletu assumpsit lamentum. Commotio totius ciuitatis pro gloria introeuntis ihu. Et ingressus in templum vbi symoniacos et rapaces populum latrocinio spoliantes stupendo miraculo eiecit de templo cum dure increpacionis verbo. ibique multis sanatis cecis et claudis et aliis infirmis acclamantibus pueris osanna filio dauid in templo tot pharizei tabescentes inuidia et inuidia dissecati cum viderent eum et audientes indignacionem cordis sui de laude puerorum audierint confutacionem per verbum propheticum. Et iterum indigne ferentes expulsionem suorum facinorum de templo conquererent a xpo in qua potestate hec faceret vbi per necessitatem nisi fuisset [illegible]

eis plene respondit. Et sic be
nignissimus ihesus tota die cum ipsis
disputans ad ipsos convertendos. et in
oculis eorum faciens deitatis miracula.
et attrahens turbas gentilium ad
se. voce ad ipsum delapsa de clari
ficatione primo sicut dicit iohannes pas
sionis sue medium et mirabile fructum
eis predicens usque ad vesperam eis
predicavit. Et circumspectis omnibus
sicut subdit matheus. cum iam vespe
ret hora xi. aspiciens si quis eum
ex pietate in tota civitate sacri
lega invitaret hospicio. et non inve
niens cum discipulis suis est de civi
tate egressus famelicus et ieiu
nus. qui tamen mane a populo in
stabili fuerat cum tanta gloria intro
ductus. Et sic rediens in betha
niam unde mane recessat magnam
fini autem dietam ibi quod sicut dicit
marcus illum fidelium conventum do
cebat de regno dei. Et creditur autem
quod sic omni die fecerit et sic cum illis
conflictus fuerit. et ieiunus sero
redierit in bethaniam ut betha
nia usque ad feriam quintam in qua
fecit paschalem cenam in monte sy
on. ¶ Attende autem quod dominus ve
niens ad locum sue passionis et mortis
vere ondit se deum ac pro hoc et
voluntarie se passurum. Hodie na
que potenciam sapienciam et bonitatem
dei appropriatam in se presencialiter
ondit. Potenciam mirabilem ondit
primo in mutando mentes dominorum
animalium ut statim quando discipuli sui
non proferret dominum dicentes dominus
his opus habet statim dimiserit
libere. Ubi antonomatice dicitur dominus
universalis. Secundo in attrahendo po
pulum ad ipsum sic suscipiendum

cum divinis honoribus in regio fastu
ubi et attracti fuerunt preces hostes
sui. Tertio qui in templo solus in
ermis illos sacrilegos qui iam conspi
raverant eum occidere sic eiecit de tem
plo. et per nullos eorum fuit sibi re
sistere attemptatum. Dicit autem ieronimus
quod quidam igneus radius egredie
batur de facie sua maiestatis in
signe. ¶ Item secundo ondit hodie
magnam sapienciam in cognicione
futurorum et contingencium casualium et
absencium quorum cognicio est possibilis
soli deo in hoc quod vidit ubi erant
animalia. et in hoc quod predixit quod dominus
dimittet ea libere. Item in eo quod pre
dixit ruinam illius ipsius civitatis.
et ordine quo evenit. Ultra hoc
eciam mirabili sapiencia ipsa die in
multis responsionibus et parabolis
illos phariseos confutavit apte.
¶ Item 3º hodie ondit bonitatem
affluentissime pietatis cordis sui primo
in humili habitu quo advenit. licet
enim ita possit accipere devotarum
eciam cuiuscumque hospiciis sui accepit a
zima. Voluit enim pietate mansue
tudine et humilitate ondere dum su
per iumentum despectum et mansuetum
et totum datum obsequio hominum non ad
ornatum auro vel serico. sed vestimen
tis vilibus apostolorum pauperum voluit
advenire. Secundo ondit bonitatem
cordis sui quando sic flebile lamentum
assumpsit inter voces laudancium et
divinum cultum et honorem regium sibi
offerencium super excidium civitatis que
nec de sanguine viri nec de infa
mia mortuum potuit saciari. Tercio
ondit affluentissimam bonitatem in
eo quod in tanto honore et applausu
civitatis et omni subiectione non invit

ad palaciū nec ad soliū regiū nec ad
tribunal iudiciariū ut faceret vindic
tā de suis sacrilegis inimicis 2 homi
cidis qui ipm̄ iā suo firmo statuto oc
ciderant. Sed uenit ad templū ubi pi
issime illumauit cecos erexit claudos
2 multos sanauit īfirmos 2 docuit mor
tem suā. Modū mortis mansuetissime
etiā cū alacritate p̄dixit vocans ip
sā clarificacōem sui. Et ne ista bonitas
in resolucōe3 sui degnaret videre. ea
pietate qua sanauit infirmos incre
dulos 2 expulit symoniacos templū
purgans a sordibus in figurā pur
gacōis future templū uer̄ cordiū
electoꝝ. Sic igitᶻ istū benedictū ihe
sū qui ut agnus mansuetus hodie
venit ad locū victime potes videre
deū omnipotentē sapientē 2 optimū
ne tibi vilescat qd̕ pro te dedit in
morte sic voluntaria preciosissimā vi
tā suā. Preceptū enī erat in lege ut
decima die agnus agnus introdu
ceretur ī ciuitatē ad locū īmolacōis
fiende q̄ᵃrtadecima die. ꝓpt̕ qd̕ ut
ostenderet tibi ihesus cū q̄ᵗᵃ ꝓmp
titudine voluntatis veniebat īmo
lari ꝓ te. cū tanto honore hodie vo
luit ciuitatē intrare p hoc tibi sig
nificans q̄ se reputabat honoratū
in summo si p sue mortis opprobriū 2
dolorosa mortis supplicia te mortꝭ
filiū posset educē de inferno. Vn̄
hodie quelibet aīā deuota intuens
xp̄m sedentē in azino p̄t admira
tiue dicē verbū baptiste ecce agnꝰ
dei. iohis p̄mo. ubi xp̄s p̄mo cor
pali p̄n̄cia demratur. ecce īquit.
scd̄o nāli inocencia cōmendatur.
agnus. t̄cio in excellenti ēncia sub
limatur. dei. Ecce ē adiubiū de
monstratiuū. q̄ꝛ dies palmaꝛ ē triumpha
lis processionis cū floribus 2 palmis
ꝑsonalis oblacōis ꝓphetalis p̄dica
cōis figuralis expressiōis que omia
hodie fuerūt impleta 2 demrāta
sicut demī est supra 2 sicut p̄dicta
fuerūt p zacharia ꝓphetā caplo sex
to. Exulta inquit satis filia syon.
iubila filia iherusalem. hoc fuit
in triumphali processione. Ecce rex tu
us 2ᵒ. Rex iniqua ptate. tuus cōnaci
tate. iustus equitate. saluator pie
tate. Et hoc impletū ē hodie ī p
sonali oblacōne sui ad locū certa
minis ut tūc posset dici omib3 e
lectis illud ysaie 3ᵒ. Confortate ma
nus dissolutas. 2 sequitᶻ. Ecce deus
noster ipē veniet 2 saluabit nos.
Et sic vides impletā ꝓphetalē p̄di
cacōem. Sequitur. Ipē paup. ymo
sit in vim diues 2 paup. Paup ī
humanitate diues in deitate. Seq
tur figuralis expressio cū dicitᶻ. Et ascē
dens sup̄ azinā 2 sup̄ pullū filiū
azine. hoc ē sup̄ populū iudaicū et
gentilē. Ipē ē enī pax nr̄a qui fe
cit utraq3 vnū. Attende aūt impiā
obstinacōem iudeoꝝ. qui sicut dicit
cris. nuqᵃ vidit in decursu tpīs
regē iudeoꝝ in tali habitu incede
tem. sed in hoc solo est cōpletū. qd̕
de hoc solo fuerat andrim. Vn̄ inex
cusabilis est eoꝝ malicia. q̄ꝛ ī toto
decursu vite sue passiōis 2 mortis
xp̄us processit sicut prīutea fuat ꝓ
phetatū. Obstupescendo aūt modo
historia istius diei in mistico signi
ficato diuinā sapienciā reperitur. Hᶜ
enī figuratᶻ 2 exemplatur xp̄i vic
toria 2 modus victorie de toto reg
no carnis. 2 mūdi 2 diaboli. Vic
mirabiliter istruitᵃ cōtemptus hono
ris mundani. Vic mirabiliter īfor

matur homo de peccatis. Sic mirabi
liter modo quarto instruimur quo
exire debeamus obviam xpo in ar
tibus virtuosis ad moderantiam obs
ervandam in omni statu conditionis sue.
Primo vide hic excellenter signi
ficatam xpi victoriam qui triumphavit
de morte, licet hoc non caperent fa
cientes. Occurrunt cum ve cum floribus
et palmis redemptori obviam et victo
ri triumphanti digna dant obsequia.
Filium dei ore gentes predicant. In
laudes xpi voces intonant iubila
per secula osanna. ¶ Sicut enim
misit benedictus ihesus duos disci
pulos de monte oliveti in castellum
quod erat contra eos misit. Et sicut tur
bam attraxit ad se cum signis supradictis.
sic de monte oliveti idest de sua pi
etate altissima et inestimabili in cas
tellum mundi obseratum et obfirmatum
in sua pertinacia contra vitam xpi mi
sit duos discipulos suos idest duas
emanationes a sancto spiritu. scilicet splen
dorem veritatis et ardorem caritatis. Vel
duos discipulos propter notitiam duorum
testamentorum. Vel duos discipulos
legem et spiritum. Vel duos discipulos
propter duo precepta caritatis. Vel du
os propter duplicem vite perfectionem
scilicet activam et contemplativam. Vel duos propter
convertendos populos. scilicet synagogam
que figurata est per azinam que fuit
domita iugo legis. et ecclesiam de
gentibus figuratam per pullum propter
lasciviam conversationis. que tamen pullum
fides genuit synagoge. Vel duos
misit propter duplicem ordinem predica
tionum. scilicet sublimium doctorum figuratorum
in apostolis et aliorum minorum figuratorum
in lxxii discipulis. Hii per imperium
domini solvunt azinam et pullum. nec de

mores qui prius tirannice dominaba(n)tur et
audita domini maiestate ausi sunt
prohibere. Super istos apostoli sua ponunt
vestimenta. quia principales sancti ho
norant inferiores per sua virtutum
premia, et per suarum predicationum
splendida lumina ut sint sicut apti
domini cessioni per humilem obedientiam
mandata xpi facientes humiliter
et exempla sue perfectionis imitantes devo
cius et ardenter. Hii autem imitatores
sicut et in animalibus sunt et in turbis fi
gurantur. et istius vindice multitu
dinis credentium plurima turba. scilicet sa
cratissimorum martirum, straverunt vesti
menta sua in via. quia tradiderunt cor
pora sua propter deum ad supplicia. et sic
viam paraverunt domino per tormenta suorum
corporum ut sic venirent ad civita
tem conversis multitudinis credentium po
pulorum. Alii autem scilicet sancti confessores et
doctores cedebant ramos de arbo
ribus quia de conversationibus sanctorum
priorum primum accipientes virtutum
exempla. sua reformaverunt vita
et sanctis dei inspirationibus occurrentes
per opera viam ornaverunt xpo. aliis
efficatia prebendo exempla. per
que xps transiret ad alios pos
sidendos. Alii vero de hac turba
sicut sacratissime virgines. que
licet fuerint corpore fragiles. fu
erunt tamen virtute potentes. cum flo
ribus et palmis. idest cum mundicia
mentis et corporis. et cum palmis mul
tiplicis passionis occurrunt obviam
redemptori ipsum tamquam sponsum
sanguinum suscipientes. cui con
formabant(ur) per mundiciam. et con
gebant(ur) per similitudinem passionis
sanguinem pro sanguine sibi reddentes
tes in tolerantia dure mortis.

Et sic benedicto ihu oleu sue pie
tatis huiusmodi sup electos funde
re. fit finalis gniucto om sanctor
precedenciu et sequenciu ipm. Una cu
voce laudancium suu benignissimu
adventu. et victoriosissim mortis t
riuphu. et accelerancium suu benedtu
et eternu regnu. et recognoscenciu
ab ipso plenariu reformacois bn
ficiu in resurreccem corpm glorio
sor a quor gsorcio exclusis ipis
symoniacis et in dolo et in malicia
templu dei occupatibus. ihesus
victoriosus rex eterni pris filius
cu omnibus membris suis illa su
pna civitate ihrlm ingredit. et
na pace dotata ppetuo regnaturus
in qua est eterna graz actio et
vox laudis. ¶ Quo at plene
doceat in hoc facto veritatis ma
gister ihs falsitate honoris mu
dani ac p hoc puocat ad eius co
temptu patet si attendas qtuor mo
dos in historia hodierna quor co
traria appetut ambiciosi nec inve
niut in honoribz suis. Primo appe
tut excellenciam. Contra quos xps
accipit asina no qualemcuq sz qibz
obsequiis populi multiplicat sub
iugata afflicta et honata. quasi
dicet ihs ambiciosis. Non appeta
tis honore huius vite. qz no est ex
cellencia sz asina vilissima multipli
ci sollicitudine et timore et vilium p
sonar submissioe domita et vilifi
cata qz quo sup plures vult ambiciosus
dnari eo mire habet pluribus servi
et sepe usq ad despectissimas vili
tutes. Scdo vanitatem mudi et ambi
cio petit in honoribus iocudari. Vn
et istis magnatis fuit cantica et
chorea in typano et choro i cordis
et organo. Contra quos dns hodie of
ferentibz cantica dedit lamenta
du habude flevit. p hoc dans in
telligere q homies mudani ad fle
tu eternu ducuntur. iuxta illud iob.
21°. Tenent typanu et cythara duct
in bonis dies suos et in puncto ad
iferna descendut. Tercio ambiciosi
in honoribus securitate sibi pmit
tut. Sed ei sacrus dicit qd e secu
or quo e superior. Contra quos hodie
xps ihs voluit habere du sic ho
noraretur insidiatores suos ad
latus du dicut ei pharisei audi
qd isti dicut. increpa eos. Et du
populus eum rege gclamabat
principes phariseor eius morte
tractabant. p hoc signis q ubi e
status altior in ista vita. ibi e ca
sus gravior. sicut satis apparet co
sideranti ruinas magnator max
ime regu israhel qui sic pdiciose
iugulabant a servis. Quarto huma
na stoliditas promittit sibi i ho
noribus sacietate. Credit ei suu
saciare appetitu et quietare cu ac
cepit dnium et repleverit sepius de
substancia pauper. iuxta illud iob.
12°. habundant tabernacula pdo
nu. Contra quos xps hodie in civi
tate eor nec comedit. nec bibit. sz
famelicus in exivit. p hoc ondes
q oes honores et habundancia tpalu
ducit ad ppetua egestate et fame. si
cut patet in divite epulone. ¶
Quo eciam hic doceat modeamen i oi
statu regis humani patet si ista
quatuor supdicta alit ptractemus.
Hodie ei benedictus ihesus mira
bile fecit pcessione. exiens a be
thania rediens in bethania. qz ois
pcessus virtuosus e ab ipeno pre

ne obedientie exire ad opus prep
tu ꝯsumandū ꝛ post ꝯsumacōem
redire ad eandē obedientiā prius
regraciando ꝛ recognoscendo se huius
se ab ipo vigorē operandi ꝑfte ſbia
endo seipm. nichil glorie sibi reti
nendo. Bethania ei interptatur domus
obedientie. In isto aūt itinē vndes
ihūs fecit q̄tuor virtuales stacōes
quas nos debemꝰ facere in gressibus
mentis nre. ¶ Incepit ei in humi
litate. processit in caritate. pfecit
in equitate. consummauit in paup
tate. Et qꝛ oīs mundana supbia
ad pdicōem tendens p imoderanciā
incendit. pmo iflamādo se in ho
noribꝫ. 2º effundendo se in carnalibus.
3º distrahendo in diuiciis tpalibꝫ
4º. indignādo in aduersitatibꝫ. Ido
benedcūs ihūs in quolibet istoꝝ q̄tu
or instituit moderanciā virtutū cū
supfluitate viciꝫ. ut ipam expel
leret et expellen̄o doceret. Ita in
pmo gradu sue pcessionis instituit
hōrē cū humilitate. ut excluderet i
moderanciā que ē in honorībꝫ. Nā cū
staret ꝑplm sibi exire obuiā ad
recipiendū eū ut regē econtrario ac
cepit azine vilitatē. ꝛ alia humilia
que dicta sunt supīus. ut eiꝰ exemplo
xpianꝰ edoctus cū in honore se in
uenerit se addiscat humiliare ꝛ lasci
uientē pullū vanitatē. s. cordis sui
sub disciplina subire. sciens q̄ q̄nto
cū maiori honore aliquis ad dede
cus vel patibulū ducatur tāto magis
vituꝑatur. Et istud ꝯsiderare multū
destruit honoris appetitū. ppt qd̄
dr̄ zacharie octauo. de rege paupe
Qui sedet sup azinā ꝛ pullū. qd̄
ipse destruet q̄driga effrenum ¶ In
scdo gradu sue pcessionis instituit

merorꝭ fletu. cū alacritatis cantu
ut dcm̄ ē s^n. ꝛ dixit si cognouisses
ꝛ tu. q̄i diceret fleres sicut ego. Ecce
qui ī mundano solacio delectantur sicut
dicit gg̃ q̄i p prata virencia ad
interitū ducuntur. Un licet gaudiū
sit honestū qd̄ sepe suis viris offer
tur a mundo. Sp tn̄ dnt tristicia ad
miscere. qꝛ eccī vii^o dr̄. Cor sapie
tis vbi tristicia ē. Et eiusdē x^o ꝯsu
litur q̄ in die bonoꝝ nō īmemor
sis maloꝝ ut sic gaudiū tepererentur.
Sed heu hodie hoīes carnales inho
nestis gaudiis occupati nō vestes
s; lapides nō frondes s; spinas in
itinē xpi spargunt obdurati ī ma
licia ut lapis ꝛ spinis diuiciaꝝ ac
q̄ deliciaꝝ hirsuti admodū ericij
xpi viam ꝛ vita pungunt ꝛ lacerant
tam exemplo q̄ verbo. ¶ In 3º
gradu xp̄s exhibuit rigorē equi
tatis cōtra falsā pietatē ad exclu
dendā īmoderanciā in diuiciis. Ita
cū introisset in templū inde latro
cinātes eiecit dicens. qd̄ domū
pris fecerunt domū latronū. Atte
de aūt q̄ ibi vendebant res aptas
ꝑ sacrificiis. ꝛ nummularij sedebant
pro pstandis pecuniis ad talia e
menda ut offerrentur in templo si
cut nunc candele venduntur ꝛ huiꝰ
moi talia in ecclesiis ut sacerdoti
bus offerantur. O q̄ multi sunt hodie
tales. qui sub specie pietatis mos
nouos inuenerunt in ecclesiis quibus
a paupibꝫ possint pecuniā extor
quere que tn̄ in subtili dei examin
ne tamq̄ latrocinia requirentur. et
credunt deū decipe ꝛ sua auaricia
excusare. Quia xp̄s tales eiecit
de templo. ut ostendet. qd̄ qui talia
agunt de suo eicientur regno. Ppter

qd' hic cu signo re singularit' con
flatum pietate armat'. Illud eni
singularit' deu turbat. qd ma
ligna auaricia & symoniaca frau
dem sub specie pietatis diuini cul
tus colorat. Vult eni deus qd' sibi
obediat' in purissima paupertate
seruienda. & no vult honorari sup
fluo cultu habundancie quorumq;
pciosorum maxie ab hiis q hnt de
paupertate votu. Quorum malicia
bn figurat' in saul qui in destruc
tione amelech contra dei preceptu pep
cit melioribz de grege retinens ut
dicebat ad diuinu seruiciu. Sed
ibi perdidit regnu. quia melior
e obediencia q' victima. Ita multi
in filii perdunt sue pfessionis statu &
p gns eternu regnu. Et ista mali
cia qnt a maioribz vest io dz facta
expulsione taliu de templo & sa
natis cecis & claudis pueri clama
bant osanna filio dauid de quo
tn pharisei murmurabant q eos
no phibebat. Sic aliqui si spos xpi
p eos aliu' seruent & talia velud
indigna templo pfessionis puns
se reprehendat simplices & pueri
illuminant' ad cognoscendu & rectifi
cant' ad imitandu & io laudant
dei filium Econtra vo obstinati acto
res taliu & imitatores vero phari
seorum tales p xpo zelantes redar
guunt quibz optima inerctoe pt res
ponderi q si hii tacuerit lapides
clamabunt. Certo eni q peccatores
veritatis taceret & no condepnaret
talia lapides supfluitatis & curio
sitatis in edificiis excessiuis trans
gressione pmissi status alta
voce clamabunt. Quot tamen eos
hodie lapides de pariete clamat

qui panes & pecunias paupere
faciunt lapides suarum vanitatu.
Melior eet sentencia qua dicebat dia
bolus. Dic ut lapides isti qui sut
sic supflui & nociui panes fiant
ut reficiantur viscera pupillorum.
¶ In quarto gradu misit vi
gore cu aduersitate ad paciencia
temptandu. na cu i mane recept'
fuisset cu tanto honore & sic la
borasset p eis tota die ut dem
est sup circumspectis omnibz in
martus dicit no inuenit qui si
bi guttam aque afferret. sz in betha
nia rediit. Per hoc dat nobis intel
ligere exemplu paciencie ut equa
nimiter sustineamus aduersa siue sit
fames siue sit penuria siue muda
na verecundia. licet olim fuerim'
diuites & in honore sublimes Sed
vide q ihesus q cibu no inuenit i
ihrlm ciuitate opulenta inuenit
in bethania in villula. q sepe
diuites sut obdurati & auari ipi
ihu cui sut paupes liberales Et
sic potes videre q vides ihesus
pcessione hodie i paupertate fini
uit & de vanitate mundani ho
noris nudus aufugerit. ¶ Stu
pendo at' no honor hodierne diei
dolorosas & opprobriosas condicoes pas
sionis xpi multiplicat' augmentauit.
Opprobriosissimu e eni stati post subli
mes honores vilissime deici. Et
dolorosius e ab hiis q dnm eos amici
& subiecti crudelit' tractari & occidi.
Vn in hore vnda ihu hodie suscep
to cpletur i' d' i machabeorum i'. Sedm
glam eius multiplicata e ignominia
eius. & solempnitas eius versa e in
luctu. Sed ut aliqualit' videas sci
as q iudei eu hodie quater honoraū

ueriit. s. i verbis laudib. i opib; v'
tutis. in rebus suis. i psonis ppriis.
q2 presserunt ei obuia psolit 2 sic
introduxert in ihrlm. Et; mltiplica
ta e ignominia ei9. q2 ide populus
in eode loco eisde tpib; eu postea c^o
cifixit. Et de eade ciuitate no equita
do. s. cruce portando eu crudeliose eie
cit. Et sic vbs q uidei eu quat ho
2auert s. p quolibet hoie ato du^o
dedecus ei reddiderunt. Et sic vndcb
ihesus suscepit de manu ipsoz du
plicia p pccis nris. Nec suffecit vn
ignominia p vno honore s. vili pro
venditur ut latro ab eis capit^2 bar
rabas pessim9 latro ei pponit^2 Sic
ul sunt fide catholica ul assunt
religione alta 2 sepe mltiplicat ma
liciosa opa 2 sic p vna hore mltipli
ce ignominia xpo faciunt q2 ipm
dehonorat corde ore 2 ope que ho
rat tm pncia psone ut xpianu flo
noe ul religioso habitu su reli
gionis effectu. ¶ Secundo i verb
2 laudib; honorauert eu iudei accla
mando eu deu/ rege iustu saluato
re dicentes. Bndcs qui venit i noie
dni q^tu ad pmu. rex israhel q^tu
ad scdm. vndcm regnu pris nri
dauid quo ad 3^m. osana. i. salui
fica. q^o ad q^rtu. Econ^a mltiplicata
e ignominia ei9. O q^m male querunt
vndcb q venit in noie dni. 2 tolle
tolle crucifige eu. rex israhel. et
no hem9 rege nisi cesare. 2 vndcm
regnu pris nri dauid. i. sci 2 iusti.
2 si no esset h malefctor no tibi t
didissem9 eu. 2 salua nos. 2 sagnis
e9 sup nos 2 sup filios nros. 2 sal
uu te fac descendes de cruce. O q^m
mala mutco gentis exaspantib; i

verbis asperis. Et; no suffecit eis
hec ignominia. s. verbis derisoriis
2 ipperatoriis isultat ei dicetes. p
phetiza 2c. 2 vach q destruis tepliu
dei. 2 alie rex iudeoz. 2 si tu es xpc
descende de cruce. 2 mlta silia. Ver
tat^2 g^o i luctu athara mia 2 ne le
tet^2 i laude sua ne forte extremu
gaudii luctus occupet. q2 sic i sal
uatore nro. oes laudes in vitupia
2uiunt^2. ¶ Tertio honoratus e i
opib; virtutis. q2 scindentes ramos
palmaz 2 oliuaz flores 2 folia
2sternebant i via. p hec ei designa
tur opa virtuosa scdm gg^m. O q^m
diffilis e ignominia subsecuta. Et
diffile e rami 2 crux. flores 2 spi
ne. folia 2 claui. palme 2 virge.
O mala mutco cordis puisi. No suf
ficit hec. n mltiplice ignominia
eius. Ultra hec ei e 2sputus 2 co
laphizatus 2 amarissio felle pota
tus. ¶ Quarto honorauert eu
cu rebus suis q2 vestimeta ei pster
nebant in via se conuentes cu rue
rencia 2 xpi pedibus submitten
tes Et; q^ta e ista ignominia subse
cuta et q^m mltiplicata. Cui pius
sternebant^2 i via vestimeta alie
na nt auferunt^2 sua 2 sors mittit su
p ea. No fuit dimissa ei nisi vna
tunica rubea. s. inidussia sanguie
suo rubricata 2 vulneib; lacerata s.
2 ab ista fuit aia e9 sua sima abiec
ta. Nec suffecit ipsis q xpm nu
darent vestimentis ppriis nisi ipm
deriderent in alienis. nt clamide
coccinea nt veste purpurea nt ves
te alba nt velant oculos nt pcu
ciunt pugnis nt polliunt sputis
ut sic deficiat ad mltiplicatioem
ignominiosi dedecoris pro gloria

suscepti honoris Sic ergo potes
videre q̄ multipliciter xp̄c hodie
mundanos vilificauit honores.
¶ Multiplici enim de causa istos
honores voluit assumere in fine
vite sue Primo ad ostendendum q̄ ho
nores mundani sunt in sua potestate
ita q̄ quando voluit eos accepit Se
cundo ut nos ab illorum appetitu
retraheret sicut multipliciter decla
ratum est supra Sicut enim mater mulieres
plenas vermibus vituperans in
ducere paruulum ne comederet vermes
cum mixtis si paruulus nollet sibi cre
dere vnam manum acciperet et fran
geret et paruulo detestando vermem osten
deret. sic xp̄us hodie fecit paruu
lis suis quibus fugam honorum ver
bo predicauerat et exemplo in to
ta vita sua. et nunc in isto finali
et vltimo honore assumpto quatuor
vermes predictos sub falso nomine
mundani honoris declarauit late
re. Tertio ad passionem suam mul
tipliciter augmentandam et accele
randam excitando per hoc inuidiam
iudeorum. vnde et ipsi prouocati dixerunt.
Videtis q̄ nichil proficimus ecce to
tus mundus post eum vadit Per hoc
enim sunt prouocati non solum ad ipm
citius capiendum sed etiam ad tru
candum eum vilius et crudelius et in
sultandum ei multiplicius tamquam ei
qui malis grauibus suis sic fuisset
de nouo sublimiter honoratus Hoc
autem fecit ihūs xp̄s non intentione aug
mentandi eorum maliciam sed comple
bat quod decebat suam sapientiam et
dispositionem paternam et semper de
bono ihesu facti sunt ipsi peiores.
Quarto ad ostendendum cum quan
ta voluntatis promptitudine ~~mor~~
~~promptitudine~~ morte accipiebat pro
nobis quando illa faciebat que accele
rabat eam et eius cumulabant in
iustitiam, Nam sicut dicit crisostomus et ber
nardus quamuis diu cum mors instituta
fuit in iudeorum insidiis nichil con
tra ipm potuit sed ex quo ipse insti
tutus est mortem eam sibi parando
pro nobis nec fauor populi nec reueren
tia loci nec sanctitas festi potue
runt eius mortem nec modicum retar
dare Quis ergo non desideraret totis vis
ceribus mortem sustinere pro xp̄o qui
videt eundem filium dei eam pro nobis tot
conatibus insectari. Suscitauit laza
rum venit ad quiescendum secum excita
uit turbam ut eum reciperet tamquam rege
summum, expurgauit templum a spur
citia phariseorum increpauit eorum ma
licias et cotidie stabat cum eis predican
do increpando scripturas exponendo
et seipm dei filium manifestando Ex
quibus omnibus excandescebant illorum
impiorum malitia ut eum deglutti
rent in morte. que tamen ex hiis su
mme debebant diligere ut vere salu
tis auctorem. ¶ Vltimo figuratur quo
debemus occurrere obuiam triumphando de
victis saluatori. Ipse enim saluator
est et mediator per incarnationem redemp
tor per passionem triumphator per re
surrectionem remunerator per eternam
retributionem. Ad similitudinem autem ho
1 norum hodie exhibitorum xp̄o. debemus
occurrere obuiam spiritualiter mediatori ra
mis et floribus choruscantes ad simi
2 litudinem puritatis sue incarnationis Redemp
tori salutem animarum postulantes quia
ipse per mortem suam redemit nos de
maledicto legis factus pro nobis ma
3 ledictum sicut dicit apostolus Triumpha
tori vocibus et cordibus iubilantes

q̄ morte nr̄am moriendo destruxit
et vitā resurgendo reparavit. Remu
neratori vestimenta eius pedibz pster
nentes, idest tpalia nr̄a ipius amore
paupibz erogantes qui st eius pedes
Istis ei q̄tuor modis iudei occurentes hora
verunt eu sicut patet diffusiori histo
ria. Primo ergo debemus occurre obvia
xpo mediatori ramis 2 floribz ador
nati vnde cantat eccā Occurrunt tur
be cū floribz 2 palmis. Rā p ramos
intelliguntur bō opa, p palmas victor
victoria, sn quibz occurre obvia xpo
nō possum9. Mt qd dicit̄ exodi 3o Cū e
grediem nō exibitis vacui. scilicet bonis
opibz q̄ sicut papi̾ exodi 23o. homo
nō debet apparē corā deo vacuus.
Exeas ergo cū viola humilitatis, cū li
lia castitatis, cū rosa caritatis. Mis
floribz fulciri desiderat sposa cū dr
canticoꝝ 2o Fulcite me floribz stipa
te malis q̄ amore langueo Sz mlti
ti involuti ī maliciis suis ramos co
vertunt ī flagella 2 flores in spinas
more iudeoꝝ Cōtra quos dicit ambro
sius in sermone Scitote 2 firmiter
credite q̄ hodie faciunt xpiani male
vivientes qd fecerunt iudei xpm pse
quētes Scdo occurre debem9 obvia xpo
redemptori salutē, salutē anime postu
lantes Vn dr̄ mathi 21o Turbe aut̄
q precedebant 2 q sequebant̄ clama
bant Osanna filio david Osanna salvi
fica interptat̄ Hec aut̄ salus fcā est
in cruce qn effuso sāguie suo opat9
est salutē in medio terre, in qua effu
sione sāguis tā qui precedit ī veteri
testamento qm qui sequit̄ ī novo co
sequit̄ salutem Mter qd aplus ad
hebreos ultio ait. Ihesus ut salvi
ficaret p suū sanguinē populū ex
tra portā passus est Exeamus igit̄

ad eū extra castra ignominiā eius
portantes Tercio occurre debem9 obvi
ā xpo triumphatori vocibz et cordibz
iubilantes Triumphator ei fuit xps
ī cruce qn ut ait aplus col 2o Expo
lians principatus 2 ptates transduxit
cōfidenter palā triumphans illos ī se
metipo racione cui9 debet̄ sibi hōr
2 gloria Huc honore sibi exhibuerunt
iudei qn sicut dr̄ luce 19o ceperunt oēs
turbe descendenciū laudare deū sup
omibz quas viderat virtutibz dice
tes Benedictus rex qui venit ī noīe
domini pax in celo 2 glā in excelsis.
Quarto occurre debem9 obvia xpo re
muneratori vestimenta eius pedi
bus substernentes. hoc fecerunt hodie
iudei de quibz dr̄ mathi 21o Plurima
aūt turba straverunt vestimenta sua
ī via Sicut aūt dicit grg in omelia
quadā Qd sunt vestimenta nisi quedā
corporis indumenta. Pedes vō xpi st
paupes quibz mendicando discurrit
Istis ergo pedibus vestimenta sterni
tur cū bonis tpalibz sustentant. Et
si tpalia bñtes remuneracionem atten
dant. bonū est ī paupibz seminare
quia tale seme in centuplū reddit
fructū Sz mlti sunt similes iudeis
qui hodie vestimenta sua pstraverunt
pedibz xpi. 2 in parasceue ipm ipso
is vestibus spoliaverunt. et flagellis
multipliciter afflixerunt. Sic et
multi ex vna pte alias elemosinas
amore xpi faciunt 2 ex alia pte xpm
p rapinas 2 vsuras dolos 2 frau
des ipm in paupibus spoliantes
et de multis iniuriis contristantes
nō attendentes q qui facit elemo
sinā de substancia paupis quasi
qui victimat filiū aū patre eccī 34o
Sciant aūte q quicqd paupibz fu-

comodi vel timore xps se accepisse in seipso testatur cum ait mathei 25° Quandiu fecistis uni de fratribz istis minimis michi fecistis Hic ergo ad similitudine hodierne processionis virtuose exeamus xpo obuiam omnia mundi gaudia ac vana honor fastigia relinquentes sicut et xpus de iherusalem hodie exiuit tota die festi exclusus ieiunus et humiliter in bethaniam sequenti die ad nre salutis opa reuersurus. Caplm secundum

Ihus pactum pficiens. Ihs dolo obseruatus.

Sciens benedictus ihesus se appropinquare ad finem in hac vltima septimana vite sue, licet semper de nra salute sollicitus fuit, tunc tamen euidencius ope declarauit. Dum summo mane regrediens in templum tota die quasi vacabat predicacoibus beneficiis et miraculis, exposicioni scripturarum testificantium ipm esse deum et dei filium. audiens dolosas questiones pharizeorum et scribarum quibz insidiabantur ut eum caperent in sermone Et ipse sicut agnus mansuetus et nostro amore ebrius semper salutifera respondebat licet sepe ad eorum confundendam et corrigendam maliciam eos pungeret usque ad intima ventris eorum vicia multipliciter denudando. Unde et octies comminatus pharizeis ve, et vocat eos cecos ypocritas et multis aliis nominibus quibz eorum scelera denudabat. Et ne videretur ex iracundia eos sic increpare comminando eis ve primo eorum maliciam et pfidiam cum multa sapiencia in pluribus confutauit et primo reducendo eis ad memoriam testimonium iohannis cum dicit Baptismus iohanis de celo erat an ex hominibus? Secundo pbando se deum p testimonium dauid qui vocauit eum dominum suum dicens. Dixit dns dno meo sede a dextris meis Tercio caritatiue et occulte ostendendo eis flagicium suum cum presentauerunt ei mulierem in adulterio deprehensam cum digito se inclinans p scriptura qua fecit omnia eorum scelera oculis mentis illorum obiecit. Posuit etiam eis maliciam quam conceperant de sua morte sub multis parabolis qua racione modi loquendi manifeste cognoscebat maliciam iudeorum si voluissent attendere dum ostendebat se scire eorum secreta et eos diu in suis sceleribus supportasse. Unde et in ista septimana dixit eis parabola de pharizeo et publicano adorantibus in templo vbi eos de presumpcione et iactancia expresse notauit. Dixit etiam parabola de vinea quam pater locauit agricolis vbi eos de expressa malicia necis sue redarguit et quod propter hoc diuinus cultus regnum debebat ab eis auferri et dari genti facienti fructus eius. Dixit eis etiam parabola de rege faciente nupcias filio suo in qua diuinam caritatem ad eos multis signis ostendit Et quod nupcias eterni omnes sue ex sua horrenda malicia et distractos vituli reiecerunt propter quod in tenebras exteriores merito eiciendi erant dei vocatione impie repellentes. Predixit etiam eis euersionem iherusalem et eorum dispersionem propter peccatum horribile necis sue. Ipsi vero econtra dura ceruice et maligno corde resistentes eidem. nunc dolose cum blandiciis querunt sicut suprodictum est de muliere adultera Et de censu reddendo cesari vel non et de mandato magno in lege. Et de saduceis de muliere que habuit septem viros et multis similibus Nunc vero increpantes eum aperte fuerunt sicut cum congregati contra ipm dixerunt in qua potestate hec facis Et sicut prin

apes et pharizei mistros miseru[n]t
ut apphenderent eu Et in tota ista
septimana ipm obseruantes dolose
intendebant aliquid capere ex ore
eius ut possent eu accusare. Et plu
ries conati sut eu cape in sermone s[ed]
phibiti sut facere donec benedictus
ihesus dignatus se ad occidendu et
capiendu offerre In hac etia septi-
mana ne videretur dicere cont[ra] eos
ex odio benignus ihesus amonuit eos
de reuerencia in eos tu dicit Sup cha
thedra moysi sederut scribe et phari
zei [et] cetera sicut tu hortans eos ut
ea faciat q[ue] dicunt secundu lege mo-
ysi no secundu tradicoes suas falsas.
Pro solu at laborauit benedictus ihs
in colluctacoe cu impijs pharizeis. s[ed]
et in instructione facta discipulis
suis Unde in ista septimana eos de
multis instruxit, et in multis se de
punire impios demonstrauit in are-
factione ficulnee et se preuidente
futura in signis destructionis ihern
zalem et aduentus sui. [et] 9sumacoem
seculi patent ostendit. Hortatus e
etia apostolos ad strenuitate opis
sub silitudine hois peregre pficisce
tis qui distribuebat talenta. ad vigi
lancia circuspectionis sub similitudie
periculi furis qui domu no vigila
tis pfodit ostendens suu aduentu cu
multa latencia venire. Ad hec mul
tas silitudines adduxit inter quas e
illa dece virginibz ubi dicit[ur] q[uod] fa
sus adueni qui receptis sapientibz
ianua clausit. stultis vacuis dereli
tis Finaliter etia suis eis maiesta
tem predixit, cu se venturu in ma
iestate [et] omnes gentes taq[uam] grege

diuidere inter agnos et edos asse
ruit quibus p meritis pena eterna
et vita gloriosa retribuit Merito
igit[ur] de hac septimana in qua tm
laborauit copletur. qd dicit[ur] daniel
primo Consumabis pactu multis
ebdomada una. Pactu em quod no
bisci fecit qn humana natura as-
sumpsit quo scilicet sic nobis tanta
vita suam dedit, ut tota esset redep
cio nre mortis in hac ebdomada sin
gulariter consumauit. Di tota die ba
cans predictis quadu pre preditur
ieiunabat usqz ad uespera In ista eb
domada ieiunus predicans redibat
bethania, et tuc in bethania existens
modicu sumpturus cibu in domo bene
dicte magdalene et nocte in mote
oliueti stabat sicut dicit lucas pnoc
tans in orone dei. Unde no imerito
dicitur: Ihesus pactu pficiens Ihe
sus dolo obseruatus. Ubi etia atten
de q[uod] feria quarta principes sacerdo
tu et scribe congregati sut in domo
caiphe pp[ter] illa que cotidie audie
bat a xpo in acceleracione mortis
eius inardescentes de nouo querebat
quomodo ihesu dolo tenerent et oc
ciderent Et quia nolebant eius
mortem impediri clamore et vio
lencia populi, nolebant in die fes-
to hoc fieri sed ante si possent Ihe
sus aute ad sua morte diem festu
elegit qui no pro illor[um] consilio
sed pro suo beneplacito qn voluit
passus fuit Item ut mors sua ma
gis esset opprobriosa in die sollempni
facta Item ut p hoc ostenderet q[uod]
ipse erat ipse cuius mortis pascha
lis agnus erat figura Item ut p
hoc ostenderet q[uod] populis in eius
morte debebat eternaliter festina-

re transiens de corpore mortis huius
ad statum glorie inmortalis. Tunc igi
tur impius iudas abijt et pepe
git cum illis impijs de tradendo e
is ad mortem benedictum ihesum pro
triginta argenteis. Ubi et gauisi
sunt impij videntes se habere ad
iutorem mortis etiam in familia
eius. Propter quod dies ista est dies
lamentacionis et fletus in qua caro
xpi est vendita pro nobis miseris
redimendis. Unde et hec in ieiu
nijs penitencialibus sollempnis
feria reputatur. Propter quod devo
ta mens in hac die deberet ie
iunare in memoria tanti piacu
li vel saltem a carnalibus abstinere
Signanter autem nota quod in isto pre
cio benediccionis ihesu emptus est
acheldemach hoc est ager sangui
nis in sepulturam peregrinorum de
quo nequaquam lucas silet in actibus
apostolorum. quia in precio sanguinis xpi
peregrini et advene qui in mun
do peregrinantur qui nichil in
hoc mundo possident sic sepeliuntur
ut in eius cruciformem vitam totali
ter transformati sibi cum apostolo
vivere xps sit et mori lucrum.

Ihesus subiectis serviens. Capitulum iiij.

Prima autem die azimo
rum que vocatur feria
quinta quia in eius ves
pera occidebatur agnus
paschalis et comedebantur azima
discipuli videntes diem festum ap
propinquare et scientes benedic
tum ihesum regem glorie in hoc mun
do hospicium proprium non habere ac
cesserunt ad eum dicentes. Ubi vis
paremus tibi pascha? Qui eis
sua deitate ostendit duplicia sig
no dum sic potentem illum videm in
vitavit ut hospicium quod sibi et
familie sue paraverat ad cele
brandum pascha ipsi ihesu dimit
teret libere. et dum absentia signa
et futura contingentia se cognos
cere limpide demonstravit. Ait
ergo. ecce introeuntibus vobis
in civitatem occurret et cetera usque
et illic parate nobis. Ex quo patet
quod non videtur fuisse familiaris is
te nec xpo nec apostolis ut ostenda
tur virtuositas potestatis hospi
cium postulantis. Unde ex tunc sic se
induit paterfamilias usu illius
hospicij. et sic ad xpm ihesum et
apostolos transtulit ut ex tunc fac
tum fuerit refugium recollectionis
apostolorum et nunc est illa ecclesia que
vocatur cenaculum syon. O felix
domus que a xpo fuit tantis mis
terijs consecrata. ut xps ibi le
galia consumaret et nova sui cor
poris et sanguinis sacramenta in
audita caritate institueret. nota
bilem sermonem discipulis faceret
post cenam ibique pluries post re
surrectionem discipulis appareret
excessivi amoris sermonem compo
suit et tandem in die penthecostes
descensu ibidem spiritus sancti consecratus
profundissime humilitatis exem
plum ostendit. Felix igitur ille
paterfamilias qui tam grandis
caritatis xpo ihesu cenaculum pre
paravit. Quod si consimili modo nos
volumus facere ab huius patris
familias non declinemus signo.
Sicut enim hominem suum misit ad hau
riendum aquam quam ad propriam domum
portabat. sic et totus nostre fra
gilitatis homo exterior hauriat

aqua lacrimose compunctionis in pu
teo sue profunde malicie, quam et
humero satisfactionis virtuose por
tet ad iudicium racionis qua ipsa ra
cio et voluntas lota possit dignum
cenaculum ihesu preparare. Quos si fe
cerit petrum et iohannem suum adue
tus iudeos destinabit, quia splendore
cognicionis et dulcore deuocio
nis ingeneret tali menti, post quos
tamquam post veros iudeos xpus ple
ne possidebit mentem illuc ingres
sus cum discipulis suis idest cum o
mnibus virtutibus virtuosis per nouum
effectum expurgabit vetus fermen
tum et noua conspersione ipsam tran
formabit in sue memoriam passio
nis. ¶ Attende autem quod ista benedicta
cena est multis dotata priuilegiis
quia hec est cena quam fecit rex da
uid filius. 3o anno imperii sui, scilicet
legis gracie in quo ostendit se vni
uersale habere imperium in omnibus
creaturis cunctis principibus et du
cibus suis idest apostolis et discipulis
ut habetur Esdre 2o Hec est cena
magna quam fecit homo quidam sin
gulariter dei filius, ad quam voca
uit multos ut habetur luce xiiii.
Hec est insignis cena in qua rex sedet
cinctus turba duodena in qua se
tenet manibus se dat ipse cibus.
Hodie benedictus ihesus in hac ce
na nouum dedit exemplum in ablu
cione pedum. Nouum fecit complemen
tum in exclusione legalium. Nouum fe
cit conuiuium in institucione sacrame
torum. Nouum fecit mandatum in conside
racione amorum. Nouum fecit testa
mentum in pacifica tranquillacione
omnium turbacionum. Nam fecit heredem
exclusum ab omni effectu mundanorum.

Nouum fecit ducem viam statuens per
crucis supplicium. Nouum fecit regem
amorum et penarum. Nouum dedit legem
celestium carismatum. Nouum induxit
bellum contra principes mundi et
rectores tenebrarum. Nouum dedit sti
pendium sui corporis viaticum promittens
se semper esse nobiscum ad nostrum adiu
torium. Nouum promisit premium, ut per
fecte cognoscant deum et quem misit
ihesum xpm. Nouum et nouissimum de
se fecit donum et ineffabilibus mo
dis consummauit caritatem dum se de
dit in exemplum in cibum et viaticum
in documentum et magistrum in aduo
catum et procuratorem fidelissimum.
Hec omnia patent in sermone quem
fecit in cena ut habetur Iohannis 17o
et 18o capitulis. Attende autem quod benedic
tus ihesus in hac nocte ex mera ca
ritate ut se ostenderet nostrum aduo
catum, tantum orando laborauit, no
bis impetrando victoriam quod inexpres
sibilis agonie sudor sanguineus tes
tis fuit de quo dicetur infra. Nobis
se dedit in precium dum suam mortem in
choauit et sacramento representa
uit. Nostrum se fecit sacerdotem et
nostram hostiam placacioni paterne,
ut merito dicatur cum dilexisset su
os in fine dilexit eos. ¶ Licet
autem ista dies sit plena ineffabilibus
signis xpi amoris ad presens tamen
reducantur ad tria. Et primo ad ex
hibicionem exempli 2o ad institu
cionem sacramenti 3o ad prolacionem
sermonis misteriosi. De 2o et 3o di
cetur in duobus inmediate sequentibus
capitulis. Ihesus panis sacratus. Ihe
sus cruciatus. Primo ad exhibi
cionem exempli in quo habes atten
dere quod in ablucione pedum discipulorum

omnes ablutiones cerimoniales
veteris testamenti terminasse et co
summasse videtur. Singularis autem ab
lucio ista figurari videtur in ope
abraham qui dixit genesis 18° Af
feram pauxillum aque et laventur
pedes vestri et requiescite sub arbo
re ponam quoque buccellam panis et con
fortentur corda vestra et conforten
tur corda vestra et postea transibitis
Vere ista verba nostro ihesu co
uennit qui est abraham id est
pater excelsus omnium credentium.
Dicitur autem de ipso abraham quod
fuerat tabernaculum ad radicem
mambre et quod stabat in hostio ta
bernaculi in ipso fervore diei. Os
tium tabernaculi est exitus mortis
xpi. fervor diei excessus amoris
sui. Cum enim omnia fecerit in mensu
ra hoc solum scilicet diligere numquam
in mensura fecit: Nec mirum quia ipse
spiritum non ad mensuram accepit. Licet
autem semper excessit in amore. tamen in
ostio tabernaculi hoc est hodie ve
re in fervore amoris excessit. Hic
est ille excessus quem completurus
erat in iherusalem: de quo moyses
et helias sibi loquebantur in monte.
Unde in evangelio hodierno dici
tur. Sciens ihesus quia venit hora eius
ut transeat ex hoc mundo ad patrem.
ecce ostium tabernaculi. cum dilexisset
suos in finem dilexit eos. ecce fervor
diei. Hoc autem factum est in iherusa
lem que sita est ad radicem montis
mambre: ubi ad literam dicitur quod fuerat
abraham tabernaculum. Ipse enim est
mons calvarie qui recte dicitur
mambre id est divisionis. ibi enim di
visus est xpus in duas partes per se
paracione anime a corpore. Licet nec

tum separatum fuerit a deitate. Ibi et
xpus qui sicut ipse dicit iohannis 10° est
hostium illius tabernaculi quod fecit de
us et non homo factus est in quinque vul
nerum aperturas: ut foras conspectates
per istud hostium introeant paradisum. Is
te ergo abraham id est xpus dixit
ad angelos id est angelicos apostolos. Af
feram pauxillum aque et cetera. ubi bre
viter continetur pedum locio. afferam
pauxillum aque ut laventur pedes
vestri: xpi passionis recordatio. et requi
escite sub arbore: sacramenti altaris
institucio ponam quoque buccellam panis. eius
dem sumpcio et fortificacio. confortentur
corda vestra et postea transibitis. Ista
me solum primum quantum pertinet ad locio
nem prosequamur. Dicit ergo afferam paux
illum aque. Vere pauxillum quia quicquid
facis tu bone ihesu per actum extrinsecum
licet sit multum et valde multum. est
tamen pusillum ad tui interni amoris
comparatum excessum. Sed quid est quod dicit
afferam? Dicat anima devota: magis de
cens est quod ego vadam pro aqua domine
mi. Nequaquam ita erit ait dominus. non enim
invenies aquam sed lutum si tu ieris.
Hec enim aqua est ablucionis perfecte
que egreditur de templo a latere dex
tro teste ezechiele. quia egreditur de me
dio cordis mei quod est domus dei. de quo
egreditur torrens ad irrigandum torren
tem spinarum. quod est eciam paradisus volup
tatis de qua egreditur fons ad irrigan
dum et lavandam faciem orbis terre. quod
est eciam fons patens domui david in ab
lucione peccatoris et menstruate za
charie 13°. quia lancea in eo fecit patulam
aperturam. Hanc aquam oportet me
afferre: quia me oportet pro te animam
ponere Nemo enim animam meam tollet a me
ipso. sed ego voluntarie me offero ad

morte. et tibi lauacrum vite mee expo
no. Ex quo ita est dne afferas aquam
tu salte lauabis me manibus meis: ut
te non oporteat amplius laborare. Re
quasi ita fiet ait dns. Manus tue san
guine plene sunt, norunt infunde non lauare.
sed si non lauero te non habebis partem mecum:
ego enim sum qui deleo iniquitates tuas
Ergo si ita est dne dicamus tibi cum pe
tro non tantum pedes sed et manus et caput.
quod vere in nobis est necessarium. quia a
planta pedis usque ad verticem capitis
non est in nobis sanitas. Admirare tu
anima mea et obstupesce dei filium obse
quiis tuis occupatum. et dic ei cum petro.
Domine tu michi lauas pedes? Ubi dicit
augustinus Quid est tu? Quid est michi?
Cogitanda sunt hec potius quam dicenda.
ne forte quod ex hiis verbis aliquatenus
dignum concepit anima: non explicet lin
gua. Quantus enim stupor mente petri
invasit quando pedibus suis vilissimi piscato
ris filium dei inclinatum vidit ad miste
rium locionis. Vere sicut supra dicit augustinus
cum liquefactione cordis cogitandum est
non effundendum. Refert tamen de eo clemens
in itinerario quod cum deuotissime petrus
quasi continue fleret ex memoria dilecti
ihesu, interrogatus ab eo cur fleret
respondit. Quando recordor humilitatis
et pietatis dni mei ihu xpi quod ad pe
des lauandos fuerit inclinatus: lacri
mas clemens continere non valeo. Ab
primus proditor alienus fuit: cum sicut
crisostomus credit et ego credo tamen ipse primo
pedes lauit, quod ipse notat ex ewange
lio cum dicit cepit lauare pedes et ce
tera. Deinde venit ad petrum ex quo sicut
dicit theophilus concordans cum crisos
tomo non primitus lauit petrum: ex ce
teris vero discipulis nullus temptasset

ante petrum lauare. Ipse vero solus
proditor nec horruit filium dei humili
antem nec prohibuit se lauari. O impie
tas crudelis discipuli qui nec humi
litatis obsequiis nec oblatione corporis
xpi a concepta malicia potuit reuo
cari. Ceteri vero apostoli ex correptione
facta petro per ihesum: non fuerunt ausi am
plius prohibere. Credendum enim est
sicut dicit crisostomus quod solum proditoris
ante pedes lauit: ut in ipso consuma
ret castitatis indicium. Si enim aliquem
de aliis lauisset: utique dixisset ex re
uerencia ihesu. quod petrus dixisse fer
tur. Quia vero tantum horrore vidit in
mente petri de profunda humiliacione
quod non fuisset et persuasum ammonicione
com ideo illam comminacionem intulit: quam
petrus solum et non aliam formidabat.
Si non lauero te inquit: non habebis par
tem mecum. Propter quod hanc non sustine
nens petrus iacturam totum se subdi
dit saluatori. Licet et hec comminacio
referri posset ad totum mundum in perso
na petri ipsum figurantis: qui nisi lo
tus fuisset ex aqua lateris ihesu in
fonte baptismi partem non habuisset in
regno xpi et dei. Attende quod quando pe
trus stupuit et dixit, dne tu michi
lauas pedes. xpus respondit. Quod ego fa
cio tu nescis modo, scies autem postea
quasi diceret Admiracionem mee hu
militatis non tibi minuo sed augeo.
et dico quod tu non sufficis admirari et
non solum non cognoscis misterium locionis
sed nec sufficienter estimare potes
dignitatem lauantis. scies autem postea
ut amplius admireris, cum in recep
tione spiritus sancti quam in plena visione dei.
Notandum autem quod in historia huius
ewangelii xpus septem exempla
dedit discipulis suis scilicet confide

randę mortalitatis: sciens inquit quia
venit hora eius ut transeat ex hoc
mundo ad patrem. Consumande ca
ritatis: in fine dilexit eos. Contem
nende prosperitatis: ponit vestime
nta sua, idest prosperitates temporales.
Conservande castitatis: cum accepit
linteum. Confederande societatis: si
non lavero te non habebis partem me
cum. Coercende humilitatis: cepit la
vare pedes discipulorum suorum. Imple
tende benignitatis quia iudam toleravit
revocavit et lavavit quantum in se fuit.
Propter hec septem exempla dicit in hoc
evangelio exemplum dedi vobis. Unde
ipse ihesus cum septem exemplis predictis
figuratus fuisse videtur zacharie 4º.
Vidi et ecce candelabrum totum aure
um et lampas eius super caput ipsius
et septem lucerne eius super illud.
Candelabrum istud est christus ihesus
qui est totus aureus idest totus ca
ritate flameus in misterio huius
sanctissime cene. Septem lucerne sunt
septem exempla predicta que lucent vo
lentibus imitari. Quam ingens et dominus
voluit sic servire subiectis humiliter
et devote ut merito dictum sit: Ihe
sus subiectis serviens.

Capitulum quartum In quo agitur de sacramento eukaristie et quomodo christus instituit ipsum et de expositione misse. Ihesus panis sanctus.

Inter omnia opera dilecti ihesu
memoria sue fervide carita
tis et admirabilis potes
tatis et diffuse liberalita
tis fuit institutio istius ve
nerabilis sacramenti qua
non solum seipsum dedit in ci
bum sed etiam instituit et potestatem
dedit veris sacerdotibus apostolorum suc
cessoribus ut istud sacramentum con
ficerent: et in eternum dum durabit
etiam peregrina illud haberent unum
sacrificium, cibum et viaticum, et memori
ale dignissimum sue sacratissime mor
tis. Quod quidem propter sui excellentiam
fuit prefiguratum historiis et antiquorum
actibus virtuosis, sicut abel, melchise
dech et abraham oblationibus. Pre
monstratum sacrificiorum legalium simbo
lis copiosis ut agni paschalis et
aliorum que offerebantur in lege. Re
seratum signorum divinorum frequentiis
amorosis ut manna quo nutriti sunt
filii israel in deserto: et aqua que flu
xit de petra et melle quo illuminati sunt
oculi ionathe. i. Reg. 14 et similibus. Premon
stratum virorum illuminatorum vaticiniis glo
siis ut ysaie. Omnes sicientes venite
ad aquas. Et ieremie de torta panis
quod ipse saciatus est in vestibulo car
ceris. Ieremie 37. Et in istis similibus. Da
vid enim uno verbo excellentiam huius
sacramenti mirabiliter comprehendit
cum dicit. Memoriam fecit mirabilium su
orum misericors et miserator dominus
escam dedit timentibus se. In quo verbo
huiusmodi sacramentum introducitur
quadrupliciter considerandum, scilicet primo
ut honoratorie sapientissimum ratione sui auc
toris. et hoc ondit dignationis singu
laritas quia non solum misericors sed et
miserator dominus. Secundo ut admiratorie
perpensum ratione sui valoris. et hoc on
dit novationis admirabilitas quia non
solum admirabile sed quasi omnium memoria
mirabilium. Memoriam fecit mirabilium
suorum. Tertio ut delectatione sive di
lectione dignissimum ratione sui dulcoris
quod ondit tibi nutrientis proprietas. Es
cam dedit. Quarto ut timoratione potis
simum ratione sui rectoris. et hoc on
dit subiecti recipientis puritas que

in timore significatur. cui dicitur timentibus se. Timor enim expellit peccatum quia qui sine timore est non poterit iustificari. Iuste autem debet purificari ille qui debet vas fieri illius qui est candor lucis eterne et speculum sine macula, ac ymago divine bonitatis. ¶ Circa primum nota quod principalis actor huius sacramenti est deus et dominus in quo sunt due proprietates. quia est misericors et miserator. Sed ut esset deus actor huius sacramenti oportuit quod moveretur pietate et consequeretur potestate iuxta illud quod alibi dicit david. Miserator et misericors dominus longanimis et multum misericors. Et ideo actor huius sacramenti merito dicitur misericors et miserator dominus. ¶ Circa secundum notandum quod hoc est medicina infinitissime potentie tis in tam supernali connexione. Investigabilis sapientie dei sic scivit se humiliter et decenter in cibum et viaticum et sacrificium et indivisibile consortium modis mirabilibus exhibere. Suavissime bonitatis deus omnis actus quorum sic in unum comprehendit et voluit se nobis sic ineffabiliter exhibere et nos sibi unire et incorporare. Tempore passionis hoc sacramentum instituit. Qua fuit autem hoc decens fieri instante tempore passionis. Primo ut per hoc nos in ipsum conversi secundum patiamur et moriamur cum illo vite viciose. Secundo ut recedens a nobis in nobis remaneret unde dixit. Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Tertio quia in passione pro nobis solvere debebat precium voluit nos sibi unire in unione huius sacramenti qua strictior non invenitur in via et sic nos deo in ipso conformaret ut cum ipse satisfecerit et pro tum solvit omnes solvisse et satisfecisse videamur. Hec est suavissima et dulcissima medicina habundantis suavitatis sue. prout idem david innuit dicens Memoria habundantie suavitatis eructabunt. ¶ Circa tertium principale sciendum quod hec esca est intime mentis cibativa in deum transformativa omnium nutritiva et vegetativa. Et ideo hoc sacramentum esca nomine appellatur Fuerit autem cibus ratione dulcoris. Unde ver hoc sacramentum vegetat nisi sapiat ex caritatis dulcore. Hec autem esca proposita est omni carni devote volenti accedere plena fide ut verificetur quod dicit idem david. Qui dat escam omni carni. ¶ Circa quartum notandum quod merito istud sacramentum datur timentibus quia timor domini valet omni statui. scilicet peccatoribus ad purgationem eccli primo. Timor domini expellit peccatum penitentibus ad conamen eccli tercio. Qui timet deum nichil negligit. Laborantibus ad iuvamen. Qui timet deum non trepidabit. Patientibus ad solamen. eccli primo. Timenti deum bene erit. Sic igitur deducta auctoritate ad quatuor predicta scilicet ad conditionem actoris et institutionis ad conditionem valoris et miraculi ad commendationem nutrimenti cibi et suscepti beneficii ad timorationem et purgationem subiecti quod recipere debet intendo tibi reducere que sunt de huius sacramenti actore dicturus. ¶ De actore ergo scias quod principalis actor est ipse deus qui est infinite potentie quam ostendit multiplicatam in hoc sacramento. Unde benedictus ihesus ostendit se excellentissime esse illum qui naturam condidit qui eam sic potentissime mutavit et in seipsum convertit Et quia ista excellentia potentie describetur inferius cum dicetur de miraculis hic contentis. ideo consideremus hic infinitissimam bonitatem instituentis sacramentum in quo se fecit in sacerdote et hostia et sacrificium. Ipse enim fuit verissimus sacerdos nam officium enim sacerdotis est esse mediatorem inter deum

et populum in quantum salus diuina populo tribuit et in quantum presbiter populi deo offert et pro eorum peccatis deo aliqualiter satisfacit. Hoc autem perfectissime conuenit christo nam per ipsum dona hominibus sunt collata secundum illud secunda petri primo. Per quem sua maxima et preciosissima nobis promissa donauit ut per hoc efficiamini diuine consortes nature. Item et humanum genus deo reconsiliauit secundum illud coll. primo. In christo complacuit omnem plenitudinem habitare et per eum reconsiliare omnia in ipso. ¶ Non solum autem ipse est sacerdos sed etiam hostia secundum illud ephe. v°. Christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblacionem et hostiam deo in odorem suauitatis. Debes autem scire quod christus ihesus fuit nobis hostia omni modo. In antiqua enim lege offerebatur hostia propter tria primo pro peccato. Unde ad hebre. v°. dicit apostolus quod sacerdos pro hominibus constituitur ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Secundo ut homo in statu gracie conseruetur semper deo inherens in qua eius pax et salus consistit. Et quantum ad hoc est hostia pacificorum pro salute offerencium de qua habetur leuit. 3°. Tercio ad hoc ut spiritus hominis perfecte deo uniatur et totaliter absorbeatur in deum quod maxime fit in recepcione huius sacramenti et hoc significat holocaustum quasi totum incensum de quo habetur leuitici primo. Ista tamen in nobis christus efficit per suum sacerdotium offerens semetipsum pro nobis nam primo nostra peccata deleta sunt per ipsum secundum illud ad roma. 4°. Traditus est propter delicta nostra. Secundo per ipsum graciam salutis accipimus secundum illud ad hebre. v°. Factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis eterne. Tercio per ipsum perfectionem et consumacionem gracie et glorie adepti sumus secundum illud ad hebre. x°. Habentes itaque fratres fiduciam per sanguinem eius in introitu sanctorum. Et ideo christus est simul hostia pro peccato et hostia pacificorum et holocaustum. Huius modi exemplo exhibeamus corpora nostra hostiam viuentem sanctam deo placentem etc.

¶ Fuit autem christus non solum sacerdos et hostia sed et sacrificium. Nam sicut augustinus decimo de ciuitate dei. Omne sacrificium visibile inuisibilis sacrificii est sacramentum id est sacrum signum. Ideo corpore quam christus sic ineffabiliter se exposuit exterius in hostiam et sacrificium tam in isto venerando sacramento quam in crucis patibulo est signum illius ineffabilis exposicionis et sacrificacionis qua spiritum suum immolauit iugiter pro nobis in templo latissimo cordis sui in quo semetipsum obtulit a concepcionis sue instanti usque ad horam mortis modis ineffabilibus omni menti create. Et ideo tota vita eius una sollempnissima missa fuit in qua ipse est templum et altare sacerdos et hostia. Deus acceptans sacrificium ipse est idem offerens seipsum secundum assumptam naturam. Ipse idem conuertens nos peccatores in seipsum quod significat conuersio huius sacramenti ut sit ipse etiam illi pro quibus offertur. Que missa tanta sollempnitate cantatur ab omnibus potenciis mentis christi et ab omnibus precordiis caritatis eius ut in ipsa virtute accipiat omne sacrificium nostrum. In istud ergo sacratissimum templum inuitatur intrare sacerdos qui vult sacrificium offerre et isti magno sacerdoti se coniungat et sue ardentissime caritati quia in eius caritate et oblacione omnis nostra caritas et oblacio consecratur. Mirum autem si sic ingrediens poterit esse tanta frigiditate gelidus quod non statim resoluatur totus et inflametur ab ardore fornacis que tota ardet spiritus sancti igne. Quid autem christus omnia ista fuerit dicit augustinus

co de trinitate sic inquiens septem quatuor
consideranda sunt in omni sacrificio cui
offeratur a quo offeratur quid offeratur
et pro quibus offeratur. Idem ipse unus
verus que mediator per sacrificium pacis
reconsilians nos deo unum cum illo
maneret cui offerebat unum in se faceret
pro quibus offerebat unum ipse esset qui
offerebat et qui offerebatur. Per au
gustinus. Huius itaque oblacionis sicut idem
augustinus dicit co de trinitate Nostrum sacri
ficium est sacramentum. Ut enim sit. Sacer
dos ipse xpistus offerens ipse est oblacio
cuius rei sacramentum cotidianum esse
voluit ecclesie sacrificium ut sicut ipse ob
tulit se in vita per ineffabiles dolores
et supplicaciones pro nobis sic nunc continue
se offert deo patri non dolore sed amore
semper vivens sicut dicit apostolus ad hebre
os ad interpellandum pro nobis. Et
quia sacerdocium suum habet effectum et in
sanctis glorificacionem interminabile electorum
habet etiam ipsum sacerdotem eternum scilicet
ipsum deum in humana natura. Ideo ve
re dicitur tu es sacerdos in eternum et me
rito secundum ordinem melchisedech. Non so
lum quia easdem species obtulit panem et vi
num sed quia in scriptura sicut dicit apostolus
ad hebreos vo. Ipse describitur sine
patre et sine matre et sine genealo
gia neque inicium dierum neque finem vite
habens. Non quia non habuit sed quia hoc
de ipso scriptura tacuit assimilatus
sicut idem dicit filio dei manet sacer
dos qui in terris est sine patre et in
celis sine matre sine genealogia
qui ex caritate nimia nostri sacerdos dig
natus est fieri. Et quia ipse ihesus
fuit totus sanctitas sicut dicitur lu
ce 1o quod ex te nascetur sanctum vocabitur.
Ideo huius sacramenti minister qui te
net vicem xpisti debet totus esse sancti

ficatus. Unde et nullus potest esse mini
ster huius sacramenti nisi per episcopum
tamquam per alterum xpistum sit consecratus in
sacerdotem. Et omnia que circa illud sacra
mentum sunt debent esse sacra et sacra
ta ut ecclesia et altare et paramenta
calix et corporale ut omnia clament sum
pendo modo ipsi sacerdoti et ingerant
sanctitatem. Propter quod et ipse sacerdos
conficiens in persona xpisti loquitur cuius
caritati debet esse per omnia unitus ut
hoc intendat saltem in generali quod
xpistus intendebat. Et quia xpistus inex
timabili actu et habitu fuit con
iunctus omnibus qui unquam conficerent
et sumerent istud sacramentum devo
te in confectione quia in sumptione
debet sacerdos se xpisti caritati uni
re ut quantum deus donat semper sen
ciat xpistum conficientem et xpistum
sumentem et caritatem suam dilatet
ad offerendum sacrificium pro omnibus il
lis pro quibus xpistus semper intende
bat offerre. Sentiat etiam iste sacerdos
participative et divino munere ali
quid in se recipere de eo quod dictum est su
pra de sacramenti auctore quod vocatur
miserator et misericors dominus ut mo
veatur pietate et caritate et com
passiva memoria mortis ihesu ad con
ficiendum et celebrandum istud memori
ale dilectionis et dominice passionis.
Moveatur pietate et misericordia ad salu
tem populi impetrandam et procu
randam ad offerendum deo patri dilectissi
mum filium suum oblacionem et hostiam et
sacrificium reconsiliacionis omnium peccatorum
et sic erit misericors et miserator.
Exequatur etiam potestate collati ordinis
que vere divina est misterium ut possit
conficere et mutatur se sentire dominum
suorum fantasmatum quo per gratiam domini

sentiat se superferri omnibus distinctionibus minorum et uni soli deo adherere cui debet esse pro populo mediator. Quod ut possit facere semper portet an oculos mentis sue sapientis documentum prov. 23°. Cum sederis ad mensam potentis diligenter attende que tibi apponuntur. sciens quod oportet te talia preparare. Mensa potentis est sacrum altare quod est mensa xpi potentis sacramentum istud potenter efficientis. ¶ Diligenter igitur attende non solum que tibi apponuntur scilicet ipsum xpm si qualiter scilicet quo caritatis ardore quo a passionis dolore. qua tua necessitate. qua consequenti utilitate. qua dei acceptatione. quo xpi doloroso clamore. quanta sanguinis effusione. quo tempore quia in fine vite sue et sua sacratissima morte. ut et tu commoriaris cum illo et transeas a tempore. Et hoc est preparare talia et si non equalia.

¶ Attende quod impiissimum sacrilegium sit circa celebrationem istius sacramenti attendere questum pecunie vel quodcumque commodum temporale. Ad quod hoc liquido potest patere quia tibi dixi quod sacerdos debet coniungi caritati gratuite xpi qui sicut pater sola intendebat electorum salute. De illis impiis sacerdotibus qui a caritate disiuncti et cupiditate sacrilege proditoris iude coniuncti de sacramento domini corporis tanto illo proditore negotiantur scelestius quanto sepe pro minori precio sicut pro tribus denariis negotiantur impie de xpo regnante in celis quam ille qui pro xxx denariis vendidit peregrinum in terris. Scelestius enim illo vendunt quia ille non credebat deum quem vendidit sed hominem iustum. Unde dixit. Peccavi in tradens sanguinem iustum. Isti vero impii velint nolint sciunt esse deum quem vendunt quia iam morte devicta subiugavit sibi terminos orbis terre. Sceleratius sentiunt hii scelesti quia ille vendidit ad mortem xpm quia scelerati isti tementibus xpm et in sepulchrum spiritue ventris sui et sue scelerate conscie ipm traciunt et includunt quod multo xpo est horribilius sepulchrum quam illud sepulchrum novum ioseph iusti quo sindone munda conditum aromatibus claudebatur. Quod et apostolus notat ad hebreos sexto de impiis scelerate dicens. Rursum crucifigentes sibimetipsis filium dei et ostentui habentes. Hec pro sacerdotum malicia vitanda sint dicta. ut discat qui hec legit quod nichil temporale debet in hoc sacrificio intendere qui vult sine sacrilegio celebrare. Licet autem sic debeat et possit aggravari malicia sacerdotum propter columpniam qua faciunt sacramento non est tamen propter hoc temere asserendum quod peccatum eorum sit simpliciter maius peccato iude tradentis xpm vel iudeorum crucifigentium quia non ex tanta malicia noscuntur procedere. Licet quo ad aliquam circumstantiam quia scilicet isti plenius xpm cognoscunt quam ille. et pro minori dant precio sepe possit amplius aggravari. Sic ait docet xps nos aggravare peccata quantum ad illum respectum in quo excedunt. licet non sint simpliciter graviora. Quia comparat peccata iudeorum peccatis zodomorum et ninivitarum et similium. quos scilicet excedebant in incredulitate. licet ille gentes facerent plura mala. Docet enim nos vituperare peccata ad ingenerandas confusiones peccatoribus in illa circumstantia in qua videntur

alia pcca excedere, licet sepe in mi
tis peioribz excedantur.
Secundo debes videre quod is
tud benedictu sacramentu
est memoria mirabiliu. Est aute me
moria mirabilis operationis, mira
bilis passionis, mirabilis sui expo
nis. Mirabilis inquam operacois. quia
in hoc sacrameto est tanta multitu
do mirabiliu, ut superent itellcu
viatoris et sensu comphensoris.
Unde hic e vere deus absconditus.
Unde ibi abscondita est fortitudo e
ius. Du innumera mirabilia fiunt
in hora consecracois que latent in
abscondito sacramento. Et ideo pnis at
consideremus tria mirabilia, ad q
satis possint reduci alia scilicet vir
tus opatiua veritas cibatiua. spes
potentatiua. Primo quide ex pte v
tutis operatiue considera q in ho
sacrameto concurrit sil virtus v
bi creati et increati. Primus ut pfectiis
illius ut assistentis. huius ut ino
vantis, illius ut operantis. Unde
vpus ex humanitate promeruit q de
itate pfecit. Ex humanitate forma
ptulit, ex deitate conversione ple
na fecit. Concurrit etiam successiua
placio et instantanea immutacio
ut talis oro forme sit continuatiua
et opatiua. et tn successiua e conti
acio et instantanea opacio. qz vir
tus infinita dei, sn ipe transubstan
ciacoem panis et vini facit in ista
ti in veru corpus et sanguine xpi
p prolacoem et ad placoem forme
sacrameti que successiue pfertur
p os ministri cu intencione ammini
Un finis dicti p opus dei et co ple
mentu facti. Mirabilia sunt hec ut
merito possit intellus dicere mau

hu quid est hoc. Hec sunt illa abscon
dita de quibz dicit ysaye xl°. Da
bo tibi thesauros absconditos et
archana secretor ut scias quia e
go sum dns. In hoc eni sacrameto p
hanc opacoem thesauri gre abscon
diti conferuntur et archana secre
tor fidei ecclie pmonitur ut sciat
intellectus fidelis credendo vera
citer. quia ipe est dns qui qm oi
potentissimus potuit, qz clemen
tissimus voluit, qz veracissimus et
sapientissimus facit signa et mi
rabilia in hoc sacramento quor
no est nus. Dicit eni. hoc est corpus
meu. Et io eccia sca pfitetur in
ipa ineffabilem veritatem qz ita
sit. Omnia eni quecumqz voluit dns
fecit in celo et in terra in mari et
in omnibus abyssis. ¶ Secundo con
sidera mirabilia ex pte verita
tis cibatiue. Xpus eni est cibus in
digne sumetem pbans et reprobans.
Cibus digne sumente pbans
et approbans. Cibus cibatiu sibi in
corpans. post cibatoem integer p
severans. Cibus seipm consecrans
ex seipo seipm cibans. Vides q
ta sunt hec mirabilia, de quibz oi
bus testatur scriptura. Vere mira
bilia testimonia tua dne. ideo scru
tata est aia mea. Scrutata scilz
in tue fidei lumine, no in meo acu
mine. Quia declaracio sermonu
tuor illuiat, et intellcm dat p
vulis. os meu aperui et attraxi
spm. qz iste solus e qui scrutatur
etia pfunda dei. aliter pscrutator
maiestatis opprimetur a gloria. ¶
Tercio si consideret spes contentia
occurrit tibi triplex consideta
cio mirabiliu scilicet quiditas trans

itiua quantitas dimensiua qualitas ob
iectiua. Reditas substantie panis et vini
transit in substantiam corporis et sanguinis christi.
In quo transitu sunt mirabilia mira
bilissima. Nichil enim substantie relinquetur
sed totum conuertitur. Nichil substantie
nichil de nouo efficitur. Solum enim
transit aliquid in aliud et tamen sine ad
nichilatione. Non enim adnichillata est substantia pa
nis et vini sed vere in christi corpus
et sanguinem est conuersa. non tamen ef
ficitur corpus christi de nouo quod prius
erat sed de nouo ibi est per conuersionem
alterius in ipsum et vbi prius non erat
nichil ibi substernitur quia transit to
tum in totum nullum habens subiectum commune.
¶ Quantitas etiam dimensiua speciei
sine substantia supra naturam subsistit sub qua
sacramentaliter continetur christus in se
dimensionatus. a speciebus non dimen
sione contentus in se commensuratus
non tamen commensuratione contentus. Sig
natus quia sic in altari est vbi conse
cratur quod non in alio loco vbi non
consecratur et tamen non diffinitiue
quia sic est hic quod tamen eodem modo alibi po
test. Est ibi positionem habens in se
non tamen positiue sub speciebus. Est igitur totus
in tota specie visibili totus in qualibet par
te signabili totus in qualibet parte perceptibi
li. ¶ Qualitas etiam specierum insensi
bilium terminat visum alterat gustum
excitat odoratum immutat tactum. Nul
lus enim istorum quatuor sensuum discer
nit istum spiritualem cibum solus fidelis au
ditus iudicat verum dum audit assentit et
credit. Hoc est corpus meum. Fides
enim ex auditu ad romanos x. Auditui meo
dabis gaudium et leticiam bone ihesu
dum audio me fieri posse templum tuum. Hoc
enim intendis in illa conuersione. Non enim
erat tibi cure panem in te conuertere ni

si per hoc intelligeret christianus se et debere
et posse per tuam infinitam uirtutem in te con
similiter per graciam posse transire. Ipsa etiam
accidentia per virtutem diuinam accipiunt ta
lem modum essendi et operandi quod erat il
lis accidentibus et circa illa accidentia
possunt omnia fieri que primo poterant quando
ibi erat substantia panis et vini durantibus
tamen illis accidentibus tam diu existit ibi re
rum corpus christi quamdiu non est facta talis
mixtio ex qua sequeretur corruptio substantie panis
et vini uel variatio signati indiuidui.
Hoc dico quia indiuiduum signatum per hoc
nomen hoc conuerti demonstratur. Et ideo quando
desineret esse hoc sicut vinum per mix
turam alterius liquoris siue eciam ita
quod variaret totam superficiem quod non esset
postea illa superficies sed alia de nouo facta
ex mixtura tunc desineret ibi esse sanguis
Hoc si esset tota commixta. Attendat quod cor
pus christi in sacramento non operatur secundum proprias
dimensiones ad species sacramentales nec
ad corpora que circumstant. Ideo quantum ad ta
lem modum existendi non debet proprie agere et
pati. Posuit enim se bone ihesus in
impassibilis licet posuerit se ibi passi
bilem sicut in cena. Et ideo illa que nominant
passionem ab extrinseco inferri in actu
non conceduntur sicut non conceditur quod ibi christus
capiatur frangatur perforatur vulneretur et cetera
huiusmodi. Illa vero que important actiones uel
passiones iam factas et intrinsecas corporis christi
existentes conceduntur quia vera sunt. Vnde si fu
isset sacramentum consecratum in parasceue
vere potuisset dici quod ibi fuisset corpus christi
captum ligatum percussum vulneratum et
mortuum. Non etiam potuisset dici quod ibi
moriebatur quia mors est mutatio per diuisionem
principiorum. Et breuiter omnia que fiunt in christi
corpore vbicunque est locatum vere fiunt in eo
sub sacramento quia christus et idem corpus eius
est vbique vtrobique licet sibi non fiant

cipit est ibi quod omnis actio et passio est
in corporibus racione contractus. Non
est autem sub sacramento tangibilis
nisi mediantibus speciebus. In hiis ergo
absconditis mirabilibus fidelibus et fir-
miter creditis captivatur intellectus fi-
delis cum debilitate sui naturalis luminis cre-
dens spirituali lumine fidei assenciens ver-
bo christi. Hoc est enim sacramentum ab-
sconditum a seculis in deo qui omnia cre-
avit, sicut dicitur ad ephesios 3°. Cum dicatur
eadem potencia qua de nichilo cuncta cre-
avit hoc totum in hoc totum abscondi-
te convertit et sacramentaliter conside-
ravit. Hec abscondit deus a sapi-
entibus et prudentibus et revelavit
parvulis christi qui cum apostolo possunt dicere,
Nos autem sensum christi habemus. Et in hoc
mirabiliter ipse sapiens ihesus stulta
fecit et fatuam ostendit sapienciam mundi
huius. Quia dei potencie posuit terminos circa
actuacionem creaturis sue non tamen est contra
veram sapienciam illuminativam et cercitu-
dinis nature set supra. Valde enim quereris
est dicere quod deus de sua creatura possit
facere quidquid vult et eam sicut plene
dominus prout voluerit immutare et effectus
secundarum causarum in ipsis secundis causis et
facere et conservare. et eam quam potest aliquis
distinguere vel distinguit ipse eciam potest
distinguere et separare et unum immutare et
convertere alio non immutato et conserva-
re illi eidem esse quod prius habuit per se
ipsum. et quoscumque effectus voluit tunc
illi quod conservat in esse primo sicut hic
vere facit in sacramento. Dum substanciam convertit
dimisso accidente intacto, dum accidens facit
esse sine substancia sicut primo erat in substancia dum
eidem accidenti confert actiones et passiones
quas prius habebat substancia ut posset
ex eo generari quidquid poterat ex subiec-
to prius et corrumpi et pati eo modo quo

potuit ipsum subiectum. Et ideo licet multi
multa dicant esse ea que generantur ex illis
speciebus sicut quod substancia panis redit quod non
credo, ymmo puto quod sit hereticum quod substancia
illa eadem que conversa est in corpus christi
redeat ut sit materia vermis vel cibus
muris vel eciam quod de novo creetur ma-
teria sub illis speciebus ex qua fiat talis
generacio, licet hoc posset sustineri. Videtur
tamen michi magis honorabile divino
operi quod dicatur quod nullum aliud mira-
culum fiat nisi illa quae in transsubstanciacione
fuit, ut tamen per illud miraculum quod
habet in se racionem multorum miraculorum de-
buit esse accidentibus et talis virtus assiste-
re per divina potencia ut ex illis possit
fieri sicut deinde est quidquid potuit ante con-
versionem de toto composito ex subiecto
et accidente. Quanto enim divinum opus est
efficacius ad plura tanto videtur ho-
norabilius esse factum. Et ideo videtur
quod magis honoretur istud sacramentum qui
in uno illo miraculo continetur tot
miracula, quam si dicatur quod post illud mira-
culum fiant alia et alia miracula, licet
nichil deperiat veritati sacramenti dum
vere dicatur quod substancia panis et vini sit con-
versa in verum corpus et sanguinem christi, ita
diu ibi est quamdiu illa accidencia durant.

Attende autem quod dicere christum esse in
altari sacramentaliter est dicere ipsum esse ibi
vere et cum hoc significative. Non enim verius
est in celo quam ibi. Et ideo hoc quod est sa-
cramentaliter non dicit diminucionem veri-
tatis essencie set dicit novum modum essen-
di quo ibi est non per modum corporis com-
mensurate et configurate speciebus, set ibi est
eo modo quem ipse solus novit et quem per
deiformitatem glorie comprehensoribus mani-
festat. Hoc ergo quod est sacramentaliter
vel hoc quod dicit modum essendi nobis
incomprehensibilem dicit christum ibi esse signi-

fitate. Significat ei pfctam gunsione
nri in se z pfctam vnione mebroz
ecclie et pfcm sacrificium recosilia
cois dine. et pfctam caritate sacie
tatis nre. Vr qd est ibi tribz spebz
et ptale modu qd ista significet.
Vnde et ibi p gunsione panis et vi
ni ut sigficet pdcam conunsione
nri in se. Panis fit ex mltis gra
nis. vinu ex mltis racemis ut p
ho significet vnione pdcam mebro
z cu capite et inter se. Panis etia
fit ex grano tritico et cribrato.
vinu ex racemis de vite gnatis p
calore solis natalis et in torcular
fortr pssis. Que omia significat
dolores et angustias passiois il
lius q est granu frumenti qd bene
dca terra vgo maria dedit. Et e bo
trus vinee que gloriosa vgo tanqm vi
tis ptulit. q p calore caritatis et
ni zoris sit maturatus e dulcedie
amoris nri ut voluntarie se exposu
erit triturie et pssuris supplicij crucl
dure q est molendinu clibanus z tor
cular. Et qz p morte eius se fecit
sacrificiu recosiliacois que qde fca
est in tali sanguie et liquore sui cor
pis effuso p nobis. Ideo in hoc sa
cramento sagius p se consecratur in ca
lice et corpus in hostia. ut ve et sen
sibili separacione specierum sit memoriale
deuotissimu mortis xpi quo sub spe
bz conspicimus sanguine ut effusu p
ter qd etia in forma sagnis ponitur
verbu effusiois cu dr. Qui p vob
et pro mltis effundetur. ac p e ple
nu et pfcm sacrificiu recosiliacois
dine in quo fit remissio pccoz. Cari
tas etia nra plea satiatur du se ta
tu sentit amata et xpo carissima
que ut ipa posset i deo spualit vi
uere et ipso frui pfte. xps in morte
voluit sua corpale vita in passioe
tota exponere et p nro amore gsumma
re. vt sic caritas nra vere cognosceret
se amata a xpo i tanto excessu q plus
no pt creatura amari. Qd ipse omdit
dicens. Maiore at dilcone nemo ht
ut aiam sua ponat quis p amicis su
is. Que qde expsse significatur in ho sa
cramento du sagius segregatu gsecratur
a corpore. Et qz in hoc amor nr debz
saciari et pfte refici et cognosce qz
plus no pt amari. ideo etia sumitur sb
specie delicatissimi cibi et potus .s.
panis z vini i qbz e plena refectio cor
palis. Quia vo in xpo regnatum p
baptismu. et res gnata qz adhuc e
debilis indiget nutriri ut ad debitu
pducatur augmentu. ideo etia datur sub
spe cibi z potus ut nra infirmitas ro
boretur p pane qui cor hois cofir
mat z nra pegrinacio letificetur p vi
nu inebriantis amoris qd letificat
cor hois. Et qz illud benedictum sacra
mentu habet plura significare et effi
cere ideo diuersa scdm hoc sortitur vocabula.
Pra ut commemoratiu dni passiois q fu
it vnu sacrificiu istud sacramentu sac
rificiu vocatur. Quia vo in ho sacramento
gtinetur vere xpus. q solus fuit hostia pla
cacois ideo gtinuo ad hoc dr hostia. Et si
mille milia offerentur z i mille altaribus
z i omibz tpribz sp z vna vna z sola
hostia xpus ihesus. Quia significat
et efficit ecclesiastica vnione p que me
bra ecclie congregantur in vnu xpm ideo voca
tur coio uel grece sinaxis. Dicit etiam
damascenus libro 4o. q dr coio qz coi
camus p ipsum xpo. et qz pticipamus
eius carne et deitate. et qz coicamus
et etia vnimur ad inuice p ipam. Scdm
vo q istud sacramentu e pfiguratum frui

tionis dei que est in patria et fortifica-
tivum debilitatis nostre dum hic sumus in vi-
a ut illuc pervenire possimus dicitur viati-
cum. Et quia istud est optimum et nobis gra-
tuite datum, ideo secundum hoc anthonomasti-
ce dicitur eucharistia, idest bona gratia.
Quia gratia dei vita eterna dicitur ro. vi°.
Et licet in omnibus sacramentis sit bona gratia,
eucharistia est tamen specialiter nomen huius sacramen-
ti, quia in hoc solo continetur Christus vere qui
est plenus gratia et a quo in nobis omnis gratia
derivatur. Dicitur autem in greco metalipsis, id est
assumptio. quia ut dicit damas. per hoc filii de-
itatem assumimus. Et quia omnia hec abscon-
se continentur in eo, que sunt sanctissima et secre-
tissima, ideo et anthonomastice dicitur sacramentum.

¶ Convenientissime autem istud sacramentum
Christus instituit in cena a discipulis reces-
surus, et non antea dum cum eis erat presentia
corporali. Quando enim propriam speciem discipulis
subtrahebat, tunc se sub sacramento discipulis
dereliquit, cum dilecta sua ecclesia sub specie hic
sponse moraturus, quod maximi fuit amoris
indicium. Cum enim non esset conveniens quod in car-
ne passibili diutius moraretur, in tem-
modum humanabile (?) adinvenit quo spon-
sam suam non dimitteret sine carnis sui presen-
cia pergendam. Et quia semper ipse invisibiliter
inter nos est iuxta illud luce xvii°. Regnum
dei inter nos est. ideo modum invenit sub
specie aliena potius quo ad nostra intima in-
tima introiret et nos de se saciaret
et amplexaretur dulcedine et statueret
firmiter in sue sempiterna voluntatis et semper co-
leremus presentem eum qui regnat in celis.
Unde eusebius dicit. Quia quia corpus assumptum ab-
laturus erat oculis hominum illaturus side-
ribus necesse erat ut in die cene sacramentum
corporis et sanguinis sui consecraret nobis ut
coleretur iugiter per misterium quod semel offere-
batur in precium. Ordo etiam fuit conveniens
ut tunc institueret in memoriale sue passio-
nis, ut omni tempore apud homines esset representativum
dominice passionis quia sine fide passionis Christi
numquam potuit esse salus secundum illud ad ro.
3°. Quem posuit deus propiciatorem per fi-
dem in sanguine eius. Et ut ista memoria
ex continua celebratione sacramenti iugiter es-
set debuit institui in Christi recessu quando ip-
sum coram oculis nostre mentis presentaret. Et
quia precipuum sacramentum hoc erat in veteri testa-
mento agnus paschalis qui erat figura
passionis future, ideo consummata veritate et
illo celebrato et conclusio merito dicit apos.
1° cor. v°. Pascha nostrum immolatus est Christus.

¶ Tertio debuit institui in cena in re-
cessu istud sacramentum quia numquam erat
facilius amor de nostra memoria delendus
quia que in recessu ultimo dicuntur a
dilectissimis nobis magis memorie commenda-
tur quia tunc maxime inflammatur ad amorem af-
fectus. Propter quod dicit alexander papa. Nich-
il in sacrificiis maius esse potest quam corpus et
sanguis Christi nec ulla oblacio hac po-
cior est, ideo ut in maiore veneratione habe-
retur in ultimo discessu suo a discipulis
hoc sacramentum instituit. Augustinus etiam in li-
bro responsionum ad ianuarium dicit sic. Salva-
tor quo vehemencius commendaret et ins-
tui (?) illius altitudinem ultimum hoc voluit
infigere cordibus et memorie discipulorum
a quibus in passione discessurus erat. Sic
ergo patet quod istud venerandum sacramen-
tum est memoria mirabilis operationis. ¶ Est
et secundo memoria mirabilis passionis quia
licet iam ex dictis pateat tamen adhuc
tibi triformiter manifesto si attendas mo-
tivum quo instituitur, formatum quo conficitur,
modum quo sumitur. Primo ex motivo quo
institutum fuit apostolus declarat in ad cor.
xi° cum dicit. Quotienscumque manducabi-
tis panem hunc et calicem bibetis mor-
tem domini annunciabitis donec veniat. Et
ipse ihesus per semetipsum dicit. Hoc fa-

cite in mea commemoracionem Ideo hoc igitur
istud sacramentum instituit ut ex eius ex
citacione continue intueres xpi sanguinem
ut effusum sit nostra memoria impleatur
xpo passo ut semper sit fixus in corde
meo qui scilicet pro nobis fixus fuit in lig
no Et ideo eciam istud sacramentum instituit
ut quasi daret nobis plenam possessionem
sue passionis et mortis ut cotidie
lauaremur in suo sanguine et reficere
mur in suo corpore quasi non sufficeret quo ad osten
sionem amoris quod semel sanguinem suum
realiter fudit in ligno nisi cotidie effun
deretur sub sacramento. Vnde ista esca fuit
figurata sapiencie xvi. per ortigometram
que est avis que viuit de seminibus venenatis
sic xpus qui dicit meus cibus est ut fa
ciam voluntatem eius qui misit me Et vo
luntas patris fuit ut biberet calicem passi
onis quia voluntas eius fuit ut xpus vi
ueret de venenatis cibis Vixit ei et come
dit in discipulo tradente venenum cu
piditatis in iudeo iudicante venenum
malignitatis in accusantibus testibus ve
nenum falsitatis in militibus crucifigen
tibus venenum impietatis Quasi semina
venenata susciperet intra stomachum istius
bendite auis si consideres que omnia pas
sa fuit. Que tibi omnia reducuntur ad me
moriam in huius sacramenti celebracione sicut
infra patebit. ¶ Secundo si consideres
eciam formatum quo conficitur omnia ingerit
passionem Ideo quod fuit eciam in eius dis
tencionem in forma positarum secundum numerum
plagarum. Licet forsitan hec dictio com
muniter sit de substancia forme sed repulsato ad
locuciones predictas. Sic eciam ipse modus
formandi hostiam quod inter ferrum ignitum
stringitur et decoquitur ingerit passio
nis ihesu memoriam ferrum enim ignitum fuit
ipsa crudelitas iracundie iudeorum in xpo.
ferrum multo plus ignitum fuit in nobi

litas flamme et caritatis xpi ihesu qui de
siderio desiderauit seipsum offerre in pre
cium salutis nostre Formam insuper ymaginis figuram impressit in
xpi corpore dum vulnerantibus clauis lancea
confossus spinea coronatus sputis deturpatus
cinctus ligatus oculis velatus
totus plenus iniuriis non apparuit ei
species neque decor Feruens ergo hoc fer
ro et figuratis qui accedis ad id sacra
mentum non ut ista inferas xpo tu crude
litate iudeorum sed ut ista libenter perferas
pro xpo ad exemplum martirum sicut ut
triumphi effigiem transformes in teipsum
de eius passione igitur meditatione Secundum
ferrum amoris ihesu in te sculpatur figura
ut eius amore tam ardenter ferueas quod
tibi paruum videatur ad similitudinem sui pro
amore dei omnia mala sustinere Et sic
tu eris ipsa hostia formata et carac
terizata similitudine passionis. Insuper si
hec memorialia passionis si tu animam de
uotam statueris rumina in omnibus que circa
huius sacramenti celebracionem aguntur. ¶
Tercio si eciam consideres modum quo suscipitur
videbis passionis xpi amaritudinem me
morari. Sancta hostia frangitur per manus
sacerdotis dentibus teritur et in stomachum
transmittitur per quod significatur corporis xpi
fractio et attricio in flagellis spinis et
clauis et consumacio in morte et occulta
cio in sepulchro. Faciat ergo tu quamque
sumis quod anime tue venter sit dei sepul
chrum petrinum firmitate propositi nouum
reformacione tui. Sit sindo munda pu
rissime mundicie siue aromatica sancte
vite. Sit firmissima ligatura continencie
circumspectionis tui et obseruancie status tui
Istis igitur modis ducere tibi ihesu ille
tercio Recordare paupertatis et trans
gressionis mee et absinthei et fellis
et tu respondeas dilecto ihesu pro te mori
enti. Memoria memor ero et tabescet

in me anima mea. ¶ Est tertio in hoc
sacramento memoria mirabilis expositionis
sui pro nobis quod licet pateat ex predictis
tamen singulariter hic nota quod stupendum
signum amoris fuit quod sic in sacramento
se pro te exposuit et sic quasi nova morte
voluit seipsum pro te exponere manibus
cuiuscumque sacerdotis dumtaxat catholici.
Quia pro nullius malicia vel pro aqua
iniuria que sibi ibi fiat potest eius presentia vi-
olari quin semper ibi sit rite factis que fi-
debent circa consecrationem et durantibus speciebus.
Quantum est hoc in effusione amoris si tu
sinceris ponderas. Et ut aliqualiter tibi
ostendam quanto unione Christo coniungeris volo
hic aliquantulum dilatare sermonem. Quod hoc
enim fratris est tanta expositio Christi in sacrame-
nto ut non impediatur sacramenti effectus qui
est unio tui in ipsum. Unde non quod in ista bene-
dicta parentela Christi et coniunctione tui ad ipsum
non tamen efficeris filius frater vel consobri-
nus sed efficeris ipse Christus per graciam trans-
formationis. ¶ Et ut hanc tuam propinquita-
tem ad Christum possis cognoscere scias quod
tribus modis nos cognoscimus aliquos nobis
attinere videlicet generatione nutritione fami-
liari locutione. Quantum est te esse hominem quia
ab hominibus generatus sed non in propinquitate
individui sed speciei quia non est idem pater
qui filius numero sed specie quia uterque homo.
Quod quod etiam valet quia semen in maiori
parte est de superfluo nutrimenti quod est super-
fluum individuo/ necessarium vero speciei. Et non
sis a Christo. Non enim ex suo superfluo sed
ex sue vite intimo generatus. De tota
enim vita sua te genuit quod tibi in morte
sua baptismum constituit cuius signum
fuit illa crudelis lancea que latus et
corpus eius aperuit ex quo sanguis
regenerationis et aqua baptizationis pro-
fluxit. Unde et in eius morte sub

mergeris in baptismo et quasi novus
Christus resurgeris de submersione emer-
gis quod significans apostolus ad Romanos vi.
Consepulti sumus cum Christo per baptismum
eius in mortem ut quemadmodum Christus re-
surrexit per gloriam patris ita et nos in
novitate vite ambulemus. Et quia efficimur
novus Christus per graciam in baptismo:
ut ostenderet veram sui consentientiam in nobis
et nostram in se nos spiritualiter genitos nu-
trire voluit quasi de seipso ut vere ostenderet
nos in ipsum transformatos quia ex eisdem
sumus ex quibus nutrimur. Ex quo patet
secundus modus attinentie scilicet nutritio-
nis. Unde ipse dixit. Caro mea vere est
cibus et sanguis meus vere est potus:
non quidem contendens in natura cibantis
que est infecta peccato et misera sed
convertens cibatum in naturam suam que est
spiritualis et sanctissima gloriosa et divina.
Quantum quam sapidus est hic cibus qui hominem
facit deum: et nos a nostra vita que vere
mors est funditus occidit et in deum
vitam provehit quod innuit salvator Iohannis
vi. Qui manducat me vivet propter me.
Et iterum. Qui manducat meam carnem
et bibit meum sanguinem in me manet
et ego in eo. Vere sic cibati possumus
dicere cum apostolo ad Galatas ii. Vivo e-
go iam non ego: vivit vero in me Christus.
Unde merito dixerimus quod in hoc sacramento
est supermirabilis expositio Christi dum ta-
li modo se nobis tradidit in cibum. Vere
potest dicere Christus illud Ysaie v. Quid ul-
tra facere debui et non feci quod tui sci-
licet cordis duriciam possit emollire.
Tertius modus quo alicuius cognoscimus
attinentiam est per familiarissima ver-
ba quia non vocat nos filium et fratrem potius
fratrem et sic de ceteris. Stupendo modo
si consideramus verba Christi nos ducit
in ipsum. Ipse enim dicit quod ipse est fer-

mentum in solitudine et nos farina quia ipse est vitis et nos palmites. Qualis est ista parentela? Non enim facit grandius unionem. Tota enim pasta post fermentacionem est de natura fermenti. Et quid palmites respectu vitis nisi vites parve respectu magne et pars respectu totius. Sic et intelligas te non Christi filia ab ipso separatus sed eius membrum in ipso fundaris totaliter in eius gratiam per ipsius caritatem conversa. Et ut exacte et inexplicabiliter unionem suam ad nos ipse exprimeret ipsorum allocutus Iohannis xv°: Tu in me et ego in eis assimilans modum quo in nobis est. Etiam dilectionem sui ad nos assimilat dilectioni paterne ad se cum dicat: Sicut dilexit me pater et ego dilexi vos. Hanc autem dilectionem dei ad nos et unionem nostram ad Christum Augustinus eleganter explicat super psalmum Inclina domine aurem tuam et exaudi me dicens. Nullum maius donum prestare potuit deus hominibus quam ut verbum suum per quod condidit omnia faceret illis caput et illos ei tamquam membra coaptaret ut esset filius dei et filius hominis unus deus cum patre et unus homo cum hominibus: ut et quando loquimur ad deum deprecantes non inde filium separemus et quando precatur corpus non a se separet caput sitque unus salvator corporis sui dominus noster Ihesus Christus filius dei qui et oret pro nobis et oret in nobis et oretur a nobis. Orat pro nobis ut sacerdos noster orat in nobis ut caput nostrum: oratur a nobis ut deus noster. Agnoscamus ergo in illo voces nostras et voces eius in nobis. Et inferius sequitur. Oratur in forma dei orat in forma servi. Ibi creator hic creatus creaturam mutandam non mutatus assumens.

et secum nos faciens unum hominem caput et corpus. Oramus ergo illum in illo et dicimus cum illo et dicit nobiscum. Inclina domine aurem tuam et exaudi me. Nemo ergo cum audit hec verba dicat non Christus dicit. Aut rursus dicat non ego dico. Immo si in Christi corpore agnoscat utrumque et dicat: Christus dicit et ego dico. Nec dicas aliquid sine illo nec ille dicit aliquid sine te. Hec Augustinus. Licet autem omnes Christianos transformet in Christum per efficaciam caritatis: ministrum tamen huius sacramenti singulariter tenet personam Christi per communicacionem sue excellentissime dignitatis et efficaciam instrumentalem potestatis in consecracione sacramenti. Unde cum altissimis mentis affectibus debent sacerdotes parari ad consecracionem tanti sacramenti. Sic ergo vides mirabilem memoriam miraculose operacionis amarissime recordacionis amorose exposicionis. Hec sunt illa mirabilia de quibus sola catholica potest eternam gloriam et dicere illud Danielis quarto. Signa et mirabilia fecit apud me deus excelsus. Vere etiam ista sunt mirabilia que extollere etiam non sufficit angelica natura que apud solam ecclesiam fiunt quia extra eam veri sacrificii non est locus.

Dictum fuit in principio quod istud sacramentum eucharistie delectacione sue dileccionis dignissimum racione sui dulcoris propter suavitatem tibi sumentis. Quartum dico esca. Vere enim iste cibus est dulcissimus licet enim ibi sit amaritudo ut dictum est per memoriam passionis est tamen ibi summa dulcedo propter summam experienciam divini amoris. Nichil enim dulcius quam sentire sic inestimabiliter a deo se amari. Quia vero istud sacramentum datur in cibis sumentibus non debet in nobis efficere spiritualiter illa que corporaliter effi

cit cibz corpal. Qui inmutat pa
latu delectabilit. repat deperditu
vtilit. roborat defectu firmit. pdu
cit ad debitu augmetu efficacit.
Quia istud sacmetu bndcm no
solu e cibz s; et medicia z armatura
tura. io expellit morbu / z pterit
toru hostis insultu Et p hoc po
tes videre q iste spualis cibus i
ducit spualis dilcois fervore gre
i nob existenc confirmacoem et aug
metacoem celestis regni ianue
apcione / in via dei firma stabilita
one cotidianoz defectu expurga
tione Expellit et expugnat mor
bu concupiscencie et roborat et munit
contra insultu teptacois diabolice. z
p istud sacmetu multu nob remit
tit de pena debita p pctis. Pri
mo ergo pmo q inducit delectacois fer
vore: qd patet ex hoc qz xps p
sonalit ibi gtinet. Vn ad eius pn
tia n sit defectus ex pte nra im
mina debet caritatis fervor excita
ri Et qz gra z veritas p ihesu
xpm fca e. io in hoc in veniens sac
metalit ipe ihesus vita gre opat
in illud io. vi. Qui manducat me
vivit ppter me. Vn cirillus dicit
Vivificatiu dei vbu unives sapin
Ipe carni sceat ipam vivificativa
Decebat ei eu nostris qdamo u
niri corporibus / z dare vita p sa
cra eius carne et et pciosu sagui
ne qd accipimus in bndcone vivifica
tivas i pane z vino Et qbz insti
tuit fervor delectacoi excitat caritatis
de z i mltis devotis psois sup
no istius sacmeti extasim opatur
Scdo confert grā corrobo
rat et augmetat: hoc pz si oside
t q ibi passio xpi rpntat expss

se ut dem e. Et io effectu que xpi
passio fecit i mudo: hoc sacmetu fa
cit in digne sumete Vn sup ill.
ioh. xix. Continuo exivit saguis
z aq. dicit crisos. Quia hic sumit pn
cipiu sac misteria. Cu accesseris
ad tenedu calice / ita accedas ut
ab ipa bibiturus xpi costa Vn ide
dns q. lc. dicit. Hic e saguis meus
q p vob effundet i remissione pcco
z. Et io sicut xpi passio visa de
buit accede et transformare z auge
caritate amatis! sic z huius celebra
to sacmeti. Vn damas. opat hoc sa
cmetu carboni que vidit ysayas
vi. Carbo eni lignu siplex no est
s vnitu igni ita z panis gsecrōis
no simplex panis e / s vnitus divini
tati Et io in hoc sacmeto qtu e ex
se et sui vtute habitus gre z vtu
tes oferuntur frustra et daret i abu
a xpo. q nichil frustra facit n effcm
spuale facet i aia que cibus cor
palis i corpe facit. Vides at q
cibus corpat / sustetat auget / rpat
z delectat / q oia facit istud bndcm
sacmetu, Vn ambro i li de sac
metis dicit. Iste panis e vite et
ne q aie mee sbam fulcit. Et aug
dicit sup io. Prestat se nob deside
rantibz z palpare z aplecti z gme
dere. Vn aug sup io exclamat.
O sacmetu pietatis o signu vni
tatis. o vinculu caritatis: qz oia
ista xps efferat i nob. Pt omis
effcis istos dicit xps io. vi. Caro
mea ve e cibz z saguis meus ve
e potus: ut ondat ista valere effi
cere. Pt qd signulaz i hoc sacme
to scdm illud z^a cor. v^o. Caritas xpi
vrget nos. Et inde e q urgeat
aia spualis delectari rpa z iebri

ari dulcedine bonitatis xpi cum illo cant. v° Comedite amici mei et bibite et inebriamini karissimi. Quia igitur xps et eius passio est tam gratie et spiritualis refectio tam roboris et fortitudinis manifestum est quod hoc sacramentum et spiritualem fervorem et firmitatem gratie et eius augmentum causat in nobis. Tertio causat apertionem celestis ianue et ascensionem glorie, quia per suam passionem xpus aperuit nobis aditum vite eterne. Sicut et unio representata per species panis et vini et spiritualis refectionis ipsa contenta facit nobis tamen hic per gratiam contemplationis in glorie gustum et post mortem in plenum eius introitum. Unde augustinus super illo verbo caro mea vere est cibus. Cum cibo et potu id appetant homines ut non esuriant neque sitiant hoc veraciter non prestat nisi iste cibus et potus qui eos a quibus sumitur immortales et incorruptibiles facit, id est ipsa societas sanctorum ubi pax plena est atque perfecta. ¶ Quarto roborat in nobis virtutem proficiscendi in via dei et perveniendi ad gloriam quod fuit innuitum in figura helie 3° R. 9° quia helias comedit et bibit sub iunipero in pen... i. passionis memoria a strepitu mundanorum quievit et ambulavit in fortitudine cibi illius i. corporis xpi quadraginta diebus et quadraginta noctibus i. prosperitatibus et adversitatibus huius vite usque ad montem dei oreb. ¶ Quinto cotidianos defectus purgat i. venialia diminuit. si consideretur ipsum sacramentum et res sacramenti. Nam et hoc sacramentum sumitur ut cibus ut deinde est nutrimentum autem est ad restaurandum deperditum quod consumitur ex vi naturalis caloris. Spiritualiter autem cotidie in nobis aliquid deperditur ex calore cupiditatis ex quo per multa venialia in nobis fervor diminuitur caritatis contra que est huius instauratio sacramenti. Unde et ambrosius in libro

de sacramentis dicit quod iste panis cotidianus sumitur in remedium cotidiane infirmitatis. Res autem huius sacramenti est caritas non solum quantum ad habitum sed etiam quantum ad actum, que excitatur in hoc sacramento per quam excitationem venialia delentur et purificatur ac clarificatur anima. Unde licet non possimus semper vivere sine veniali tamen sepe contingit quod in ipsa susceptione anima clarificatur et purificatur ab omni reatu venialium et ab omni sorde cuiuscumque peccati perfecte consignata claritati solam ipsius bonitati ihesu in quem per susceptionem sacramenti sepe totaliter absorbetur. Istum autem effectum quo ad tantam plenitudinem minime impediret mentis distractio et maxime si homo attenderet cum affectu venialibus peccandi. Quomodo autem debeat mens recolligi infra exponetur in canone misse. Sextus est autem quartus effectus istius sacramenti remittere peccata mortalia in sumente quia non debet attendere cum conscientia peccati mortalis. Qui enim non vivit spiritualiter non potest spirituale nutrimentum suscipere nisi potest uniri xpo ut membrum quod est a xpo precisus per mortale peccatum. Potest autem hoc sacramentum remissionem peccati operari dupliciter. Uno modo non perceptum actu sed voto sicut cum quis ex conscientia peccati mortalis abstinet ex reverentia et amore sacramenti appetit sumere et ex appetitu mentis aliqualiter de congruo sibi contritionem impetrat ut sic a peccato liberatus possit pure accedere. Alio modo cum est perceptum ab eo qui est in peccato mortali sibi occulto cuius conscientiam et affectum non habet. Forte enim primo non fuit sufficienter contritus sed devote et reverenter accedens, sepe per hoc sacramentum gratiam caritatis consequitur que contritionem perficiet et peccatum expellit. Pena autem peccati debita per hoc sacramentum remittitur quia hoc sacramentum non

solum est sacramentum per sumptionem sed etiam sacri-
ficium per oblacionem, et ideo habet effectum remis-
sionis peccati et pene debite et in eo qui su-
mit et in eis pro quibus offertur. ¶ Habet
autem istud sacramentum ex vi sacramenti directe
effectum illum ad quem est institutum sicut
nutrire augere unire et in christum transformare.
Sed quia hec unio fit per caritatem ex cuius
fervore et augmento alia consequitur re-
missionem non solum culpe sed et pene. Hic
est quod ex consequenti per quandam concomitantiam
ad principalem effectum hoc consequitur remissio
pene. Licet autem in isto sacramento contineatur
totus christus et mediatur eius passio que
sufficientissima est ad remissionem peccati et omnis
pene non tamen hoc operatur secundum plenitudinem to-
cius sue efficacie sed secundum disposicionem rep-
tam in sumente. Et ideo non sepe tota pena
remittitur sed quantum requirit ardor caritatis
ipsum recipientis. In quantum vero istud sacra-
mentum est sacrificium inter oblacionis, habet
vim quodammodo satisfactiuam et ideo inter omnia sa-
tisfactibilia istud est summum pro remis-
sione tam pene quam culpe in quo etiam non semper
operatur secundum plenitudinem sue efficacie
sed sic compensando christi passionem et immolaci-
onem ad devotum offerentis effectum quod
christus notauit luce xxi° de vidua que obtu-
lit duo era que plus omnibus obtulit suo
ponderato affectu. Debes etiam scire quod
ex hac racione que est sacrificium non solum prodest
sumenti sed etiam omnibus pro quibus offertur. Cum
vero sacerdos est persona publica et quasi
os tocius ecclesie que est unum corpus per vin-
culum caritatis ideo sumpcio sacramenti a sacer-
dote non solum sacrificium sed et oblacio dicitur
qua totum corpus ecclesie vegetatur. Unde et sa-
cerdos debet inter statum suum recognoscere
et caritatem suam dilatare ad omnes electos
plenarie. ¶ Sexto contra temptaciones futu-
ras valet huius sacramenti sumpcio devota. Primo
quidem quia refrigerat estum concupiscentie et ro-
borat habitum gratie ex quibus tanquam ex
cibo et medicina mores interior pellitur.
Propter quod dicit augustinus super iohannem. Securus
accede panis est non venenum. ¶ Septimo
premunit ab offensa futura sicut arma-
tura contra spirituales nequicias. In quantum enim
est signum et memoriale passionis christi per
quam victi sunt demones fortissime timent
mente devota susceptionem huius sacramenti in-
munitam. Unde crisostomus dicit super iohannem. Ut
leones flamas spirantes sic ab illa men-
sa discedimus terribiles effecti diabolo.
Sed qui indigne sumunt christum crucifigunt
cum iudeis et iuda proditore. Et ideo a diabo-
lo plenius possidentur. ¶ Pensatis ergo
istis effectibus potes videre quod intencio christi
fuit istud sacramentum instituere ut celebre-
tur cotidie. Et ideo quilibet christianus debet
ipsum sepe et devote sumere. Nam tempore aposto-
lorum cotidie ab omnibus fidelibus sumebatur.
Per quod patet abusio sacerdotum diu a cele-
bracione cessantium. Ex ipsa enim susceptione
ordinis sacerdotalis facti sunt ipsi os ecclesie.
Per cuius cibacionem sacramentalem salutare
nutrimentum ad membra cetera derivatur. Unde
ipsi privant seipsos et alios effectibus me-
moratis. Debent ergo ubi malum est me-
dicinam apponere non bonum a seipsis re-
pellere. Malum autem est in malicia sue vite
quam debent corrigere et non seipsos et alios
tanto bono privare. Ipsi enim positi sunt ut
sint mediatores inter deum et populum et
ut sibi istud offerant sacrificium in quo so-
lo plene colitur. Et ideo debent cotidie in-
ter reddere deo debitum et pro populo beneficium.
Licet autem sacerdos curatus plus teneatur
humano statuto et etiam et etiam quo ad
hoc divino suo particulari populo tamen mul-
to plus obligatur in conspectu dei ipsum dig-
ne colere et toti corpori ecclesie influere il-

le qui deo e sacrificatus et totus dedi
catus p religiois votu et multiplicia
bnficia diuinaz graz et refectionu
mentalium. Vn istud les reli debet com
pelle velle sepe celebrare ut deum ho
res sacrificio et populo subueniat bn
ficio. Qd saluator nost i illa parabola
de talentis dispensatis seruis. Vn di
cit gregorius i omelia. Tanto ergo
ee humilior atq ad seruiendu deo pmp
tior quisq debet cottidie: quto obliga
tiore se ee conspicit in reddenda racoez
Ser subrepat fatua mltoz excusaco
qui dicit. Ego no accepi a deo magnos
redditus z bo tpalia nec dignitate
cure ploz z io no teoz celebre. Licet
em illi plus teneant quo ad aliquid
tu tame multo plus teneris simplicit ad
honorandu deu et diligendu proximu.
si maiora recepisti carismata graz res
pectu quoz tpalia nichil sut. Qd si
tua ifirmitate causeris et teoze irreue
rencie sicut q iste teoz et resilio i p
pam puritate est pparaco optia ad cele
brandu du mo no grauaris mortalib
et tota vita tua pponas in melioz
diuiae. Et licet no semp gsequeris eme
dacoem plenariam, tn multum suffragat
tibi ad hoc deuota celebraco sacrameti
et gtinua detestaco et vilificaco tui i
cospectu dei. Multu etiam iuuabit tua
imbecillitate si tua dilates caritate ad
gpassione om electoz et qsi alloq
ris dnm sic dicendo. Dne p me no su
dignus accede nec audere: si i vtute
caritatis sce eccie sponse tue cui me
indignu fecisti ministru accedo tibi off
re sacrificiu qd p os tuu hedem e coti
dianu. Et ad hoc hortat ambrosius
dicens sic in quadam orone ad deu. Sta
ne e q ad mesa tua mudo corde et
manib inocentib no venim s gmus

est si du pctu metuim sacrificiu non
reddim. Et aug de verbis dni. Coti
die sume qd cotidie tibi psit. Et am
lib de sacramentis. Si qciens effunditur sa
guis xpi i remissione effundit pccoz
debeo semp accipe. Qui semp debeo ha
bere medicina. Illud at q dicit aug i
libro ecclastic dogmatib. Cotidie eucha
ristia sumere nec laudo nec vitupo:
ppe referendu e ad no sacerdotes quo
z no e imolare et offre istud sacrific
ui i coi eccie caritate. sicut illoz q in
gseccroe ordis xpi sponse instituunt
ministri. Supiora at sunt dicta con neg
ligenciam sacerdotu q cu deberent ex
caritatis ardore habere alas aquile ad
volandu ad gustu huius sapidissie esce.
sicut dr iob 9o. Quasi aquila volans
ad escam facti similes illis q fuert hor
negligenciu sacdotu figura sicut dr nmoz
xio. Aia nra arida est: nichil aliud
respicuit oculi nri nisi man. Quod e
tibus sufficientissimus ois appetibil sa
poris. Habet et ome delectamentu et
oem sapore suauitatis. Vn z sapie xvi
dr vbi hr hm. Angeloz esca nutristi
ppulum tuu. Pro qua esca ipi murmura
tores vbi sup desiderant carnes et pe
rierut in sepulchris concupie sue.
Sic nuncz impii sacerdotes pmpti
ad desiderandu omia que sut carnis
fastidio ppe negligencie retrahuntur
ab hac suauissima esca: et sepe eis diui
no iudicio dat carnium habundancia q
eis dat redditum affluencia. i quib
tanq in rebus cocupitis sepelit tota
affectio metis sue: ut circa terrena
distracti et tpalib saciati no senciant
q sut dei. Hii moriunt z no in sapia.
quib merito fit sepulchru sua cocupia.
At econtra famelici de bono isto senci
unt eius suauitate mirabilem in ha

ficio sacramenti: quod quantum ad refectionis
suavitatem. et quo ad multas alias con-
dicioes in man merito figuratur si con
sideretur Primo generacionis modus. 2o des
censionis locus. 3o recollectionis tempus. 4o
mensuracionis terminus 5o preparacionis ritus
6o reservacionis ausus 7o reparacionis gus-
tus Primo generacionis modus: quia invisibili
ter de celo descendebat quia in nocte. Sic
et istud sacramentum fide creditur: non hu
mano experimento probatur. Secundo des-
censionis locus: quia solum circa castra filiorum
israhel descendebat et apparebat in de
serto et eis defecit cum intraverunt promis
sionis terram. Sic et istud benedictum sacra
mentum non nisi inter ecclesiam et in eius fi
de conficitur. Tercio recollectionis tem
pus: quia non nisi sex diebus potuerunt in
venire. Nam sabbato egressi non invene
runt. Sic et istud benedictum sacramentum:
non nisi sex diebus huius peregrinacionis me
habet nos reficere in sabbato enim eterne re
quiei invenimus Benedictus ihesus non
sacramentis velatus: sed decore regio
manifestus. Quarto mensuracionis termi
nus: quia gomor per singula capita: ut
qui plus collegit plus habuit nec qui
minus minus invenit. Sic et istud bene
dictum sacramentum non continet maiorem
ihesum in maiori hostia quam in minori: nec
plus in pluribus quam in minori vna. Quin
to preparacionis ritus: quia ignie optime
me sustinebat et ad modicum radium
solis tabescebat Sic et istud sacramen
tum optime sustinet ferventis amoris
ignem et racioes ab amore formacis pro
cedentes: optime concludunt sacramenti
inrefragabile veritatem. Sol autem
humane curiositatis et fantastice ro
mie predit ad destruccionem sacramen
ti facit illud liquescere per perfidia et

deludit semetipsum: ut sibi evanescat
sacramentum fidei electorum. Sexto reser
vacionis ausus: quia reservatum scatebat
vermibus Sic reservatum sacramentum
ad questum temporalium scatet vermibus
symonie. Septimo reparacionis gustus: quia
sapiebat vnicuique desideranti secundum suum
appetitum. Sic et istud sacramentum di
versimode sapit sumentibus secundum vari
as disposiciones quas in eis format desi
derium caritatis. Hic est ergo illud bene
dictum man quo in quadragenario peni
tencie per desertum presentis vite reficiun
tur electi: quod cum magno desiderio de
bet et appeti et sumi quia in eo vere re
cipitur deus homo qui seipsum dat escam
omni carni: idest omni vere fideli in
carne peregrinanti non civibus huius
mundi.

Dictum fuit a principio huius trac-
tatus quod istud sacramentum est
timoratione potissimum racione sui
misterii: quod requirit in recipientibus
puritatem Quia ista esca non qualibet
cumque dicitur sed timentium deum: qui per ti
morem domini a malo declinant. Et io
licet multum confortaverim superius de
vota xpi membra ut secure ad sumpci
onem sacramenti accedant: hoc intelligi
debent quos peccata mortalia non gravant.

Unde et digne accedens debet in
consideracione sua ista septem attendere
quorum Primum est examinacio consciencie.
2m extirpacio immundicie a cogitacione.
3m excussio negligencie. 4m exclusio ir
reverencie. 5m premeditacio discreci
onis ut hunc cibum discernat ab aliis.
6m preoccupacio oracionis 7m predisposi
cio devocionis: Et patet hoc ordine de primo
ad totum vi. Probet autem seipsum homo:
probet inquit se non sophistice false
ficte per duplicitatem ad cooperiendum

humana verecundia: quia istud est igneum
coopertorium quo ardet anima miserorum. Non
temptative discernendo vel dubitando
per infidelitatem. Non presumptive contempnen
do per temeritatem; sed demonstrative vera
citer per cordis totalitatem per mentis humi
litatem et sinceritatem per cordialis ardo
ris flammeam caritatem. Vel saltem equale
tice se ipsum probet secundum suam possibilitatem
probabilitatem et propriam infirmitatem. Et hoc
satis sufficit accedenti. Aliter autem accedi
ad iudicium irreverentie dei contumelie sa
cramenti et vindicte sui. Unde reus erit
corporis et sanguinis domini. Ubi dicit glosa
ac si deum occiderit punietur. Hec conside
rationes quas deum timentes habere debent
qui volunt digne ad sacramentum accedere figu
rantur Zacharie 3o ubi dicitur Super lapide unum
septem oculi sunt. Lapis unus una fides
fundamentalis et unio caritatis. Septem
oculi septem considerationes predicte preparan
tes ad reverentiam sacramenti. ¶ Multis
autem figuris figuratur istud sacramen
tum quantum ad diversas sui dispositiones
nam quia est ignitivum dilectionis figuratum
est per agnum assatum exodi 12o. Quia est
inductivum compunctionis figuratur per
edulium lavatum gedeonis iudicum 6o. Quia
est impregnativum devotionis figuratur
per vitulum saginatum luce 15o. Quia est
effectivum vigoris fructive roborativum ac
tionis figuratur per favum sampsonis qui
exivit de ore leonis iudicum 14o. Quia est
contentivum plene refectionis figuratur per
sacrificium melchisedech qui optulit pa
nem et vinum genesis xiiiio. Quia est memo
rativum et repraesentativum dominice passionis fi
guratur per panes propositionis exodi 25o. Quia
est plene dulcorativum humane mentis
figuratur per cibum manne super expositum.
Et quia omnia ista si subtiliter examinen
tur possunt reputari et intueri in

figura agni paschalis ideo aliis dimis
sis aliquantulum eam prosequamur. scilicet
quantum ad illud quod creditur in isto sacra
mento quod est ihesus xristus. Quantum ad
illud quod efficit quod est liberatio ab hos
tibus. Quantum ad illud per quod mens
xristo conformis efficitur quod est immolatio xristi
in cruce. Quantum ad illud per quod mens
disponitur in hac figura expressius conti
netur. ¶ Attende ergo quatuor que scribuntur
exodi 12o que in sumptione istius benedicti
agni debent spiritualiter observari que
sunt manducandi tempus ritus cul
tus fructus. Tempus enim erat mensis
primus dies xiiii luna 15a hora vespertina.
Et in hiis omnibus aliquid spirituale intel
ligimus. Mense primo propter reformationem
penitencie die decimo propter observantiam
legis divine luna 15a perfectam observan
tiam operationis virtuose. hora vespertina
propter consummationem perseverantie. Sola enim
perseverantia secundum bernardum inter cete
ras virtutes triumphat. Et ideo licet in
aliis temporibus sit quedam agni preparatio
in sola tamen vespertina hora est eius sumptio
quia semper debet sumi in proposito numquam mor
taliter peccandi. Manducandi ritus erat
quod nichil sumeretur crudum vel elixum vel
frixum sed totum assum et totum intinctum. Cru
dum sumit qui non cogitat quod sumit aut
recipit et mente diligenter non discutit.
Elixum sumit qui mente distracta et ter
reno affectu humida et insipiditate to
ta aquea ad sacramentum dissolutus accedit.
Frixum sumit qui de sacramento presumptuose
inquirit. Et sic potes videre quod crudum
sumit desidiosa discussio elixum accidiosa
indevotio. Frixum presumptuosa perscrutatio.
Sed assum et intinctum sumit opera dilec
tio. Intinctum lacrimosa devotio et studio
sa gratiarum actio. Manducandi cultus hic
erat. Debebat enim esse quilibet succinctus

calciatus pedibus accinctus renibꝫ te
nēs baculū in manibus. et cū lactu
cis agrestibus. In hiis aliquid morale
intellige. In pedū calciatione conculca
tione gcupiē et conseruatione disapli
ne. In renū accinctione abiectione im
mūdicie et assūptione mundicie q̄s fu
in restrictura cogitacōis vage et fan
tasie inmunde. In baculi sustentacōne
tolerātiā paciencie et peregrinacōem
gtec. In lactucaꝝ gmestiōe detestacōem
culpe et meditacōem xpi passionis
acerbe et ex hoc execucōem peniten
cie austere. Si ergo vis digne ad me
sā agni accedere oportet te conculca
re concupiam conseruare disaplinā
assūme gtinenciam aduersa sustinē
cū paciā pegrinū te reputare in via
et agrestē medelā xpi passionis de
gustare cū mēte deuota. Et ideo cū
istū cibū fortitudinis debet precedē die
ta ut comedas panē lacrimaꝝ cū ꝓphe
ta ex recordacōe ꝑtiūs cū helia panē
subcinericiū ex recordacōe finis. cū
turba ewāgelica panē ordeaciū ex
mortificacōe carnis. In qua dieta ti
bi administrat psalmista vinū gpūc
tionis i gtricōne. samaritan⁹ vinū
curacōis in gfessione. assuerus vinū
consolacōis in remissione. Sed ne hec
dieta nimis grauaret infirmū appo
nit puer ewāgelicus duos pisces quo
rū vnus est leticia de euasione tormen
toꝝ alter fiducia de adepcione ꝑmi
oꝝ. Sic igitur dietatus accedas ad
mensā agni ubi ponitur panis celi
cus origine ex. 16°. Hic ē panis
quē dedit vobis dn̄s deus de celo. An
gelicus dulcedine ps. Panē angelo
rū manducauit hō. Viuificus virtu
dine ioh' vi°. Ego sū panis viuus qui
de celo descendi. Ad hanc mēsam af
fert gedeon edū lauatū aq̄ contricio
nis. Moyses agnū assatū igne dilec
nis. Paterfamilias vitulū sagina
tū. adipe deuocōis. Sampson mellis
fauū dulcedine cōteplacōis. Spon
sa vinū conditū potacōe inebriacōis.
Et ipsa eadē ꝑparat lectū pacificū
quē lx. fortes ambiūt quiete sopo
racōis. Et tūc dicat aīa. Bonū est
nos hic esse. Ꝗ̄ manducandi fructus
est q̄ sanguine illius agni postes et
superliminare signabant et ex hoc du
plice fructū accipiebant scilicet conster
nacōne hostiū exterius et defensione
et conseruacōem omī interius. Et sic
in eo qui digne sumit hoc sacramentū
sanguinē hui⁹ agni et efficacia hui⁹
sacramenti hostes consternantur dū tēp
tacōes superantur. Quia defensantur dū
virtutes augentur et virtute sacramē
ti roborantur. Superliminare signatur
dū ymago mentis deo assimilatur. Vtri
q̄ postes intinguntur in quo ostiū vol
uitur dū diuina et angelica custodia
in qua vita nr̄a defenditur uigoratur per
virtutē sacramenti et deus magis no
bis est ꝓpicius et angeli erga nos ma
gis sūt solliciti. Et sic spoliati egip
cijs a nob' xpiani liberi a seruitu
te dyaboli egredimur crucis xpi se
quētes trophēū que nobis diuidit
mare rubrū et introducit in ter
ram viuenciū saluator ihesus.
Vt autē habeatur materia predicā
di facio breuē collacōem accipiēs
q̄d scribitur puerbioꝝ 23°.

Cum sedens ad mensā pote
ntis diligenter attende q̄ appo
sita sūt tibi quia silia oportet te
ꝑparare. Qui accedit ad altare dn̄i.
certus debet eē q̄ ad mensā regis
ē vocatus. Et ideo aduertat cū q̄

tu preparatione animi servus accedere debet familiare dominum tanti regis. Consideravi enim habet sollicite cum totali quietatione modum accedendi modum procedendi modum recedendi. Est enim ad mensam talis ac tanti regis accedendum cum totali quietatione omnium passionum. Procedendum cum affectuali attentione omnium cogitationum. Recedendum vero cum virtuali vigoratione omnium affectionum ut sic accedat sine tumultu passionum fluctuantium. Procedat sine strepitu cogitationum inquietantium. Recedat sine vomitu affectionum nauseantium. Accessum notat cum dicit. Cum sederis ad mensam potentis. Processum notat cum dicit. Diligenter attende que tibi apponuntur. Recessum cum dicit. Sciens quoniam talia oportet te preparare.

¶ Accedant ergo ministri domini ad hoc altissimum sacramentum cum totali quietatione passionum ne desideria fluctuancium passionum carnalium tumultuent in ingressu. Hoc enim exigit ipsa conditio sacramenti. Est enim hoc sacramentum intime unitatis mundissime puritatis altissime dignitatis, familiarissime caritatis. In cuius signum in collatione huius sacramenti factus est sermo de unitate. Et facta est pedum lotio sacerdotum institutio capitis inclinatio. ut intelligas quod oportet te accedere cum totali recollectione sine omni inquinatione cum omni humiliatione cum omni concordia et fraterna dilectione. Et hec est prima pars misse. Consideret ergo diligenter ad mensam domini accedens, quod istud est sacramentum intime unitatis ut accedat cum totali omnium virium recollectione, sine omni inquinatione cum omni humiliatione. Sicut enim panis intimatur comedenti et incorporatur, sic et homo ibi intimatur deo et unum cum eo efficitur quia qui adheret deo unus spiritus est cum eo. Et ideo tradidit corpus suum in forma cibi esibilis, ut homo advertat quod totum se offerat, ut totus transfiguretur, et totus deo homini intimetur. Quod fit, cum accedens accedit, cum totali recollectione ut toto conatu mentis eum sibi intimet sine evagatione cordis. Quia secundum decretum ideo intrans ad secreta digitorum extremitates lavat ut per hoc ostendat quod nec extrema cogitatio debet evagare exterius. Et in signum huius unitatis qua mutuo assistentes et celebrantes domino intimantur dominus in collatione huius sacramenti fecit prolixum sermonem de unitate. Ut sint inquit unum in nobis sicut et nos unum sumus. Intima enim unitate qua unitur pater ad filium eadem nos appetit uniri ad seipsum. Unde iohannis vi. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Et infra. Qui manducat me et ipse vivit propter me. Et ideo advena et servus prohibentur comedere et mercenarius exodi xii. De quo ambrosius in illa oratione Summe sacerdos Veniat inquit mens mea dulcedine presentie tue, et excubias sanctorum angelorum in circuitu meo. Et descendat super panem et calicem plenitudo divinitatis tue.

¶ Considera secundo quod ad sacramentum mundissime puritatis accedit sine omni inquinatione. Ibi traditur mundissima caro christi et sanguis et modo mundissimo et instrumentis mundissimis, que omnia mundissimum locum ex-

posuit et incoinquinatum. Et io minis-
tri dni no dnt scdm legem habe
maculam scilicet alicuius spurcicie tur-
pitudinis ut prius sed lavare vestime
ta sua p contricionem ut veste ha
beant nupcialem. In cuius signum
signum in collacoe huius sacramenti
facta est pedum locio ut pedes af
fectuum sint mundi. Pau i^a ad cor. i°
Probet autem seipsum homo et sic de
pane illo edat et sic de calice bibat.
Et io qsiuit sacerdos a david si mun-
di essent pueri cum pane scm vellent
sibi dari p^s Re. 2° Reg. ideo osa inf-
fectus cum tetigisset archam dni que
nocte accesserat ad uxorem Re. vi°.
De hoc ambro. ubi e^t. Rita nisi cor-
pis castitate et animi puritate is-
tud divinum et celeste sacrificium e
celebrandum dne deus. ubi caro tua
in veritate sumitur et sanguis tuus
in veritate bibitur. ¶ Considera 3° q
accedis ad mensam altissime dignita
tis ut accedas cum omni humiliacione.
Accedis enim ad mensam dei ad trac
tandum frangendum dispensandum co
secrandum et sacrandum corpus xpi
dei uniti divine psone p verba
q no licet angelo loqui nec alicui
creature scdm dionisium nisi hoi di
vino. Pensa tu cum quanta humiliaci
one et quasi desperacione de pprijs
meritis debeas accedere. Quantum te
te oportet indignum iudicare. qui re
verenter tractare. et cum quanto tremore
et qui sola divina iussione. In cuius
signum in collacoe huius sacramenti fca
e illorum nobilium sacerdotum institucio
ut intelligas neminem debere accede
nisi pfectis aplice amicum et imitato
rem. Pau i^a cor. vi°. Quicumque manduca
verit panem hunc aut biberit calicem

dni indigne reus erit 2°. Io iii°. vi°.
dixit ille centurio. Dne non sum dig
nus ut intres sub tectum meum. De hac
humilitate ambros ubi e^t. Doce me i
quit indignum servum tuum quem nullis
meis meritis sed sola dignacoe mise
ricordie tue vocare dignatus es ad officium sa
cerdotale tantum misterium ea reverencia
et honore ea devocoe et timore trac
tare quibus oportet et decet. ¶ Con
sidera 4° q accedis ad sacramentum fa
miliarissime caritatis ut accedas cum omni
reverencia et firma dilecoe. Est enim sac-
ramentum puri amoris et dilecois me
diale in quo deus seipsum exhibet hoi
ad colloquendum contuendum coexisten
dum pncialit^r ad largiendum et ad co
audiendum et omni familiaritate contrac
tandum. ita q hois inimicus diabolus
no audet eum ita pari respice sicut
bo igne infernum sicut aliquando reve
lavit. Et ideo si offers munus tuum
ad altare vade prius reconsiliari fr[atr]i
tuo 2°. ut nullus motus rancoris
proximi te excludat a familiaritate do
mini. In cuius signum pbuit pectus iohi
in eius collacoe ad caput reclinandum
ut advertas qui familiare seipsum offert.
Pau i^a cor. e^t. Non potestis mense dni par
ticipes esse et mense demoniorum quia illi
sunt inimici. Et io miphibosech ob pa
tris ionathe amorem ad mensam regis
david e vocatus 2° Re. De hoc amb.
ubi e^t. Paris dulcissime sana palatum
cordis mei ut senciat suavitatem amo
ris tui et nullam pr^t te senciat dulcedi
nem nullum pter te querat amorem nul
lam pr^t te amet pulchritudinem. Secundo
principaliter misterium h^s sacramenti pre
dant ad pertractandum cum omni affectu
ali attencoe omni cogitacoe [illegible] ibi
sit strepitus cogitacoum insistancium

seu ymaginacionum circumstancium. Ideo
dicit diligenter attende quid tibi apponitur.
Apponit enim deus cibum eterne refectionis pig
nus in signaculum filialis adopcionis sa
crificium humane redempcionis viaticum nostre
peregrinacionis. In cuius signum in colla
cione huius sacramenti se suscepturum in regno
patris repromisit apostolos in filios adopta
uit/ad passionem se obtulit. et ex hoc
eos confortauit. ¶ Attende ergo pri
mo quod apponitur tibi cibus eterne refecti
onis qui est panis angelorum/quem an
geli comedunt pleno ore secundum ambro
sium. Et hec est mensa vbi deus est se
dens et sancti cum eo recumbentes et an
geli circumstantes. Et ideo tam stans in
paradiso quam in inferno in illa hora con
tremiscat. Ad vocem enim sacerdotis aperi
untur celi super altare et descendit ibi
dominus cum angelorum societate secundum ambro-
Panem enim angelorum manducauit homo
Io. vi. Ego sum panis viuus qui de ce
lo descendi si quis manducauerit ex hoc
pane viuet in eternum. Ideo in figura hu
ius predixit se hoc idem cum eis sump
turum in regno patris sui. Non bibam in
quit amodo de hoc genimine vitis us
que in diem illum cum illud bibam nouum
in regno patris mei Matthei 26. Gregorius in
libro dyalogorum. Quis enim fidelis possit
habere dubium. sciat in ipsa immolacionis
hora. ad sacerdotis vocem celos aperiri
in misterio ihesu angelorum choros adesse
summis yma sociari terrena celestibus iun
gi vnum quid ex visibilibus et inuisibi
libus fieri. Vere quippe hoc est manna su
perpositum. Sapientie decimo sexto. Ange
lorum esca nutriuisti populum tuum et paratum
panem de celo prestitisti eis omne delecta
mentum in se habentem et omnis saporis
suauitatem. ¶ Attende secundo quod apponitur tibi
signum fidelis adoptionis et dilectionis.
Per hoc enim sacramentum incorporatur homo
xpisto et capiti membra/sicut cibus come
denti. Et ideo datus est in forma cibi
ut intelligas quod hoc digne sumendo
actualiter efficeris membrum xpisti et sic
vere et realiter filius dei et per consequens cohe
res xpisti sicut totus xpistus est vere filius
et heres dei secundum apostolum. Propter quod
debes in hoc sacramento deum sentire. ut
fructuose rogare/et reuereri ut premi
Non enim bonum sumere panem filiorum et da
re canibus. In cuius signum in collacione
huius sacramenti deus filios adoptauit.
Pater inquit commendo tibi filios meos etc.
Vnde apostolus i. Cor. x°. Calix benedictionis
nonne communicatio sanguinis xpisti est. Et pa
nis quem frangimus nonne participacio cor
poris domini est. Et ideo dicitur in figura Luce xv°.
quando pater recognouit filium dixit. Addu
cite vitulum saginatum et occidite. Au
gustinus de verbis domini. Multos filios
dei fecit vnicus filius dei emit sibi
sanguine suo fratres. probauit reprobatus re
demit venditus. honorificauit iniuri
atus. viuificauit occisus. dubitas quin
deus conferet tibi bona sua qui dignatus
est suscipere mala tua. ¶ Attende
tercio quod apponitur tibi sacrificium humane redemp
cionis. Nam qualem efficaciam habuit cum
actualiter in cruce pendebat ad peccatorum
remissionem. talem habet in memoracione
passionis in altari. Et quantum habuit
deus acceptam oblacionem sacrificati
filii in cruce pendentis tantum ex se ha
bet iteratam oblacionem et immolacionem
in altari. Et eodem affectu et amore
bullienti quo prius aspiciebat plagas
filii sui pro nobis inflictas et quasi
filii oblitus cogebatur humano generi recon
ciliari. eodem aspectu aspicit nunc filium
suum sibi in altari oblatum et sacrificatum.
Hoc enim sacramentum vere est iterata ob

laco ihu xpi. Quotienscumq3 em inquit
hoc feceritis in mei memoriam facietis. In
cuius signum hoc sacramentum non contulit nisi
usq3 ad tempus quo agnus debuit im
molari pro nobis. Unde i cor. xi. Quo
ciensciumq3 hunc panem comeditis et calicem
domini bibetis mortem domini annunciabitis. Et
sic figuratur per panem qui in craticula offe
rebatur domino in odorem suavitatis. Levit. ii.
De quo Gregorius in quadam omelia. Singula
ris ad oblacionem intincturam oblata cum lac
rimis hostia suffragatur. quia ihesus qui re
surgens ex mortuis iam non moritur adhuc
per hanc in suo misterio pro nobis iterum
patitur. Sed necesse est cum hoc agimus
nosmetipsos deo in cordibus nostris con
tre mactemus. ¶ Attende ergo quod tibi p
ponitur viaticum nostre peregrinacionis. Sicut enim
panis cor hominis confirmat sic corpus domini hic
datur sub specie panis ut in sustentacionem
sit contra adversarias potestates exeuntibus et
contra debilitatem itinerantibus. Hoc sus
sio recolitur per quam potestas demonum vic
ta fuit. Ideo exeuntes de hoc mundo il
lud recipiunt. ut habeant deum comitem iti
neris et protectorem. et recedant crucis
signaculo consignati. In cuius signum disci
pulis in hac peregrinacione remanentibus
quasi in viaticum sustentacionis hoc contulit
sacramentum. Unde ioh. vi. Qui manducat
meam carnem et bibit meum sanguinem habet
vitam eternam. Et ideo in fortitudine cibi
huius ambulavit helias xl diebus et xl
noctibus usq3 ad montem dei oreb iii. R.
idest usq3 ad montem paradisi. De hoc
crisost. sup iohem. Cum viderint sanguinem
dominicum fugiunt quidem demones concurrunt
angeli quia hic sanguis effusus omnem
terrarum orbem lavit. Si autem bene atte
ntus fueris in pertractando eris plene re
fectus in recipiendo. ¶ Tercio principaliter

minister huius sacramenti ab ipso recedat ex
virtuali vigoracione omnium affectuum et po
tenciarum ad repetendum cibum eorum que sump
sisti. Ideo dicitur. Sciens quoniam oportet te similia
preparare. Debes enim recedere vigoratus
et inflammatus ad alta suspiria celestium
degustacionum. ad ardua exercicia virtua
lium exercitacionum. ad acerba supplicia
omnium afflictionum. ad omnia certamina hosti
lium temptacionum. In cuius signum in sermone
de amore post recepcionem huius sacramen
ti facto ad hec quatuor singulariter horta
tus est ut patet in decursu sermonis.
Debes ergo primo si debite pertractasti
ut similia rependas recedere inflammatus
ad alta suspiria celestium degustacionum.
Cum degustaveris cibum angelorum et in para
diso in mensa dei per totam missam post con
secracionem steteris. eternis epulis similia per
viribus rependendo oportet te esse fer
vidum per alta suspiria ad desiderandum per
petuas epulas quas gustasti. si tamen gustasti
quoniam suavis est dominus. Alioquin nullus in te
remansisset sapor pristine refectionis.
Unde levit. vi. Qui tetigerit de sacrificiis
domini sanctificabitur. Hoc vino gustato noe in
ebriatus est. Debes etiam secundo vigoratus
esse ad ardua exercicia virtualium acto
num. Cum enim per hoc sacramentum xpo incor
poratus filius dei sis effectus debes cona
ri sicut bonus filius honorem et amorem
patris procurare modis omnibus quibus
potes nunc per predicaciones nunc per virtuo
sas operaciones nunc per conpassivas ex
hortaciones nunc per beneficias elemosinas
et sustentaciones. ut sic in sudore vultus
tui vescaris pane tuo gen. 2o. Hoc ci
bo gustato a filio ysaac dixit. Ecce o
dor filii mei sicut odor agri pleni cui
benedixit. Delectatur enim deus in operibus
virtuosis maiorem post hunc cibum obla
tum. Debes esse tercio armatus ad acer

ba supplicia om̄ affliccionū. Cū em̄ xpm̄ crucifixū humane redempcionis preciū deo obtulerit oportet ut affectus tu eo eciā in cruce ponī et eciā oī afflictioni ꝯpon̄i. Et si nō potes in cruce corpali saltē in cruce penitencie et austeritatis ut possis dicē verbū thome Jhannis et nos et moriamur cū illo. Johanis xi°. Hoc em̄ sentite in vobis qd̄ et in xp̄o ihū. Et ideo comedentibus agnū paschalē p̄cipit͛ exodi 12° renes accingere p̄ ꝯtinenciā et baculos tenere p̄ pacium. Debes ergo eē armat᷒ ad ꝯtinḡ ꝯtamina hostiliū temptacionū. Cū em̄ viaticū recepis sustentaciois et ducē protectionis cont͛ oēm̄ temptacōez oportet ꝙ sis fortis et firmus qr̄ panis iste cor hoīs ꝯfirmat. Hic ē panis quē optulit melchisedech abrahe de victoria redeunti. gen̄ 14°. Hoc igit͛ celesti pane dn̄s nos reficiat. Exposicio misse.

Ad intelligēdū ꝯ missē autē quō mens ordiātē debeat procedere ad celebracionē huius sacramenti licet aliquāliter sit tactū in p̄cedenti sermone debes tamen notare ea que in canone misse fiūt. Cunc quidē celebracio misse imolacio nōiatur. tū quia expresse sicut dictū est sup̄. ibi ymago et memoria fit imolacoīs fc̄e in cruce. tū quia effectus ipius imolacionis qui est nr̄a redempcio et pctōꝝ remissio et in xp̄m crucifixū transsformacio ibi recipit͛ habundanter. Unde et in quadā orōne dn̄icali secreta dicit͛. Quociens huius hostie comemoracio celebrat͛. opus nr̄e redempcionis exercetur. Et quia semel xp̄us oblatus est sicut dicit aplūs ad hebreos 9°. Jn tantū semel in die cuilibet sacerdoti missā sufficit celebrare. Unde de consecracione de 1° qo decreto alexandri pape habet͛ ꝙ sufficit sacerdoti unā missam in die celebrare. quia xp̄us semel passus est et totū mūdū redemit. Et valde felix est qui unā missam digne celebrare pt. Cm̄ et valde absurdū est ꝙ sacerdos duabus ecclesijs ministret. ubi bis celebret in die. nisi semel excepta die p̄ulegiata natiuitatis dn̄ice in qua ex certis racionibȝ ter missa debet et pt celebrari a quolibet sacerdote ut͛ audiri. Sicut autē nō debet plures celebrari in die sic nō debet dimitti nisi ex ardua causa. qn̄ vel celebret͛ cotidie. ut͛ audiat͛ missā deuote. Unū iste panis luce xi° a saluatore cotidianus vocat͛. quia cotidie est sumendus. ut͛ suaui gustu ut͛ deuoto auditu. Ubi et tūc p̄ os sacerdotis sumi spūaliter dicit͛ ab illo qui deuote assistit.

Attende autē ꝙ circa istud sacramentū quedā fiūt ad rep̄sentacionē eoꝝ que cͥ dominicā passionē fūt actā. cuius istud sacramentū est memoria ut dcm̄ est sup̄. Alia fiūt ad reuerenciā et mundiciā huius sacramenti in quo xp̄us veraciter et corpaliter continet͛ nō solū sicut in figura sed sicut in veritate. Quedā eciā fiūt ad representandū graciā et mūdiciam q̄ requirunt in sumente. Unde et cōsecracoēm adhibent͛ hijs rebus que ī usū veniūt huius sacramenti. tū ad representandū sanctitatē ipsius ihesu q̄ est sanctus sanctoꝝ. tū eciam ad representandū affectū sanitatis qui in sumentē ex xp̄i passione causat͛ secundū illud ad hebreos ultimo. Jhesus ut sanctificaret p̄ suū sanguinē populū extͣ portā est passus. Et ideo regulariter istud sacramentū nō debet celebrari nisi in ecclesia per episcopū consecrata

tar. Nec quidem dicatur domus dei secun
dum apostolum thi. 3o. vel de speciali pri
vilegio domini pape ut licencia episco
pi alibi ex causa fuerit dispensa
tum. Et licet indulgeatur quod eciam non
sit consecrata nunquam tamen conceditur qui
sup altare lapideum consecratum per
episcopum celebretur. Quia licet sepe sus
cipientibus desit sanctitas que signifi
catur per consecracionem ecclesie nunquam tamen
deest ut defuit sanctitas in sacramen
to idest xpo ihesu cuius sanctitas per
altare significatur. Conceditur tamen
in itinere positis si eciam defuerint sub
dio vel sub tentorio missa celebrari.
Et hoc si habeatur altare portatile s.
lapis consecratus et omnia alia que
requiruntur ad sacramenti misterium cele
brandum. sicut habetur de consecracione
d. i. c. concedimus. Consecratur e
ciam calix per episcopum qui debet esse aureus
vel argenteus vel ad minus de pent.
De ligno vero vel de vitro nullo mo
conceditur. nec de cupro sive ere quia
vomitum provocat quod est contra reve
renciam sacramenti. Corporale eciam benedi
citur et vestes sacerdotales que non quam
res inanimate sint susceptive gracie sed quia
ex consecracione talium magis amone
tur mens racionalis quantum se debeat dis
ponere ut per graciam consecratam accedat
ad sacramentum quando nec ipse res in
animate quecumque preciose et munde non
debent assumi ad usum nisi sit per episcopum
qui vice xpi specialiter tenet ad hoc
per sanctificantem benedictionem assumpte. Ubi
attende quod abhominabile et horrendum est
quod vestes mulierum et laycorum sepe mul
tiplici spurcicia maculate per avariciam
quorumcumque religiosorum vel sacerdotum sa
cris altaribus applicentur. Tanta autem
est efficacia gracie xpi quod sepe ad hu
milacionem inimici huius rebus inanimatis que
sunt per benedictionem consecrate fit re
missio peccatorum. Patet de aspersione aque
benedicte et de olfactu incensi. Unde
et nonnulli volunt non indocte quod per in
gressum ecclesie consecrate homo consequi
tur remissionem venialium peccatorum sicut 2
per supius dicta inducentes illud ps.
Benedixisti domine terram tuam idest ecclesiam
remisisti iniquitatem plebis tue. Unde
2 machab. 3o dicitur. Vere quedam dei
virtus est in loco. Nam ipse qui in celis
habet habitacionem visitator et adiutor
loci illius est. propter quod racionabiliter
sacerdos est amonendus quod cum reveren
cia locum sibi eligat ad celebrandum ni
si ecclesia parochialis propria aliter suadeat le
gitima licencia prius obtenta. Tanta
est sanctitas ecclesie consecrate quod ligna et
lapides eius in humanum usum non de
bent assumi in opera laycorum sicut habetur
ex concilio de i. Et ibidem legitur
quod palla altaris cathedra candelabrum
et velum si fuerint vetustate consumpta
incendio dentur. Cineres quoque eorum
in baptismo deferuntur aut in fossis pa
vimentorum iaceant introeuncium pedibus ne
coinquinentur. Ubi attendat huma
na malicia quod si cineres talium rerum
non debent conculcari pedibus hominum quanto
amplius deo grata per susceptionem sacramenti
conculcatur sectatoribus demonum et immun
dicijs meretricum. Vides ne misera anima
quomodo omnia et huiusmodi sacramentum ti
bi intonant sanctitatem. Nam corporale est
mundum. palla munda altare eciam et
vasa omnia sunt consecrata. Et tu filia
mortis es in meretricem diaboli pros
tituta pro qua sacramenta xpus in sacra
mento se voluit tanta sanctitate includere
et tibi sua convivia per talem modum
sic dignanter tribuere. Vere impud

vere sacrilegium est sanctitatis sacramentum sine sanctitatis reverencia tractare vel aliis dispensare.

De paramentorum sacerdotalium mistica significacione.

Ut autem tibi reverencia huius sacramenti pateat ad exposicionem eorum que aguntur in missa aliqua consideranda subiungo. Quia enim sacerdos debet esse separatus a communi hominum conversacione unde malachie 1o angelus domini vocatur. Ideo tam ipse quam omnes ministri eius insigniuntur clericali tonsura in qua fit abrasio capillorum in modum corone. que racione rotunditatis capitis significat claritatem contemplacionis et puritatem intencionis. Et quod hec fit per abrasionem capillorum qui de capite oriuntur nichil in se habentes vitale significat quod non solum nocive cogitaciones sed vane et ociose que a nobis ex nostra miseria oriuntur debent novaculo sollicite circumspectionis diligenter abscindi quia eciam capilli sunt quedam superflua corporis. Ideo significat quod amor superfluus temporalium et cura procurandi ipsorum debet sollicitus resecari. Et quia ex tali rasura coronatur caput significat quod nomen sacerdocium est regale honorificum in similitudine Christi regis et sacerdotis. Significat eciam quod pro magno honore et munere debet cum sibi reputare a domino deo quod sit caput mentis sue radat pro Christo modo predicto. Vestitur eciam paramentis sacratis et non communibus vestibus ut sciat quod in ipso non communis sed celestis requiritur vita. Unde et fortitudo paciencie in omnibus temptacionibus substernitur in amicto quod caput et humeros munit. Pulchritudo mundicie et simonie adiungitur in alba quia in toto corpore et in omnibus sensibus debet esse. Que mundicia nequaquam aptabitur menti vel corpori nisi fortiter cingatur et subcingatur diligenti custodia sensus sui et totius appetitus animalis et exterioris hominis. Additur igitur manipulus quasi scutum fidei quod opponat temptacionibus inimici. Superadditur stola quasi iugum domini leve et suave quod in longum perseverancie usque in finem vite debet protendi. Supponitur planeta latitudo caritatis que operit multitudinem peccatorum. Que eciam omnium aliarum est forma virtutum ut per hoc detur intelligi quod in caritate dilatatus ad omnes electos et omnibus virtutibus adornatus debet sacerdos accedere ad sacra misteria celebranda. Et quia debet habere semper prima memoria que pertulit in vite Christi exemplariter cum memoria ipsius calcaverit effectus ideo in signum huius premissis omnibus debent calciamenta esse in pedibus sacerdotis de pellibus animalium mortuorum. Cum autem istud sacramentum sit memoriale passionis ut dictum est in quo Christus est sacerdos et hostia a quo nobis est omnis virtutis influencia derivata idcirco per hec paramenta significatur Christi ludibria ut sacerdos ad altare accedens sciat se crucifigendum cum Christo ut et ipse transformatus in ipsum merito sit hostia et oblator. Unde et amictus significat velum quo in derisione Christus fuit velatus. Et alba significat vestimentum album in quo sibi herodes illusit. Signum manipulus stola diversa vincula quibus pluries fuit ligatus. Placeta in quo communiter est aliquid purpureum vel sericum et rubeum significat clamidem coccineam et vestimentum purpureum in quo Christus fuit irrisus. Sic eciam flagellatura potest significari in manipulo quod habet formam scuti. Non enim est inconveniens per idem plura significari. Quia vero

corpus excellent tenet psonã xpi.
Tercio pter hec paramenta habet sa
dalia rubea et cyrotecas cũ anulo i
quibus significant̃ vulnera pedũ
et manuũ et rubicũdo sanguis ema
nantis. Habet etiã mitrã in capite
in qua significat̃ spinea corona vl
nerans caput xpi. Hẽt et baculũ in
quo arũdo exprimitur. qua fuit ca
put xpi pcussũ ut sic cognoscat sa
cerdotes et epi q xpi obprobriis ad
ornant̃. Quinta vero sicut dcm ẽ tibi
supra cũ de sce trinitatis misterio ageret̃.
due sũt alte radices ad oiã q sũt fi
dei scilicet sentire de deo altissime et
piissime. Ideo in istis duabus radicibz
sacerdos se disponit anq̃ ad altare ac
cedat. De deo em̃ sentit altissime ca
ritas humiliata p recognicoẽm sui. Qd
sacerdos sentit se habere dũ incipit
a confessione sue iniquitatis et indig
nitatis. Et quia timor psternit ut
spes erigat. Tercio sequit̃ caritas e
leuata p fiduciã q de deo sentit piis
sime dũ ipm nõ dubitat benignũ re
missore offense. Propt̃ qd dicit i ple
na fiducia remissionis. Aufer a nob
omis iniquitates nr̃as. Et sic postu
lans sescio protinus qui in altari re
quiescunt et in celo regnant cũ xpo
dicit. Oramus te dñe ut p merita scõ
et cẽ. Osculat̃ etiã altare in signum pa
cis et confederacois sui cũ xpo. ut ia
cuius incipiat celebrare tranquillus et q
tus et ab eius mente omnibus tumul
tibus distractiuis. Quinta vero istud sac̃
ramentũ tocius diuini cultus et ritus
me fidei continentiuũ. Tercio cũ istud
sacramentũ principiũ sit totalitatis tocĩ
us ecclie. Vn̄ et sacerdos sicut ca
put ẽ actor principalis clerici sũt

ministri et circumstantes populi. ¶ Quarta
vero sũt attendenda in sacra missa
verba q pferunt̃ que debent pferri
cũ omnia diligentia gestus et actus
q fiunt maxie a sacerdote q debent
attendi cũ magna reuerẽtia. defectus
qui contingunt ex nr̃a infirmitate et
miseria q dñt suppleri cũ digna pe
tentia. ¶ Circa primũ attende q
missa pt diuidi i quinq3 ptibz. scilicz
i ppacoem q durat ad offertoriũ
oblacoem q durat ad pfacoem. co
secracoem q durat usq3 ad pt in
sumptione q durat usq3 ad post com
ne. gratiarũ actione q durat usq3 ad fi
ne. ¶ Circa ppacoem nota q scriptũ
est eccĩ 18o. Ante oroem ppara aiam
tuã. Ideo pmittit̃ ppacio queda ad
digne q sequunt̃ paragenda. cuius ppaco
nis due sũt species scdm q duo sũt
principalia in nobis. scilicet affectus
et intellectus. Primo ergo ppatur af
fectus et hoc qdruplicat. primo p lau
dis iubilũ. 2o p miserie gemitũ 3o
fit ppacio pter celestis glẽ cocentũ.
4o p ordis suspiriũ. Primo p laud iu
bilũ qz scriptũ iubilũ qz scriptũ ẽ. Sa
crificiũ laudis honorificabit me.
et illic iter quo ostendã illi salutare
dei hoc fit in introitu qui ut plurimũ
sumit̃. de ps ut salue cũ ps ca
tat̃. Quinta ut dicit dionisius 3o caplo
ecclastice ierarchie psalmi cophendũt
p modũ laudis et iubili qcqd in sac̃
scriptura historice cotinet̃. Scdo per
miserie sue gemitũ dũ mia petitur
a deo in kyrieleison p pris psona
ter. p psona filii ter p psona spũs
sci ter. con triplice miseriã. s. ignora
cie culpe et pene. Fit etiã ad signi
ficandũ q omis psone trinitatis sũt
indiuise i seruice. s. ppt ecciae vnita

te simplicitate et indiuisibilitate.
Tercio fit ꝑparacio ꝑ celestis glorie conten
tu ad quam tendimus post ꝑsente miseriam
dicendo. Gloria in excelsis deo q̄ cantatur
solum in festis in q̄bz commemoratur glorie celes
tis. Intermittitur autem in officijs luctuosis
q̄ ad commemoracionem nostre miserie intor
quentur. Quarto fit ꝑparacio ꝑ oracionis suppli
cium quam sacerdos facit ꝑ toto ꝑplo ut
digni habeantur tantis misterijs q̄ non
debent esse multiplicate. Ita regulariter
in festis duplicibz solum dicitur vna ꝑima
collecta. in alijs festis vel ferijs quin
tum tres. In missis priuatis non debet numerus q̄
narius vel septenarius supari. ¶ Secundo
ꝑparatur intellectus in instructionem fidelis
ꝑpli quod maxime est conueniens quia hoc sacra
mentum est misterium fidei. Et quia eciam in
hoc sacramenti est collectio tocius ꝑpli. ꝑpter
quod comunis fuit singulis gratie nominatur. Fit autem
hec instructio dispositiue quidem ꝑ doctri
nam ꝑphetarum et apostolorum q̄ in ecclesia legi
tur ꝑ lectores et subdiacones. Post leccio
nem cantatur a choro graduale et alleluia
quod significat spirituale exultacionem. vel tractus
in officijs luctuosis q̄ significat gemitum
spirituale. Alterum enim horum vel ambo conse
quitur debet in ꝑplo ex ꝑdicta doctrina. ꝑ
fecte autem populus instruitur ꝑ doctrinam in
euangelio contentam. q̄ a summis ministris
legitur id est diaconibz. Et quia xpus in euan
gelio loquitur tamquam diuina veritas cui credi
mus secundum illud io. 8o. Si veritatem vo
bis dico quare non creditis michi. Id
circo ne more illorum incredulorum tenea
mur rebelles. finito euangelio cantatur
symbolum fidei in qua ꝑplus se ꝑ fide
doctrine ostendit xpo fore subiectum. Can
tatur autem hoc symbolum in festis illis de
quibz fit mencio aliqua in hoc symbolo
sicut in festis xpi. et ꝑ hoc in omnibz
dominicis et beate marie virginis et ia

ꝑphetarum q̄ hanc fidem fundauerunt et angelorum
q̄ hanc fidem suggerunt et fideles custodi
unt et sancte crucis in q̄ nostre fidei misterium
est completum. In aliquibz autem ecclesiis cantatur in festo
beatorum martirum q̄ fuerunt huius sacre fidei defenso
res. Sed quia principalia fidei fundamenta sunt
in apostolorum ministerio consecuta. ideo racionabiliter
secundum morem ecclesie romane nullorum aliorum festiui
tatibz preter apostolorum et euangelistarum attri
buitur fidei symbolum decantandum. ¶ Tercio
oblacionem q̄ est 2a pars misse nota q̄ duo
aguntur in ipsa. Primo laus ꝑpli in cantu
offertorij. ꝑ quod significatur leticia offe
rencium et oracio sacerdotum q̄ petunt ut
oblacio ꝑpli sit accepta deo. Vnde i° pa
ralipomenon dauid dicit. Ego in simplicitate
te cordis mei letus obtuli vniuersa hec
et ꝑplum tuum q̄ hic repertus est vidi cum
ingenti gaudio tibi offerre donaria.
Postea orat dicens. Domine deus custodi hanc
voluntatem. Attendat autem sacerdos ea
q̄ dicta sunt supra. scilicet quod offerendo se coniungat cari
tati xpi et intencionem eius in offerendo quasi
sentiens se xpm. Et in illo affectu in quo
se obtulit xpus sciens quod altare est ibi
ꝑ cruce. peracta autem ꝑ oracionis et lu
dibrijs passionis sicut dictum est supra. ¶
Post oblacionem sequitur consecracio. q̄ quia su
pernali virtute agitur ideo excitatur ꝑpli
deuocio ut sursum feratur in ꝑfacione. Et
quia ꝑ consecracionem verus ibi xpus in sacrame
to est deus hic cuius sedes ꝑprie est in celo
etiam i° paralipomenon. Domine in celo sedes eius. Ideo mo
nemur sursum habere corda et ad angelorum
consorcium eleuari. Vnde videtur chorus hominum
ad dominum. ne mendax videatur finita ꝑfacione
cantatur. Sanctus sanctus sanctus. q̄ vocibz ange
licis sonatur. In quo cantu laudatur xpi
diuinitas cum angelicis spiritibz et tocius
trinitatis quantum ad insuperabilem commendacionem
trinitatis et vnitatis et ꝑplectiue omni
maiestatis. Laudatur eciam eius humanitas

cum pueris iudaicis qui in die palmarum clamaverunt osanna in excelsis benedictus qui venit in nomine domini. ¶ Deinde sacerdos consecrationem secrete peragit in qua sic procedit. Primo quidem commemorat illos pro quibus hoc sacrificium offertur. Et primo generaliter pro omni ecclesia et pro hiis qui in sublimitate sunt constituti. Postea specialiter pro quibusdam qui specialiter offerunt vel pro quibus offertur. Secundo commemorat sanctos quorum patrocinia implorat et quorum meritis se iungit ut digne sacrificium peragatur cum dicit Communicantes et memoriam venerantes. Et quia summum quod potest haberi in dignitate oblationis et consecrationis est coniungi merito hominis Christi. Ideo in diversis Christi sollempnitatibus actus illos sacros commemorat quos in illis diebus Christus fecisse refertur ut eis coniunctus dignius hoc sacrificio peragatur misterium. Tercio petitionem concludit quod hec oblatio pro quibus offertur fiat salutaris cum dicit Hanc igitur oblationem servitutis etc. Deinde secundo ad consecrationem accedit in qua primo petit consecrationis effectum cum dicit Quam oblationem tu deus in omnibus quesumus benedictam. Secundo consecrationem peragit per verba salvatoris quando dicit Qui pridie quam pateretur. Tercio excusat presumptionem per obedienciam ad Christi mandatum cum dicit Supra que propicio ac sereno vultu. Quarto petit huius sacrificii et sacramenti effectum. Et primo quidem petit intenciones et opera sacrificancium divino conspectui presentari tamquam accepta et grata et digna in summo altari divine essencie cum dicit Supplices te rogamus omnipotens deus etc. Secundo petit istum effectum sacramenti quo ad mortuos qui sumere non possunt cum dicit Memento eciam domine etc. Tercio petit istum effectum sacramenti quo ad ipsos offerentes et quo ad totum populum ut in virtute sacramenti iungantur meritis sanctorum cum dicit Nobis quoque peccatoribus. Et sic consumatur secreta consecratio. ¶ Deinde agitur de percepcione sacramenti specialis preparacio per oracionem tocius populi que est oracio dominica scilicet Pater noster in qua et panis cotidianus petitur secundum salvatoris preceptum. Post quod se excusat et populum ne ad presumpcionem reputetur quod tantum sumit sacramentum. Paratur eciam per specialem oracionem qua sacerdos pro populo petit liberari ab omni malo cum dicit secreto Libera nos quesumus. Paratur eciam populus per supplicacionem que datur pro pace cum dicitur Agnus dei. Est enim hoc sacramentum unitatis et pacis. In missis autem defunctorum in quibus hoc sacrificium non pro pace presenti sed pro requie mortuorum offertur pax intermittitur. Deinde sequitur percepcio sacramenti prius humiliato sacerdote per oraciones preambulas et coniuncto Christi passioni et mortificacioni per oraciones transformativas que in ipso sacerdote debent formari tamen ex verbis que dicuntur in ipsis oracionibus in quibus fit mencio de pace relicta pro testamento discipulis, de morte vivificativa et effuso sanguine pro nostris peccatis quam eciam ex aspectu sacramenti in quo sensibiliter representatur Christi passio et mors dum aspicit sanguinem ut effusum et a corpore separatum per se sanguinem in calice et corpus Christi ut mortuum ex alio latere licet secundum rei veritatem totus Christus vivus et inmortalis sit sub utraque specie. Sacerdote autem refecto per sacramentum postmodum aliis communicandis dispensat, ut dicit Dionisius ecclesiastice ierarchie capitulo 2o. Qui aliis divina tradit primo debet ipse particeps fieri. ¶ Ultimo autem tota misse celebracio in graciarum actione finitur. Populo consistente pro percepcione misterii quod signat cantus post communionem. Et sacerdote per oraciones gracias referente sicut et cena celebrata Christus cum discipulis ymnum dixit. Tunc diaconus populum licencians

dicit. Ite missa est, scilicet hostia filius dei a deo patre missus est nobis in sancto quod sumpsimus sacramento. Et ipsa eadem hostia nobis a deo data missa est deo in sacrificio sancto quod consumavimus et sibi remisimus per ipsum sacerdotem tamquam per dignum angelum deferentem. Propter quod et tota celebratio huius sacrificii merito missa dicitur. In officiis autem luctuosis non dicitur Ite missa est sed tantum benedicamus domino ut per hoc ostendatur quod huiusmodi formatur affectum sollempnia christi magnalia et sanctorum gloria celebratur. et dum sub pena et aliorum miseria in gemitu lamentationis suspirat. Sed quod potes videre ratione quare omnia leta in talibus officiis obmittuntur. Licet autem istud sacramentum paucis verbis conficiatur. quia pauca sunt verba forme tamen cetera alia omnia sunt addita in canone misse ad devotionem populi et reverentiam sacramenti. Et ipse canon misse qui pertinet ad consecrationem traditus est nobis sollempniter ab apostolis qui sic tradiderunt sicut formam habuerunt a christo et sicut ad memoriam eorum fuit reductum inspirante spiritu sancto. Unde licet aliqua contineantur ibi que a nullo exprimuntur evangelista non tamen debet aliquid vacare quia non est minus autenticum quod a beato petro apostolorum principe est ecclesie traditum quam illud quod ab evangelistis est descriptum cum ex eius auctoritate evangelia sint recepta.

Circa illa autem que dicuntur debes attendere quod quedam dicuntur a clero que pertinent ad totum populum quorum quedam chorus inchoat et prosequitur illa scilicet que sonant illud quod convenit toti populo inspirari. Quedam vero clerus prosequitur a sacerdote inchoata que est princeps misterii et dux sacri officii in signum quod talia pervenerunt ad populum ex sola revelatione divina. Et quia firma adhesio fidei et gloria maiestatis dei sunt in nobis deo solo interius revelante et faciente ideo sacerdos inchoat symbolum fidei et gloria in excelsis deo. Quasi diceret sacerdos ista nesciremus nec cognosceremus ex nobis sed ipse deus revelat nobis cuius vice fungor ista inchoando. Quedam vero dicuntur per ministros tantum sicut doctrina novi et veteris testamenti. In signum quod per ministros a deo missos hec doctrina est populis nunciata. Quedam vero solus sacerdos prosequitur que scilicet ad proprium sacerdotis officium pertinent sicut orationes sacrificium oblatio et consecratio. In hiis omnibus quedam dicit publice scilicet orationes communes que pertinent ad totum populum. Quedam vero dicit privatim sicut illa que pertinent ad solum sacerdotem sicut est oblatio et consecratio. Et ideo illa que dicenda sunt circa hec occulte a sacerdote dicuntur tum ut ostendatur quod populus ad talia non attingit. tum ut ostendatur quod populus christi passionem que in hoc signatur ut tunc discipuli non nisi occulte confitebantur. tum quia christi passio occulte ma-a sacerdotibus fuit tractata. In omnibus tamen sacerdos dicit sive publice sive privatim. Primo excitat populum ipsum salutando et benedicendo cum dicit. Dominus vobiscum et in fine per consequens eius assensum ut respondeat amen. Et ideo in hiis que secrete dicuntur publice premittit. Dominus vobiscum et oremus sicut post evangelium et subiungit in fine alte per omnia secula seculorum. Et idcirco sacerdos semper loquitur in plurali ostendendo quod ipse est tota ecclesia. In hiis vero que dicit post agnus dei que spectant ad preparationem sui ad recipiendum sacramentum loquitur in singulari et hoc christo presenti. Unde nec ibi presalutat populum nec expectat

eius responsum. Attende autem quod ut sacerdos
demonstretur tenere personam xpristi qui
se offerebat pro nobis sacrificium deo
patri et ipsum pro nobis orabat. Idcir
co in toto canone communiter sacerdos alloqui
tur deum patrem obsecrans per illud sa
crificium sibi et populo fore placitum.
Tunc autem post agnus dei sacerdos conuer
titur ad alloquendum xpm presentem ut per
hoc ostendat ipsum non solum esse sacrifici
um quod offertur sed deus cui offertur. Unde
et ipse sacerdos ipsum colit cultu latrie
sub sacramento cum eum alloquitur dicens.
Domine ihesu xpi fili dei viui et cetera. At
tende autem quod in secreta quam sacerdos orat.
Ut nobis fiat corpus et sanguis dilecti
tui ihesu xpristi filii tui, non intendit
orare propter dubitacionem ne fiat sacra
mentum completum per prolacionem verbo
rum forme a sacerdote cum intencione conficien
di super debitam materiam, sed orat ut talis
consecracio fiat nobis fructuosa. quia
bene posset sacramentum rite compleri
cum dampno offerentis et etiam populi.
Unde signanter dicit. Fiat nobis corpus
et sanguis. Unde et premisit. Quam
oblacionem tu deus in omnibus benedictam fa
cere digneris secundum augustinum per quam benedicimur per graciam.
ascriptam per quam in celo ascribimur.
Ratam per quam in xpi visceribus censeamur.
Racionabilem idest per quam a bestiali sen
su exuamur. Acceptabilem idest qui nobis
ipsis displicemus per acceptabiles uni
co filio dei simus. Non esset autem incon
ueniens etiam si in hoc et in multis aliis
petimus quod indubitanter fieri certi su
mus. Sic etiam xpus iohannis xvii^o petit suam
clarificacionem quam tamen fieri non dubita
bat. Et nos docuit xpus in oracione domini
ca principales peticiones peti quas impos
sibile est impediri sicut sanctificari no
men dei et voluntatem eius impleri seu fi
eri. Licet autem istud sacramentum preferatur
ex seipso omnibus antiquorum patrum sacrifi
ciis tamquam veritas figure et corpus um
bre tamen sacrificia antiquorum patrum fu
erunt domino acceptissima ex eorum deuocione
inter que principatum tenere videntur
tria que memorantur in canone scilicet
in abel racione primarii oblacionis paci
entissime occisionis quam sustinuit ab i
pro fratre in figura xpristi occisi a p
pria gente. In abraham racione pri
matus fidei quia ei primo in scriptura
de xpristo incarnando facta est promis
sio et multiplicacio alio principio fidei
sue qui etiam in suis sacrificiis acceptissi
mus fuit deo, et maxime in immolacione
filii fidei in quo typum tenuit dei patris. In
melchisedech cuius sacerdocium summum dicitur
ut dictum est supra. Et ideo ne minister hu
ius sacrificii qui xpm vere consecrat se
ipsum presumptuose erigeret super alios qui
bus hec gracia non est data humilia
tur ut petat suam deuocionem a deo ac
ceptam ad similitudinem patrum non quod inten
dat petere quod immolacio corporis xpi fiat
eo modo accepta quasi ex parte sacrificii e
rat sibi accepta immolacio animalis. Quan
do autem sacerdos dicit iube hec perfer
ri et cetera non debet esse intencio sacer
dotis quod petat species sacramentales fer
ri in celum nec corpus xpristi verum
quia ibi non desiit esse, sed petit hoc
pro corpore mistico in illis speciebus
significato. ut scilicet oraciones et affec
tiones populi et sacerdotis angelus
assistens diuinis misteriis deo repre
sentet. Licet enim possit appropriate di
ci de angelo qui est custos sacerdotis
offerentis non tamen oportet sic ad
unum angelum oracionem restringi. sed nomine
angeli potest intelligi celestis exer
citus qui est caritate unitus qui cuncta

misterium deuote assistit. Sicut enim dicit ambrosius. In hora immolacionis aperiuntur celi descendunt angeli qui ibi assistunt ad reuerenciam presentis domini quod etiam ad adiutorium efficax recollectionis cordis tam sacerdotis quod ipsi ad reuerenciam sacramenti et ad impediendum maliciam impugnantis aduersarii. Posset etiam dici iste angelus qui tam sacerdotis mente quod causa ecclesiastica vnione petitur in sublime deferre est xpistus ihesus qui angelus est magni consilii cuius est specialiter officium totum corpus ecclesie per sumptionem sacramenti sibi specialiter coniunctum in sublime deferre. Sublime enim altare dei dicitur vel ecclesia triumphans in cuius medio transferri petimus. Vel ipsa summa trinitatis essencia cuius participacionem petimus. De quo altari dicitur exo 20. Non ascendes per gradus ad altare meum quia in trinitate gradus non sunt. sed tote tres persone coeterne sunt et equales. Et ista de primo sufficiant scilicet de hiis que dicuntur.

De actibus qui fiunt in missa quid mistice significant.

Quam vero gestus et actus qui sunt fiunt a sacerdote sicut manuum extensio signatio et alia huiusmodi sciendum est quod quedam fiunt in hoc sacramento pertinencia ad representacionem passionis quedam ad significacionem corporis mistici quedam ad reuerenciam et deuocionem huius sacramenti. Ad memoriam passionis spectat modus standi sacerdotis qui communiter stat manibus mediocriter extensis et eleuatis in typum crucifixionis xpisti. Iungit aliquando manus ad signandum deuotam recollectionem cordis qua in orando ipse debet totus ferri in deum et qua etiam xpistus ipse se obtulit deo patri in sacrificium. Ipsa etiam crucis signacio singulariter in hoc misterio iteratur ad exprimendum passionem et crucem qua istud sacrificium fuit immolatum. Unum ut de omnibus crucibus que in huius sacramenti celebracione fiunt. vnam racionem tibi reddam, scire debes quod consecracio et acceptacio huius sacramenti et deuocio offerentis et fructus eius in omnibus ecclesie membris procedit ex virtute ipsius xpisti in cruce passi et immolati pro nobis. a quo habemus istud sacramentum ut oblacionem ut donum et ut sacrificium et omnibus modis quibus dictum est supra. Et ideo vbicumque fit mencio aliquorum horum sacerdos crucis signacione vtitur ut per hoc xpisti passio sibi amplius imprimatur in quam debet transformari offerendo et sibi fiat hac racione in cruce forte collata. Ne autem preterisse videamur tot cruces que fiunt attende quod in crucibus ipsis xpisti passio sicut gradatim fuit facta, ita etiam in hiis quibusdam gradibus signatur. Quorum primus fuit tradicio facta a iuda et iudeis. quod signant prime tres cruces super illa verba, hec dona, hec munera, hec sancta sacrificia illibata. Ex illo enim maleficio quo impie est traditus est nobis in donum munus et sacrificium benigne donatus. Secundo in ista tradicione fuerunt pactio, vendicio, emptio, et precii susceptio ex quibus factum maleficium iudeorum ad occidendum in morte eius passionis maleficium deus vertit nobis in donum firme tradicionis et possessionis istius benedicte hostie, non ad occidendum sed ad benedicendum in trina natura scilicet diuina spirituali et corporali quasi triplici denario nobis dato. quod significat precium denariorum xxx. ad quod designandum fit itaque triplex signum super illa verba, benedictam ascriptam ratam. Ad designandam autem maliciam proditoris, qui nec potuit beneficio reuocari, nec humilitate exempli in pedum

lotione nec sui corporis collatione in ce
na, fit iterum duplex signatio sup illa v̄
ba. Ut nobis corpus et sanguis fiat.
nō tamē ad similitudinē illius patris. Ter
cio fuit ipā passio xpī figurata in ipā
confectiōe sacramenti in cena ad quod de
signandū fiunt due cruces. vna in con
fectiōe corporis alia ī confectiōe sanguinis,
vbi vtrobiqȝ dr̄ benedixit. Quarto fuit
passio xpī peracta per quinqȝ plagas in
cruce pactas et receptas. Ad qd̄ repn
sentandū fit quintuplex crucis signa
tio sup illa verba, hostiā purā, hosti
am sctām, hostiam īmaculatam, panem
sanctū vite etne et calicē salutis ppe
tue. Quinto repntat^a diuina extensio
corporis et effusio sanguinis per trinā cru
cis signacōem q̄ fit sup illa verba
corpus et sanguinē sumpserimus oī bene
dictiōe celesti et grā repleamur. Sexto
repntat^a triplex orō quā fecit ī cru
ce vnā pro persecutoribus cū dixit. Pa
ter ignosce illis. Secūdā pro libera
tiōe tm̄ sua q̄ oīm electorū cū dixit. Deus
meus deus meus ut quid dereliquisti me.
Terciā fecit pro adeptiōe glē pro
oībz electis suis quos commendavit spm̄ nō
uit cū dixit. Pater ī manus tuas
commendo spm̄ meū. Et ad hoc signi
ficandū fit trina crucis signacō sup
illa verba scīficas, viuificas, et bn̄
dicis. Septio repntant^a tres hore
quibus pependit in cruce, s. a hora sex
ta vsqȝ ad horā nonā. Et ad hoc signā
dū fit iterū trina crucis signacō sup
illa verba. per ipm̄ et cū ipo et ī ipo.
Octavo ad repntandū mortem ī q^a
due ptes sue humanitatis s. aīa a īuice
separate, s. corpus et aīa, nō aūt a di
uinitate. Et ad hoc signandū fiunt due c̄
ces subsequētes cū calice sup illa
verba, e tibi deo patri oīpotenti in

vnitate spūs scī oīs honor et glā. Quia
ī morte xpī est oīs glā dei quā
habet ab humana nā. Re aūte xps
credat^a remansisse ī morte fit ī xpo
repntacō resurrectionis xpī. tercia
die per tres cruces q̄ fiunt ad illa v^ba
Pax dni sit semp vobiscū. Qui ī
signum pacis facte in eius morte.
vulnera mortis seruauit in gloriosa
carne. Quod aūte sacerdos quinquies
se vertit ad ppłm. signat q quinquies se
manifestauit xps in die pasche glo
riose resurgens. Salutat aūt sacerdos
ppłm se reuoluens ad ipm. ī signum
salutaris benedictiōis quā xps attulit
resurgens a mortuis cū dixit. Pax
vobis. Et quia eps̄ principalius re
pntat xpī psonā, iō sollepnib celebrans in festis ī pma salutacōe q^n
vertit se ad ppłm dicit pax vobis.
Ablucō vō digitorum et thurificacō
incensi, nō ponit^a hic sicut certimo
niales obseruancie iudeorū, s quia ista
spectant literaliter ad reuerēciā sa
cramenti. Primo quidē de ablucōe, quia
xps specialiter sub specibz tractat^a. iō mū
dis et lotis manibz debet tangi. Scd̄o
spūaliter significacōem ut dicit dyonisius.
ca^o 3° ecclastice ierarchie. Extremitatū
ablucō signat a minimis pctīs et ab ipis
fantasmatibz cordis emūdacōem. Ipā
vero thurificacō ptinet ad reuerēciā
sacramenti dupliciter. literaliter primo ut per bonū
odorē depellat^a si qd̄ praui fetoris
in loco fuerit qd̄ possit puocare hor
rorē. Scd̄o spūaliter ad repntandū ef
fcm̄ grē, quia scīm sacrificiū ē deo patri
odoriferum sicut de sacrificio noe dr̄
genes 2a^o. Odoratus ē dns odo
rē suauitatis. Qui ipā thurificacō
signat nō tm̄ odorē sacrificij, s etiā sol
lepnitatē illius diei in cuius hore cele

brat sacrificium. Que quidem figura
ta fuit in thimeamate veteris testa
menti. Et qr ois gre odor primo est
ab ipo ihu z ab eo derivatur ad fide
les officio ministror ut dr 2a cor 1o. P
dorem notitie sue spergit p nos i oi
loco. Ideo p9 thurificacoem altaris
p qd xps sigficatur. thurificantur p
ordinem oms. Et qr in magnis festi
vitatibz debem9 singulariter deo offer
re incensu cordis devoti qi p hoc sig
ficates nos scire i illis festis qi in
quibusda odoribz suavitate pre[illegible] id
cto in pncipalibz horis matutio mis
sa z vespis fit incensus suavis odo
ris qi matutinu sacrificiu z etia ves
ptinu. Inclinacoes at quas fecit sac
dos i missa sigint humilitate obediencie
z reverentie eo q passus e xps quia sa
cramento debet i seipo sentire. Digi
tos at iungit post 9secracoem s. pollice
cu indice qbz corp9 9secratu tetigit
ut no dispgatur si qd forsita digitis
adheserit qd ptinet ad reverencia sac
menti cu ei i qlibet pticula sit tot9
xps. Inlt debet sacdos ee sollicit9
ne in tangendo z frangendo seu sume
do ul alijs dispensando aliq pticula
depereat ul remaneat i corpali l
patena aut i calice l qd periculo
sius e alibi cadat. Vn sacdos secu
tiens q tria no pt discerne debet a
celebracoe arceri. ¶ Fractio vo hostie
sigt tria. Primo qde ipam divisione
z fractione corpis xpi factam i passi
oe p vulnera. Secundo distinctoem corpis
mistici scdm diversos status z offi
cia. Tercio distributoem graz procedeciu
ex passioe z sacrmenti efficacia. Sigt
at ut dicit sergius papa de 9secracoe
d. 2a q triforme e corpus dni. Ps i
calice missa corp9 xpi qd ia resur

rexit demonstrat s. ipm xpm z btam
virgine z si q alij sunt sunt i gla cu cor
poribz gloriosis. Ps comesta z sicca z de
tibz trita sigt corpus xpi pegrinu
z ambulans sup tra qr s. vivetes in
terra sicci st adhuc ab ubertate do
mus dei z passioibz atteruntur. Ps i
altari usqz i fine servata sigficat cor
pus xpi quo ad illos quoz corpa re
manent i sepulchris usqz ad resur
rectoem finale quoz tn aie st i pur
gatorio ul in celo. Hic tn ritus no
servatur mo s. q una ps servetur usqz
i fine misse nichil tn deperit sigfi
cacoi qr ultia ps sicca sumitur z tenet
z sigficat q tam vivetes qm illi q sut
i purgatorio ul ad min9 quoz corpa
nondu resurrexerit qi corruptoe teneu
tur. Significacoem opposita inetre de
scribit dices. Hostia dividitur i ptes
tincta btos. Ple sicca not vivos ser
vata sepultos. Aliqibz tn vi q ps
i calice missa sigt eos q vivunt i mu
do q st calici passionis immissi. Ps
at extra calice servata sigt plene be
atos qntu ad aiam z corp9. Ps at co
mesta sigt mortuos. Po calice at du
pliut significatu vno xpi passio. Iuxta
id mt 26o. Transfer calice hunc a me. Alio
mo btam fruicoe iuxta id. Calix me9 ie
brians q pclar9 e. Et io pnt i talibz
diverse significacoes adaptari. Et at
tende q ps i calice missa nullo debz
dari pplo i supplemeto comois qr instituc
pane no porrexit xps ni iude proditori
licet illa buccella no fuerit corp9
xpi. Ce at p9 sumptione sanguis sac
dos sumit vinu no 9sectu et lavat
manus spectat ad reverencia sacra
menti ut scilz huiusmodi ille species san
guinis abluatur ab ore. z lavetur ma
manus ne qd adhereat de reliqs

sacramenti. De sacerdotibus qui possunt eue-

Circa tertiu mre i celebracoe misse

aute saliret ct defcs q pnt
euenire ex ifirmitate seu neglige
cia i misterio hui9 sacramenti debes
nosce q du ttib; defcib; potes occursu
face debito mo 2 su defectu scdm ritu
ab ecca institutu. Pn maximu pi
culu e negligente ee ct tanti mistey
celebzacoem ex pte sacerdotis siue ecca
ministroz. Unde dicitur Vi. illud quod
aliq volut dicere q ois negligecia omis
sio ct celebcoem hui9 sacri mistey prt
sui sidma reuerecia est mortale pcm. Et
tn si qs omittet ea q sut de itegritate
sacramenti no e dubiu q eet mortale. Et
eciam si qs de industria obmittet ritu
ab eccia institutu maiore ct pricipalia
sicut eet celebzac su debitis pamentis
et vasis 2 su pricipalib; officiis canois
s ewagelio epla 2 silib; 2 no admisce
do aqua vino an cosecracoem bn credo
q i ttib; ex industria obmissis pcm i
curratur mortale q2 hoc sui gteptu no fie
ret. P qualib; at leui omissioe ex huma
na ifirmitate q2 sepe no pt ho itocdu
om 2 mltu intentus vni obliuiscatur
alterius no credo aiam debe ad mortale
dapnari licet ois negligecia hi ritu
debet repndi. Iste ergo modus e opti9
occurrendi defectib;. s. pcaue ne veniant.

Alius mo9 e postq defcs accidit p
ut est possibile salubzit emedare. Defcs
tn si ifirmet vl moziatur an gpletione
sacramenti. Ubi no q si an gsecracoem corporis
aliq ipedimetu occurrit ministro no optet
q p alteru suppleatur q2 adhuc no est
fcm. Si vo p9 icepta gsecracoem puta co
secrato corpe an gsecracoem sanguis vel

ecia p9 gsecracoem vtriusq; debet misse
celebzitas p aliu sacerdote supplei.
Omnib; ei vnu corp9 sum9 i xpo. Et ideo
oes sacdotes i tli casu tenet psona vni9
ministri. Et io ne sacrificiu sit icopletu p
aliu oportet gpleri. Absq; at tli causa
si qs negligecia dimittet misteria icople
ta no solu mortalr peccaret s; ecia sen
tecia excoicacois icurret sic he q l ca°
p°. Nichil. q e statutu gsilij tolletani.

Alio° pt ee defcs ex pte ministra
tu ut si offeratur calix cu vino sine a
qua. Et io si sacdos an gsecracoem sanguis
2 ecia post gsecracoem corporis papiat aqu
no ee in calice debet stati appone et co
secrare 2 in missa pcede q2 apposico aq
no e de necitate sacramenti ut dcm e sup.
Debet tn puniri ille ex cui9 negligecia hoc
gtigit. Nullo at mo deb; aqua vino in
gsecraco misceri q2 seqret corrupto sacrame
ti p aliq pte ut dcm e sup. Si vo pci
piat p9 vba gsecracois q vinu positu no
fuerit i calice si hoc papiat an sumpcoe
corporis debet depoi aqua si ibi fuit et
accipi vinu cu aqua gsueto 2 debet sac
dos resumere vba canois icipiedo vba co
secracois sanguis ibi. Sili mo p9tea qua
cenatu e 2c. et totu gpleatur sicut si an
no pcessisset vltra illu punctu in missa.
Si vo pcepit p9 sumpcoem corporis puta si
volendo sumere sanguine aqua sesecit deb;
alia hostia no cosecrata accipe 2 vinu
cu aqua i calice pone 2 gsecrare totu de
nouo sacramentu i duplici spe 2 sic sac
ficia gsumare. Si ei icipit a gsecracoe sa
guis 2 no heret hostia gsecta vba no
gpeterent sacramento s; debet totu sume
mo gsueto q2 pfca no dnt dici sacrificia
nisi pfco ordine gpleantur sicut dicitur
in pdicto ca° gsilij toletani. Nec obstat
si dicatur q prius sumpsit aqua q2 pcep
tu de pfcoe sacramenti maioris e pon

dm

deretis quod preceptum quod hoc sacramentum sumatur a ieiunis. Unde in casu isto debet secundum preceptum omitti propter primum. Similiter si postquam sacerdos processerit in celebratione misse recolat se sumpsisse aliquid in illa die debet conteri et valde dolere sed tamen inchoata misteria debet complere. Si autem sacerdos non recolat se dixisse aliqua eorum que dicere debuit non debet non debet mente exinde turbari. Non enim qui multa dicit recolit omnium que dixit nisi forte in dicendo aliquid apprehenderit sub ratione iam dicti. Si enim aliud offeratur memoriale et sit obiectum memorie in quam accipitur sub ratione preteriti a cuius tamen memoria impeditur ex multa attencione eorum que dicit. Ut si quis attente cogitet id quod dicit non tamen cogitet se dicere illud et non multum recolit se dixisse. Ideo non debet esse scrupulosus sacerdos in examinando contra se dicens: vel dixisti vel non dixisti sed semper debet supponere se dixisse nisi omnino certus esset plene se non dixisse quod raro contingit. Ex ipso enim usu proferendi verba canonis debet supponere se debite ea protulisse. Si vero constet ei probabiliter aliqua omisisse que non sunt de necessitate sacramenti non estimo quod debeat resumere immutando ordinem sacrificii sed debet ulterius procedere ac si nichil esset. Si vero certificetur plene se omisisse aliquid eorum que sunt de necessitate sacramenti scilicet formam consecrationis cum forma sit de integritate sicut et materia idem videtur faciendum quod dictum est in defectu materie ut scilicet resumatur a forma consecrationis et per ordinem iterentur dicta ne mutetur ordo sacrificii ita tamen quod forma super eandem materiam nullatenus iteretur. Ubi autem est dubitacio que solet accidere conscientiis scrupulosis et obliviosis debet arguere quod sit dictum illud quod est de necessitate magis ex ordine loquendi verborum ut dictum est supra. Et quia non est verisimile quod illud solum obmiserit et ad alia venerit. Et ideo talis debet esse a se huiusmodi conscientiam repellere quia sepe est temptacio ab hoste talis dubitatio ut impediatur devocio sacramenti. Et sicut dictum est supra sepe magna dicentibus attencio memoriam impedit nec est propter hoc minus dictum.

¶ Similiter quando multe hostie consecrantur et una sola accipitur in manu a sacerdote non propter hoc alie minus consecrantur. Esto quod tunc actu non cogitaverit de eisdem licet valde decens sit quod intencio feratur actu pro tempore super materiam consecrandam non tamen est omnino necessarium propter labilitatem nostre attencionis sed sufficit habitualis attencio continuata et non interrupta per actum contrarium illi actui quo primo posuit hostias et eas obtulit cum intencione consecrandi.

¶ Si autem contingat vel propter frigus vel propter negligenciam sacerdotis quod tota hostia cadit in calicem ante fractionem vel in fractione vel quolibet aliter non propter hoc omittat procedere et omnia dicere que dicere debet quia fractio hostie et quod una pars mittatur in calicem magis respiciunt corpus misticum ut dictum est supra sicut et admixtio aque significat populum. Et ideo horum pretermissio non facit imperfectionem sacramenti ut propterea sit necesse aliquid iterare circa celebracionem sacramenti. Et tamen durius negligencia punienda. Si autem quod dolorosum est relatione contingat quod per negligenciam sacerdotis effundatur sanguis vel quod stillet alicubi sic est procedendum ut habetur de consecratione distinctione 2a ex decreto Pii pape. Si per negligenciam aliquid stillaverit de sanguine in tabula que terre adheret lingua lambatur et tabula radatur. Si non fuit tabula s

terra consulo quod lambat quantum potest et
comburatur sive sit rasura tabule si-
ve terra et cinis intra altare conda-
tur et sacerdos diebus peniteat.
Si autem super altare stillaverit minister
sorbeat stillicidia et tribus diebus pe-
niteat. Si usque ad primum lintheum stil-
la pervenit peniteat iiii diebus et lin-
theamina que stilla tetigit tribus vici-
bus lavet minister in illa parte ubi san-
guis stillavit calice supposito. Et aqua
ablucionis sumatur vel iuxta altare recon-
datur. Melius tamen esset si sumeretur in po-
tu a ministro nisi propter nimiam abhominaci-
onem dimitteret. Abscindat autem ulterius illam
partem lintheaminis incidatur et comburatur
et cinere sub altari vel sacrario reponatur.
Subditur autem ibidem ex penitenciali bede
presbiteri. Si quis per ebrietatem vel voraci-
tatem eucharistiam vomerit xl diebus
peniteat. Clerici vel monachi dyaconi
seu presbiteri aut episcopi lxxx diebus. Si
autem infirmitatis causa evomerit septem di-
ebus peniteat. Et in eadem distinc-
cione ex consilio aurelianensi. Qui non
bene custodierit sacrificium vel mus vel
aliud aliquod animal in ecclesia accepit aut
per eius ceciderit et inventa non fuerit
30 diebus peniteat. Et eadem penitencia
dicitur esse dignus sacerdos vel sacris-
ta per cuius negligenciam hostie conse-
crate et que reservantur in ecclesia putre-
fiunt. Et tanto maiori quanto hec sepe
dictis autem diebus penitens debet ieiunia
culpabilior negligencia reperitur. Pre-
re et a comunione cessare. Pensatis tamen
condicionibus negocii et persone potest ad-
di vel diminui ad penitenciam superdictam.
Hoc tamen regulariter est observandum
quod ubicumque species integre inveniuntur
maxime si apparet forma panis sunt
reverenter conservande vel etiam sumende

si sine abhominacione fieri potest quia manen-
tibus speciebus manet ibi corpus christi
ut dictum est supra. Ea vero in quibus
non inveniuntur comburenda sunt si com-
mode fieri potest cinere in sacrario re-
condito sicut de rasura tabule dictum
est. ¶ Licet autem istud sacramentum
nec bonitatem nec maliciam recipiat
a ministro et quantum ad hoc equalis
bonitatis sit missa boni sacerdotis
et mali. licet eciam fructus oracionum
que dicuntur per os sacerdotis in quantum
est minister corporis ecclesie omnibus non frau-
dentur fructu caritatis. Omnis fructus
qui debet haberi in missa ob devo-
cionem offerentis ministri ex contacto mini-
sterio illius ad alios deficit. Quo
ad ipsum offerentem in sua persona mini-
steria agit et in sumendo iudicium si-
bi manducat et bibit. Et ideirco
licet quilibet fidelis possit sumere sa-
cramentum a sacerdote quem diu ab ecclesia
toleratur. quia tamen hodie multum deficit
correctio et non tollerantur impie tole-
rantur consulo cuilibet fideli quod nullo
modo det sacerdoti occasionem celebran-
di quem diu sibi plene constat quod est
in statu peccati mortalis. Quod si omni-
no notorium est ipsum fugiat. Si occul-
tum est talem modum teneat quod huius
crimen aliis non revelet. Non tamen
debet esse temerarius in iudicando
quod nescit. Nec debet aliquem estimare
reum nisi quem ex certitudine vitare
non potest. ¶ Magne enim ingratitu-
dinis est ad christum ihesum qui tanta
caritate condidit sacramentum. ma-
teriam prebere quod in hoc sacramen-
to contumeliose tractetur. Magne quoque de-
testacionis est symoniace celebrare vel
emere cum materia sit abusus quo-
rundam modo solum sacerdotum secularium sed

etiã religiosoꝝ qui ut possint extor
quere multitudinẽ pecunie a ppło i
ueniunt numꝯ missaꝝ q̈ sub titulo ã
in ad pfectam deuocione sacramenti fa
cere dia missas vnius ãni scilicz tot
qt sũt dies ãni accipientes tres uł
quatuor denarios p missa. Vel sub
spẽ maioris pfcois que ad millenai
ũ spectat facẽ dia mille missas. Vel
sub deceptoẽ pfcioris sũme ut pos
sint maiorẽ pecuniã extorqꝛe redu
plicaũt millenaiũ in seipm. et sic hoc
tanti diuites ut missarũ faciãt dia
milionẽ. idẽ mille milia missaꝝ. Pu
to ꝗ mille milia demõia mentes in
habitant taliũ sacerdotũ. Preterite e
tiã sacerdotes erubescentes publice pe
cuniã extorqꝛe numeꝝ missaꝝ pro
penitencia iponũt. et p hunc viam
sepe symoniace rapiũt sub titulo pie
tatis.

In hac sacratissima cena ihesus
multa caritate ut ex supdictis
patuit iudã a concepta nequi
cia studuit reuocare. Non solũ obseq
do. ꝭ etiã increpando sub vbis gnali
bus ita ꝗ crimen occultũ indebite nõ
prodebat. Pm̃ et loquet vnus ex vo
bis aut me traditurus ẽ. et silia inge
rebat menti proditoris ꝗ eius cognos
cebat ipiã volũtatẽ ut tñ caritatiua os
tenderet correctio nec ipm̃ alijs pro
debat ut possent intelligẽ tñ nec ob
mittebat caritatis signa. ꝭ ut dictũ ẽ
sup̃ amplius augmentabat. Pm̃ licet
hilarius dicat sup q͞t ꝗ corpus sui
nõ tradidit iude. nõ tñ in hac pte ẽ
eius sequenda sententia qꝛ racõ per
quã probat nõ concludit. Probat eñ
ex hoc ꝗ xpus dicit dicit discipulis
cũ corpis ⁊ sãguis sui tradidit mistia
q͞t. 28° Dico aut vob nõ bibã amodo
de hoc geminine vitis vsqꝫ in diem il
lũ cũ illũ bibã nouũ in regno pris
mei. idẽ postq̈ resurrexero comedã
et bibã vobiscũ in gaudio resurrex
tiois. sed iudas nõ bibit cũ eis quia
ut credit̃ ante fuit suspensus q̃ resur
rexit xpus. Ergo ꝗ tũc nõ accepit cũ
discipulis corpus et sanguinẽ nõ conclu
dit qꝛ xpus hoc dixit discipuloꝝ
collegio qd̃ quidẽ collegiũ manẽ pri
etiã iuda excluso nec ipm̃ xps exclu
sit. ĩmo q̃tũ fuit ex pte xpi bibitu
rus erat cũ eo in resurrexiois gaudio
nisi ipe p suã maliciã apostotasset. Co
ueniens autẽ fuit magisterio xpi ut oc
cultũ pctorẽ absqꝫ accusacoẽ et euide
ti probacoẽ ab alioꝝ cõione nõ sepa
ret. vt p hoc informaret̃ etiã occul
tos pctores nõ prodẽ. Ipe etiã iudas
excõicatus ex hoc videt̃ a xpo occa
sionẽ assumẽ recedendi. Preter qd̃ di
onisiꝯ libro ecclastice yerarchie. et
augꝯ sup iohem. et crisos̃ sup q͞t. di
cũt ipm̃ sacra mistia cũ alijs disci
pulis suscepisse. Buccella aũt intincta
quã sibi dedit de q̃ dicit̃ ioh 13° nõ
fuit corpus xpi ut augꝯ exposse dicit
quia iã cũ alijs susceꝑat. ꝭ ex pte
xpi fuit signũ dilccois et familiari
tatis ipm̃ inde licet tũc nõ intellexe
rit fuit signũ pdicõis et qd̃ fcte et
infecte ceteris discipulis ingebatur.
Pm̃ ista duo sigt intinctio. Aliq̈ inti
guũt̃ ut inficiant̃. et p hoc signifi
fictio et infectio amicicie iude ad xpm
Aliq̈ intingũt̃ ut sapide sumãt̃ ut
panis et cetera. Et ideo xpus panẽ
intinxit ut eũ iudã ondeꝛet signũ
amoris sapidi ⁊ remissiois dulcissie
cordialis ꝑpetrate iniurie et renouaci
ois plene p signa familiaris amici
cie. Sed iuda illa maledicta q̃ tanta

amoris dulcedinē in felleā ꝓdicionē
conuertit atq; nulla amicicia nec be
neficio reuocari potuit. Et iō post buc
cellā intrauit in eū sathanas ad signi
ficandū q obstinatos cont deū eius q;
beneficia pleno possidet iure diabolus.
Et exiuit continuo iudas de apłoꝝ colle
gio et cene comunio. Quia tales bonoꝝ
consorciū fugiunt. diuinoꝝ eloqioꝝ rōem
ū ut audienciā fastidiūt ac xpi et suoꝝ
fideliū ꝑsecutoꝝ malicie se iūgūt et ad
xpm ꝑsequendū sub ꝑdicōis osculo ven
diunt. Illud vō q buccā ihesus ei dicit
buccellā porrigens. Qd facis fac cicius
et sic intelligendū q xpus nō intendit
sua malicia ad scelus impellere ꝫ ut oste
deret se scire qd ipē facturus eet ac per
hoc ipē deprehensū se videns a concepta
malicia cessaret et fructū passiōis sue q
ex eius opere secutus est nō ex intencōe
ipius proditoris ostendit se ardenter de
siderare.

Ihesus dilecto scrat9 Capłm vi

Sicut autē ꝑfidū iudā
percepcō sacramenti in maiorē pta
tē diaboli tradidit. qr indigne
accessit. sic dilcm iohēm deuote suscipientē
ad tantā familiaritatē adduxit ut per
tus ihesu diuinitate repletū acciperet ad
quietem. Vn hic ē discipulus ille q sup
pectus dni in cena recubuit. qui fluenta
evangelij de sacro dnici pectoris fonte
potauit. cui reuelata sūt secreta celestia
Propter qd merito dicit. Ihesus dilcō
qd ipēmet de seipō aut ioh ccio. ultio. Vi
dit illū discipulū quē diligebat ihesus
sequentē. Vbi rōne pdicatōis tria pos
sum9 de eo aduertere. pmo eni habuit in
tellectū illuminatū scdo affectū inflamatū
3o effectū regulatū. Intellcs illustratur
doctina veritatis. Affectus iflamat amici
cia caritatis. Effectus regulat sequela
deitatis. Et sic in pmo possu9 aduertere sta
tū humiliacōis p quē ad diuina sublimat
Vidit illū discipulū. Secūdo dilcōis per
quā ad intima introducit. Quē diligebat
ihesus. Tercio accessū opacōis. p quā ad fcā
deducit. Sequentē. ¶ Et pmo notādū
q discipulus dicit a disciplina qui disci
puli duplici disciplina subsūt. scilicz in
structōis et correctōis. In eo autē q sub
sūt statū habent humiliacōis cui statui
cōgnes se subiciūt. Et ideo ad intelligendū
diuina et capienda ad modū aquile vo
lantis in altū erigit sugens mel doctri
ne de petra xo. Vt qd competit sibi illud
ecclastici 38o. Disciplina medici exaltabit
caput eius. Vbi dicit hui9 discipline doc
torē mirificū qr dicit q disciplina medici
id ē xpi. Mt 1o. Non egent q sani sūt
medico ꝫ qui male habent. Honora igr
medicū ppter necessitatē etenim creauit il
lū altissimus. eccī 31o. Vbi aug9 sup epis.
ad thi. Nulla causa fuit xpo dno ve
niendi nisi peccatores saluos facē et morbos
tollē. Venit de celo magnus medicus qr
magnus p totū mundū iacebat egrotus
scilicz humanū gen9 qd totū perierat. Vn
xpm de celo ad terrā nō mrā merita ꝫ
pctā traxerūt. Hec aug9. Huc ergo
doctorē habuit iohānes docentē ipm
verbo informacōis ut discipulus. Spi
raculo reuelacōis in pectore. Misterio
veneracōis in collo. Pter qd dicere
poterat illud sapiē 7o. Omniū artifex do
cuit me sapia. Secundo addit huius doc
trine tenorē veridicū et ideo vocat eā
disciplinā. Vbi nota q ad pfcm disci
plinatū tria requirunt q sūt dispositiā
ad disciplinā q fuerūt in bto iohāne.
Nā scdm boeciū libro de disciplina scola
riū. bonus discipul9 debet pmo eē doci
lis ingenio. 2o attentus exercicio 3o. beniu
olus aio. Nam ad docilitatē disponit hui

litas, ad attentionem pax et tranquilli
tas. ad beniuolenciam disponit caritas
et vnanimitas. Primo igitur ad hoc quod
aliquis sit docilis et per consequens abilis
ad recipiendum disciplinam requiritur hu
militas. Quod considerans ecclesiasticus ait. Sa
pientia et disciplina timor, scilicet qui generat
amorem non terrorem, quia initium sapientie ti
mor domini est. Qui quidem amor inflammat
inducit et disponit ad disciplinam. Unde mt.
11°. Abscondisti hec a sapientibus et prude
tibus et reuelasti ea paruulis idest humilibus
apostolis secundum glosam. Unde danielis 1°. Pueris
hijs dominus dedit sapientiam etc. De quibus pu
eris iohannes fuit. Propter quod cantat ecclesia.
Ecce puer meus electus quem elegi. Hu
miliemus ergo nos sicut paruuli quia timor dis
cipline non stat cum timore superbie. Quia
secundum gregorium. Tumor mentis obstacu
lum est veritatis, qui dum inflat obnubilat.
Secundo ad susceptionem discipline facit
attencio exercitij, quam causat pax et tran
quillitas. Proverbiorum dicitur. Audite filij disci
plinam et attendite ut sciatis prude
ciam. Ista attencio non potest haberi sine
tranquillitate pacis, quia secundum sapie
tem. Anima sedendo et quiescendo fit sapi
ens sicut iohannes quieuit dum mundum ab
iecit dum super pectus domini in cena recubu
it, anima ideo sua sedendo et quiescendo
super dilectum xpm facta fuit prudens. Et
in tantum secundum augustinum quod si altius intonuis
set totus mundus eum capere non potuisset.
Unde ecclesiastici vi°. Disciplinam in pace conser
uate filij quia hec una clauis discipline.
Unde habentur versus. Mens humilis stu
dium querendi. vita quieta. Hec resa
rare solent multis obscura legendo
Tercio ad susceptionem discipline caritas
dicere enim 1°. Disciplina sapientie cui reue
lata est. Et rudet dicens. Unus est
altissimus secundum datum suum prebet illa et

Quam caritatem iohannes habuit. Lege eius
epistolas et videbis quod in caritate incipi
unt incedunt et finiunt. Et ideo sibi re
uelauit secreta celestia quia fuit spon
sus amicus, sed de hoc in sequenti mem
bro principali tractabitur. Tercio in
auctoritate inducta ponit huius disci
pline valorem honorificum, quia exal
tabit caput eius. Fuit enim iste beatus
apostolus mirabiliter exaltatus. Primo ad
nexum xpi familiaritatis. Fuit enim in
ter ceteros magis dilectus et familiaris
xpi virginitatis prerogatiua secundum ie
ronimum in prologo evangelij ipsius.
Rex ergo assuerus exaltauit aman et
posuit thronum eius super omnes principes
quos habebat scribitur hester 3°. Secundo ad
intelligenciam diuinitatis, quia archana
dei claro oculo penetrauit. Et ideo aquile
se comparatur clare in trinitatis rota con
spiciens. Propter quod ysaias de eo pre
dixit. Ecce inquit intelliget seruus
meus et exaltabitur et eleuabitur et sub
limis erit valde. Tercio ad gloriam eter
nitatis. Habet enim iam plenam felicita
tem corporis et anime, ut pie creditur. Et qua
re. Certe quia de torrente in via bibet,
scilicet de xpi passione cui presens astitit
propterea exaltauit caput. ¶ De secundo
principali exponi potest illud 1 Re 18°.
Diligebat ionathas dauid quasi animam su
am, et expoliauit se tunica sua, et in
duit dauid et omnia indumenta sua dedit
ei usque ad gladium et arcum et usque ad
balteum illius. In qua figura aduertere
possumus primo quis diliget, quia filius
maiestatis diligebat. Ionathas qui fuit
filius regis saul, id est xpus filius
dei regis eterni. Interpretatur enim ionathas
columbinus, sic xpustus simplex. In cuius
signum spiritus sanctus in specie columbe super ipsum mansi
sit in baptismo. Visus est enim xpus ad

modũ columbe habere simꝰ simplicitatis
naturã quia mitis fuit et humilis cor
de. Secũdo puritatis inocenciã quia ne
mini nocuit, nemini fuit molestus ne
minẽ iudicauit. Nõ enĩ ut ait ipsemet.
Misit sic deus filiũ suũ in mundũ ut
iudicet mundũ sed ut saluetur mundus
per ipm̃. Tercio sagacitatis astuciã quia
astutissime diabolũ supauit et calũp
niatores responsionũ astucia confre
git. Iste igitur tã purus tã inocens tã
sagax dei et virginis filius diligebat
iohannẽ. Ubi notandũ quod secundũ bedã
in sermone huiꝰ apli quatuor sũt funda
menta dilcionis scilicet affectio verita
tis, expssio volũtatis. exclusio neccessi
tatis indesinencia caritatis. Veritas
affcõnis ẽ ut ex corde diligas eũ quem
tu diligere profiteris. sicut scriptũ est.
Diliges proximũ tuũ sicut teipm̃. Expres
sio volũtatis est. cũ interiorẽ affectũ
animi per signa visibilia foris ostendis.
Exclusio necessitatis est ut in omni indi
gencia subuenias illi quẽ diligis. Qui autem
si habueris sb̃stanciã mundi et videris
fratrẽ tuũ necessitatẽ habere et clause
ris viscera tua ab eo. quõ caritas dei
manet in te. Indesinencia caritatis ẽ.
ut quẽ semel diligẽ incipis. semp diligas.
Hec quatuor fũdamẽta dilcõis xp̃s ostẽ
dit iohanni. secundũ eũdẽ bedã ubi sup.
Primo veritatẽ affcõnis ostẽdit ei quia
volentẽ nubere, misericorditer a carna
li volũtate retraxit. Secundo expssionẽ
volũtatis, quia secretis suis omnibz eũ in
teresse voluit et ut sup pectus eius
recũberet mansuetissime tolerauit.
Tercio exclusionẽ necessitatis, quia ipm̃ a
neccessitatibz multis liberauit, scilicet de
mundo. de dolio. de exilio. de mortis do
loroso interitu. Quarto indesinenciã cari
tatis quia usqz ad finẽ dilexit. Ut in
fine sibi apparens dixit. Veni dilecte
mi ad me. ut epuleris mecũ in conui
uio meo cũ fratribz tuis. Secũdo
ponitur quod dilectus, quia discipulꝰ sanctita
tis. Lego enĩ quod dauid potuit figurarẽ
iohannẽ, quia fuit inter fratres suos mi
nor. ultra suos fratres pulchrior. ex
tra suos fratres forcior. sup suos fratres dig
nior. Sic btũs iohannes qui alter da
uid inter aplõs apparuit etate adoles
cencior, puritate formosior, probitate cõ
stancior, dignitate sublimior, in quantũ
fuit loco xp̃i filius virginis. Potest ergo
io. dicẽ de xp̃o illud ps. Elegit dauid
seruũ suũ. Et xp̃s de iohẽ illud ps. In
ueni dauid seruũ meũ. Quis ei in om̃i
bus sicut dauid fidelis inuentus ẽ. pro
gens ad imperiũ regis cognatus et
gener eiꝰ. qui dicet nullus. Possũt autẽ
hec probari. Primũ per illud quod ipsemet dix
it iohis 18o. Adolescens autem quidã seque
batur eũ amictus etc. Preterea dicitur a quibus
dã, quod eũ dñs ihesus nõ prefecit ecclesie
aplorũ ne etiã ex hoc traheret exem
plũ. iuuenes in ecclesiasticis dignitatibz
constituendi. Secũdũ per illud quod ait
augustinus sup iohannẽ. Propter priuile
giũ virginitatis. matrẽ virginẽ dis
cipulo virgini cõmendauit. Tercia
per illud quod dixit psidi. Obedire opor
tet magis deo quam hoibus. Propterea nec
dñm meũ negabo. nec a predicacione
nois eius quiescã etc. Quartũ per illud
quod exiuit a mortis dolore extraneus
sicut a corruptione carnis erat alienꝰ.
Quintũ per illud quod clarius diuinitatẽ
reuelauit. et secretius dei archana in
tuitus est. ut patet in ewangelio et
in apocalipsi. Iste ergo fuit dilcõs. ¶
Tercio ponitur quod dilcõ, quia mutuus affec
caritatis. Est enim actus dilcõis recip
rocus. Unde seneca dicit in epistola quadã.

Monstrabo tibi amatoriu͞ sine medica
mento sine herba sine vllius venefi
cij carmine. Si vis amari ama qr a
mor meret reamacoem sicut phus tr̄
tat 8° et nono ethi᷈. Sz qr scdm g̅g̅ in
ome̅. pbacō dileccois exhibicō est opis.
ideo videamus qd xpus ioh̄i et qd iohes
xpō exhibuit. Dr̄ qr expoliauit se tu
nica sua et induit eu͞ et qr dilexit eu͞
sicut aiam sua et qr oia vestimeta sua
dedit ei. Ubi ondunt tria signa amoris.
Primo affectus exuberantis caritatus.
qr dilexit eu͞ sicut aiam sua. Et qd sit
endu͞ qr aia ponit in sac̄ sciptura tribz
modis. aliqn p toto hoē. deut° 20°. Desce
dit iacob in egiptu͞ in aiabz 70ᵃ aliqn p
spu͞ viuificante. m̄ illud io. x°. Qeo tol
lit aiam sua aliqn p vita psnti q̄. Qui
odit aiam sua in hoc mu͞do in vita et
na ꝛc. Aliqn p aia roali gen 1°. Inspira
uit in faciem eius spiraculu͞ vite. et fcs
est ho in aiam viuente. Sed dr̄ qr dilex
it eu͞ sicut aiam sua. Aliud ē em diligē
aliquē mīn q̄ aiam sua. aliud sicut aiaz
sua aliud plus q̄ aiam sua. Minus q̄ a
nima sua diligit. q̄ nō diligit proximu͞ si
cut seipm. Sicut aiam sua diligit. q̄ di
ligit sicut seipm. Plus q̄ aiam sua dili
git. qui pro eo quē diligit paratus est
ponē vita͞ tpalem. Sz xpus nō mīn
q̄ aiam sua. sz sicut et plus q̄ aiam sua
dilexit iohem. Quia sicut dilexit me
pr̄. et ego dilexi vos. Maiorē caritatē
nēo habet. ut aiam sua ponat qs pro
amicis suis. ¶ Itm thesaurus habu͞dat
erogatus qr expoliauit se tunica sua et
induit eu͞ dauid. et oia vestimeta sua de
dit ei. Tunica genus ē vestimenti cuius
est quadruplitu͞ officiu͞ pmo ei īformat
habitudinē. 2° opit nuditatē. 3° zelat de
formitatē. 4° ministrat calorē. Habitudi
nē īformat quia ad modu͞ ꝛ ordinē sui

eius qui induit corpus effigiat. Operit
nuditatē. qr corpus qd simpliciat nudu͞
erat. opermento suo tegit et ornat. Ce
lat deformitatē qr si qd interius sit vi
deri indignu͞. celat et occultat. Ministrat ca
lorē qr nāle ignē q̄ violencia frigoris
in corpe deficit. indumetu͞ tunice renouat
et repat. Tunica xpi est illa caritas. per
qua͞ cu͞ adhuc eēmus peccatores. xpus pro
nobis scdm carnē mortuus ē. Caritas is
ta qi queda͞ tunica informauit habitudi
nē xpi ihu ut talis eēt qualis ē ipā
et illud ageret qd agit ipā. Operuit
nuditatē. qr eius abieccoēm et paupta
tē ornauit. Pro nobis em scdm aplm ege
nus fcs est ut nos sua paupertate ditaret.
Celauit deformitates qr ignominias pass
onu͞ et contemptibilitatis iniurias. sustinere
nō solu͞ quidē fecit sz sb decore suo vili
tatē eaz abscondit. Ministrauit calorē
qr eu͞ usqz ad obedientiā crucis deduxit. ipō
attestātē qui ait. Maiorē hac dileccoēm ne
mo ht̄ ꝛcē. Hanc tunica͞ xps integra͞ con
seruauit. In cuius signu͞ habuit tunica͞ incō
sutile. desup contexta͞ p totu͞. Inconsutilis
est em caritas. qr scindi nescit. diuisionem
ignorat. Huius tunice maxiā porcio erat p
uidencia vl̄ cura quā xpus habebat de
matre. q̄ se expoliare videt̄ xpus. cu͞ di
cit matri. Mulier ecce filius tuus. et in
duisse discipulu͞. cu͞ dicit ei. Ecce mater
tua. Sicut ei habet in historia. qr iona
thas se expoliauit tunica et induit dauid.
sic xpus iussus est quodāmō spoliari. ā
puisione tpalē qua ex imensa caritate
gerebat de matre. iohām comisit dicēs
Ecce mat tua. qi dicēt. Sic eius curam
geras sicut ego viuens gessi. Pro q̄ huius
opis exhibicō fuit ve dileccois pbacō. Sz
sūt adhuc alia signa qr nedu͞ tunica͞. sz
oia vestimenta dedit illi. Ista vestimē
ta sūt ornameta virtutu͞. q̄ xps iohām

c
mitū ꝛc

tradidit. de quibz loq videtur aplus ad ga
lat v. Fructus sps e caritas gaudium pax.
longanimitas etc que lacius et diffusius
inferius inseruit. Hec enim oia dedit dns ihe
sus iohanni scilicz caritatem ut dcm est. Se
cundo gaudium in monte thabor cora eo gau
dium resurrectionis et glorificationis ostendens.
Tercio pacem cum eius spm carnem subiciens.
armoniaca concordia inter utrumqz fecit. Gra
tias inqt ipse tibi dne in fine vite sue. qz
corpus meum ab omni pollucione custodisti.
Quarto longanimitatem in martirio et exi
lio. et sic de ceteris dici posset. ¶ Ter
dedit ei baltheum gladium et arcum. quia
tria sunt munimenta bellancium. Balteus
cinctorium renum est. per quod denotatur quod iohes
a deo habuit donum virginitatis. Gladio
penitencie eciam quo familiares et corporales
temptaciones superavit. Arcu fervoris elongi
quo qz omnes spirituales nequicias iohes vol
neravit. Ecce ergo signa amoris que xps
iohi ostendit. Sz que ipse ostendit xpo. legitur
primo regum ultimo quod cum ionathas occisus
est in bello a philisteis. dauid flebat.
heu inqt mi frater ionatha. Sicut mater
unicum diligit filium. sic ego te diligebam.
Quando enim xpristus a iudeis a divina pro
tectione cadentibus et in diffidium peccato ruen
tibus. occisus est xpus. stabat hic dilec
tus discipulus quasi cingens dnm diligens.
quia recedentibz discipulis ipse a cruce non
recessit. sed eius amoris igne succensus.
estuabat desiderio. Et sicut sua mater dolo
ris assistens. dilectionis signum circa filium v
nicum sibi faciebat et dolebat sicut dolere
solet in morte unigeniti. ¶ Hic sermo
prescriptus. non est actoris sed scriptoris huius
libri. quem pro rudibus predicandi gracia
compositum inseruit. Quod vero sequitur
totum est actoris.

Ihesus dilecto stratus. In hoc enim be
nedicto supino figuratur contemplativorum
chorus qui in contemplacionis suavi gustu
in xpi pectore requiescunt. de quibz breviter
exponi pt illud ps. Cum dederit dilectis
suis sompnum. ecce hereditas dni. filii merces
fructus ventris. Sicut sagitte in manu
potentis. ita filii excussorum. Ubi contemplati
ui describuntur primo copulati federe stric
tiori. 2o quietati sopore dulciori 3o subli
mati honore pociori 4o adoptati amore
miori. 5o muniti vigore forciori. Primo
describuntur copulati federe strictiori.
Unde vocantur dilecti sui. Vere dilecti.
quia nichil a deo querunt nisi seipm. Nec
deus ab eis aliud petit nisi seipsos. Ego
inqt deus diligentes me diligo. pv viiio.
Unde petrus in itinerario clementis li
bro tercio dicit. Non potest aia que dei a
more repleta est. aliquid aliud intueri
nisi quod ad deum pertinet. Nec saciari po
test eius amore ea que sibi placita sunt
meditando. Unde de quolibet tali potest
dici illud mt. 3o. Hic est filius meus di
lectus. in quo michi bene complacui.
Quia si talis quisque non potest cogita
re aliud nisi quod deo placet. nichil in eo
deus inveniet quod sibi displiceat. Et ideo
sponsa aia scilicet contemplativa dicit in
canticis. Dilectus meus michi et ego
illi. inter ubera mea commorabitur. Quos
diligimus ad pectus astringimus. ut osten
damus ex corde procedere. quia cor in
pectoris medio ponitur. secundum philosophum
libro de animalibus. ¶ Secundo descri
buntur contemplativi quietati sopore
dulciori. quia talibus dilectis deus dat
sompnum. quod bene sequitur ad primum. quia
cor nostrum inquietum est donec quiescat in
deo secundum augustinum libro confessio
num. Quiescat autem dum amat ipm super
omnia. preter omnia et extra omnia. Unde

sicut iohannes sup divinum pectus re
cumbens et quiescens suaviter archana
contemplabatur sic dilectus dei sup ihe
sum quiescens semotus et seiunctus ab omni
distractivo amore sola divina facta spe
culatur. Hinc iacob quiescere volens tu
lit unum de lapidibus quem cum supposuis
set capiti vidit in sompnis scalam cuius su
mmitas celos tangebat et dominum innixum
scale loquentem sibi et angelos ascenden
tes et descendentes. Unusquisque con
templativus luctando et resistendo contra
diabolum mundum et carnem caritativo a
more deum amplectitur ipsum strictum tenens
in ipso quiescat et dormit lapidem ihesum
capiti cordis supponens et sup ipsum qui
escens scalam divinorum operum intuetur cui
deus innititur tamquam principale agens et
loquitur ei tamquam ipsum instruens quia
secundum apostolum a creatura mundi idest
homine per ea que facta sunt intellecta conspi
ciuntur. Et angelos ascendentes contem
plantis desideria ante divinum conspec
tum deferentes. Et angelos descenden
tes divina beneficia contemplativo deferen
tes intuetur. O quam dulcis et suavis sop
nus et longe ab illo mundanorum remo
tus de quo dicitur in psalmo. Dormierunt
sompnum suum et nichil invenerunt omnes vi
ri divitiarum in manibus suis. Hinc io
seph quiescens scilicet in contemplacione
monetur ab angelo in sompnis scilicet con
templacionis quiete ut tollat puerum
et matrem eius idest primo consideret
infirma ihesu deinde fortia. Hinc
magi idest magni in altitudine con
templacionis ab angelo amonentur in
sompnis ut non redeant ad herodem mun
dane deceptionis sed per aliam viam scilicet
tuciorem scilicet extatice contemplaci
onis revertantur in regionem celestis
habitacionis matthei 2°. Hinc mardocheus in

sompnis vidit fontem parvulum hominem scilicet
incipientem crescentem in flumen lacrimo
se contricionis et in lucem solemque conver
ti splendide contemplacionis hester. Quia
non potest quis ad contemplacionem venire
nisi peccata sua defleat que racionis
claritatem obnubilant. ¶ Tercio de
scribuntur contemplativi sublimati hono
re pociori quia ecce hereditas domini id
est deo appropriati ex eo quod deus ip
sos specialiter possidet et ipsi omnia a
lia contempnendo solum deum se habere
gaudent. Hec est hereditas patrum pro
qua naboth lapidibus obruitur quia ihe
sus xpistus pro hiis qui ipsam colunt et
credunt et contra omnia diligunt fructum
sue mortis erogare dignatur. Unde hic
est populus exaltatum quem dominus exer
cituum benedixit dicens. Opus manu
um mearum tu es hereditas mea israhel.
ezechielis. Dicat ergo xpistus de hoc populo il
lud ecclesiastici. Et radicavi in populo ho
norificato et in partes dei mei heredi
tas illius. Dicat populus illud psalmo. Do
minus pars hereditatis mee et calicis
mei tu es qui restitues hereditatem me
am michi. Et bene restituet quia istis
datur liber apertus ut predicent po
pulis tribubus et linguis apocalipsis
quia eis datur intelligencia scripturarum.
Istis datur calamus mensure ut me
ciantur templum et civitatem idest divi
num cultum instituant et reforment in
piorum vitiis deformatum apocalipsis
Istis datur potestas alligandi sathanam
apocalipsis Istis datur firmitas
voluptuaris ut etiam regant. Dicat
ergo cuilibet tali illud 2° regum. Fe
lix dies in qua reversus es. ¶ Quar
to contemplativi describuntur adoptaci
amore cariori quia vocantur filii mer
ces fructus ventris. Hii enim sunt qui

psecucōis tpe a pre celesti dantur
xpo in mercedem de fructu ventris spō
se suō ecclesie ut merito audire me
reantur illud luce scdo. Benedcs fructus
ventris tui. Hij sunt qui spū dei a
guntur. hij sunt filij dei. Ro. 8o. Isti sunt
filij xpo nati pro patribz ideo prin
cipes constituuntur sup omnē terrā q̄
mundo principantes et nō servien
tes deū solū prem se habere gaudet.
Isti sunt inter filios dei computati et in
ter sanctos sors illorz est sapie. 1o.
Iste est fructus benedictus ventris ma
tris ecclesie. In cuius figura bene dicitur
deutron. 28o Benedictus fructus ve
tris tui et benedictus fructus terre tue
et benedictus fructus iumentorz tuorz.
Quanto affectu tales filios deus diligit.
qui cotidie in ipso consistunt. Unicuiqz is
torz ideo dicit illud luce. Fili
tu semp mecū es et omnia mea tua
sunt. ¶ Quinto contemplatiui describu
ntur ut muniti vigore fortitudis ro
bustiori. quia sicut sagitte in manu
potentis ita filij excussorz. Revera isti
sunt filij excussorz de mundo scilicet a
postolorz et sanctorz. quos mundus odi
ens a se expulit p multas tribula
cōes. isti sunt sagitte volantes et asce
dentes per extaticū diuinorz contin
uū. Iste sunt sagitte penetrantes mu
danorz affectus. Iste sunt sagitte occidē
tes om̄ malorz exercitū. Et hoc ideo
quia sunt in manu potentis ihū. pōs
emisit sagittas suas et dissipauit eos
et. ¶ Et notandū q̄ multū fuit mis
terius dilectissimi discipuli sopitus su
pra pectus dm̄ in medio tanti turbi
nis tunc expressi. tū annunciaret salua
tor psenciā sue mortis. In medio om̄
psecucōis et turbinis huius vite absor
bentur hij benedicti ihesu amati fru

icione in quo se senciunt de omnibz dei
operibus tranquillatos et cognoscē
tes in omnibus honorem diuinū et meli
us electorz. non obstante impiorz seu
demonū siue hoim malignitate com
pleri sicut etiā fuit de sūmo scelere
scilicz xpi vendicōis et occisionis in
que de qua tunc loqbatur ihesus tū
hic dilectus in eius pectore quiesce
bat. Ubi nō q̄ qz istud beneficiū
est gratuitū dom̄. non hōis meritū
ideo hic discipulus dicitur a ihesu di
ligi passiue nō actiue quia talibz di
lectis fortissime innititur recognitio
tantorz donorz q̄ sup eos singulariter
p̄ alijs effunduntur ut reputent se pa
rū diligere et a se nichil boni inee.
sed tantū diligentis ihū gratuita bo
nitate. Attende autē q̄ quia hic stat
sūma pfcō mentis. ideo hic subre
pit impia decepcō hostis et mentes
simplicium decipit. ac si tam de passi
one xpi q̄ de afflictōe proximi debe
ant sub specie quietudis in voluta
te dei insensibiliter pertransire et
quasi in sola fruicōe dei gaudē non
curantes siue de dei iniuria siue de
proximi angustia. dicentes. Deus or
dinat omnia in melius electorz. Et
quidē sup hoc verissime hec impie
tas nō debet fundari quia aia in tu
ne passibili viuens nō debeat sen
tire dei iniurias et xpi dolores in
toto corpe electorz. Hec ē illa ipie
tas & insensibilitas quā aug de ciuitate
dei c.o 8o prolixe tractat & apte i
pbat et vocat eā stupore mētis & i
sensibilitatē. oibz hbz vicijs peiorē. cū
des exemplo xpi & apli q̄ cōpassiōes &
affectus mētis isto mō sīt ordinādē scđ
regula diue voluntatis. ut s. adhibeantur
vbi & qn̄ expedit & oportet et ut sunt

virtutis materia et statum competit
viatoris. Hec inquit impietas nullo
modo figuratur in sopno dilecti qui po
tius est incompassio diaboli licet sepe
non tam tanta malicia illudat incautos.
Sed hec est vera quietudo mentis que
haurit de pectore ihesu ut scilicet anima
vite dei quantum potest omnes eius iniurias
doleat et omnes exemplo xpi in seipsa
recipiat ad deplorandum et lamentandum
ac si ipse esset actor omnium iniuriarum com
passione in se retorquens defectus proxi
morum et sic sit contentus de dei pro
videncia ut non turbetur contra eius ordi
nacionem nec propter culpam moveat con
tra proximum in rancore. Sed nichilominus omnia
mala que videt vel sentit fortissime in
se recipiat cum dolore et cum compassione
iniurie dei et angustie proximi. Et tan
to plus quiescat quanto plenius ista sen
tit. Et hanc suam reputet quietem omnia
sustinere ut quies augeatur ex angustia
et ex quiete voluntaria. Et hoc est prin
cipium soporis dilecti. Hec obstat cavilla
tio maledicta qua dicitur. Vis tu dolere
de eo quod deus facit et de quo bonum
elicitur. Ad quod respondeo quod volo dolere
dum sum in carne passibili sicut deus me
dolere voluit et sicut xpus suo exem
plo me docuit. Nec bonum quod deus de
malo elicit impedit quin debeat doleri
de omni iniuria dei sed hoc solum impe
dit impacienciam animi. Sic autem ubique
in toto libro intelligi volo mentis quie
tudinem et iure voluntatis admissacionem
sub deo quia sibi volumus quod sibi placet non
velle dum sumus in carne. Capitulum vii.

Ihesus sermone faciens. Ihesus eius

Non debuit iste sermo veritatis
ihesu ab aliis scribi quam ab isto
discipulo qui melleos gustus sui
erat sensit et supsecat recubens in p

tore sui bullientis amoris. In quo quidem
sermone ihesus plus quam humana mens quan
titudinis elevata sit sufficiat capere etiam
caritatis apostolus patefecit archana. Un
de iste beatus iohannes per spiritum sanctum memo
riam retinens verborum ihesu sacramenta con
scripsit. Licet autem hec scriptura super omnes
alias sit aquilinus volatus. tamen illis quibus
datum est nosse misterium regni dei per bene
ficium ipsius ihesu licet semiplene ibi con
templantur benedictum ihesum apostolis suis pre
tente recessum per inminenciam passionis que
et eis multis replicat verbis. Revelan
te sue divinitatis eminenciam et totius tri
nitatis misteria et trinitatem personarum et
indivisibilem unionem divine essencie quod per
sone singule mutuo se circumincedunt et
mutuo in seipsis existunt. Consolante a
postolos de passionis tristicia benigne pre
dicando sue resurreccionis gloriam permitten
do post resurreccionem apparicionem suam
iocunditatem affirmando quod sua morte magnum
fructus exuberantiam tam in ipsis apostolis sin
gulariter quam generaliter in omni eciam electorum
Permittente sancti spiritus adventum in habun
dancia ad consolandum apostolorum meteb
fugandum omnem tristiciam unde et paraclitus
vocatur. Ad illuminandum et docendum eos et
ad effugandum omnem noctem ignorancie.
Docebit vos inquit omnem veritatem. Et mul
ta scilicet. Ad testificandum in xpo ihesu hu
manitatis innocentiam et deitatis suppo
situm sine persona. Ad tale testimonium in apostolis
reformandum ut hec postea predicarent.
Ille inquit perhibebit testimonium de me et
vos testimonium perhibebitis. Ad arguendum
mundum de impietate sacrilega illate mor
tis et deformitate mundane conversationis
temerarie contra deum presumptionis. Cum ve
nerit inquit ille spiritus veritatis arguet
mundum de peccato et de iusticia et de iudi
cio. Ad pacificandum et tranquillandum

corda discipulorum in omni diuino volito.
nō obstante mundi turbine et persecucio
bz multimodis impiorum. Pacē igr re
linquo vobis pacē meā do vobis. No
quō mundus dat ego do vobis. Quod
quidem per spm̄ scm̄ ē factum. In cuius recepti
one apli transformati in xpi passiones
persecucoes mundi pro xpō. pacē suā et
refectionē et abū sui arbitrantur. Ad i
primendū et manifestandū cordibz
aplorum. summā ītrinitate xpi ad eos. Il
lo inqt die vos cognoscetis. quia ego
in patre meo. et vos in me. et ego in
vobis. Ad efficiendū xpi aplos potētes
imitatū xpi vitā in perfeccionibz ṽtuosis.
per exempla vite ipsius data mundo. Ad
maifestandā xpi gloriā. per opa mira
culosa facta in noē suo. Qui credit ī
me in me. opa q̄ ego facio et ipē faciet.
et maiora horum faciet. qz ad patrem
vado rc. Maiora enī fecerūt q̄ ad ali
quos miracula sicut petrus sanauit ali
qos per vmbrā suā. Maiora enī fecerūt
quo ad gsionē multitudīs ppłorum. licet
hec enī xpus in eis fecerit misericor
diter. Ad firmit et īmobiliter habita
dū in eis. et eos adiuuādo ī omnibz ne
cessitatibz suis. Apud vos inqt mane
bit. et in vobis erit. Hos enī effect⁹
et multos alios in eis spūs scūs effecit.
ad cuius tn̄ aduentū. ostēdit oīno necciū
meritū mortis sue. cū dicit. Si enī nō
abiero. per mortis sustinētiā hoc vobis
pmerendo. paclitus nō veniet ad vos.
Si autē abiero. mortē sustinēdo pro vo
bis. mittā eū ad vos. idest dignos vos
faciā ut mittat. et id mittā vos. Et
sunt trinitatis effectus. Et ideo tā
pater q̄ filius sit cū spū scō adueni
unt. ppt qd dicit. Ad eū veniem⁹. sup
ple oms tres psone et mansionē ap⁹

eū faciem⁹. Pn̄ eciā eos consolabat
dicens. Non relinquā vos orphanos
veniā ad vos. qd in pn̄ti ē factū. qu
et ipē mō nouo venerit. Contempla
bant eciā apli ihm ipos visceralit
alloquente. et gincioem ipoz cū ipo
ex sue humanitatis merito exprimētē.
cū dicit. Ego sū vitis. et vos palmites.
Manete in dilcoē mea. Adhortantē
singularit ad dilcoem mutuā. tamqȝ ad
suū singulare pceptū nouo mō datū.
et sui discipulat⁹ euidens signū. dicēs.
Mandatū nouū do vobis rc. Et hoc ē
preceptū meū ut diligatis īuicē. sicut
dilexi vos. Et in hoc cognoscent oēs qz
discipuli mei estis. si dilcoem habuer
tis ad inuicē. Asserente sue dilcoīs e
uidentis signū. in obseruācia mādatorum.
Si quis diligit me. mandata mea serua
bit. Et illud. si diligitis me. mādata
mea seruate. Animantē ad tollerāciā pas
sionū. et vigorose superandū oms cor
pis cruciatus. Et pmo confortat eos
exemplo suo. Non est inqt seruus ma
ior dnō suo. Neqȝ aplus eo q̄ misit il
lū. Si hec scitis inqt q nō debetis in
mundo velle aliter tractari quā ego. et
illa recipe que ego recepi beati eritis
si feceritis eā. Et qz appetitus silitudīs
xpi. est maximū confortamentū ad tol
lerāciā oīs aduersi. ideo eis iterū re
plicat dicens. Mementote sermōis mei
quē dixi. Non ē seruus maior dnō suo.
idest nō debet esse nec velle. Si inqt
me psecuti sūt et vos psequentur. Secū
do confortat eos. qz ista nō inferentur
sibi ppt̄ inqūciā criminis ppriū. sz pp̄ter
honorē noīs xpi. pp̄ter qd est eis maxi
mū solaciū ad portandū. Hec inqt
facient vobis pp̄ter nomē meū. qz nō
nouerūt patrem neqȝ me. Tercio con
fortat eos. ostendens se totū pondus

prelij ipsorum participasse in seipso, et tri(bulaci)o-
nes et in eis tollerasse, ideo victorialiter
triumphasse. Unde cum pressuras predicat
ipsos habituros in mundo, hortatur pacem
habere in seipso, cum dicit. Hec locutus
sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mun-
do pressuras habebitis, sed confidite. Ego
enim vici mundum, in me et in vobis, et in
omnibus electis meis. Propter quod omnis dif-
fidencia et pusillanimitas timor, abscedat
dat quia iam in me omnis consummata est vic-
toria. Et in hoc felici triumpho conclu-
dit sermonem ad apostolos dicens. Quia vo-
hec omnia sunt in apostolis per Christi misterium.
quod quidem radicem et presidium habet, per
interne caritatis Christi incendium ad deum
et proximum, et per sui suppositi dignitatem,
quo vere est deus et dei filius, qui inest in
omnibus in assumpta natura. Ideo in fi-
ne sermonis elevatis oculis in celum al-
loquitur deum patrem, petens mira et
ineffabilia pro seipso homine, et pro toto
eius corpore, scilicet electis. Ubi sicut
summum bonum omnium electorum, petit clari-
ficacionem sui per gloriam resurrectionis in
suo corpore. Et per firmitate adhesionis
omnium membrorum ad se caput dignissimum
firma fide, cum dicit. Pater venit hora,
clarifica filium tuum. In hiis enim duobus
eius clarificacio consistit. Secundo osten-
dit quod ex hoc sequitur plena clarificacio
trinitatis. Ut filius inquit tuus clarifi-
cet te. Tercio petit clarificacionem ascen-
sionis. Clarifica me tu pater apud temetip-
sum claritate quam habui priusquam mundus
fieret. Et hoc fuit ipsum equalem sibi
ostendendo et ad suam dexteram collocando.
Attende quod Christus allegat racones meri-
torias apud patrem, ut ista secundum humani-
tatem optineat. Primo quia clarificat gloriam
trinitatis. 2° quia consummavit opus sue vo-
luntatis. Postea petit pro ipsis dis-

cipulis, allegans in eis quod prius erant
in eterna predestinacione. Tui inquit erant
et Christo dati erant a patre per temporalem
vocacionem. Et michi eos dedisti. Com-
mendat eos a perseverancia finali. Et
sermonem tuum servaverunt. Quantum ad perfecti-
onem fideli. Nunc cognoverunt quia omnia
que dedisti michi, abs te sunt. Ab in-
spiracione sancti. Quia verba que dedis-
ti michi dedi eis, supple intus spirando.
Quantum consensu et conformitate liberi ar-
bitrij, et ipsi acceperunt. Quantum plenitudine
intelligencie dei, sic et sublimitate fi-
dei. et cognoverunt quia tu me misis-
ti. Quantum plenitudine imitacionis Christi cum di-
cit. Quia non sunt de mundo, sicut et ego
non sum de mundo. et clarificatus sum in
eis. Non pro hijs autem tantum rogat
sed pro omnibus futuris electis, allegat
quod eos in mundum misit in medium hosti-
um. Ad tolleranciam passionum, cum dicit.
Sicut tu me misisti in mundum, et ego
misi eos in mundum. Allegat eciam quod e-
os relinquit presencia corporali, cum dicit. Iam
non sum in mundo, et hij in mundo sunt, et
ego ad te venio. Ubi asserit iam factum
de se, quod in proximo erat fiendum, scilicet pas-
sione resurrectionem et ascensione. Et
ideo magis erat eis necessaria custodia pa-
terna et spiritus sancti habundancia. Unde
dicit. Cum essem cum eis, ego servabam eos
in nomine tuo. Petit autem istis miram, scilicet
perfectam unionem adinvicem et ad ipsum. Per-
fectam conservacionem ab omni inquina-
mento culpe, ut serves eos inquit a ma-
lo. Perfectam sanctificacionem in veritate gracie.
Sanctifica inquit eos in veritate. Perfectam
confirmacionem in beatitudine glorie cum
dicit. Volo ut ego ubi sum et illi sint
mecum ut videant claritatem meam quam
dedisti michi. Et non qualemcumque gloriam
sed iustum participacionis personalis unio-

filij dei cui vniūt᷑ sicut legitima me
bra capiti. Et sicut vnū corpꝰ xp̄i
misticū vnitū plene suo supposito pso
li apt᷑ qd̄ dicit. Ego claritatē quā de
disti michi id est .s. sm̄ deus hō in diui
no supposito dedi eis p pticipiū mee
vnionis. vt sint vnū. sicut et nos v
nū sumꝰ. Ego in eis et tu in me. vt
sint ꝯsūmati in vnū. et cognoscat mū
dus quia tu me misisti et dilexisti. Et
est intelligendū apt᷑ hoc ꝙ dicat ego
in eis et tu in me quū pater et spūs
scs̄ sint in nobis. et nos in eis. Sed
hic mediatorē se ostēdit. Specialꝭ enī
relacō est filij ad naturā hūanā. sibi
psonalit᷑ vnita. ex cuius ꝯiunccōe est
singularit᷑ mediator. In quo sensu loq̄
tur aplus. Vos xp̄i. xp̄us dei. Attē
de hic. ꝙ licz hāc sublimissimā orōne
xp̄us secrete potuerit̄ facē. in q̄ mira
bilē dignitatē sue psone. et admira
bilē affeccōem et ꝯiunccōem ad sua
mebra ostēdit. voluit tn̄ corā aplis ea
maifeste facē. et ꝙ͞tū patet ex textu
io h̄is. in cenaculo syon. vbi z fcs̄ ē ser-
mo. vt notā facēt affeccōem suā et su
blimissimā sue veritatis doctrinā tā pn̄ti
bz discipl̄is. ꝙ̄ eciā suis futuris mēbris.
In q̄ quidē smoe si bn̄ attēdimꝰ. multū
sublime volat hic aquila. q̄ nos deos
facit ī deo. xp̄os in xp̄o filios ī filio.
vt iā nō simꝰ hoīes s; dij. dicente pͥpha.
Ego dixi dij estis. et filij excelsi oēs.
In q̄ multū cor nr̄m debet diuo amo
re liq̄i. dū se in hoc smoe ih̄s euūgte
tus maifestauit ardorē sui feruī amo
ris. Quē eciā ꝯsūmauit ī hec vba di
lectois dulcedē. cū subiecit. Vt dilccō q̄
dilexisti me ī ipis sit. et ego in ipsis.

Ihesus futura puidens. Ihesus
orās ꝯstitutus. Caplm viij.

H Inito aūt smoe benedicti ih̄u
sicut dr̄ io. 18. Egressus ē ihe
sus cū discipl̄is suis trans
torrente cedron vbi erat ortus. in que
ipē introiuit et discipli eius. In quo
orto. illā triplicē orōnē et agoniā su
doris sanguinei fecisse ipm̄ alij ewā
geliste referunt. Vt qd̄ merito sub-
iūgi̅. Ihesus futura puidens. Ihs
orās ꝯstitutus. Ista sicut dicit ewā
gelista. Ihs itaqz sciens omīa q̄ ven
tura erāt sup ipm̄. se orōis pmuni
mi̅ armatura. cū cadens in terrā prōn
orauit plixiꝰ ī agonia fcs̄. Tunc enī
pfcē ad orādū se ꝯferēs. totū pondus
belli sui et mēbrorꝫ suorꝫ in se triumpha
liter recollegit. dans nobis exemplū ꝙ
orō ē plena victoria aduersorꝫ. Vn̄
et tūc sui sensitiui tāto visu ē tiore
ꝯcussū. vt dicat᷑ ꝙ āgls sibi appa
ruit de celo. confortans eū. Et ꝙ fcs̄
ē sudor eius. sicut gutte sanguis dec̄
rentis ī trā. Licet aūt mens xp̄i fuit
in ꝯtinuo vigore ē apice sūmitatis
om̄ virtutū. et magīa miracōes virtutū
valantes eiꝰ mente influerūt. Et si
n̄ vnīc fuit ꝯtinuū orāe ī summa et
ꝯtinua agonia. tamq̄ victor regni mor
tis. Conueniēs tn̄ fuit. ꝙ illud qd̄ la
tuit intᵉ sue psonis secretū ab vteo
sue matris. ipē signis sensibilibz suis
fidelibz reuelaret. qd̄ maxīe īmine
te mortis sue tēpore decens fuit. Et
sicut ille sudor sanguineꝰ fuit signū
oem̄ hūanā supans rōnē. ita agonia
doloris cordis eius. q̄ in illo figurabā
tur sudorē. ꝯphensionē oīs supat cre
atē. Licet eciā plēa rō n̄alis nō possz
reddi. de tā iestiabili signo doloris in
sudore sanguineo. tn̄ possumꝰ dicē. ꝙ diu̅
sa disposicōe tiorꝫ et amor bellātes
ī corde ih̄u. ꝙ ad sui sensitiui in causa

crat

Qu̅ eni̅ attendat ta̅ i̅estiabile p̄ciu̅ si
bi i̅nuite sicut aliq̄s lit. m̄r dicet. tra̅
gressit suu̅ sesitu̅ ex q̄ h̄moi sa̅guine
fuit ad i̅teriora reductus. Sup q̄ue
tiore reiciendu̅ fortissim⁹ et i̅estiabilis
amor mire i̅mensitatis malleus sp̄
ciebus et ip̄m excludens oēs poros cor
pis ihu̅ et venas resoluisse videt̄. vt
sic de toto corpe fluerēt gutte sa̅guis
decurrentis in t̄ra. Quia etia̅ sicut di
cit aug⁹. signu̅ fuit q̄ de toto corpe suo
mistico q̄d est eccl̄ia emanate erāt m̄ti
m̄ passiōes. Q̄ quali ardōe accēsa eāt
fornax cordis ihu̅. q̄ sic carnē sua̅ to
ta̅ i̅ sudore reliq̄bat p̄ nob̄. Et atte̅
das q̄ credibile fuit sic doloēs sue vē
tis ou̅de. ut oīb̄z mēbris sa̅guine suda
ret. Quia ei aīa ē in q̄libet p̄te corpis
tota. et ē totius corpis vita. id ad ou̅de
du̅ i̅mensitate sui doloris q̄ tota passio
fuit. debuit dolore su̅u̅ figurare i̅ oīb̄z
mēbris. ¶ Attende etia̅ q̄ istud signu̅
doloris p̄ti fuit i̅mediatu̅ om̄i doloz
quos ab instanti sue co̅ceptiōis porta
uit. p̄ti t̄p̄itatu̅ illoz q̄s in p̄nti ago
nia sustinuit. p̄ti p̄nosticu̅ et figuratu̅
ta̅ eoz q̄s debebat i̅ co̅tinenti sustinē
in corpe p̄p̄o q̄ⁿ successu t̄pis i̅ corpe
mistico. i̅ quib̄z et ip̄e nu̅c paciebat̄.
Na̅ stati velut athleta bulliēs amore
et vincēs fortissime. sciens oīa q̄ ventu
ra erāt sup eu̅. impiḡs occurrit. sicut
infra dicet̄. et adimpleuit q̄ deerāt do
loz i̅ carne sua. Ut ei aduitas q̄ vn̄
signu̅ fuit vniuersal̄ doloris i̅ corpe ihu̅.
sudor sa̅guis i̅ omnib̄z mēbris ihu̅ sciās
q̄ passus fuit i̅ pedib̄z nō solu̅ affixiōe
in cruce. s̄ multa fatigatiōe itineris in
decursu sue vite cu̅ multo labōe i̅ pe
ditando. In tibijs corp⁹ supportādo. In
genib̄z p̄cedendo z genu flectēdo. In
cruribus totu̅ corpus sustinendo. et in

omnib̄z iu̅cturis. sepe multo labōe las
sato. Ut pote tener et delicatus. ta̅ du
ris laborib̄z subditus. clamādo p̄dica̅
do vigilando orando sup dura stram̄ta
iacendo. īmo sepe i̅ t̄ra nuda p̄nocta̅
do. In deserto xl̄ᵃ dieb̄z et noctib̄z re
num⁹ residendo. Et sepe cu̅ discipul̄ pau
pib̄us et despectis. fuit in multis lo
cis vilit̄ et austere tractatus. et aliq̄n
reiectus. Ut luce dr̄. q̄ samarita
ni nō receperunt eu̅. q̄z facies ei⁹ erat
eūtis in ihr̄lm. Membra [illegible] q̄
in nobis sūt pudoris. in ip̄o fuerūt
dolorose vulnerata i̅ circu̅cisiōe. Intesti
na mēbra nutrimēto deseruiētia. fuerūt
afflicta sepe dura fame. Mēbra vita
lia et respiratia. sicut cor et cōcauu̅
pectoris et silia. fuerūt dure afflicta m̄l
tor suspirioz et gemituu̅ assu̅ptiōe. p̄
n̄ra salute. Coste et corpis lateā. dorsu̅
et vniuersalit̄ om̄ia mēb̄ᵃ fuerūt afflicta
dure in flagellatiōe. In quib̄z sufficie̅
tius sue tenere et delicate. fuit dolo
rose cōvulsa et dilacerata. et sa̅guie re
persa. Brachia fuerūt dure ligata et
astricta. et q̄ⁿtu̅ credo hinc inde au̅ et
retro cōtumeliose retorta. ta̅ in orto q̄ⁿ
in domo ane z caiphe. pilati et hero
dis. a quib̄z locis omnib̄z ligat⁹ p̄fuit
Humeri fuerūt afflicti dure crucis o
nere. Et tu̅c credo collu̅ eius afflictu̅
chamo i̅ eo posito. p̄ quē ad maiorē co̅
tumelia̅ trahebat̄. Os eius fuit affli
ctu̅ ta̅ proditoris osculo fetido q̄ⁿ felle
z aceti poculo amaro. Nares afflicte
fetore horribili sputoz illoz abhomina
bilium. Et et facies detu̅pata. in
qua̅ abhominandi spuebāt. Gene affli
cte et tumefacte et tota facies. ta̅ ala
pis q̄ⁿ percussionib̄z duris. ¶ Ut au̅
in speciali modicu̅ de hijs dolorib̄z di
seram⁹. sciendu̅ q̄ eoz infinitas. q̄ⁿtu̅

ad minimum estimatorem ex tribus videtur
aliqualiter suboriri. Primo ex multi
tudine et magnitudine dolorosarum ro
num que in racione obiectiua continue se illi
anime offerebant. Secundo ex viuacitate
potenciarum tam mentis sue quam eciam sensiti
ue sue et complexionis corporee que doloro
sas illas raciones cum sui plenitudine susti
nebat. Tercio ex plenitudine dominij
sue libertatis tenendi potencias predic
tas in plena et continua consideracione tali
um obiectorum a quibus numquam vel ad momentum
instans dum vixit in carne illas poten
cias declinare permisit. Primo igitur raciones
obiectiue que diuinissime Christi anime continue
se offerebant fuerunt sic multiplices et in
numerabiles et in cognitiua multiplicates
quod abyssus est intellectum ad ista sue conside
racionis applicare aspectum. Racio quod omnia peccata
hominum preterita presencia et futura afflue
runt Christi racioni et intima et fuerunt sibi
doloris materia ac sue agonie materia
causa. Primo enim fuerunt omnia peccata omnium pre
terita presencia et futura que ipse vidit plenius
et clarius et magis distincte quam aliquis
mens humana possit videre aliquid singula
re. Nunc quidem peccata. Primo faciebant si
bi quinque raciones excessiuum doloris in tanto
excessu quod nullus intellectus minor ipso in
eternum poterit mensurare. Et hoc idem facie
bat quodlibet peccatum per se sumptum. Ita quod
quodlibet peccatum mortale respectu anime Christi
erat sicut furca quinque dencium vno ictu
quinque faciens vulnerum aperturas. Racio
cognita et innumera si potes quot sunt sic
omnia supra. Et primo quia peccatum dei est in
iuriatiuum. 2o quia diuine vindicte et
iracundie prouocatiuum. 3o quia horrende ma
cule infra anime ymaginem inflictiuum.
4o quia totius regni gratie destructiuum. 5o
quia eterne pene acquisitiuum. Christus autem
homo secundum naturam passibilem habuit ista

detestari et de istis dolere quantum requi
rebat regula perfecte iusticie que in ipso
erat. Ita quod de istis tantum dolebat quantum
iustus erat. Unde secundum naturam passi
bilem in Christo excessus doloris excessum
rectitudinis correspondebat. In Christo autem
fuerunt quinque ordines nobiles ex quibus
non modicum augmentabatur huiusmodi dolo
ris excessus. Dei enim filius fuit primo
glorie deitatis amator. 2o pacis medi
ator. 3o animarum sponsus zelator. 4o regni
gratie restaurator. 5o omnium saluandorum re
demptor. Sic igitur filius dei quantum ama
uit diuinitatis gloriam tantum doluit de de
cus peccati. Quia vero pacis mediator quan
tum dilexit pacem inter deum et creaturam
tantum doluit inimiciciam et iram ex peccato cau
satam. Quia sponsus animarum quantum dilige
bat decorem anime tantum dolebat de dolebat
de turpitudine macule. Quia regni gratie
restaurator quantum diligebat totum regnum
gratie et glorie tantum dolebat de eius destru
ccione et grauitate offense facte. Quia omnium
saluandorum redemptor quantum amabat qui
etem racionalis creature in suo actore tantum
dolebat de eterno eius cruciatu et separa
cione a deo in igne gehenne. Isti autem dolo
res fuerunt in Christo ex rectitudine sue ius
ticie in quantum erat homo iustus detestans
omne malum quantum detestabile erat et sibi
erat possibile. Et ita videtur quod isti do
lores accipiant ista prima racione excess
sus et gratie unionis et singularitate singu
laris persone in natura passibili. Isto
eciam quod nullum redimeret et nullus uni
retur ut caput ad membra si tamen est
possibile ista separare. Stupendum tamen
excessum isti dolores acceperunt ex respectu
gratie capitis quo factus est redemptor et
emendator omnis mali quod inflictum fuerat
per peccatum. In isto enim respectu ipse acce
pit omnia ista lamentanda et deploranda zelator

ut sua nō ad ꝯmittendū q2 pctm̄ nō
fecit. sed ad soluendū et satisfacien
dū pferte ita q ipē om̄ psonā indu
ens pro omībz satisfecit. Et ideo iste
ē ille magnus pctor et magnus pē
tenciarius in omībz et pro omībz. p cuius
penitencia gaudiū est in celo plus q̄ su
per omībz ordinibz angelorum qui digna
penitudine nō eguerūt. Et quia natu
ralis est filius dei pr̄is. tantū aggra
uat istā iniuriā. q̄tū ipm̄ dilexit. Et i
q̄tū istas iniurias ad satisfaciendū ac
cepit. tantū dolere debuit pro q̄libet sin
gularī iniuria cuiuslibet pcti. q̄tū e
rat ꝯuitas iniurie et req̄rebat emēdā.
Si igitur inmābiles sūt iniurie. q a pcto
ribus inferūtur dīne maiestati. et ad
qualibet ut supradictū est respectū ha
buit suus dolor. audeo dicē. q sufficien
entē dolorē de eis creatura pura ca
pe nō potest. Sed inestimabilis ca
pacitas aīe xpi ex vnione psonali ad
deū ampliata et hec et alia capē po
tuit et tanto excessu. q nulla creatura
alia beata ul misera. q̄tū modo opre
hendere potuit inetermi. Et ut possis
capere q̄tū pt̄nas iniurias doluit. yma
ginare. Si filius imperatoris summi vi
deret vilissimū ribaldū trahentē pa
trē suū impatorē p capillos et barbā.
et p luta et cloacas inficiendo iacta
ret. et calcibus os et faciē horrende
pcuterē. q̄tū ille dilcūs filius illius pa
tris amaritudines degustaret talia de
cernendo. Et ultra hoc si seipm̄ in il
lū ribaldū ipē filius transformaret. ut
quasi sibi ac si illa fecisset iputaret
ad penā. nichil eēt hoc ꝯparacōe eius
qd̄ fuit ad ea que fuerūt in xpo. re
spectu iniurie diuinitatis sue. ¶ Secū
do q2 venerat ut mediator. p ineffa
biles dolores fortissimos et vinctiuos

vtriusq2 pr̄is. deū iratū et rebellē me
tē pacificando ꝯiūxit. Et ut habeas
grossū exemplū. cogita q̄tū laboraret
brachia fortissimi pugilis soliditatē
celorum inclinantis ad yma. et ponde
rositatē terre eleuantis ad alta. ita
q in medio spacio in pacis osculo co
uniret vtrūq2. sic laborāe ipm̄ fecim9
in pctis nr̄is. q2 flexit rigorē diui
ne iusticie. et eleuauit ꝯuissimū po
dus nr̄e culpe. ¶ Tercio quia vētr
ut sponsus pfectissime diligens spon
sam decorē. doloribus et angustijs se
totū reliquauit. Et se totū p cineres
maliciarum nr̄arum infudit. ut faceret de se
lauacrum. ut posset delere et lauare
turpitudinē et maculā pctorum nr̄orum.
Et istā ronē dolores quā habebat il
la dilcīssima aīa. in horrorē aspectus
macularum nr̄arum. q̄s enarrāe sufficiat.
Nempe ipē est zelotissim9 sponsus. q
q̄tū amauit aīas tunc ostendit. quando
p illis in mortē tradidit aīam suā.
Et ut habeas grossū exemplū. si ali
q̄s pulcherrimus et pfectissimus spon
sus cucurrisset mare et ardam pro vna
sibi cōquirenda sponsa. quā de viscer
bz suis pauisset et nutriuisset. et ad
debitā nature formā pduxisset. et q
de eisdē suis visceribz vestes et or
namēta donasset. et fecisset eā regi
nā nobilissimā et decorā. si ista i ocu
lis sui sponsi vilissimū ribaldū et
ingentissimū ethiopū acciperet et ama
ret. et stercora eius ꝯmederet. et de
ipis totā faciem deturparet. et sic
diceret sponso modo me osculare. q2
in alia forma me habere nō poteris
nichil eēt dolor ipius sponsi positi
in exemplo. respectu dolorum xpi ihu xpisti
ihū in maculis aīe. Quia icompa
rabiliter plus p illa fecit. q̄ sit dictū

tu superius istum fecisse et illa plus
incomparabiliter et peius cum diabolo for
nicatur et turpiorem sponso deo ostendit
faciem mentis sue. ¶ Quarto quia
venerat ut reparator regni gratie con
traxit ex isto respectu ineffabiles
modos dolorum. Culpa enim totum regnum
gratie et glorie quantum est ex se anichilat
et dissipat. Hic attende quantum habuit
horroris et doloris. Ipse enim ihesus se
cundum sui esse videtur quasi totaliter
gratia. non enim est conceptus natura
li opere, nec subsistit in divino suppo
sito nisi per infinitam gratiam unionis. Ha
buit igitur horrere culpam sicut destruc
tivam sui esse et sue intencionis et cau
se assumptionis nature. Et quia reparacio
regni gratie non est nisi per delecionem cul
pe que non habet delere nisi per dolores cor
respondentes offense ideo ex isto res
pectu fortissime habuit dolere, et per
ineffabiles supplicaciones et immolaciones
sui habuit acquirere graciam et gloriam
sicut indignis. ¶ Quinto venit ut
salvator omnium salvandorum et liberator
a penis infernium. Ideo ut nos libera
ret habuit pro quolibet peccato morta
li dolorem exsolvere correspondentem et
precellentem in racione divine acceptaci
onis cuilibet particulari pene in infer
no debite malicie singulorum. Si autem
iste raciones attendantur a mente devo
ta recognoscet apte quod omnem menti
sibilis comprehensio dolorum quos pro
nobis portavit dilectus ihesus et
per consequens ingratitudinis eorundem.
Adhuc autem omnes isti dolores re
plicantur secundo ex respectu ad ingra
titudinem redemptorum in quantum ipse scilicet
considerabat illorum ingratitudinem qui
post cognitam et receptam tantam et tam
dolorosam in christo ihesu redempcionem i
terum non verentur iterare peccatum rursum
sibimetipsis crucifigentes filium dei
et ostentui habentes. Nova enim racio
doloris est et plurimum excessiva post
tam dolorosam satisfactionem cognitam et
receptam iterum infinite maiestatis i
terate iniuriam. Post tam laboriosam
amiciciam et pacem reformatam et re
ceptam iterum patris pietatem provocare
ad iracundiam. Post tam angustiosam et
sumptuosam ablucionem macule in qua
sponsus totum suum sanguinem effundens
seipsum totum reliquavit in lavacrum
iterum faciem dilectissime anime sue sponse
iterati fetoris horrore turpare. Post
tantam difficultatem impetrate gratie et
acquisite glorie hereditatis eterne re
num eum vilissime repellere. Post tam
caram inextimabilem solucionem pene
pro redimendis infernalibus penis de
bitis offensionibus peccatorum mortalium iterum
violacione tante pene incurrere reatum
eterni incendii replicare. Que omnia
in ista secunda replicacione istius quatri
membris tociens repetuntur quociens post
receptum baptisma a quocumque fideli
iteratur peccatum. Et quanto plura receperit
bona ut puta religionis ingressum
virtutum exercitium sapiencialem studi
um contemplacionis excessum excellencie fa
me et reverencie statum prelacionis fasti
gium plures iterare transgressionis et
sue horribilis culpe recidivacionem re
medium tanto semper in omni lapsu posteri
ori aggravat ipsi dilecto ihesu maioris do
loris aculeum ut ipsum in suis sceleri
bus horribilibus crucifigit. Quod quantum
augmentat dolorem in corde suo ipse
solus sicut scit potest equaliter men
surare. Et bernardus in sermone ex
super cantica dicit in persona christi. O homo

vide quid pro te patior quis est dolor
sicut quo crucior. Vide claues quibus
confodior cum sit dolor tantus exterior in
terior est planctus grauior cum te tam in
gratum experior. Bernardus in quodam
alio sermone. Alia obiecta doloris fue
runt plura de quibus magis principaliter
quam explicando aliquid tango videlicet
paupertates fames sitis labores vigilie
despectus vituperia infamia irroga
te iniurie prodiciones insidie tractatus
et maligna contra ipsum consilia captio
ligatio tractio vilissima percussiones fla
gella sputa spinarum aculei diuina ex
spectacio ad crucis supplicium. Ipsa
sentenciacio mortis in ipsum crucis onus
conclauacio et extensio in patibulo
crucis agonia et transitus mortis. Et
alia infinita que sustinuit in tempore mor
tis sue. In quibus omnibus tantum sibi fu
it compassus et tantum pro seipso do
luit quantum semetipsum dilexit. Tantum
autem seipsum dilexit quantum seipsum absque
omni malo cognouit et in diuino sup
posito radicatum sensit inmobili vnio
ne. Vnde in isto respectu sibi ipsi co
doluit vice omnium membrorum suorum sicut
deo in assumpta natura pro humano
genere patienti. Et ideo sicut in aliis sic
in hoc omnium membrorum suorum suppleuit de
fectum sibi plene vice omnium regraciando
et sibi plenissime compaciendo et nouo
respectu compassionis sui se ipsum totum reli
quias in actione graciarum deo et sibi de tan
to beneficio electis collato propter quod in
seipso omnes nos fecit recognoscere
omnia supradicta in quo nos reputauit
plene grati beneficio redemptionis et cruci
fixi similitudinis mortis eius. Item exces
siuum obiectum doloris Christi fuerunt angusti
osissima iacula que respectu omnium peccatorum
et aliorum in caritate perfecta quantum decebat

statum magne excellencie prohibuit quod tan
tum doluit de omnibus supradictis quantum do
lere debuit talis mater. Et omnes dolo
res virginis commune mente filii sagitta
bant. Vnde crucem magnam nouam cruci
Christo tribuebant. Item aliud ob
iectum doloris Christi fuerunt omnia iniuria
que vnquam fuerunt facta aliquibus pro eius
nomine et omnes labores dolores et pene
quotidie modo fiant aut vnquam fuerunt
vel erunt in omnibus electis que omnia plenis
sime in suo corde recepit plus quam ali
quis vnquam recipere potuit ex cordiali
compassione ad angustias mortis sue
ita quod nichil penale est receptum ab ali
quo electorum quod non fuerit cordi Christi
multo firmius quam illi qui recepit affixum.
Hec autem omnia in suo corde non solum ge
nerali aspectu recepit sed singulariter
singula multo distinctius quam ille cui
pro suo nomine fuerit facta. Item vna alia
racio doloris magna potest considerari quia
ipse videbat bene quod nulla pura cre
atura posset sibi compati sicut dece
bat nec recognoscere beneficium sicut infi
nities infinitum quod ipse sic gratuito mu
nere se impendebat gratis. Secundo
principaliter ex parte potenciarum mentis
Christi fuit dolor eius inmensurabilis nobis
Et fuit multipliciter plus quam possimus in
telligere augmentatus quia intellectus
eius plenius et excessiue cognouit
peccatorum omnium grauitatem. Affectus vero siue
voluntas perfecte detestata est omnium peccatorum
malignitatem sicut eorum grauitatem vel
leo voluntati reputabat perfecte et ex vo
luntate satisfaciendi plenam super se quantum
potuit et debuit omnium peccatorum acerbita
tem. Potencie enim inferiores sensitiue fuerunt
perfectissime voluntati subiecte et tamen hoc
viuacissime ad portandum dolores et
complexio sue carnis delicatissima. Ita

q modica molestia multu affluxisset, ne dum tantu diluuiu transfigenciu tepestatu. Ne scilicet voluntas se et omes potencias tam intellectuales q sensitiuas im mersit in has amaritudines et in alias nobis ineffabiles quantu decebat et quantu sufficiebat, ymo ut verius dicam quantu ex cedebat ad deu placandu et hoiem a penis infernalibus redimendu et ad oia omni electoz diuina et pcta concessu uniuersaliter eorum amissadu. Tercio principaliter augmentauit multu dolorem ista potenciarum liberu dominium et ptas libera arbitrij xpi ihesu, potencias suas tenendi oes suas in totimia adherentia suppositoz omni obiectoz. Fuit ei plene potens absq aliq resistencia et voluntarius absq inpolacione aliq tenendi semper istas potencias in dolorosis obiectis quantu requirebat rigor diuine iusticie et rectitudo uiituu meritis sue et reatus nre culpe et quantu erat expediens ad the du pro quadam amores violencia ad se allitiendu plenarie gelida corda nra. Et ideo in omnibus apud ipm fuit infinita nra respectu nri et respectu dei redempto copiosa. Racione igitur omni predictoz dicere potuit treni i. O vos omes q transitis per viam attendite et videte si e dolor similis sicut dolor meus. Certe domine ihu non, quia nullus dolor habuit tam dolorosa obiecta. Nullus habuit sic omes potencias roboratas. Nullus eas tenuit in tanto vigore ad dolores portandos ut merito possimus dicere de ipso illud ysaie. Vere languores nros ipse tulit et dolores nros ipse portauit. Ubi ei ut ait ps. Fuerunt dolores ut parturientis, ymo plus q parturientis, quia mortales. Condoleamus ergo tanto dolori quem nostri portauit et vice eius doleamus et dolentes grauius eu in tridu ano dolore ut ipm inueniemus in eam. Est autem dolorem triplicem. Bernardus sermone qui incipit notas m fecisti vias vite sic declarans dicit. Dolor tuus debet triplex esse quia creatorem offendisti, qui te fecit vas in honore, et tu te fecisti vas in contumelia et horrore. Secundo quia dnm non timuisti, cuius seruus eras. Tercio quia tantu benefactorem contristasti et in tantis beneficiis contempsisti. Ubi nam similes iniuries q tibi ministrat sidera cursus, temperie aeris, terre fecunditate et fructuum ubertate.

Ihus ad bellum exiens. Ihus turba vallatus. Ihesus ipsam deiciens. Capitulum ix

Hec fuit quando scilicet pressi turba eius et dixit. Quem queritis. Cum cum dixerent ihm nazarenum vidit. Ego sum. In qua visione se ipm deum ondit, qui olim moysi in monte synai dixerat. Ego sum qui sum. Et qui est misit me ad vos. Non solum autem ondit se deum oipotentem sed et clementissimum saluatorem ipso mutilatum seruum zelo feruentis discipuli tactu manus virtuose sanauit. Sum ergo dixit eis ego sum abierunt et ceciderunt retrorsum. Racio misterij secundum gg in omelia. Terrena altitudo confudit cum celsitudo celestis aperit. Vedi in quodam sermone de casu retrorsum sic dicit. Cadere dum nobis est. Cum sancti utpote ezechiel et paulus in faciem cadunt et de ascensore equi, idest de eo qui in huius mundi gloria elatus est dicit ut cadat ascensor eius retro. Rursumq de persecutoribus dni scriptum est. Abierunt et retrorsum et ceciderunt in terram. Quod est quod electi in faciem, reprobi retrorsum cadunt nisi quia ois qui post se cadit ibi procul dubio cadit ubi non videt. Qui vero ante se cadit ibi cadit ubi videt. Iniqui ergo quia in inuisibilibus cadunt

post se cade dicunt^r. q2 ibi corruunt. u
bi quid eos sequat^r ignorant. Iusti vo
q2 in istis visibilib3 semetipsos spon
te deiciunt 2 pctā q̄ commiserunt flendo
detergunt ut ī īuisibilib3 erigant^r. q̄
in facie cadunt. q2 timore cōpuncti vide
tes humiliant^r. Ascensor ergo equi
retro corruit. q2 dū iniquus quisq3
repente ex hac vita rapitur. nescit ad
q̄ postmodū supplicia ducat^r. Dicit
beda. Videtis ergo sit furor eoz. id
ē iudeoz. q2 p̄timao ē dū nec maies
tatis miraculo. nec pietatis bn̄ficio
quo servū pōtificis zelo ferientis disci
puli aure mutilatū tactu manus benig
ne curauit. a concepta malicia potuit
reuocari. Vnde qd̄ additū est. Ihus
deus denudatus. Ihus impiū sustinens.
Ihus vinclis ligatus —— Ihesus em
ipsū sustinuit. qn̄ ab ipso iuda se pas
sus ē osculari. Ihesus eciā vinculis liga
tus extitit. q2 sicut nō ē dubitādū. ma
liciā suā exercentes in eū. cōprehentes
eū de orto et ducētes eū ligatū ad
pōtifices et crudeliter pcucientes. tra
hendo ipsū multipliciter affligebant. Vn
de et btūs bnardus dicit. ꝙ capillos
et pilos barbe euellebant. et dorsū
pugnis 2 corpus baculis pungebāt et
pcuciebāt. ut in eū exercerent crudeli
tatē bestialitatis sue. Vnde in hoc loco
2 in multis aliis actib3 q̄ inferius noant^r.
pt̄ rōnabilit^r ostendi. Ihus tractus cru
deliter. Ihus ter denegatus ——
Quando s. petrus amore finidus. tū
inanitate cū trahentiū quā sue pas
sionis acerbitate pteritus. seqbat^r eū
a longe. ut videret finē. ipse et discipu
lus ille quē diligebat ihs. s. iohēs de
quo mcus ewāgelista dicit. Adolescēs
quidā relicto sindone nudus pfug^t
ab eis. Petrus vo vnius mulieris uo

ce perculsus dū mori timuit. vitā nega
uit. Quod sapient^r scdm̄ stoz doctinā diui
na prudencia fieri pmisit. scilic3 ut
ille qui cōgregacōis eccl'ie pastor constit^s
so pm̄mat. ut mellus plus p̄sumat q̄ fa
ē valeat. ut ipse petrus fieret ex ho
pctōrib3 misericors et cōpaciens. quoz
iā erat pastor declaratus. ut etiā da
ret^r intelligi ꝙ passio xp̄i fuit tam
dura. ꝙ etiā credulitati habuerit ī aux
ilio cōtremisse. Vn̄ et hij duo signa
ē destribuit^r. qui p̄ ceteris magis hono
rati et magis dilcī fuerāt. singularit^r
defecisse. ad testimoniū qd̄ humana ifir
mitas nō fuit sufficiens in suo corp
ore tantū plus pondus sustinere. Ihus
delusus nequit^r. Ihus voltu velatus.
Ihus conspuitus turpit^r. Ihus colaphizat^r.
Cogita aūt illud Capitulum xv.
dnm̄ spectaculū. qn̄ genē
ille q̄ celos adimplet letitia
mundū q3 decore letificat. sic ipse cede
bant^r manib3 homicidis. Et vultus eius
desiderabil angelis. spurcicia sputoz
polluti labijs inquinabat^r. Et collū illud
p qd̄ effusa ē nob̄ doctina salutis. co
laphoz pcussione contundebat^r. Vn̄ ie
ro. ī quodā sermōe sic ait. Conspuit^r
ut nos lauaret. uelari voluit. ut ve
lamē culpe et ignorācie a cordib3 nos
tris auferret. ī capite pcuti. ut capi
ti nrō. i. adā sanati restitueret. colaphis
cedi et verbis derideri. ut nos cū la
biis et manibus idē verbis et opib3
applaudam^s. Ihus tacens humiliter. Ihe
sus circuirotat^s. Quādo. s. interrogat^r
ab ana et cappha. a pilato et herode
q̄ etiā signa vanitatis ab eo cupiebāt
vide tacuit humilit^r. Primo qd̄ ne suis
responsionib3 posset sue passionis īpedire
effectū. Secūdo vo ut suā paciencia om
deret. et pacie exemplū daret. Tercio ut

fuit
inluspinosis sicut anna et cayphas. et
superbis sicut fuit pilatus et curiosis
et vanis sicut fuit herodes non esse di
secreta manifestanda docet. Tales enim
archana dei non merentur audire. Licet
tamen sicut expediens fuit confessus sit
veritatem se videlicet esse filium dei in hor
a in tormentis confitenda est et predicanda.
Sequitur. Ihesus circumrotatus. Hoc fuit
quando ille qui secundum boetium inmobilis manens
dat cuncta moveri in assumpta natura a iu
deis tanta fuit ad inchilacionem subiectus
ut fecerint quasi pila delusionis ipsorum eum cir
cumrotaret et de ipso mutuo sibi ludentes
mitterentes ad alterutrum confusione simplex
tum et ligatura strictum. Sicut anna mi
sit eum ad caypham et cayphas ad pila
tum et pilatus ad herodem herodes illum
delusum remisit ad pilatum pilatus illum
flagellatum et spinis coronatum vultu
velatum facie consputum in derisione cla
mide coccinea circumtectum in derisionis spec
taculum produxit ad ipsum. Et ut tibi
aid breve comprehendam scias quod sic mu
titer fuit tractatus ihesus in octo locis
vno tamen loco bis supposito scilicet domo pi
lati vbi bis fuit ab ipsis contumeliose
derisus. Primo in orto vbi captus fuit
et ligatus cum circumstanciis devote ante
notatis. Secundo in domo anne vbi ala
pa percussus conminatus et ab ipso insul
tu deprehensus fuit. Tercio in domo ca
yphe vbi fuit illusus vultu velatus
facie consputus et voce blasphema mor
ti adiudicatus. Quarto in domo pylati
vbi fuit accusatus et diffamatus et
a pylato multipliciter questionatus. Quin
to in domo herodis vbi fuit veste al
ba indutus et ludibrio habitus velut
stultus. Sexto iterato ad domum pyla
ti ad ipsum per herodem remissus vbi post
multas examinaciones fuit denudatus
et flagellatus et in regali solio deri
sorie positus spinis coronatus et arun
dine in capite percussus. Septimo in loco
fetorum vbi sicut inferius patebit fuit de
risione ipso puntatus et crucifigi adiu
dicatus. Octavo in loco calvarie vbi fuit
crucifixus mortuus et alia sustinuit que
hic devote anime cogitacio perscrutetur. De
bet etiam non parum ponderari quod non solum
in octo locis prefatus fuit visitatus af
flictus et circumrotatus sed etiam in septem
viis intermediis fuit multum contumeliose
tractatus. Prima fuit ab orto ad domum an
ne. Secunda a domo anne ad domum cay
phe. Tercia a domo cayphe vsque ad do
mum pilati. Quarta a domo pylati vsque
ad domum herodis. Quinta a domo hero
dis iterum ad domum pilati. Sexta a loco
vbi derisus fuit et coronatus spinis vsque
ad illum locum vbi fuit coram ipso produc
tus. Septima ab illo loco vbi fuit seten
atus vsque ad locum calvarie in quo fuit
crucifixus.

Ihesus ligatus fortiter.

Hoc fuit verum in omnibus Capitulum vi
locis sue derisionis tam in orto
quam in domo anne et cayphe. Sin
gularis tamen crudelia fuit quando in domo pi
lati ipsa veste nudatus ligatus est ad co
lumpna. Fuit illa caro virginea trucu
lentis peccatorum manibus flagellata vsque ad
multorum livorum pallorem et vsque ad effu
sionem sanguinis de illis iucundissimis scapulis
et costis et membris ut merito dicatur non
solum flagellatus sed valde flagellatus.
Unde bernardus in sermone. Puer ignoscere et
ait. Corpus flagellis cesus spinis coro
natus clavis confossus ligno affixus obprobriis
saturatus omnium tamen dolorum inmemor hic intus
te miserie corporis hic intus miserie cordis
hic dolores hic miseraciones hic vinum passio
nis hinc oleum compassionis hinc gutte san

grinus decurrentis in terram. Hec bernardus
In ps. Fui flagellatus tota die et
castigatio mea in matutinis. Et iterum. Con
gregata sunt super me flagella etc.

Ihesus dire plagatus. Capitulum vij.

Hoc fuit quando spinarum aculeis
caput tremendum angelis co
natum fuit dure et dire plagatum quando ic
tus arundinis supponentis affligebatur. Sed
tibi videatur levis ictus arundinis que super
caput eius percuciens spinas capiti affixo
as tali ictu crudeliter perfundebat ut me
rito clamet bernardus quod usque ad cere
brum spinarum aculei pervenerint. sic dicen
do. Divinum illud caput multiplici spi
narum densitate usque ad cerebri teneritu
dinem transfixum est dum configitur spina. Spi
nis peccatorum suorum ait dominus per prophetam circum
dedit me populus iste. Hec bernardus. Quod
forsitan esse potuit propter pondus percussi
onis predicte. Ipse enim spine multum maxime
fuerunt fortes et acute directe pungen
tes carnem eius affixe que forte in aliquo loco
iuncture capitis ex tali percussione et dura
infixione potuerunt usque ad cerebrum pe
netrare ut sic verificetur verbum beati
bernardi. Vel forte quod magis est pensan
dum devote ipsa duricies spinarum ossa pe
netravit. Qualitercumque sit multiplicatus
fuit derisus vilificatus et dolor preciatus
omnibus angustiatus ut merito dicatur. Ihe
sus dire plagatus. Cur ergo mundanorum
et maxime mulierum capita tanta vani
tate decorantur. Cur illius divini ca
pitis non recordamini quod pro tali vanitate
tanta confusione et spinarum confixione quas
satur. Conformet igitur se caput cor
poris veri capiti corporis mistici quod est
christus. Cum iuxta apostolum. Caput eciam
christus caput christi deus. Ipse est enim ca
put meum cum magnam iniuriam facimus
cum corporis caput vane et ad suum des

pectum ornamus. Quod vanitas ipsorum sed
potissimum mulierum que caput ornant tan
ta multitudine vanitatum et curiositate or
natus. Cur anima ipsa non recordaris illi
us illius divini capitis quod est angelis
tremebundum quod pro tua vanitate pur
ganda tanta confusione decoratur et tam cru
deli spinarum infixione quassatur. Vere
tempus veniet nisi peniteas quod a capite
christo separata capiti ipsorum lucifero uni
eris in ignominia et dolore cui nunc con
iuncta es et tui capitis vanitate. Ihesus

Ihesus productus viliter. Capitulum viij.

Hoc fuit quando exivit foras a pila
to productus spineam portans co
ronam et purpureum vestimentum. Ubi
quantum probabiliter capio sic viliter fuit pro
ductus coram populo sicut in domo principum per
suos ministros fuerat viliter tractatus a pi
lato. scilicet indutus propriis vestimentis cruen
tatus et lividus flagellorum ictibus pur
pura in derisione amictus spinis coro
natus vultu velatus sputis deturpat
genis et facie ex ictibus alaparum tume
factis ut in conspectu populi appareret bene deri
sus et vituperatus. Pilatus enim sicut ex evan
gelijs colligitur sciens quod per invidiam tra
didissent eum pluries voluit eum liberare
et attemptavit diversis modis scilicet al
legatione innocencie. Ita dicebat. Ego
nullam causam mortis invenio in eum. Cumque
ista non plus provocasset populum accepit
secundam viam. scilicet invitacionem fori mittendo
eum ad herodem tamquam galileum. Et si
bi per hanc donacionem subiectum credens quod
herodes non iudicaret sed liberaret sed
ditum suum. Cumque nec sic profecisset, hero
des ei illum delusum et derisum mictit
de ipso curans, quia coram ipso noluit
rat facere miracula ne impediret pas
sionis effectum, remisit ad pilatum pro
suo libito tamen ipsius herodis bene

placito iudicandum. Tertia etiam viam accepit ut saltem satiaret iudeorum impietatem crudelijs et supplicijs irrogatis ut opprobrijs saturati necem ipsius amplius non sitirent. Et ideo sicut dixi probabiliter credo quod christo vilius et contumeliosius potuit esse totam omnium ipsiorum putauit. Iudeis et quam ipsi produxit quia iudei allegauerit quod se filium dei fecerant in derisionem thu dixit pilatus. Ecce homo. Quasi diceret. Videatis quod iste non habet dignitatis insignia sed hominis despecti et doloribus plenus. Ubi debet anima dei peccatis ad se ipsam amorem pensare cum iniurie et contumelia et derisiones quas ipsa pro suo scelere debebat portare super dilectum filium suum posuit ut verum sit quod ait apostolus. Proprio filio non pepercit deus. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Attende etiam quod omnia que potuerunt concurrere ad augmentationem istius opprobrij concurrerunt ut nobilitas generis virginitas matris immunitas sceleris veritas doctrine sanctitas vite diffusio fame operato miraculorum. ita quod christo de hijs omnibus fuerant in christo celebrior opinio et fama. tanto fuit opprobriosior verecundia subsecuta et tanto magis doloribus torquebatur. Et ut nichil deesset ad supplicium omnis modi qui adinueniri sunt ad liberationem ipsius adduxerunt sibi ad cumulum passionis. Ex hoc enim quod pylatus suam innocentiam allegabat iudei multas accusationes falsas adducebant. Unde ex malicia volentes eum omnibus malefactorem homicidam et sediciosum barraban sibi proposuerunt. ¶ De mutatione fori quando fuit ad herodem remissus acquisita fuerunt christo noua iniuria noua ludibria nouus despectus et noua derisio domini ipsi herodes spernens cum suo exercitu factus est opprobrium et delectio plebis iuxta illud psalmus. Ego autem sum vermis et non homo opprobrium hominum et abiectio plebis. ¶ De tertia via liberationis qua voluit eum affligere et iniuriare. ut vel sic sociatis iudeis euaderet mortem secutus est quod ad mortem crudelem accepit et irrisiones plures a iudeis habuit et tormenta dura et cruciatus horribiles. sub hoc titulo a pilato accepit. Unde et in fine et in sedula allegatione dixit pilatus. Ecce rex vester. Sed quidem vere est probatum cum satis tet omnium opprobriorum et omnium modorum patiendi et omnium despectuum et abhominationum mundi pungentem et dolorosam portauit coronam ut merito dici posset rex dolorum vituperiorum et malorum huius vite ita ut dici posset deuotis animabus illud canticorum. Egredimini filie syon et videte regem salomonem coronatum diademate quo coronauit eum mater sua idest synagoga ipsa mater secundum carnem. Ubi quilibet peccator debet sollicite considerare et ponderare quanta districtione iudicabitur in ipso scelere si tanta districtione iudicatum est ipsius peccatum ad satisfaciendum culpam assumptam in ipso mundi redemptore qui peccata nostra secundum apostolum pertulit in corpore suo super lignum. Unde considerare debet quod si in ipso propter hoc omnia fuerunt ad tempus in dolorem conuersa ut predictum sic impijs et peccatoribus reprobis omnia dei dona et beneficia qualiacumque sunt ex ipsorum malicia finaliter conuertentur in supplicia. Sed nunc ad propositum redeamus. Producto ihesu cum tali piaculo populo et pylato volente eos ad misericordiam prouocare dicente. Ecce homo. Responderunt ipsi. Tolle tolle crucifige eum. Secundum enim legem nostram debet mori quia filium dei se fecit. Et cum

ta alia allegantes sicut ewangelica
cotinet historia ipsu pilatu ad nece
inocentis ihu multimode irritabant
ppt qd subiungitur. Ihs reus clama

Hoc fuit qn tus. Ca.m xviiij.
pylatus voluit eu eripe
de manibz eorum. et qrtu li
beracois modu repperit. de consuetu
dine iudeorum secundu qua in pascha
vnus reus liberabat a morte et
apponens ihesu iudeis et barrabam qui
racone insignis malicie et de nouo
i populo suscitatue discordie et homi
cidij perpetrati ipi pro ipso merito horri
biliorum oim videri debuit vl ut sic
ihesu innocente tali scelerato pferi
rent. Ipsu ihm sprenerut ta ipie
qi insane clamantes dimitte nobis
barrabam et ihesu crucifige. Vt oñ
datur ve in eis illud gen vltimo.
Valedictus furor eorum quia ptinax.
Et ideo dicitur q inualescebat voces
eorum. O aia deuota excipe illos cla
mores horribiles et illas ipiorum vo
ces arbitrare sagittas. et ymagina
re q oes pcuciebat sup cor ihu et
virginis eius mris. Vt merito q
libet vox clamantis sit sagitta ipsi
et ipm ihm ex multitudine talium
sagittarum quasi hericiu spinis ple
num tuo cordi psenta. Et sic sibi a
more gingeris et tu ipa istis sagit
tis multipliciter pcussa clamabis
cu sponsa i cantic. Vulnerata cari
tate ego sum. Ihus spretus malignit.

Hoc Ihs sententiatus. Ca.m xx.
fuit quando pylatus sic
iubens ab illo principio
boni q tiore serui conceperat vo
lens placere iudeis adiudicauit fieri
peticoes eorum. Que sententia fuit
puersa. primo ex sententiantis in

mitate. Nulla enim ptate habet homo
sup deu reus sup iustu. Et ideo cu se
de ptate iactaret ait ei ihesus. Non
haberes in me potestate nisi datu es
set tibi desup. Vn aug9 i sermone min
Ab ipo deo accepit homo ptate ut
iudicaret deu. Ite no solu in iudicate
fuit ifirmitas ex pte ptatis sed eci
am fuit timidus ex pte tirene aucto
ritatis q cesarem timuit. Et ideo se
cundu crisostimu. Facile deuiat a iu
sticia qui in causis no deu sed hoem
timet. Item no solu fuit timidus sed
etia puersus et malignus quia
contra cosciam fecit cu ipse testauerit
q nulla causa mortis fuisset inuenta
in eo. Vnde istud est nequissimu iu
diciu contra iusticia iudicare. Vnde be
da sup puerbia lib. 2o exponens illud
Statera dolosa no tm in mensuracoe
pecunie sed etia in iudiciaria districtoe
tenetur. Cui alit enim causa pauperis a
lit potentis alit sodalis aliter audit
ignoti statera vtiqz librat iniq. Sed
et hijs qui sua bene gesta meliora q
pximorum et sua errata iudicat leuiora
statera est dolosa. Tercio et illa q one
ra iportabilia ipoint in humeros
hoim ipse aute digito suo no wlt tan
gere. Et ille q bona i publico et ma
la agit in occulto. Etia ille q contra
mente iudicat iustu reu p iniqitate
libre dolose abhoiabilis est apud de
um. Ille veracit agit omia qui causas
et equalitate discernit. Hec beda.

Secudo accusantis falsitate fue
runt eni testiomia falsa quia luce.
testiomia queniencia no erant.
Et pylatus sciebat q p inuidiam
tradidissent eu. Et sic falsi testes co
dempnauerut eu dicentes. Reus e
mortis. Cu tame nullus iudicans

beat nisi opposita vindicte pbentur.
Vn ysidorus soliloquiorum libro 2o Stul
lu condepnes ante iudiciu. Stultu
iudices suspicionis arbitrio ante proba
si qui vincit reus est. Non enim qui accusatur
reus est. Hec ille. Ergo
cum opposita xpo non fuerunt vere pro
bata, sed falsa ergo sententiam non
debuit. ¶ Tercio ex pacientis et ac
cusati innocencia. Fuit enim immunis ab
omni pcto tam cogitacionis et locucionis quam ope
racionis. Vn i^a petri 2o. Peccatum non fecit
neque inuentus est dolus in ore eius.
Et sic patet quod hec sententia lata
contra xpm omnibus modis fuit per
uersa et ideo execrabilis quantum tamen
ad nos fuit multipliciter vtilis et pro
ficua et ideo amabilis et venerabilis
quia sententia pro pcto primo homini data
totaliter reuocauit. ¶ Fuit enim contra
eum quadruplex sententia lata. Prima
fuit afflictionis laboriose. In sudore
vultus tui vesceris pane tuo. Secunda
da maledictionis fumose. Maledicta
inquit terra in ope tuo spinas et tri
bulos germinabit tibi. Tercia exclu
sionis iniuriose. Emisit eum dominus de pa
radiso voluptatis et posuit angelum
ad custiendum viam ligni vite. Quarta
mortificacionis dolorose. In quacumque enim
die comederitis ex eo morte morie
mini. Hec omnia habentur genesis 3o.
Sed solvo et honoranda xpi sententia
quia laborem terminauit dum non iam
terra corporis nostri spinas nobis viciorum
germinat purgata merito mortis
xpi sed fructum bone operacionis si tamen
ipsam operemur et exercitemur in acti
bus bonis. Ipse enim ihesus in hac sen
tencia in se omnium pccorum assumens perso
nam ad expianda nostra pcta in quibus
diu laborauerimus pro omnibus pcto
ribus adiudicatus est morti. i^a petri
Xpus semel pro pctis nostris mortu
us est iustus pro iniustis. Maledictionem
terminauit quia ut ait apostolus factus est
pro nobis maledictum ut nos libera
ret a maledicto legis. Exclusionem reuo
cauit dum hac sententia filius pro ser
uo a colonis vinee legis mosayce cri
minaliter extra hereditatem eicitur. Vn
monet apostolus. Ihesus ut sanctificaret
nos extra portam passus est. Et bene
extra ut nos reduceret intra. Habemus
enim introitum per sanguinem eius quia ipse
est qui per proprium sanguinem introiuit se
mel in sancta eterna redemptione
inuenta. Exanimem viuificauit quia
iam non precluditur nobis via ligni vi
te dum hac sententia ne dum fructus
sed ipsum lignum vite xpus ihesus nobis
traditur sumendus. Ergo lignum vi
te est hijs qui apprehenderint eam et qui
tenuerint eam beatus. Vn pellicanus
propria morte filios viuificat. O anima
quecumque es xpo deuota cur tu insen
sibilis et petra dura ut auditu talis
sententie qua ihesus filius dei pro te adiu
dicatur diro crucis supplicio non recipi
as super te qui gladium acutum penetran
tem a summo capitis te per omnes venas cor
poris tui et demidentem te ab omni vicioso a
more carnis tue interficie et te doloribus sue
mortis totaliter cingente. Quid non vides
qualis est ista mundo ut sententia tua eterni
supplicij in crucifixione mutetur filij
dei. Et nonne si ipse noluit fieri tu
in tua recipienda sententia fieres tu ipse in
sua utrique participanda angustia. Re vera nigra
ta es anima mea nec 2 impia nisi audi
tu talis sine quasi crucem tuisne salutem
gladiorum a capite in pedes et a manu in
manum semper in tempora portaueris te do
loribus crucis ihesu cruente transfigente.

Ihus crucē cir̄ferens · Cap̄m xvi · Do-
mīo xp̄s sibi crucē baiulauit z de to-
HOc fuit qm̄ sub sidāc crucis
aturis onere dorsū ab impi
is curuare iubet{ur} et suā
ipius portare ignominiā qm̄ baiulās
sibi crucē exiuit ī caluarie locū ubi
īmolandus erat deo prī pro nob.
Unde bene figurat{ur} p ysaac qui ad
sacrificiū sue īmolacōis ligna defe
rens accessit. Unde beda ī smōe qui
īcipit. Temptauit deus abrahā dicit
sic. Quid aūt est q ysaac ad īmolādū
ducit{ur} et ligna portat que supponit{ur}
et viuit nisi q redemptor nr̄ ad pas
sionē ductus lignū sibi crucis ipse
portauit. z sic in sacrificiū ipē pro
nobis ex hūanitate est mortuus ut
tn̄ īmortalis ex deitate pmanet. Hec
beda. Gessit aūt in hoc ihesus feni
cis pulcherrime auis similitudinē que
renouare se volens aromatica ligna
defert et ea solis ardencioribz radiis
exponit et seipam supponēs fortissiē
alis excuciens ipā ligna accendit et
seipam conburens post triduū reno
uata resurgit. Sic xp̄s volens et totū
humanū gen{us} renouare nouitate re
surrectōis ligna aromatica crucis de
tulit. Quia in cruce ē palma cedrus
cypressus oliua et ea soli exponens
ad litterā in monte caluarie et se
metipm̄ amoris ardore calefaciēs. ob
tulit sacrificiū īmaculatū deo et post
triduū renouatus in corpe glorioso
apparuit. Bene ergo dicit{ur}. Ihesus
crucē circūferens. ¶ Est autē sciē
dū q circa crucē sed consideranda
occurrūt. Considerare enī debemus
eius materiā generosā. figurā specio
sā excellenciā gloriosā. doctrinā virtu
osā efficaciā virtuosā. De pmo sa

as q materia crucis fuit de quatuor
generibz lignor. quia truncus cui crux
infixa erat fuit cypressinus stipes
cedrinus lignū transuersale de palma
tabula tytuli de oliua. In pmo notat{ur}
humilitas qua deo accepta fuit. In secū
do vero sublimitas q̄ ad deū ascendit.
In tercio pbitas q̄ diabolū supauit. In
quarto caritas q̄ omnia ordinauit. Istud g{ene}
fuit templū salomonis ī quo oīa hui{us}
modi lignor gnā fuerūt sicut patet 3o
Re. ¶ De scdo idē figura specio
sa scias q crux habet quatuor cornua. vn
pmū cornu supmū extendit{ur} ad repa
racōem angelor. infimū ad subiectōem cap
tiuor. dextrū ad debellacōem inimicor.
sinistrū autē ad vocacōem peccor. Et qd
merito crux vocat{ur} altare quatuor habet
cornua. Fuit enī altare placatiue ob
lacōis. et sic fuit pvaricātium protecti
ue munīcōis et sic fuit clipeus pugnan
tiū. Ignite dilecōis et sic calculus am
plectenciū. Suspensiue deuocōis et
sic dicit{ur} tytul{us} contēplanciū. Unde ysa
ye 3o. In die illo erit altare meū in
medio terre. Ad litterā in medio terre
habitabilis fuit situata crux ideo illo
ps. Operatus est salutē in medio
terre. ¶ De tercio scilicet de excellen
cia gloriosa scias q ideo fuit glorio
sa quia gloriosū et sublime deū co
tinuit. Olim enī erat crux maxime
vilitatis et infructuositatis quia q̄
tumq in loco caluarie planta retin
fructū misericordie tamē nō afferē
bat. Ignobilitatis quia erat suppli
ciū latronū. Calamitatis et penali
tatis qz in ea hoīes affligebantur. Fe
tiditatis quia in medio cadauerum.
post dnī crucifixionē vilitas transijt
in preciositatē quia deū recepit in or
namentū. Unde beatus andreas. Sal

ne crux preciosa que ex membris domini tam quam margaritis ornata et cetera. Infructuositas in ubertatem. Unde canticorum vii°. Ascendam in palmam et apprehendam fructus eius. Sed quos fructus? Certe humane generis redemptionem, hostium deiectionem, paradisi apertionem, mortis destructionem, hominis ad deum reconciliationem, peccatorum remissionem, baptismi regenerationem, opprobriorum euacuationem, vitiorum corruptionem et virtutum roborationem. Unde hec est illa arbor magna cuius fructus in nuus quia escam universorum in ea dante lis. ¶ Ignobilitas in nobilitatem, quia crucem secundum augustinum que erat supplicium latronum transiit modo ad frontes imperatorum. Penalitas in suavitatem. Unde cantat ecclesia. Dulce lignum dulces clavos dulcia ferens pondera que sola fuisti digna sustinere regem celorum et dominum. Unde crisostomus in sermone de cruce. Crux est spes christianorum, resurrectio mortuorum, dux cecorum, via desperatorum, baculus claudorum, consolatio pauperum, pedagogus adolescentium, sustentatio inopum, navigantium gubernator, periclitantium portus, obsessorum murus, insensatorum sapientia, libertas servorum, imperatorum iusticia, priorum lex, prophetarum pronunciatio, annunciatio apostolorum, martirum glorificatio, monachorum abstinentia, virginum castitas, gaudium sacerdotum et ecclesie fundamentum. Hec crisostomus. Ut merito pro hijs omnibus dicat paulus. Michi absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi. ¶ De quarto scilicet crucis doctrina sciendum quod in ea invenitur omnis scientia naturalis et moralis. Si ergo vis verum imbui lege, frui luce, in preclara christi cruce delectari studeas. Studeas inquam, quia in ea invenitur physica que est cura eterne salutis. Ibi logica quia eliminatio diabolice falsitatis. Ibi ethica quia exemplar et speculum totius sanctitatis et moralitatis. Ibi rhetorica naturalis quia vera compassio. Ibi mathematica in forma crucis secundum quatuor angulos sibi extensos. Ibi methaphysica quia completa resolutio usque ad causam primariam. Ibi geometria quia christus stetit et mensus est terram. Ibi astronomia cum sol obscuratus est novo genere eclipsandi secundum dyonisium ad policarpum. Ibi arismetrica quia dinumeraverunt omnia ossa mea. Ibi musica quia vox sua simpla mire duple concinit ad salutem, ut merito dicat apostolus. Nichil inter vos arbitror me scire nisi solum ihesum et hunc crucifixum. ¶ Ob memoriam fructiferentis ihesu et utilitate crucis interseratur hic disputatio quam composuit cancellarius philippus inter matrem crucifixi et crucem. Unde primo mater alloquitur crucem per hunc modum. Questio virginis ad crucem. Crux de te volo conqueri, quid est quod in te reperi fructum non tibi debitum. Fructus quem virgo peperi nil debet ade veteri fructum gustanti vetitum. Intacti fructum uteri in ius non debet fieri non habens culpe meritum. Cur pendet qui non meruit. Quid quod te non abhorruit cum sis reis patibulum. Et qui vitam tribuit mortis nichil debuit mortis propinas poculum. Cur iustum cum impijs, cum virtutem cum vitijs satiate nequitia. Redditur pena premijs, offensa beneficijs, honori contumelia. Responsio crucis ad beatam virginem. Virgo tibi respondeo, tibi et totum debeo meorum decus palmitum. De tuo flore fulgeo, de tuo fructu gaudeo redditura depositum. Dulce pondus sustineo dulcem fructum possideo mundo non tibi genitum. Ipsius morte non meruit sed sic mori disposuit ut morte

morte tolleret. Signo ligni opposuit
et soluit q̄d nō rapuit ut debitores li
beret. In adā uita corruit quā solus
hic restituit ut vita morte superet. Pl
mus vnā nō pepit q̄d tm̄ uiti depu
q̄ plurimis vnā sustinet. Fructū sim
nō tenuit. s̄ nec oblatū respuit ut
pena culpā timinet. Si te mortalem
habui īmortalem restitui; vnde mors ui
ta germinet. Ihesus debilitat^r. Ih̄s ma
trē aspiciens. Ihesus angustiatus

Quintus ca adhuc maior ondit^r cū in
sequenti v̄siculo additur quō xp̄us si
ut debilitatus visa matre. Hoc fuit
sicut legit^r in historia quadā fidedig
na qm̄ in quodā concursu viarum ih̄u
portante sue mortis suppliciū in hu
meris suis mat^r ip̄ius sic tractatū do
lorose conspexit. Dicit^r eni in p̄fata
historia q̄ mat^r ip̄ius p̄us fuit in
loco sue condēpnacionis et ostensionis ad
p̄plm̄ qm̄ pylatus ip̄m p̄duxit spinea
corona et purpura derisū et postea
adiudicatū ad mortē. Videns v̄go be
ata tumultū populi accelerās et se
quens filiū cū duceret^r ad mortē
p̄ aliā viam forte breuiorē p̄uenit
occurrē timens ne forte posset acce
dere ad locū et videre dolorosū mo
dū mortis filii sui cū et ip̄a cōmori
et crucifigi anxio mētis desiderio
anhelabat. Cūq̄ in concursu vie con
spexisset filiū et ex condicionibz fa
ciei ip̄ius anxietates cordis sui et
oppressionē duri oneris cōperisset sin
copasse d^r ibi in p̄ntia filii p̄re do
lore. ¶ Quod conspiciēs et ip̄e to
tus plenus pietate ihesus; crucē qua
de doloribz matris sue in corde por
tabat licet posset sicut semp fecerat
suū occultare dolorē tamē ip̄e p̄fa
tis occasionibus sibi datis voluit ex

terius eo signo matrē associare in pena
Vnde quibusdā signis dolorosis et
palloribus pretensis in facie quasi
angustiatus et totus gladiatus sup
lapidē ibi positū quasi ex defectu
debilis resedit. Quod videntes male
fici ut festinarent eius mortē symo
nē cyreneū angariauerunt ut tolleret
crucē eius sicut euangelicā p̄sequi
tur historia. In cui^s signū ibi fabri
cata fuit ecclia que fuit vocata s̄ca
maria de spasmo. Ihesus deuotas allo
quens. Ihesus virens assat^r. Ca^m. xviij.

Mulieres multe sicut euan
gelista testat^r que cū se
cute fuerāt de galilea mi
nistrantes ei sequentes eū et alie
q̄ plures ut arbitrandū est de ihe
rusalē simul cū illis duabus nobi
libus et deuotis maria magdalena
et martha matrē cōmitātes plan
gebant et lamentabant^r. Quas ih̄s
p̄ius alloq̄ns dixit. Filie ihrl'm no
lite flere sup me &c. Et p̄dicens eis
calamitatē futurā de merito occasio
nis sue eorū suppliciū suo exemplo
probauit dicens. Quia si in viridi
ligno hec faciunt. in arido quid fiet.
Quasi dicat. Si ego totus plenus
sp̄u s̄co et uirore virtutū pro aliorū
diluendis p̄ccis sic sū igne passionis
decoctus quid erit sup reprobos spi
ritui gr̄e repugnantes et exsicca
tos pietatis humore et compassionis
humane. Vtiq̄ inestimabile et hor
rendū incendiū manifestiq̄ diuine
iusticie p̄ferendū iudiciū illos con
cremandos expectat. Et huic senten
cie concordat parabola quia viride
lignū vix cum difficultate incendi
tur. siccū autem statī aduritur et cō
mesitur.

Jhus ad cruce veniens. Jhus veste
nudatus Jhus pro nobis supplicans. Cam
xviij.

Perveniente autem ihu
ad locum calvarie ubi eum di
re mortis supplicium expec
tabat. vestibus ppis est nudatus. Ut
ut ostenderet nichil sibi esse cum
mundo sic omnibus temporalibus est privatus
ut sic remaneret nudus in conspectu
derisor et ipsi circumstantis sicut nudus
de utero virginis exivit. Quid enim ferino
re crudelitatis quam quam per triginta tres annos
in mente portaverat in impiorum omnis
exprimebat cum mansuetudine et pie
tate vera facie devotioni se offerens mor
ti. Cuius impii nulla compassione ha
bentes eorum defectum lapides supple
verunt. Tunc pius ihesus ultimum
caritatis actum ostendens pro persecuto
ribus et omnibus peccatoribus oravit di
cens. Pater ignosce illis quia nesciunt
quid faciunt. Ubi non solum de pleno
corde ipse indulsit sed etiam apud pa
trem pro ipsis eorum ignorantiam allegavit
dicens quia nesciunt quid faciunt. Ve
re enim ipsi nesciunt quid faciunt. Nec e
tiam miseri peccatores cum rursum secundum a
plum filium dei crucifigunt sibimetipsis
sciunt quid faciunt qui cum peccant
ad minus quatuor ignorantias habere
probantur. Non enim attendunt quanti
iudicantis maiestatem offendunt patris
bonitatem contempnunt ymaginis anime
speciositatem polluunt penalitatis vo
raginem incurrunt. Unde pro hiis omnibus
Nesciverunt scilicet maiestatem quam offe
dunt. neque intellexerunt scilicet boni
tatem quam contempnunt. in tenebris am
bulant scilicet deformitate anime quam in
currunt. movebuntur omnia fundamenta
terre scilicet penalitate in quam incidunt.
Licet ignorantia iudeorum de xpo fuit

multum crassa et supina quia multa
opera viderunt ab eo que attestabantur
ipsum deum. Quod ipse ostendit in parabola
de colonis vinee qui filium domini sui
occiderunt ipsum asserentes heredem. Et
tamen eos ihesus excusat dicens. Pater
ignosce illis quia nesciunt quid faciunt.
Ubi primo patris extollit potenciam
cuius ego sum filius speciali generationis
ad quem habes affectum sicut ad natu
ralem filium. iohannis 17. Pater exaudi me ex
hac hora scio quia semper me audis. Et
crisostomus super illo verbo luce Ascendit
in montem solus orare etc. Obsecrando
patrem putat pro nobis non ut pro se
oraret sed ut pro me impetraret. Secun
do implorat clemenciam ignosce illis.
Apocalipsis 19. Dum factum misterium cerne
ret iohannes stans ad crucis pedem
michael angelus tuba cecinit. Ignos
ce domine deus noster. Unde bernardus
in sermone pater ignosce dicit sic. Xpus
flagellis cesus spinis coronatus cla
vis confixus patibulo affixus opp
brijs saturatus omnium immemor dolorem
hinc multe miserie corporis hinc multe
miserie cordis hinc dolores hinc mi
serationes hinc vinum compunctionis hinc
oleum compassionis hinc gutte sanguinis
decurrentis in terram. Per bernardus super
cantica sermone 23. Et 3o excusat igno
rantiam quia nesciunt quid faciunt. Et de
hoc supra sequitur immediate. Jhus morti
se offerens. Jhus dire clamans. Cam xix.

Hoc fuit quod pius ihesus to
ta cordis devotione et dilec
tione tradidit in morte animam
suam ut tua vivificaret. Et ideo non
quod mors xpi fuit causa reparationis a
prodicione. iohannis 18. Expedit vobis ut
unus homo moriatur pro populo et
non tota gens pereat. Super quo n

bo aug' de trinitate li° 3° c° 13°. Expe
dit vobis etc. Ergo ille qui pro nob
natus est p nob pati voluit qr michi
il nobis nasci pfuit nisi redimi profu
isset. Xps morte sua vna verissio sa
crificio pro nobis oblatus quicquid culpar
erat purgauit aboleuit et extersit et
sua resurrectõe in nouã vitã nos pre
destinatos vocauit. vocatos iustificauit.
iustificatos glorificauit. Factus igitur
obediens pro nob vsq ad mortem mor
tem autem crucis. Hec aug'. ¶ Recon
siliatõis a pnaccõe Ro v°. Si enim
cum inimici essemus reconsiliati sumus deo
p mortem filii eius multo magis recon
siliati salui erimus in vita ipsius. Vn
de anselmus in meditacoibz dicit sic.
Non indigebat deus ut ita laboriose
pateretur. s indigebat ho ut ita reconsili
aretur. Unde leo ppo irato ostenditur san
guis agni et quietatur. Sic p sanguinem
agni imaculati in morte effusi pater
reconsiliatur ut amodo qui eius hoc su
mus sanguine agni signati non timea
mus angelum percucientem. ¶ Satisffac
tiõis ab obligaccõe. Quia sicut p vnum
hominem mors ita p vnum hominem resurrec
tio mortuorum. Et sicut in adam omnes mori
untur ita et in xpo omnes viuificabuntur.
i° petri. Et aplus dicit. Deleuit quod
aduersus nos erat cirographum decre
ti affigens illud cruci palam triumphans
eos in semetipso. Istud cirographum erat
apud patrem de pena transgressiõis ade.
quod continebat obligaccõem pena qua
solue non poteramus s filius dei soluens
totum cyrographum illud affixit cruci in
corpore suo. Vnde istud est cirographum quod
tobias detulit gabelo recipiens pecuniam
a quo erat obligatus. Quia deus pr filium
misit ut in assumpta natura satisfaceret et cy
rographum solueret. ¶ Multiplicatõis fr

uctum in gencium vocaccõe. io. xii° Nisi g
ranum frumenti cadens in terram mortuum fu
erit. ipsum solum manet. Sup quo aug' in
omelia sancti laurencii ait. Dns ihs erat
granum frumenti mortificandum et multi
plicandum mortificandum in infidelitate iude
orum multiplicandum in conuersione populorum.
¶ Pro hac enim gloriosa morte xpi
ihesu habetur figura pulchra 2° machabe
orum de eleazaro qui cum ad mortem ab ipsis
duceretur exclamans ad deum dicebat. Tu
domine qui habes sanctam scienciam tu scis quod cum
a morte liberari possem duros corporis
sustineo labores. secundum vero animam propter timo
rem tuum libenter hec pacior. Ubi de se
cunda cõfitetur quod suam mortem reddunt nob
amabilem scilicet deitatis potencia quo
quia eius mors fuit spontanea tu scis quod
cum a morte liberari possem. ¶ Potuit
enim xps non mori quia dicebat potestatem
habeo ponendi animam meam et potestatem
habeo iterum sumendi eam ergo fuit spon
tanea. Vnde aug' in omelia dicit. Cum
sui arbitrii voluntate est natus sui ar
bitrii voluntate moriebatur. Et in alia omelia
dicit. Qui voluit occisus est et quando volu
it occisus est. Et ysayas dicit. Oblatus
est quia ipse voluit. Vnde quamdiu mors
insecuta est xpm non potuit ipsum occide
re pater in persecucõe herodis. Et qui
nazarem voluerunt ipsum precipitare.
Et qui iudei voluerunt eum lapidare. Sed
quando ipse insecutus est mortem mors eum
inuenit. ¶ Penalitatis tolleranciam ex
quo fuit dura. Duros inquit sustineo
corporis dolores in carne et in mente in mem
bris et in sensibus. Attendite et videte
si est dolor similis sicut dolor meus. Vnde
bernardus in sermone de passione dni in persona
dolorantis ihu sic loquitur. O homo vide que
pro te pacior quis est dolor sicut quo
crucior ad te clamo qui pro te morior

oe. Vide penas quibus affitior vide
clauos quibus confodior. cum sit dolor
tantus exterior interius tamen est plac
tus conuictum te tam ingratum experior.
Ubi ergo dolores ut parturientis. Et
bene ut parturientis. quia sicut in partu
quod erat in ventre prodit exterius sic in
xpo dolores quos cotidie quasi pregnans
in corde portauerat in passione exteri
us quasi pariendo effudit. ¶ Volun
tatis obediencia eo quod fuit grata quia secun
dum animam propter amorem tuum libenter hec
patior. Voluntatem enim suam diuine volun
tati subiecit cum dixit. Pater si possi
bile est transeat hic calix a me. Verum
tamen non mea voluntas sed tua fiat. Ergo
fuit hec passio grata eo quod secundum dei vo
luntatem facta est. Unde augustinus in sermone qui
incipit Remittite dicit sic. Passus est
homo sed videte quis rex regum et dominus do
minancium comprehensus vinctus flagel
latus crudelis omnibus agitatus ligno
suspensus et crucifixus. Appende cum
xpo totam terram. nichil creatum creatori
compensatur. nullum opus artifici comparatur.
Et extra de summa trinitate et fide catho
lica capitulo. Firmiter dicitur. Qui secundum
diuinitatem sit immortalis et impassibilis
idem ipse secundum humanitatem factus est passi
bilis et mortalis. Quia etiam pro salu
te humani generis in ligno crucis passus
et mortuus est. Bene ergo dicitur. Ihe
sus se morti offerens. Ihesus dire cla
uatus. Vere dure et dire quia psalmus di
cit. Foderunt manus meas et pedes
meos. Unde bernardus in quodam ser
mone. Pedes quorum scabellum adoratur
quia sanctum est clauo crucis affiguntur.
Manus que formauerunt celos sunt
in cruce extense et clauis affixe. Un
de isti sunt claui quibus fixum erat ta
bernaculum de lbore quo ipsa de lbo

ra caput suare consueuit ut hetur
Iudicum vº. Et istud tabernaculum se
cundum apostolum fuit corpus xpi. Taber
naculum inquit non manufactum id est
non huius creationis. Quia fuit taberna
culum quod fixit deus et non homo.
Quia sancti spiritus composicione com
pactum hoc tabernaculum fixum fuit cla
uis ferreis rotundis et grossis in lig
no crucis quibus clauis caput dy
aboli allisum est. Ihesus vexillum erigens.
Ihesus tricoloratus. Capitulum xviii.

Hoc fuit quando primus ihesus
hic dire cruci clauatus ut
predicitur cum ipsa in altum
fuit eleuatus. Unde ista fuerunt
regis nostri vexilla. Crux et xpistus
in ea affixus. Quod quidem vexillum
erexit ad penitentie informacionem.
audacie animacionem potestatis aduer
sarie debellacionem felicitatis et glorie
acquisicionem. De hiis habes supra
libro 2º capitulo 2º ubi ihesus penderis. Po
test tamen de hoc exponi illud luce
2º. Erexit cornu salutis nobis et cetera.
Et illud 2º Re. quod saul erexit forni
cem triumphalem. Unde cassiodorus sup
psalmos dicit. Crux cristi est humilium inuota
tio superborum abiectio victoria xpi
perdicio dyaboli infernorum destructio
celestium reparacio mors infidelium vi
ta xpianorum. Huius autem regalis
vexilli erectio sicut communiter dicitur
fuit duplex. Fuit enim crux in terra
posita et xpistus in ea affixus et post
modum ipsum lignum totaliter deo insig
nitum fuit eleuatum. Alii autem dicunt
quod cruce primus erecta coegerunt xpistum
per scalam ascendere et clauatis primus ma
nibus funibus pedes trahentes lig
no affixerunt. secundum illud psalmus Funes
peccatorum circumplexi sunt me et cetera. Licet

eni ewangelista hoc non dicunt pen
sandum tamen ex circumstanciis deuo
tis mentibus reliquerunt. Fuit autem
istud vexillum tricoloratum per sanguinis
ruborem vulnerum liuorem et per carnis
candorem. In rubore attendas carita
tis feruorem. In liuore aspicias auste
ritatis pallorem. In candore intelli
gas puritatis nitorem. Unde sancta
xpi humanitas figuratur per hester que
fuit roseo colore respersa et que post
ea corruit colore in pallorem muta
to. Ideo dicebat Jeremias tren.
Quomodo obscuratum est aurum mutatus
est color optimus. Ihesus scelestos diuidens.
Ihesus tunc blasphematus. Capitulum xxvi

Istud fuit quando impii xpo omnibus
modis volentes ignominiam in
ferre. Non suffecit impiis tanta ex
ercuisse ludibria in ihesum quibus tota
nocte et usque ad horam crucis repleue
runt animam eius quin potius tamquam ef
frenati et omni humano pudore re
iecto ipsi scelerati principes sacerdo
tum cum scribis et senioribus iudeorum ex
euntes de ciuitate ad locum crucifixi
onis ipsi piissimo ihesu insultantes ac
cedunt dicentes. Alios saluos fecit
seipsum non potest saluum facere. Xpus
rex israhel descendat nunc de cruce
et credimus ei. Et alias multas blas
phemias dicebant in eum. Attende
anima deuota cum quanto furore iniustitia
lium impiorum sacerdotum in omnibus ac
tibus sue passionis tractauerunt ihe
sum quando ipsi principes sacerdotum et scri
be et seniores in quibus debuit ap
parere maturitas in iudicando et
cum etiam sceleratos ex furore nimio
ad tantam coterius insaniam prorupe
runt in festiuitate sancta et diebus non
erubescentes populum contra eum commouere

tudinem conuenit ad locum obprobriosi sup
plicii morienti iusto sic impie insul
tantes. Mirabilis enim in verecundia
sui status in hoc actu apparet quod ex
horribili odio in xpum processisse vide
tur. Uter quod omnis crudelitas que pos
set narrari facta est ihesum per istos in
pios et eorum satellites in eisdem pla
ceret magnam ex ipsorum furia proba
cionem accepit. Cogita quam crudeliter
ipsum tractabant. cum de nocte ipsum tene
rent in domibus suis quam inaudita ve
recundia sic coram toto populo conuertes
inpiones pungitiuas et contumeli
as derisiuas proclamabant contra hominem
morientem et toto corpore sanguine flue
tem et in ligno pendentem. Uere nulla
anima est sufficiens cogitare circumstan
cias aggrauantes dolores et angus
tias mortis xpi. Primo dederunt igno
miniosum socium quia inter duos latrones
quasi ipse sicut sceleratis videtur esse
inuolutus. Secundo ignominiosum sup
plicium quia crucis patibulum quod
erat latronum suspendium. Tercio igno
miniosum locum quia montem caluarie qui
erat locus ad hoc deputatus. Quarto
ignominiosum modum quia crucifixerunt.
Unde ambrosius dicit quod actor humane
salutis sic nudus fuit positus in pati
bulo crucis sicut nudus exiuit de ute
ro virginis. Licet dicatur in aliquibus
historiis non autenticis quod mater vi
dens eum sic nudum velum capitis sui
a se amouens ad filii renes proiecit.
Quod ad aliqualem virginis consolacionem
miraculose illis partibus corporis filii ad
hesit. Quod non videtur verum quia tam
nullum miraculum fieri debuit. quando to
liter diuinitatem abscondit et humani
tatem cunctis doloribus et opprobriis ex
posuit. Unde beda in quodam sermone quod

incipit veritatis historia dicit sic. Deli
zen namque hinc illuc in domo deambu
lare est redemptorem nostrum in mundo con
versantem nunc quod deus sit signis mira
culis nunc quod homo sit defectibus nostris
aperire In passione autem dominus nulla mi
racula facit divinitatem velut capite o
perit et solis humane fragilitatis in
dicia quasi nuda vestigia pretendit. Unde
in ps. Traditus sum et non egrediebar.
Hec beda. Attende autem quod licet
iudeorum infamia ad infamiam ipsius xpi
eum crucifixerint in medio latronum divi
na tamen providentia in hoc facto et futu
rum iudicium et redemptionis beneficium
signanter expressit. Totum enim humani ge
neris latrocinio prime transgressionis
ade infectum iusticia exigente inferna
li cruci debuit affigi in cuius generis
medio mundi salvator affixus elec
tos ex mera gratia sua quasi dextrum la
tronem iustificando convertit reprobos
vero quasi sinistrum latronem exigente ius
ticia in sua pertinacia dereliquit. ut
dexter latro idest electorum nostris inne
mat in misericordia xpi vel gracias agat.
Sinister vero idest reproborum cuius inne
mat in sua malicia obstinatus quod re
prehendat. Significat enim duo iudicis
loca sinistrum et dextrum in quibus col
locatis aliis idest dextris dicet. Ve
nite benedicti patris mei etc. Aliis ve
ro idest sinistris dicet Ite maledic
ti etc. Sed nec vacat a misterio quod ut
quod fuit latro et utrumque blasphemus. quia
salvator mundi secundum ambrosium sitie
a reatu liberum nullum reperit ita libe
rationis omnibus venit. licet fructus li
berationis ad solos transferat electos.
Sed hoc non est ex defectu redimen
tis patris aut redemptoris xpi sed ex pu
ra malicia obstinati animi reproborum

quorum figuram tenuit ille impius latro
sinister qui nec mansuetudine pii
ihesu transpercta nec ex aspectu mira
culorum quibus tota mundi machina fu
it immutata nec ex benigna ipsius
ihesu susceptione facta de socio et la
trone converso nec ex caritativa correp
tione socii se in maleficio confitentis
consortem et sibi ihesum innocentem pre
dicantis a blasphemia noluit re
vocari. Cui ergo iste nisi proprie mali
cie suam dampnacionem ascriberet. Cer
te non inveniet dampnatorum cuius quod
in divina iusticia reprehendat. cum
tot acceptis a xpo beneficiis exem
plis et bonis informacionibus obsti
nati in malo converti noluerint. Si
militer dexter latro cui sui suam salu
tem ascribet. nisi respectui gratie illius
qui in eius latere pendebat quod eum
ad se diligendum confitendum predican
dum et defensandum gratuita mise
ricordie convertit. Unde augustinus dicit quod
tunc latro confitebatur in cruce quando pe
trus negavit in terra. Quis illum
docebat nisi qui iuxta illum pendebat.
Ut dicat augustinus soli gratie illius eius
conversio attribuenda est. Et sic patet quod
modo crux xpi que fuit hominum supplicium fi
guravit xpi iudicis futurum solium.
Propter quod bene dicitur. Ihesus scelestos di
videns. Unde adam divisit filios sicut
dicit iosophus li^o p^o. Noe et abra
ham diviserunt filios malos a bonis
quia xpus in futuro iudicio dividet bo
nos a malis iuxta illud ps. Divisi
sunt ab ira vultus eius. Cuius figura ex
titit divisio facta inter abraham et loth et eorum
pastores. Cum dixit abraham. Si a sinistris
ieris ego ad dextram pergam. Loth autem
ivit ad sinistram et habitavit in sodomis
quia qui ad sinistram stabunt in inferno habi

tabunt. Abraham mansit ad dexteram in
terra canaan que interpretatur fructifera.
Rema quod ad dexteram erunt habitabunt
in vita eterna. Est tamen notandum quod secundum
gregorium in omelia per dextram significatur
prosperitas per sinistram vero adversitas figu
ratur. Et ideo qui nunc sunt in dextra te
erunt in sinistra et econverso. Quod patuit
in divite epulone et lazaro mendico.
Attende autem quod christus fuit blasphe
matus tunc a iudeis et gentibus modo
autem blasphematur a clericis et secularibus
bus. Unde augustinus super iohannem 26° capitulo Blasphe
mantem dicit sic. Non minus peccant qui
blasphemant christum regnantem in celis quam
qui crucifixerunt ambulantem in terris.
Est autem notandum quod est blasphemia
contra deum summum cum sibi malum dicitur
quod est peccatum maximum. Unde in huius
signum antiqui iudeorum audientes aliquem
deum blasphemare scindebant vestimen
ta sua sicut patuit de anna pontifice
qui vestimenta sua scidit cum christus
filium se dixit dicens circumstantibus au
distis blasphemiam. Sed ipsi ipsum blas
phemantes deum blasphemantes in assumpta
natura. Primo blasphemabant divin
itatem dicentes. Si filius dei est li
beret eum si vult. Secundo dignitatem
dicentes. christus rex israhel descendat nunc
de cruce et credimus ei. Tercio sanctita
tem et potestatem dicentes. Alios salvos
fecit seipsum non potest salvum facere. Quarto
bonitatem quia alia multa dicentes blas
phemabant in eum. Et iste maledictus ille
stephanus contra legem dei lapidibus est obrutus
dum per blasphemias quas deo in as
sumpto homine irrogaverat est a romanis
lapidibus tribulacionum oppressus dum non
reliquerunt in civitate blasphemia la
pidem super lapidem sicut eis ipse ihesus
cum fletu predixit. Unde augustinus libro de

de moribus manicheorum. Vulgo blasphe
mia non accipitur nisi mala verba dican
tur de deo. Secundo est blasphemia contra
bonum et hec proprie est detractio qua bonum
ex intencione corrumpit. Unde augustinus ubi su
pra. Blasphemia est cum aliqua mala dicuntur
de bonis sicut pharizei dixerunt de christo
Cum enim eiecisset demonium et per hoc de
moniacum mutum et surdum curasset tur
bis stupentibus pharizei blasphemabant
dicentes. In belzebub principe demo
niorum eicit demonia. Matthei 12°. Et iudei contra
dicebant hiis que a paulo dicebantur blas
phemantes actuum 17° et 18°. Unde augustinus
in epistola ad yponenses loquens de hiis
dicit. Cum ipsam veritatem criminari
non possunt hos per quos predicatur inducunt
in odium de quibus effingere quicquid in men
te venit possunt. Unde iam apostolus prophe
tice tempus videns intendere. Erit tempus
in quo sanam doctrinam non sustinebunt. Hec
augustinus. Tercio est blasphemia invidia
contra proximum de hac loquitur hugo de
sancto victore dicens. Blasphemia magis
est cum quadam probrosa irreligiositate
animi contumeliosa iactata in alterum ma
ledictio. Talis fuit blasphemia iude
orum qua cum eiecisset demonium dominus et ce
cum surdum et mutum curasset secundum ihero
nimum pharizei ipsum blasphemabant
dicentes. In belzebub principe demoniorum
eicit demonia. Matthei 12° et luce xi°. Talis
blasphemia erat quam iudei contradicebant
hiis que a paulo dicebantur blasphemantes
tes actuum 17° et 18°. Bene ergo dicitur
Ihesus tuus blasphematus tui saluti
qui non suffecit ipsis tanta exercuisse
ludibria in ihesum quibus tota nocte
usque ad horam tercias repleverunt ani
mam eius nisi etiam per ministros eorum et
satellites insultari faciebant. Omnis
blasphemie angustiarum dolorum ma

tis xpi nulla anima sufficienter abys
sum cogitare sufficit. Quanto autem cru
ciatu fuit tunc afflictus dulcis ihesus
tam mente quam carne ad verecundiam hu
mane ingratitudinis insensibilis creatu
ra testatur pro ihesu divinitate toto ig
to isto sensibili mundo concusso. Nam
sol obscuratus est quasi naturaliter horrens
tanta supplicia in suo conditore actore. Ter
ra ipsa tremuit tale super se suppli
cium creatori fieri ferre non valens. La
pides compassione franguntur corda
malignorum pertinaciam arguentes. Ve
lum templi est scissum ostendens ablatam
sanctorum viam in celestis assumptione quam ihe
sus ipse dignatus est subire pro nobis.
Monumenta sunt aperta, ut per hoc oste
datur quod mors xpi crucifixi mortuos
mortes pellebat sua virtute. Vnde
testatur gregorius in moralibus parte prima
ma libro ... super illo verbo Job
de die sue nativitatis loquentis. Ob
scurent eum tenebre et umbra mortis.
Quid est quod beatus Job ad obscurandum
diem sue delectationis postulat umbram
mortis, nisi quod ad delenda peccata ante
dei oculos et hominum mediatorem requi
rit qui solam pro nobis carnis mortem
susciperet et veram desinguerem per umbram
sue mortis deleret. Ad nos quippe ve
nit. qui in morte carnis spiritus quas tene
bamur. Unam ad nos suam mortem detu
lit. et duas nostras quas reperit solvit.
Si enim ipse utramque susciperet a nulla nos
liberaret. Sed unam misericorditer susce
pit et iuste utramque dampnavit. Simpla
suam nostre duple contulit. et duplam nostram
moriens subegit. Unde et in merito una
die et duabus noctibus in sepulchro ia
cuit. quia videlicet lucem sue simple mor
tis tenebris duple nostre mortis spiritus vi
delicet et carnis adiunxit. Cum ergo sola

quod nobis mortem carnis accepit umbram
mortis protulit. et a dei oculis culpam
quam fecimus abscondit. Dicatur igitur vere
te obscuret eum tenebre et umbra mor
tis. Ac si aperte dicetur. Ille veniat qui
nos a morte carnis et spiritus debitores
eripiat mortem carnis non debens solvat.
Hec gregorius. Sic ergo totus iste mundus
sensibilis suo privatus colore omnium compati
videbatur actori in eius morte lugubre et
funerez secundum consuetudinem assumens vestimentum
quem solus homo impius blasphemabat.
Nec per hoc deus pater eius natam fletum et
compassionem non recepit. renuende unici
crucifixi filii quam sola condempnati dei pro
peccatoribus mortem deflebat. voluerit quod
continuam facere de morte unigeniti la
mentandam. Unde et quasi videbatur quod
talibus vocibus virginis matris pro mor
te filii sui ad patrem. Et nunquid deus
pater omnipotens ego sum sola mater
et tu non es huius dolorati et tam
unigeniti pater eternus? Cur ergo me
solam flere permittis quam non sola ad ipsum
filialem accepi respectum? Ubi pater sum
sic est amor tuus quem in monte primi
bus expressisti discipulis dicens: Hic est
filius meus dilectus et cetera. Numquid quia
a iudeis est reiectus et a discipulo tra
ditus et ab aliis derelictus, et quia spinis
coronatus et quia facie conspitus et quia
toto corpore flagellatus et quia nunc
diris cordis et corporis doloribus cruciatus
tuus desinit dilectissimus esse filius quia
nulla ad eum compassione moveris? Nun
quid ego sola et derelicta flere debeo
filium quem non sola possedi dilectum?
Cur michi piissime pater societatem fra
gis qui me tibi per spiritum sanctum in matri
monium assumpsisti in unius generacionem di
lecti? An quia deus es et ideo bonus non
es? An quia omnipotens es ideo insensibi

lis es. An tu qui pñs es vbiq̃ nõ
intueris obprbria et cordis dura in
cula et angustiosissimā corpis vlnerā
q̄ filij tui psona sustinet in assupta
natura. Et si mea ē natura. nūq̄d
nõ tua est psona. Noli obdurescere
pater sc̄e et associa salutarinā et mes
tissimā matrē quā vsq̃ nūc in obseq̃
is filij tui fidelē probasti ancillā et
sup quā viscera tue dilcoīs effudisti.
Quibꝫ querelis pater potuit respon
dere. Ad punctū et in momēto dereliqui
te et in miseracoībꝫ meis magnis cõ
solabor. Non me reprehendas si soli mor
tē filij mei in tra deflēs qr sola bona
es munere meo. Reliqui oēs mali sc̄
scelē suo et ideo cõpassionē dignā ad
meū vnigenitū nõ ostendūt nõ meo
defectu s̄ suo reatu. Sed qd̄ michi de
est in diuinitatis nr̄a consorcij fletus
tui ego supplebo in michi subiecta cre
atura q̄ tota terū funestas voces da
bit ad celū. Iste em̄ sensibilis mūdꝰ
michi obedit ad nutū s̄ homo ipius
solus michi resistit p suū malignū
conatū quē tñ ī cõtrariū nolo cogere.
quia nolo libertatē quā feci destrue
re et qr ipē nõ meruit tātū bonū.
Nūc ergo v̄go carissimā dabo manda
tū de filio tuo et meo terū deflendo
toto orbi mūdano. O sol obscurare
et totū mūdū īdue vestimentis
nigris. et illā sponsā dilcissimā ma
trē illius angustiati filij mei associa
in lamento. O terra contremiscē de
scelere qd̄ sustentas et illi amaricata
te matri tuū p̄be consorciū in do
lore. O lapidea duricies sup omnē
duriciē creature, sup omnē duriciē
creature arque corda maligna q̄ nõ
liq̄t ad cõpassionē scindi nec de mor
te īnocentis filij mei pietate molli

ri. O mors ipā cū tua crudelitate d
nis vite vocatrix/ ostende te cõpati
filio meo/ cuius mēbra depassis et
antiq̄ mortuor monumēta aperiat
ut vel sic cõfundat̃ hoīm ipsor for
sibilis vita. Sic igr̄ deus pr̄ videt̃
q̄ filiū flere p naturā corporeā et
sic auctoritate matri solaciū soncientibus
conferre. Et quia eadē est opacō pa
tris et filij ideo ut ordinat̃ deus esse
qui patitur in duobꝫ v̄siculis sequentibus
dicitur. Jhs orbe concuciēs. Jhūs
Domino aut cruciatꝰ Ca^m. xviij.

Opitas tue materna viscera
de nouo conquassabant̃ com
passionis affectu ad dei et sui fili
ū morientē, quē sic vidit sup ipsū
flere luīaria celi, terrā tremere con
tiebat sub pedibus suis pro īmanita
te flagicij et saxa durissima contra
naturā pscindi. ac si lametosis cla
moribꝫ sensū pie cõpassiōis accipe
rent. Filiū dei in cruce deplorantes.
Certe bene poterat concludere q̄
debebat mater ihesū deflere quem
elementa insensibilia deplorabant.
Jhūs latrone eriges. Capitlm̄ xviij.

Oc fuit qū benignus salua
tor in alaꝝ dextrū latronē
respexit respectu misericordie
et grē ipm̄ tempalit̃ vocando ad
sue redemptoīs beneficiū sicut eū
eternaliter elegerat p̄destinando scd̄m
ppositū voluntatis sue g̃tuita sola bō
tate nulla alia causa ex pte illius
latronis īspcto sicut nec in aliquo
alio electo. Deus em̄ ex sua mera
grā electis et ex solo influxu bō
tatis sue quo eternalit̃ in sc̄o idast ī
vpō tpalis iustificacoīs effectū tribu
it et in eodē ihū vpō psenerāce
brauiū et eterne beatitudis largit̃ as

spectū. Cr̄ quidē ita ē electoꝝ ꝗ̄tuitū donū sola dei mīa eisdē impensū ut nullo mō esset eis debitū tū ipi eēnt ut ceteri etne mortis debitores nisi ex electōe ꝗ̄tuita q̄ nos etnalit̄ elegit ī merito passionis filij ut eēmus ꝑticipes btitudinis eius cuius nos in ꝑnti ꝑ grām sue ymaginis facit esse consortes. Sicut autē electis ex solo sue misericordie dono dat qd̄ nulli penitus debebat: sic reprobis occulto suo seꝑ tn̄ iusto iudicio dat qd̄ omnibus debebat. Et licet tota xpi vita fuerit nr̄e redemptōis meritū tn̄ in sue mortis doloroso supplicio facta est electoꝝ copiosa redemptio. Ideo dū thesaurū sue passiōis effunderet in actu ad paternā iusticiā congruū fuit in electis latrone habūdant largifluo caritate concurrere. Et qz indignus oīmode ꝗ̄tū erat ex se ipsis sola dei bonitate debebat effundi sicut dauid nulla alia alligata causa dicit. Saluū me fecit qm̄ voluit me. Ideo congruū fuit q̄ hic latro sue malicie relictus qd̄ forsitan in pricipio passionis simul cū reprobato latrone in saluatorē pūcmō sunt latus crucifixū blasphemie v̄ba iactaret. ut ondēret quid de se erat. et quid foret ꝑ saluatorē mox futurus. Unde ꝛ iste latro mō dextrū saluatoris latus crucifixus figurā tenuit oīm electorū qui ꝑ̄us nā ire filij sicut ceti vocātur ad etnā beatitudinē solo pij patris misericordie respectu. Et io exercitio istius latronis debuit eē altissima tn̄ ex condescentia diu largientis gratiam ꝗ̄ etiā ex figura quā tenuit dictus latro sue vite termionū pacientē ihū ꝯpēsato conuersū. Musti enī inebriantis amoris qd̄ tūc de vna ihū exprimebat in torcular crucis qd̄ etiā in futurū in oēs natōnes debebat effundi largifluo ꝑcipio aīam electi latronis debuit replere et ipām inebriare ꝑfcē et sic a suo vicioso amore oīs mali radice alienare totalit̄. ut ī nouā creaturā similitudīs mortis ihū plenissīe formaret. Unde et virtutes huius latronis menti eius īfuse sup̄ fere omēm statū ad alta conscendūt. Quale enī fuit ipm̄ di filiū credere quē videbat ut hoīem infirmū crudeliosa morte finiri. Quale etiā fuit ab illo sperare salutē quē ī cruce videbat oīm salute ꝑuari. Quale etiā caritatis ardore ihesū dilexit quē sue mortis ꝑtio vidit sibi in ipā die paradisū conferre tot sceleribz īuoluto. Unū et totū qd̄ habuit xpi ihū ī sacrificiū ꝑfecte īmolauit amoris. Nam bz eī et pedibz crucifixus nō potuit sibi seruire nisi de lingua et de corde. Cor sibi obtulit et ī cruciama ꝑfecti amoris ardenti caritate sacrauit. Linguā sibi exhibuit oīmō. Primo quidē ꝓꝑa et totius huangeneris scelera confitendo asserens nos penalibz angustijs digne puniri cū dixit alteri latroni. Et nos q̄dē iuste ꝛc̄. Secūdo āgustias xpi ihū gratuitas asserens ex sola eius caritate procedē illius innocenciā allegādo cū dixit. Hic aūt nil mali fecit. Ex q̄ sequebat q̄ a diuina iusticia nil mali pati poterat qd̄ nolebat. Tercio etiā q̄ blasphemātē latronē ipius caritatiā reprehensiōe compescuit cū dixit. Neqz tu times deū q̄ in ea

dein dapnacōe etc. Ubi forte con̄ su
prius dictū posset argui q. s. ipse nō
blasphemauit saluatorē. Rn̄d s. ita ē
placet. Non tn̄ ex hoc pt̄ intēo argu
mēto concludi. Potuit em̄ pmo blasphe
mare et postea visis signis cōuersus et
sic conuersus nō cōuersio argue ī blasphe
mia perdurātē. Rn̄do q cū magno
mētis affectu ī ipius lingue affatu
qntū eū pmisit arbitas supplicij be
nigna facie gfusione magna cordis cō
tricione humili mētis deuocōe ad dīm
ihesū cōuersus breuē orōnē fecit dicēs.
Memēto mei dn̄e dū veneris in reg
nū tuū. In qua breui orone cōtinet^a
omīs virtualis cōplemēti pfcio si de
uota mēs sciuerit cōplicitatē. Nā atten
de ipius dū in moriēte vitā etnā cre
dit cū dixit. dn̄e. Attende ipius carita
tem dū de sola ihū mēoria cōtentat^a
dicens. memēto mei etc. Attende ipius
spem dū a xpo a mundo reiecto spēat
regnū etnū. Attende prudētiā quia et
ia nō caduca postulauit. Attende forti
tudinē q sit subito sup oīa sua scelā
supferte. Attende tēpanciā q̄ modēat
q in sola saluatoris voluntate pmij
mēsurā reliqt. Attende iusticiā q̄ sic
omnibz debita tribuit scdm gueniencia
rōis ut sibi ipe gfusiōis gruēciā in cō
fessione redderet. pximo tn̄sgredienti
caritatiuā correptōem īpendēt deo mo
rienti cōpassionē sue mortis et totalē
īmolacōem sue tribuit voluntatis. Un̄
mirū nō fuit si sic cōuersū latrone ita
copiose ditauit. cū ru̇sione dixit. Amē
dico tibi hodie mecū eris in padiso. Ubi
pondēa pmo qntā rē dedit. quia sūme
deliciositatis padisū. Secūdo quā de
dit. quia cū festinātia celeritatis q
hodie. Tercio cū quibz dedit. q cū se
ipso in solaciū societatis. Mecū. Cer

+ fide

to cū qntā firmitate quia solide stabili
tatis. Cris. Quīto dedit cū iuramēto
certitudinis et veritatis q Amen. Sex
to dedit cū exclusione dubietatis q
ego dico supple q̄ sū veritas. Septio
cū qntā dignacōe dedit. q ignominio
so latroni p virtute tn̄ penitēcie facto
digno cū dixit. Tibi. Ideo nō est iste
latro vilipendendi. nec locū modici
mīt scōs debet arbitrari tenere sicut
in sequenti vsiculo cōplicat̄ scilicet. Ihe
sus dans pincipatus. Sixtus in mora
libz pte 2ᵃ libᵒ 18ᵒ caᵒ 30ᵒ et 31ᵒ dicit
sic. Libet mētis oculos ad illū latro
nē ducē qui de fraude ascendit crucē
de cruce padisū adyt. Intueam̄ qual
ad patibulū venit. et a patibulo qua
lis abscessit. Uenit reus fraterno san
guine venit cruētus. sꝫ intna grā cō
mutatus in cruce. Et qui morte fratri
intulit moriētis dn̄i vitā pdicauit di
cens. Memēto mei dn̄e etc. In cruce
claui manus eius pedes q ligauerāt mēbra
il q a penis in eo liberū insi co
lingua remāseāt. inspirante deo totū il
li obtulit. qd in se liberū inuenit. ut
imo hoc qd scriptū est corde credēt ad
iusticiā ore autē confitēntur ad salutē.
In corde nāq fideliū tres sūmope v
tutes manē testatur aplus dicens.
Nunc aūt manent fides spes caritas.
Quas cunctas subito repletus grā et
accepit latro et seruauit in cruce. fi
dem nāq habuit quia regnaturū do
minū credidit quē secū pariter moriē
te vidit. Spem habuit qui regni e
ius aditū postulauit dicēs. Memen
to mei dū veneris in regnū tuū. Ca
ritatē quoq in morte sua viuaciter
tenuit. qui fratrē et consiliatorē pro
suo scelere morientē et de iniquita
te sua arguit et ei vitā quā cogno

nerit predicauit dicens. Neque tu times
deum quia in eadem dampnatione es. Et nos
quidem iuste nam digna factis recipimus
hic vero nichil mali gessit. Ille qui
talis ad crucem venit ex culpa, e(st) qua
lis a cruce recedit ex gratia. Confiteba
tur deum quem videbat secum humana in
firmitate moriente quem negabat cum
apostoli qui miracula viderunt diuina vir
tute faciente. Nec quid. Pro te igitur
pijssime et potentissime latro in regno ce
lorum ut michi peccatori impetres et reus latro
mi impetres a dilecto tuo rege ihesu ut ei
presente commoriar et virginem condolentem et
lamentantem tanquam filius condoleas et colamen
tans adiungar. xpm in sua veritate
falsificatum ab ipsis zelo veritatis toto
corde defendam et impietatem sceleratorum
impugnantium xpm zelo caritatis reprehen
hendendo conuertam ut sic tuarum virtu
tum princeps in decursu vite tuo paradi
so consequar socius et fruitione beate
visionis. Ihesus dans principatus Ca. xxviii.

Hic fuit qui matri dedit princi
patum compassionis ut ipsa esset ma
ter magni omnis doloris per co(m)
passionem sue mortis in qua omnes alie
mentes tanquam in mari magno quasi va
sa modica exhaurirent de quo infra
dicetur. Iohannem dedit principatum adoptionis
cum dixit. Ecce mater tua. In quo om
nes electos fecit filios huiusmodi maternitatis ma
ter. Electi enim in iohanne qui in tempore
tanto in quo est gratia per ipsam in gra
tia adoptantur. Unde si electi volunt
huius gratie principium habere debent
satagere dolores maternorum viscerum me
taliter exprimi in similitudine iohannis qui
huiusmodi dolores plus omnibus degus
tauit. Talibus enim doloribus conquiritur huius
filiationis effectus. Unde et beniamin na
tus est in doloribus rachelis. Latroni
autem hunc electo principatum associationis de
dit. cum ipsum iuxta latus suum crucifigi
elegit. cui priuilegia multa contulit.
Primum quia solus inter membra xpi cor
paliter passus est supplicium crucis simul
cum ipso. In quo decoratur effigiata si
militudine saluatoris qua crucifixus
crucifixum associat. et hoc priuilegium
nulli alteri conuenit. Nec obstat quod
crucifixus fuit pro sceleribus suis quia
per plenam conuersionem fuit legitimum
membrum xpi et ex tunc pena sua con
figurata fuit similitudini mortis eius.
Secundum quod solus matrem associauit in
lamentatione dolorosa morientis filii
dei pro sceleribus nostris. Nulla enim cre
atura huius vite matri associauit i
lamento illo dumtaxat excepto latrone.
Licet enim iohannes et magdalena ama
re deflerent ihesum morientem non tamen
ipsum deflebant ut deum pro redemptione
hominum morientem. Unde non fuerunt
lamenta eorum tantum accepta quantum
istius latronis qui simul cum matre de
um vere credidit infusa sibi fide, quem
tamen multo dolore hominem vidit morien
tem. Tertium priuilegium in quo non ha
bet socium quod solus iste xpo ab omni
bus condempnato tanquam reo eius in
nocentiam publice predicauit. Tunc
enim secundum augustinum latro confite
batur in cruce quem apostoli negabant
in terra. Unde sicut collateralis mi
les suum regem defendit armis lingue.
Non enim aliud membrum sibi reman
serat quo ipsum defendere valeret cum
esset manibus et pedibus cruci affixus.
us. Unde probabile est quod sicut cru
cifixum latrone ihesum blasphemante re
darguit xpi innocentiam allegando et
suam maliciam exponendo sic etiam in
deos blasphemantes aspere increpauit

one confudit. Rex est conveniens opi
nari quod cum ipse supervenerit morti ihe
su et vidit gestus matris doloris
sinceris quod se ad optimum filium virgi
nis pro eo quod xpus eum receperat tam be
nigne quod visus fuerit per dulcia con
solacionis et compassionis verba virgine
afflictam velut devotus et compassivus
filius consolari. Tercium privilegium est
quia cum xpus secundum psalmistam deus ante se
cula operatus est salutem in medio ter
re ipse solus inter omnes mundi homines
ipsam peciit et habunde recepit. Quar
tum privilegium quia tunc tenuit figuram
omnium electorum. Et cum ipse electus reple
tus fuerit spiritu sancto ad ista participanda
privilegia et multa alia et ideo pie
videndum est quod spiritus sanctus agitaverit ip
sum ad omnia facienda que ipsum facere
decebat tanta innovacione subito
mutatum. Arbitror autem quod electorum
gracia que in isto sic signanter reful
sit ut esset omnium electorum figura istum
latronem tam in plene compaciendo ihesu
quam in predicando eius sanctitatem quam
in associando matris lamentatione quam
in arguendo socii et crudelium homi
cidarum impiam societatem quam in provocan
do omnes assistentes et ad tanti pia
culi pietatem fecit strenue operari.
Unde nec illa que fecit fecisset nisi
spiritus sanctus eum agitasset. Nec obstat si
dicitur quare ewangeliste nullam de
istis fecerunt mentionem. Dicendum
quod ewangeliste scripserunt tantum ex quibus
mens devota posset ista ut dicta sunt co
here. Scribunt enim ipsum a deo diser
tum ipsum exorasse xpm et ab ipso
postulasse regnum et ab eo liberaliter
accepisse petitum. Ex quibus sic(?) eviden
ter apparet ipsum redemptum et per
sonaliter sanctum iustificatum. Et quia ut

sepe dictum est quando scilicet spiritus sanctus
aliquam creaturam ad aliquem elegit
statum omnia sibi dat que illum decent
statum. Cogita si decebat xpm redemp
torem mediocriter dare latroni taliter
postulanti. Immo vere decuit quod sicut
habebat latus corporale aptum ad fac
tum illius latronis quod ipse reseraret
cordis sui archanum illustracioni ipsius
electi militis et fidelis sodalis. Et
quod sicut tunc sine mensura toti se ex
ponebat orbi similiter ineffabiliter se
effunderet illi electo. Tunc enim quando nun
tium amoris ihesu in torculari crucis
comprimebatur compassio doloris quo
totus debuit inebriari mundus non
debet quasi in primo tractu comprimari
latroni sed tota operacio mentis sue
in torculari cordis ihesu quasi sine
mensura demergi. Unde et inter
maximos sanctos hic felix latro debet
haberi. Est autem notandum quod quando
doctorque scriptura de aliquo electo men
tione facit in aliquo statu sublimi
posito aut ponendo licet nichil plus
dicatur velimus ex partibus mentibus alia
omnia cogitanda que circa illum electum
fuerunt vel fienda statum illum copiosissime
decorarunt. Unde cogita que decuit il
lum latronem facere et tunc videbis ip
sum fecisse stupenda et preclara. Et
que non potuit corpore complevit in mente.

Ihesus in cruce compaciens. Capitulum xxv.

Quis bone ihesu posset ex
primere quanto compassionis fe
rebaris zelo quando matrem tuam
contuebaris visceraliter amaritu
dine tue passionis repletam nec
non et ipsam facie pallidam et qua
si sine morte mortuam et tunc sangui
ne tuo vestibus manibus et facie cru
entatam gemitibus anxiam voce raucam

lacrimis madida et tota tuis dolo
rib3 inabissata ictib3 castud ex vo
luntate te tangendi collisa et ois
consolatois societate priuata. Nec
enim bone ihu nouam tunc ex tue ma
tris aspectu suscepisti. Cum tu solus
cordis ipius dolores omni creature
inmensurabiles copassiois tue mesu
rasti statera. Nec in te augebat do
lore dum nedum in tuo corpe s; in tue
matris corde crucifixus eras.

¶ Et aute virgis matris dolores
arguunt quidam q no debuit tantu
dolere cum sciret ista supplicia ipsum
pati voluntarie. Item sciebat q seip
sum si vellet poterat de pena mortis
redimere. Item sciebat q ipam et omis
electos de infernali iehenna sua li
beraret morte. Item sciebat ipm ve
rum deum dei filium et die tercio infalli
biliter resurrecturum. Item cum sciret q
ideipse filius suus deus et homo de
bebat accipe nome qd est sup ome
nome. Et q in noe eius flecteret
ome genu. Et no solum ipi ihu sed
etiam ipi virgini matri sue. Cum ergo
oia ista no fuerint causa magni dolo
ris ymo in aliquib3 potius gaudij
et consolatois ergo no tantu doluit.
Ad qd dicendu q oia ista dolores ma
tris multipliciter augmetabat. si tu
omnia hec sue menti incurreret. Ad
quor euidencia nota duplex genus
fore doloris. Quida enim sunt dolores
manentes ex ipaciencia z desperatoe
mentis z exardescencia odij in px
imu quib3 aia debachatur z inabissa
tur i angustia q se deo uel de pxi
mo vindicare no potest. et q velit
nolit penas sustine ab eisde. Isti sunt
dolores reprobor nc infligunt electis ni
in qtu ad tepus q suis pctis illi in
pie marguntur scelerib3. Absit aute
talis dolor a xpo z corde matris et
ab omi eius electo. Est et aliud ge
nus doloris qd ex complacencia vo
luntatis assumitur et scdm virtuales
regulas ab etna influencia dei i elec
tor mentib3 mensuratur. Sed istius do
loris stilla vna posset hic creatura
aliqn nisi ex spus sci influxu acquisita
re mete ad dolendu qtu dolere
debet. Et q talis dolor sp est vir
tuosus. semp est voluntarius. tanto
magis est intensus. Et qto maior
e gra in aia tatomagis e ipa aia
voluntaria in se ad augmetandu is
tu virtuale dolore. Vnde z dolores
ineffabiles cordis ihu de quibus
supius est modicu tactu a gra vni
onis sue humanitatis cu diuina na
in vbi psona susceperunt sue imensu
rabilitatis augmetu. Cum et ab
aliquib3 dr q illi dolores fuerunt
in corde ihu a diuina sapia dispensa
ti. Qd sic intelligo q diuina sapia
videns infinitate offensionis cuiusque
tocius humani generis. vidit qtu dolo
re requirebat plena z habundans satis
factio eorunde. Et q nulla creatura
tu in se recipe poterat dolorum mesu
ra nisi p vnione diuini suppositi di
lataret in summo ideo statuit hoiem
assumere i vnitate psone z ex tali vni
one illa assumpta natura dilatare
ad illam inestimabilem dolorum mensura
recipiendam. Vnde obiecta occurren
tia aspectui mentis xpi ad itencione
istius diuine sapie seruiebat ut s in
xpi aia illorum dolorem impleret me
suram. Cum roes z argumenta q menti car
li gtudit q i mete xpi ex diuersis as
pectib3 sue passionis minueret dolo
res ex caulis sepius sophisticatoe pre

dit. Per vllu virtuosu dolore minui
unt sed augmentavit. Illu vero dolore
viciosu et infernale qui ex impaciencia
est exclusit. Vn si a cordi mente ar
guatur de xpo quod progenitor salutis
humane restauracio civitatis superne ac
celeracio resurrectionis tercia die dispo
et accepto voluntatis divine et ho
nor sue caritatis in populo predicandus
debuerit dolores diminuere in xpi pu
rissima mente. Ridetur quod omnia ista dolo-
rem debuerunt augere. Prima cum omnia ista
acquirentur ex xpi dolore tum dolo-
rem debuit assumere et divina sapiencia
illi menti tum debuit infundere quantum suf
ficere videbatur ad omnia ista conquiren
da. Sed non sufficiat modicus quia ista
erant infinita et inmensurabilia er
go dolor debuit esse infinitus et imen
surabilis. Et ideo si iste gratie ex sua
subsequi non debuisset morte non vi
deo quare voluisset tantum dolorem primo
nichil dolorabile assumpsisse. Et ideo
quantum videbat vicinam resurrectionem
instare tanto sciuit quod per tempus passibilis
vite et maioris passionis illate ampli
orem oportuit angustiam assumere ut
posset illorum dolorum a divina sapiencia
dispositorum iusticia dei exigente men
suram inmensurabilem adimplere. Rursus
vero dolor ex amore mensuratur ut
quantus est amor alicuius tantus sit do
lor de eius offensa. Et cum xpi anima
ex unione divina deum inestimabiliter
amaret hoc ipso in quantum passibilis erat
habuit dolere ita inmensurabiliter sicut
amabat. Pret quod ad videndum aliqualiter
causam istius doloris inmensurabilis
ymaginare si esset unus deus qui esset
totus dolor sicut deus verus est to
tus amor et ille deus doloris xpo
uniretur unione personali et sibi dolo-

res infunderet, cogita quantum doleret. Et
aliqualiter potest videri quam dolores xpi
inestimabiles fuerunt. Nam ipse deus vir
tus quantum se effudit xpi in amore tan
tum eam immisit ex omnibus suppositis in
dolore. Sicut igitur aliqualiter expressi in
hoc xpo sic in eius intelligas sanc
tissima matre quasi ad illam inmensurabi
lem mensuram dolorum xpi super omnem
creaturam spiritu sancto influente attingentem
quantum statum nostre caritatis et dignitatis
principium ihesu et nature conforacio re
quirebant. Vn cum isti dolores sint
radix omnium virtutum nec reducte post
deviacionem peccati nulli est dubium quod
in humanas mentes infunduntur sola
influencia spiritus sancti. Et ideo quanto magis
mens est depurata a labe peccati et
magis dilatata in amore dei, tanto
magis est capax huius doloris inmensi.
Et quia in xpo ihesu esse nature assume
batur in unione gratie ideo omnes dolores
quos afflicto passibilis nature for
bat, absque sacro gratie in vsu reformabat
virtutum. Et sic augmentabat sicut il
la eterna dei sapiencia ad redemptionem corpo
rum sufficere videbat. Sic per omnem mo
dum secundum maiores gradus fuit in ei
mente. Prima cum ipsa non per naturam sed
per graciam fuit dei mater. Secunda natura
hoc non habet et feta genuit deum, licet
fuit vera et naturalis mater. Ideo omnes
operaciones nec quos cum xpm habuit fue
runt gratia supernestite et ex ipsa spiritus sa
gratia ineffabiliter agitate et mote. Vn
et post secundam sanctificacionem primo quod in
dei matre nullus motus fuit respectu
filij quantumcumque nec videatur quam non fuerit
spiritus sancti gratia regulatus. Sed inquam
non est dubium de illis motibus quibus
ferebatur in xpm tamquam in suum filium
naturalem et filium dei patris. Vn et in

si aia electa istud est ineffabiliter
veru q qnto magis continue ab omib3
vicijs depurat tanto magis crucifixa
xpo et in eius dolores continue tnf
formatur. Et no est q talis crucifixio
ee no pt nisi spus sancti influxu et
est iste dolor ope spus sci que i aia
facit. Et io qn aia no pmittit spm
scm libere agere in se, s3 continue con
ipm rebellat. signu est q no est a
vicijs depurata et allegat et dispu
tat q no debuerit ee tales dolores
in xpi dolore et corpe. Et q no sit
nusqm necm th participacod doloz xpi
ingitur insudare. Et qn sub spe utilita
tis maioris eo vicio suo auertit cor
a tasu contemplacoe et se in alijs oc
cupat distractois et supnoz afflatuu
continuus et malicia sua tam dicit
sepe se plus in hijs deo servire. Vn
nec ad copiencia illius qn infinite ca
ritatis xpi ihu i dolorib3 et vir
tutib3 suis sinit spm scm se duce pmit
sepe ipemet misera experta q ipam
impelle vellet internus afflatus. Aia at
scelerata raro pt apphende nisi illos
supficiales dolores quos in passione
vulnerum xpus visus e sustinie in corpe.
Ro aut est quia no novit xpm ali
ter qm scdm carnalem sensu spualit
estimare. Et econtra mens munda p
mittit intus se spm scm anire et abs
q sui aliq resistencia opari in se ema
nacoes virtutu suos tu tota se in re
cipiendo influxus. Vn scdm mensura
emundacois a vicijs e mensura tns
formacois p spm scm in doloribus
eternas xpi. Et io aia q magis acce
dit ad culmen puritatis magis sen
tit tale tnsformacoem xpi dolores.
Vn non est dubiu q errat illi qui
dicunt via crucis nouitales ee serno

res. Et dicunt se electos ad electio
ra speculanda altitudinis interm
tentes virtutu et in scripis spus sci
influxu contingentes. Non eni vitat
a summo divinitatis dulcore crucifixo
ista. Immo qnta e mensura tnsfor
cois tui in xpm passu et dolorat
tui tnsformaris in deu sublime et
gloriosu. Et maxime si pueisti ad
expurgacoem tui viciosi amoris in
glorias etnas et tropheos vtutu
pter te no diligas nec in te recurno
amore reflectas, s3 in pfussia abne
gacone tui solu divina gloria ut
dei est. et ipas virtutes et emana
coes voluntatis divine ppt hoc tm
q ipe volt et nulla alia rone de
gustes. Et cu ipe salvator dicat.
volo ut ego ubi sum ibi sit et minister
meus, tali meu sit in abduccoe sui
soli sue ministrare voluntati duplicis
sui status similitudine ymitur. sicut ipe
simul sit viator et comprehensor, et
secundu eande pte mentis sue simul
in summo beatus et dolorosus sit i
tli aia pfecte purgata sit aliqu p
fectam tnsformacoem in suis dolorib3
et pfectam fruicoem de fruicoib3 vic
torioz in suis splendorib3 coiter.
Et credo q in hac vita fuerunt plu
res ad hac pfcoem adducti, ut sil
se sentiret mete et corpe crucifixo
os et in abissalib3 ardorib3 divini
tatis ihu elevatos summo mentis
dulcore. Qd bu auburor in bto fuis
se francisco post appricoem seraphica
impletu sicut ipa apparico dulcis
crucifixi ihu in spe seraph mani
feste declarat. Apparuit eni crucis
fixus pariter et alatus, vulnerib3
confossus et splendorib3 flamens ut
p hoc ondet q franciscu et carne

crucifigeret et mente transportaret in
crucifixi dolores et flammeos ardores
et contemplativos voluntas sua benig-
nitate formaret, quod in suis imitatori-
bus filiis spiritualiter deberet compleri illa
corporis effigiatio prothosignum fieret crucis
fractura pronosticum signum. Unde cum Christus
crucem in utero matris accepit et continu-
am ipsam baiulavit corde et eam fir-
mavit multa austeritate in corpore us-
que dum consummatum est donec effuso
sanguine suo corpus in cruce reliquit
exanime. Nec unquam nisi de cruce le-
gitur spiritum suum in manus recommendasse
paternas. Errat ergo qui credit se ad
quod gustare divinum nisi per crucis ostium
introducatur. Sed vero anima aliquando absor-
ta totaliter in abyssum increati luminis omnem
creaturam oblita tamen sui quam aliorum oblivis-
citur ad tempus ut puta in extasi sta-
si illud lumine vere divinum fuit et non
diabolicum nec deceptorium quanto plus
fuit elevata in deum tanto profundius re-
ponitur novo gradu in doloribus cru-
cifixi. Et ideo multi qui dimisso crucis
professionis studio dicunt se altius eleva-
ri et contemplari divina, puto quod deci-
piuntur per illud qui sedem suam posuit ad
aquilonem altissimo se similem fore esti-
mans. Occulto dei iudicio tales in spiri-
tu errantes merentur sibi a deo similes
mori contemplatores ut conclusi a vera por-
ta luminis et virtute crucis scilicet studio in
quibusdam deceptoriis visionibus vel intus
suis falsis fantasmatibus a diabolo for-
te formatis fatue deluduntur. Concludo
igitur deductionem istam quod sicut ex gratia
unionis non est similis Christo ita non est
similis in doloribus suis sane intelligen-
do nec in virtutibus nec in statibus quia
ut suppositum est anima Christi ex unione di-
vinitatis fuit dilatata ad capiendum

immensitatem dolorum. Ideo quantus est
homo in illis statibus tantus est in divinis
splendoribus. Unde nullus in via audeat
presumere se non solum transisse crucis statum
immo nec pervenisse ad eius debitum gra-
dum se existimet. Et quod quantumcumque quis in
ea proficiat, sciat adhuc ibi superesse quod
querat. ¶ Attende autem quod beata virgo
hos crucis dolores post Christum in summo
plus habuit quam aliqua alia pura crea-
tura. Quod sic probo. Quia cum nulla cre-
atura perfecte purgata fuit a fomite
excepta ea, ideo communiter nulla creatura fu-
it sine aliqua rebellione spiritus sancti in ipsius
virtutibus et perfectionibus quas in ea spiritus sanctus
operari conatur. Cum vero spiritus sancti inspira-
tori rebellari non possit nec eius operatio-
nes impediri vel minui sine offensa sal-
tem veniali. Ideo puto quod ista sit causa quare
nullus quantumcumque perfectus nec etiam ipsi apostoli
fuerunt sine macula alicuius delicti. Sed
ergo sola beata virgo nullam talem ad spiri-
tum habuit rebellionem ut impediret vel
diminueret influxum spiritus sancti in se. Ideo
ipse spiritus sanctus omni gratia replevit ipsam
quantum creatura possibiliter deo non unita fuit
capere. Et quia fundamentum omnis gratie et me-
dio et meritum est dolor cordis et cor-
poris crucis et Ihesu ideo ipsam tum spiritus
sanctus replevit in summo Christi doloribus
quantum nulla creatura capere potest ad mater-
nitatem divinam non electa. Sed igitur isti
dolores ut suppositum est in amore fun-
dentur et ipsa ex infinitis omnibus ipsum tamen
sum dilexit. ergo omnes rationes que augmen-
tabant amorem cumulabant dolorem. Prete-
rea sicut beata virgo non minus dilexit
ipsum quia scivit eum esse filium dei de se vir-
ginaliter genitum sic non minus doluit quod
filium dei sic horribiliter tractari et oc-
cidi vidit in assumpta natura de suis visce-
ribus concepta. Ita quod beata virgo si

cut zelans sponsa et ancilla dei do
lebat de iniuria illata deo in illo
hoie et dolebat sicut amans mr̃ de mor
te iniecta filio. Preterea sicut nõ fuit
minus diligendus fili⁹ dei qr voluit
ista p nrã redeptoẽ assumẽ. ita fuit
sibi magis condolendũ qr sic amoro
se tã crudeles p nobis sustinebat do
lores. Et qr btã virgo sr cunctis cre
aturis sicut gnara grã et discreta hr
ponderabat. gº sr cunctis creaturis sibi
condoluit. Preterea sicut ipe maiores
dolores assupsit p redeptoẽ huani ge
neris qͣ si nullũ redemisset electũ sic
et btã vgo sibi magis condoluit. quia
dolores nros ipe ptulit in corpe suo
sup lignũ scdm aplm iª petri iº. Se
cundũ glosã oẽs dolores qͦs nos pro
nris culpis sustinẽ debuissem⁹ ipe p
nob sustinuit. Qd btam vginẽ non
latebat cũ sciret p redeptoẽ huani
gnis ipm venisse et illi dolores eẽ
infiniti. ergo ipa dolebat in ifinitũ.
Preterea cũ ipa sit mediatrix reconcilia
tõis et advocata nrã q reconciliatõ si
cut nõ fuit fcã int deũ prem et ho
minẽ sine oĩ dolore quẽ xpus pre
oĩm portavit. sic nec fieri pt int
hoiem et ipm xpm vgĩs filiũ nisi
ista mediatrix portaret oĩm dolorem
p quibz advocatõis et reconciliatõis
officiũ suscpit. Ergo tm̃ ista doluit
qñtũ deberent oẽs hoẽs de se. Et io
spũs scs tm̃ sibi infundebat de isto
dolore qñtũ suffice videbat tali me
diatrici. Ita q ipa pro se et p toto
mũdo dignũ deo de se genito morie
ti exhibebat lamentũ. Preterea qñto
certius sciebat p morte filii quẽ ex
amore sustinebat se et totũ mũdũ re
dimi tãto ut qñta magis suo augme
bat dolori. Preterea qñto breuius sci

ebat eẽ tempus quo mors ad solu
tionẽ i xpi mẽbris debebat in
cludi tãto magis satagebat sibi cru
cifigi et commori. Ita q etiã post re
surrectoem filii noluit ab huiusmodi
virtuosis doloribz vacare cũ ipa oim
virtutũ eet armariũ. Preterea cũ electi
oẽs regenerentur i xpi morte cui⁹
mortis gustus eis debet eẽ refectio
dũ vivũt in carne passibili qr eo
eisdẽ nutrimur ex quibz sum⁹ scdm phi
losophũ. Et ipa pncipalit̃ fuit re
dempta et p ipam redeptoem ad dig
nitatẽ maternitatis convertã. Quia at
deus ipam in totũ mũdũ p suam
mortẽ regnãre disposuit. ergo sibi
fuit cõtinua refectio dũ vixit dilci
filii sui mortis gustus. Preterea sicut p
gratiam redemptoris ipm redeptore
sola genuit. sic p eãdẽ gratiam dolo
res sue mortis ipa plenissiẽ gusta
uit. Et ad hoc ipam ipulit qͦdam
plex pncipiũ illud qd in eadẽ vgĩe
prius fecerat consensũ q in dolore ei⁹
matia nunc replicare nõ pigeat. Circa
qd sciendũ q ipa electã grã q ipaz
elegerat ad dei maternitatẽ eã totã ad
cõpassionẽ morientis filii ipelle
bat. Unde sicut dcm̃ ẽ libº pmo. Ihe
sus annũciat⁹ electricis grẽ diuus
et copiosus influxus virginea me
tem nunc et ipulit ad illũ deo
gratũ corde formandũ et ore p
mendũ consensũ quo effici debebat
dignissiã dei mr̃. sic nimirũ eadẽ
grã in filii amarissiã morte cu
ipa sup omnẽ creaturẽ conatur
conformari et in ipam pnice transfor
mari debebat eã nunc et impulit
ad dignũ lamentũ et compassiõis
pncipiũ sumendũ quale decebat tã
te prolis sanctissimã genitricem.

Preterea sicut eodē consensu om̄ angelorꝫ ierarchia eā īpellebat sic etiā sicut dignū erat celestis ierarchie om̄ angelorꝫ īfluentia toto conatu tali tamq̄ filio cōpati et comori ipsam btām v̄ginē iuuabat ad h̄o et impellebat. Cuius rō est. q̄ sicut p diuinū huius v̄ginis ptū corꝫ debebat totalit̄ reparari ruina q̄d sic ri nō potāt nisi electi ad hoc vedi meruerunt. Redemptois vō bn̄ficiū effectū debuit nō haberet nisi ī solis deo de tanto bn̄ficio gratis et ipi filio v̄ginis morienti comortuus et cū crucifixo crucifixis. sic tota angelorꝫ ierarchia toto v̄tutis effectu mētē v̄gineā in ipi doloribꝫ immergebant. ut non solū pro se q̄ p̄ma eāt in ordiē electorꝫ. s; etiā p alijs omībꝫ de tanto bn̄ficio eēt gratissiā et moriente filio digne eēt comortua et crucifixo digne v̄ crucifixa sicut dei mrēm et om̄ electorꝫ mediatricē et aduocatā decebat. Preterea sicut habitus singularis gr̄e mētē virgineam informās qui ipsam dignificabat ad diuine maternitatis statū cū plenitudine om̄ virtutū vltro conatu ipsam īpulit ad p̄dictū consensū sic idē habitus ipsam impellebat ut totalit̄ in ipi penas et dolores angustiati mēte saltaret. Et tali habitui magnū adiutoriū contulit naturae dilectionis amor naturalis qua simul eodē plantu q̄o lamentabatur morientē deū etiā dilectissimū dolebat filium sibi contumeliose subtractū corā suis oculis sic p omnē modū cruci penalit̄ affixū. Ipse etiā ihs qui sciebat q̄ dignū eāt mrēm suā pticipare suā passione eā plenissime suis doloribꝫ coniūgebat. et hoc faciebat ex magno amore q̄ bn̄ videbat q̄ mr̄ nichil aliud pro illo tpe volebat nec desiderabat nec velle aut desiderare debebat. Et ideo eius desideriū q̄ iustū erat cōplevit. Et sic se totū dolorātū et crucifixum mr̄ cor virginis ad modū sagitte iaciens dixit. Ecce filius tuus. Hoc etiā requirebat tota vniu̇salis gr̄e dispōnis ecclie et diuine diffundende in doloribꝫ electorꝫ. q̄ sicut apud patrem summū ex sua ēternita boītate suū filiū p mortis suppliciū hr̄e meruit redemptorē. sic etiā meruit q̄ quia nō eāt bonū hoīem solū adiutricem apud prēm p oīa redemptori filiū ad nostratōis mr̄e. Ideo dignū fuit ut talis mr̄ q̄ omībꝫ filijs gr̄e ꝓbabat gemitus digno obsequio morienti deo pri omībꝫ electis lamentationis et trāsformatiue crucifixionis sacrificiū offerret. ¶ Concludo igi de doloribꝫ tm̄ mris q̄ filij et dico q̄ nulla rō gaudij eis se offebat q̄ sic ab amaritudiē mētis ipsorꝫ nō absorberetur sicut gutta dulcis aq̄ absorbetur a mari amarissio. Et sic influxus om̄ fluminorꝫ ī mare ī amaritudinē cōuertunt. sic oēs rōes quas intelletus hr̄ et in solaciū considerato vtriusq; tū in amaritudine cōuerebātur. Hoc etiā reputare vides his diebꝫ quibꝫ meruit ista fra ī ipi cariue oībꝫ ꝯsolatorijs actibꝫ exclusis ꝯtū pt̄ se in ꝯpassioē matris passionis tolit̄ occupat. Ergo si h̄o fecit actū nulli dubiū sit q̄ multo plus hoc fecit p oībꝫ mr̄ pia. Dn̄ licet visū illᵈ ipi pendentis ī cruce ad mrēm mulier ecce filius tuus totalit̄ fuit doloris gladius cordis vir-

giner petrarus itima, dū amaro co
mao, p filio dei filiꝰ quibat zebe
dei spualī tū itellcū quo misticaliter
maī et filius sibi loqbant. alterius
gius doloē iuscā intua pfodit. Cū
ergo dicēt xp̄s ad mrem. Q mr mu
lier. pl̄e fecunda filij gr̄e sr̄ filij tui
q̄ in pc̄tis nati enā p lauachru r̄ge
nacois redeptu mēito mee mortis
migrunt iterius iniurijs sibi horribi
les mgenites pc̄toꝝ maculas deo in
rigunites miurias causas doloꝝ mor
tis mee repotē nō verent. Cu er
go mulier coꝝ mr et aduocata su
oꝝ ablutō scelez colligē mei sāguis
lauachru quo tu fortī hyonno fili
oꝝ tuoꝝ possis abstergere maculas.
Colligē mee faciei palloꝝ meoꝝ
q; wlnez doloꝝes mee sanctacois
claores mei cordis anxietates. Et
digno affād mei cpaciēs in cōmori
ans et cōcrucifigiens et om̄y istoꝝ
tuoꝝ filioꝝ supple defectum. ut psup
posito meo mēito q̄ sid oīs boū radix
in te et ī alijs merearis p istis
filijs q̄tūt voluēis et quādz voluēis
apud meā clemēciā ipetrare. In
cui signū tibi iohem trado in filiū
qui ut ceteris post te in moriēti co
morit. ut ceti tui filij q̄z iste iohes
gerit psona cū a me gr̄ay opti
nē voluerit. cōmoriant et cōcruci
figant in. Et sic vidē potes q̄ sic
solus ihs sibipi fuit plene cōpas
sus ṗp̄ inmensurabilitate doloꝝ me
tis sue, sic et ipē solus mr̄is affcūy
plēissimē pondūs solꝰ plene cogno
uit et cpassꝰ ē ut mēito dñi sit. Ihe
sꝰ mr̄i cpaciēs. Vn potes vidē aīa
deuota q̄ insaciabilis amor bndci ihu
qui oī mō tuā opar salute tuis
in cpaciēs lapsibꝫ salutare ī uu-

na rcōmendacoē tibi prudebat me
dela et apud ip̄a sua iusticia effi
cacē tibi cōstituit aduocatā. Vn
et ille q̄ p̄mo meruit huiꝰ medicīe
sanitate pociū discipulꝭ ille quē
ihs diligebat. qui sicut ī cetis sic et
maiē fuit ī istu rcōmendacoē di
lcēs nō mediocrit fuit ditatꝰ appli
cacoē utriusꝫ istiꝰ sacratissimē mr̄is vtu
tibꝫ et eiꝰ excessiuis meritis eiꝰ cor
dialibꝫ affcibꝫ ex vnigeniti filij sui
ihu tā affcuosa recōmendacoē ꝯcertus.
Supplico ergo t dilcissime dilcissimē et
vere dilcē iohes q̄ q̄ pauratoio mr̄e
p̄ me fuitꝰ es ī receptoē passiōis
mr̄ne tibi et m̄ et oībꝫ pctoribꝫ ab
vnigeniti filij dei caritate largit me
in possessionē sacratissimi bnficij mr̄n
amoris pctoꝝ et lauachri et sa
traꝝ suaꝝ vtriusꝫ optati pncipij
ociius apud ip̄ay pcordijs intro
ducas. ut uel modicū possit purgi
mensibilitas cordis mei dolorata meo
ra mortis ihu qua pijssima mr̄ tua
in et alijs idignis filijs dispensan
do habundātissima in se īundacoē ocē
pit. Et et tue cpassiōis vnguo quo
fluniꝰ te pietatis mr̄ne p̄maio ōfu
dit illapsu ip̄o mr̄no cōspetui pūta
do ipetrare digneris ardo cordi meo
sic liqfactoē totū in cpassiōis lacri
mas emanare. Ex pl̄bacoē gꝰ modi
ca dolo mr̄is idigne descripta pt
apte clare q̄ sicut solꝰ ihs sibipi fu
it plē cpassꝰ ṗp̄ imensurabilitate do
loꝝ mētis sue, sic et ipē solus mr̄is
affectū plene pondiūs plē cpassꝰ
ē dolorātis aculeis mētis sue ut me
rito dñi sit. Ihs mr̄i cpaciēs. Ihesꝰ
fletu rigatus. Capitlm xxvi.

Sine ut t occasio detr lo
quedi de fletu pij ihu

Notandum quod duplex est fletus scilicet interior
et exterior. Primus cordis gemitus
secundus corporis lacrimarum effluxus. Quo
ad primum sciendum quod totus vite Christi de
cursus non fuit aliud nisi quidam spiritua
lis fletus multarum offensarum doloris di
vinarum iniuriarum supplicationis supernarum
gratiarum remissionis humanarum culparum
destructionis infernalium penarum. De
hoc fletu loquitur David propheta psalmo
37. Afflictus sum scilicet pro contricione humana
rum offensarum quia frequens fuit medita
tio cum tantis afflicto est etc. 12. Medi
tatio enim multarum culparum fuit afflictio
sui cordis. Propter quod puto quod sepe bonus
deus Jhesus pro multis culpis afflictus pre
dicebat illud Trenorum 1. Vide afflic
tionem meam quoniam erectus est inimicus.
Sequitur. Humiliatus sum nimis scilicet pro do
lore divinarum iniuriarum quas scilicet sibi ex huma
na superbia inferuntur. Ideo apostolus philippenses
2. Humiliavit semetipsum scilicet usque ad in
carnationem usque ad circumcisionem usque ad
fugam usque ad ieiunium usque ad pedes
apostolorum usque ad mortem non qualecumque
sed crucis. Sequitur. Rugiebam a ge
mitu cordis mei pro impetratione gra
tiarum. Unde apostolus Romanos 8. Postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Se
quitur. Domine ante te omne desiderium
meum scilicet pro remissione culparum. Sum
mo enim desiderio flagitabat Jhesus
ut culpe abolerentur. Danielis 9.
Quia vir desideriorum es tu. Unde
potest Jhesus humano generi dicere illud psalmo
Concupivit anima mea desiderare insti
ficationes tuas in omni tempore. Sequitur. Et
gemitus meus a te non est absconditus
pro destructione infernalium penarum. Quasi
diceret. Sicut ego tibi cordis mei
gemitus et dolores non abscondi, ita
tu penas illas eternas ab electis

meis, pro quibus tales gemitus porta
vi, abscondas ut ipsas in perpetuum
non videant. Et 10. Domine abscondes eos
in abscondito faciei tue a conturba
tione hominum psalmo 30. Quis michi tri
buat ut in inferno protegas me, id est eos
scilicet electos qui sunt meum corpus misticum.
Et abscondas me donec pertranseat fu
ror tuus, quia propter hoc multi gemitus mei.
Et cor meum merens Trenorum 1. Et do
lor meus super dolorem in me cor me
um merens Jeremie 8. ¶ Quo autem
ad fletum Jhesu exteriorem per lacrimarum ef
fluvium notandum quod ipse Jhesus qui est an
gelorum gaudium flere voluit corporalibus
oculis in multis primo puerulus in cu
nis supplicio circumcisus in civitatis propri
e excidio compassus in hospitiis susten
tato corpusculo fletus in crucis pati
bulo passus. ¶ Primo in multis primo
puerulus ipse enim ut vera natura se
assumpsisse ostenderet illa fecit que alii pueri
faciunt. Propter quod credendum est ipsum in
presepio et in multis primo sepe flevisse
Quod figuratum continetur Exodi 1. Ubi
dicitur quod vir quidam accepit uxorem stir
pis sue, genuit quia ex ea ex ea ele
gantem filium quia deus pater ex sua gratia
qui ex sua stirpe genuit filium sibi
similem et coeternum et consubstantialem psalmo
In splendoribus sanctorum ex utero ante
luciferum genui te. Abscondit quod tri
bus mensibus lege scilicet scripture nature
et gratie. Videns quod eum zelare non
posset quia legis plenitudo hoc exigebat
quia ubi venit plenitudo temporis misit deus
filium suum Galatas 4. Sumpsit fiscellam
scirpeam et linivit eam bitumine et po
suit in ea infantulum et exposuit ri
pe fluminis, quia in tempore natura humana que
in Christo assumpta a verbo fuit ad modum
scirpi seu iunci flexibilis amictu pan

pietatis fragilis de fletu mortalitatis mol
lis vesp(er)a(m) teneritatis seu affectu pi
etatis leniterque blandiente caritatis et
societatis ob quam causam eam intrare non
potuerit aqua alicuius iniquitatis. Ideo ex
posuit eum ripe fluminis s(u)i(s) s(ci)l(ice)t intime
visceris. Cui ne filia pharaonis etiam
s(cilicet) de gentibus veniens vagiante(m) miseratione
ta eius aut de infantibus hebreorum est. Vnde
ysidorus sup(er) exo(dum) ca(pitul)o p(rim)o dicit Moyses ad
ripam fluminis expositus reperitur quia dominus noster
moyses typum indueat ad flumine la
vachri ad aquam baptismatis a gentibus
dentibus inventus. plorabat infans quia
xpus veteris hominis quem induerat peccata
deflebat. Dicit ysidorus. Cogita igitur
in quibus affectibus agitabatur mens v(ir)
ginea cum deum p(er)missum suum verei (?) filii
flere videbat in brachiis suis pro certo cer
te quod et ipsa dulcis mater copiosissimis fi
lii fletibus urgebatur. Vnde etiam cantatur
in prosa vagit infans. Et vagitus imag(ina)
tus est auditus deum plorari letitia et
in prosa. Vagit infans inter arta condi
tus presepia. Sic igitur flevit ihesus in matris
gremio p(ri)m(itu)s. ¶ Secundo flevit
ihesus in circumcisionis supplicio cruentus. Q(ua)n(d)o
enim si puer octo dierum cultro lapideo
incensitio multum membro vulneratus
flevit cum esset dolor maior. De hoc
habes li(bro) 1° ca° ihesus conformis fratribus.
¶ Tertio flevit in civitatis per
so exidio compassus quia luce 19°. Videns ci
vitatem flevit sup(er) illam dicens. Quia si cog
novisses et tu. Videns enim benedictus et
pius ihesus futuram cladem infelicis ci
vitatis compassus flevit. Cuius fletus fi
guram gessit ieremias tren(orum) 1° p(er) totum
cum fletum sup(er) eiusdem civitatis destruc
tionem suspirit dicens. Quis dabit capi
ti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum.
Ploravit autem ihesus de ipsius civitatis ig-

norantia quia inquit si cognovisses et tu
De ipsius temporalis tranquillitatis et prospe
ritatis habundancia. Et in hac die que ad
pacem tibi. De ipsius calamitatis mi
seria. Quia venient dies in te idest 2us
gg^m romani principes. Cuius calamita
tem si audire delectat lege iosephi his
toriam 19° libro antiquitatum. ¶ Quarto
flevit in hospitis et sodalis s(ui) lazari
suscitato corpusculo flevit io. xi°
Ihesus autem cum vidisset mariam plorantem
infremuit spiritu et lacrimatus est. De hoc
habes sup(ra) li(bro) 3° ca° Ihesus a morte sus
citatus. ¶ Quinto flevit in crucis pa
tibulo passus sicut expresse dicit apostolus
ad hebreos. Cum clamore valido et la
crimis offerens exauditus est p(ro) sua reve
rencia. Hic mens devota flere cupiens
hauriat ibi aquas de fonte salvatoris.
Non est multum ammirandum si totum cerebrum
meum defluebat in lacrimas cum et cor
pus filii totum fluere sanguine et oculos
eius in lacrimas quasi fontes affluere suo
doloroso cernebatur aspectu. Quid mirum
ergo tunc si dilectus iohannes et illa beata mag
dalena que ab ipso benedicto ihesu tot sig
na dilectionis acceperant. tamquam liquefiebant
ac resolvebantur in lacrimis et si precor
dia mentis eorum intenso scindebantur
dolore aspicientes dilectum suum tam ama
ro flere ploratu et sic toto corpore
laceratum sanguine coloratum in tam
inanissimo deficere supplicio. O anima mea
insensibilis et arida et durior omni
petra, tota mente supplica istis duo
bus dilectis, ut ab ipso omnis boni fletus
fonte ihesu impetret tibi cum cordis
pertinaciam emollire et habundantes
effluere lacrimas p(er) tui compassi
one dilecti, ut planctu vingenti pla
gas eius. ¶ Hic fletus figuratus
fuit in fletu ezechie q(uod) Ro(manorum) 20 et ysa(ie)

ye 38°. Egrotauit ezechias vsq3 ad mor
te et introiuit ad eū ysayas filius
amos dicens. Dispone domui tue q̄
morieris tu et nō viues. Fleuit ezechi
as fletu magno et ꝯuertit faciē suā
ad pariete et dixit. Obsecro dn̄e me
mento quō ambulauerī corā te cor
de pfecto. Et seq̄t. Vidi lacrimas tuas
et audiui oroēm tuā et ecce sanaui te
et quīdecī ānos addā tibi et ciuitate
istā ptegā. Iste ezechias ē filius dei.
Interpretat̄ eni auxiliū vl̄ fortitudo
dn̄i. Est eni in ipō fortitudo diuinitatis
et auxiliū pietatis. Iob 12°. Apud ip
sū est fortitudo et sapiā. Iste īfirma
t9 est vsq3 ad morte idest vsq3 ad
t'mis mortalis in vnitate psone assūp
sione vn̄ ī ps̄ ait. Infirmata est ī pur
ptate v'tus mea. Vn̄ p amon q̄ h̄ns
sororē noīe thamar adamauit eā et
dilexit valde ita ut egrotaret ppt̄ eā
2°. Re 13°. Quia amon idē nutr̄ ꝛ opi
fex oīs creature filius dei pris nos
trā naturā q̄ sig̃ficat̄ p thamar que
īterptat̄ ꝯmutata scilicet a statu ino
cēcie ad statū malicie dilexit ī tm̄
q̄ egrotare cepit ppt̄ eā. Quia car
nē infirmā et mortalē p ea accepit.
Ieremie 31°. In caritate ppetua dilexi
te iō attraxi te miserans tui. Et licz
carnis īfirmitate suscepit carnis tamē
labē vitauit. Ideo dicit bnardus
sup cātica smone 20°. Filius dei di
lexit nos dulciter sapient̄ ꝛ fortit̄.
Dulcissima nēpe fuit eius dilectio ī
mā carnis humillima assūptoē. Sa
pienter ī eius culpe cautissimā vita
tione. Fortit̄ in sustinende mortis
ppessione. Et ideo dicit̄ q̄ egrota
uit vsq3 ad morte. Isayas qui di
cit dispone domui tue sig̃ficat to
tū pphetarū catervā ipm̄ dei filiū

sic infirmatū p nobis eciā mortē
rū predicancium. In qua quidē mor
te disposuit domū suā p modū tes
tamēti scd̄m augustinū in sermone
de passione. Actor inq̄t pietatis ī cru
ce pendens testamētū condidit singu
lis pietatis opa distribuēs aplis p
secucionē iudeis corpus spm̄ p̄ri vir
gini paranimphū. latronī padisū pctō
ri infernū xpianis penitentibz cruce.
¶ Vel possum9 dicē q̄ xps in morte
quadruplicē domū suā disposuit vi
delicz celestis glorie quā disposuit
restaurāe luce 22°. Ego dispono vo
bis sicut disposuit me p̄r meus reg
nū ut edatis et bibatis sup mensā
meā ꝛc̄. Mundialis machine quā
disposuit reformare. Vn̄ sapie 9°.
Deus p̄rm meor et deus p̄r miser
cordie qui fecisti hoīem idest xpm̄ ī sa
piēcia tua et ꝯstituisti ut dn̄aret
creature tue q̄ a te fc̄a est ut disponat
orbem terre in equitate ꝛ iusticia et
direccōe cordis iudiciū iudicet. Cor
poralis sue natē quā disposuit p nob
dissoluē. Ideo dicebat iudeis. Soluite
templū hoc ꝛc̄. pu 20°. Vir sapiēs
fortis ē et vir doctus robustus et va
lidus q2 cū dispone init̄ bellum. Et
erit salus vbi multa consilia. Re
vera ihesus in passione fuit sapiēs et
doctus in diaboli deceptoē vbi vere
ipm̄ decepit et cepit hamo diuinita
tis abscondito sub esca hūanitatis ut
dicit gregori9. Fuit fortis robustus
et validus in supplicii vigorosa sup
portatoē ecclesiastici 46°. Fortis in
bello. Ihesus successor et cet̄. Vn̄ dis
posicoē iniit bellū. quia velut alter
prudentissim9 iudas machabeus me
lius estimauit mori in bello q̄ vide
re mala gentis et scorū. p'mi macha

beor 9o. Et io erit salus ubi multa
consilia. Qui tali bello succubens sal
um fecit ppl'm suu a pctis eor luce 1o.
Disposito domo suspensus interiit 2.
R. 11o. Caussa illis fere qua disposuit
reserare. Voluit eni limbi domu ape
rire ut exirent liberi qui tenebantur
captivi sapie 9o. Erunt accepta opa
mea et disponam ppl'm tuu iuste et
ero dignus sediu matris mei. Quasi
si diceret xps o opa passionis mee
o pater tibi accepta sunt et ideo
ppl'm meu qui est in limbo captivus
disponam iuste ipsu liberando. Et ero
dignus tam p me qm pro ipsis sedes
supnas optinere. Sequitur in figura. Co
vertit ezechias faciem sua ad piete
idest ad duritie et obstinacoem pcto
ru meoru. In quo piete iuxta ezechiel
visione erat silitudo reptiliu idest
venalium pctoru animaliu idest carnaliu
vicioru que hoiem efficiunt anale et bes
tiale. Et abhominaco et idola domus
isrl idest pctor spualiu. Ad hec oia
pctoru pius ihesus considerando conver
tis faciem mentis sue. Et ideo fle
vit fletu magno. Quia cum clamore
valido et lacrimis offerens exauditus
est p sua reverentia. Unde si lacri
me respondebant clamori vocis et
affectibus mentis certu est q fuit
fletus permaximus. O felix unda
qua nostre sordes terguntur. In quo
fletu completu est desideriu ieremie
tren 1o. Quis inquit dabit capi
ti meo aquam et oculis meis fonte
lacrimaru ut plorem die ac nocte
sup interfectione filie ppli mei.
Et bene dicit plorabo die ac noc
te quoniam pii oculi ihu no solu
semel sed sepissime fleverunt. quia
cum ipse prius fecerit q docuerit.

Fletum primo certu est q flevit fre
quenter cum ipse docuit. bti qui lugent
quoniam ipsi consolabuntur. Mathei 5o.
Ideo ecclesia tempore mortis eius
cantat in psona ipsius. Caligave
runt oculi mei a fletu meo. Huius
lacrimas et oracione deus exaudi
vit sibi post morte vitam ppetua
tribuendo et humana creatura de
manu dyaboli liberando. ¶ Notan
du autem q si xpus flevit p aliis
nos debemus flere p nobis. Quia fle
tus primo mente illuminat ad cogni
cione veritatis. Gregorius in mora
libus lib. 21o. Quo altius culpa
fletur. eo altius agnicio veritatis
attingitur. Quia ad videndu inti
mu lumen polluta dudu consciencia
lacrimis baptizata renovatur. Io
psalta. Lavabo p singulas noctes
lectu meu lacrimis meis stratu
meu rigabo. Hoc in eligit ad pre
destinacoem felicitatis. Unde cassiodo
rus sup ps eo. In omni culpa ante
flendu est qm peccandu. Videte
quantu fletus pfuerit petro. Anteq
flevit lapsus est et postq flevit
electus est. Gen 29o. Elevata voce
flevit stringensq collu osculatus est
eum filius beniamin qui interpretatur
filius dextere. Tercio abstergit ad pur
gacoem iniquitatis. Unde ambro
sius sup lucam libro 9o. Lacrimas
petri lego satisfactione no lego.
Sed q defendi no pt ablui pt. Lavet
lacrime delictu qd voce pudor e
confiteri lacrime venia no postulant
et merentur. Et crisost sup mat.
Sicut post vehementes ymbres
mundus ac purus aer efficitur ita
etiam post lacrimas pluvias se
renitas mentis sequitur atque tranquillitas ps

Lavabo p singulas noctes lectu
meu zc. Stupendu pamat ad
infusione bonitatis et sacietatis.
Vn augꝰ 2o li° de civitate dei ca° 11°.
Fletus e albus arcẽ corroboracio
sensum absoluto pccoꝝ refcio me
ciu lavacru culpaꝝ. Josue 16. Sus
piravit axa filia caleph sedens in
azino. Cui caleph. Qd habes igit.
At illa rndit. Da m bndictoem tu
am. Terra australe et arente de
disti michi iunge et irriguas aqs.
Dedit q ei caleph irriguu inferi
us et irriguu supius. Qd pctu
tans gsꝰ in regist. ait. Irriguu su
pius aia suscipit cu se lacrimis
regni celestis desiderio affligit.
Irriguu vo inferius accipit. cu
infernalia supplicia flendo pmescit
ps 19. Poculu meu cu fletu mis
cebā. Et cirsos in sermoe. Nemo
ad deu flens accessit qui no qd pos
tulavit accepit. Nullꝰ ab eo bnfi
cia dolentꝰ optavit qui no impetra
vit. Ipe eni est qui cosolatur flentes
dolentes curat penitentes dolen
tes informat. Et ciconꝰ in quadā
epla. O lacrima humilis tua e pote
na tuu regnū tribunal iudicis no
vereris inimicoꝝ tuoꝝ accusacoibꝫ
silenciu impois. Ro est q te netet
accede. Cu sola intres vacua non
redibis magis cruciat dyabolu q
pena infernalis. Que plura. Vin
cis invincibile ligas oipotente
inclinas filiu virginis. Sicut igit
xps flevit sic nos p nris culpis
flere debemꝰ p vera expiacoe 2 Re
16° David ascendebat clivu olivaꝝ
altitudine s. z amaritudine pnite
ne flens p contricōe opto capite hu
liacōe et nudis pedibꝫ incedes p

pccoꝝ clara et apta cofessioe p exi
lij plongacoe. Heu mi moi q2 inco
latus meus plongatus e. In cuiꝰ sig
nu hō cu nascitur pma voce omittit
ploras. Et iterr ps. Euntes ibant
et flebant zc. P regni celestis di
lacoe. ps. Sup flumia babiloīs illic
sedimꝰ et flevimꝰ du recordaremur
tui syon. Merito p hijs omibꝫ dic
Ihs flens rigatus. Jhesus cruore affluens. Ca^m vij.

De felicis
cruoris xpi fluxu sive a
liqd breviter cupientes sa
as q sacratissimꝰ ille sanguis fuit sol
ues pciu nre redempcionis. vincens
zabulu nre ipugnacōis signu pfes
xpiane religiōis purgans viciu hu
mane infeccōis confortans aiaȝ ad pug
nā congressiōis. rigans ambitu ecc
astice diffusiōis. frangens angustu
lu pene incarceracōis curans egro
tu nocive infirmacōis. placans vultu
pene indignacōis apiens aditu ce
lice habitacōis. ¶ Pmo igitur bn
dictus sanguis xpi fuit solues pci
u nre redempcōis i petri 2o. No ei
redempti estis auro nl argēto de va
na nra cōversacōe pne tradicōis s
pciosa sanguie agni icontaminati et i
maculati ihu xpi. Leo pp i smoe de
ieiunio septi mesis dicit sic. Effusio
sanguinis iusti p iniustis tm potens fuit
ad pivilegiu tm dives ad pcm ut si
univsitas captivoꝝ in redemptorem
suū crederet nullū tyrannica vincula
detineret i coꝛ 16°. Empti ei estis
pcio magno glorificate et portate
deu in corpe vro. Hoc in figra nobꝫ
papitur ysaye 32°. Hec dicit dns de
us isrl. Sume ecpcionis libru hunc
scilicet xpm signatu sacro sanguie s
rubricatu et libru hunc q apertus e

in manibus et pedibus et latere et pone illum in vase fictili tu salicis cordis, ut permanere possit diebus multis. ¶ Secundo sanguis xpi fuit vincens zabulum in re impugnationis. Unde fuso isto sacro sanguine dicere potuit illud apoc. 12º. Nunc facta est salus et virtus et regnum dei nostri et potestas xpi eius, quia proiectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat eos ante conspectum dei nostri die ac nocte, et ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni. Et enim in die illius effusionis ut xpus dicit iohannis octavo iudicium fuit mundi. tunc enim princeps mundi dyabolus eiectus est foras. Iste accusabat homines coram deo de crimine inobedientie et lese maiestatis, sed ipsi nunc et tunc vicerunt et vincimus eum propter sanguinem agni. Dicitur quod aquila sanguine pullos nutrit, ut assuefacti potenter alias aves superent. Sic xpus suos fideles Job 39º. Pulli aquile sanguinem lambuerunt. Crisostomus super iohannem. Ubicunque viderint sanguinem dominicum fugiunt quidem demones concurrunt angeli. ¶ Tertio sanguis xpi fuit signaculum xpiane religionis. Hoc enim sanguine sacro signamur ut a ceteris populis dividamur et cognoscamur. In cuius figura scribitur exodi xiº. Sument de sanguine agni ac ponent super utrumque postem et in superliminaribus domorum in quibus comedent illum. Et ysidorus super exodi viº quod intitulatur de pascha tractans ait. Et sit sanguis agni non audiendo sed bibendo discimus quod sanguis super utrumque postem ponitur quem non solum ore corporis sed ore cordis haurimus. In utroque enim poste agni sanguis est positus qui sacramentum passionis illius tum ore ad redemptionem

sumitur ad imitationem quoque intenta mente cogitatur. Ita qui sic redemptoris nostri sanguinem accipit ut imitari passionem illius nondum velit in uno poste sanguinem posuit. Et in etiam in superliminari ponendus est. Et ad spiritualiter domus nisi mentes nostras accipimus in quibus per cogitationem inhabitamus. Cuius domus superliminare est ipsa intentio que supereminet actioni. Qui igitur intentionem cogitationis sue ad imitationem dominice passionis dirigit in superliminari domus agni sanguinem ponit. Vel certe domus nostre ipsa sunt corpora in quibus quousque vivimus habitamus et in superliminari domus agni sanguinem ponimus quia crucem passionis illius in fronte portamus. Hoc totum ysidorus. Job 16º dicit. Terra ne operias sanguinem meum. ¶ Quarto sanguis xpi fuit purgativus vitium nostre infectionis. Sanguis enim ille purus et mundus qui de divino templo corpore ihesu a latere dextro et per totum corpus fuit lymnium purgans et mundans omnia crimina originalia actualia, venialia, mortalia, spiritualia et carnalia quantum ad sufficientiam et si non quantum ad efficientiam. Et si multi remanent in peccatis hoc non est ex hiis quod sanguis iste in sufficientia et inefficacia, sed ex ipsorum obstinata malicia que tali se lavacro lavari non permittunt. Unde apoc. 1º. Dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et apostolus ad hebreos 9º. Sanguis xpi qui per semetipsum obtulit immaculatum deo emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Unde gregorius in moralibus parte 1^a libro 3º capitulo 22º pertractans illud verbum Job 20. Tu commonuisti me adversus

eu͂ ꝛc̄ ondens quo nr̄a vicia sint san
guine xpi purgata dicit sic. Rubi
go quippe vicij purgari nō potuit n͡
igne tormenti. Venit itaq; sine vicio qui
se subiceret sponte tormento ut debita
nr̄e iniq̃tatis supplicia eo reos suos
iuste amitteret quo hunc a semetipsis
liberū iniuste tenuisset. Frustra ergo
et nō frustra afflictus ē. qui in se quidē
admissa nō habuit. sꝫ cruore suo rea
tus nr̄i macula tersit. Hec grego. Cri
sost. sup iohanne. Sanguis xpi effusus
omnē orbē terrarū a crimine lauit.
¶ Quinto sanguis xpi est confortatiuus
animi ad pugnā congressionis. Timet
enim diabolus hunc sanguinē tanq̃ ve
nenū q̄ eū occidit. Unde scribitur in fi
gura p̄ machabeorum 6o. Ostenderunt
elephantis ostenderunt sanguinem vuue et
se in prelium et tubis cecinerunt et ele
mori ad acuendū eos in prelium. Fuit
xps vua expressa in torculari crucis.
Morus denigrat⁹ liuoribus et vulneri
bus. Hoc sanguine inebriati marti
res xpi sunt. fortes in bello vicerunt
tyrannos bestias et regna. Iudi agne
puella ex hoc sanguine ornata. Sanguis
inquit eius ornauit genas meas ꝛc̄. ¶
Sexto sanguis xpi ē rigans ubi
tu ecclesiastice diffusionis. Hoc enim sacro
sanguine de uno fonte manante in
gitur ecclesia. Cuius cruore totū ei⁹ cor
pus viuificatur et regitur. Cuius figu
ratur leuitici 16o. Sacerdos offeret
vitulū et rogauit p se ꝛ p domo sua
imolabit eū. Et infra. Colletqꝫ de san
guine vituli et asperget digito septies
con propiciatorium ad orientem. Vitul⁹
iste xpi caro sacerdos idemipse deus
et homo. Unde augustinus in sermone de conse
cratione ecclesie dicit q xps ē altare
nostrum sacerdos et hostia. Hic vitul⁹
fuit imolat⁹ in passione i q ipse dei
filius orauit p se dicens. Pater in ma
nus tuas commendo spm meum. Orauit
p domo sua idest ecclesia cum dixit. Pater
ignosce illis, nō enim sciunt qd faciunt.
Nos verū extenditur eciā ad illos qui
suis scelibus scdm aplm rursus filiū
dei in semetipsis crucifigunt. Fuit digi
to, idest spū sco septies sanguinē asper
sit con propiciatorium qr septē ecclie sa
cramentis virtutē tribuit p suū sanguinē
qui in visceribꝫ virginis de spū sco
conceptus est. Unde scdm augustinum. Prima
sacramenta ecclie de latere xpi cū sa
guine fluxerunt. Unde beda in sermone
quodā quē fecit de palmis q̄ inci
pit veteris eulogij ꝛc̄ dicit sic. Lete
tur fidelis ecclia effusione preciosi san
guinis rubicata. Letetur inquā et redemptio
ri suo studeat grata vota rependere
qui p ea dignat⁹ ē indigna mortis
supplicia sustinere. Nichil quippe ē vn
deo magis sit huic debito astricta q
p eo suus imortalis creator ē occisus.
Hec ille. ¶ Septimo sanguis xpi est
lacū frangens tartare conclusionis. Tan
ta enim fuit virtus hui⁹ benedicti cruoris
q inferni carceres fregit. conclusos captiuos pa
tres liberauit Zacharias 9o. loquens
prim sociati confortans eos ad spem
libertatis dicit. Exulta satis filia
sion iubila filia ihrlm. Ecce rex
tuus venit tibi iustus et saluator
et loquitur pacē gentibꝫ. Tu quoqꝫ in
sanguine testamenti tui emisisti unctos
de lacu in quo nō erat aqua. Sanguis
enim xpi fuit sanguis noui testamen
ti, qr ipse noui testamenti mediator
ē ut morte intercedente eam purifica
tionū que erant sub priori testamento
ꝛc̄. hebre. 9o. Rō huc quo salomō pul
lum strucionis in vase clausit vitreo

strucio hoc videns ivit in silua vnum
culum cuius sanguine vas vitreum con
fractus est et pullus liberatus est si
cut refert magister historiarum. Adapta
quod vinculus fuit xpc qui de se dicit
per prophetam. Ego autem sum vermis et non homo.
Pullus fuit humanum genus. vas limbus
captus per sanguinem xpi. ¶ Octauo
sanguis xpi fuit curans egrotum vere
le infirmacionis. Videmus quod si vnum me
brum infirmatur ut curetur extrahitur san
guis de altero. Sic cum totum genus huma
num quasi vnum membrum esset penitus egrotu
dine infirmum solus quia xpc qui alterius
innocencia esset sanus ut curaretur hoc sa
guinatus xpc non barberii lanceola
sed clauis spinis flagellis et lancea. In
qua quidem sanguinacione rupti sunt fontes
abyssi magne penetralia scilicet vitalium
cordis ihesu ibique curata est omnis inf
irmitas. In cuius figura leuitici 14° papi
tur ritus leprosi qui mundatus ad
ducetur ad sacerdotem. Cum egressus de
castris eum inuenit lepra mundatam
precipiet et qui purificatur ut offe
rat duos passeres viuos quibus ves
ci licitum est et lignum cedrinum vermic
ulumque et ysopum et vnum ex passeribus
immolari iubebit in vase fictili sup
aquas viuentes. Aliud autem et passerem vi
uum cum ligno cedrino ysopo et cocco
tinget in sanguine passeris immolati
quo asperget illum qui mundatus est septi
es ut rite purgetur et dimittet
passerem viuum in agrum volare. Non
quod leprosum erat humanum genus. duo
passeres due nature in xpo diuina et
humana. Humanitas fuit occisa diui
nitas mansit illesa. tamen vniuersa sanguine
humanitatis quia magis hominis placuit deo
in xpo per verbum tamen ille homo vnitus
erat. leprosus septies debet aspergi quia

hic sanguis morbum peccatorum infirmi
tates curat. Et lauet vestimenta
sua per confessionem radat pilos per
satisfactionem. Et sic nos purgauit
et sanauit. Augustinus contra quinque hereses.
Fusus est sanguis medici et factum est
medicamentum freneticus. ¶ Nono
sanguis xpi fuit placans volun
patris indignacionis. Pater namque quantum
quasi indignatus viso vnigeniti sui san
guine mansuescit sicut dicitur de leone
quod viso agni sanguine deponit feroci
tatem. Et ideo tu homo tua anima sentis
tibi patrem iratum intingas tunicam tue
veritatis vite in sanguine hedi et
deferas ad patrem et dicas. Vide
si tunica filii est ista an non. Quam cum
cognouisset pater ait. Bestia deuora
uit filium meum ioseph. genesis 37° idest
per bestiale peccatorum vitam fusus est san
guis filii mei cuius colore in modo
peccatorem agnosco et ideo iram depono
venia dono. Vnde bernardus. Securum
habes o homo accessum ad deum ubi habes
filium ante patrem matrem ante filium.
Filius ostendit patri latus et vulnera ma
ter ostendit filio pectus et vbera. Nulla
ergo ibi poterit esse repulsa ubi tot
concurrunt caritatis insignia. ¶ Decimo
sanguis xpi fuit aperiens aditum ce
lestis habitacionis. In sancta sanctorum nullus
intrare poterat nisi sacerdos summus. Et
hic non sine sanguinis effusione sicut apostolus
dicit ad hebreos 9° sic clausa ianua ce
lestis patrie in qua figuratur sancta sanctorum
nullus intrare poterat nisi sacerdos. Ideo
eo xpc assistens pontifex futurorum
bonorum per proprium sanguinem intrauit semel
in sancta eterna redempcione inuenta ut
ait apostolus ubi supra. Et nos sui cor
poris membra constituens intrauimus cum ipso
et per ipsum. Vnde apostolus ad hebreos 10°

Habentes itaque fiduciam in introitu
sanctorum in sanguine christi qui initiavit no-
bis viam novam et viventem per vela-
men id est carnem suam et sacerdotem
magnum super domum dei accedamus cum
vero corde in plenitudine fidei. Pro
hoc sacratissimo sanguine congrua figura
fuit illa que scribitur 3 Re. ultimo ubi
dicitur quod rex ipse stabat in curru suo
contra syros et mortuus est vespere. Flu-
ebat autem sanguis plage eius in sinum
currus et preco insonuit in universo
exercitu dicens unusquisque revertatur
in civitatem et in terram suam. Et lave-
runt currum eius in piscina samarie et
canes linxerunt sanguinem eius. Ubi
attende quod iste fuit sanguis gloriosus
et nobilitatis eximie quia fuit san-
guis regis ipse existentis in curru
crucis contra syros idest demones. Co-
piosus et quantitatis immense quia fluebat
sanguis plage eius. Fluebat igitur qua-
si caritate sui pectoris dementatus.
Preterea caritas totum facit amicum ami-
co condonare. Nil habuit preciosius quam
suum sanguinem nil sibi remanserat
et ideo totum quod habuit dedit ut
totum se amicum sibi ostenderet. Exem-
plum in policratico cui rogatu per dictis
narratione duorum persequentium christianos
christus apparuit in forma crucifixi
totus sanguine plenus dicens quod si pos-
sibile foret sicut semel pro omnibus san-
guinem totum effuderat ita pro salute
uniuscuiusque eciam esset iterum paratus fun-
dere et ideo magis erat paratus salvare
quam dampnare. Fluebat. Quia sic mi
cordis compietate (?) sibi vendicavit quia
amavit sine mensura ideo sine mensura
sanguinem fudit. Et quia amor mere-
tur remunerationem 8 ethicorum ideo ama-
dus est sine mensura. Augustinus libro de virgi-
tate. Inspice vulnera pendentis san-
guinem morientis precium redimentis
cicatrices resurgentis. Caput habet
inclinatum ad osculandum cor apertum ad
diligendum brachia extensa ad am-
plexandum totum corpus expositum ad
redimendum. Hec quanta sint cogita-
te. Hoc in statera cordis appendi-
te ut totus vobis figatur in corde qui
totus pro vobis fixus fuit in cruce.
Fluebat quia veritate figure completur.
Totus enim sanguis agni paschalis
fundebatur sicut dicitur. Fructuosus et utili-
tatis permaxime. Quia preco insonuit
Revertatur unusquisque etc. Data namque
fuit in huius sanguinis effusione om-
nibus repatriandi licentia quia et in morte
summi pontificis omnes revertebantur
ad propria ut habetur Numeri 35. Saporo-
sus et suavitatis dulcissime quia laverunt
currum id est crucem in piscina samarie et
baptismo ecclesie ubi canes id est avidi
et famelici salutis ipse potum dul-
cissimi sanguinis gustant. Per canes autem
qui sanguinem christi lambuerunt fuerunt
gentiles et pagani. Et enim non est bo-
num mittere idest evangelica verba sed
panem et vinum corpus scilicet et sanguinem
suum a filiis iudeis christus abstulit
et canibus idest paganis et gentilibus
misit. Per mulier cananea catu-
lam se appellavit. Sed et catelli edunt
de micis que cadunt de mensa domino-
rum. Et sic bene dicitur Jhesu cruore
fluens. Quis sine cordis propiciatione
intueri valeat illos fontes manuum
et pedum undique ipsum emanare san-
guinem deus sic ex amore mi toto
corpore laceratum. Quis non stupeat
ibi apertas cattharactas celi ut
inundaret diluvium gratie ad inanem
gigantea superbia et carnis lascivi-

a suffocanda, qui capite confosso spi
nis, corpore divulso flagellis, pedi
bus et manibus dilaceratis clavis et
ultimo hoc omnibus punctis sui corporis
sanguine in sudore fluentibus. totus
ipse ihesus videtur in sanguine reliquisse.
O amor qui liquas omnia quomodo nunc in dolo
ribus in redemptione tua ipsi peccatoris
reliquisti dilecti? Ecce ut undique inun
davit diluvium rupti sunt fontes
abyssi magne venenalia sunt vitalium
et cordis ihesu quibus usque ad intima
progrediens dira lancea non pepercit.
O febris putrida et intima fetis
dissine corruptione mee que in meo dilecto
ihesu expurgata es tanta profusione san
guinis sui sudore egrediens et longius
fuge malorum spurcicia que sacri sangui
nis dei ihesu munda te compellit non la
vola educta barberii sed clavis spi
nis et lancea in tanta copia diminuta
tu fluviorum, ut non longius voluntaria
fugias eorum virtuosos impetus et illap
sus non debes in ora posse sufferre
quin suffoceris et pereas tanto supe
re effuso amore. O bone ihesu totus
a temptatione effusus in me teipsum effunde
et me peccatorem ipsum a meipso eva
cuato in tua precordia tuo sanguine
vacuata transporta. O virgo beata to
to infunde te more dilecti filii tui et
per te et per tuos scelestis filiis totum
in te in suo effuso sanguine inabyssa.
Ecce et tu ihesus dilecte gusta ut in
vigilia pegnacionis et bibe vinum
illius pectoris in cena ex ardore cari
tatis ihesu rapuisti delicatissimum sop
ni. Ecce et tu penitens magdalena
dulcis ihesu devota discipula et si
gulariter predilecta, cor unica tua pel
le vite fervente in calido sanguine de
lavati et purum ihesum qui igne amoris fer

vet et ebullit usque ad primum per
tus sic totum adure et expurga ru
minas tibi manum ad pedes ihesu
misericordie impensa quod in fonte
sue misericordie ut columba abyssata
est candidata et dilecta sua sponsa effec
ta, ramum olive portans in pectore
pacem peccatoribus annuncians remissionis
et gratie, ut tu vere sollempnis vexilla
trix et princeps omnium per xpisti san
guinem et sue mortis meritum re
vertentium sororum. Ecce et in scelestissi
sio omnium peccatorum tuo utriusque devo
to peccatorum exspoliacionem veteris mee
malicie et induicionem plenam dei for
mis vite xpisti misericordie imploran
te digneris. Ihesus fons desiccatus.

HEc fuit Capitulum xxviii.
qui toto sanguine fuso a
corpore remansit penitus ihesus
vitali humore siccatus. Est namque ip
se pius ihesus fons procedens de abysso
paternitatis. fons egrediens ad viri
ginem veritatis fons saturitatis vivum
lumen seu balneum sanitatis. fons propinans
poculum suavitatis. Primo ergo
est fons procedens seu emanans de abis
so patrie deitatis. A patre enim per mo
dum generacionis egreditur non tamen ipsum
deserens. Prima sicut fons de abysso
sic fluendo educitur sic filius ipse est a
patre generando emissus eternus quia fons sa
pientie verbum dei in excelsis. Et in psalmo
Quoniam apud te est fons vite et in lumine tuo
videbimus lumen. De modo autem genera
cionis quomodo filius generatur habes Io. primo capitulo.
Ihesus a patre genitus. Iste autem fons qui
de morte exsiccatus fuit non quod cessave
rit unquam a patre gigni, sed quod tempore
passionis nulla illius divinitatis in
signia demonstravit. Et in tantum quod se
clamaret a patre derelictum ysaye

29°. Fluui⁹ desolabit^r atq3 siccabit^r.
¶ Secundo fuit fōs egrediēs ad
irrigūm vitatis. Ipē eī sitād inde
ā vitatis elogijs velut fōs fecūdꝰ
irrigauit Gen 2°. fōs ascēdebat e t^r
ra irrigās vniūsa supficiē trē. p
q^d sibi ī spu loq̄bat^r saluator puͤ
dicēs. Bibe aquā de cisterna tua 2
flueta putei tui diuēt^r fōtes tui
foras et ī plateis aq̄s diuide. Ha
beto eas sol⁹ n^r sit alienī ꝑticipes
tui. Ipe eī Ihs aquā et flueta p̄
funditatis 2 capacitatis diuīe bibit
tamq̄ is q̄ v̄bo dei suppositꝰ 2
ꝑsolꝰ erat vnii⁹ q̄s aq̄s ī plate
is diuisit dupolis 2^m eoꝝ capaci
tate ꝑdicauit solus q^a eas bibit
n^r alieī ei⁹ ꝑticipes fuerīt. q^a ī
sua ꝑdicatōe soli⁹ pris gloriā q̄
siuit. Vel ipē p^us bibit 2 p^o ea
diuisit. q^a p^us fecit p^ma modū do
cuit. Iste aūt fōs cōdamnōe fuit desicca
t⁹ dū p pharizeos 2 alios ipioꝝ sue
doctrīe cōdicebat^r. dū vitas ifama
bat^r seductor appellaba^r. dū coꝛā
potifice pylato ꝑside rege hero
de interrogat⁹ multis sermonibꝫ nō
rndit. Tū q^a ipi ad teptandū pe
tebāt. Tū q^a visioē dignī nō erāt.
Tū q^a effectū sue passiōis ipedi
re nolebat. Tū q^a cōsiderauit se ō
nīū pctoꝝ assūpsisse ꝑsonā 2 por
tare delicta q̄ q̄uitꝰ de cūīe ta
cuit. H⁹ admira^r eccl⁹. d. 29°. Cadu
cauit aq̄s ī siccitate 2 siccata ē t^r
ra. ¶ Tcio fuit fōs scaturiēs riuu
lū seu balneū sanitatis. Alij fōtes
q̄tūcūq3 medicīales sīt virtutes aq̄s
acris n^r sanat de oībꝫ infirmitatibꝫ.
S. sanat corpā nō sanat aīas. Iste
aūt fōs suo aq̄s balneo ifirmitates cor
pis cūctis curabat 2 metis zacha. q°.

In die illa erit fōs patēs domui da
uid 2 habitātibꝫ ihrlm ī ablutoē p^c
toris 2 mēstruate. Iste fōs fuit desic
catꝰ dū ipi iudei videtes diuīa mi
racula nō diuīe v̄tuti s3 diabolice at
tribuebat dicetes. In belzebub pricipe
demonioꝝ eicit demonia. Pū ipioꝝ pha
rizeoꝝ 2 alioꝝ hostiū cātica dicebat
ut ierēie tr^o. Posuit faciā meā et sicca
bo venā e⁹. Et ipi iniseī siccati sūt
mete 2 corpe. Et siccatū ē fenū 2
cecidit flos ꝑpetualis appareāt. Ac
q^s domū iflāmit ī eo ut dr̄ ysa.
Ipi eī fuerīt et sr̄ vsq3 hodie q̄ ossa
sup faciē tre sicca q3 vehemēt^r erat.
38°. ¶ Q^rto ē fōs g^rmīās potulū
suauitatis. Isto eī fōte recēcia bi
uīt. ysa. 12°. Haurietis aq̄s ī gau
dio de fōtibꝫ saluatoīs. Pū apoc. 7°.
Hij sr̄ q̄ venerīt ex mag^a t^rbulacoē
2 lauerīt stolas suas ī sāguie agni.
Et īf^r. Nō esuriēt neq3 sitiet ap^lius
neq3 cadet sup eos sol neq3 vll⁹ estus
q̄m agn⁹ q̄ ī medio throni ē reget
illos 2 deducet eos ad vite fōtes aq̄.
2. Et inf^r 21°. Potabo eos de fōte aq̄
vite g^ratis. Iste aūt fōs sīt^r apit^r 2 ī
mat^a beatis ita abscōdit^r et siccat^r
dāpnatis. nā q̄ hic voluerīt aq̄s de
liciaꝝ hūdaīe ibi arescēt siccitate pē
naꝝ pē. Ibierīt ī sicco flūia. Et q^a lu
ī diuite q̄ linguā petebat refrigerari
extremitate digiti lazari tactu q^a cru
ciabat^r ī flāma luce. Et ysa. 40. Co
putrescebat pisces sīi aq̄ et morient^r
ī siti. Sꝫ illi q̄ hic volūt delicias aq̄
bibē bibet aquā suponaꝝ deliciaꝝ. io.
4°. Qui aūt biberit ex aqua quā ego
dabo ei nō sitiet ietnū. Et apoc.
22°. Qui sitit accipiat aquā vite g^a
tis. vmo semp sitient et semp satu
abūtur 2 nūqi fastidiet. Pū aug^o

sup iohanem. Talis est illa delectacio
pulchritudinis ut semper sit presens tibi
et numquam saciens. Immo sic saciens
et numquam saciens. Si enim dixero quod non
saciaberis fames est. Si dixero quod
saciaberis fastidium timeo ubi nec fas
tidium est nec fames. Quid est dicam ne
scio sed deus habet quid exhibeat. Hec
augustinus. Ihus amore siciens Ca.m
xxxiv.

Verbum et istud quod
dei filius in cruce pro nobis pro
tulit. Sicio potest multipliciter
licet intelligi ut referatur ad ipsum ho
minem corporaliter sicientem ad xpianum fi
delem cordialiter auscultantem ad matrem
virginem presencialiter assistentem ad deum patrem
misericorditer dispensantem. Primo refertur
ad ipsum hominem corporaliter sicientem. Cum
enim omnes homines morientes naturaliter siciant
quanta siti debuit hec sed ille dominus
ihesus tantis afflictionibus confectus? puto quod
nullum corpus umquam in hac vita tanta pe
nalitate sitivit. Quid ydropisis insacia
bilis sed fluens et siciens mei viciosi ap
petitus quo non exsiccatus ut cure
ris tanta in dilecto ihesu pro te siccitatis
et sitis affluencia potato. Pro hoc ihesu
quod pro me inspirando sic a vitali humore sic
caris sicca me ipsum et tibi inguttum
ab omni desiderio mortifero et amore
vicioso eluctidos creati. Licet alia siti
ingerat verbum istud spirituali audi
tum mentis devote tamen in hoc verbo ip
se vindex ihesus omnem humectacionem re
frigerantis et sustentantis vitalis humo
ris voluit nobis exprimere se effudisse
pro nostra salute et ideo corpus eius siti a
maxima cruciabatur. Quod figuratur
Job 18o. Tenebit planta illius laqueo
et exardesset contra eum sitis. Et
deut. 28o. Servies inimico tuo in fame
et siti et nuditate. Ipse enim inimico
suo servivit dum formam servi accipiens
pro proco humanum generis diversis servitutibus
se supposuit. unde id ieremie 43o. Non me
invocasti iacob, nec in me laborasti
israel. Verumptamen me servire fecisti in
peccatis tuis prebuisti michi laborem in iniquitati
bus tuis. Ego sum qui deleo iniquitates tu
as propter me et peccatorum tuorum non recor
dabor. Sic ergo servivit in fame quia
cibum vetitum hostis subtraxerat in siti quia
amare dei similitudinem et sciencia sitie
bat in nuditate quia nudus permaneat.
sic enim secundum ambrosium xpus in cruce
pependit sicut de ventre virginis matris
exivit. Secundo verbum istud potest
dirigi ad xpianum fidelem cordialiter
auscultantem. Sicio igitur. Quasi diceret
xpiano. Ecce xpiane quod in actibus
corporis mei nichil potest dolorosius
opprobriosius et penalius de cordis mei
amore ostendi quam tali morte finio vi
tam pro redimendis nobis debitoribus
mortis. Sed tamen adhuc sicio si possi
bile foret mille milibus modis mor
tis vos induratis et insensibilibus do
num nostre salutis declarare amorem
ut vel sic saucia corda vestra convita
tis et ad reamandum illum fortiter attra
hant qui sic gratuite vos dignos mor
te in omni amore preveniens. Igitur ecce e
go sto hodie iuxta fontem tui cordis
et puella tua dicens da michi aquam de
ydria tua ut bibam i. gratiam et animam
a qua peto reamacionis potum et illa
dicat. Bibe domine mi et camelis tuis
potum tribuam quod scilicet sponte et gratu
ite michi et meis pauperibus aquam sue
dilectionis dederit. Ipsa est quam preparavit
dominus filio domini mei verbo scilicet domi
no meo carni unito sponsam dilectam
supple ordinavit. Gen 24o. Ita ut qui
libet talis in iudicio audire mereatur

illud Jo xix° Sitivi et dedistis michi
bibere. Prov xxv° Si sitit potum da illi.
¶ Tercio potest dirigi ad matrem virgi
nem spiritualiter assistentem. Sicut qui di
ceret. O dulcis mater vides ad quantam
venit inopiam filius dei et tuus. Ecce
ego angelus porrigo potum felicita
tis et consolacionis potum prebeo hominibus
salutis et redempcionis et tu sitis
ardore cruciatur. Nec est qui meam re
frigeret linguam. Quantum putas verbum
istud precordia perstrinxit virginee men
tis que in tanta anxietate videns mori
dilectum dei suum quia filium et clamoro
sis vocibus potum expetentem et ipsa
non habuit vel aque simplicis modi
cum unde suum posset refrigerare ar
dorem. Potuit enim virgo filio dicere.
Fili dulcissime sic sum circumcincta tue
paupertatis et dolorum funiculis ut
nec potum habeam nec cibum possideam
nec aliud temporale. Sed et te dulcissimum
thesaurum cordis mei quem solum habe
bam in pro omnia sufficientem video sic
michi dolorose subtractum ut nec te
valeam contingere nec in dolore tecum vi
tam finire nec te clamante pro siti
etiam diminissimam linguam tuam humore
saciatam vel aque modico humectare. Fi
li bone vides quod sum tota in tuis dolo
ribus reliquata me igitur inter tuorum
dolorum volumina inductam exhaurias
ut in me penitus annulla tota sum in
tuis intimis dolorata. ¶ Figuram in
dicum iiii° Egressa est igitur iahel id est
virgo beata in temptacione ei expectans deum
in occursum suzare id est xpi filii sui In
terpretatur enim exclusio gaudii vel fu
turum iudicium quia in xpi passione ex
clusum est omne gaudium a filio mo
riente et a matre intuente. Et dixit
ad eum intra ad me domine mi intra ne

timeas. Mi dicat domina mea filio fi
li carissime video quod te totus mundus
reiecit. Quamvis altitudo non capit
latitudinem tuorum dolorum. Cor meum
dilatavi ad omnes tuos dolores por
tandos et capiendos. Intra ergo sic cir
cumfusus doloribus plenus intra mei cor
dis cubiculum. Qui ingressus taber
naculum eius id est virgineo corde sic
se doloratum ingerens et illabens oper
tus est ab ea pallio scilicet caritative
compassionis. Summa enim compassio materne
caritatis fuit pallium latissimum quod
xpi dolores potuit cooperire. Et dix
it ei. Da michi paululum aque quia valde
sicio ad literam quam dedit ei lac suum scilicet
carnem purissimam et in mente dolore
reliquatam filio bibendam porrexit.
Et id dicitur de ea illud quod sequitur v° ca°
Benedicta mater inter mulieres iahel uxor
aber cinei id est ioseph iusti ubi di
citur in tabernaculo suo. Aquam pete
nti lac dedit et in phiala principum ob
tulit butirum. ¶ Sitio hoc verbum sitio
potuit dirigi ad deum patrem hac siti
misterialiter dispensante. Sicut si
diceret. Pater manifestavi nomen tuum
hominibus opus consummavi quod dedisti
michi et assumpta natura passibilem
sic in tuum honorem conspersi ut omnibus ex
siccatis et effusis humoribus vite mor
tem videam instare quod finis est mee pas
sionis. Sicio tamen si possibile foret plus
facere. Et si tuus honoris est et volunta
tis in hiis acerbissimis penis tanto tempore
in holocaustum tui odoris desiderio me
ipsum offerre ut quantum est ex mee
voluntatis virtute nullo timeat fieri. Con
dicere potuit id quod dicunt sapiencie in
dicendo ix° ca° Sicies valde clamabis
quia ad dominum ait. Tu domine dedisti in
manu servi tui salutem hanc magno

ima atq3 victoria et en siti morior
Qui dicet. Dia fca q tu i maib3 meis
facienda posuisti sicio tn adhuc plq
fatere. Prima ex qo ptriu quo offensus es
fuit ifitu volo q caritas mea qua pla
candus es sit infita. Et e hic p ho no
tandu q licz oipotens ds ad solu tri
gita anor tru mun ut pax plus
timauerit cordis ihu et pegnacois e
ius holocaustu et pena et cruciatu
corpi ei9 i cruce ad solu triu horaz
restrinxit spatiu absit tn ut caritas
ihu horo breuiu timor fuit arracoe
ceterita n i chtu fuit dine volutati
aformis s simplicit 2 tolut et libe
cptu ex fuit si dine volutati placu
isset tn ab eo pond9 exige se ostu
lit p toto etiio p hore dim nois et
redeptoe huani gins i oi dolore
pdurare ocnalit et letuc. Et si
volutas reputat p fco in quotuq3
pcoze gra iformato qui deest facul
tas opandi. p ppo 2 qz ifinito sac
ficio reputata et acceptata fuit ta
lis volutas i hoc deo. Vere hoc
est recosiliacois sacficiu. redeptiois
ptiu infitu et plus bte tinitati pla
cabile q tot9 mudi culpe potuerit
displice. Vt meito copiosissima et
imensurabile caritate suus copiose
redepti. Huius imensurabil caritatis
incophensibilia sut vestigia. Job
xi9. Forsita vestigia dei cophehen
des et vsq3 ad pfectu oinpotente
repies. Excelsior celo e quia hec
caritas repauit angelos. profun
dior inferno qz liberauit patres
de libo. Logior tra qz mesura ei9
et latior mari quia latitudo cari
tatis xpi excessit latitudine culpe.
Et ideo tamq3 supexcedes preciu
potuit pfce redimie. Et figuratu

extitit in ioseph gen xl. Egressus
itaq3 ioseph ad terra egipti idest
xps ad mudu. 30 at cat anoz
qn stetit i cospectu regis pharao
nis. Ad littera xps tgita anoz cat
qn p predicacoem cepit i facie re
siste dyabolo. Interpretat eni pha
rao mutas aut demidas virum quia
diabolus hoiem mutauit de padiso
ad exiliu de inocencia ad malicia
de gra ad culpa. Fudauit domos
nalib3 et gratuitis sicut ex po mtr
de samaritano vulnato et nudato ac
semiuiuo relicto a latronib3 luce
Circuiuit oes regioes egipti qz cir
cuibat ciuitates et castella ad re
colligendu triticu aiaz. In qua ta
ta fuit multitudo tritici ut arene
maris coequaret. Et copia scilicet
caritatis ihu mesura excedet pcco
2 mor. Sic igit patet q xpus
sciuit ex amore nram salute. pp
ter qd bn dr. Ihs amore siciens.

Cogiste aia xpi morte re
depta et regraciare caritati cor
dis ihu no p triu horaz cruciata
tu sicut actu fuit i patibulo cru
cis s3 pro toto affectu et actu me
tis sue quo fcs est sacerdos meti
nu et potifex scdm ordine melchi
sedech neq3 iniciu neq3 fine vite
habes et no hns ꝑminu in sue
longitudine et latitudine carita
tis. Natiui ecia suis qz pfcus imi
tatorib3 illo sicio ingere voluit.
qd ipe in cruce moriens habebat
et icorpabat sibi oes copassioes
oes metis agustias oia corpis in
turia oia lacrimas suspiria oms
onerosas obediencias oes austerita
tes virtuosas ieiunioz fletuu aspe
ritatis vestimetoz frigoz caloz pe

iniuriarum quorumque obprobriorum vitupe
riorum vilitatum et iniuriarum quas vim
que ipsi pro suo nomine sustinerent. Vn
tali sic siti non fuit modicus cruciatus
consummatus suorum dolorum et amaritudi
num calici superfusus. Possunt etiam
quod anxie desiderabat istos suos elec
tos talem potum sibi dum viuerent in
hac vita in sui memoriam propinare leta
ter. Apostolus quod dicit Ihesus amore sitiens.
Ihesus felle potatur. Capitulum xxviii

De felle potu sitienti Christo
propinato tria breuiter conside
rare possumus quia in collegio
ministrante fuit signum seuissime crude
litatis. In Christo suscipiente fuit sup
plicium grauissime anxietatis. In typo
figurante ostendit iudicium malignissime
iniquitatis. Quo ad primum considera
quanta fuit crudelitas et impietas
malignorum quod innocenti et iusto homi
et dei filio sic omni honore pro sua salu
te sitiato in mortis angustiis constitu
to nec modicum aque frigide volunt
propinare, quin potius rabida crudeli
tate furentes acetum fel et mirram
diabolica arte conficientes potum impota
bilem suo propinauit actori. Non ut
puto idcirco fecerunt quia cum totum cor
pus Christi afflictionibus iaculassent. Odo
ratum et gustum videntes non afflictum
acetum cum mirra que sunt amara po
suerunt ut cruciaret gustum. Fel vero
odoris fedi ut inficerent odoratum.
Vnde psalmista. Dederunt in escam meam fel
et in siti mea potauerunt aceto.
¶ Quo ad secundum considera quante fuit
afflictionis in Christo talem potum ab
eis in sua siti accipere, quos ipse in de
serto manna habente omnis saporis su
auitatem potauerat. quibus tanta dulcia
beneficia contulerat. Certe hec ma
lignorum ingratitudo amarior erat
Christo ipso amarissimo aceti et fellis
poculo. Ante 21. Dederunt ei vinum bi
bere cum felle mixtum. Vnde conqueritur
ysaias capitulo 4o in persona Christi dicens. Vi
nea .i. synagoga facta est dilecto meo
idem Christo in cornu filio olei quia filio
pietatis et misericordie facta fuit in cornu
aduersitatis et seuicie. Vel in cornu
filio olei idest secundum glosam in summi
tate collis ubi montis caluarie in quo
ipsum dilectum dei filium crucifixerunt.
Et sepiuit eam sepe .i. cictura legis
et cerimoniarum. Et lapides elegit
ex ea .s. patriarchas et prophetas. Et
edificauit turrim scandens abrosim
vertice legis attollens. Vel edifi
cauit legem sublimitatis et torcu
lar pontificalis dignitatis. Torcular
secundum glosam hic intelligitur altare sa
crificii ubi a sacerdotibus effundebatur
sanguis malum. Expectaui ut faceret
vuas .s. delectabiles et dulces opera
tores quibus quandoque deus potaret. Fe
cit autem labruscas. Ubi non quod alii in
terpretes habent spinas, quia ad litteram
ipsum spinis coronauerunt. Similiter
habet fructus imperfectos quia non potuit
mala arbor fructus bonos facere. Na
la habet fructus inmaturos et pessimos quia
nulla dulcedine Christo ostendit. Sero
nus habet labruscas ut ad litteram re
feratur ad felleum poculum quod Christo
labendum propinauit. Labrusca na
quod dicitur a labo labis ut a labro qui
dicerent. Ego feci eis tot bona et ipsi
labiis filii mei fel labendum dede
runt. Vnde moyses deutronomium 32. Vua
eorum vua fellis et botrus amaris
simus. ¶ Quo ad tertium attende si
typo figurante iudicium malignissime
iniquitatis. Quanta ei malignitas

ē in xpiano et q̄ maxime ī religi
osō q̄ post finitā xpi passione
et resurrectoēm et glām assūptā
ac regnacōis gūam suo salvatori
ipoꝝ sicienti iusticia abhoiabiles
detestacōes et felleas amaritudies
et iurrata fastidia suoꝝ scelez ī
spurciciis carnis ī supbiis mentis
in iracundiis odiosis ī fastidiis oīb
bōi et acutis desideriis et studiis ō
mis mali curiose ꝓpinat. Unde
ꝑ hoc exponat illud Io. 19o. Vas
positū erat aceto plenū. Illi aute
spōgeā aceto pleno ysopo circūpo
netes obtulerūt ori eius. Cū gº acce
pisset ihs acetū dixit. cōsūmatū
ē. Et īclinato capite tradidit spm.
Vas istud mistice loq̄ndo eccīa ē
ul religio. Vas utiq gre vas e
lecois. qr q̄bz ī antiq̄s sctis z p
fcis pribz fuit q̄i vas auri orna
tū solidū oī lapide p̄cioso ecc 40o.
50o. Et vas admirabile opus excelsi ecc
43o. Ad vas ē z fuit positū i. fū
datū et stabilitū ī petra xpo. Sed
ꝓhdolor qm his tpibz ē plenū
aceto malignitatis z īuidie. Acetū
eī est vinū corruptū qd nam ca
liditatis et sapiditatis amisit ī
naturā frigiditatis z pugiditatis.
Sic hodie religiosi amiserūt cari
tatis calore ī odiū et īuidie raco
re. pu. 24o. Acetū ī nitro q cātat cā
mina cordi pessio. Estq hodie ī xpi
anis z religiosis spōgea cupidita
tis z avaricie. Sic eī spōgea sicca
attrahit aquā z retinz sic avari pe
cuniā attrahūt et abscōdūt. Et si hō
malū ē in sclaribz pessimū tū ē
ī religiosis. De qbz bnar. omne o sup
bissimus ē contrarius dicens. Video q̄ddā qd
sū dolore vidē nō dc. post aggres

sa xpi milicia cursū sclaribz ipli
cari negociis rursus terreis cupidi
tatibz īiungi tū magna cura eri
gere muros et negligē mores
Sub ptextu q̄z cōis utilitatis v
ba vendē divitibz z matrnis sal
vacoēs. Eq z cōtra sui īpatoris e
dictū garrire aliē. et sua tū lite
repetē nō audiete aplm ex ipso
regis tubicinante. Hoc ipm iam
delictū ē in vob q cōis lites qre
nō magis fraude patimini. Ita
ne mūdū sibi s se mūdo crucifixerit
ut q̄ area vix ī suo vico ut oppido
cōtenti fuerāt. mō circueūtes pvinci
as et curias frequētes regū noticī
as z pncipū familiaritates assecuti
st. In Bnardus in 14o. Curres vix
repta spōgea īplevit aceto. Est
q hodie ī xpianis et religiosis p
sopus ī porcis et exterioribz fumo
me. Sciunt eī fili xpiani z religi
osi suos fetores mutare odores sce
la virtutes ostēdē et relaxacoēm te
pida religiositatis augmētacone
glē et dignitatis ostētac. Disputat
eī de oibz suis frib a cedro lybāi
usq ad ysopū q egredit de piete.
3o Re. 4o. Tale q̄o potū mali xpia
ni z fili religiosi xpo morienti p ip
sis z sua siciēti statim gustacoēm por
rigit. Et io tū gustasset noluit bibē.
qr ipoꝝ cōtinua avaricia malicia
īvidia ypocrisis z spurcicia nō approbat.
Sz clamare cogit cōsūmatū ē. Qr
qn status religiois z xpiane pfcois
corrūpit. tc illius ē cōsūmata ma
licia. uñ 1o pe. Cōsūmet īquitas
pctoꝝ z diges iustū ecc. Daniel 9o.
Deficiet hostia z sacrificiū z ī teplo
.i. eccia et religiōe erit abhoiatio de
solacois z usq ad cōsūmacoēm tpse

nabit desolatio. Et ideo non restat nisi ut inclinato capite, hoc est assumpta et electa ac instituta nova sibi plebe vilium et despectarum personarum in medio illius reprobe nationis expiraret. Et quia illi corrupti qui aliorum debent esse specula et exempla, ac per hoc alios qui ex ore domini verba percipientes ad suas relaxationes et corruptiones intitulandas inducunt. Inde sic Christus Ihesus spiritum suum in manus commendare precinebat. In manus tuas commendo spiritum meum. Quasi diceret: Pater, corruptum est in mundo quicquid docui, passus sum fieri quicquid per meos veros exploratores probavi per degeneres filios. Et ideo nisi per te fiat reformatio, quomodo aliter fiat non apparet. Electos ergo per tuam sapientiam quos ab eterno ad hoc elegisti, quibus spiritum meum in manus tue cure commendo. Hec veritas divini cultus a phariseis et scribis, idest prelatis religiosis, et de sua iustitia presumentibus aufertur, et dabitur genti facienti fructus eius, idest humilibus et despectis abiectis et nullius momenti ab ipsis reputatis. Mathei xi°. Abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Hinc etiam vere dormientibus custodibus sepulchri nove resurrectionis, idest tepidis religiosis nove vite, nocte venerunt discipuli et furati sunt eum. Quia talibus nocte ignorantie relicta humiles et simplices furantur nobis Christum et regnum gratie et intelligentiam omnis boni. Et sic patet quomodo Christus amorem nostrum sitiit, propter quod merito dicitur: Ihesus amore sitiens. Patet etiam quomodo vere et iuste felle potatus, propter quod dicitur: Ihesus felle potatus.

Ihesus clamando moriens. Capitulum xxxvi.

Hoc fuit quando moriens Christus Ihesus consummatis iam omnibus clamans emisit spiritum. Quem quidem clamorem continuit patrem ad exaudiendum, terruit hostem ad fugiendum, manifestavit se deum ad confitendum, animavit hominem ad congrediendum. Primo ergo clamor Ihesu in cruce excitavit patrem ad exaudiendum. Multi namque clamaverant, sed tamen quodammodo videbatur deus dormire nec exaudiebat. Unde illud psalmi 21. Clamaverunt, nec erat qui salvos faceret, ad dominum, nec exaudivit eos. Unde conquerebatur Abbacuc i°: Usquequo domine clamabo et non exaudies, vociferabor ad te vim patiens et non salvabis? Quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem videre? Quare respicis contemptores et taces conculcante impio iustiorem se, scilicet hominem? Sed fortasse ideo differebas exaudire quia non erat qui iuste peteret, licet iusta peterent. Omnes enim peccaverunt quousque venit ille cuius causa non fuit succedere pati. Et cum clamore valido et lacrimis offerens exauditus est pro sua reverentia. Hebreorum v° et psalmo 16. Ego clamavi quoniam exaudisti me deus etc.

Secundo clamor Christi terruit hostem ad fugiendum. Sicut enim in bello communiter est clamor et vincentis quidem hostem terret, sic in bello a Christo contra diabolum pro nobis inito clamavit diabolus per ora Iudeorum qui clamabant dicentes: Tolle tolle crucifige eum. Sed in fine belli ut se Christus victorem ostenderet clamavit. Quo clamore sic territus fuit hostis ut statim fugeret, quia se victum cognosceret. Hoc figuratum extitit primo Regum 4°. Cum venisset archa domini in castra

resonauit est omnis israel clamore gran
di et personuit terra. et audierunt
philistei vocem clamoris. dixeruntque.
Quenam est hec vox magni clamo
ris in castris hebreorum. Et cognoue
runt quod archa domini venisset in castra.
Timuerunt que philistei dicentes. Ve
nit deus in castra. et ingemuerunt di
centes. Ve nobis non fuit tanta exul
tatio heri et nudius tercius. Quis nos
liberabit de manu deorum sublimium
istorum. Et infra sequitur quod vincentes tu
lerunt archam in templo dagon quo
archa. Caput autem dagon et due
palme manus abscise sunt. Et quo
sequitur quod vbicumque ibat archa in
terra philistinorum fiebat manus in
infectionibus. Et ideo ut infra sequitur
capitulo .vi.o Remiserunt eam per viam que ducit
bethsamis. Archa ista que venit in
castris hebreorum est xpistus ihesus qui ad lit
teram venit iherusalem ciuitate hebreorum
cum diabolo pugnaturus vbi factus est
clamor iudeorum clamancium ad pylatum
tolle crucifige eum. Clamauit que xpistus
ad quem clamorem cognouerunt philis
tiim idest demones quod archa domini ve
nerat in castra idest quod ille qui crucifixus
us erat archa dei erat. Cuius diuini
tas corporalis in isto habitabat et ideo
timuerunt dicentes. Ve nobis. Non fuit
tanta exultatio heri et nudius tercius
id est lege nature et scripture
quibus homines rapiebamus. Quis ergo
liberabit nos. Iste namque videtur homo
deus. et per consequens non debitor et cap
tiuus. sed dominus et predator noster.
Coram hac archa in inferno descendente
quo ad animam diuinitati vnita
cecidit dagon deus philistinorum
idest lucifer rex spirituum et ho

minum malignorum perdidit caput et
principatus. potestatem. et dominium.
Et due eius manus abscise sunt sci
licet potencia et sevicia. Et in or
bis terris philistinorum hec archa bene
dicta fuit manus infectionis. quia
vbique ipsorum potencias enervauit. *xpistus*
Remissa que est archa cum duabus vac
cis per viam que ducit bethsamis quia
anima illa sancta et diuina ligato hoste
cum duobus catervis patriarcharum et
prophetarum rediit ad corpus viuifican
dum in claritate resurrectionis. Beth
samis namque domus solis interpretatur
quia in resurrectione factus est xpistus cla
rior sole. ¶ Tercio clamor xpisti
manifestauit se deum ad confitendum.
Cum enim morientes deficientibus vi
talibus spiritibus vix valeant respi
rare insigne deitatis fuit quod morti
immediate propinquus sic alte clama
uit. Et ideo centurio videns quod sic
clamans expirasset deum ipsum con
fessus est dicens. Vere filius dei erat is
te. ¶ Quarto clamor xpisti animauit in
tres ad aggrediendum. Clamor enim
ducis animat milites ad pugnam sic
clamor xpisti morientis animauit martires
ad resistendum. Ad figuratum continetur
iudicum vii.o vbi dicitur quod cum gedeon
pugnaret contra madian dixit so
ciis suis. Tradidit eis deus in
manus nostras castra madian diuisit
que trecentos viros in tres partes et de
dit tubas in manibus eorum et lage
nas vacuas et lampades in medio
lagenarum. Et dixit ad eos. Quod me
facere videritis hoc facite. Ingrediar
partem castrorum et quod fecero sec
tamini. Cum personuerit tuba in ma
nu mea. vos quoque per circuitum castrorum
clangite et conclamate deo et gedeoni.

Et sequitur. Cumque per girum castrorum in tribus personaret locis et ydrias confregissent tenuissent sinistris manibus lampades et dextris sonantes tubas clamaverunt. Gladius domini et gedeonis. Omnia itaque castra turbata sunt et vociferantes et ululantes fugerunt. Gedeon iste qui interpretatur circuiens dei filium significat qui in deitate consistens immobilis in nostra humanitate factus est mobilis. Madian qui interpretatur iniquitas vel contradictio significat gentiles tyrannos scismaticos vel hereticos qui ex sua iniquitate veritati contradicunt. Sicut ei sanctus symeon in luce 2° dixerat. Positus est hic in ruinam et in resurrectionem. Et apostolus hebr. 12° Recogitate eum qui talem a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem [sustinuit] etc. Trecenti socii gedeonis, id est xpi fuerunt martires et milites eius qui pro fide trinitatis bellabant. Vel dicuntur trecenti quia tribus virtutibus scilicet fide spe et caritate inflammati xpm defendebant. Judicum 7° In trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos etc. His dedit xps tubas in manibus, id est predicationes in verbo et opere, lagenas vacuas corpora videlicet a vitiis vacuata in quibus erant lampades anime scilicet lumine claritatis et veritatis splendentes et igne caritatis calentes. Ad hos ergo clamavit xps dicens. Quod ego fecero sectamini. Cum personuit tuba in manu mea etc. Tunc namque clamavit quando dixit in luce. ¶ Si quis vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Quo clamore martires animati ydrias confregerunt, id est corpora passionibus sponte exposuerunt. lampades sinistris manibus tenuerunt, id est virtutes anime in adversis ostenderunt. Et sonantes tubas clamaverunt. gladius domini et gedeonis, id est in pectoribus xpm dei filium esse predicaverunt et affirmaverunt. et omnia turbata sunt castra, id est victi sunt principes et tyranni gentiles confusi scismatici et heretici. Et quare quia insistebant trecenti viri id est universi martires buccinis personantes. Unde per hoc exponi potest illud apocalypsis 10° Vidi angelum descendentem de celo, id est xpm a patre missum amictum nube, id est humana carne vestitum. Iris in capite virtutum varietates in mente. Facies eius ut sol, id est conversatio clara et splendida. Pedes eius tanquam ignis, id est caritate flammantes. Et posuit pedem suum dextrum super mare, id est bona eterna mundo proposuit. Et sinistrum super terram, id est malorum eternorum comminatione a terrenis mentes revocavit. Habebat libellum apertum in manu sua, id est predicationem veram in voce et opere. Et clamavit voce magna in cruce pendens. Et cum clamasset locuta sunt septem tonitrua, id est universitas creaturarum animata ad loquendum. Vel ista septem tonitrua sunt septem verba que ihesus clamavit in cruce. Que quidem verba processerunt ex corde et ore xpi ihesu mirabili dispositione. ¶ Ubi attende quod in corpore xpi ihesu tunc fuerunt scilicet inestimabilis acerbitatis dolor inextinguibilis caritatis ardor, insuperabilis strenuitatis vigor. Unde tunc quodlibet verbum a xpo in cruce prolatum continet. Sed explicemus primo de amore in quo est omnium fundamentum. Verbum enim primum fuit mire remissionis criminibus perpetratis. Largitionis apostoli domini. Confederationis matris et discipuli. Expositionis corporis sui. Attractionis elongati animi. Consummationis divinorum decreti. Recommendationis electi collegii. Primum ordine primum verbum ab eo prolatum cum crucifi-

ignosce illis etc. Secundum cum dixit
latroni. amen dico tibi hodie mecum eris
in paradiso. Tercium cum dixit mulier
ecce filius tuus etc. Quartum cum dixit deus
deus meus ut quid dereliquisti me. Quin-
tum cum dixit. Sicio. Sextum cum dixit
consummatum est. Septimum cum dixit pater
in manus tuas commendo spiritum meum. In
primo igitur verbo quod fuit mire remis-
sionis cum pro peccatis dixit. pater ignos-
ce etc. ostenditur primo excessiue caritatis
amor cum ipsis et crudelibus hostibus
non solum de corde pepercit sed etiam cum ver-
bis pro ipsis irresistibili efficacia apud
patrem aduocauit. Unde non allocutus est in
dicens quod pater non flectitur sed primo nomine
suo blanditus est genitori concludens sibi
quod nichil debet filio denegare. Set
etiam dixit exarma vindicta pondera
sed dixit ignosce. Quasi diceret. Et si iusticia
punicionem competit ex actibus suis
misericordia tamen remittat ex gemitibus meis.
Illud autem dilatum illis refert ad illos
scilicet crucifixores tenes debiles infirmos
corruptos et ad malum pronos ex in-
fectione nature. Quasi diceret. Pater non primae
ac spes indignationis in illis qui ipsi non sunt
separati spes quod ex ipsa malignitate
offenderunt. sed ex tenuis sue pondere scelei-
bus inciderunt. Unde et pro tota ipsorum igno-
rancia allegat dicens. Quia nesciunt
quid faciunt. idest redemptionis mee bo-
num et mirum amoris modum non cog-
noscunt. Unde potuit xpistus allegare pri-
mo racione prima. Scio quod tu es deus clemens
paciens et misericors et ignoscens super ma-
licia. Adiscias secundo humana malicia in
dulcius ihesu crucifixi doctrina tuas non
ponderare iniurias et pro ferventi tibi
gratiose toto mentis incendio diuina ora-
re maiestatem. Secundo hoc verbo ostenditur
immense amicitatis et acerbitatis dolor-

dum dignitatis persone sue et acerbitas
illati supplicii et caritas sic fuerit is-
sima cordis sui sic ab omnibus ignoratur
et magis recepit. Tercio in hoc verbo
ostenditur extense probitatis vigor quo
crudelium persecutorum suorum iniurie cum
pharisei suplicans ea caritas et dicens
pro nichilo sic excessiue remisit. Unde
bernardus super cantica sermone 23. pietas
hoc verbum dicit. xpistus flagellis cesus
spinis coronatus clauis confossus patibulo
affixus obprobriis saturatus omnium dolorum
immemor ait. pater ignosce illis quia nesci-
unt quid faciunt. Hic multe miserie cor-
poris hic multe miserie cordis. hinc
dolores hic miseraciones hic oleum exul-
tacionis hinc gutte sanguinis decurrentis
in terram. ¶ Secundum verbum fuit mire
largicionis aperti domini cum dixit latroni
amen dico tibi hodie mecum eris in pa-
radiso. In quo verbo fuit amor dulcorosus
quod super. Ihesus latrone erigens et ihesus
dans preparatus munitum est salus qui
ihesus cumdem dilexit latronem. Dolor an-
gustiosus quia eum fuit modicus dolor
menti bonitati ihesu quod de toto cetu disci-
pulorum et omnium pro ipsum gressorum et que
mirie illius aplicitus collegio sic in om-
nibus ab ipso dilecti non fuit inventus nisi
unus qui in eum perfecte crederet. Vel sibi in
cruce pendenti digne compassionis proferret
lamentum. nec sue dignitatis debite
adoracionis cultum primo latrone contribue-
re. cruce omnes sui dilecti dispersi ipsum solum
sinebant mori excepto iohanne qui
etiam iuxta latus ihesu dolorose ipsum de-
plorans eius diuinitate non credebat
plena fide. Unde non est inventus qui redi-
ret et daret gloriam deo nisi hic alieni-
gena latro. Vigor vigorosus in hoc
verbo patet ostenditur quo neque blasphe-
mus et querelis tantis superatus confusus

aut tocul[?]at⁹ fuit. tātis dolorib; sic
grauiose receptus qui in alta sede
oīpotencie et sue maiestatis regie
se sedē sentiret. Nota q̄d' sicut īpa
tor eṫnus de oīb; gloriose triūphās
officia distribuit sue donacoīs cū
tāta certitudine et honorificās dñi
sanctis latrīn ɔferēs padisū ꝛc̄.
Vn̄ ambrosi⁹ ī quodā s̄mone. Actor
igit̄ pietatis ī cruce pedēs testam̄
tū condidit. singulis pietatis opa
dist̄buēs aplīs psecucoēm iudeis
corp⁹. pr̄i sp̄m v̄gini paranimphū la
trōni padisū. pctōri infernū. xp̄ianis
penitentib; cruce. Hec ambrosi⁹.
¶ Tercium v̄bū xp̄i fuit mulier
ecce filius tuus. Et discipulo. Ec
ce mr̄ tua. cōfederacoīs mr̄is et
discipuli seu mistice p̄sulis ꝛ s̄b
diti. Ubi nō p̄mo q̄ cū tō electoꝝ
multitudo ɔtineat̄ in p̄latis qui
p mr̄em ꝛ mulierē. et s̄bditis q̄
p discipulū ꝛ filiū signficat̄ miro
caritatis fedē. subdito p̄latis ꝛ ecō
uerso vinciut̄. ut mr̄is et filij in
signiunt nōe. Et io in h̄ v̄bo
ondit̄ p̄mo affect⁹ amoros⁹. Pa
cū p̄lati vocat̄ mr̄es. dictat vis
cerā m̄rna se h̄re debē. et pie
cōsolacoīs affat⁹ et sollicite pui
sioīs suīt̄s⁹. ut si nēce fuit inꝑe
pietatis m̄rne sibi ipīs esuriat.
ut faciet vīscrā pupilloꝝ. h̄ntes
duo m̄rna vbēa ad fouendū ꝛ nu
triendū. nō tyrānica dn̄atūa uel
pōposa fastigia ad spoliandū
exemplo illi⁹ b̄ndī mr̄is pauli
dico apl̄i q̄ filios q̄s ī xp̄o regenu
erāt sic diligebat. ut ī ipīs tinsfēc
t⁹ diceret. Q̄s infirmat̄ et ego nō
infirmor. Q̄s scandalizat̄ ꝛ ego nō
vror. Et ɔcludēdo dicit. Qui b; oīā

fc̄s sū. Quc mr̄ duo vbēa se h̄re
ondit. cū dyonis. Gaudē cū gaude
tib;. flere cū flentib;. Ut vini pi
etatis m̄rne vber bn̄ appetētib;
lac effundat ɔpassioīs. Aliter nō
delinquētib; vinū correpcoīs. Pro
cū deb; dilcōne correpto cū[?]re
s; distrete se dnt eq̄li̇t tepare.
Un̄ grḡ ī pastorali ar̄ .xi.ᵒ aut Re
cesse q̄ppe ē ut q̄sq̄s sanādis vul
nerib; p̄est ī vino morsū dolo
ris adhibeat. ī oleo mollicīē pi
etatis. q̄te⁹ p vinū mūdet̄ putre
do p oleū sananda foueant̄. ap̄s
tenda ē ergo leuitas cū seuītate
faciendū q̄z ē q̄ddā ex vtroq; tē
pamentū. ut neq; m̄lta asp̄itate
exulcerent̄ subditi. neq; nimia
benignitate soluāt̄. Et inf̄. Sit
itaq; amor. s; nō emolliēs. sit ri
gor. s; nō exasp̄ans. Sit zelus
s; nō īmoderāte seuiēs. Sit pie
tas. s; nō pl⁹ q̄ expediat p̄cēns
ut dū se ī arce regiminis iustīcia
clemenciaq; p̄miscēt. h̄is q̄ p̄est
corda subditoꝝ et t̄rēdo demul
ceat. et ad t̄roꝝ reuerēciā demul
cendo ɔstringat. Hec grḡ⁹. Un̄ p̄
lat⁹ q̄ tāle mr̄ est. dicat filio ill⁹
cāt̄ ca⁹. Ueni dilcē mi egrediam̄ in
agrū ɔmorem̄ ī villis. mane sur
gam⁹ ī vineā. videa⁹ si floruit
vinea. si flores fructus p̄turiūt
ibi dabi tibi vbera mea. Un̄ xp̄c
tū dr̄ mulier p̄latis ɔue[?]sic
q̄ ad ɔparandū s̄bditis. suos dul
ciuminae defectus exp̄ssos nōe
mulieris. Q̄ri diceret. Quid s̄bditis
vinū correpcoīs adhibes. cōside
ra q̄ tu es mulier .i. p̄sō defec
tuosa ꝛ tē stati adhibebis oleū
misācoīs. Uel cū dicit mulier

onde voluit platis gratiae dnt co
tepori 2 gratiori spualis parande
plis et ipoz reforcori 2 educatiori
salubri. Et q sciant se bre filios
no servos quib3 dnt pvide de suis
no ipis spoliare. Rursus cu dixit dis
cipulo. ecce mat tua. onde volu
it subditis q ad platos suos de
bet filiales bre respectus et i oi
dilcoe 2 estiacoe pia tanq de ama
rosis matrib3 de suis supiorib3
estiantes. Et qust duru aut as
peru ab eis manare videt no
de tyrannide odij s3 de medullati
amore manare credat. ¶ Secu
do i hoc vbo exprimit respectus
dolorosus. na cu dixit mulier ec
ce filius tuus demando thoem
q dicet. Mulier p tuo dilco ihu
i filium spos sci in te virtuose gcepto
pris filiu accipe zebedei filiu ho
mine puru 2 gpacoe mei vile qr
ipe tuus dilcs ihs que genuisti
corpalit ut i oculis tuis finitur
p suppliciu dure mortis. Vn hac
demracoe ecce tota gdicem dolo
rosa tu sue metis q corpis ipe
met ihs mris visterib3 igerebat
s3 2 ipemet ihs gsidacoe recipta
des ciustancias doloz suoz suo as
pectu vtroqre videbat. ¶ Tn
i ho vbo audit pcessus vigorosus
cu matre discipulo recomedantu
tura 2 discipulu iseruit i cauta
te mra. Solet ei dolorib3 vic
ti sic suis occupari pcis ut de
alienis curis cogitare no sufficiat.
¶ Tertiu vbu gtinet mira expo
sicoem sui cu dixit. Deus meus de
meus ut qd dereliqsti me. Quod
vbu pmo amore stendit. qr

cu eade sit derelicto et exposito
pris 2 filij no vt aliud dicere
pt. Ut qd dereliqsti me. qr resp
tu recipco sup ipu amore gti
2 admiradu stupendu et alijs ad
mirabile pclamare sui expocem
ad ta horribile genus mortis pro
sit ipis 2 mgris. Cuius to nulla
pti ro assignri q sue testiabilis
caritatis icophensa mesura. Sci
at ergo se no dilige q se no vult
ad difficilia q3 p dilcone dispo
ne et expone. Et q n pfre deu
diligit q semetipm no dereliqt
nichil sibi de pvato amore reti
nes. Amor nanq dei opat mag si
est si at opari renuit amor no
e ut vult ggs. Sca de derelictione
pris hetur figa 2 pali. 32o. de e
zechia de q dr. q deus oib3 suis fecit
psp q volut. attn i legacoe pn
cipiu babiloie q missi fuerat ad
eu r i passioe sibi illata p pri
cipes. Dereliqt eu deus ut tepta
ret et nota fieret oia q erat i
corde eius. oia silit fig sue dilcoib3
¶ Secudo hoc vbu dolore ondit
q dei dura sententia devota mens
ihu p oib3 pctorib3 i scipo reti
piens pondus oim doloz pfusse
sentiens fodeans et iuves q ad
prem qrula lametatoe pclamat
q sic passiorb3 et crudelis mor
tis opprobriose sit datus. ut q illius
bre vmois 2 imolabit colomis
quo i dei supposito e ipa dolo
ta na iserta videat oblitus pri
mus affectus zelo iustitie sue et
sic crudelitati apioz comisisti
et sue voluntatis lindibrio dereli
qt. Attede at q na ipi passi
bilis alia derelictois grola mayo

... expssiua doloris tm sue di
initati exprimit et pruo amori
q etia nob cu nixta cpassioe in
mundam cpoit. Nd tu cetis iustis
et electis dei p suo hore etatibz
isfluxus diui dulcois qi tota sup
posuit et tepauit vehemencia illa
ti doloris. plus ipe e qntu ad ho
pter ceteros i passioibz derelict9
ut tu inesse patet. qntu illa na
passibilis pati potat sn refrige
rio aliq. et qntu reqrebat cple
mentu illi9 incstabilis mesure qua
sibi etia sapia iusticia exigente
statueat et qntu tatoz scelez reqre
bat copiosa redepcio. Et ho etia
attestat pfcoi vtuali om habi
tui mentis xpi. ucto ei fortius pa
tit vtt9 nullo habito dulcoe n
amoe ipius met vtutis et rati
dis vtualis tato e sublimior act9
q ab ipo pcedit. Potes etia cogi
tare q nr xpi passio nr ais act9
totius sue vite passibilis e aliq
cparabilis passioi ul opatoi alic9
sancti qntucuq acerbe. Immo q
pl9 est totu q fuit doloris et vtu
alis passiois i oibz mebris suis
mlto pl habudanci9 fuit i capite
et fote om doloz moz vtualiu.
Ergo tm et no plus passi st oes
sci et vtualit doluert qntu sibi
ipe ihs eos vniuit. ut meb. et q
tu dignus est sue passiois colla
re dolores. Qui dolores eis coi
tant tn qntu reqrit btitudis sta
t9 que in ipo m et ihu sicut me
bra ipius sut in retributoe etni
pmii suscepturi. Sunt aute do
loribz naturalibz ut etia viole
ter illatis ipis electis inmanita
tate ... multo dolorosius

cpass9 est ipe xps et i se mirau
da cpassioe retorsit. q aliqs qntu
cuq deuot9 ut etia ipa mater sua
ppos dolores potuert degustare.
Et hoc pesato qndu doloz inesti
mabiliu xpi modica sut dolores.
q sut qbuscuq sctis alijs illati. Om
nes em dolores electoz ipe gus
tauit dum viuet i carne vtuali gus
tu mentis sue et oes accepit ut s
pos qz ppoz mebroz. Sic etia oes
actus gre et vtutu q vnq fuert
sci ut fient i huana na et inde
oia causa meriti et dine accepta
cois accipiut. Sic em i qntu cop
hensor fruebat plene pmie ale
toz om. Nd apls dicere volt eo
ait ad ephe. 4o In caritate veste
tis i illo p oia q est caput m
xpus ex q totu corp9 copactu et co
nexu p oem iuctura subministtois
scdm opacoem i mesura vniuscui
mebri augmentu corpis facit i edi
ficatoem sui i caritate zc. et totu il
lud caplm de hoc. Pt et alit hic
expoi saluz. Deus me9 de9 me9
ut qd dereliqsti me. Quia ipse
solus pugniut ex ppa gra liber
ab oi adiutorio, cui gra sua tanqr
radici meriti deberet cnecti. Et
io in seipo fiebat to suoz doloz
supportaco. Quia nullus sibi pote
rat plene cpati. s ipe paciens et
cpaciens tenuit dolores et actus.
Sn ad modu magni maris int
riu9 latissimi abitu ipius inun
dacoes et fluct9 semetipos allidut
sic dolores xpi mirabilibz in se
reflexibz et reqpacoibz qi infi
toz respectum immensurabilis ca
pacitatis mentis illi9 semetipos
alliserut cofringendo et coquas

scando mente et ad multum carne
bnda alibi. Nullus autem alius sic
potuit sic relinqui quia nullus habet gra
tiam aut habuit aut habebit in cre
xpi meritam. Immo nullus cum est aliquid nisi
id quod ipsum xpus in semetipso facere
dignatur. Et ideo nullus in passione de
linquitur quam iste agit et patiatur cu
illo. Unde suis ipse confessum cum pau
lo de persecutore sanctorum qui ipsum perse
queretur redarguit dicens. Saule saule
quid me persequeris. Sicut enim in uno
tito vero cibato suscepto visitato ves
titum sit in quolibet suorum paciente
patitur. Derelicta etiam fuit sola
in hiis doloribus pia mater ut sola ip
sa morienti deo digne compateretur. Vsa.
lla. Mulierem derelictam et merentem
spiritu vocavit dominus nomine tuum. Quanto
putas tunc dolore commota illa de
notissima et dilectissima mens sua
in auditu clamoris letalis dividen
tis illam carissimam animam a corpore et
in aspectu devotissime faciei eius de
colorate in effigie mortis. Quam ipsi
illi et scelesti iudei ad ipsum spec
taculum insaciatum convenerant ex
tam apto parato qui compellebant reu
ti percucientes pectora sua in signum
penitudinis et compassionis per aspectu
tam amantissime devotissime quam mortis.
Cuius etiam xpi derelictionis figuram
tenuisse videtur helias ad literam 3o
Regum. Quid inquit hic facis in cruce
agis helia. At ille respondit zelo ze
latus sum pro domino deo exercituum quia
dereliquerunt pactum domini filii israel. Al
taria tua domine destruxerunt prophetas
tuos occiderunt gladio et relictus
sum solus et querunt animam meam ut
auferant eam etc. ¶ Tertio hoc

verbum vigore perpendit. Dum sic se
cum confidentia proprie innocentie patris
divini super se sinat tam dolorose quam
admirative proclamat. Solent enim
desperati pro suis sceleribus male sibi
conscii vix ipsius iudicis vel modicum pos
se aspectum sustinere. Considerans namque
iste omnem suam perfectionem et perfectissimam
suam innocentiam tam mentis quam carnis
et dolorosum supplicium mortis et pro
nitate dimittatis in sua anima et car
ne et quod ipsam dimitate cultu per
fectissime perfectissime iusticie semper honora
vit numquam ab eius voluntate vel in
puncto discedens securius et confidenter
allegat ad patrem quod nullo modo dere
linqui debuit ad penam vel modi
cum pro modico suum reatus scelere nisi
hoc fecisset inestimabilis dilectio cari
tatis tam dei patris quam sui pro nobis
miseris redimendis. Et quare hic est
stupor admirationis nulli menti ple
ne comprehensibilis ideo in isto verbo
fortissime clamasse refertur ipsum
vocis deum suum utique suum tamquam in
nomine suppositum quod innocentie cultus
veri a cuius voluntate numquam declinavit
in puncto. Ideo potuit xpus pro alle
gare illud psalmi. De ventre matris
mee deus meus es tu ne discedas a
me quoniam tribulatio proxima est et non
qui adiuvet. ¶ Primum verbum fu
it mire attractionis omnium ad se sub
sitis vocabulo cum dixit. Sitio. Quod
quidem verbum fuit delectationis visceo
se. Primo sicut ille quod bibitur delici
ose recipitur et subito ad intima ve
tris attrahitur. Sic et ipse in ardore amo
rose sitis omnes electos suos deliciose
bibit sibique incorporat et ad intima
cordis sui et ad archana glorie de
lectabiliter introducit. Unde et ipse de se

p(re)dixerat io. 12. Et ego si exaltat(us) fu
ero a terra o(mn)ia traha(m) ad meip(su)m.
Q(uo)m(od)o ergo p(ro)p(ter) amorosa(m) siti(m) bo(n)i Ihesu
no(n) trah(er)et(ur) (con)stat se no(n) e(ss)e de o(mn)ibus
s(ed) q(ui)a su(u)m esse no(n) est n(isi) male esse
nisi m(en)s suauia viscera Xpi Ihu et
p(re)cordia Ihu indueret. et sit ip(s)e ta(n)
q(uam) Ihu dign(u)m poculu(m) i(n) amore liq(ua)
tus. Afflictio(n)is dolorose q(ui)a in(n)u(m) de
siderati iusticia et (con)sacro(n)em g(ra)ta
et florida eta(m) tante abhorrat(i)o(n)is et
tante amaritudi(ni)s sibi potanda ige
rit sp(iri)tu(m) impia me(n)s sic(ut) sup(ra) ca(pitul)o.
Ihs amore sitie(n)s aliq(ua)l(ite)r est expo
situ(m). Obtentio(n)is victoriose q(ui)a no(n) so
lu(m) no(n) succubuit mortis doloribus
quos recepit. s(ed) eta(m) p(ro) (con)ti(n)uo hore
et n(ost)ra redepc(i)o(n)e si foret ne(cesse) a(d)
plu(r)es sitire se dicit. sicut sup(ra) d(ict)o
ca(pitul)o d(ict)um est. q(ui)a amor vinces o(mn)ia
quo in bo(n)o Ihu o(mn)es sue me(n)tis
et corporis vicisti cruciat(us). ¶ Sex
tu(m) v(er)bu(m) fuit mire (con)sumac(i)o(n)is di
ui decreti. Co(n)sumatu(m) est. Q(uo)d v(er)
bu(m) est caute attende(n)d(u)m. Vbi no(tandum) q(uod) e
vangelista p(re)mittit. Scie(n)s at Ihs
q(uod) o(mn)ia (con)sumata s(un)t in eius passio(n)e
et morte o(mn)es figure. o(mn)is p(ro)phetie
o(mn)ia sacrificia. o(mn)ia dei p(ro)missa. o(mn)ia dei
p(re)cepta sicut deduci posset p(er) tota(m)
sc(ri)pture latitudine(m). Co(n)sumate
s(un)t eta(m) in eius corpe o(mn)es angustie
illusio(n)es derisio(n)es despectio(n)es p(er)
g(ra)uac(i)o(n)es lassitudi(n)es. fames. sitis.
vigilie. flagella. spine. suspiria. i(n)
terna desideria. Vn(de) tu(n)c q(uan)d(o) libet m(en)
b(ru)m suu(m) accepit suppliciu(m) (con)sumat(us)
e(st) o(mn)is modus amoris ut ia(m) no(n) cor
h(omin)is sed obstinac(i)o demo(n)is illius
te(n)s(er)at(ur) i(m)p(re)ssi(n)e me(n)tis q(ui) tot si(g)
nis (con)sumati amoris receptis a
bono Ihu se no(n) in o(mn)is amoris p(er)

fectio(n)e bo(n)i Ihu reclama(n)do (con)su(m)
met. Hec est verbu(m) o(mn)is p(er)fectio(n)is et
g(ra)tie q(uo)d abbreuiat cursu(m) totius n(ost)re
p(ro)longate et distractiue malicie in
(con)sumac(i)o(n)e amoris Ihu de quo d(icitur). Ver
bu(m) abbreuiatu(m) fecit d(omi)n(u)s sup(er) t(er)ra(m).
De quo ysa. 28. Consumac(i)o(n)em et ab
breuiac(i)o(n)em audiui. Hui(us) (con)sumati
amoris Ihu figu(r)a exp(re)ssa videt(ur) fuisse
illa de archa de q(ua) dixit deus ad noe
gen. 6. Fac tibi archa(m) de lignis le
uigatis mansiu(n)culas in ea facies et
bitumi(n)e lini(r)es i(n)trinsecus et extrinse
cus. trecentor(um) cubitor(um) erit longitu
do arche. quinquaginta cubitor(um) latitu
do illius triginta cubitor(um) altitudo
eius. Fenestra(m) in archa facies et
i(n) cubito (con)sumabis su(m)mitate(m). Hec ar
cha ista fuit Xpi vita de leuigatis
lignis et politis. idest p(er)fectis exem
plis (con)parata i(n) petri 1o. peccatu(m) no(n)
fecit neq(ue) dolus i(n)uent(us) est i(n) ore
eius. In q(ua) fueru(n)t diu(er)se ma(n)siu(n)cule
idest viue(n)di forme et exe(m)pla p(er)
fector(um) et i(m)p(er)fector(um). O(mn)i(u)m e(n)i(m) in se ge(s)
sit p(er)sona(m). Et ut dicit aug(ustinus) libro
de doctrina xpiana. Q(uo)d o(mn)is Xpi
actio n(ost)ra e(st) instructio. Lin(i)ta fuit
Xpi vita bitumi(n)e i(d est) supposito di
uinitatis intrinsec(us) et extri(n)sec(us) ma
stiliz et corpe. Q(uo)d e(n)im fuit vita di
uina q(ui)a dei h(omin)is eius longitudo
fuit trecentor(um) cubitor(um) q(ui)a i(n) tota su
a vita bo(nus) Ihesus p(er)fectissime tolerit s(ua)
mitate ab ipius volito nu(n)q(uam) diste
dens. Latitudo e(st) quinquaginta cubitor(um).
In ano (quinquagesimo) fiebat remissio o(mn)i(um) de
bitor(um) reuocac(i)o exuliu(m) manumissio
s(er)uor(um) redepc(i)o et restitucio possessi
o(nu)m ut exp(re)sse h(ab)et(ur) leuit. 25 et
26 et 27o. capitulis. Quia p(er) Xpi vi
ta(m) remittu(n)t(ur) pecca(ta). reduc(u)nt(ur) exules

ad padisi priam. liberat servi.
Apls ad gal. Itaqz iam non sumus
ancille filii idest veteris sed libere
noue scilicet vite xpi qua libertate
nos xps liberavit. Restituunt do
na et gre huius vite. Altitudo fuit
30 cubitorum quia 33 annos xps in ascen
sione huius mortalis vite habuit. Que
vita consumata est in cubito scilicet anno
rum mensura unius id hebre e°. Una
enim oblacione qua scilicet uno cubito
consumavit eternum sanctificatos in
¶ Secundo verbum est fuit penalita
tis intense. Ita tamen de xpi doloribus
satis sit dictum supra in pluribus locis
specialiter tamen hoc hic concluditur quia in gus
tu felleo et amaro quo sua consuma
ta sunt in suppliciis membrorum et in toto
passionis sue cruciatu consumata sunt
omnium modorum dolendi genera conclusit
quod in eisdem doloribus consumatur et vi
ficio saltates hodie et cras et tercia
die consumor. Et 2 esdre p°. Consu
mata sunt que pertinebat ad sacrificium
dei. Et sapie e°. Consumatus in bre
vi complevit tempora multa. Placida
enim erat deo anima illius propter quod propera
vit educere eum de medio iniquitatum
¶ Tercio verbum istud est vigorosi
tatis immense. Hoc enim verbo vigoro
sus bellator ihesus triumphale vic
toriam de omnibus se habuisse patenter
ostendit. tamen super illum hoste antiquum con
tra quem pugnare venerat in morte inferni
tatis nam omnia sua retorsit iacula
et omni quiescenti modo est super caput in
piis serpentis iniecta confusio ut in xpo
ihesu et in omnibus membris suis fit de
ipso serpente maligno consumata
victoria. Dicit quod longa sima brevis
verbi in quo quicquid est a deo detre

tum quicquid patribus repromissum quicquid in decur
su scripture contentum quicquid e utile et
superhundans ad nostre redempcionis bo
num quicquid excogitari ad exprime
dum amoris excessum quicquid potest
fieri ad gloriosum obtinendum triun
phum est sic mirifice consumatum.
Unde ipse dixit patri iohannis 16°. Pr
manifestavi nomen tuum hominibus quos
dedisti michi opus consumavi etc.
Et apostolus ad hebre. 2° ait. Dece
bat eum propter quem omnia et per quem
omnia qui multos filios in gloriam ad
duxerat auctorem salutis eorum per pas
sionem consumari. Cuius passionis co
summacione velut victorioso triumpho
consumatus est hostis antiquus sicut
exposite ysai. 29° predixit dicens. Ad
dent mites in domino leticiam et pau
peres homines in sancto israhel idest in
xpo exultabunt supple sicut vic
tores quoniam defecit qui prevalebat co
summatus est. illusor scilicet diabo
lus. Succisi sunt omnes qui vigila
bant super iniquitatem. ¶ Septimum
verbum est mire recommendacionis e
lecti collegii et reduccionis in deum
omnis sui sicut tamen dixit. Pater in ma
nus tuas commendo spiritum meum.
Ubi attende quod iste qui exivit a
patre et venit in mundum quasi ha
mus piscacionis paterne et tamquam
sagena caritatis latissime in ma
ri mundi huius a divinitate iactata
ad litus reducitur pormi pectoris ple
nus omnibus electis et perfectioni
bus virtualibus et omnibus adiuto
riis et meritis nostre salutis. Et in
tellectus et affectus dei hominis actu
ali et singulari respectu in ipso
sue mortis dolore omnes suos elec
tos et omnia eorum merita dilatata

cum tute complectens in manus recomme
davit patri suo et unica sequi mit pu
terna viscera collocavit. Dum expira
ret in morte. Unde de suo nichil
sibi reliquit dum exivit de mundo.
Unde figuratur per david primo Regum xxx°.
Surrexit itaque david mane cum in
cubuit sol caritatis in cristo et com
mendavit gregem custodi idest deo
patri et ommissus abiit plenus sa
lis meritis totam patriam gparuit
maiestate. Secundo verbum istud con
tinet dolorem intentissimum quia videtur
benedictus ihesus paterna alloqui pie
tate. Quasi diceret Ecce pater sanctissime
vides quod totum meliose de mundo ei
tior vides quod ab hominibus vilipen
dor. Omnes enim maledicunt michi.
Vides etiam quod ab omnibus discipulis
meis derelinquor. Omnes enim me solo
relicto fugerunt. Vides quod in omnibus
membris meis singularibus tormen
tis excrucior. Vides quod non est pun
ctus in meo corpore qui singulari
non sit repletus dolore. Vides quod
dissipatur armonia corporis ut iam
ibi anime vita subsistere non possit. Nec
est locus sub celo me dignus nisi
mee pie gemitrix affectus qui sic
est meis doloribus repletus ut aliquid
ultra capere non possit. Anima igitur
mea ex suorum immensitate dolorum
magis mente virginis opprimeret quam
consolationem conferret. In solo ergo
pelago tue divinitatis potest meorum do
lorum angustia in delicias absorberi.
Et ideo sic doloratum meum in tuas de
liciosissimas manus spiritum exspirando
committo. Unde in psalmo 30° figuraliter qui
33 anno etatis david in persona cristi
predixit. Educes me de laqueo quem sta
tuerunt michi quia tu es protector meus.
In manus tuas domine commendo spiritum me
um. Tertio in hoc verbo miro modo trium
phalis victoria refulget cum spon
sus ille electus benedictus ihesus qui tamen qui
tus fuerat et mundum peregrinus intue
rat ad divinum conquirendum honorem per
laboriosissimum cum antiquo hoste et
omni malicia eius tamen plus assumpsit
de quo iam consummata victoria omnes
electos sicut predictum est in seipso per
triumphando recolligens de campo huius
mundi in locum possessionis secure et
quietis eterne premissis peccatoribus cum ipso
o intuitu perpetue pacis. In cuius vic
toriosi triumphi signum in puncto mor
tis sue in statu in quo ceteri morientes vix
possunt vel modicum flatum emittere qui
tuba triumphali sic predictum verbum vic
toriose clamavit quod mundus iste sen
sibilis totus suo clamore concussus se tan
ti virum sustinere non posse ondit. Unde
quia talis vox purum hominis esse non potu
it. Videns centurio quod sic clamans ex
spirasset divinitati sue perhibens testi
monium dixit. Vere hic homo filius dei
erat. Ideo de huius iuncti sponsi victoria
david predixit psalmo 121°. Exibit spiritus
eius scilicet per separationem a carne et reverte
tur in terra sua scilicet corpus per resurrecti
onem. In illa die peribunt omnes cogita
tiones eorum scilicet iudeorum et hostis antiqui.
Recognosce igitur anima devota tue
refectionis thalamum et primatum tibi
a dilectissimo ihesu deliciosissimum in cru
de preno locum et omnia ibi bona tua de
gustabis et omnia alia ut stercora vi
lipendes in mundanis distrahi de
digneris. Stupenda autem etiam anima mea
nequam et ipsa insensibilitas tue ob
durationis maligne si ad tam excessi
vos clamores morientis ihesu quos etiam
lapides scindunt terra tremuit. celi lu

miuria ferunt et q̄d tiribilius ē mor
te ipam absorbendo deglutiuit na to
ta pfundaris lacimar ī pflumiū luc
tu vngemiti faties tibi sup morte
dilci ihu et amaru planctu sup q̄bu
losis lamētacoib; vocis sue. Ne te ta
treatura rodalem reputes ut salte
insensibile petra s3 infnale malia
a et diabolica pmaria ī tua mg̃
titudie̅ obdurata si ad tāti clamorib
voce no̅ frangaris et ad tāti piacu
li recordacōem gpassiua pietate no̅
mollieris. Ihs vita p̄uat9. Ca.m xxvm.

Salue q̄ diuin̄ effectū fere
rūt dolores iflicti ī xpi
ihu corpe v̄sicul9 iste de
scribit. Quis nāq; cogitare scribē
ut referre sufficiat cū q̄ta digna
cōe et excessiua dilcōe m̄ri dissoliu
volūt bndc̄s ihesus is̄d celeste gmbi
ū sue aīe ₇ corpis relinq̄do ī c̄ce per
me ut nos etno dupnatos exilio ad
sue btitudis vnione̅ diuisibile ī uo
care. Vn̄ de omib; xpi mēbris vi
ta p̄uatis deuota aīa catilena sibi
flet9 gponit et dicat. O q̄s digne
stupe sufficiat illa tebrosā eclipsā
luminū gtiosissimoz oculoz bndcti
ihesu q̄ sic in ictu dure mortis obscu
rauit in c̄ce. Ro mir si tō mudi ma
chima tebescit sic sbtracto sole iusti
ce dn̄o ihu xp̄o et clausis oculis suis
g̃tiosi aspectus ysa. 38o. Attenuati st̄
oculi mei suspiciētes ī excelso. O or
beri dauid et rei psalterū et cythara
et chorus dulcissia vox bnd̄a ihu qui
tibi durissīe mortis silētiū iposuit. ut
iā nos miseris ī hac vita no̅ liceat
audire aurib; corpis gtētū tue suauis
sie melodie. Respōde pt ill9 Job 38o. Ver

sa ē ī luctū cythara mea ₇ organu
meū ī voce fleam. Et dicat pt nobis
is̄d baruch 2o. Auferā a vob voce gau
dy et voce iocūditatis voce̅ spōsi et
voce̅ sponse. O pectus sactissimū bn̄
dicti ihu sapie pñe et thesauroz
g̃re otentiuū armariū q̄ isufflas in
facie creature spiraculū vite. q̄s te
p̄uauit respiracōe vitali exo. 28o.
Portabit aaron noīa filioz israhel
ī rōnali iudicy sup̄ pectus suū. Et
2a pali. 26o. Manasses ī copedib;
vīctus in c̄ce no̅ respirauit m. O sa
c̄tissie man9 q̄ tactu n̄ro sanabitis
ifirmos et no̅ dedignabami pie
gtinge̅ lepsos q̄s vos dure cruci
clauis crudelit9 affixerūt. Vn̄ hec
st̄ due man9 hīc atq; inde tenētes
sedile salomois. 3a Re xo. zacharias
13 c̄. Q̄d sūt plage iste ī me
dio manuū tuaz. Et dicet. His
plagat9 sū ī domo eoz q̄ diligebāt
me. idest dilcōne m̄ debebat. E3
tū retribuebāt m̄ mala p bōis et
odiū p dilcōe mea. Vn̄ iste ē to
zā q̄ multas plagas accepit ī c̄
tauice 2a pali 28o. O pedes xp̄i sco
₇ gressimi q̄ me caritatis icessu v̄
tutū oim posteris vestigia reliq̄stis
q̄s n̄r m̄ tinauit icessu. Turrebā
tis bn̄ et tota mudi machina n̄ro
suppotbitis vigore. Q̄s g̃o mudū
n̄ro p̄uauit exemplo et vos c̄ce
li affixerūt patibulo. Fudet ill9 ps.
Foderūt man9 meas et pedes meos
₇c. Et iob 19o. Pedes meos subu
terūt et oppresserūt. Vn̄ iste ē ve
rus patriarcha iacob q̄ cancellatis
maib; filijs bndcēs collegit pedes
suos sup lectulū suū. s. crucis. st̄ bn̄
gen. 49o. Ista st̄ pedes xp̄i ubi mag
dalea sua lauit c̄mia luce 8o. Pedes

doctrine ubi eadem divina audiunt
verba Luce v°. Pedes victorie Abba
cuc 3°. Egredietur diabolus ante pe
des eius. Pedes reverencie Luce 8°.
Cecidit ad pedes eius rogans eum. Pe
des iusticie ps. Ab omni via mala
prohibui pedes meos. Pedes ami
citie Apoc. 1°. Pedes eius ut calcu
na ignis. O caro amantissi(m)i innocen
tis spiritu sancto artificiose concepta de
castissimis visceribus virginis matris quo
modo divulsa et dilacerata livida
et sanguine cruentata intuitus asper
tibus dolorose te intuerentis. Quam fi
guravit per Iob. Iob 2°. Ait Sathan ad
deum. Mitte manum tuam et tange os
eius et carnem. Cui deus. Ecce caro
eius in manu tua est verumptamen animam
illius serva. Egressus itaque Sa
than percussit Iob ulcere pessimo. Super
hoc quod Gregorius in moralibus parte prima
libro 3° capitulo 6° ait. Cum se pro redempti
one nostra dominus membrorum sathane ma
nibus tradidit quid aliud quam eius carnem Sa
thane manum in se sevire permisit.
Et sequitur. Si igitur sathane manus
eius prius accepit. eius manus in(n)o
centis pertulit cuius potestate corporis
usque ad sputa, colaphos flagella
crucem lanceam que toleravit. Item. Ille
cuius potestas se extendit a planta
pedis usque ad verticem quia per cun
cta sui corporis membra iniuria i(n)flix
it. in tantum quod ut ait Ieronymus. A
planta pedis usque ad verticem non est
in eo sanitas. Et Bernardus dicit quod
in ipsi corpore non remansit locus in quo pos
set fieri nova plaga. Vel secundum Gregorium
libro pastoralis capitulo vi°. Certe diabolus
ab ipso mundi exordio redemptoris
nostri corpus expugnare conatus est cuius
corporis membra extiterunt qui ab ipso
mundi exordio dum pie vivunt dela
passi sunt. A planta igitur pedis usque
ad verticem vulnus intulit quia prius ab
hominibus inchoans usque ad ipsum caput
ecclesie seviendo pervenit. O ve tibi in
pia sinagoga que omni pessima fera cru
delior vitam devorasti innocentis Ihesu
que tibi verius Iacob deus pater re
fert alterum Ioseph a patrius et regna
libus sedibus destravit. Gen. 37°. O quam
crudeliter fuit a tua impietate reiec
tus celestis iste patris legatus et
nuncius cuius carnis pallium in testio
nium tue adulterie malicie cruo
cruentis in manibus impudicam mere
tricis stipendia tue neqcie recepisti.
Vere est puer. scilicet Ioseph tue adul
terine vocis non acquiesces ludibrio
spoliatus carnis pallio de thalamo
tui prostibuli ad penam crucis mundi
aufugit sicut scribitur gen. 39°. Quam
Gregorius libro 2° capitulo 38°. pertractans in verbum Iob.
Nudus egressus sum de utero matris mee
etc. dicit sic. Redemptoris nostri car
nem sinagoga extitit ex qua ad nos
per corpus visibilis processit. Sed hunc in
ter se tegmine littere coopertum tenuit
dum ad spiritualem eius intelligenciam men
tis oculos aperire neglexit. Hunc quia
in carne humani corporis latentem vide
deum noluit. quem in divinitate nudum con
siderare contempsit. Sed quia nudus de u
tero matris exiit quia a sinagoge car
ne prodiens conspicuus ad gentes venit.
Quod bene in Ioseph relicto pallio fugi
ente signatum est. Cum enim mulier adulte
ra male illo uti voluisset relicto
pallio fugit foras quia dum sinagoga
dominum purum hominem credens quasi adulteri
no complexu constringere voluit. ipse tegmi
ne pallium littere eius oculis reliquit
et ad cognoscendam divinitatis potenciam

conspicuum se gentibus prebuit. Hec ergo
civitas iherusalem plage dolorose que
olim civitas sancta nunc civitas homici
dii nuncuparis. Jo super tua crudelitate
lamentum assume et exue te vestibus io
cunditatis tue induere tunica et cilicio
quia in te occisus salvator est. Deduc
quasi torrentes lacrimas per diem et nocte
non taceat pupilla oculi tui quia in
tuo inaudito flagicio angelos pacis
flere amare compellis primo ymmo pacem di
vinitatis gloria si foret possibile as
pectu tui sceleris prouocas ad lame
tum quia ihesus in te est vita privatus. Unde
david in psalmo. Persequitur inimicus animam
meam et comprehendat et conculcet in terra
vitam meam et gloriam meam in pulvere
deducat. Et figuratur ad litteram 2 esdre
1. Veniens therozolimam vita functus
est. Unde bernardus in sermone de passione
de cunctis xpi membris afflictis et vita
privatis dicit. Caput angelis tremendum
densitate spinarum acutissimus pungitur. facies pul
chra pre filiis hominum sputis iudeorum ma
culatur. Oculi lucidiores sole caligina
bantur in morte. Aures que audiunt angelorum
cantus audiunt peccatorum insultus. Os quod
docet angelos felle et aceto potatur
Pedes quorum scabellum adoratur cruci cla
uo affiguntur. Manus que formaverunt ce
los sunt in cruce extense et clavis affixe
sunt. Corpus verberatur. latus lancea perfo
ratur. Et quid plura? Non est remansit
nisi lingua ut pro peccatoribus exoraret
et matrem discipulo commendaret. Bernardus.

Jhesus pallore decides Cam xxviii.

Ohens xpi sanguine desponsata respice in facie
xpi tui et vide speciosum for
ma pre filiis hominum iam comparare nitim
nuc non habentem speciem neque decorem. Pu
de eum quasi leprosum percussum a deo et hu

miliatum. Vide quia vultus ille deside
rabilis angelis sue speciositatis rubore
et virginali candore totus decoloratus
in morte pallescit. Cuius palloris
figuram ipse satis gessisse videtur Hes
ter 14o de qua dicitur quod stetit contra regem
ubi ille sedebat super solium regni
sui indutus vestibus regiis auroque
fulgens et preciosis lapidibus. Erat enim
terribilis aspectu. Cumque elevasset faciem
et ardentibus oculis furore pectoris in
dicasset regina corruit et in pallore
colore mutato lapsum super ancillam recli
navit caput. Cuius regis speciem versus est
in mansuetudinem. Ita prima maiestas
in solio eternitatis residens ornatus deita
tis insignis vero hester paratus in tempore vel
altera hester intercessurus pro populo ste
tit. Cum tamen deus furore pectoris indi
casset quod vindictam sui furoris pro peccatis
nostris in ipso exercuit. Ita dominus voluit
conterere eum et posuit super eum iniquita
tem omnium nostrum dicit ysaias. Et regi
na nostra videlicet illa nobilissima ex re
gio semine nata corruit pro morte
et colore gloriosissime speciositatis inmu
tavit in pallore mortalitatis. De
quo ieremias trenorum admirans videns
dicebat. Quomodo obscuratum est aurum mu
tatus est color optimus. Et lapsum corpus
sensuali vita privatum super ancillam crucis
reclinavit. Unde beatus apostolus 6o dicit
Ecce equus idest corpus pallidus et
nomen illi mors quia sibi habitavit in
illo corpore. Unde gregorius dicit. Ihesus pallore
decides quia flos eius decidit et decor
vultus eius deperiit. Iacobi 1o Et primi
machabeorum 2o Pulchritudo nostra
et claritas nostra desolata est. Attende
etiam quod densitas capillorum ipsius spi
narum sanguine cruentata et coagula
ti sanguinis pondere gravius reclinatus capi

tis b(e)n(e)d(i)c(tu)m i(he)su cu(m) sp(iritu)m emisit i(n) mor
te sup(er) sacratissimu(m) pectus reuolu
ta totu(m) asp(ec)tu(m) ip(s)ius faciei i(n) mor
tis pallore decidente ad yma q(ua)si
p(ro) cancellos deuoti spectaculi tibi i(n)
tuendu(m) i(n)gereb(at) ip(s)i(us) pect(us) mortui
ihesu sa(n)gui(n)e fuso cruentat(um). Respi
ce ergo s(an)c(t)issi(m)e p(ate)r et(er)ne d(eu)s vnige
niti tui i(n) q(u)o solo tibi (com)placuit dolo
rosa(m) figura(m) q(ui) p(ro) n(ost)ris scelerib(us) tibi
sacerdos et hostia fact(us) tunica(m) (con)
tex(tu)la(m) (christ)o sa(n)gui(n)e rubricata(m) tibi
et(er)no deo i(n) tua s(an)c(t)a s(an)c(t)or(um) pectu(m) cor
dis i(n) q(u)a solus ip(s)e i(hesu)s i(n)trat suor(um) do
lor(um) (et) amor(um) po(n)tifex su(m)m(us) thimiama
suum odoris (com)i(m)at et exteri(us) i(n) alta
(ri) crucis sue corp(or)is i(m)molat holocaustu(m).
Isto (con)so(lare) s(an)c(t)e p(ate)r placabil(is) sup(er) nequi
tia et cle(m)e(n)ti pietate aute i(n)dign(at)io
ne tua a nob(is). Jh(es)us tra(n)sla(n)ceat(us).
Capitulu(m) xxxviii.

Dixio

Dut s(cri)ptura i(m)plet(ur) q(ue) dicit
videb(un)t i(n) que(m) tra(n)sfixeru(n)t
diuina e(st) ordinac(i)o(n)e disposit(u)m ut vn(us)
militu(m) lancea lat(us) ill(u)d sacru(m) ap(er)i
endo p(er)foderet. de q(u)o sa(n)gui(n)e cu(m) a
q(u)a manante p(re)ciu(m) effunder(etur) n(ost)re salu
tis q(uo)d a fo(n)te archano cordis i(hes)u
manaret sacra(m)entis eccl(es)ie ad vita(m)
gr(aci)e (con)ferenda(m) ess(et) q(uo)d ia(m) i(n) (christ)o viue(n)
tib(us) poculu(m) fo(n)tis viui salientis in
vita(m) et(er)na(m) fieret ia(m) n(on) lancea saulis
s(ed) p(er)fidia p(o)p(u)li iudaici a deo rep(ro)ba
ti casso i(m)p(u)lsu(m) i(n) pariete (com)munis i(hes)u di
na misac(i)o(n)e (pro)lata dauid .i. a(n)i(m)a
(christ)i declinante p(er) mortis exitu(m) fo
ra(m)e(n) fecit i(n) pet(ra) (et) mu(n)da(m) i(n) ma
ceria i(n) habitaculu(m) columbina(m) p(ro)ut
scribit(ur) .i. R(egum) Merito igit(ur) d(icitu)m e(st)
q(uod) i(hesu)s tra(n)sla(n)ceat(us) id e(st) i(n) late(re) lancea
p(er)forat(us). Ne(c) h(oc) casu gestu(m) e(st) s(ed) di
uina dispe(n)sac(i)o(n)e ad magna(m) vtilitate(m)

ordinatu(m). Hui(us) ei sacratissi(mi) ap(er)ti lateris
b(e)n(e)ficio saluam(ur) ab ira da(m)pnac(i)o(n)is
Regnam(ur) i(n) gr(ati)a iustificac(i)o(n)is salua
m(ur) a culpa i(n)fectio(n)is sublimam(ur) i(n) gl(or)ia
fruic(i)o(n)is. Primo q(uo)d hui(us) lateris b(e)n(e)ficio
saluam(ur) ab ira da(m)pnac(i)o(n)is s(icu)t figurat(ur)
gen(esis) 6°. Ostiu(m) arche pones i(n) late(re) de
orsu(m) i(d est) volu(m)i(n)is i(n) late(re) (christ)i. Ip(s)e e(n)i(m) fuit
archa n(ost)re salutis m(od)o (qu)o(d) p(er) ps(almista). Surge
d(omi)ne i(n) requiem tua(m) tu et archa s(an)c(t)ificac(i)
o(n)is tue. Et glosa i(n)t(er)linealis dic(it) archa
e(st) (christ)us. Sicut e(n)i(m) h(oc) mu(n)do p(er)eunte p(er)
diluuiu(m) null(us) euade(re) potuit n(isi) i(n) ar
cha ita n(ec) morte(m) et(er)nale(m) n(ull)us euade(re)
p(otes)t n(is)i i(n) (christ)o maneat p(er) fide(m) (et) amo
re. Et sic(ut) i(n) archa n(on) solu(m) mu(n)da s(ed)
eciam i(m)mu(n)da a(n)i(m)alia s(un)t collecta (et) sal
uata ita (christ)us n(on) solu(m) iustos s(ed) et
peccatores collig(it) luce v°. Non veni vocare
iustos s(ed) peccatores. In h(oc) archa intro
ire no(n) posse(mus) n(is)i h(ab)eret hostiu(m). Lancea q(ui)
archa fr(ater) e(st) hostiu(m) (et) h(ab)em(us) i(n) ewa(n)g(e)li(o)
iohannis .19°. Vn(us) militu(m) lancea la
t(us) ei(us) ap(er)uit. Sz q(ua)re i(n) late(re) (et) q(ua)re
i(n) dextero. In late(re) q(ui)de(m) ubi cor ut o(sten)
der(et) q(uod) ex toci(us) sui cordis amore ost(iu)
u(m) ad ip(su)m i(n)trandu(m) nob(is) p(re)parabat. Et
q(uod) eciam ip(su)m nos i(n)t(er)ire no(n) possu(mus)
n(is)i toci(us) me(n)tis n(ost)re dilec(ti)o(n)e. In dex
tero (vero) (est) io q(uia) p(er) h(oc) voluit o(st)e(n)d(er)e nos
reduci ad p(at)riam. et q(uod) toto corde
(con)tempnere(m)(us) o(mn)ia q(ue) nob(is) delectabilia s(un)t
ponu(n)t(ur) i(n) via. Vn(de) aug(ustinus) i(n) glosa. Et
ce ostiu(m) i(n) late(re) arche q(uo) i(n)tra(n)t a(n)i(m)alia
no(n) p(er)itura diluuio q(uia) ita agam(us) i(n) (christ)o p(er) lateris sui ostio. Et b(er)nard(us) su(per)
ca(n)tica si(m)o(n)e. Ego m(i)chi fide(n)t(er) vsurpo q(uod) m(ichi) deest ex me ex visceribus d(omi)ni
mei q(uonia)m m(isericordi)am affluu(n)t. n(ec) desu(n)t fo
ramina p(er) q(ue) effluat fode(re) man(us) ei(us)
(et) pedes lat(us)q(ue) lancea p(er)fodere. Et p(er)
h(ec) rimas lic(et) m(ichi) suge(re) mel de pet(ra)

oleumque de saxo durissimo. Licet ei an
gustum sit foramen tamen intrare possunt.
Quod angustius foramine quod vix mi
litum lancea in latere domini aperuit. Et
tamen per illas rimas et angustas portas
ad vitam totus intrauit mundus. Unde ille.
Unde hec est arta via que ducit ad vi
tam. Secundo huius lateris beneficio generamur
in gratia iustificacionis sicut ysa. lx dicitur. Fi
lie tue de latere surgent. Filie sunt cre
dencium anime vel ecclesie. Unde iob i dicitur. Na
ti sunt iob septem filii et tres filie. Super
quo gregorius in moralibus parte i libro i capitulo xxvii.
In septem filiis ordo predicancium et in tribus
filiabus multitudo significatur auditorum.
Vel ut ibidem gregorius immediate subdit possunt
per tres filias tres ordines fidelium designari.
Post filios quippe filie nominantur quia post
apostolorum conspectam fortitudinem tres distinc
tiones fidelium in ecclesie congruitate secute
sunt pastores videlicet continencium et con
iugatorum. Hec ergo filie surgunt de latere dum
per vulnus lateris christi iustificantur et generan
tur in vitam gracie. Mirabilis est ergo huius la
teris virtus de quo non solum filie vel anime
set plebs fidelium scilicet mater ecclesia generatur
sicut genesis ii° figuratur. Unde de latere dor
mientis ade formatur eua. Unde augustinus
Dormiente christo in morte factum est quod
de eius latere perfossum est ei latus pendentis
lancea et fluxerunt ecclesie sacramenta. Honora
igitur parentem tuum scilicet christum qui te de suo
latere in ventre matris ecclesie generauit.
¶ Tercio huius lateris beneficio sana
mur et purgamur a culpa infectionis.
eze. xlvii. Ecce aque redundantes ex la
tere dextro et loquitur ad literam de tem
plo quod significat corpus christi iohannis
Solvite templum hoc et cetera. Hoc
autem dixit de templo corporis sui quod
fuit solutum in morte et excitatum in
resurrectione de cuius latere dextro aque

salubrima fluxit io. xix. Continuo
exiuit sanguis et aqua. Valde enim
sanatiua erat aqua illa quia sicut ezechiel ubi
supra legitur erunt pisces multi satis
postquam venerint illuc aque iste et sana
buntur et vivent omnia ad que venit tor
rens. Pisces ergo idest fideles qui in
hoc torrente baptismi capiuntur valde
de sani sunt purgati ab omni infirmita
te peccati. Et de torrente baptismi ad
torrentem eterni gaudii transportantur. psalmus.
Torrente voluptatis tue potabis eos
quoniam apud te est fons vite. Set prohdolor
quia pisces salis christianis hodie relicto
torrente baptismi querunt sibi aquas
corruptas in quibus non sanantur immo
sani infirmantur. Unde in eze. ubi supra. In
litoribus autem eius et in palustribus non sana
buntur. In litoribus scilicet ipsi per cupidita
tem terrenorum. In palustribus per corruptionem
carnalium voluptatum et ideo tanquam pisces
dyaboli assabuntur igne inferni. ¶ Quar
to virtute huius lateris saluamur in glo
ria fruicionis io. xx°. Affer manum tuam
et mitte in latus meum dixit ihesus tho
me post quam resurrexit. Et ibidem ondit
eis manus et latus. Ubi nota quod non sine
causa glorificatus christus manus et latus
ondit per hoc volens innuere discipulis et
fidelibus quod per illius lateris beneficium ad
resurrectionis gloriam perueniemus. Hoc sig
nificatum est primi regum x ubi legitur
quod tulit samuel lenticula olei et vnxit
saul regem. Lenticula ut dicit glo
sa est vas fictile quadrangulum habens fo
ramen in latere. Vas fictile est corpus
christi quod est quadrangulum per quadrifariam ex
tensionem in cruce. Bernardus. Astat ihesus
in medio quadrifaria sui parte distentus ut
omnibus ex omni parte ad se venientibus am
plissimum sue misericordie sinum ondat. Hec
Bernardus. Foramen in latere vulnus in

xpi laterali pte ex q° foramie oleu
gre emanat. quo ppls dei ad celes
tis regni gloria iungit. Qd' figu
ratu extitit i latrone qui iuxta hoc
latus pendebat. q a xpo audiuit. ho
die mecu eris i padiso. p° R. c°.
scribit. quo archa dei de tra philis
tim redijt ad tra isrl. Posita sut
vasa aurea ad lat9 ei9 q2 xpo rece
dete de mudo z ad prem reuertente
sci pres caritate et fide aurei ad
latus eius cu xpo ascederut i sig
nu q virtute illius apti lateris i ce
lo oes glorificamur. Attede at q hec
lancea xpi latus aperiens fuit gla
dius ille virgi mri pmissus p scm
symeone dicente. tua ipius aiam
ptrasibit gladius. Vere bta virgo
tua ipius, q2 aia tua fuit ipius
bndci ihu multo plus q tui i ipm
tolit p amoris icendiu trasforma
ta. Ve etia 2°. mo ipius tua q2
gladi9 duri supplicij mortis ipi9 ihu
aiam i dolore ptrasijt q magis in
te pfecti amoris fuit tua q illa
q tuo corpi dabat sesu et vita.
Ve etia 3° sensu gladi9 passiois
ipius filij tui tua dilcissima aiam
ptrasiuit tota se i suos trasportan
do dolores. Exurge q° virgo bta
q sola et vna es dilci ihu columba
formosa nidificans i summo ore fo
raminis apti cordis et lateris xpi tui,
recipe dolorosum gladiu que tibi
scs symeon diuina phecia repmisit.
Tua igt ipius aiam ptrasibit gla
dius. O tu deuota amiracte z do
lorose gladiate filia z pedissequa.
egrede cu ipa pijssima matre intra
penetralia cordis ihu qd' tibi lancea
crudelitatis aperuit. z tibi adim
pleas q desut passiois xpi de

gustans sit cu virgine mre dolores
vulneru saluatoris vice ipius sps
xpi ihu. q ia ipos sentire no pot
expiratus i morte p tua morte
etna soluenda. O spes z aia vita z
cor meu ihu xpe redeptor liberta
tor. penitencia gtricio z satisfactio mea
fides et spes et caritas mea. iusti
cia iusticia z sanitas mea gaudiu
et leticia z corona gle. z oe bonu
meu qd' sumus z ee possum9 et erim9
i eternitate cu scissima tua genitrice d
mi sicor mre maria q sola virgo
mat z etia i tempore tue mortis co
serta i aspectu pterne maiestatis re
mansit. et q virginalis z mrie
tibi corde itellectu sesu z affectu cru
cifixa z vnita i tuis doloribz et
affectoibz sup omne sensu et af
fectu absorpta z trasforma transiuit.
Te crudelissime crucifixum z i lat
ru medio p nobis peccatoribz obprobrio
se nudatu adoram9 laudam9 z glo
rificam9 z prem z spm scm in te
et te i pre z spu sco ex oibz et in
oibz doloribz amarissis corpalibz
et spualibz qs ad pris honore et
gloria ut ei9 obediencia ipleres as
sumpsisti. Attende aute i fine tota
tus passiois ihu q diuina prudencia
i gsumatoe misterij me redeptio
nis no oe genus mortis elige vo
luit. Vn nec iugulu voluit in
incretibz pueris ipietate herodis
nec papitari a nazarenis, nec la
pidibz obrui a scribis et pharise
is, s morte crucis accepit tanq uo
illu victorie z tanq signatu per
fectois z gre i tota etia p tale
mortis bnficiu diffundendu. Vn
z talis mod9 expansiois sue in
cruce quietemissi9 e etia i ipa fi

qura ad oia ipetrāda ī pietate pa
tria ad oia diffūdenda ī elcos fili
os caritate largissiā ad oia aplexā
da remissiōe liberalissiā ad oia at
trahenda ad se v̄tute mirifica. ¶ Pri
mo itaq3 crux et ipius figā valet
ad oia ipetrāda a pietate pria.
Impetrat ei pcor venia donor
copia celor glām vicior victoria
mūdanor sceām. In cui9 figā bar
zellai q̄ interptat fortitudo mea
et sigificat xpm̄ de q̄ ī ps. Dn̄s
fortitudo mea et refugiū meū et
libator me9 dixit ad dauid idest
ad deū pem. Est m̄ fili9 serui9
tuus canaan q̄ interptat reuisus
s. ad te p fidē et mee crucis mis
teriū ipē aut vadat tecū dn̄e mi
rex et fac ei qd̄ bonū tibi vide
tur. Dixit q3 rex meū trāseat cana
an et faciā ei qd̄ bonū videt et
oē qd̄ petieris ipetrabis. ¶ Sc̄do crux
xpi valet ad oia carismata dif
fundenda ī elcos filios caritate
largissiā. Na ex ea fluit sāguis
pciū nr̄e redēptiōis p ea decurrit
aqua ī baptismū et lauachru
nr̄e ablucōis ecti 24o. Ego sapiā
effudi flumina, ego qī tramites aq
de padiso, adhuc doctriā qī p
phetiā effūdā et relīquā illa
qrentibz sapiam. Ipā ei crux hū
dicta q̄ 2m aplm p̄a cor 1o e gen
tibz stulticia iudeis scādalū, hijs
autē a deo. Que sapiā effudit
flumina carismatū diuor. Est qī t̄
mes rector vestigior. Est aqua
immēsa de fluuio cruoris salusfica.
Et sicut fluui9 dorix mediante
tu pciū. Exiuit de padiso ad lit
terā terrestrē ut historie tradūt

ī remediū hoīs dāpnati. Effudit
doctriā qī pphetiā q2 ī ea ē oīs
sciencia irrefragabilis et vīa ut
sup dcm̄ e. Ihs cruce baiulāte ferens
Et hoc sigificat crucis pfudū.
¶ Tercio figā et forma crucis
valet ad oia aplexanda remissi
oīe plenaria. Cū ei remittūtur
iniurie et tractant et firmant cōcor
die ī modū crucis brachia extēn
dunt sic xpc ī cruce. vn̄ aug9.
Inspice vulnā morientis ut supi9
ī alio capl̄o pallegatū e. Et cāt.
2o. leua ei9 sup capite meo et dex
tera illi9 aplexabit me. Nos q3
p tm̄ vera aplexū aplexus red
dam9 amoris. Bernd scribit sup cā
ticor 2o. Glorificabeis cū eā fue
ris aplexat9. Sz de idoneitis dr̄
tren 4o. Qui nutriebant ī croche
is aplexati sūt stercora 9cupiscēs
sciz mūdi et crimīs dormiēte excę
cauerit thobie 2o. ¶ Quarto figā et
forma crucis valet ad oia attra
henda ad se v̄tute mirifica unde
ī ioh 12o. Cū exaltat9 fuero a t̄
ra oia traham ad meipm̄. Traxit
ei p̄mo p modū solaris radij.
Sicut em̄ sol iste materialis ī fūo
re caloris humores tre trahit ad se
et ī pluuias resoluit. sic sol iusti
cie xp̄s ī cruce tot9 v̄tute celes
tes more solaris radij humores de
uoti cordis trahit deuoti et 9passi
ui ploratus sue sanctissime passiōis
ī pluuias resoluēdas. ps 32o. Si
direxit ad deū cor suū spiritū
ei9 et flatū ad se trahet. Osee xi.
In funiculis adā traham eos ī fu
niculis caritatis. Iste funicu
lus tāplex q̄ rupi nō potuit eccles
4o. Rū caritas xpi ī cce q̄ hoīes

triplicis legis attinebat intermiabi
lis fuit. Secundo xps in cruce tā
ut p naturam corporis vacuus. Pacia
eā trahit ad se ut repleant ut ps
in spongea z terra desiccata sic xps
semetipm exinanivit suos p te pe
mitus effundendo humores z sanguine
sui corporis spargendo ita ut tot9
desiccat9 in cruce clamaret sicio ut q̄
q̄ in te est tā nature q̄ gre et c9
cunq3 subsistentie ad se trahat: ut seip
so evacuat9 a morte tot9 iterū im
pleri desideret. tua scil. q̄u̅sacoe
et vita. Abbatur i°. Traxit id in
sagena sua carne. s. humore evacua
ta et vulneribz lacerata. Et eze 32°.
Expandā sup te rethe meū in mul
titudine pplor meor et extraha te in
sagena mea. Hoc figuratū extitit
tobie 6° ubi dr q thobias accepit
branchiā piscis z extraxit eū in sic
cū q2 xps ductus ad passionis litus
pisce idest gen9 humanū a pfūdo
traxit in siccū sui corporis ipos sibi in
corporando. ¶ Tercio xps attraxit p
naturā silis. Simile naq3 ut vi
dem9 sile trahit. q2 silitudo ē cā di
lectionis ut° id ecci   Oe aīal di
ligit sibi silē. Sic xps tot9 assi
milat9 silitudini nre miserie p
ē ignorancia z pcm ut° id phil
2°. Exinanivit semetipm formā
servi accipiēs in silitudinē hom
factus z habitu invent9 ut ho. Quod
q°minū si nos trahit q̄ nob se sim
lē fecit. Antequā huius industriam fe
rās the voles eoz silitudinē actu
z habitu reputat sic xpristus zeē.
Job 21 p9 se oēm hoīem trahit. Sz q°
rudā est tāta duricies et obstina
cō ppositi in malo q nullo istor mo
doz trahunt a xpo. Figuratū io. 21°.

q discipuli nō valebāt rethe ad
terrā trahē p multitudine piscium id
est carnaliū z mundialiū delectationū.
Sz q̄ nō trahunt a xpo ad bonū
et premiū trahunt a dyabolo ad ma
lū et suppliciū. Ut° id iudicii v°.
Corvus trahūt cadauia. Et pu. 20°.
Cri q trahit ad interitū. ¶ Atte
de at q mod9 xpi moriendi et ex
tensionis xpi in cruce figurā ptendit
virtuose baliste q respectu accipitis p
telū iaculādē z terrē. Ita ut deus
pr p ipum q̄ p arcū restabit
amoris filiū suū crucifixū z mor
tuū p tuor expiatoe scelerū ita
cordis tui intima durupcoe pforā
do transfigat. si tū cor tuū nō sit la
pideū istius dulcis sagitte ictū
repelles z retro retorquēs. Tu
eciā in terra positus versa vice p
tus potes iaculāe prim dilectissi
mū filiūd suū p sui honoris defen
sione sic crudeliter dilaceratū z mor
tuū in ipo crucis vehiculo usq3 ad
ei9 intima actu affectuosi amoris
extento ppiciās q° iā tibi pmissi
oīs bonū negare nō possit. Igitur
vide arcū et bndic deū q̄ fecit
illū valde eē speciosus ē in splen
dore suo ecc. Eccm hic ē arc9 q̄ in
se pactū dīna federis repñtat
gen.   Ex ipa at percussioe clauo
z fuit signū talis ppessio mortis
gratulacois cordiū electoz in meo
ria tati bnficii in crucis supplicio
recepti. Tres ei illi clavi sūt tē
latere in corde absalon defixe sus
pens9 in ēus oplacoe z mortuus
in cruis crucifixioe sic scribit 2° R
Hic ē clavis ille q̄ rahel
dormientis tēpore capud defixit.
Ecm soporato hoē a strepitu tē

renoz clauis xpi i mete sua adu
le vita gstrinxit sicut scribitur
inferius. Ex ossiacoe at ossiu
z mebroz itegra ihu e signu p
fte gsuacois om ta dim hois q
huani gnis salutis z pmocois e
lectoz i meli9. Clauo apto gcludi
tr q nullo maligno conatu hos
tis atiqui pt dim nois hoz vel
ei9 bnplacitu vl electoz melius
ipedire. In ei9 figu ossa agni pas
chalis no gfrigebat. sicut habet exo.
Ex eleuacoe at sua it celu
z tra signu e mediacois z recosi
liacois int pctores z deu int qs
mediator fidelis existes deu icli
nado pietate z nos eleuado sui
amoris effusioe i pacis dulcissimu
osculu i semetipo virtuose gtingit.
Et q apls dicit q soluit ima
cioe z exaltacoe sua a tra e sig
nu gloriosissie victorie sui z suoz
et exaltacois sup hostile exercitu
z eleuacois suoz fideliu ab oi ter
reno amore vn eleuat i altu sic
ut triumphale vexillu. Et hoc etia
q i aere passus fuit e signu q de
bellabat aereas ptates. Et sicut
ipe tra honorauat sua cosuacoe z
aqua i ea sacru istuedo baptismu
z igne honoraturus erat. spm sctm i
eius spetie largiedo sic z aere in
cendo speali progatiua sacrauit ut
no sit i elemetali orbe q se absco
dat a calore ei9. Ex ipa at totius
ponderosi corpis ipendentia i so
lis clauis ligno crucis ifixis sig
nu fuit q ponderositas mi reatus
tota suspenderet z eleuaret i co
teplacois excessu. solis clauis co

fixa spualis amoris. Ipa etia af
fixio corpis ihu z gfossio lateris
q ipe fuit crucifixus ad hora sig
ficat z figurat illu ipissimu et
crudele latrone luciferu cui9 ma
nus sut plene sague cu tota
sua homicidali cautela ibi retentu fu
isse crucifixum. Richilonius z nroz
pctoz cirogphu quo gloriabat nos
posside ille tirann9 ipius fuit i cr
ne xpi sacratissia totli laceracoe de
letu. Ut qz i inocetis carne satel
les iniq9 clauis diuissis voluit sed
be pena mortis ipa deitatis acu
leo sub carne latete et ipe gfigeret
hostis ut erueret de ipissis ei9
faucibz quibz xpo fideles exspir
guit ab oi reatu ta offensiois qm
q isectois origie maculate. Vn
z apls ait q pala triumphas i se
metipo pncipatus z ptates exo
graphu qd erat gtriu nobis tulit de
medio affiges illud cruci. colo. 2o.
Ipa vo crucis figura q sola it figu
ras rectilineas pt int se tota clau
de circuli supficie figurat apte q e
cis mysteriu i se claudit totu sibi
tu gre z totu orbe glorificacois
nre. Vn de duobz ligis vno recto
z alio transuersali crucis gpagmat
figura. Cu ua due sole sut bificate
z gratificate nre angelica scilicet
et huana. Vn z illa vidua i libro
regu ait ad helia. En colligo in
duo ligna. Vidua illa e racionalis
natura q i angel suo viduata
marito z i hoibz ifecta pcco. virtuta
tis gplemetu debitu no habebat.
Colliguntur ergo duo ligna qz in
cruce p om gsumatore ihu an
gelica ruina pficit z huana cap
tiuitas libat. Et sic i duobz lig-

nis crucis compaginatibus utique potest fi
gurari natura. Et illud quidem lignum quod
recta sublimitate erectum est ad celos
naturam significat angelicam que in rectitudine
status officiosissima devotione et plenaria
voluntate divine sublimitati adhesit.
Illud vero quod transversum est humanam designat
que transversa primo ut verius dicam eversa
sa status sui perdidit equitatem. In utroque lig
no sit scissio ut ex crucis vulnerum v
mox victurum componatur. Supercelestis ei
spes non mediocre vulnus fuit cum deus
in angelis suis reperit pravitatem. Nec tamen
reparenda plaga est cum ea resarciri
oporteat cum non restitutio socialis unio
unitas eadem videtur facta invenire.
Inferior vero natura miseriam hominis a plan
ta pedis usque ad verticem ita venenosa
sua fermentatione infecta est ut tota sca
tens sue putredinis vermibus nesciat un
de veniat aut quo vadat. Utrorumque
igitur spiritum utrisque vulneribus non medio
criter inherentibus facta est victimalis impres
sio que Christo ingerente ita resarcita est ut
nichil vulneris eidem videatur inesse.
Spes enim in utrisque confovens illos quidem re
integrans unio hos vero expugnans p
cato utrosque tamen illa corporis sui validi
us connectit et corpus proprium opposuit ne va
leat resilire. Crux ergo igitur iungit celum
et terram et plene pacificat et perficit na
turam angelicam et humanam. Unde ipsa bi
dicta crux est glutinum continens et bitu
men quo conglutinantur racionales creature in
esse glorificacionis et gracie ut ex utrisque
compleatur civitas ierusalem superna cuius p
ticipacio in id ipsum. In ipsis quoque quatuor
tis angulis quatuor mundi correspondent
elementa vel partes ut omnem ad se p
trahat creaturam ita ut in omni mundi
parte ubicumque predicis tuum valeas inve
nire redemptorem. Unde recte hic fuit

figuratum in iacob cum gen 28. dicit
de terra in qua dormis tibi dabo. sic crucem
in supplicium et in honoris cumulum ipso id
ad hebre. 2o. Videmus iesum propter passi
onem mortis gloria et honore coronatum
qui proposito sibi gaudio sustinuit cru
cem hebre 12. Et semini tuo christiano po
pulo electo in remedium et redemptio
nis precium quia palam triumphans in semet
ipso principatus et potestates cirographum quod
erat contrarium nobis tulit de medio affi
gens illud cruci colo. 2o. Eritque seme
tuum quasi pulvis terre et innumerabile
propter multiplicitate meriti. Crux
iustus. sic rex que ut vives folium germina
bit. proverbiorum 2o. Quomodo sicut imber et ros de
celo de celo descendens inebriat terram
et infundit eam et germinare eam facit et
dat semen serenti et panem ad manducan
dum prestabit. sic erit verbum meum quod
egredietur de ore meo non revertetur ad me
vacuum ait dominus scribitur ysaie. 55.
Dilataberis ad orientem et occidentem
meridiem et septentrionem et benedicentur
in te et in semine tuo cuncte tribus terre.
Dilatatur ei etiam ad omnes mundi partes
donec impleatur illud ps. Dominabitur
a mari usque ad mare. Tunc ei videbis
et affluens et mirabitur et dilatabitur
cor tuum cum conversa fuerit ad te mul
titudo maris fortitudo gencium vene
rit tibi ysa. 60. Ista autem dilata
tio christi et ecclesie fit in tribulacione
iuxta illud ps. In tribulacione dilatasti
ti michi. Ergo sic ad omnes mundi p
tes dilatata cruce dilatata est ec
clesia et hominem christum crucifixum inve
nies. Venias ergo ad te aut cruci
fixus aut crucifigendus. Quomodo sicut christi
sunt carnem suam crucifixerunt cum viciis et
concupiscenciis gal. 5o. Et ab eis est
longe gloriari nisi in cruce domini mei

ihu xpi p que crucifixus est eis mu
dus et ipi p eu et ip eu sibi mundo
crucifixi. Igr no in merito crucis no
mine intelligit vniuersalis pfectio si
cut ipe pfectois magr q eam i corde
semp et corpe portauit. mathei x°
ostendit dicens. Qui vult venire post
me abneget semetipm z tolla cru
ce sua z sequat me. Et bn qz sicut
i cruce est ois pfectio sic i abnega
tione ppe voluntatis z pfecta et
gra crucis assupcio. Et merito se v
tuose crucis euacuat. q no se tota
lit sub diuina voce anichilat. Vt
aute crucis virtus sufficientia z pfectio
pateat. sciens qz benedicta crux diuine
sapie instrumentu est lignu vite for
mati multo melius restaurans de
perditu qz corpis defectu releuare
sufficeret illud corpale lignu gen 2°
Hec e archa noe iusti idest xpi
i qua sola oe semen gracie reserua
tur. genes 8°. Hec e strues lignor
i quo abraha pr summus dilectu filiu
suum imolauit. gen 22°. Hec est
cibus et pharetra. quia ysaac accipi
tur ut sibi capta deferat venati
o qua gustata filio benedicat. gen
27°. Hec e scala iacob cui vertex dno
est innixus i cuius vertice descendut
angeli nobis deferentes carismata z
ascendunt ad deu referentes et vota
digna desideria. gen 28°. H. est saphi9
ille argenteus diuine sapie z eloque
ne continuus i quo verus ioseph
augurat et cognoscit omnem futu
ra gliam electoru. Qui scilz sapheus
i ore sacci minimi fris sui i perditam
vite fracti peste sacrina contecti re
putat in disquisitione solliata gen 43
Hec e virga moysi i qua flagella
uit egiptu. i mundanu cultu. q pe
ruit mare rubru sui sanguis pfun
dauit pharaonis exercitu diabo
lu et eius catena. Eduxit i virtute po
pulu liberatu. exo. Ex hac pe
tra percussa diuitie s. dei patris et fluxe
erunt aque largissime pietatis ita ut
biberet pplus et iumenta iudeus scilz
et paganus. Hec e colupna ignis
et nubis q nobis obscuritas glam mu
dana et n vam illuminans nocte hor
renda ducatu salutifero i terra vi
uentium introducit. exo. Hec e ci
pens iosue que leuauit contra hay. Io
sue Hec e maxilla sapsonis iu
dicu xv°. H. est gladius gedeonis iudi
cu. Hec e funda vel dauid et ba
culus pastoris i reg. Hec est thronus
regis salomonis et armamentum
domus salutis. 3° reg. Hec e cuncti
arum horologiu regis achaz i quo
verus sol iusticie decem linijs retrocel
sit 4° reg. Hec e excelsum soliu i quo
sedes vidit dnm ysayas z seraphim
amorosas laudes inferius acclaman
tes. Hec e virga vigilans ie
Hec est signum thau sacre cognitionis
eze Hec e lapis ille modicus
percutiens statuam daniel. H est
clauis dauid q est sup humeru hois
xpi dicta. Dabo igr ysaias cla
ue dauid sup humeru eius aperit
et nemo claudit. Quia sapia crucis
xpi oe archanu aperit sapie me
ate. Ideo et sui auctoritate claudit
ipsis excecatis ita ut ipis contepne
tibus nemo aperit vias vite. Hec e
neqz sapia pauli qua dicit i mis
terio abscondita z sibi p spm scm
reuelata quam vocat sacramentu absco
ditu i deo. Quia sanctissime crucis mis
terium fuit etiam pmissione ordinatum z
inuentu Quia sanctissime crucis misteriu

i trinitatis sacrario fuit eternaliter ta
ad sublimacoem assumendi hois p
opa pfce virtutis qr etia ad redep
tocm huam gnis p sapientissimu
gstrois hostilis et illuiacois huli
n mentu qui deo hoi no horret fili
turitate ofigi. Et q glatur tu aplo
se nichil velle scire n ihm xpm et
hūc crucifixum. Hec e sapia quam
mgr gencium loqtur int pfectos quam
etia p despcu ipioz q testimoniu mor
tis pollutum ducit inqs opibz nouit
stultu dei. Nichil ei stulcius mentis ca
nali videtur qr i inuibilibz delectacoibz
et mundi vanitatibz crucifigi et i
inimicos dilige et p eis i morte ai
ma ponere. In qbus tn consistit sapia
xpiana. vn et noie stulticie dicitur
stultu dei significat inaccessibilis clari
tatis sapie dei qua mens brutalis z
ceca stulticiam reputans sensus sui. Ac
cige g mens sapie emulatrix et cla
ne sapiencie amplectere splendidissi
ma cruce qz ipa est qua artifex
oim ex omibz mundi instrumentis ele
git ut de ipa clauam faceret defensi
omis p militibz suis cont conatus
insultus hostilis et claue thesauri
apacois sapie z sciencie diuine z na
ue securissime tutissimus p turbulen
tas inundam maris q feliciter puc
nit ad portu eterne salutis. Hec
signum filii hois qd in solo celo ele
uate mentis cernitur quo signo celes
tis regis z ipii demois supantur
exercitus. Hoc i extremo iudicio
soluens iudicos supans eterni xpi
victorie et suoz testimoniu reddet
ad confusione reprobe gentis q vide
bunt i quem crucifixerunt. et ad
iubilacoem et laude electe naci
ois q aplexabitur iocunde instinctu

eterne glorie et salutis. Hanc igitur sa
cratissima z immaculata crux q pulch
tudine et decore de membris dni
mei suscepisti ex eius pcioso san
guine rubricata amoris incendiu
et honoris titulu tibi deuotis in
gentis electis. Securus et gaudens
venio ad te. ita ut et tu congaudens
suscipias discipulu eius q pependit
i te. Eleua me sanctissima crux meis
suspensione a terra et recipe me
ab hoibz et redde me magistro meo
ut pte me recipiat q p te me re
demit. Inuenit crux diuina sapia et
na puisione et hoc ad redemptione
huam gnis. Ad sublimacoem as
sumendi hois. ad pstracoem nephā
di demois. ad illuiacoem cecati or
bis. Primo ergo inuentu fuit miste
riu crucis eterna disposicoe ad re
dempcione huam gnis. vn i job 31
Inueni i quo ei ppicier. Psiruitate
ei deo modu nre redemptois no ap
paruit queniencioz. qr de eode lig
no et i eode duret remediu ppicia
cois i quo hō incurrerat dapnū di
ne indignacois. Itē qd melius dici
pt q sicut ada inueit lignu pud
cacois. sic deus illud ide sicut histo
rie dicunt inueit lignu ppiciacois.
Et io crux ppiciatoriu vocatur. vn
ex. 25 scribitur. Facies ppiciatoriu
de auro purissimo sup q erunt duo che
rubin mutuo se respicientes versis
vultibz sup ppiciatoriu. Hoc ppicia
toriu figurauit xpi cruce i q ipe
xpc sicut dicit aplus fcs e nob a deo
sapia sanctificacio et redempcio. Et ideo
Ipe e eni ppiciacio p pctis nos
tris. Et ps. Apud te ppiciacio e. Ist
ppiciatoriu fuit de auro purissimo
qz i cruce paruit caritatis excellen

tissia. Ibi ei ostesa fuit illa civitas q̄
nos hr̄ maiore q̄i mai͂ sua posu
it ꝑ amicis et īimicis suis. Duo the
sauri sūt duo testamēta q̄ xpi cru
ce p̄dicāt. Na q̄ʒ vetus testamē
tū p̄duxit q̄ʒ figuravit hoc nouū
testamētū. credit fore ip̄letū. Vn͂ a
ꝑls pauls⁹ vetis testamēti et noui
thesauri armariū ꝛ exuberās ꝑmptu
ariū ꝯgnosceēs q̄ vet⁹ testamētū cru
cē significabat ī nouo dixit se nichil
ꝯ scire nisi solū ihm̄ ꝛ hūc crucifixū.
Et io crisos͂ dic̄. q̄ crux xpi ē ꝯphe
tarꝫ p̄conizacō et aploꝝ p̄dicacō.
Secūdo īuenit deus crucē ad subleva
cōnē assumēdi hoīs. Diudit naq̄ꝫ
deus et p̄ordinauit v̄bū suū hoēm
assumere q̄ homo scdm̄ aplm̄ ad titū
p̄destinatus ē filius dei ī virtute. Et
q̄ꝛ ho ille erat sup̄ oēm creaturā sub
limādus elegit ꝛ īuenit d̄s crucis lig
nū. Vt q̄ꝛ p̄mus ho usq̄ꝫ ad lignū
vetitū se exaltādo excreverat ꝑ p̄ ho
iuste a deo humiliat⁹ fuit. secūdus
ho de celo celestis. s. xp̄us usq̄ꝫ ad
lignū crucis ꝯpositū a deo p̄re se hu
miliando depressat. iuste ꝑ tāta hu
militate exaltaret. Hac rōem red
dit apls ad phil 2° dicēs. humiliauit
semetipm̄ fc̄s obediēs usq̄ꝫ ad crucē. Et
ad heb. 12°. ꝑposito sibi gaudio susti
nuit crucē ꝯfusiōe ꝯtēpta atq̄ꝫ ī dexte
tera dei sedet. Vn͂ iste ē thesaur⁹
absconditus ī agro que q̄ invenit ho
abscondit et p̄ gaudio illius vadit
et vendit oīa q̄ hꝫ et emit agrū il
lū. mathei 13°. Iste eni͂ thesaur⁹ abscō
ditus erat ī agro scripture nr̄ ꝯgnos
cebat. Vn͂ apls dicit q̄ ē sapia in
misterio dei abscondita. Hac īuenit
ho ih̄s⁹ et ideo cū summo gaudio ue
di p̄misit seipm̄ ut sic p̄veniret ad
cruce. et emit agrū illū redemit
mūdū. ac p̄ hoc rōnale creaturā
quā redemerat redēptiōis iure si
bi subdidit. Vn͂ 2 m͂t 28° dixit post
resurrectoēm. Data ē michi oīs
ptās ī celo et t̄ra. ¶ Tercio īuenit
deus crucē ad ꝓstracoēm nequiciaru
dī demoīs. Cogitauit naq̄ꝫ diuina sa
piencia arte hostis arte fallē et me
dela inde ferre vn͂ ip̄e leserat.
Et io 2m̄ gg.m vn͂ mors ortū hunt
inde vita resurgeret. et q̄ in lig
no vincebat. ī ligno victus fuit p
xp̄m dn̄m nr̄m. Exo. 22°. scbit. Si
īuentū fuit apud eū qd̄ furatū est
viues duplū restituat. Iustos eni͂
quos diabol⁹ detinebat ī carcē cap
tiuos ī fide mediatoris viuētes p
crucis misteriū restituit. et poten
ciā talia faciēdi emisit. Vn͂ aug⁹
sup̄ iohāne s̄moē 12° dicit. Crux xpi
v̄ga ē hoste supbū reges et ꝯfirmi
gens. ps. Virgā v̄tutis sue emittet
dns ex syon dn̄are ī medio īimico
ꝝ suoꝝ. ¶ Cristo xpi īuenit regia
clemēcia sedula īq̄sicōe ad illumiaci
oēm cerciti orbis. Helena ei costan
tini īꝑatoris mat̄ iherozolimā pe
tiit ut eā īuemiret. De q̄ exponat
illud baruch 3°. Q̄s trāsfretauit ma
re et īvenit eā et attulit eā sup̄
aurū electū. Vbi hui⁹ regine cle
mētissime p̄mittit studiū v̄tuosi la
boris delectantis affectū q̄ꝛ pelagi
sumit transitū. Q̄s inq̄t trāsfretauit
mare. Dico certe q̄ helena. Et
mirū quō mulieis audacia ꝑsupsit.
Dico q̄ ad hoc eā incitabat diuinus
īstinctus. Na voluit deus ut sicut
eua videns lignū pulchrū visu asper
tu q̄ꝫ delectabile et ad vescendū sua
ne tulit et comedit deditq̄ꝫ viro suo

sic etiam mulieri Helena ligni
crucis absconditum diaboli studio in
veniret et viro suo id est filio impe
ratori Constantino deferret. ¶ Se
cundo ad hoc irritabat inflamans af
fectus quia amor omnia facit possibi
lia. Unde nullo labore nullis expen
sis nullo muliebri timore retinetur
ita ut sibi dici possit j° deut. 30.
Quis ex vobis transire poterit mare et
illud scilicet crucis lignum ad nos us
que deferre. Respondeat Helena potero
et ego quia omnia possum in eo qui me con
fortat. Addit et commercium preciosi valo
ris ditatis mundum vel imperium quia lig
num recepit patibuli. Invenit inquit eam
sub cruce xpi. Istud etiam fuit maximum
precium maximus valor quo mundus et
imperium ditavit. Unde ambrosius li° de
obitu theodosii dicit. Illa sancte memorie
Helena mater eius filii constantini infuso
sibi dei spiritu revelavit beatus constantinus
tali parente qui imperanti filio divini mu
neris sumpsit auxilium quo inter prelia
quoque tutus assisteret et periculum non ti
meret. Magna femina que multo amplius
invenit quod imperatori conferret quam quod
ab imperatore acciperet. Maior mater pro
filio cui regimen orbis totum cessaret.
festinavit Iherosolimam et scrutata
est locum dominice passionis ut per ea perdi
tum sit prov. xi°. Mulier graciosa inveniet
gloriam. ¶ Concluditur 3° impendium
gloriosi honoris decorantis lignum quia
aurum apposuit ornatum. Attulit eam
super aurum electum. Ad beam quia parte
invente crucis thecis aureis et precio
sis lapidibus tectam reliquit Iherosoli
mis partem quoque filio detulit ut ipsi cru
ci dici posset j° ezech. 16. Ornata es
auro et argento. ¶ Tercio ligno cru
cis invenire debet racionalis anima de

vota meditacione. ¶ Totum enim studium a
nime xpiane debet esse circa crucem que
invenitur in abnegacione sui Math. 16. Qui
vult venire post me abneget semet
ipsum etc. Quam cum invenerit dicat illud
ysa. 10. Invenit quasi nidum manus mea
fortitudinem populorum. Ubi anima dicit duo
primo quod invenit latibulum absconsionis. In
venit quasi nidum manus mea. ¶ In cruce
enim anima abscondit se ab omni turbacione in
vasione et temptacione hostis. Unde bernar
dus exponens illud Scapulis suis ob
umbrabit tibi etc. Sub scapulis cru
cis quatuor nobis beneficia conferuntur. Sub
hiis enim ab omni temptacionis tribulacione ab
scondimur. Sub hiis ab accipitrum et
milvorum scilicet turbulentarum temptacionum et pravo
rum peregrinancium tempestate. Sub hiis um
braculum salubre nos refrigerat et
nimium solis ardorem repellit. Sub
hiis quoque alimentum fovemur et mitigamur
Bernardus. Unde ysa. ¶ Erit in um
braculum diei ab estu in securitatem et
absconsionem a turbine et a pluvia.
In hoc etiam modo vivificamur a mor
te sicut dicit glosa super j° ps. Si
milis factus sum pellicano etc. In hoc
enim modo id est ligno iste pellicanus
dei filius morte culpe extinctos nos
invenit antiqui serpentis suggestione et
in eodem ligno ut creditur sanguinem fudit
ut videtur dicere gregorius in prefacione
Salutem humani generis in ligno crucis con
stituisti ut unde mors oriebatur inde vi
ta resurgeret et qui in ligno vincebat
in ligno quoque vinceretur per xpm dominum nos
trum. In hoc modo saciamur ubertate
Aquila in modo sanguine vel sanguinolen
ta carne nutrit pullos sic xps in cru
cis sue modo sua carne sanguine as
persa nos saciavit. In hoc modo quietamur
a tempestate. Sicut aves ideo faciunt in

dos ut pulli i ipo cubet et qescat. Sc.
xps tibi pparavit cruce ut i ea qescas.
Ipsi he arbor excelsa i cuius ramis fe
cerut nidos oia volatilia ez. zu. et
luce 13o de se dicit. Quens qgregare
volui filios tuos qadmodu gallia
zc. In hoc modo morimi a vita car
nali ut vivam9 a vita spuali ut
i9 iob 29o. In nidulo meo moriar z
sicut palma multiplicabo dies. In
hoc modo passeres et turtures idest
activi et penitetes reponut pullos
suos idest affectus suos. In hoc m
do columba .i. qteplativus et cota ci
tus nidificat i summo ore foraminis
ie. 48o. Secudo q iuenit cruce iue
nit brachiu seu adiutoriu defensio
nis qr fortitudine pplor. Reuera
crux xpi e fidelium pplore fortitudo
cotra diabolu que deuicit pfude hu
militatis obedientia. In ea em fili
us dei fcs e obedies usqz ad morte
morte aute crucis. phil 2o. Fortitu
do cont mundu que abiecit oimoda
paupertatis indigentia. Un ambrosi
us dicit qp dei filius sic nudus pe
debat i cruce sicut exivit de utero
matris vgis. Tercia si fortitudo qrit
robustissim9 e. iob 9o. Et aplus i co
z. p.o Quod infirmu e dei fortius
e hoibus. Fortitudo tocius cruce qua
affluxit a summa pealitatis agust
tia. iob 21o. Apud ipm e sapia et
fortitudo. Ibi nanqz fuit fortis nim
lier ayro scilicz ad passione suppor
tanda. Forte vinu passiois fortior
rex z fortissima veritas xps deus ho
q oia vincit. 2. esdre. 3o. De multi
plicibz xpi crucis vtutibz damasce
nus dicit sic. Ois xpi actio et mi
rabiliu opatio maxia quide et di
na et mirabilis e. s; oim mirabi
liu mirabilior et honorata et p
ciosa crux. p nullu em alteru
mors euacuata e. pctm pmi pa
tis ade abolitu est. infern9 spoliat9
est. resurrectio donata e. et virt9
nobis cotempnendi pncia et ipam
morte. Data e ad pstina btitu
dine reversio ad celu directo porte
padisi apte sut. na mra a dextris
dei sedet. Filij dei et heredes fac
sum9 p cruce dni nri ihu xpi.
Hec damascen9. Ihs matre afficiebat.

Consumato ia Cam xxvi.
passiois agone cu ipa
iam sup morte vinge(n)tem
sui videt celu z tra luge et do
lorosa corpis exanimi corporeis
oculis cernet figura. quo putas
mete vginea sibi ea i se efferta
figura. Vere ei ipm exemplar
mortis ihu tanqa sigillativa ipsi
sio tota ipius mris aiam cruci
formi silitudie figuravit. Ad
ve devote mett clare patere pt.
si aliqs pfecti amoris codnoes
attedat. Amor ei pfectus int ce
teras suas vtutes z maxie qn
e intens9 i summo ht vi extatica.
Extrahit ei amante ext se sicut pz
i extaticis raptibz i quibz aie sco
rz sic divino afficiunt amore ut no
solu ad oia q foris sut isensibiles
penitus fiant verum etia utru i
corpe vl ext corp9 sint nonunqa
sipliciter ignoret. Un i illo rap
tu usqz ad tciu celu felix diuini
pauli aia amore core de qbz hoi
i carne adhuc morali existeti loq
no licet fortiter affecta dicebat.
Sive i corpe sive ext corp9 nes
cio deus scit. Un dionisi9 li. de
divinis noibz ca.o de amore dicit sic.

Est autem amor divinus extasim faciens
et non sinens sui ipsorum esse amatores sed
amatorum propter quod paulus magnus in con
tinentia divini amoris factus divino amo
re participabat. Vivo autem ego iam non e
go vivit vero in me xpistus tanquam sui a
mati vivens vita valde diligibili.
Hec dionisius. Huius amoris experi
entiam sponsus habebat in canticis cum dice
bat. Fortis est ut mors dilectio. Gregorius
in moralibus. Virtuti mortis dilectio
comparatur quia nimirum mentem quam semel
cepit ab amore mundi funditus evel
lit. Sicut enim mors sua violentia
animam extrahit a corpore, sic amor
verus et maxime si fuerit in summo in
tensus animam non solum a propriis corporis
sensibus et motibus abstrahit. sed eam
quadam mirabiliter abstrahit omnia a seipsa.

¶ Secundo amor habet vim summe
attractivam. sicut enim vis amoris
amantem ex seipso summe conatur ex
trahere sic utique toto suo conatu at
trahere ipsum nititur ad amatum. Unde
sub typo israhelitice plebis cuili
bet anime fideli per ieremiam dicit deus.
In caritate perpetua dilexi te ideo at
traxi te miserans tui. Propter quod augustinus
dicit quod verius est anima ubi amat quam
ubi animat. Et ideo dicebat salvator.
Ubi est thesaurus tuus ibi et cor
tuum erit. Nam sicut viciosa ex carna
lium et sensibilium amore affecta a
se penitus abstracta tota est in luto
terrenis immersa et ad terrenalia attrac
ta. sic per contrarium virtuosa et sancta anima
ab amore celestium allecta tota ma
net divinis et celestibus affixa. Sic
paulus de se et de suis similibus divino
vulneratus amore dicit. Nostra conver
satio in celis est. ¶ Tercio amor habet vi
rtutem summe transformativam. Unde intencio et fi
nis amoris est de amante facere ama
tum et eum in ipsum penitus transformare.
Unde ille divinus ignatius iohannis e
vangeliste discipulus dicit. Amor
meus crucifixus est. Sic enim xpisti ve
rus amor mentem eius et omnes anime sen
sus efficaciter afficiebat. ut non solum
a se contractus et ad xpistum totus atti
tus et ei intime insertus esset ve
rum etiam in ipsum crucifixum cordia
liter et actualiter transformatus for
et penitus inmutatus; sicut sensibiliter ap
paret in ferro candente et effecta
ter ignito quod sic totaliter in ignem trans
formatur et eius similitudinem sic perfecte
induit. ut in omni sua parte et operacione
potius ignis forma et modum te
neat quam ferri. Sic sic nimirum anima illo
beato amoris igne efficaciter accensa
et a se penitus abstracta in similitudinem
sic perfecte transit amatis ut nichil ali
quod cogitabile sit in amato cuius expres
sio reperiri non possit in amante. Unde
amor quem deus habuit ad hominem
eum transformavit in hominis similitudinem.
Auctor de spiritu et anima attestatur dicens.
Amat deus ut ametur. et etiam amabo
nichil aliud vult quam amari; sciens
ipso amore beatos fieri qui amaverint per
amorem venit ad homines per amorem
venit in hominem per amorem factus est homo.
Et delicie illius esse cum filiis hominum.
Sic amor quem homo habet ad deum trans
formavit ipsum in eum dicente augustino
super lucam. Talis est quisque qualis eius di
lectio est. Terram diligis terra eris. deum
diligis quid dicam deus eris. Unde potius
Ego dixi dii estis et cetera. Et non so
lum amor transformat hominem in deum sed etiam
hominem in xpistum hominem transmutat. Unde
celsius. Certe domine quia me fecisti de
beo amori tuo meipsum totum. Ca-

redemisti me debeo amori tuo me
ipm totu. Quia tam pmittis m de
beo amori tuo meipm totu. pmo
tm debeo amori tuo plus q meip
su qntu es maior meipo p q dedis
ti temetipm et tu pmittis teipm.
Sic qq i registro scbes cui anni
to de se testat dicens. Credat m cu
ritas tua q valde gtristat sum de
scntia tua ac si i meipo iniuria p
tulisse. Amabis ei mdatis pcipi
m pximos dilige sicut nosipos eo
et q langorib magis gptis isnitati
bz gdole. Vn dionisius libo de an
gelica ierarchia ca. 1o et hugo de
sco victore dicit q aor pfts habz
mobile q vita e hz ineffabile q
vita ppetua e hz calidu q ardor
e hz acutu q oia tnsit et petrat.
Et tris sup m dr. Caritas e amor
pius q pntes diligim rotud q fo
rios iustus que erga oes hemus
violet q erga imicos. scs sine de
nos que erga deu. Ad ppositu at
de btissima v. mre nulli ei fideli de
bet ee dubiu qn ipa i xpi psona
itentissio sbe ferret amore et hoc o
no qntu imeni talis filij derebat.
q gdus amoris ieffabilit omem
alu pure natur amore q ad xpc
ee valeat tnscendit. Eo q pz q ex
quo ipm gcepit. sic h amoris im
fuit et ee debuit vtnta a se
attracta et i ipo vistalit et tolit
tnslata et ino pfcti amoris leges
affixa ut vr dia poss q aia vgi
ms potius eat i filio ubi amabat
et cui que mchil eat q amaret a
mae debet. q i ipa ubi aiabat.
Et io fuit i ipo tolit tnsforta ut
michil penitus i ea eet q recipisse

sima doloris et mortis filij ymma
gine penitus no foret tnsforma.
Si em q amoris vehemencia pau
lus crucifixo xpo se cruxifixu as
seruit dices. xps cruxifixo su cruci.
ad gal. Ego stigmata dni ihu
i corpe meo porto. Qd de dulcis
sima mre ei sentiendu cui amor
ad xpm oi alteri incoi amori
qntucuq i se inteso copatus sic e
ac si ipm mare magnu aliciu
flumini cpetur. Post qd merito
dr. Ihs mrem afficiens id e ad se
faciens q tota ea i sue mortis sili
tudine tnsformit. Vn pmo q ipa
ifinitis doloz stimulis plena eat
ex amore que hebat ad filij corp
i ligno pedens. ita ut ille amoro
sus dolor sit illa sagitta ionathe. i.
xpi q emissa nuq abijt retsu. 2
Re. 1o. Car cor mrum petrabit ipsu
i silitudine crucifixi effecit. Bnardus
sup cantica smone. ¶ Et sagitta elec
ta amor xpi q marie aiam solu
mo no cfixit s etia ptnsiuit. ita
ut nllam i pectore vginali prticula
vacua amore reliquet. s toto corde
tota aia tota vtute diliget et eet
gra plena. Igitur si sic deus e supp
tat eat dolor qntus amor q toto
corde tota aia tota vtute dolebat.
Et pie credendu e q oia mortis fi
lij itementa ipam iferencia ire cla
uos spinas et lancea i mete et cor
pe portans potuit qrulosa pie
tate de temeritate redargue et
filio irrogatas iniurias i ipa ise
sibilia istrumeta lamentatoe deuotis
sima retorqre. Qui dicet vgo ad cr
ce. O dira crux i tam crudel acto
re q audacia filiu meu dilcissimu
et deu veru audes sup tua rigidi

tate austeram et duram sic crudeli exte-
sione protensam et clavis ferreis sic crude-
liter affigere. Et vos clavi crudelitatis il-
lius quae veris morituri purpurinis quo teme-
ritatis ausi delicatissimam carnem vir-
ginei filii mei spiritu sancto conceptam sic atrociter
perforando divellitis. Et vos spine non-
ne estis creature illius ut quod caput
veri pugilis auctoris sic dure cru-
ciatis. Vram matrem durities nos relinque-
tis veri tibi auctoris. In nos adventus
solis horrore peractum crudelis operis
virum terra tremere et sustinere non posse tor-
mentum illati supplicii. Lapides natu-
raliter vos duriores filii mei dolore
scinditis. Certe videntur de vestra crudeli-
tate tolerare posse non quia nos tolli-
tis filium meum in dulcorem sui humoris
gustavit ita ut sponte vos non posse san-
guis de sanguine meo et caro de carne
mea. Ipse enim dulcissimus filius meus vos
nam silvestres et duras in suo tempore para-
diso deliciosos plantavit et suis sanguinis
humectavit irriguo ut iam nullis aliquibus
tibi plus mihi placeat quam vestra deglutire
acumina et vos penitus infigere cordi meo.
O crux alte stature ad me pietate
permota si velles iterum stipites mem-
bra dilatata et rigorem tue intimitatis in-
flectere ut tu permitteres mihi dilectum fi-
lium meum amplecti iam immemor tua
oblita patere tecum componere mente de-
vota. Unam devotam disputationem virginis
et crucis sic dictavit quidam devotus. O crux
dura quid fecisti multum certe presumpsis-
ti Christum deum suscepisti qui creavit om-
nia. Crux redde mihi filium totum meum
solacium iam non exspecto aliud sicut
scripture predicant. Crux aperte respice
videns terram tremere lunam solem claudere
qui Christum deum cruciat. Responsio crucis.
Virgo tibi reddo pro mundo ihesum tuo

honorem tibi non restituo ut mundum mor-
te redimeret. Hec est certe lex nature in-
gressum ade redeuntem omnes vivunt iusto iu-
re ut mors omnes accipiat. Mors est
quoque viatoris finis est omnis laboris mors
per corpus redemptoris oportet quod perimi-
atur. Per mortem ordinavit mundum
morte subiugavit et per hoc degusta-
vit quod aliis ordinavit. Nichil queri-
eris quod Christus ade filius sibi succedens
penitus sicut ad celum perhibebat. Virgo mi-
serere filia mortem damnatam libera sal-
ve sperantis vincula. Mundus te lau-
dabit sentiat. Per hec te mundus lau-
dabit paradisus exultabit. Christus adam libe-
rabit reges de terra. Respondet virgo cru-
ci. Crux verba tua audio sed dolore non
careo ihesum pendere video mihi salu-
tis nes vilis. Respondet crux beate virgini.
In me se humiliavit per me celum le-
tificavit et infernum spoliavit Christus a-
pertes vilis. Quod scala celi ordinata
sum morte Christi confecta et a deo possessa
tanta vexillum sue victorie. Debes
ergo tu gaudere nec mundo invidere quod per
mortem perimere voluit ei ipso glorie.
Mundus deo me amare et devote
salutare se michi totum inclinare pro
Christi amicitia. Respondet beata virgo cru-
ci. Pace sit. Beatus apostolus me co-
tendamus deo cuncta committamus cui laus
sit et gloria. Mortem iam non timeamus cum
te omnes diligamus deo pure serviamus
cum omni reverentia. Amen. ¶ Deposi-
to autem Christi corpore de cruce conturbata pre nimia
pietate afficiebantur visa mira-
culum ipsa passionis mater corpus filii sui
me vulneribus sauciatum et cruore madidum
suscepit in brachiis caritatis. Et sponsi
se eam totam super faciem illam totam spon-
tis et rore humidam iniunxit et fuerunt fu-
nera conjuge oscula devota in permixtione co-

tu filii vultu dolorosis lacrimis lavaie
facie ipa sanguine filii rubricatae et
anxiissis gemitibus pectoris anhe
litu inclusi dirumpe et vix p do
loribus voce posse formare. Cogita
etia qualiter lamentosa dispitiacionem super
singula corporis sui filii membra recedo
incepit. Pro qbus oibus i ipso ihu tuis
facta dcm e. Ihs mrem afficiens.
Cogita aia devota si corpus illud fu
it a sanguine lotu ut condiutie aroma
tu inglis foret accomodum. illa lo
tura sanguinis bibe tu amoris dul
core, vino teipam tota i aqua co
ute ut inebrians illo sacro corpi appli
cari. Cogita quo affectu ille sce mu
lieres q sibi du vivet sedule minis
trabat. id sacru corpus inicebant gem
ge et se fletibus sonare mrmurabant. Gz et
ille dilcs ihoes corpti amoris meo
ria et corporali aspectus signa doloris ve
hementia confossus totum se i lamento sa
tii corporis et qualiter potuit principio mr
nis amaritudinibus et suspiriis cohibe
bat. Non puto q istorum plagu ide
fletuum et devotorum luctuum qbus prius
sa et mestissima mr a corpe filii evel
li no potuit. et qbus ipa eorum corda co
passioe resolvebat i lacrimis usq
ad hora completorii e sepultura pra
cta. Completo at sepulture officio co
gita q prius gemitibus ipm saxum se
pulchri munitum complectebatur, beatus ri
gebat oculis, osculabatur labia et totus
be videbatur sepulchro absor
sepulchru amplecte pia mr et sup
ipm ingemina inviolata suspiria et i
tuo recessu ipm i toto dolore absor
bta q id corporale monumentu spiua
lis sepulchri qd filio tuo condidisti
ut per stabilissima cordis tui pfcio

ne figurat. Et si illud corporale mo
numentu fuit i orto no tn cultu
regio et manu excultu. fac at aim9
tuus e ortus conclusus sponsi et pomeriu
salomonis purificatum et vestibulu assue
ri beati. In hoc orto virtualis pullula
tionis tue sacratissime mentis dilectissimo fi
lio condidisti monumentu i quo magis po
situs fuit q corporale petrii. nec tibi de
fuit sindo munda virginalis candoris
sed nec mirra et aloes compassionis ama
re et aromata fragrantium amoris. In
hunc ergo reporta filiu. et me peccatore
indignum impetra ad similitudinem tui dig
nu dilecto tuo p me crudeliter passo p
pare sepulchrum. Attende aia de
vota quante iaculacionis aspectu probz
devote mr nostre intuitus qm a sepulchro
filii dolorose avulsa pallens facie
sanguine respersa cu anelosis suspiri
is et gemitibus interruptis et fletibus la
crimosis i manibus dilci ihois et sua
sororis magdalene martha aliis de
votis mulieribus ea comitantibus i ci
vitate reducitur. Certe q no plangitur imo
q totus no confringitur passionis affectu
i tali memoria virginis, degener e fili
us et sua misericordie indignus. Sz illa
devota magdalena tanto cordis fe
bat incendio tanta pietatis afficie
bat dulcedine tn validis tenebat
vinculis caritatis ut feminee debili
tatis oblita nec terreret noctis cali
gine nec retarderet persecutorum inmanita
te nec armata custodum a sepulchri
visitatione qui potius foras sepulchrum
stabat et rigans lacrimis monumentu re
cedentibus discipulis no recedebat p
eo q divine dilectionis igne succensa in
tus urebatur desiderio et i pariete vul
nerabatur amore ut nichil ei saperet n
flere possetque ve dure i complectum.

Fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte dum dicitur michi cotidie ubi est deus tuus. Deus meus pro me totus in morte fuit. ...

Attende fidelis anima ... Jhesus intumulatus. Capitulum xxxvi

...

crepitus in quo viguit memoria indus
tria et ingenium. Et dicitur plenus dierum
videlicet meritorum. Sepe namque in scrip
tura plenitudine dierum pro plenitudine
meritorum accipitur secundum illud gregorii su
per illud iob xlii°. Condetur in sepulcro meus
sed et dies plenitudinem invenient in eis. Iste
mortuus est et appositus ad patres
secundum carnem libertados. Et a filiis
et devotis suis ad sepultam in spelunca
duplici. ¶ Tertio querendum est quare
in sua sepultura voluit tot misteria
habere scilicet virgis unguento involui sin
done etc. Ubi sciendum quod michi in se
pulchro christi in. ipsius circumstanciis si
cut et in aliis factis patet a miste
rio. Voluit enim benedictus ihesus pro hoc
anime mee devote contemplatus ad hoc ut
digne christum per se mortem et in seipsa
sepelire possit quod ipsa sit ortus pul
lulacionis virtualis ita ut sibi dicere
posset christus in cantico 3°. Ortus conclusus
soror mea sponsa ortus conclusus fons
signatus. Ipsa sit pomerium et saltus
paradisi salomonis et vestibulum as
sueri bene. In ipsa sit monumentum no
vum. i. vite novitas muniens mente.
In quo nondum quisquam positus fuerat. ideo non
in ea ponatur uel mortale peccatum iuxta 23°.
Posuerunt eum in monumento excisio in
quo nondum quisquam positus fuerat. Vel sic.
monumentum novum idest nove sanc
et recentis memoria mortis per quia in
nullus ea prohibe potius quam in monu
mento sepeliat mortuum suum. genesis 23°.
Unde nec anima debet decere sindone munda
vigilis candoris ita ut ipsa sit ille
adolescens qui sequebatur ihesum amictus sin
done super nudo marci 14°. Caveat tamen
ne ipsa puritate reiecta nuda cum
corruptionis ignominia fugiat a christo.

Sed ut quod in ea mixtura mirre et aloes
compassionis amare de qua sponsa canticum
2° dicit. Fasciculus mirre dilectus meus
inter ubera mea commorabitur. Super
quo bernardus sermone de seipso lo
quens ait. Ego fratres ab ineunte mea
conversione pro acervo meritorum que mihi abesse
sciebam fasciculum hunc colligere et
inter ubera mea collocare curavi col
lectum ex omnibus anxietatibus et amaritu
dinibus domini mei primum videlicet infan
tilium illarum necessitatum deinde labo
rum quos pertulit in predicando fatigationum in
discurrendo vigiliarum in orando tempta
tionum in ieiunando lacrimarum in compaci
endo insidiarum in colloquendo postremo
periculorum in falsis fratribus conviciorum spu
torum colaphorum subsannationum exprobra
tionum clavorum horum quod filium que in
salutem nostri generis silva evangelica
copiosissime noscitur protulisse. Ubi
sane inter tot odoriferæ mirre huius
ramusculos minime pretermittendam pu
tavi etiam illam mirram qua in cruce pota
tus est sed neque illam qua unctus est in se
pultura etc. In prima applicavit sibi
meorum amaritudinem peccatorum. In 2a
futuram incorruptionem mei corporis
dedicavit. Hec bernardus. Sed quod adhuc
in tali anima aromata caritatis et di
lectionis intense caritatis namque odore co
ditur christi ut non corrumpatur in anima
eius etc. In plateis .i. latitudine ca
ritatis. Platea dicitur a plato grece quod
est latitudo latine. Sicut cinnamomum et bal
samum aro etc. usque ibi odoris. Unde
legali sacerdoti levitici 16° precipitur quod
assumpto thuribulo quod de prunis
altaris impleverit et hauriens manu com
positum thimiama in incensum ultra ve
lum intrabit in sancta sanctorum ut positis su
per ignem aromatibus nebula et va-

por eoꝝ operat̃ oraculũ q̄d ē sup
testioni͂ ꝛ nō moriat̃. Thuribu
lũ naq; mētis assimil̃e d̄r q̄ odore
dil̃coĩs refūde cupit. ipm q; de pru
nis altaris .i. de ardētib; ꝛ ignitis sig
nis dil̃coĩs ihũ v̄r reple debꝫ. Et ma
nu siliꝫ op̄is hūilie d̄r ꝯpositū thi
miama ĩcensi oroĩs deuote. Et vl
t̃ velū intr̃e ĩ s̄ca oĩe .s. q̄d de⁹ ce
lat a nobis tn̄sie et ad solū ipm
ꝯteplandū intr̃e. Tūc q; positis
sup igne idest ipm deū qz d̄s m̃
ignis ꝯsumēs ē deut̃ .i. arom̄
b; dil̃coĩs et caritatis vapor ꝛ ne
bula deuocoĩs operiat intr̃ me
tis tabn̄aculū sic odore bono re
fecta aīa deuota m̃r scipam vpm
sepelire d̄r. Qd̄ figurat̃ ꝑ ioseph
gen. lo. q̄ mortuꝰ cōditꝰ arom̄tib;
repositus ē ĩ loculo ut merito di
cat̃ tn̄ v̄e q̄ mistice. Jhs ĩtumu
latꝰ. ¶ Attēde at̄ q̄ ad b̄uē ꝯclu
sione ĩ sūma eoꝝ q̄ d̄ca s̄t de di
lc̄i ihũ passiōe ē deuote retinēdū
q̄ passꝰ ē passiōe ḡnalissīa acer
bissīa ignominiosissīa ĩterẽptoria.
¶ Pō. passiōe ig̃ ḡnalissīa passꝰ
ē q̄tū ad hūanā naturā nō solū s̄m
oīa mēbra corporis verū eciā q̄tū ad
oem aīe potēciā licꝫ nil pati po
tuerit s̄m naturā diuinā. Cui⁹ rō ē
qz xp̄s satisfaciēs voluit pati p
tota ĩfectiōe nr̄e. Et qz ḡnalitas
eoꝝ potēcias ĩ nob̄ infecerit nō so
lū corporis s; eciā aīe io xp̄c pas
sus ē nō solū ĩ oī p̄te corporis sed
eciā ĩ oī aīe potēcia ꝛ ĩ supiori
porcioe rōis q̄ sūme ĩ xp̄o de
lectabat̃ vno respectu. alio vō res
pectu sūme paciebat̃. qz erat vi
ator ꝛ ꝯprehensor. ¶ Secūdo pas
sus ē eciā passiōe acerbissīa qz nō

solū dolēdo ut paciēs ꝑ tolliā cor
pis ꝛ alia obiecta dolorosa mētis
supinis tacta verū eciā ut ꝯpaci
ēs tn̄ mīri q̄ aliis ut posuit̃ sup.
Cuꝰ passiōis rō est. qz voluit ꝑ
suā passiōne satisfacere ꝓ nr̄a libi
die q̄ vehement̃ ĩ nobis infecit
corpus ꝛ aīam ꝛ q̄tū ad p̄ta spū
alia et q̄tū ad c̄rnalia. Et qz ĩ v̄
ĩ carne erat maria eq̄litas ꝯpassi
oĩs ꝛ ꝑfc̄a viuacitas sēsuū ĩ aīa
vō sūma caritas ad deū ꝛ sūma pi
etas ad ꝓximū hīc ē q̄ v̄tꝫ do
lor intēsissimꝰ esse debuit. ¶ Ter
cio passꝰ ē eciā passiōe ignomi
niosissīa ꝛ ꝑ patibulū crucis q̄
erat suppliciū pessioꝝ ꝛ ꝑ latrū
ꝯsorcium ĩ q̄ꝝ medio fuit situatus.
Cuiꝰ rō ē qz voluit ꝑ h̄ nr̄am
supbiā emēdare. Et qz tūc sup
bie aliqui surgunt interiꝰ ex ꝓsupa
cione aliquādo exteriꝰ ex ostētacōe
ꝛ aliēe laude io ad remouēdā
oem supbiā xp̄s passꝰ ē ꝛ v̄tꝫ
genꝰ ignominie ꝛ ĩ se paciēte ꝛ
ĩ ꝯitatu latrm̄. ¶ Quarto passus
ē eciā passiōe ĩterẽptoria idest
ĩterimēte ꝑ separacōem aīe a corpe
salua ꝑ vnioē v̄riusq; substācie
cū diuinitate. Cuiꝰ rō ē qz tn̄ infec
cio nr̄e q̄ libido q̄ supbia ꝛ aīam
et corpꝰ attingebat. Hīc ē q̄ ĩ mor
te xp̄i fc̄a ē diuisio aīe a corpe
ut tn̄ salua ēēt vnitas ꝑsone et
vnio tn̄ cōmunis q̄ aīe cū diuinitate.
Et qz vnio aīe cū corpe facit hoīem
ꝛ facit viuū hīc ē q̄ xp̄c nō fuit
hō ĩ illo triduo licꝫ aīa et caro
vnita ēēnt cū vbo. Qn̄ q̄ tn̄ mor
ĩ hūana nā nō potuit ĩducere ĩ ꝑ
sona q̄ ꝑ fuit. io mortua ē mors
ĩ vita ꝛ ꝑ xp̄i morte absorta ē

mors i victoria ꝛ princeps mortis
devictus ac p hoc hō a morte et
tā mortis p meritū mortis xpi
tanq̄ p mediū efficacissimū libe
ratus ē. **Anima xpi infernū adiens. Caᵐ**

Sumo cōsūmato in **xxxvij.**
cursu sue peregrinatois bn̄
dicto ihū ꝛ rapidus leo
cōfirmavet se de occiso agno asseru
tū ee victoria statī p⁹ separacoem
a corpe aīa ifm̄ adijt. In quo
aditu obscura illustrāt p clarita
tis refulgēciā afflicta cōsolant p
pietatis benivolēciā. longinq̄ visi
tantur p diuinitatis pñciā. captiva
ta liberātur p libtatis idulgēciā
hostilia religantur p deitatis potē
tiā. cūcta decorantur p societatis
eternitatē. Primo naq̄ aīa xpi desce
dēte ad īferos obscura illustrantur
p claritatis refulgēciā iux° ill° ysa.
ix°. Pplc q̄ ambulabat i tebris vi
dit lucē magnā. habitātib; i regi
one umbre mortis lux orta ē eis.
Intrā aīa xpi accedes ad locū q° āi
qui pres detinebantur. deitatis sue
radio eis serenꝰ illuxit. et cōsa
nude sue deitatis circa eos beā
ficauit i loco infern. Hoc figuratū
ē i mardocheo hest. v° ubi hester
qui iudei ad morte dapnati ius
sū regis ad suggestionē aman
subito mutata sentēcia mardocheꝰ
egressus a facie regis. egressꝰ xpc
de mundo p aīe separacoēz a facie
regis p iunctā legacoem. Tunc ...
batur ei a iacob idē dō pcē ad pres
visitandos ꝛ liberandos. Fulgebat i
vestib; regijs sue. s. diuinitatis. Om̄s
deis ac. i. scīs prib; s. detentis ad
penā dapnatis ad demōis sugges

tione nova lux oriri visa ē. Pro
quoꝰ i officio mortuoꝝ dicit. Visi
tasti ifm̄ ꝛ dedisti eis lumē ut
viderent te qui erant i penis tenebrarum
ꝛ clamātes ꝛ dicētes advenisti re
deptor nr̄. ¶ Scdo aīa xpi desce
dēte ad ifm̄ afflicti cōsolātur p pi
etatis benivolēciā. In q̄ta eīm af
flictoe tenebantur pres thobias lu
mīe privatus figuravit cui cū
diceret āgelus. gaudiū sit tibi sp
endit. Et q̄le gaudiū ē m̄ qui i
tebris sedeo ꝛ lumē celi nō video.
Unn̄ poterāt dicē cū david. Humi
liasti nos i loco afflictois et coo
perint nos umbra mortis. Figu
ratur etiā p filios isrl̄ i egipto p
pharaonē detētos exo. i°. Ita pha
rao iposuit eos magros operū ut
affligeret eos onerib;. Oderat ei
filios israhel egipcij. idest demo
nes affligētes ꝛ illudētis eis. Sꝫ
i hoc descēsu dn̄s misit eis cōsolatorē
iux° qd pdictū fuerat ysa. lx°. Ad
annūciandū mansuetis misit me ut
mederer cōtritos corde ꝛ pdicarē
captivis idulgēcia ꝛ clausis ap
ticonē ut pdicarē anū placabile
dño ꝛ diē ulcionis dno dō nr̄o. ut
cōsolaret oēs lugētes. ꝛ ponerē
fortitudinē lugētib; syon ꝛ darē
eis coronā p cinē. oleū gaudij p
luctu. palliū laudis p spū mero
ris. Et ie. xxxi°. Cōvertā luctū eoꝝ
i gaudiū ꝛ cōsolabor eos et letifi
cabo a dolore suo. ¶ Tercio aīa xpi
descēdente ad inferos longinq̄
visitātur p diuinitatis pñciā. qz di
vinitas aīe sacre unita descēdit
ad visitādū illū electū cetū scōꝝ
quē predo crudelis a principio
mundi usq; tūc tenebat iclusū.

Ubi stupende dignitatis dulcedo in bndco ihu resplenduit qz no p sub
iectam creatura cu eet dns om po
suit electos visitare i psundo s p
semetipm ad ipos visitados aplex
andos osculados z btificados i in
feriores ptes tre oem humilitate
cosumado descendit. Un poterat
oes dice cu zacharie luce 1o. P vis
ca mie dei nri visitavit nos ori
ens ex alto. Et il. ps. Veni ad vi
sitadu nos dne ds vtutu onde fa
cie tua et salui erim9. ¶ Qrto aia
xpi descendete ad iferos cavcerati li
berant p libtatis idulgetia. Hoc
figuratiue pdcm fuit filijs isrl
p moyse deut. c. Vos at tulit
dns et eduxit de fornace fira egip
ti ut hret pplm hditariu sicut e
i psiti die. Et ps. 104. Eduxit po
pulu i exultatoe z electos suos i
leticia. Et iterz ps. 106. Eduxit
eos de tebris z vmbra mortis uictos
i medicitate z fro. Et ysa. 42 ait
pr ad filiu. Dedi te i fedus ppli
z i luce gentiu ut apires cecoz o
culos z educes de cosusioe vinctu
de domo carceris sedente i tebris.
¶ Qnto aia xpi descendete ad
iferos hostes supant et religat p
maiestatis potecia. Un puenies
aia xpi ad loca penaz sicut di
nid pdixat ait. Attollite portas
pncipes vras z eleuamni porte et
nales z itroibit rex gle. Cui9 vo
cis terore cftus ips9 lucifer ait. Qs
e iste rex glorie. Cui eciam psen
cietes isultates dixert. Dns vtutu
ipe e rex gle. Qn diceret Iste e il
le q i vtute sue potetie i cruce tu
a pncipe potetia supauit. Et io
cu tuis sodalibz vos ifnales pncipes
tebraz attollite portas. Aliogn an
dite dauid de isto dno vtutu dice
te. Cotriuit portas ereas z vectes
fireos cfgit. Tuc ei .2m. gg. m eciam
tus leuiathan hamo ipius diuinita
tis p xpm pforata maxilla cngi
uit. Tuc vere videbat i elioz corpe
pdidit p psuptoem iurie capitis
qd iuasit. Tuc veri sapson mortis
victoria de suis hostibz reportauit.
Et dauid dcm adipletu fuit. Ad al
ligados reges eoz i cpedibz. ec. Et
ze. 2o. Data fuit sup vicula et liga
bunt te i eis z no egredieris. Et
ap. 20. Vidi angelu descedente de
celo hnte claue abissi z cathena
magna i manu sua z apphendit dra
cone spente atiqm q e diabolus
z sathanas z ligauit eu. ¶ Qn
to aia xpi descedete ad iferos cati
ci decatant p societatis cecia. Un
pt aia deuota cogitare q illi sci pa
tres psentietes cauoris redeptoris
z libatoris sui aduetu semetipos
mutuo hortabant dicetes. Leuate
capita vra ecce appropiquat redep
tio nra. Et pie saluatoris cotinetet
aspectu cu multo gaudio z reuen
cia ipm adorates dixert. Dne re
fugiu fcs es nob a gnatoe z gnatio
ne. Priusq montes fieret aut for
maret terra et orbis a slo vsq
i seculu tu es ds. Ipsi qz tu dne
adiuuisti nos paulomin9 sp habitas
set i ifno aia nra. Sz meor fuisti
obpbrij suoz tuoz z redemisti nos
i sagine tuo et fecisti nos do nro
regnu z sacerdotes z regnabim9 i
etnu. Uidete q venit i noie dni deus
dns z illuxit nob. Io cfitebim tibi
qm bon9 z laudabil i scla de in.
Ho. figuratu fuit exo 12. Iamq adue

neat vigilia matutina q. s. de patrib;
i limbo detētis in tgo^{ris} ut lucifer
matutin^s serenus apparuit. Et et
te respexit dns sup castra egiptioꝝ
.i. demonū p columpna nubis ꝛ ignis
.i. p filii deitatē ꝛ aie claritate igni
te vincta interfecit exercitū eoꝝ ꝛ sb
uertit rotas curruū. Prima ꝛ si for
tis armat^s diabolus custodiebat a
triū suū i pace stoꝝ aīas possidebat
superveniens tn fortior ipse ipm de
vicit ꝛ arma .i. ius dominii ꝛ servi
tia tyrannidis i quibꝫ confidebat abs
tulit et spolia scilꝫ aīas scoꝝ distri
buit. Et io dr̄ q ferebat^r i profūdu
ignominie s. ꝛ confusiois. Filii aūt is
rahel processerūt p medium sicci ma
ris scilicet s tulspe p bgn tenebris.
Liberavitq; dns i die illo isrl' de ma
nu egiptioꝝ. Et viderūt egiptios
mortuos sup litus maris ꝛ manū
magnā quā exercuerat dns cō eos.
Tūc moyses et filii isrl' cantaverūt
canticū dno ꝛ dixerūt. Cantem^s dno
gloriose eī honorificat^s ē ꝛc. De
hoc aūt descensu xpi ad iferos tēpo
re ei^s iacēte i sepulchro ē tertius
articulus fidei ad humanitatē ipius
spectans. Contra quē ē error quenda
dicentiū ihm nō descendisse ad ife
ros p seipm cū tn petrus dicat hoc
actuum 2º q nō ē derelictus aīa i i
ferno. Ite qd' dr̄ i aplico simbolo. Des
cendit ad ifna. Conveniēs aūt fuit
xpm ad ifna descendē. Pº qr vene
rat oes penas nras portare in^{ra}
qs erat necessitas descendendi ad iferos.
Qui s^t fuit conveniēs eū mori ut nos
liberaret a morte ita conveniēs fuit
eū illuc descendē ut nos libaret ab
illo descensu. qd dr̄ ozee 13º.

Ero mors tua o mors ero morsus
tuus infne. Scdo ut victo diabolo
p passione vinctos ei^s eripet ꝛ^m
i^d colo. 2º Expolians principat^s ꝛ pta
tes traduxit confident^r. Tcio ut sicut pta
te sua ostendit i tra vivendo et mori
endo ita i infno ostenderet visitando
ꝛ illuminando bonos et triste confūde
do malos ut sic i noīe ihū oīa ge
nu inferoꝝ flectat^r. ut dr̄ phil 2º.
Notandū q aīa ihū descendit solū
ad locū ifni i quo detinebat^r iusti s
virtus eius diffusa ē i oī loco ifni. In
fra virtus liberans a carentia visiois
fuit diffusa i istos pfecte purgatos.
Virtus liberans a doloribꝫ pene fu
it diffusa i purgatorio sicut credo.
Credo eī q oīa membra sua tūc ibi
existencia de purgatorio eduxit. Nec
obstat q aliq' dicūt q passio xi nō
hꝫ tpale ꝛ transitoriū effectū s; ppua
nete ꝛ sempiternū qr p hoc q tc nō fuit
minoris virtutis q̄ nō. Et sic s3 q si
tc nō nō liberat n' fito tpe debite
pgacōis sic nec tūc. Cū igr̄ multi
ibi fuerint sic verisile ē q pgacōis
tps debitū nō ipleverant igit^r nō
oēs fuerūt liberati. Duplici mō pt
huic rōi videri. Pmo mō q effect^s
pmanet ꝛ eī^s nō ipedit^r ex hoc q
specialit i aliq tpe ꝛ i aliq casu
misericordius opat^r. sic etiā dicendū
ē. q singularis ifluxit virtus passio
nis i illa hora miam exercuit. Sc̄o ei
satis videt^r conveniens q primia aie
redemptoris oīa memb^{ra} sua i ifno ex
istentia sibi gloriose coniungeret. Et hoc
mō pt dici ihs solvisse dolores if
ni. Sz ide ē ignis q. dolet s̄ga
di ꝛ quo damnat^r reprobi. Scdo mō pt
ro pōta solū dicēdo q divina sapi

ecia sic fuūt gteperatē ītēsione pe
respcū pluitatis tinī. q̄ ibi debe
bāt morari ut hora descensus x̄i
eent plene purgati. Ricārdus sit de b̄o.
pat' cōcludit p̄dcā rō qm̄ satis vide
at̄ cōueniens nouū mūnꝰ liberācōis ac
cepisse oēs electos q̄ erāt ī infno
ex p̄fissim ibīm p̄ucaa. Ad locū vō
dāpnatoꝝ v̄tus descēdētis ihū p̄ tm̄
to fuit diffusa q̄ mīgmficēcia sue
p̄tatis victoriose mtauit sup luci
ferū ⁊ sup reprobor om̄i ipm̄ certū
coꝝ malignitatē ⁊ incredulitatē ple
ouitens. Qz āt aplš petrus p̄a ep̄a
ca° 3° dt̄ q̄ xp̄s hiis q̄ in carcē co
clusi erāt sp̄u veniēs p̄dicauit hiis
q̄ ī custodia erāt sp̄ibz sicut dixit
petrus. Ex q̄ seq̄ videt̄ q̄ p̄dicaue
rat dāpnatis nā illi solū erāt incredu
li. Sic intelligēdo credo q̄ hiis q̄ ī
carcē īfnali erāt īclusi ihs veniēs
sp̄u ⁊ 2m aiam p̄dicauit hiis q̄ īcre
duli fuerāt aliq̄ndo nō q̄dē ut īcre
dulos ibidē ad fidē gūteret. Sz ut
coꝝ incredulitatē ɔfutaret. Et p̄dicacō
hec nichil aliud itelligi debz ut cre
do n̄ manifestacō diuīitatis p̄ effec
tus terrificos sup reprobos ī descēsu aīe
ihū. Augꝰ tm̄ p̄ocīn vbū petri ī ep̄a
ad euodiū expōit de opacōe diuīta
tis quā ɔtinuit a p̄ncipio mūdi
ut sit sensꝰ q̄ hiis q̄ ī carcē ɔclusi
erāt idē ī corpe mōꝛli q̄ tpe pas
sionū ⁊ fomitis ē q̄i carcer aīe ve
niēs sp̄u sue diuīnitatis p̄dicauit
p̄ internas īsp̄iracōes et p̄ exteriores
amonitōes ī vbis viroꝝ. Hiis igr̄
p̄dicauit q̄ īcreduli fuerāt aliqn̄ .s.
noe p̄dicāte qn̄ expectabat dei pa
ciēcia p̄ coꝝ ɔūsione differēs sīlz
penā diluuii. Vn̄ subdit ī diebus
noe cū fabricaret̄ archa. Et hoc
mō exponēdo nichil tāgit de de
scēsu xp̄i ad īferos. Dz āt totus
xp̄s fuisse ī īfno q̄ totus masculine
refert̄ ad p̄sonā diuinitatis q̄
vbiqz ē tota. Et ī īfno tota erāt in
aīa ⁊ tota ī sepulchro cū corpe. Jhe
credit̄ ī īfno tātū fuisse aīa ihū q̄
tū ī sepulchro stetit corpꝰ eius ut
sit illa exiret de īfno ⁊ corpi vni
ta gloriosa simul vtrūqz exiret tū
plalit̄ de sepulchro. ¶ Notādū āt
q̄ licz v̄tus descēdētis ihū ad loca
dāpnatoꝝ se diffūderet ut supradcm̄
ē nō tm̄ de ipioꝝ īfno n̄ de purgāo
⁊ libo aliq̄s extraxit. Ad cui⁹ euidē
ciā sciendū ē ee q̄tuor gr̄dus 2m p̄por
cōnē grē ⁊ glorie et pene ī nō vi
atoribz. Est eñ p̄mus gr̄dus seu lo
cus ī quo ē carēcia glē grē ⁊ p̄n
cia pene sēsualis. Et istis credit̄ lo
cus inferior tenebrosus ⁊ ē infernꝰ dāp
natoꝝ a q̄o nullū extrāhit. Secundus
gr̄dus seu locus ē ī q̄bz ē carēcia
grē ⁊ glē et carēcia sēsualis pene.
Et istis debet̄ locus tenebrosus su
p̄ p̄mū ⁊ ē limbus pueroꝝ q̄ ī solo
origīali moriunt̄ et de hoc nullū ex
trāhit. Tercius gr̄dus seu locus ē ī quibz
ē carēcia glē ⁊ p̄ncia grē et p̄sen
cia pene sēsualis ⁊ iste debet̄ locus
sup limbū pueroꝝ ⁊ hic ē locus pur
gatoriȷ ⁊ de isto extrahit aliq̄s ut cre
dr̄ oēs. Et de isto loco loq̄t̄ augꝰ et
scripture ī p̄allegatis locis. Et de istis
soluit dolores īfni. Quartus gr̄dus seu
locus ī quibus ē carēcia glē ⁊ p̄n
cia grē ⁊ carēcia pene sēsualis. et
istis debet̄ locus sup purgatoriū ⁊
vocat̄ limbus p̄rm. Et hic p̄ie ut d̄r
augꝰ nō vocat̄ infernus. Et int̄ istos
⁊ oēs alios sumēdo ex vna p̄te mag
nū chaos firmatū ē ut hetur ī ewā

luce vbi hetur de lazaro medico. et
vocat' locus ut sinus abrahe. Quitus
gdus seu loc⁹ ē i quibz ē pūcia gre
gle et ois boni ⁊ caretia ois pene ⁊
ois mali ⁊ hic ē locus btoꝝ. Cū igi
tur argumta ꝙ augustino ⁊ roibz ei⁹
solutū ee infni ⁊ dolores eius acci
piedū ē ꝑ pena tpali siue pena
pgatorij. Nec vnq̄ īuenies augusti
nū ibi ut alibi dicē aliquē libatū
de pena etna. s; solū de doloribz īf
ni pgatorij. pmo tūc no eet pena
etna. Nec obstat si dicat' de traiano
libato ad pces gregorij. Quia ut di
cit damascen⁹ i qda smoē gg⁹ ꝑ tr
iano orans audiuit voce sibi diuin⁹
allata. Voce tua audiui ⁊ venia
traiano do. Cui⁹ rei ut ibidē dicit tes
tis ē ois oriēs ⁊ occidens. Sup h' at
diusi no pue actoritatis viri diusa
senserut. Quidā dixert ꝙ traian⁹ fuit
reuocat⁹ ad vitā vbi gratiam ↄsecut⁹
venia meruit ⁊ sic obtinuit gloria
nec erat i infno finalit' deputat⁹ nec
sna diffinitiua dapnat⁹. Alij dicunt
ꝙ aia traiani no fuit simplicit' a rea
tu pene etne absoluta, s; ei⁹ pena vs
q; ad diē iudicij suspēsa. Alij dicit
ꝙ pena q° ad locū ul' modū aliquē
tormēti sub ↄdicōe fuit taxata do
orāte gg°. ꝑ xpi miam locus uel
modus alia mutaret'. Alij dicit ut
iohanes damascen⁹ ꝙ no legitur
gg⁹ orasse s; fleuisse. Et frequēt' de
us misticus ↄcedit ꝙ ho ↄpmus de
siderans petē no ꝑsumit. Et ꝙ ei⁹
aia ab ifno libata no i paradiso
reposita, s; simplicit' ab infni crucia
tibz libata. Valet naq; ut d' aia i
iferno ↄsistē ⁊ ifni cruciatus ꝑ dei
miam no sentire. Alij dicūt ꝙ pena
etna ↄsistit i duobz s. i pena sensus

⁊ pena dapni q̄ ē carentia visiois di
ne. Pena igit' etna ↄpti ad pmū
ē sibi dimissa s; ↄptū ad zm retēta.
Nec obstat ad hoc dictū augusti q°
dicit adā de iferno ꝑ xpm ee ex
tractū. Inuenimes at videt' ꝙ adā
tn̄ i pgatorio steterit ⁊ no venerit
ad libū pr̄m vbi ē sinus abrahe.
Quia sine adā fuit i purgatorio
siū ad limbū venerit ↄstat ↄnuq;
mō ꝙ no erat i infno tenebroso dap
natoꝝ q̄ vocatur ifern⁹ inferior et
tenebre exteriores. Aliqbz at doctori
bz videt' ꝙ xpc no libauit oēs qui
erat ext' locū dapnatoꝝ. Quoꝝ ra
tio est. qꝛ dicūt passionē xpi eandē
efficacia hēre nūc quā tūc. s; nūc vir
tute no liberant' oēs q̄ sūt i pgatorio
igit' nec tūc. Secūda rō eoꝝ ē. qꝛ ꝑ
pctō ꝑsonali qd' ꝑ se q̄s cōmisit ꝑ
se debet purgatorium pati. Sz pena
pena pgatorij sustiet ho ꝑ pctis q̄
ex seipso ↄmisit. g° ꝑ pena quā ipe
sustineat debet purgari ⁊ no ꝑ pe
nā xpi tm̄. Aliās oēs no dapnādi
īmediate vtute passiōis euolaret
ad celū qd' no ē rōnabile. ¶ Circa
qd' sciēdū ꝙ hoc certū ē ꝙ aliq̄s extx̄
it de purgatorio quia alit' no eet
verū solutis doloribz infni. Nullos
at extraxit de libo pueroꝝ ut dcm ē.
Et ē rō qꝛ redēptio x' no habuit
locū nisi i illis q̄ fuert mēb'' xpi ul'
ꝑ fidē ul' ꝑ circūsionē, ul' baptismū
sed pueri no fuerūt xpi mēbra a
liq° istoꝝ modoꝝ. qꝛ fidē no habuert
sacramēta no susceperūt. g° no fuert
redēpti ⁊ ꝑ ↄns n° liberati. Rati
onabilit' at argui pt ꝙ oēs de p
gatorio extraxit. tn̄ qꝛ passio xpi
no habet modo efficacia nisi de no
uo alicui applicat'. ꝙ sacramentū pas

sionis salutis baptismus. Sed per sacramentum
passionis sicut baptismum liberatur aliquis
ab omni pena que debetur in purgatorio ergo
multo amplius per novam xpisti passionis
applicationem omnes illi qui erant ibi
sunt liberati. Tum quia xpistus quos curavit
in hac vita totaliter curavit quo ad cor
pus et animam ut ambrosius ait super
lucam. Sed xpistus eos qui erant in purgato
rio curavit a reatu peccati originalis
ergo similiter eos curavit a reatu pec
cati venialis et ita eos a purgatorio
liberavit. Precipue quia maius est impe
dimentum originalis quam venialis. Tum quia
sicut tenet et docet eccia et gregorius
asserit anime in purgatorio existentes suf
fragiis et sacrificiis viventium liberantur. Tum
igitur xpistus se pro omnibus membris suis
mortuis et vivis presentibus et futuris
in sacrificium obtulerit immaculatum
deo. ergo omnia membra sua existentia
ibi liberavit. nisi velles dicere quod xpistus
in sua incarnatione eos exemerat a be
neficio sue redemptionis. quod non decu
it eius pietatem. vel quod sua passio non
fuit efficax ad omnes liberandum quod est
falsum. Tum etiam quia sicut aliquando
certis revelationibus habitum est quod ob me
ritis sanctorum decedentium de hoc mundo
multi de purgatorio liberantur. ut
sunt in ipsorum comitiva. Ergo cum xpistus
super omnes meruerit. ymo est meri
tum omnis meriti initium et fundamentum.
ergo omnes debuit liberare. Sed quare
descendit ad infernum ex quo soluto
precio in passione amotum erat impe
dimentum. et patres iam videbant deum.
Dicendum quod omnes qui erant in limbo
viderunt gloriam dei terminata passi
one. Sed xpistus omnes defectus nos
tros preter ignorantiam et peccatum assu
mere venerunt ad statum nostre miserie

consummandum et statum glorie incho
andum cum terminus nostre miserie esset in
limbo. quia tunc omnes ad limbum descende
debuit tamquam ad terminum pene culpe
voluit ibi descendere ut inde statum glo
rie inchoaret et per terminum constitue
ret. Debuit etiam anima benedicti ihesu
tam diu stare in inferno quam diu corpus
eius iacuit in sepulchro ut per omnia
fratribus suis assimularetur et ut in
resurrectione novam vitam daret et quan
tum ad animarum liberationem et quantum ad cor
poream resurrectionem in suo corpore in
choatam. Cuius ratio est quia sicut
venerat ad terminandum statum nostre et
inchoandum statum glorie. ita venerunt
ad probandum veritatem carnis huma
ne et mortis extreme. Non videre
tur autem sit plene mortuus si statim
resurrexisset. Tribus diebus distulit
ad fidem trinitatis astruendam. quia in
ore duorum vel trium testium. Est autem sci
endum quod licet dicatur xpistum illuminasse
infernum non tamen intelligendum est
eum illuminasse demones vel dampnatos.
Cuius ratio est quia tenebre exteriores
inferni tenebris interioribus respondent.
ex quo xpistus ut iam dictum est a patri
bus qui erant in limbo omnes tenebras
expulerunt per demonstrationem sue di
vinitatis. quam statim eo moriente viderunt.
Ita etiam congruum fuit quod presentia sue
humanitatis quantum ad animam et tene
bras exteriores excluderet locum illum il
luminando. Sed hoc lumine non exten
debat se nisi ad eos qui interius illu
minati erant et dispositi ad ipsum quia
instrumentum divine misericordie non tangit
indignos sicut ignis inferni divine
iusticie non tangit bonos sed solum ma
los. Sic igitur patet quomodo anima be
nedicti ihesu cum descendit infernum adi

it. quod qz conatus demonum et pena
z fregit propter quod merito dicitur
Jhesus infernum adies. Jhesus frangens co
natus. Jhesus triumphans mortuus Capitulum xxxviij.

O Dia si corpus xpi
maneret i morte et ad
eius persisteret i inferiori
bus partibz terre non appareret victo
ria mortis eius. Jdeo xps exspoli
ans principatus et potestates palam t
riumphans eos i semetipso cum illo bea
tor exercitu ab inferis victor ascendit.
et sue carnis dimisso sacro sepulchro
eternitatis nobis aditum devicta morte
reseravit. dum se tercio die illucescente
divina potencia a mortuis suscitans
notas nobis fecit vias vite. propter quod
merito dicitur Jhesus triumphans mortu
us. Jdeo triumphalis victoria et mor
tis leticia maxime representantur in ec
clesia i officio diei sabbati quod canta
tur in meridie et consuevit cantari i re
surrectionis nocte. Vnde hec dies benedic
ta est primo fontalis benivolencie qz
hodie collatum est sublevamen peregri
nantibz. 2o triumphalis victorie qz propo
situm est adiuvamen certantibz. 3o pre
cordialis leticie qz preparatum e sola
men laborantibz. 4o spiritualis intellige
ncie qz remotum e velamen a considera
ntibz. Et sic hac die recipiunt omnes
quod eis expedit. scilicet peregrinantes
fiduciam decertantes constanciam labora
tes perseveranciam contemplantes refulge
nciam. ¶ Primo igitur hec dies e fon
talis benivolencie qz fit mestorum conso
lacio afflictorum recreacio peccatorum confor
tacio pusillorum consolidacio. Et secundum is
ta quatuor hec dies e frondose conde
cacionis sacre cenacionis sollempnis baptiza
cionis clare illustracionis. Primo igitur di
es ista benedicta e frondose conde
cacionis i multiplicacione leccionum et
cantuum qz singulariter letificati sunt
mesti. quia iam afflicta et sic mul
ieres devote benigna ihesu apparicione
fuerunt consolate cum viderunt i iubilo
regem in resurreccionis decore. Et mul
tiplicate sunt apparicones i hac die et
diversis modis gaudia cumulata.
De hac die dicit psalmista. Constituite diem
solempnem in condensis etc. Secundo est
dies sacre cenacionis ad confortandum et re
creandum afflictos qz resurreccio eius
e afflictorum recreacio et omnium pacien
cium per xpm confortacio. Vnde iacobus fr
dominus et ioseph ab arimathia fuerunt
de afflictione carceris et famis liberati
qz per resurreccionem domini liberati qui
fuerant in inferno detenti. Vnde hec nocte
spoliavit egipcios ditavit hebreos.
Et sic moyses iam de passionum assumptus
prostravit exercitum pharaonis. Tercio est
dies solempnis baptizacionis qz i hac
nocte solebat magna solempnitas bap
tismi fieri i signum remissionis peccatorum.
Hauriant igitur peccatores spem venie
i xpi resurreccione qz iustificantur a pec
catis. Est enim hec dies summa conforta
cio peccatoribz dum magdalene peccatri
ci primum apparuit inter mulieres et
postea petro qui eum negaverat quem eci
am per angelum specialiter vocavit.
Mortuus e enim bonus ihesus propter pec
cata nostra et resurrexit propter iustifica
cionem nostram. Ecce igitur david arrep
ticius hircus emissarius et passer pro
leproso oblatus liberi i misterio dei
de potestate diaboli effugiunt. ut videtur non
sermianus peccato primum habetur i. Reg. 21o
2m levit. 18 3m levit. 14o. Quarto e hec
dies clare illustracionis. cuius flammas lu
cifer matutinus inveniat. talis inquam lu
cifer qui nescit occasum. Hodie namque fit

cereus q singulariter et solempniter
benedicitur et nouo igne illuminatur. in
signum quod solempni iocunditate sacre resur
rectionis diem celebramus. in quo xpistus nouo
splendore corporis illustratur et apparens
discipulis suis in corpore inmortali vsque ad
diem ascensionis distulit ascensionem ad
celum. Vnde cereus vsque ad illum diem post
prandium in ecclesia conseruatur. signat in
super hominis quod hac die facta est pusillorum
consolacio quia hodie confirmati sunt dis
cipuli et sancte mulieres in fide resurrec
tionis. Et ideo quia cordibus noua benedicti
one a xpisto consecrantur et fidei lumine il
lustrantur. quia hodie insufflauit in eos et
dedit eis spiritum sanctum et aperuit illis
sensum ut intelligerent scripturas. Et
sic vides quod merito hec dies est tota
lis beniuolencie quo ad quatuor predicta.

¶ Secundo est dies triumphalis victo
rie et hoc quo ad alia quatuor quia ho
die benedictus ihesus ebetauit mortis sti
mulum debellauit mortis zabulum pro
strauit mortis argastulum amputa
uit mortis obstaculum. Primo igitur hec
est dies triumphalis victorie quia ebeta
uit mortis stimulum quia stimulus mor
tis peccatum est. Ipse autem factus peccatum
pro nobis peccatum in carne affixit. Et vic
tor mortis post mortem clauso prodiit
tumulo qui viuens et paciens pro no
bis noluit descendere de crucis pati
bulo. Signum huius victorie contempsit
prava generacio dicens si filius dei es
descende nunc de cruce sed eis xpistus de
dit signum ione prophete passionis mor
tis et sepulture. Nobis autem et electis
suis leo fortis de tribu iuda surgens
cum resurrectionis triumpho dedit signum
de celo cum vitam celestem nobis manifes
tauit. clauso resurgens sepulchro clau
so subintrans cenaculo scandens celum as

pectu patulo et super electos suos plu
ens spiritum sanctum. Et sic multo maiora de
dit quam perfida nacio peciit. Si enim de
cruce descendisset videretur peccato vic
tus ab impaciencia pene sed nunc victor
peccati pacientissime mortuus fuit. Vnde
nec proprium tumulum habuit. sed alienum
singulare et solitarium ut alienum et
non suum purgaret inde peccatum. Vbi
est ergo o mors stimulus tuus. Ar
fuus est cum xpisto in cruce vbi et hebe
tatus manet xpisto resurgente. Sicut
enim in adam omnes moriuntur ita et in xpisto
omnes viuificabuntur. Sic crucis confixi
Noli igitur sicut nec xpistus de cruce de
scendere non de crucis memoria non de
crucis amicicia vel penitencia si vis
resurgere de tue iniquitatis sepulchro
et gloriosus apparere cum xpisto. Secun
do hec est dies triumphalis victorie
quia debellauit mortis zabulum et aucto
rem ipsius mortis diabolum ab eo pre
dam mortis auferens calcauit. Sap
son enim ut gaze seras pandit et as
portans portas scandit. montis supe
rum. in maxilla mille strauit. et de
tribu sua sponsam tempe matrimonium.
Tercio hec est dies triumphalis victorie
quia prostrauit mortis argastulum. Vnde
mortem moriendo destruxit et vitam
resurgendo reparauit. Mors et vita
duello conflixere mirando dux vite mor
tuus regnat viuus. Sic quia factum est
ut mors peccatorum veniens eo dampnata
omnis uniuersitate sit mortua et in glo
riam resurrectionis translata per mortem
iusti dei hominis veniente eo nunc vo
luntate. Ita enim augustinus et gregorius du
plici morti nostre impedit sua sim
plam ut faceret utramque nostram mortem
scilicet tam pene quam culpe in vitam resur
rectionis transire. Vnde sicut dicitur est

supra deiecit carcerem infernalem ut ibi
nullus electus amplius includatur et
complevit illud osee. Ero mors tua
o mors. morsus tuus ero inferne. Quod
exponens gregorius in omelia quadam ait: Quia
igitur in electis meis funditus te perimo
ero mors tua o mors. Quia vero illis
solis sublatis te ex parte transfigo ero
morsus tuus inferne. In cuius triumpha
lis victorie signum primum verbum quod
post resurrectionem dixit discipulis
suis dixit pax vobis. Tertio hec est
dies triumphalis victorie quia hodie
aperuit mortis obstaculum dum gla
dium flammeum atque versatilem quem di
vinum decretum posuerat ad custodiam
ligni vite adam primitus succidente ho
die mundi dominus triumphante amovit. Amo
ta est enim illa custodia paradisi et ia
nua reserata et terra hereditatis nostre
per peccatum perdita iure belli nobis cap
tivis est reddita per christi victoriam tri
umphalem. Dum et ad illam sanctos adduc
tos de inferno iam divina visione bea
tos. Christus hodie creditur adduxisse
cum in paradiso locavit unde electus fue
rat prothoplaustus transgressor et de
levit cyrographum contra apostolum quo infec
te eramus a pena condit. anti. Dum po
tentem in maiestate sua veniens qui
tamen potuit in infirmitate et pro nostro
scelere crucifixus est. In huius igitur tri
umphalis victorie signum triumphan
tis vexillum sacre stole crucis hodie si
gulariter erigitur et a subdiacono in
missarum sollempniis deportatur ad cuius
aspectum contremiscunt et fugiunt contra
rie potestates. Secure igitur erigatur cru
cis triumphale vexillum et in quatuor cor
nibus suis adornetur lapidibus preciosis
qui christi virtutes representant. cum qui
bus diaboli vicia superavit. ut in sinis

tro cornu sit pacientia que devicit mor
tis stimulum et persecutione illata. In
dextro obediencia que deiecit mortis
zabulum et eius transgressione teme
raria. In profundo radix virtutum humi
litas que deiecit superbie angustulum
materiale et eius presumptione et au
dacia. In supremo omnium virtutum mater
caritas que amovit mortis obsta
culum exulare et eius indignacionem et
vindictam ut iam revelata facie in vl
lume gloriam domini speculemur. ¶ Est
tercio principaliter hec dies precordia
lis leticie quia hec est dies transmigra
tionis humane instabilitatis renovacionis
humane vetustatis roboracionis huma
ne fragilitatis et consolacionis humane
anxietatis. Est igitur primo hodier
na dies precordialis leticie propter trans
migracionem humane instabilitatis dum
hodie corpus mortale passibile et altera
bile per resurrectionis gloriam transit in so
liditate impassibilitatis et stabilita
tis. Dum hodie sumus in christo de instabi
li mundo vocati ad stabilitatem perpe
tue vite dum ipse gloria sue resur
rectionis consiurus mandat discipulis
suis quod vadant in galileam ubi eum
videant. innues per hoc quod ipse iam trans
migravit ad stabilem vitam et felicem in
qua sancti eum per felicitatis sue primo
sunt visuri et quod eciam nunc sit ab hu
ius mundi instabilitate transire volen
tes speculari gloriam resurgentis. ¶ Est
secundo hec dies precordialis leticie propter
renovacionem humane vetustatis. Dum
vetus homo noster simul crucifixus est cum
christo et cum eo iam transiit in novam crea
turam dum scimus quia christus resurgens
ex mortuis iam non moritur. dum spera
mus et credimus quod qui suscitavit et
renovavit corpus ihesu resuscitabit

et renouabit mo̅rtalia nr̄a ut ia̅ sectu
re quo abijt caput p̄ resurrectois glo
riā eo secura spe accedāt ⁊ mēbra.
¶ Est 3º hec dies precordialis leticie
p̄p̄ certificacoēm hūane dubietatis
dū sim̄9 de p̄mo īcificati dū xp̄s
ihesus et̄nitatis nobis aditū deuic
ta morte reserauit et deo p̄ri nos
pacificauit. Vn̄ et dicit discipulis
pax vobis. ¶ Est e̅tiō hec dies pre
cordialis leticie p̄pt̄ exaltacoēm hūa
ne infirmitatis dū hodie ī xp̄o ihū
sup̄ angelos exaltati sim̄9 et nos
ipi̅ angelis sociati ⁊ coeq̄ti. In cui9
signū post resurrectoē ut d̄r apoc̄
no se p̄misit angel9 a iohā
ne adorari. Et hoc ageli annūciant
qz ihūs q̄i alter ioseph et̄n p̄ris
filius viuit ⁊ dominat̄ in tota terra
regni et̄n. et iō fit hodie tr̄sit9 de
tristibz ad leta dū vbiqz sollēp̄nit̄
tātur et reddit allā qd̄ sacerdos in
choat ter repetes altius ītonando
Vt 1º cantet allā qz sim̄9 libeāti
ab angustia pene. 2º alci9 qz sum̄9
libeāti a tr̄sgressione culpe. 3º al
tissīe qz in xp̄o sim̄9 trāsformati ī
deiformitatē glīe. Vn̄ et ī xp̄o ihū
nr̄a natura ē sup̄ āgelicā nāīn sub
limata et nr̄a penalitas ī xp̄cristi re
surrectoē absorta. In cui9 signū q̄t
horis corp̄us steterat mortuus tot
diebz vixit et stetit postmodū sup̄
terrā an̄ ascensionē gloriosā9. Post
etiā iniquitas ē emēdata ut sicut
xp̄s resurrexit p̄ glām p̄ris sic ⁊
nos ī nouitate vite ābulem9 educ
ti de sepulchro p̄ctī. In cui9 signū
etiā hodie nouus ignis de petra ex
cutit qui accēdit ī cera noua. ¶
Est q̄rto p̄ncipaliter hec dies sp̄ui
alis ītelligētie. hodie naqz reuelat̄

xp̄i sublimitas latēs sub signaculo
dū leo de tribu iuda resurgēs librū
aperuit et soluit septē signacula idē
oēm clausurā veteris testamēti. Ape
ruit enī signacula sue infirmitatis q̄
quasi videbātur claudē sue gloriā
maiestatis. Que q̄dem signacula sūt
ista p̄mū m̄ris desp̄onsacō qua par
tus ⁊ conceptus v̄gineus velabat̄ ut
fabricator hoīs fabri filius p̄uta
ret̄. Secundū corpis infirmitas qua
potētia et v̄tus diuinitatis velabat̄.
qz plorās et vagiens ⁊ cetis īfirmi
tatibz carnis subiacēs filis videba
t̄. Terciū circūcisiois cauteriū qd̄
eāt p̄ctī origīalis remediū velans
xp̄i īnocētiā et medicinā qua tol
lere veneāt oē p̄ctm̄. Qr̄tū fuga
eius ī egiptū a facie herodis regis
qua eius dinū velabat̄ ut nō pos
set cognosci filius dei per vniu̅sali
ter dn̄s oīs terre. Qūtū trina tēp
tacō q̄i se qua se sic p̄misit a dia
bolo teptari cui9 suggestioī nō acq̄
estēs s̄ rōnabilit̄ et virtuose cōfutās
ip̄m dimisit dubiū. Et sic velauit
sue diuinitatis archanū. Sextū sue p̄
tis suppliciū ⁊ tr̄situs mortis q̄i int̄
latrones pendēs totā velauit gloriā
sue altissīe maiestatis. Septimū est
sepultura ī q̄ velata fuit et abscōsa
tota spes et efficacia vite sue et fruc
tus restauracōis hūane. Hic ē liber
clausus flebilit̄ q̄ hodie ap̄it̄ letātē
dū eius resurrectois gloria p̄dicat̄.
Pra post tres dies sicut ip̄e p̄dixerat
p̄p̄ria v̄tute resurgēs tāta efficacia
se ondit diuine maiestatis qd̄ manifes
te patet qd̄ oīa signacula p̄cedētia
⁊ opprobria dignitatis ⁊ diuinitatis sue
fuerūt voluntaria ī ip̄o nō mīa nec
condicōis nē s̄ dignacōis mīe. Qd̄

em bernardum in quadam sermone septiform
im visitatione spiritus sancti quadraginta dierum
mo referantur pro adaptione quadam
magis quam pro perfectione numeri. Prima in spi
ritu timoris fuit prima apparicio ange
lorum quando factus est terremotus magnus
et angeli apparentes prostraverunt cus
todes et confortaverunt pavidas mulie
res ut referatur signaculum quia qui fa
bri putabatur filius hic fabricator et
actor apparuit angelorum. In spiritu pietatis
apparuit petro quem pre ceteris de ne
gacione xpisti rea consciencia confundebat ut
qui infirmus fuerat visus et invalidus
puer appareret potestate habere dimitte
di peccata. In spiritu sciencie apparuit disci
pulis euntibus in emaus scripturas eis
exponens et ostendens quod pro culpa ori
ginali mundanda hec pati oportuit
xpistum et sic apparuit signaculum circum
cisionis. In spiritu fortitudinis apparuit
ianuis clausis discipulis ostendens ma
nus et latus in signum victorie et virtu
tis sicut solet clipeorum foramina demo
strari confortans eos a timore iudeorum qui
prius quasi timidus a facie reguli fu
gerat in egiptum. Quartum sigillum maxime
apparuit quando dixit in monte galilee.
Data est michi omnis potestas in celo et in
terra. In spiritu consilii apparuit discipu
lis frustra in piscatione laborantibus dum
mitte in dexteram navigii rethe consulu
it. ut temptacionis animas in sinistra et in abis
satas in gurgite veteris hostilis eri
peret a versucia malignitatis tempta
tis. In spiritu intellectus apparuit discipu
lis dum aperuit illis sensum ut intelli
gerent scripturas quia pro nostra redimenda
morte mortem erat filium dei crucifigi.
In spiritu sapiencie apparuit die quo qui
viderunt filium dei ascendere ubi erat
prius qui tamen sub lapide iacuerat tumu

latus. Et sicut sepultura totum librum
clauserat et in barathrum desperacionis me
tes discipulorum incluserat. sic gloriosa
ascensio qua ad dexteram patris sedet o
mnium credencium spes erexit. fide confir
mavit et civitate accendit. Dum aperte co
gnoverunt omnia facta xpisti et dicta summa
sapiencia plena et summa caritatis pie
tate referta ad nostrum curandum morbum
et in ipsum transformandum affectum. Secundo fu
it revelata resurrectionis veritas que late
bat sub iudeorum mendacio sicut inferius ex
plicabitur. Tercio munita est ipsum veritas
que latebat sub corrupcionis mo. Prima usque
ad noctem resurrectionis dies nocte pro
cessit ad significandum lapsum ade qui a
die gracie cecidit in noctem culpe. De cete
ro autem nox precedit diem in signum quod nox
nostre culpe est effugata per renovacionem
vel gracie que in nobis in resurrectione vel mo
strata est. Propter quod cantamus hodie. Et
nox sicut dies illuminabitur. Quarto propa
lata est hodie dignitas ecclesie latens sub
sinagoge titulo. Prima hodie repudia
ta sinagoga tamquam vasti superba electa
est humilis et beata hester humilis sicut nova
sponsa ecclesia. legalia enim non erant mor
tua nec mortifera donec de latere xpisti
dormientis in cruce que nova virago for
mata est ecclesia xpisti sanguine lota. Et ideo
sinagoga in resurrectione emarcuit et
ecclesia floruit et omnis legalis cerimonia
simul obiit. ita ut nullus ad eas servan
das ex tunc obligatus fuerit. Postea tamen
fuerunt mortifera secundum augustinum quo
usque fuit doctrina fidei promulgata. Propter
quod hodie singularissime in signum nupti
alis copule xpisti et ecclesie debet sollempni
ter tamen nostri ecclesie quod altaria adorna
ri. Quia datum est sponse ut cooperiat
se bisso splendenti et candido. Hec est
illa nova nupta sponsa agni consa io

hām in spū qui vidit ihrlm sctam
novā descendentē de celo a deo parā
tāq̄ sponsā ornatā viro suo. Ho
die etiā ī signū xpi glorie revela
te resurrectois etc revelat̄ z disco
opimt̄ altaria effigiat̄ reserata se
pulchra z relicta sudaria celebrātur
meridie noctūa officia. Deinde
oīa ecclie paramēta et iocalia ex q̄
bus ut dtm ē ornatur sponsa no
na. Het dtū sut p reverentia miss
se sabbati sti ī quia singularit̄ xpi
resurgētis misteriū explicat̄. iā
quia mistice de nocte factus meri
die ut ondat̄ qz tota cecitas nre
noctis p gloriā resurrectiōis est
ī luce sue divinitatis gūsa. Jhus
surgens brevis. Cap. 39.
Quia vo ī dīnice resurrec
tois gloria innitūt nre
fidei fūdamēta sicut dicit aplūs
1ª ad cor. 14º. Si xpc nō resurrex
it ianus ē pdicatio mea qz dolo
re passiois xpm ī infirmitate totaliter
defecisse putaretur ī resurrectois
glā statī post modicū segret̄. Cū
quā multa gsiderāda occurrūt. Pº
videlz resurrectois maturitas. Fuit nā
qz matūrū xpm resurge ppt̄ q̄tuor s
sacri codicis adipletōnē summi pris
pmissionē sui corpis glorificatōnē
mesti gregis cōsolacōnē. Pmo ppt̄
sacri codicis ipletionē. Scriptura ei
hoc pdixerat fieri id nō poterat nisi
resurgeret. Pū david ī ps. Dne p
basti me et cognovisti me tu cogno
visti sessionē meā z resurrectoēm me
ā. Pū 2º Septies ī die cadit iustus
qz xpi iusti passio septies idest sep
te diei horis fuit ptracta mõ 1º da
niel. 2º Septē tpa mutabuntur sup
te z ab hoibz eiciet te z ab hoibz ei
ciet te. s. p mortē. In cui9 signū sep
tē horas canonicas cātat ecclia iux
illud ps. Septies ī die laudē dixi
tibi. Sequitur. Et resurgit. qz post
passiois ignominiā apparuit resur
rectois glā. Hoc pdixerat sophi 3º
dicēs. Expecta me ī die resurrecti
ois ī futurū. Iō dr̄ ī simbolo resur
rexit tcia die scdm scripturas. Se
cūdo ppt summi pris pmissionē. De
us eni pmiserat suscitare filiū suū
iux illd ps. Exurge gloria mea ex
urge psalteriū z cythara exurgā
diluculo. Quērit iacob ī misterio de
us pater gen 49. Catulus leonis
iuda ad predā descendisti fili mi.
Quis suscitabit eū. Rndet ipē mi
pr in Re 2º. Ego suscitabo mī sacer
dotē fidelē. Iō patriarche ī trā pro
missiois sepeliri voluerūt. qz spera
bāt cū dei filio resurgēte resurgē.
Tercio ppt sui corpis glorificaci
onē sicut aplūs ad hebre de glo
rificatiōe resurrectois loquēs ait.
Vidim9 ihm ppt passionē mortis glo
ria z honore coronatū. Et 1ª pet 3º
xps resurgēs ex mortuis iā nō mo
rit̄ mors illi vltra nō dnabit̄. Pū
figurat̄ p iudith 10º. Surrexit de
loco ī quo iacueāt pstrata corā do
mino et vocauit abrā suā ide cur
ne. z abstulit a se ciliciū mortalitatis
et exuit se vestibus viduitatis luc
tibz z ingredientibz passiois sue. et
lauit corpus suū cum miseria exui
ciōdo et vinxit se mirra optia co
servacoēm pvetue vite assumendo.
z iposuit mitrā sup caput suū p
misale diui ī celo z ī terra assu
mēdo. et oibus ornavit se cui dns
cōtulit splendorē ut icopabili de
core oim oculis appareret. Quarto

propter mesti gregis consolacionem. Un
dixit discipulis. Ioh. xvi. Et nunc quia
hec dixi vobis scilicet passionis suppli
cia tristicia implevit cor vestrum. Postquam
autem resurrexero precedam vos in galile
am ibi me videbitis et gaudebit cor
vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vo
bis. Sicut dicitur Io. xx. Gavisi sunt discipu
li viso domino. Nec inmerito quia illud ve
rum et solum gaudium est quod non de crea
tura sed de creatore concipitur. Cum compa
ti omnis aliunde concidunt mero est
omnis suavitas dolor omne dulce amarum
omne decorum fedum et postremo omne quod in
spiracionem delectabile molestum aut... i ser
mone quodam de omnibus sanctis. Et aug. in ser
mone de resurrectione feria 3 ait. Osten
dit eis manus et latus adhuc trepida
tibus et mirantibus pre gaudio. Iam gaude
re erat et adhuc trepidacio permanebat.
Res enim incredibilis facta erat. Sed tamen facta
est. Quid incredibilius est quam quod caro dum
resurrexit de sepulchro totus hoc
credit mundus quod non credit mansit in
mundus. ¶ Secundo videndum est resur
rectionis congruitas. Ubi sciendum quod re
surrectionis hora in ewangelio expresse
non videtur declarari. ideo doctores varie
de ea opinantur. Quidam enim dicunt quod
resurrexit in aurora diei dominice. Ali
qui vero in media nocte. Pro quibus vi
detur facere quod antiquorum habebat usus
quod apostoli in vigiliis sacri pasche usque
ad tempus iam ipsum usque ad noctis medium
vetmetes in illa hora scilicet resurrectionis
domini laudes cum iubilo iubilantes post
ea ad mensa ipsum remittebant. Cui e
tiam concordat figura Sampsonis
qui usque ad medium noctis dormiens et
resurgens a sompno portas gaze ad
supercilium montis tulit. Quod verus Sap
son de inferno exiens cum omnia sua

et vere complevit et portas mortis sua
potencia eminenti absorbuit. Cum ex
tunc nullum electorum suorum exprimitur
a sordibus peccati mortis actor a visio
ne divine glorie impedire prevaluit. Ite
ad hanc opinionem deservire videtur totum
officium ecclesiasticum in resurrectionis missa
que cantatur in sabbato sancto. quia missa illa
que nunc cantatur in meridie antiquitus
cantabatur in media nocte resurrecti
onis dominice. Sed nunc abbreviantes
mestitie tempus et extendentes gaudio re
surgentis spiritu sancto dictante complemus
corporali aspectu illud quod de illa sa
cratissima nocte fuerat ante predictum nox
sicut dies illuminabitur. Et nox illumina
cio mea in deliciis meis. Unde et in bene
dictione cerei sepe sacre noctis comme
datur misterium cum plures iteratur.
Hec nox est. In collecta etiam dicitur. Deus
qui hanc sacratissimam noctem gloria domini
ce resurrectionis illustras. Facit eci
am ad hoc figura legalis pasche
iudeorum scilicet liberacionis et exitus isra
helis de egipto qui media nocte e
ducti sunt de egipto. Media nocte
inquit dominus moysi ingrediar egiptum
etc. ex. Altera autem opinioni favet il
lud quod nullus ewangelistarum eum me
dia nocte resurrexisse testatur. sed ho
ra qua mulieres de nocte veniebant cum
aromatibus ad monumentum. Qua
etiam hora factum fuisse videtur illud quod
narrat matheus cum dicit quod vespe
sabbati idest nocte sabbati que lucescit
in prima sabbati et que tenebras su
as finit in aurora diei dominice venit
maria magdalena et altera maria vi
dere sepulchrum. Augustinus etiam in libro quarto
de trinitate capitulo 6 dicit expresse quod in
aurora resurrexit. Pro hac etiam
opinione facit multum quod sicut etiam tan

des citat ī aurora ī glām resurrec
tōis dnice. Utqt aūt sit de resurrec
tiōis hora nichil deperit veritati re
surrectōis ihū xpi qz vtraqz hora
dūsis modis cogrua format myste
ria. Pma qde qz xpi resurrectio cir
cū hoste debellauit. tcū orbē illus
trauit. z ptā nocte effugauit. Scda
vo qz ortū grē initiauit. z lumē glē
finiter sperandū demonstrauit. De hac
hora expōi pt illud 1° Re 29°. Sur
rexit de nocte dauid ipe z viri eius
ut pficiscerent mane ad trā. Ubi cir
ce notat popa triumphalis pugilis
resuscitati qz surrexit. Dauid rufus
ut manu fortis. Xps ihs q rufus
id ē sāguine rubricatus forti manu
deuicit principē tenebraz. Hic vo
mortuus hodie ab inferis regres
sus surrexit. Figuratur 2° Re 12°. Sur
rexit dauid de trā z lotus unctus
qz est. In hac eni triumphali popa re
surrectōis ihs xps recte dauid idest
manu fortis surrexit. dū fortitudine
z virtute ppa se suscitauit dicente ber
nardo s'mōe pmo festi resurrectōis. In
effabile istud ē ut a morte se excitet
ipe q dormivit. Singulare ē nō est q
faciat homo [illegible] vsqz ad vivū. He
lizeus ppheta mortuus mortuū sus
citauit sz alterū nō seipm. Xps eni
suscitauit aliqū semetipm. Igitur
fortis resurgentis illius [illegible] q solu
[illegible] prodiit victor de sepul
chro. Hora singularis tpris [illegible]
qz de nocte. Et iux. de mane ut nov
format [illegible] opiōi [illegible] media noc
te surrexit. Cuius opiōis extitit am
brosius z gregorius [illegible] sup illo e
uāgelio. Maria magdalena zc. Ro
bt exponit pdictū figurā de sampsone
[illegible] Sampson nocte media nō solu

exiit. sz etiā portas tulit. Prima vi
delicet redemptor nr añ lucē resurgēs
nō solū liber de īferno exiit. sz z ipsa
infni claustra destruxit. Et portas
tulit z montis verticē subiit quia re
surgēs infni claustra abstulit z as
cendens celoz regna penetrauit. H. gg.
Hanc vo seruat opiōi illi q dicit
eū ī aurora surrexisse. cuius opiō
nis extiterunt augus z innocentius qui
pbāt ex euangelio marci 16. Surgēs
ihs mane pma sabbati. Hoc etiā
pbant ex dco psalmiste. Exurge
gloria mea exurgā diluculo. Hoc
etiā pbāt roē qz 40 horis fuit dnus
mortuus de quibz 36 iacuit ī sepul
chro quatuor pependit ī cruce. Turba
socialis agminis innuitur qz ipe z
viri eius. Id lnam illi de quibz scri
bit mathei 27°. Multa corpa scōz
surrexerunt cū eo. Sup quo remigi
us. Querunt aliqs qd de illis fcm
sit qui resurgēte dno surrexerunt.
Credendū quippe ē q io surrexerūt
ut testes essent resurrectōis dnice.
Quidā dixerunt eos iterū mortuos
quoz dictis fides nullo mō ē adhibē
da. qz tormetū esset eis iterū mori
ner verū esset eoz testimoniū. Sicut
ergo cū resurgēte dno surrexerunt.
ita cū ascēdēte ad celū ipos pariter
ascendisse credamus. Hec remigius.
Figura 2° Re 17°. Surrexit dauid z
ōis pplus qui erat cū eo ut trāsiret
iordanē scilz mortalitatis. Via salu
tis [illegible] desiderium quia ut p
geret ad trā scilz viuentiū. Et iuxta
1° ca°. Surrexit ut iret ī priam
sua cū vtraqz manu sua idest etiā
gētiū z iudeoz. Certo videri ē
resurrectōis veritas. Tanta quā sci
[illegible] qz apli z multi alii ī futurū

potuerunt de xpi resurrectione dubitare. ¶ Primo quantum ad sufficientiam testium sicut sacerdotes dixerunt pilato sepulto xpo matthei 27. Domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi surrexit a mortuis. Et ideo quibus non sufficiebant homines dedit testes angelos. Respondens autem angelus dixit mulieribus. Nolite timere scio enim quod ihesum qui crucifixus est queritis surrexit non est hic. ¶ Secundo quantum ad apparitionem multiplicem poterant ei dicere si solum semel apparuisset non surrexit. Et ideo in die sue resurrectionis frequenter apparuit. Et actuum 1o dicitur per dies 40 apparens eis et loquens de regno dei. Et paulus testatur quod visus est plus quam quingentis fratribus simul. ¶ Tertio poterant dubitare quod surrexisset non veraciter sua potentia sed fraudulenter arte magica ideo comedit coram eis. Corpora enim ficticia cibum non capiunt. Unde discipulis piscantibus et de hoc dubitantibus dixit. Pueri habetis aliquid ad manducandum. Et dederunt ei partem piscis assi et favum mellis. Et in die ascensionis sicut dicitur actuum 1o. Convescens precepit eis etc. Et gregorius in omelia. Notandum vero quod dicitur convescens etc. Comedit et ascendit ut per effectum comestionis veritas patesceret carnis. ¶ Quarto poterant dubitare quod licet resurrexit non tamen in eodem corpore ideo dicebat discipulis. Videte manus meas et pedes meos quia ego ipse sum. Et iterum. Palpate et videte. Et thome dubitanti dixit. Infer digitum tuum huc et affer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus etc. Sic enim palpando sibi et nobis profuerunt sibi quidem ad maiorem facti certitudinem nobis vero secundum gregorium in omelia ad removendam mentis nostre dubitationem. ¶ Quinto dubitari poterat quod licet resurrexit cum vero corpore non tamen cum suo sed alieno. Ideo surrexit cum cicatricibus ut per hoc ostenderet ut illud idem corpus in quo passus fuerat in eodem surrexerat. Unde augustinus libro de fide ad petrum ait. Firmiter tene et nullatenus dubites ille idem homo qui de virgine natus est ille idem in cruce pependit ille idem in sepulcro iacuit secundum corpus ille idem in infernum descendit secundum animam ille idem surrexit ille idem ascendit in celum ille idem sedet ad dexteram dei patris. ¶ Sexto poterant dubitare quod quamvis ipse idem homo qui mortuus fuerat resurrexisset non tamen cum corpore glorificato sed mortali et ideo ostendit dotem glorificati corporis cum ad discipulos intravit ianuis clausis. ¶ Septimo poterant dubitare quod licet surrexisset cum iterum esset moriturus ideo resurgens dixit discipulis. Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Ista ergo septem dubia fuerunt in isto sensu septem signacula libri signati que agnus solvit dum per istos septem effectus predictos se vere resurrexisse probavit. ¶ Potest autem et aliter resurrectionis veritas probari sicut quod xpus in sua resurrectione habebat tria probare scilicet primum veritatem nature videlicet quod non erat ficticium vel aliquod assumptum non verum sed quod vere habebat naturam humanam. Secundum proprietatem substantie scilicet quod ille idem qui passus est et conversa

tus fuerat cum eis ille idem resurrexit. Tertium felicitate glorie, ut videlicet ostenderet se resurrexisse non in miseria pristina, sed in felicitate et gloria. Primam veritatem carnis probavit per gustum comedendo, per tactum palpabilem se prebendo, per visum visibilem se ostendendo, per auditum angelorum testimonio resurrectionem vere factam predicando. Substantie autem identitatem probavit per visum et tactum et cicatricum ostensionem, per sensum et scripturarum sensum et claram cognitionem. Primum eis prebendo sensum de scripturis modo altissimo et inflammativo in eo quod dei sunt et respirativo malorum, ostendit quod ipse erat vere deus et homo, illa quoniam per sufficientissima opera que nemo alius fecit, suam divinitatem et humanitatem ostendit. Unde tantum quod Petrus dixit: Domine verba vite eterne habes. Et nos credimus et cognovimus quia a deo venisti. Hoc etiam bis ostendit per verba repetendo eis verba post resurrectionem que eis in conclavi dixerat ante mortem dicens: Hec sunt verba que dicebam vobis cum adhuc essem vobiscum. Hoc ostendit per formam quia sicut modo sicut ante panem frangebat. Unde et in fractione panis cognoverunt eum. Conditionem autem gloriosam probavit ex quatuor dotibus corporis scilicet claritate ex eo quod corpus totaliter erat subiectum anime quia se ostendebat quando volebat et occultabat quando volebat et figura qua volebat et modo quo volebat in quo ostendebat quod verum corpus gloriosum acceperat in mira obedientia consistens ipsi anime. Secundo subtilitate quia per portas clausas intrabat sicut per apertas et eque faciliter. Subtilitas autem illa accipitur non

quo ad attenuationem corporalis molis sed quo ad mutationem a corpore animali ad corpus spirituale quia ex quo corpus spirituale est sicut spiritus potest spissa et clausa sua subtilitate penetrare penetrato in nullo leso. Tertio agilitate quia ab eorum oculis statim evanescebat et quo volebat sine difficultate ibi erat ut per aerem nunc per aquam vadens. Quarto impassibilitate quia comedebat quando volebat et tamen comestionem non in se digerebat et ideo mirabiliter impassibilis est. Et hec omnia potentative operabatur. Est autem sufficientissimum argumentum ad probandum veram resurrectionem Christi huius totalis decursus vite Christi et operacio et concordia scripturarum et finis ad quem deducebat scilicet ad bonum et oppositum a quo separabat quia a malo et modum quo illustrabat intellectum et inflammabat affectum et omnia miracula que virtutes fecerat ad hoc solum erant ut probaret ipsum deum et hominem. Sed ipse sepe se resurrecturum predixit, multa similia facta ostendit. Ergo ipse idem veraciter resurrexit. Ut pro hac resurrectionis veritate gratiam collationis dicatur illud Luce 24. Surrexit dominus vere. Ubi probatur quod hec fuit vera resurrectio triplici argumento gradu potentissime maiestatis. Dominus ergo potuit actu gratissime et liberalissime voluntatis surrexit quia voluit. Non enim certissime veritatis vere ergo certa fuit. Primo ergo hec resurrectio fuit vera per brachium potentissime maiestatis. Dominus revera ipse idem qui in hoc forma servi habuerat et deus erat et dominus et ideo natura illa poterat sustinere. Quis ergo est iste rex glorie querit David et respondet: Dominus fortis et potens dominus virtutum ipse est rex

gloriae. Et ps. Haec dies quam fecit
dominus. Aug. in sermone. Haec dies est
laetitiae quam fecit dominus excelsior cunctis
dulcior universis in qua dominus resurrexit
et in qua novam sibi plebem generationis spiritualis
conquisivit. In qua singulorum mentes gau-
dio et exultatione perfudit. Haec Aug.
Exo. xv. Dominus omnipotens nomen eius. ¶
Secundo fuit haec resurrectio vera propter
actum gratissimae et liberrimae voluntatis.
Surrexit supple quia surgere voluit.
Ps. Omnia quaecumque voluit dominus fecit in cae-
lo et in terra, id est in anima et corpore animam
ad corpus reducendo et se virtute suae
potentiae suscitando. Quod autem surgere vo-
luit patet quia praedixit et promisit. Id an-
gelus ad mulieres ait. Mt. 28o. Noli-
te timere scio enim quod crucifixum quaeri-
tis non est hic surrexit sicut dixit. Ps. Ip-
se dixit et facta sunt. Unde Greg. moralium
6o. c. 22o. exponens 1d Iob. Salvum
faciet de gladio oris eorum et de ma-
nu violenti pauperem dicit sic. Ipse
quippe pauper est de quo per Paulum dicitur.
Propter nos egenus factus est cum esset dives.
Et quia iudaei eum accusando occide-
runt quem tradentes gentiles occiderunt.
Per oris gladium accusatum hebrae-
orum lingua signatur. Unde ps. Den-
tes eorum arma et sagittae et lingua e-
orum gladius acutus. Per violentam vero
manum ipsi crucifigentes gentilitas ex-
primitur quae in redemptoris necem hebrae-
orum voces opere complevit. Deus itaque
hunc pauperem et de violenti manu et
de oris gladio salvum fecit quia vide-
licet redemptor noster et vires gentilium et
linguas hebraeorum moriendo ex humilita-
te pertulit, sed ex divinitatis suae poten-
tia resurgendo superavit. Et infra. Sal-
vato itaque paupere spem egenis red-
didit quia resurgentem in carne deus fide-
lis quisque ad aeternae vitae fiduciam con-
valescit. ¶ Tertio fuit haec resurrectio
vera per modum evidentissimae veritatis ve-
rum non fantasticae. Quod autem sic fuerit non
dubitare possumus per miracula quae contigerunt.
quia multa corpora sanctorum surrexerunt cum
eo. Per testimonia quae perhibuerunt scilicet angelorum
mulierum virorum probatorum per signacula
scripturarum et figurarum quae claruerunt. Luce 24o.
Oportebat pati Christum et resurgere etc.
Per argumenta quae confirmaverunt scilicet locuti-
onis apparitionis palpationis comestionis
quae ostendit discipulis post resurrectionem
ut nullo modo de resurrectione sit dubitan-
dum sed dicatur de ipso cum centurione. Mt.
27o. Vere filius dei erat iste. Et cum Na-
aman 4 Reg. 5o. Vere cognovi quod non sit
alius deus in universa terra nisi tantum deus
Israel. ¶ Quarto videnda est resurrec-
tionis congruitas. Congruum namque fuit
Christum resurgere decem rationibus quinque mora-
libus quinque naturalibus. Morales autem rationes
sumuntur ex parte dei. Prima scilicet rectitudo
iustitiae. Zeli secunda scilicet multitudo lae-
titiae. Tertia scilicet magnitudo victoriae
Christi. Quarta scilicet pulchritudo iudicii.
Quinta scilicet plenitudo fiduciae. Prima
ergo ratio quae ostendit Christum congrue resur-
rexisse est ex parte dei rectitudo iustitiae
de qua dicit ps. Iustus dominus et iustitias
dilexit. Sunt autem iustitia triplex est.
quaedam est distributiva quae unicuique distri-
buit quod suum est. Quaedam commutativa quae
tenet tantum pro tanto ut in emptionibus et
venditionibus voluntariis. Quaedam resti-
tutiva ut in furtis et rapina percus-
sione et mutilatione. Congruum fuit Christum
resurgere quia animas in deo non finisset recti-
tudo iustitiae distributivae. Nam humani-
tas vero ratione unionis est tanto dignior et
melior angelis quanto differentius prae
illis nomen hereditavit. Ad Heb. 1o.

S; si angelus in glá massiss & ho xps
remeart no fuiss adeo eq̄lr distributi.
Nec & ritudo iusticie retributie qz
cu xps meruit qd dm viuit & glori
a sibi mereri no potuit qz ea habu
it ab istati conceptois. g° meruit sibi sal
te glám resurrectiois corpis quá si no
habuiss retributia iusticia i deo no
fuiss. Ulteri9 nec ritudo iusticie re
stitutiue qz cu x' corp9 sn ca & sine cul
pa fuit flagellatu & aia pu̇atu sibi
q restitui no potat ni p deu ognu
fuit ex ei9 iusticie ritudie aiam sibi
reddi & corp9 resuscitari i glá resurecti
onis io aplś ad ro. Surrexit xps a
mortuis p glám pris. ¶ Scdi io q
pbat hui9 resurrectois congruitate e ex
pte celi mltitudo leticie. Arguo s' si
xps no surrexiss & no resupto corpe
celu ascendiss i celo defuisset vnu
gaudiu qz i cotéplacoe vult9 x' bti
pmiant pmio accidetali sic' petr9 ait.
In que desideratu ageli pspice. Defu
iss i celo vnu solu. Cu eni i celo si
t iusticia btoz. s nove ageloz & ho
minu ad angeloz glám assuptoz s in
s. vi at sup choros ageloz sit bte v
gis. vi alcius hois assupti. vi veo
toci9 trinitatis & xpi i ei9 deu. Et ita
si no resurrexiss i9 infactu debito so
lo caruisset. s x' humanitate. Igit' sicut no
fuit ognu q bti poerit pmiu accide
tale & q vnu solu defuiss. s p oiu
cognitum fuit xpm resurge & i celu asce
de. Rursus si corpa btoz glorificant
p pmiu vult9 xpi nulli9 corp9 ibi fu
isset gloriosu n corp9 dni pfuisset.
¶ Tercio io q pbat pdcam resurrectio
nis congruitate e ex pte mundi mag
nitudo victorie. Arguo sic. Iudei dixe
runt: si filius dei si rex isrl' e descen
dat de cruce & cdim9 ei. Dixerunt
at de x° victoria habuiss n x° surrex
iss. Sunt at pt apte iudaice fallacie
iudei. Dicis o iudee te crediturii si
xps descedat de cruce qd e maius de c
ce descende au de sepulchro resurge. Et
si x° no resurrexiss videbat' iudei tri
phusse. Igit' sicut no fuit cogruu x9
vita sz vice ita i victorie signu fuit co
gruu resurge. ¶ Quarta io q ondit hui
congruitate e ex pte x' pulchritudo mi
dicie. Arguo s'. Xps pcm no fecit i9
pec' s° si incineraco & resoluco corpis e
pea pcti p obprbiu igit' si x° no pecca
uit no debuit icinerari g° debuit resu
scitari qz si no fuiss resuscitat9 fuisset
icineratus ps. Non dabis sctm tuu videre
corrupcoem. ¶ Quinta io ex pte mi ple
nitudo fiducie. Nos ei no cfudet cre
de i deu mortuu putrefcm & icinera
tu. Absit hoc a deo xpianoz. Igit' sm
aplm si x° resurrexit cdim9 qz sil' re
uem9 cu illo qz verisilie e q ex quo
se suscitauit suscitet credetes i se. Qui
qz glie naales roes qbz ondit' ecgrue x°
resurrexisse q siunt pcs morti quaq ma
lr resurgecu q sit hec. ¶ Sexta io.
Surgit naqz planta p radicis assisten
cia. Si eni ab aliq arbore pscidatur
ramu sup tra si radix maneat viua
poterit p nam i ramos folia & stipite
resurge. Si ei fuit radix mortua sic
ipossibile e q p nam resurgat. Sic
aut i nob & xpo ramu sit corp9 & aia
q du pscinduntur i morte no manet i
aliq radice viua i nobis & io no re
surgit. sz qz i x° sic manserunt diui
tati vnita veite cui9 tanqz radicis vi
ue remanetis arbor ita x° reuixit. Et
qz x° q e vita tanqz radix nre nature
mortalis p carnis assupcione vnita hic
e q an ei9 resurrectoe ad ppetua vi
ta nulls resurrexit sz i resurrectoe ei9

et post multi surrexerit m̄ 27.° et multa corpora sanctorum surrexerunt cum eo sup.° tempora ra in cum radice et ierunt in sanctam civitatem.

¶ Septima ro. Stella per virtutis differentiam Sol enim et luna et cetere stelle oriuntur et occidunt. Occidunt quidem in occidente et in oriente resurgunt ut influant altitudinem. Cum enim occidunt tunc influunt in terra subtus nos et illustrant emisperium aliud. Cum autem resurgunt tunc influunt super nos et illustrant emisperium nostrum. Sic xpc stella splendida et matutina in poc 22.° occidit in occidente mortis et descendit ut influeret in inferius emisperium scilicet patribus suis qui erant in limbo. Sed hodie resurgens in oriente vite primus apparuit ut gaudium afferret discipulis qui erant in hoc mundo. Et utrumque congruum fuit primo et nunc fuit. Sicut necesse est quod stelle occidant et resurgant. Inter ortus autem siderum vero resurrectio resurrectioni lucifer comparatur. Sic dicit gregorius in homelia de te. Hec nova est in quo ille lucifer verus vel ab inferis victor ascendit. Et iob 38.° Produc luciferum in tempore suo et vesperum super filios terre consurgere facis. Lucifer enim in ortu suo aurum inveniat scilicet tenebre densitate et aurum adducit scilicet aeris serenitate. Sic xpc qui surgens invenit terroris densitate et adduxit dulcoris lenitate in cordibus discipulorum et sanctarum mulierum.

¶ Octava ro. Herba per viroris permanentiam. Videmus sensibiliter de herbis que conculcantur in pratis quod si sit viride in estivum resurgunt. Ipse se comparat arbori viridi. Si in viridi hec faciunt et cetera. Hec arbor fuit conculcata in passione et reflorivit in resurrectione. Pro eo quod in sua sanctissima carne non fuit alteratio vel dissolutio vergens in corruptionem sive. Promissum enim erat in ps. Caro mea requiescat in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Remansit igitur caro eius virens et recens ad resurgere valens.

¶ Nona ro. Rubecula per

humoris habundantiam ut pluat super terram. Sic enim dispositio nam cum surgit nubecula primo rigat loca propinqua. Cum quod in altum surrexerit rigat et longinqua. Sic xpc debuit resurgere ut pinbre salutifere doctrine diffunderet in mundum. Ro sinistra autem admissa doctrina sua si mortuus remansisset. Cum surrexit hodie loca propinqua scilicet matrem virginem magdalenam petrum et alios discipulos paulatim et quodammodo ordine irrigavit. Cum vero in die ascensionis fuit altius elevatus pinbre doctrine sue per universum effudit orbem. Sicut iob prosequitur. Summopere elevate fuerint nubes pinbre effundet super terram.

¶ Decima ro. Animalia per caloris efficaciam. Debilitas enim caloris naturalis quod minuitur propter laborem animalis vel per habundantiam humiditatis. Statim sit dux eius sopori et conciliatore de sopore et vigilia. Igitur caloris restitutio et humoris consumptio sint in quo animal a sopore consurgit. Consilium dixit caloris scilicet amoris divini et prudentia humiditatis salutis peccati originalis soporem mortis in homine causaverit. Humor enim qui causat soporem ex cibo gignitur ad cerebrum graditur ibi condensatur per membra diffunditur et impedit cursum spirituum et ita causat soporem. Sic peccatum originale ex cibo oriebatur quia ex esu pomi ad caput gradiebatur quia ad adam et eva per membra disseminabatur. Ro. vii.° Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Hoc autem humidum non fuit in xpo ihu vero. Igitur adversus eum non praevalere potuit sopor mortis. Sed potius hodie surrexit et apparuit symoni et aliis pluribus sicut evangelista testatur. Unde ps. Numquid qui dormit non adiciet ut resurgat. Quasi diceret sic. Attende autem quod licet xpc passus fuit in oculis omnium non tamen resurgere debuit coram omnibus. Ratio coram omnibus ro pati voluit. ut per hoc ostenderet

condicōem nr̄e / ⁊ quid nr̄e malicie
debebat. In oculis aūt pctōꝝ re
surgēre nō debuit. ꝑmo ne diuina
pandant̄ indignis. ꝑ̄o eciā quiā re
surrectōis status nō ē nostre condi
cioni mortali conueniēs. ꝑmo eciā ut
seruaretur ordo ierarchicus quo tā
sublimia cōuenienti ordine solū electis
manifestarent̄ nunciis. Et hoc p̄mo
mediātibꝫ angelis quoꝝ interest no
bis reuelare diuina. ut sic ꝑ eos ma
nu ducti et eleuati tandē mereāmꝰ
ī mēte vidē ihm̄ familiarit̄ appa
rentē. Et ideo bt̄ꝰ petrus dicit
ī actibꝫ loquēs de resurrectiōe. De
dit eū manifestū fieri nō om̄i popu
lo / sed testibꝫ preordinatus a deo / q̄
manducauimꝰ ⁊ bibimꝰ cū illo postq̄ re
surrexit a mortuis. Et attende q̄
ī hijs contēptibiles elegit. qđ et co
ueniēs fuit. Prima eīm ī creacōe co
nalē naturā ī alta nobilitatis sub
limitate condiderāt et nobiliorēs ī ea
sicut lucifer ⁊ adā bonitati creatoris
illuserāt de sua superbientes alta nā
ꝰ nūc reformator grē ⁊ glorie as
sumptus hō ihesus nobilibꝫ ⁊ sapiē
tibꝫ et de se presumentibꝫ dign̄ punici
one illusit. dū ip̄is electis paupes
et simplices ⁊ despectos elegit disci
pulos ad sue redempcōis cognoscē
dū misteriū ⁊ nūc eciā ad annunciā
dū sue resurrectōis gl'am ut vi̅.
Abscondisti hec a sapientibꝫ ⁊ prudē
tibꝫ et reuelasti ea paruulis. ¶ Cir
ca videndū ē resurrectōis integritas. Et
quiā sciendū q̄ ī resurrectiōe fuerūt
q̄tuor mirabilia ex ꝑte corporis ⁊ q̄
tuor ex ꝑte sāguinis xp̄i q̄ ip̄m o
portuit fuisse eundē qui resurrexit ⁊
q̄ mortuus fuerat. ¶ Primū mirabi
le ex ꝑte corporis fuit q̄ corpꝰ fuit
reorganizatū cū aliqua organizacōe
fuerit ī passiōe destructa ꝑ quā
mors fuit subsecuta. ¶ Secūdm̄ mi
rabile ē q̄ istud corpꝰ fuit diuinit̄
īmutatū qꝛ de corruptibili factū fuit
incorruptibile ut de 1° dicit apl'us.
Iā nō morit̄ etc̄. ¶ Terciū mirabile
quia corpꝰ fuit aīatū nulla eīm
creatura potēt facē corpus aīatū
aīam īfundendo / cū resuscitacōe mor
tuos sit ꝓpe diuinū miraculū scđm
btm̄ aug̃ de trinitate. ¶ Quartū
q̄ tr̄ fuit reuocatū idest diuino
cōpositū / ut esset vere xp̄s hō per
resurrectōnē qui fuerat ꝑ grām
onē. Vn̄ bis fuit factꝰ idem homo
diuino. Similiter ex ꝑte sanguis fu
erūt facta alia q̄tuor miracula.
¶ Primū q̄ sāguis xp̄i qui fuit
effusꝰ sup̄ terrā / fuit in triduo v̄
tute diuina a resolucōe p̄seruatꝰ
sicut ⁊ caro a putrefactōe / quia
dicit ꝓpheta. Nō dabis scm̄ tuū vi
dere corrupcionē. ¶ Secūdm̄ q̄ sān
guis sic p̄seruatus fuit ꝑ minist̄
teriū angeloꝝ recollectus. qꝛ vñ
sufficiat virus āgelica nō est ita
virtus diuina īmediate totalit̄ ex
1° de t̄. ¶ Terciū mirabile q̄ sān
guis sit preseruatꝰ ⁊ recollectus
fuit ꝑ diuinā potēciā inf̄ sepul
chrū qꝛ tūc oportuit duo corpā
eē in eodē loco qđ est ꝓpriū diui
ne virtutis / ut notat̄ ī 4° sniaꝝ.
¶ Quartū q̄ iste sāguis sit p̄ser
uatus recollectus ⁊ inductꝰ fu
it diuina virtute corpi subito reīn
fusus qꝛ virtꝰ angelica nō videt̄
ad hoc sufficiē / ita repēte diffūgē
ad singula loca mittēdo. ¶ Ex hijs
dcīs accipiūt̄ duo catholica docu
menta. ¶ Primū est q̄ filiacō xp̄i

ad virgine i pudto resurrectois fu
it repata qz xpc no erat filius
virgis n in opu ho. Et io qz i tri
duo no fuit ho no videt ee filius
hois. Sz quia i resurrectoe redit
oino eade huaitas ideo pmanet
eade nitas. Secudu doume
tu ex hor acceptu e qz i pria erit
iste guadoes pnu z filioz et par
gus cosagwneoz z frm q fuit ab
aliis qz i tali erim sicut xpc qui
resurexit. Et q xpc tut de nouo fac
tus est filius virgine z fr iohanis
z alioz ita iste ul ille fiet filius
hui ul illius viri ul mulieris et
fr x cosagwine talis ul talis ho
mis. Nullus tn erit ibi puatus cari
tatis affc. s oes se diliget in deu
et pp deu. Tertia vo resurrecto
nra se habet ad resurrectoem xpi
sicut gns ad auredes pp qd aplus
ad cor. i. arguet a destructoe
antis ad destructoem antecedetis di
ce. Si mortui no resurgut n. x.
resurrexit. idito qz e nra mortu
oz resurrecto tn ea quoqz osidera
da occurit. Pmu e qz ipa resurrec
tio e futura. 2m qliter fiet 3m qu
fiet. 4m vbi fiet. 5m quale fiet. ¶
Quo ad pmu resurrecto mortuoz
sit futa pbatur vtriusqz testameti
auctoritate. In veteri testameto iob
xix scribit. Scio qz redeptor meus
viuit z i nouissio die de tra surrec
turus su et rursu circudabor pelle
mea z i carne mea videbo deu sal
uatore meu. Augu q gg in oculiu q
tus xlv resurrectoe pbat argumie
to multiplici. Et i p elementa. Sed
ipp cotidie i elementis n resurrecto
nra modo itimati pp cotidiana q
pe momenta luo ipm tpalis qi mo

rit du supuenietibz noctis tene
bris ea q aspiciebat subtrahit
z qi cotidie rsurgit du luo ablata
oculis suppressa itez noste repat.
¶ Secudo p arbusta cu nin aut
arbusta viriditate folioz amitte
a fructu plane cessare z ecce subi
to qi ex arescete ligno velut q
da resurrectoe veniete videm folia
erupe fructus grudesre z tota arbo
re redimio decore vestiri ¶ 3o p
semia desinet sqt terciam pua
arbois semia tre huoribz omedari
ex quibz no longe post aspicimus
mgr arbusta cosurge folia poma
qz pferre. Cosidem q cuiuslibet p
mu arboris seme qz i tra iacit ut
arbor ex illo ponat z coprehen
dam si possim vbi i illa huuita
te tata semis tu imesa arbor latu
it q ex illa pressit vbi lignu vbi
cortex vbi viriditas folioz vbi vb
tas fructuu. Sz nuqd i semie tale ali
qd videbat tn i tra iacetur. Et tn
occulto rez oim opifice cucta mirabi
li ozdinate z i mollicie semis la
tuit aspitas corticis z i teneritudi
ne illi abscodita e fortitudo robo
ris z i siccitate ei vbertas fructifi
catois. Quid igr miru si tenuissimu
puluere a nris oculis i elemetu
redactu cu vult i hoem reformac.
Et xix. In carne q mea videbo
saluatore meu. Vel i carne sua q
mea e qz os de ossibz meis z caro
de carne mea. Qz sz videbit x
i carne ud liat ei i carne no poss in
telligi dei visio. Vel i carne mea id
e corpis mei i quo oino ide p na
tura resurgam. Qz z i illa celeste resu
in gla caro erit natura eit. s sedm
desideriu passiois no erit. qz de

victo mortis aculeo i etna corrup
tioe regnabit. Ubi ista sut ,,,,, h'
z m° palligauis. ¶ Ruis' futura re
surrectoem pbat auctoitas nouii tes
tamenti io. vi°. dicete martha ab ipa
veritate docta loquete de lazaro fre
mortuo. Scio qz resurget resurectoe
i nouissio die. h' at fiet virtute illi'
q dixit eide marthe. Ego su resur
rectio z vita. Vbi gg vbi s' Resurrec
tione qua i se ondit i nob etia p
misit qz sui capitis gloria sequunt'
mebra. Redeptor g° nr suscepit
morte ne mori timem' ondit resur
rectoem ut nos posse resurge cofida
m'. H ille. Notadu q i scriptura sa
cra iuenitur resurrectio qdruplex. Una vo
cat' resurrectio i'. z diminuta sicut
qn aia a pcto mortali surgens p pe
nitetia resurrexit' dicete aplo ephe. v°.
Surge q dormis z exurge a mortu
is zc. Alia vocat' resurrectio p'. z p
fca qn aia i gra existes a corpe se
pat' qz tn i gra afirmat' ut ex
tuc sit spualit' imortalis sicut angeli
fuerunt a pricipio i gra cofirmati
Et de ista ad litam loqt' io. apoc.
Btus qui hz pte i resurrectoe pma.
In hiis 2a mors no ht ptate qd no
pt itelligi ni de aia cofirmata i gra
gnalit'. Alia dr resurrectio 2a et
diminuta sic' illor q i fine rsurgut
ad imortalitate s no ad ipassibilita
te. Et io qz ipfca e eor resurectio
dr ps. Impii no resurgut i iudicio
s' pfce. Alia vocat' resurrectio 2a et
pfca sicut eor q resurgut ad imortali
tate z ipassibilitate. Et de ista du'
resurrectoe loqt' daniel 12°. Multi
dormierut i tre puluere euigilabut
alii i vita etna alii in opprobriu sem
piternu. ¶ Sed attedendu e q un

promissa quatuor erut quatuor modi re
surgentiu. qz p° resurgent illi q sut
i celo eor aiabz descendentibz ad se
pulchra qz dr' aplus tess. Mortui
qui i xpo sut resurgent pmi. ¶ Se
cundo resurgent illi q erut tuc i pur
gatorio qz illi sc' cu xpo cu sint i gra
diuina. Tcio resurgent illi q sut i
inferno qz d' ioh. apoc. 12°. Infernus re
dit mortuos suos. Ulto illi q tuc re
maserint i hoc mundo dic' em aplus
ubi sup q mortui resurgent icorrup
ti et nos imutabim'. Oportet em cor
ruptibile hoc iduere icorruptoem et
mortale hoc iduere imortalitate. loquet
bus aug' libro de ciuitate dei i psonis
illor qui tuc erut. Ista at imutatio
de q loqtur aplus pt intelligi 2m
aug'm ut fiat p repetina eor mor
te et subita resurrectoem qu rapi
ent' obuia xpo i aera scdm aplm
aut solu imutabunt' ad ipassibilita
te sine pma morte. tn aug' ad p
ma pte declinat p vbu apli oes
resurgem'. ¶ Secudo videdu occur
rit qualit' fiet ista resurectio d' aplus
i' cor 15°. Queret quo resurget mor
tui vidert. Insipies tu qd' seminas no
viuificat' nisi prius moriat'. Et qz
no ide modus resurrectois erit a
pud electos z repbos io aplus po
nit ibi duo exepla. ¶ Pmu de rep
bis q diuersimode cruciabut' no o
mis caro eade s alia hoim alia pe
cudu alia volucru alia piscium. Pri
dicat sicut ista diuersimode decoqun
tur ita repbi diuersimode crucia
bunt'. ¶ Scdm exemplu e de elec
tis qui i diuersis gradibz glorifica
bunt'. io dicit alia e claritas solis
alia claritas lune alia claritas
stellar. Stella em differt a stella i

claritate sic et claritas sanctorum precedit claritate
tem glorie. ¶ Intelligendum tamen est quod
sanctorum resurrectio qualificabitur quadru
plici corporis dote qua fuit dotatum
corpus xpi in resurrectione. ¶ Primo
dote impassibilitatis de qua ysa. 49°.
Non esurient neque sitient et non percu
tiet eos estus et sol. ¶ 2° dote subtilita
tis per quam apostolus ubi supra. Seminatur cor
poralia resurgent spiritualia. Spiritualia sunt
corpora penetrativa ut possint celos
subintrare sine fractione. ¶ 3° dote
agilitatis ut possit volare quocumque
voluerint sicut angeli de qua ysa 60°.
Qui sunt hii qui ut nubes volant et
quasi columbe ad fenestras suas. ¶ Quar
to dote claritatis ut sint corpora splen
dida sicut xpus apparuit in sua transfi
guratione de qua dote math 13°. Tunc iusti
fulgebunt sicut sol in regno patris eorum.
Corpora autem reproborum habebunt pro
impassibilitate passibilitatem penarum quarum
quelibet erit in corpore magis indicata.
Pro subtilitate grossitiem ut se trahere
ceant in inferno. Pro agilitate gravitatem
ut se movere nequeant. exodi 15°. Fiant
immobiles quasi lapis. Pro claritate ob
scuritatem ut non videant unde ysa? exo
Facte sunt itaque tenebre in terra egypti. Tri
bus diebus non vidit quis fratrem et pro
ximum suum quia pro triplici genere lucis con
cupiscentia illa obscuritate punientur.
Pro luxu eorum malus est puer. Non resur
gent parvi in capillo nostro. ¶ Secun
dus modus resurrectionis solet formari
quando ¶ Prima est si dampnati re
surgent cum suis deformitatibus. Et di
cunt quod sic sicut hermosi leprosi et clau
di quia non sunt digni ut tale benefi
cium eis impendatur. Cuius ratio est: quia
ipsi dampnantur ad penam et tales defor
mitates erunt eis ad penam et oppro

brium in hac vita quam et in illa. Hoc
autem non videtur quia dampnandi non
sunt magis puniendi quam demones. in
demonibus autem integra naturalia re
manserunt secundum dionisium et remotio
talium deformitatum integrat naturam
igitur membra omnia perdita et deformia
restituentur in quibus satis punietur secundum
modum divine iustitie. ¶ Secunda questio
est si sancti resurgent cum cicatricibus di
cit aug. libro de civitate dei quod sic quo
ad illas cicatrices quas fecerunt in martiri
bus signa victorie. Et hoc erit ad eorum
honorem. Et illud signum est quod xpus
cum cicatricibus resurrexit ut patuit.
Et inde accipitur documentum quod propter
eandem causam beatus franciscus resurget
cum stigmatibus suis sacris. ¶ Tertia que
stio est si sancti patres qui fuerunt circum
cisi resurgent cum preputio dicendum est quod cir
cumcisio aliquid diminuit de corporis in
tegritate. Unde adam fuit creatus cum
preputio nec in isto statu fuit. Et ideo cum
ille status fuit maxime similis futuro non
videtur futura in sanctis circumcisio sed quod
corpora integra a deo reparentur sicut
fuerunt ante primo ponita. Et si ita
est tunc xpus cum preputio resurrexisset.
eadem quasi ratione non esset attribuendum
eius preputium alicubi haberi in reliquiis
sicut aliqui se dicunt habere. Quarta
questio est si omnes resurgent virgines. Dicendum
quod sic quantum ad integritatem carnis quia
deus non dimittet aliquem defectum in
corpore suo. et ideo nec defectum integri
tatis sicut si deberet de novo cum ipse
non sit causa defectus. Unde dicit apoc 14°.
quod sancti qui sequuntur agnum sunt virgi
nes. Istud dictum ieronimus communiter angula
tim applicat ad omnes sanctos quorum re
liquie sunt in terra. Et licet omnes re
surgent virgines quo ad integritatem

carnis / non omnes resurgent virgines quo
ad dignitatem fenimi vel auree. Unde
gregorius in pastorali .12º. exponens 14 apocalipsis
capitulo Virgines sunt et sequuntur agnum quo-
cumque ierit et cantant canticum quod nemo potest
dicere nisi .144. milia. Dicit gregorius Similiter
quippe agno canticum cantare est cum eo in
perpetuum pre cunctis fidelibus etiam de car-
nis incorruptione gaudere. Quod tamen canti-
cum electi ceteri audire possunt. licet di-
cere nequeant. quia per caritatem gaudent de
eorum celsitudine leti sunt. quamvis ad eorum pre-
mia non assurgunt. Hec ille. ¶ Quantum
ad tertiam considerationem / quando fiet ista re-
surrectio dicit salvator in 23º. quod de
die illo et hora nemo scit neque angeli
dei neque filius sed pater tantum. Et ideo qua-
liter intelligatur de filio isto verbum val-
de temerarium est hominibus prenosticare / et
tale tempus determinare quando. Tamen aute
fiet dicit apostolus 1ª cor. 15º. quod fiet in
momento in ictu oculi. ¶ Intelligendum
tamen quod in momento istius temporis ante
instans resurrectionis fient quatuor in-
re operationes. ¶ Prima erit pulverum col-
lectio. Ubicumque enim fuit materia corporis
humani quantumcumque dispersa per angelos di-
ligentissime colligetur sicut dicitur in evangelio
24. Mittet filius hominis angelos
suos et colliget electos eius a quatu-
or ventis celi. ¶ Secunda operatio erit pul-
verum collectorum coniunctio / ut fiant
ad invicem in formam corporis humani
ut dicit augustinus libro de civitate dei
quod non erit necessarium quod quelibet pars ma-
terie illius revertatur ad membrum in
quo fuit. sicut figulus de eadem terra
reficiens vas ponit in una parte quod fu-
erat in alia ita tunc fieri poterit. ¶
Tertia operatio erit formarum illarum sub
quibus invente fuerint iste partes ma-
terie expoliatio. ¶ Quarta operatio erit

organizationis debite inductio quia
non potest organizari corpus nisi forme
illius contrarie fuerint expulse nec ani-
ma potest vivificare corpus nisi fuerit
organizatum. Istis autem premissis opera-
tionibus tunc in instanti deus infundet a-
nimam quia ipse solus est auctor spe[?] ut
habetur ecclesiastici .12. ultimo / et tunc resurrectio
erit facta. ¶ Sed circa istam considerationem
ne accipiuntur quatuor catholica do-
cumenta. Primum est quod omnes resurgent
in etate illa perfecta in qua christus resur-
rexit sicut expresse dicit augustinus unde su-
per inducens illud dictum apostoli ad ephe-
sios 4º. In mensura etatis plenitudinis christi.
Secundum est quod resurgent in tanta quantitate
te quanta habituri erant vel habuissent
in etate ista. Credit tamen quod nimis ad-
iungetur et gigantibus detrahetur ut
non sit ibi monstruositas. Unde ysaie
26º. Gigantes non resurgent supple in
statura illa monstruosa. ¶ Tertium
est quod caro que fuit in diversis corporibus
de regione hominum qui semmite[?] come-
dunt. resurget in primo quod in principio
fuit illius pars sicut determinat au-
gustinus ubi supra. ¶ Quartum quod cum caro
continue in vita consumatur et renova-
tur non tota surget ne sit quantitas
monstruosa in hominibus qui diu vixe-
runt. Et tunc est dubium que caro resur-
get prior aut posterior. Dicit au-
gustinus doctor subtilis quod prior quia il-
la fuit purior. Videtur tamen opposi-
tum quia christus resurrexit in carne ultima
non prima. Sed remanet dubitatio
si abortivi fetus resurgent. Hanc
dubitationem augustinus non vult determinare
re libro de civitate dei. Tamen communiter
dicitur et teneter quod abortiva que fue-
runt animata resurgent. quia sicut in a-
dam omnes moriuntur ita et in christo omnes

vivificabuntur. ¶ Constat autem quod aborti
va animam contrahunt peccatum originale
cum anima. ¶ Si autem fuerit inanimatum
tunc non resurget quia mori non pote
rat cum non viveret. ¶ Quantum ad secun
dam consideracionem scilicet ubi ista resurrec
tio fiet dicit salvator iohannis v°.
quod fiet in sepulchris in quibus corpora
requiescunt illuc anima redeunte. Unde
dicit. ¶ Veniet hora in qua omnes qui in
monumentis sunt audient vocem filii
dei. et qui audierint vivent. ¶ Et
procedent qui bona fecerunt in resur
rectionem vite qui vero mala egerunt
in resurrectionem iudicii. ¶ Secundum istam
istam consideracionem occurrunt quatuor
documenta. ¶ Primum est quod mali
resurgentes videbunt solam christi hu
manitatem quia dicit augustinus i° de tri
nitate quod christus in forma hominis erit
apparebit peccatoribus et per hoc pa
tere poterunt se dampnatos quia non
videbunt eius divinitatem iuxta illud pro
phetiam. ¶ Tollatur impius ne vide
at gloriam dei. ¶ Secundum documen
tum est quod boni resurgentes videbunt
non solum christi humanitatem sed etiam cla
re eius divinitatem. ¶ Unde poterunt
scire se esse salvandos qui antequam iu
dicium proferatur. ¶ Et hoc dicit augustinus
ubi supra. quod christus tunc apparebit e
lectis non solum in forma hominis sed
etiam in forma dei. ¶ Tercium do
cumentum est quod mali in sua resur
rectione plangent cum tremore quia
videbunt contra se iratam faciem iudi
cis. ¶ De quo planctu apocalipsis i°. ¶ Et
ecce venit in nubibus et videbit eum
omnis oculus. et qui eum pupugerunt.
¶ Et plangent se super eum omnes tribus
terre. ¶ Quartum documentum est quod non
solum malis sed etiam bonis videtur

divina scriptura planctum tribuere. ¶ Non
quidem bonis planctum timoris sed amo
ris qui videbunt signa preterite pas
sionis. ¶ De quo planctu videtur loqui za
charias xii°. ¶ Plangent eum quasi unige
nitum et dolebunt sicut solet doleri
in morte primogeniti. ¶ Qualis planctus
habetur cum dilectione sic planctus bo
norum erit cum dilectione habetur enim
hoc argumentum quia ibi zacharias
enumerat familias electorum. ¶ Sed rema
net dubitacio si post istum planc
tum omnes remanebunt in eodem loco
dicendum quod non sed mali et corpora eorum
remanebunt in terra iusti autem eleva
buntur in aera obviam christo sicut ex
presse dicit apostolus tessalonicenses. ¶ Deinde nos
qui vivimus qui relinquimur simul
rapiemur cum illis obviam christo in a
era. ¶ Secunda dubitacio est qualiter po
terit esse planctus in bonis tunc iam e
runt beati. ¶ Dicendum quod iste planctus potest
intelligi sic sicut intelligitur illud
dictum ysaie xxxiii°. ¶ Ecce videntes clama
bunt foris angeli pacis amare fle
bunt. ¶ Quantum ad quintam consideracio
nem quare fiet ista resurrectio. ¶ Dicendum
quod cum resurrectio mortuorum sit iu
dicium maximum inter iudicia pote
ntis divine ideo ad demonstrandam sue
potestatis magnitudinem deus in fine o
mnes resuscitabit. ¶ Intelligendum tamen
est quod istius actus mirabilis assig
nantur quatuor raciones. ¶ Prima racio est ad uni
versi universitatem perficiendam quia cum uni
versum debeat in fine esse optimum eo
quod ultimus finis magis quietum non decet
ut sit orbatum una nobili specie sicut est
natura humana. ¶ Et quia omnes homines sunt mo
rituri oportet quod species humana que
in universo est nobilissima post ange
los reparetur. ¶ Secunda racio est ad

aiam separata qetanda qz inmale in
clinacoem hz ad suu corpus pficie
dm. Naturale aute desideriu frust'
ee no debet. Vn dicut aliq q ta
li desiderio scoz gliam retardari.
Tcia vo e ad diuina iusticia pficie
enda qz sicut iustu e ut p q quis
meruit p het remuneretur. Et io
qz sci p corp9 meruert. p ipm re
muneari dnt. ¶ Qrta vo e ad sco
z gloria geminada ut sit glorifi
cati no solu interi9 sz etia exteri9.
sicut actibz ta exteiobz q interiori
bz meruerut. De q duplici glorifi
cacioe. s. corpis z aie scribit ysa. 61.
In tra sua possidebut duplicia. In
telligendu tn q 2m dcm bti augus
tini vl° de ci. dei. In illa felicitate
erut qtuor ptes btitudis i aia. s.
fectio fmia. visio clara fruicio pura
z delectacio sincera sicut dicit ps. Ine
briabunt ab vbertate dom9 tue. et
torrete voluptatis tue potabis
eos. ¶ Qrtu at sesibiles appicoes r
surgentis ihu notadu e q ipa die
resurrectois quiqz vicibz apparuit.
¶ Pmo marie magdalene ioh.
20. m' vl°. Ro at q're huic p° appa
ruit pot ee quituplex. Pmo qz ar
dencius eu diligebat luce vl°. Dimis
sa st ei pcca multa qz dilexit mul
tu. Scda vo ut ondet se mortuu
ap pccatoribz in q°. Ro vem vocare ius
tos sz pccatores. Et i° pet. c°. Xps p
pccis nris mortuus e. Tcia vo ut
ondet qz meretrices penitentes z hu
miles precedent sapientes z de se psu
metes i regno celoz. mt. 20. Ame
dico vobis qz publicani z meretrices
precedet vos i regno dei. Qrta vo
qz sicut fuit mulier inicia mor
tis ita eet inicia vite scdm glo

sa. Qnta vo ut vbi habundauit delic
tu superhabundaret et gra ad ro. 5°.
apparuit mulieribz redeutibz a mo
numeto qn dixit eis. Auete. q acces
serut et tenuerut pedes eius mt. vl°.
Et typu gerut humiliu quibz dns
apparet et tn roe seruus tu roe tac
tus qz tenuert pedes ei9. Illi em te
nt humiles q gressus humilitatis v' sequu
tr mi xri°. Discite q me qz mitis su
z humilis corde. ¶ Tcio apparuit sy
moni sz vbi a qn nescit n forte qn
redibat a monumeto cu iohane a
licubi diuidit. z ibi dns apparuit si
bi luce vltio. Et i hoc gerit typu
obediciu qz summo inptat obedi
encia et obedietibz dns apparet. ¶ Qr
to apparuit discipulis euntibz i e
maus qd inptat desideriu consi
lij z sigt paupes xi. qlz desideri
u e xpi cosilia de paupertate sua
Et pegri
re io apparet eis i via. Et pegrin et adue
qz vei paupes tq pegrin et adue
ne i hoc sclo dno simulat diuerte
cu aplo hebre 9°. No heni9 hic ma
te manete sz futura inqrim9. Qni
eni i via cofabulabatr de passiose
dilca q it ad pzian io ablat z
sut tistes de dilacoe tumini p eo q eis
z tediu de gaudiu mundi. Nu te
dargunt ab ipso stulti qz et tardi
vocatr. qm vei paupet se cpnsi
biles arbitrari dnt ne csimnat de
sua iusticia stulti qz dicut. z a se
ipis ypa reputacioe z a mudo
i despectoe z a deo eligut. i sapi
encia osusioe iuxo i° apli. Stulta
ei mudi elegt deus ut osudat forcia.
Audi vo io dicit ut se extutet n
sut i foro mudi otosi i guamie ali
oz sz si guat i tpalibz subsidiis e
os alleuet i spualibz auxiliis qlz

dns apit sesu ut itelligat scriptuas
qz eis deus sapie ifundit. Scdm qui
mundane opulentie vacui sunt af
fectu q° cu repletur dnm agnoscit
i fractoe panis reseracoe s. scriptura
z ul' distribucoe eucaristie z gracie.
¶ Quinto apparuit discipulis cong
gatis i vnu p q° significat religio
si q clausi st nec̄ii claustra regularis
obseruatie s subiectio sensualis disciplie
q i vnu gregant p caritatis vinculu.
Eductus ei vnit absetes sic discordia
disiungit z punies. Has qnqz appario
nes fcas ee die resurrectois creduntur.
Qz sacerdos quicos se vertes ad ppl'm
repetit. ¶ Sexto appuit octauo die
discipul' ggatis psente thoma q dix
it se no credere n' videt z significat he
sitates i fide q° pius ihs p sigt sensi
bilia z palpabilia ad fide reducit. ioh
xx°. ¶ Septio appuit discipul' piscati
bz io. penl't° et significat pdicatores q
st hoim piscatores. ¶ Octauo apparuit
discipulis i mote thabor m penl't°
z signt ptemplates qz i porro mote trans
figuratus e. ¶ Nono appuit xi discipu
lis recubetibz i cenaculo vbi icredu
litate eoz z duricia cordis impans
exprobrauit et increpauit m' vlt° p quos
itelligunt peccatores i vndenario transgres
sioe decalogi positos q° aliqn dns
misericordit visitat. ¶ Deci° z vlt° ap
paruit discipulis i mote oliueti luce
vlt° p q° significant misericordes z iure
oleu diligetes. De hoc loco ascedit
i celu. qz pietas ad oia valz pmis
sione hns vite q nuc e et future. thi
mo 4°. ¶ Sunt at alie apparicoes q ip
so die resurrectois fcte fuerit ut fer
tur. q no hnt ex textu. ¶ P° q appa
ruit iacobo iusto v. iacobo alphei q du
nouiss se no gmesturu n videret

xp'm viuu ipa die resurrectois apparues
z mesa parans dixit eide. Surge
fr mi comede qz filius hois surrex
it a mortuis. ¶ Scdo q apparuit io
seph ut refert nichodem° i suo euan
gelio. Ita cu audisset iudei q ioseph
corp° dei a pylato petisset z ipm i
monumeto suo posuisset, indignati st ad
uersus eu z ipm reperit z i quoda cu
biculo diligenter clauso sigillatoqz re
cluserit p° sabbatu occide voletes.
Et ecce ihs ipa die resurrectois ad
eu intrauit z ei° facie tersit. z oscu
lu dedit ei m saluis sigillis eu e
duces i domu sua i ciuitate arimathia
adduxit. ¶ Tcio q appuit an oes btē
virgini. s de hac appicoe sua vl° loco
dicet. De h'moi at apparicoibz aliq'
q° no eo ordie q fce st. s q° i euaa
referuntur dicemus. ¶ P'a z i'a e de
duobz discipul' euntibz i emaus. luce
24°. de q p° videda e litt'a postea spi
ritualis itelligencia requirenda. In q°
euuang° ondit q xps ihs appares dis
cipulis se eis tripliat associauit. p°
qde i itine. 2° i collacoe ibi z ait
ad illos. Q. st hij smoes. 3° i comes
tioe ibi z appropinquerunt castello q°
ibat. In p° duobz latuit. i 3° appa
ruit. ¶ Ci' associacoem i itine desc
benda ea inducunt ab euuang'. s. co
cors iter discipulorum mutuu itine
ris cui colloqui v° dignatum gsorciu.
¶ P° quantu ad cocors iter discipuloz
dicit. Ecce duo ibat ipa die i castel
lu q° erat i spacio stadiorum lx noe
emaus. Vbi lucas exprimit cenu
miu s. q erat duo ut det itelli
gere ipoz cocordia cm e°. Si vnus cecide
rit ab altero fulcietur. Et luce 10°. mi
sit eos binos an faciem suam et. Vbi

gi in omie. Ecce ei binos i pdicaci
one discipulos mittit. qz duo sut
precepta caritatis dei amor z pxi.
Et minus qz int duos hri caritas no
pt. Binos qo ad pdicandu discipulos
mittit. qtinus p hoc nos tacitus ami
at qz q caritate erga alteru no hab
pdicacois officiu nullatenus suscipe de
bz. gg. ¶ Scdo exprimit itineris spa
ciu p mistica itelligencia. qd erat i
spacio stadioz lx. Ubi dic beda. Sta
diu e viii ps miliaris z io lx stadia
vii passuu z qngenta otinet z vii mi
liaria et dimidiu. In quo dat itelli
gi qr erat de morte z sepultura certi
s de octavo resurreccois dubii z icer
ti. Ex vi. dz. Da ptes septe nec no
e octo. Quia no tm xi morte et se
pulturam s etia resurreccoem costat ite
gre z pfte ee credenda. ¶ Scdo expi
mit itineris finem qz vocabat emaus.
z hoc ppt vocabuli sufficiencia. Nam
castru illud pmo vocabat emaus ut
dr hic postea nichopolis. Un iero.
i epithalamio paule. Nichopolis q
prius emaus vocabat. apud qua i
fraccoe panis cognitus e dns cleophe
domu i etia osecravit. Nam sic legit
i hystoria tripartita romani p vastacoes
ihrlm hanc urbe nichopoli ex eve
tu victorie vocaverunt. Interptat aute
emaus inr festinas z nichopolis
civitas victorie. Et hec e etia simi
litudo q festinat ad pmiu z supat
ptrites omnes. Int hanc z ihrlm ide
etia in triuphante oportz itellige dis
tancia septe ecclesiarum z octava. Ichoa
ta ia i capite nro xpo / ut ab hac
pveniatur ad illam festinando ad bo
nu et triuphando contra malu. hebr.
e. Festinem ingredi i illa req
em ne quis incidat i eundem incredu
litatis exemplu. ¶ Tercio ad scdm
ista resurgentis et apparentis asso
ciacio describitur. qntum ad mutuu collo
quium itinerancium cu dz. Et ait ad il
los qui sut hii sermoes quos co. Ro
ipsi loquebantur ad invice de hiis o
bz que acciderant ide de hiis q ct
xpm gesta erant. Ubi no qz hoc col
loquiu erat laudabile qz erat de bo
na materia scilz de xpo i petri e.
Si quis loquitur quasi sermoes dei.
Et ad ephe. iiii. Ois sermo malus
ex ore vro no procedat s qui bonus
e ut pbeat edificacoem audie
tibz. Et io de hoc loqbantur. qz de
hoc spaliter cogitabant. Ideo cogi
tabant qz amabant. in xii. Ex hn
dancia cordis os loquitur. Per tantu
amabant verum etia dubitabant et
io mutuo oferebant. [illegible]
vu ser [illegible]
facie [illegible]
fiet [illegible]
tum s [illegible]
lacom [illegible]
appropinquans [illegible]
dz de re incerta z dubia [illegible]
ee poterat i etia [illegible]
et i verbis deficiunt [illegible]
sinonu ipse e. Et quia ubi duo vl
tres ogregati fuerit i noie meo ibi
su in medio eoz. Ideo [illegible] appi
quans ibat cu illis. Ex [illegible]
pfce credebat io debuerit hre pncia
s no noticia. pp qd scribit. Oculi
aut eoz tenebantur ne eu agnoscerent.
Sup q. gg i omie. Sicut [illegible] iter
ambulabat et tm dubitabant sic ipse
z foris pns adest. z tame qs sit
no ostendit. De se ergo loquentibz
pnciam exhibet sed de se dubita
tibz specie cogniconis abscondit [illegible]

lo in visio dicitur quod apparuit illis in alia ef
figie. Vel oculi eorum tenebantur quia
forsitan ut conticiscere opere fiebat sathana
ne quod exigente vacillatione fidei ipsorum
permittebatur iuste eos a resurrectionis cogni
tione tardare. Vel secundum bonam picturam
apparet evidenter quod ipse non mutavit secundum
veritatem sui corporis effigiem nec figu
ram sed secundum solam apparentiam in oculis
discipulorum apparebat. Unde et glosa su
per genesim dicit quod discipuli percussi erant
amentia quod quidem fit ut res aliquo modo vi
deantur et aliquo modo occultentur. Augustinus
etiam super genesim ad litteram dicit quod de
sodomitis etiam sic fuit factum. Ex quo
patet quod non fuit mutatio in corpore glori
oso nec deceptio ex parte domini sed dispe
satione oculos eorum velavit. Unde pro
hoc quod sic quereebat nec erant ydonei
ad suscipiendam et sustinendam eius presentiam
aptam. Unde eis quia ordinatius procedi
erunt ad eius notitiam percipiendam. Unde quia
non habuissent cum eo ita familiarem col
latione. Sequitur. Et ait ad illos. Qui
sunt hii sermones. Ubi describit associ
ationem christi cum discipulis in collucutione
ubi quatuor ponuntur. Inquisitio materie
de qua sermo. enarratio eiusdem de qua
dolor. explicatio ipsius de qua ani
mi dubitatio. declaratio scripture per
quam fit certitudo. Quantum ad inquisi
tionem materie dicit. Qui sunt hii sermo
nes quos confertis ad invicem ambulan
tes et estis tristes. Ubi dat modum or
dinatum ingrediendi in verba ut audi
at quis et querat secundum illud eccli. 39.
Audi tacens simul et querens. Unde doctor
grecus dicit. Conferebant ad invicem
quasi non amplius conspecturos ipsum
viventem sed dolorosi quasi de perempto
salvatore merebant. Quantum ad
explicationem materie de qua lamen

tatio dicit. Respondens unus cui nomen
cleophas. Ubi nota quod licet essent duo
non tamen introducitur nisi unus loquens.
qui forte erat antiquior cui deferebat
alter eccli. 32. Loquere maior natu de
cet te primum verbum diligenti scientia. No
ta etiam quod cum duo essent solum unus
nominatur quia ut dicunt quidam lucas qui
hoc scripsit evangelium humilitatis causa
ut moris est pietatis scientie scriptorum
se tacuit. Ambrosius tamen dicit super lu
cam quod non fuit lucas sed quidam alius
discipulus nomine amaon appellatus. Sequi
tur. Tu solus peregrinus es in ierusalem et
non cognovisti ea que facta sunt in illa hiis
diebus. Ubi nota quod cleophas ostendit
sue locutionis materiam omnibus esse notam.
non tantum civibus sed etiam extraneis. Et ideo
eum vocat peregrinum. Cui dicat. Cum hec
omnia omnibus sint nota tibi qui quamquam
extraneo non debent esse occulta. Vel ideo
eum peregrinum vocat. quia in effigie peregri
na apparebat. Vel quia tamquam peregrinus
notissima ignorabat. Recte autem pere
grinus eis apparebat. quia peregrinus erat in
mundo iohannis 1. In mundo erat et mun
dus eum non cognovit. ps. 38. Quasi
colonus futurus es in terra etc. Qui pe
grinus erat in oculis discipulorum non
credencium iob 19. Quasi peregrinus fui in
oculis eorum ps. Extraneus factus sum fratribus
meis et peregrinus filiis matris mee.
Quia etiam peregrinum in membris hebre.
xi. Confitentes quia peregrini et ad
vene sunt super terram. Et 2a cor. 5. Dum
sumus in hoc mundo peregrinamur a do
mino. Et 1a petri 2. Obsecro vos tam
quam advenas et peregrinos etc. et pro
hoc peregrinum se non negavit. Ideo dicit
beda. Peregrinum eum putabant. cuius
vultum non cognoscebant. Et revera
peregrinus erat. a quorum nature fir

gilitate precepta ia resurrectois gl'a lo
ge distabat. Et a qz fide utpote re
surrectois eius nescia extraneus rema
nebat. Sequit. Quibz ille ait. Que.
Dixerit ait ipos no qz dubitet ea q
passus fuerat. sed ut forma nob tri
buat investigandi veritate et occasi
one accipiat instruendi. Et no qr di
cit quibz qz quis vnus sermone pro
ferret ambo tn loqbant. Et ideo a
bos interrogat ambos alloquit. am
bos instruit. qz ambo dubitabat. Se
quit. Et dixerunt ei de ihesu naza
reno q fuit vir pheta potes i ope
e smoe cora deo et oi pplo. Ubi
ponunt tria de quibz loquebat. p
mo posit nois dignitate de ihm in
2o. Vocabis nome eius ihm. Secu
do origis claritate. nazareno. ysa.
xio. Egredietur virga de radice yesse.
et flos de radice eius ascendet. ec.
Alia translacio ht nazareus de radice
ec. Tercio condicois singularitate qui
fuit vir pheta in pheta mag
nus surrexit i nobis. Qrto operacois
sublimitate. potens i ope. actuu 1o. Ce
pit ihs facere et doce. Qnto instrio
nis veritate et sermoe. Ad cuius obs
vancia datur vita ioh. Si qs ser
mone meu servaverit morte non
gustabit in etrnm. Sexto conversacio
nis gratiositate qz cora deo et hoibz
luce 2o. Proficiebat gra sapia et eta
te apud deu et hoes. In his aute si
gularitatibz ipos nunq habuit simi
lem. io vocat eu viru a viriditate
puritatis. Hic e ille vir q no abiit
i consilio impiorz et i via peccatorz no
stetit ec. psalmus 1. Et ecclesiastici 4o. Vi
rii de melle rempi idest sine pecco.
In sapie claritate propter quod vocat
eu pheta. Vere pheta fuit fuis
quia futura predicebat. profunde fuit
qz occulta cordiu cognoscebat. prop
te fuis quia scriptura et misteria
exponebat. pulchre fuit qz ad lau
de dei hoes inducebat. Hic est ille
pheta de quo luce 7o. Hic e vere
pheta q venturus est i mundu. Vn
beda. Pheta dicit et filiu dei ta
cent vel nondu pfecte credentes. ut
solliciti ne incidem in iudeoz ma
nus persequentu xpm. Et froz vel
opm novitate potes in ope et s
moe. Prio i ope edificans p exem
pla summe sanctitatis. et confirmans per
mirabilia summe potestatis. Primu inci
tabat ad imitacione. 2m vero ad ad
miracoem et gratiaz actione. Vn lu
ce 2o. Fecit magna q potes est. In
verboz auctoritate et utilitate propter quod
addit. Et sermoe qui erat efficacie
et commoditatis. Ad revocandu de
vios. Ad confirmandu dubios. ad
inflandu tepidos. ad conterendu i
credulos et obstinatos. Erat eni do
cens qsi potestate habes m 1o. Et
sermo eius potestate plenus e. pau
8o. Vivus est sermo dei et efficax
hebre 4o. Signant aute dicit primo
i ope. deinde in sermoe. quia sedm
luc theophilus. primo e opus. 2o. ser
mo. Nullius eni doctrine appropri
atur smo. nisi prius hns qui docet
ostendat se actore. Unde ihesus ce
pit primo facere et doce. actuu 1o. Et
m. Qui fecerit et docuerit. sic
hoes hic magnus ec. In omis gra
cie copiositate propter quod addit co
ra deo et omi populo. Gracia vn
q habuit summa cora deo qui dedit
ei spm no ad mensura ioh 3o. Et
cora omi pplo. Mirabantur eni
omes in verbis gre idest gracio

sie q procedebat de ore ipsius. Et
Jhesus pficiebat sapia et etate z
sapia gra luce 2 et 2o capitulo. In
hiis ergo quinqz pficiebant. Affectus
sinceritate. Puer vernans innocentia et
virtus gra ipsa. 3o. Apprehendent septe
mulieres virum unum idest septe dona
spus xpm. Intellectus seu aspectus li
piditate ... Effectus strenuita
te et nouitate potens in opere. Affa
tus auiditate et virtute. Et sermo
ne. Diuini instinctus copiositate co
ram deo et omni populo. Theophilus hic.
Primo complacendum est deo deinde cu
mundum est. quantum possibile est de more
na apud homines ut predecte diuino
cultu primatus sine scandalo proximo
rum. Sequitur quantum ad vite illum cosu
mationem. Quomodo tradiderunt eum prin
cipes in dampnacionem mortis. Ubi
notatur passionis acerbitas et crude
litas. Dicitur autem. Quomodo quia modo inde
bito z sine modo. Non autem quia illum
xpm tradiderunt pater quia dilectionem cari
tatis ioh 1o. Propter nimiam caritatem
suam qua dilexit nos etc. Et ad ro
8o. Proprio suo filio non pepercit deus sed
pro nobis omnibus tradidit illum. Ipse se
metipsum erogatione liberalitatis eph
5o. Tradidit semetipsum pro nobis ob
lationem et hostiam in odorem suauita
tis. Judas in flammatore cupiditatis.
m 24o. Quid vultis mihi dare et ego vo
bis eum tradam. Populus accusatione ma
lignitatis 26o. Vinctum tradiderunt
pontio prelato presidi. Pilatus pu
sione equitatis 21o. Illum vero tradidit
ut crucifigeretur. quem tamen iniustum prodi
cauerat. Scelus autem tradicionis hic
attribuitur principibus quia ipsi fuerunt
occasio omnium que pilatus et popu
lus fecit. Unde dicit pilato ioh 19o.

Gens tua et pontifices tradiderunt
te michi. Sequitur. Nos autem spera
bamus quia ipse esset redempturus israel.
Glosa hic dicit. Erat non desperan
tium quia dum sperabamus non spera
bamus at si mors eius esset filius mor
tibus aliorum. Et ipse esset redemptur
israel i. 2m theophilum a malis ingrui
entibus et a seruitute romanorum. Ra
nidei cotter non sperabat nec sperat.
quia messias quem exspectabat et ex
spectatur esset eos redempturus a ser
uitute diaboli a carcere inferni ab
onere legis moysi a labe peccati a qui
bus omnibus vere et realiter xpus cre
dentes in se redemit unde 5o apoc
Redemisti nos deo in sanguine tuo
z fecisti nos deo nostro regnum et sa
cerdotes. Et a malis ingruentibus
a romanorum potestate. Maiores tamen
patriarche et prophete hoc credebant
et in eorum fide alii poterunt salua
ri. Sed isti duo qui loquebantur non in
dei xpm credebant esse deum sed ho
minem terrenum. Unde theophilus. Xpm
regem credebant terrenum super quem pu
tabant promulgatam mortis sententiam
nullatenus euadere potuisse. Merito
ergo tristes incedebant dicit beda quia
et seipsos quodammodo arguebant. quia
in illo redemptionem sperauerunt quem
iam mortuum viderunt nec resurrectio
nem credebant. Et maxime dolebant
eum sine culpa occisum quem nouerunt
innocentem. Sequitur. Et nunc super
hec omnia tertia dies est hodie etc. Ubi
ponitur explicatio cause per quam eius
animi hesitatio. Iunctis enim in memori
am quia ihesus adhuc viuens dixerat se ter
tia die resurrecturum dicit. Et nunc
super hec omnia tertia dies est etc. Et infra
Sed et mulieres quedam ex nostris ter

fuerint nobis. Secundum communem de audita fama potius fuerunt territi quam gavisi et propter relationem rei terribilis et incredibilis etc. ut in plana est. Sequitur. Ipse autem dixit ad eos. Ubi ponitur scripture declaratio per quam habetur certitudo fidei et animorum tranquillatio. Quia enim nimia dubietate laborabant isti duo discipuli eos redarguit dicens. O stulti et tardi ad credendum. Stultos vocat quia post passionem desperaverunt. De spiritu enim ad carnem descenderunt et hec est magna stultitia unde apostolus gal. 3°. Sic stulti facti estis ut cum ceperitis spiritu nunc carne consummamini. Tardos corde vocat quia resurrectionis gloriam non credebant. Ista autem tarditas unde leo in sermone de ascensione videtur magis nostris periculis nostris perturbationibus in apostolis consulebatur. Nos in illis viris contra calumpnias impiorum et contra terrene sapientie argumenta docebamur. Nos illorum instruxit aspectus nos erudivit auditus nos confirmavit contactus. Gratias igitur agamus divine dispensationi et sanctorum patrum necessarie tarditati. Dubitatum est ab illis ne dubitaretur a nobis. Hec leo. Et gregorius in omelia. Quod discipuli tarde crediderunt non illorum infirmitas quam nostra ut ita dicam futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio ipsius dubitantibus per multa argumenta monstrata fuit, que dum nos legentes agnoscimus, quid aliud quam de eorum dubitatione solidamur. Sequitur. Et dicit ad illos. Nonne oportuit christum pati et ita intrare in gloriam suam. Ubi notandum quod licet christum pati oportuerit propter divinam dispensationem crucifixores tamen non excusant a peccato, quia istud non fecerunt ut implerent voluntatem divine sed ut implerent suam voluntatem odiosam. Unde ysidorus. Si oportebat christum pati quid crucifixerunt rei sunt pene quia non satagebant perficere quod deus disponebat. Unde eorum excusatio fuit impia, dei vero dispensatio fuit prudentissima que nequitiam eorum in beneficium generis convertit, qui vices viperinis morsibus ad antidotum sacrificii confectione. Dicit autem passus christus intrasse domine gloriam suam unde humilitate glorificata qua meruit in celum ... hebre. 2°. Videmus ihesum propter ignominiam passionis gloria et honore coronatum. Notandum igitur quod in hoc verbo cernimus aliquid quo excitamur ad iubilandum. Hec est claritas divine resurrectionis. psalmus. Exurge gloria mea exurge psalterium et cithara. Excitamur ad laudandum: hec est acerbitas divine passionis cum dicit christum pati. 1a petri 4°. Christo igitur in carne passo et vos eadem cogitatione armamini. Excitamur ad optandum hec est immensitas divine glorificationis cum dicit intrare in gloriam suam. psalmus. Tu autem domine susceptor meus es gloria mea et exaltans caput meum. Excitamur ad imitandum hec est necessitas conditionis sine suppositionis cum dicit. Oportuit christum pati passione et ita intrare in gloriam suam quo multomagis nos oportuit pati si intrare volumus in gloriam alienam. Notandum etiam quod oportuit pati christum et resurgere propter peccatorum remedium quia mortuus est propter peccata nostra. Et resurrexit propter iustificationes nostras. Secundo propter complementum mathei 26°. Quomodo implebuntur scripture, quia sic oportuit fieri. Notandum etiam quod ... instituitur glorie promittit fidelibus ... servatorem amissorum in 21°. Euge serve bone et fidelis intra in gaudium domini

tiu. Diuitibus pro punitoe patoz
m 8o. Intrare p angustam portam. Pau
peribus pro despectoem terreoz. m 19o
Rūm difficile diues intrabit i regnum
celoz. Igitur p oppositum facile paup
intrabit. Hoibus iustis pro punitione pro
bitur i ea. Et sufferentibus pro tolleran
tia adusoz quam i psito oportuit
pati xpm. Et apls. p multas tri
bulacoes oportet intrare i regnum celo
z. Psequentibus pro contenuacoem me
ritoz. m 24o. Prudentes q habebunt secum
oleum z parate erant intrauerunt cum eo ad
nuptias. Sz ecom de peccatoribus quibus
minatur i ira mea dns si intro i
bunt i requiem meam. Si. p no ß intro
ibunt i iferiora terre tradentur i manus
gladii partes vulpium erunt. Sequitur
Et incipiens a moyse z oibus pphetis
iterpretabatur illis scripturas. Passio
namque et resurrectio fuit pphetata a mul
tis ps. p eonnin pphetam david i
psona xpi dicens. Ego dormiui et
soporatus sum et exsurrexi qm dns
suscepit me. Scdo p sophoniam sophie
3o. Expecta igitur me dicit dns i die
resurrectois i futurum. ¶ Passio re
surrectio xpi multipliciter figurata.
primo i sacrificio abrahe de filio suo
ysaac ubi hircus occiditur filio vino
reseruato gen 22o. Scdo fuit figurata
i illo mirabili facto ione ione 3o. qui
fuit tribus diebus et tribus noctibus in
ventre ceti et postea viuus euomi
tus. Tercio i sampsone iudicum 16o. Sam
dormiuit i gaza usque ad mediam noc
tem z post apris portis z secum de
latis ascendit i montem z sic de sin
gulis. Vnde qd aug. contra faustum ait.
Rs qt no dico una breui rusioe ß
quolibet ingenti volumine oia qmecora
re pphetata promissa de xpo Rme oia
q in illis continentur libris ut de ipso
dicta sunt vel pro xpm. ¶ Sequitur Et ap
ppinquauerunt castello quo ibant. Vbi
tria videre possumus scilz occasionem a
mirandi cum dz. Et appropinquauerunt
castello quo ibant. et ipse finxit se
longius ire. Ex hac enim fictoe occasi
onem habuerunt discipuli ipsum inui
tare. Ista autem fictio non fuit mendaci
um sine duplicitas ß fuit aliquis signifi
catiua. Vn aug. finxit se longius ire.
qd no ad mendacium ptinet. non enim omne
qd fingitur est mendacium ß aliquando figura
veritatis. Alioquin oia q a sapientibus
et scis viris ut etiam ab ipso deo fi
gurate dicta sunt mendacia reputabuntur.
qr sm usitatum itellectum no consistit ve
ritas i talibus dictis. Sic autem dicta ista
et finguntur z facta sine mendacio aliquam
re significanda. Vnde aug. Ex autem aliquid
rei significatum fuit hec fictio audi
gregorium i omelia. Quia igitur adhuc i eoz cor
dibus peregrinus erat a fide iter se lon
gius finxit. Fingere namque componere dicimus
vnde etiam compositores luti figulos voca
mus. Nichil gr simplex veritas p du
plicitatem fecit. ß tale se exhibuit i
corpore qualis apud illos erat i men
te. Vnde grs. ¶ Oracoem imitanda
cum dicitur. Et coegerunt illum. Vbi ac
tus pietatis dupliciter exprimitur et
facto et vbo. facto qr coegerunt illum
vbo qr dixerunt mane nobiscum dne
zc. Quoz exemplo debemus a silia
incitari. Vnde grs i omelia. Rz extranei
a caritate ee no poterant. hij cum q
bz veritas gradiebatur. eum ad hospici
um qsi peregrinum vocant. Vn sequitur Et
coegerunt illum. Ex quo exemplo colligitur
qr peregrini ad hospicium no solum inui
tandi sunt etiam trahendi. ¶ Posterum

tione appetenda cum dicitur intrauit cum illis. Ubi sciendum quod hoc debet homo appetere ut christus scilicet cum ipso inhabitet quod fit per opera misericordie exhibita seruis suis. Unde gregorius in omelia. Ecce autem cum per membra sua suscipitur christus susceptores suos per semetipsum requirit. Sequitur ei. Et intrauit cum illis. Unde apocalypsis. Ego sto ad ostium et pulso si quis michi aperuerit intrabo ad eum et cenabo cum illo. Sequitur. Et factum est dum recumberet cum illis accepit panem et fregit et porrigebat illis et aperti sunt oculi eorum et cognouerunt eum in fractione panis. Ubi notandum quod ista apertio oculorum non intelligitur de oculis corporalibus sed mentalibus quibus quis esset non intelligebant. Unde crisostomus autem de sensibilibus oculis dictum est quod aperti sunt oculi eorum sed de sensu mentali. Vel per istam apertionem oculorum intelligi potest remotio alicuius impedimenti in oculis apostolorum per quod preuentum christo presentente a diabolo ne christum agnoscerent. non de apertione oculorum corporalium cum non sit credibile quod incederet oculis clausis quod impedimentum in fractione panis et porrectione ablatum est ut detur intelligi quanta sit virtus sacramenti altaris. Unde augustinus de consensu euangelistarum dicit. Non enim clausis oculis ambulabat. sed inerat aliquid quod non sinebat agnoscere quem videbant. quod caligo aut aliquis humor efficere solet. Non quod dominus non poterat transformare carnem suam ut alia reuera esset effigies quam solebant intueri qui quidem et ante passionem suam transformatus est in monte ut facies eius claresceret sicut sol sed non ita nunc factum est. Non enim incongruenter accipimus hoc impedimentum in oculis eorum a sathana fuisse ne agnosceretur dominus illis sed tamen a christo facta est permissio usque ad sacramentum panis ut unitate corporis eius participata remoueri impedimentum intelligatur inimici ut christus possit agnosci. Nullus ergo obiciat illud fabulosum signum quod dicitur quod christus ihesus consueuerat sic panem frangere manibus curiose sicut ceteri cum cultello per scindunt. et ideo dicantur tali signo discipuli dominum agnouisse. Non enim est credendum quod sapiens ihesus in omnibus actibus suis talem modum panem scindendi acceperit qui nulla leuitate vel curiositate sed sola virtute miraculosas operationes efficerit. Et iste modus dicendi multum diminuit de consolatione istorum discipulorum. tunc enim magis videretur signum cognouisse quam deum. nec illius benedicte faciei contuitu sed in solo panis signo sui gaudii materiam receperunt. Propter quod sicut narrat gregorius magis ex merito receptionis domini ad hospicium et ministrandi sibi tanquam peregrino necessarium cibum apertum est oculorum illorum impedimentum ut qui in auditu verborum non agnouerunt ipsum in complemento operis cum intuerentur dilectum. ut per hoc significaretur quod auditores legis non iusti sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur. Sicut etiam theophilus dicit quod hic innuitur quod sumentibus sacramentum panem scilicet domini corporis digne aperiuntur oculi ut eum agnoscant. Sequitur. Et dixerunt ad inuicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur nobis in via et aperiret nobis scripturas. Ubi origenes. Per hoc innuit quod salti discipuli quod probati sermones a saluatore ardebat audientium cor ad amorem diuinum. Et gregorius in omelia. Ex audito enim sermone inardescit animus corporis frigus recedit. fit mens in superno desiderio anxia audire li

bet precepta celestia et que mandatis
instruitur. qui tot facibus accenduntur.
Sequitur. Et surgentes eadem hora reu
si sunt in iherusalem et inuenerunt unde
cim et eos qui cum ipsis erant dicen-
tes quod surrexit dominus vere et appa
ruit symoni. Ubi dicit theophilus.
quod isti discipuli agnito vero adeo le
tati sunt ut nulla mora passi moram
reuersi sunt in iherusalem. ¶ Moraliter autem
in hac applicatione instruimur. quod nos qui
dubium iter facimus debemus huius pe
grini desiderare consorcium. Nos autem
peregrini vere a terrestri paradiso exu
les per peccatum ad celeste paradisum uiam
ti sumus. et ideo propter insidiantes latru
nculos benedictum illum qui de celo ve
nit certum ductorem habemus si tunc
ipsum maneri rogamus vel cogimus
propter quod discipulorum peregrinacio
cum ihesu hic ponitur. nobis in exem
plum et de iherusalem in emaus id est de
terrestri iherusalem in celeste quia emaus
mater festina interpretatur. significans
illam requiem ad quam festinare debe
mus. In hac autem peregrinacione quatu
or sunt gradus. Primus enim gradus
inchoatur in feruore desideriorum. Secundus
proficit in merore oracionum et salubrium
colloquiorum. Tercius progreditur in vigore o
perum virtuosorum. Quarto consumatur in dul
core gustum diuinorum. Et in gradu
est introitus paradisi. Et hec figurata
sunt in processu huius peregrinacionis. Na
primo se eis associauit. secundo confabulari
cepit. tercio coniectus persistit. quarto in cena
panem fregit. Nam associauit se de
siderantibus confabulabatur cum orantibus
persistit cum operantibus. cenat cum degus
tantibus gaudia sempiterna. Sed at
tende quod sepe ostendit se in primo quasi
in ignotum. in secundo peregrinum. in tercio quasi

fictum in quarto sublatum. Et licet ista di
uersimode possint monstrari tamen hic
attende condiciones discipulorum qui re
putantur ceci tristes tardi et stulti. Ihe
sus est enim ignotus cecis. peregrinus tar
dis. fictus tepidis absens stultis. ¶
Inchoatur igitur peregrinacio nostra qua ad
patriam pergimus in feruore celestium
desideriorum. Nam sicut peregrini longe
exulantes debemus ad patriam anhela
re. Et hoc facit iter festinanter aggre
di. Festinemus igitur et nos ingredi in
illam requiem scilicet celeste iherusalem que est
mater nostra. Quod quidem fit cum anima pos
teriorum oblita deserit peccata vilia con
temnit caduca temporalia se extendit ad
superna celestia. Nec timeas quod egestas
contempnenti nec temptacio preualet de
serenti quia statim christus se associat sic
desiderantibus. Desiderantes enim est ne quia
prius animus sit affectus. Ipse inquit ihesus
appropinquans ibat cum illis. Adest enim
christus desiderantibus ad adiuuandum contra
hostis insultus et ad supplendum quorum
expedit corporales defectus. Nec mi
reris si eum tecum non vides ambulare
quia oculi eorum tenebantur ne eum agnos
cerent. Ignotus est enim adhuc cecis quia
post desertionem peccati uel abiectionem mun
di adhuc oculi tenentur lippitudine praue
consuetudinis ex reliquiis temptacio
num que remanet post peccatum. Huiusmo
di exemplum habetur in tobia quia ange
lum non videbat peregrinantem et ab hos
te et penuria liberantem sed estima
bat eum hominem. Sic sic nimirum sepe con
tingit etiam excepte menti quod illa que di
uinus fecit et per influencias spiritus sancti cog
noscit sepe proprie industrie certa at
tribuit quod reprehenditur. ioh. i°. medius uero
uestrum stetit quem
uos nescitis. In cuius secunditatis perso-

na pt accipi vbi iob. Si venerit
ad me nō videbo eū. et si abierit nō i
telligā. Et tū pn̄s est paciens bonus ihe
sus qui dicit in̄ Et dimitte eos ie
iunos nolo ne deficiat in via. Quidā
eni ex eis delonge venerūt. Non ergo
timeat nr̄a miseria qr raphael angelus
id est xp̄s ihesus dei medicina nr̄e peg
rinacōis itinerā novit et temptatus per
oīa vera nr̄a penalia acceptavit et
perambulavit id ex compassione expperi
ente nobis socius erit. et sanos nos du
cet et reducet nos usqz ad sue deita
tis conspectū. Sz heu qr sepe remanz
bonus ihesus in ihrlm et nō cognoscit
parentes eius marie scilicet carnē qui ip
sū debent in cordibz subditoz pturire
sed estimāt eū esse in comitatu multo
rū equoz et servientiū et mundanoz
sollicitudine z habundāncia ferculoz.
Sed vtinā cognoscentes ibi nō esse ihe
sū eadē hora inspiracōm consentirēt. z
cū sancti ipsi parentibz reverterentur in ihe
rusalē a qua p transgressiōis maliciā
recessērunt requirentes ihm. Sed certa sunt
multi ex eis nec pnt videre lucer
nā dni donec extinguatur socii heli. i.
Re. ii. quia preciositate divinaz inspi
racionū de requirendo ihesū estimāre
noluerūt donec in morte eis extinguatur
omino quia tūc se solū cognoscūt. qua
do vero dat intellectū auditui scilicet
cet cū helide sella dignitatis cadentes
retrorsū fractis cervicibz exspirāt in
in infernū. ¶ Secundo efficit nr̄a pe
grinacō in meiore oracionū et salubri
um eloquioz. qr post desideria se
quuntur suspiria et confabulantur e
orant deū sibi dari salubria remedia.
Unde et hii loquebantur de his que
acciderant. Peregrini enī loquebat
tur de via. passio enī xp̄i via est ad
patriā propter quod in eis vpristus maxime
rūa locucōis augmentat dicens. Qui sunt
hii sermones quos confertis adinuicē am
bulantes zc̄. quasi ignoraret que in
ipse ptulerat. Sic sepe se intelligere
dissimulat que oramus qui tunc nr̄is
inspirat. quia pegrinus est tardis.
Et hec dissimulat ut in nobis augeat
quod desiderat. Tu solus inquit pe
grinus es de hoc dictū est supra. Ipse
aut dixit ad eos. O stulti inquit et
tardi corde qui dubitatis me vobiscū
esse et vos mutilibz favorabiliter
exaudire. Non eni debetis dubita
re qd vos velim relinquere pro quib
bus volui dirā morte sustinere.
Unde et eius longa sermocinacō
discipulis ad hoc tendit. Huius mo
exemplū patet gen. xx°. cū ioseph
pegrinū se fratribz offert. et quasi
ad alienos durius loquebatur. quos
tū grūtis pascit. et eis divicias
egipti tribuit. Sic et ihesus appa
ruit exrauens magdalene quā
sincere dilexit. ¶ Tercio pgreditur
nr̄a pegrinacō in vigore virtuo
soz operum quia virtuosa z vigoro
sa operacio. singulariter cogit benedic
tū ihesū ut nō deserat operantem.
Coegerūt inquit eū dicentes mane
nobiscū zc̄. Advesperascit et operan
tibz nisi xp̄us remaneat qr luce
boni operis eis p fastidiū tenebres
cit. nisi sustineāt brachia pietatis
tis ihm. qr omnia opa nr̄a operatur
in nobis. Unde anima que sentit
se deficere in opere penitencie cogere
recedentē ihm frequenter potest alle
gando audacter qd nisi ipse rema
neat eius advesperascit intellec
tus z recedet de affectu eius et
effectu sol igneus caritatis. Per

miveris si se fingit longius ire
et a te recedere et in labore deserere
quia fictus est tepidis. Unde et isti erant
tristes quod fuerit accidia, et ideo se fin
git velle recedere, ut sic te possit
de tristicia reducere ac per hoc a
tepiditate excludere. Hilarem enim da
torem diligit deus. Tamen scias quod
propter hoc venit ut tecum remaneat
si tu cautus fueris caritate. Cuius
enim exemplum patet in abraham
gen. 19o qui importuna et inefficaci
prece dominum ad prandium retinuit no
lentem et sibi hilariter ministravit.
Et nota quod ibi subditur abraham exposuis
se deo sive ipsis angelis. Idcirco
enim declinastis ad servum vestrum.

Tercio terminatur dieta peregri
nacionis nostre in dulcore gustuum di
vinorum quando peregrinus perveniens ad
hospicium cum gaudio epulatur. Pro
quo enim mens nititur ad secreta
dei cognoscenda per altas medita
ciones quasi ad mensam ipsi sedet
ubi ministrantur divina sibi fercu
la. et tunc incipit dulcedinem dei
cognoscere, et quasi quasdam micas dei
suavissime degustare. Unde et hic
sequitur. Factum est dum recumberet quod
ipse accepit panem benedixit ac fre
git. et ipsi cognoverunt eum in fra
ctione panis. Sed non mireris si quandoque
xpistus se absentat. quia sublatus est
stultis. Stulta enim mens nostra si
se reficeretur a xpo sepius superbi
ret. Unde ut ardencius queratur quod
sepe mens assecuta fuerit se abscon
dit quousque stulticia nostra purgatur
et nostre ignorancia vel malicia cog
noscatur. Unde et dicitur. Nonne cor
nostrum ardens erat. Cum diceret. Di
cimus dominum ascendit. Fingens dum re

cedit. Et per tales saltus reducitur
anima ut cognoscat quod in se et a se
est omne malum, et a sola dei gracia per
venit sibi bonum. Cuius exemplum pa
tet in sponsa cant. v. Surrexi inquit
ut aperirem dilecto meo at ille decli
naverat atque transierat. Ideoque de
bet queri per vicos et plateas civitatis
Unde et subditur. Anima mea liquefacta est
ut dilectus locutus est quesivi et non in
veni illum, vocavi et non respondit michi.
Ubi et sequitur ardentissima inquisi
cio. Sic etiam conversans cum discipulis
assumptus est ab eis actuum 1o ad eorum
corda ardencius excitanda. Cuius racio
est secundum augustinum de trinitate, quia quanto
crescit desiderium rei habende tan
to maior est fructus rei recepte. Alia
racio dispensacionis ipsi sepe ab anima
est nimia curiositas volendi eius
perscrutari secreta, a qua sponsus
revocat sponsam cant. 6o. Averte
oculos tuos a me, idest me curio
se perscrutari obmitto, sed simpliciter
dilige et venerare quod digniter con
cedere, quia ipsi me avolare fecerunt.
idem curiositas investigacionis tue
meruit subitum recessum et volucio
nem tui. Unde etiam dicitur in eccl. 7o. Dixi
sapiens efficiar et ipsa longius re
cessit a me. Itaque cum peregrino nostri
peregrinus via salutis nostre, et hos
picium in hospiciis tribus, in quibus
ipse binorum usus suas mansiones
fecerunt. Sed et tabulas ibi insti
tuit ut peregrini non deficiant pre
labore. Primum hospicium fuit in
domo paupertatis et indigencie. In
quo hospitatus fuit in prima die
ta infantilitatis sue. Primo hospi
cio reliquit hospitalarium certum
apostolicum, qui gustum de tabula reg

in celo[rum] q[ue] est media huic hospicio
intendenti. Secundum hospitium fuit puritatis
tis et innocentie in quo fuit hospitium 2[e] di
ete scilicet gustationis dulciose [?] dilata ihesu ad quod
pervenitur per viam austeritatis et penitentie.
Sic hic locatur habundans tabula contem
plationis dulcissime quia beati mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt. Huic hospicio ministrant
sanctarum virginum chorus qui est iugiter cantare
dilecto. Tertium hospitium est in domo humilitatis
tis et modestie in quo intendunt 3[a] dieta
scilicet doctrine. Discite a me quia mitis sum et
humilis corde Mt 12[o]. Huic hospicio religiosorum
sorum pontificum et confessorum collegium quod in
lucerna humiliationis sue et imitatione exempla
ris vite satagunt per Christi doctrinam in hac
domo subditos retinere. Quartum etiam singu
lariter gustant dei tabula altitudinis divine
quia magna gloria dei solius et ab humilibus
honoratur. Vere et humiles dei summum singu
lariter gustant et nichilum creature cognos
cunt. Quartum hospicium est in domo probitatis
tis et constantie ad quod introducit 4[ta] dieta
scilicet passionis acerbe per quam est eius constan
cia probata. Huic preficitur hospitalarium
sanctorum martirum exercitus qui inebriantur de ta
berna vulnerum crucifixi quia vere passo in
carne et ipsi eadem cogitatione armantur. Quin
tum hospicium est in domo equitatis et iusti
cie in quo introducit quinta dieta que fuit
de crucis angustia in morte et sepultu
ra. Huic preficitur hospitalarium aliud sancto
rum doctorum statim qui speculantes tam durum
dei iudicium super dei filium pro peccatis alie
nis per severitatem divine iustitie semper
ipsos interius indicunt et sub dei iusticia
trepidant estimantes qualia super peccatores
sint supplicia ex propriis sceleribus si dei fi
lius pro alienis tot fuit subiectus laboribus
et doloribus. Quod et ipse Christus declarat
dicens. Si in viridi ligno hoc faciunt in
arido quid fiet. Et quia qui addit scientiam

addit et dolorem isti ideo faciunt in tabula
sua peregrinos panis subcinericio compun
ctionis culpe et aqua contritionis amaritudinis
per quod se baptizant cum suis preclaris in ma
ri rubeo quod fuit figura dominice sepulture.
Sextum hospitium est in domo contemplationis
omnis tranquillitatis ad quod introducit sexta di
eta que de sepulchro transit in impassibi
litatem carnis. Huic hospicio deputantur hos
pitalarius reformatores evangelii scilicet
cus qui virtute in impassibilitate transeunt
dum a se et ab omni amore creato totaliter
deficiunt et in Christum immutabilem gloriam
totaliter transferuntur. O quam bonum hospicium
um est hoc. Isti enim reficiuntur in tabula
patrum peccatorum quia nichil comedunt nisi
gustum paterne voluntatis dicentes continue
Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra.
Septimum hospitium est in domo eternitatis
tis et glorie ad quod introducit septima die
ta scilicet ascensionis ad celos. Istud hos
picium non est hospitale peregrinorum sed et
na mansio civium superiorum cui non impo
nitur hospitalarius huius vite sed deus
trinitas est domus et cibus lectus mobilis
et deus hic dispensator fidelissimus et
minister gratiosissimus qui precinget se et
transiens considerationem meritorum et trans
eius ministrabit singulis correspondentem
premiorum pro ut et in subministrationem vinis [?]
tuis que inebri eos in suo corpore colloca
vit et in suo merito iustificavit et in
suo premio secundum debitas proportiones be
atos efficit. Hanc ergo civitatem et immu
tabilem patriam cum benedicto peregrino ihesu toties
desideriis requirimus et ad illam indecli
nabiliter festinemus. Circa autem ultimam
apparitionem istius sancte diei quando dominus resur
rexit nota quod ad eos clausis ianuis in
travit pacis verbum obtulit cicatricum
volnera ostendit se palpandum prebuit. spi
ritum sanctum in flatu eis dedit. Septimus

exposuit. pte piscis assi comedit. tibi
reliquias eis dedit. Et hec oia tinuit
ud pmu quide qz corpus gloriosu ha
behat qd ianuis clausis introducebat.
Et ut ipse onderet se clauso pdisse
tumulo clauso exiuisse de virginis v
tero sicut dz eze. Vidi porta in
domo dni clausa. Licet eni p natura
duo corpa eiusde rois no possit esse
simul. scdm qd suppoit phus eo phisice
ca 2o. tractans de loco z eode libro ca o
8o tractans de vacuo hic tn qr corpus
spuale introduxit fieri potuit de quo
no solu ex pte xpi sz etia ex pte mu
loqtur. gg in ome eta In illa resur
rectois gla erit corpus nrm subtile
quide p effectu supnalis potecie sed
palpabile p veritate ne. Vel p hoc
spualiter inue voluit qr ad eos qui
se mudanis vanitatibz z lassiuijs se
sualitatibz claudut. ino qr pmittit a
quibus pot. Ego sto ad ostiu et pulso si
quis michi aperuerit intbo ad illu et
cenabo cu illo. Hinc mulier illa e.
Re. 2o. postqz clausit ostiu sup se z sn
p pueru suu clen p qd spualr sig
nificatur leticia z in augu multiplica
tur. Hinc etia iudith clausa morabatur
tur in cubiculo cu puellis suis iudith
8o. Secudo pacis vbu pnuciauit di
cens. Pax vobis. Pace naqz pnuncia
uit nascendo. luce 2o. Gla in excel
sis deo z in tra pax hoibz zc. Conuer
sando qz in pace factus e locus eius.
ps. Predicando qz in quacuqz domu
intraueritis pmu dicite pax huic do
mui m z in 9o. Pace habete int vos.
Recedendo ioh 14o. Pace relinquo
vobis pace mea do vobis. Moriedo
i. cor. pacificans p sanguinem
suu que in celis z q in terris sut.
Resurgendo ps. In pace in idip

su dormia z requiesca. Resurgedo ut
hic dicit. Pax vobis ego su, ut p hc
oia pacis insignia se onderet esse pa
cis mediatore int deu z hoiem int
hoiem z angelu inter hoiem et hoiem.
Vn innocentius in sermoe de adue
tu. Ante aduetu redeptoris tres erat
inimicicie int pietes inter deu et
hoiem iter hoiem z angelu int hoiem
z hoiem. Homo naqz p inobedientia
creatore offenderat resistibilit[illegible]
angelica impedierat p [illegible]
se ab hoe sepauerat. venit pax nra
q fecit vtraqz vnu destruxit inimici
cias maceries duos in se angulari
lapide parietes copulauit ut esset v
nu ouile z vnus pastor. Et sic reco
siliauit hoiem hoi abstulit pecm et
sic recosiliauit hoiem deo reparauit ca
su z sic recosiliauit hoiem angelo.
Hec innocentius. Et augs li. de ver
bis dni smoe 18o. Pax e serenitas
mentis tranquillitas animi simplicitas
cordis vinculu amoris consorcium ca
ritatis hec est q simultates tollit.
bella cpescit. iras repmit. supbos cal
cat. humiles amat. discordes sedat. i
nimicos cocordat. cunctis e placida nes
cit extolli nescit inflari hac qui ac
cipit teneat qui pdiderit repetat. q
amisit exquirat. qm qui in eade non
erit inuetus a pre abdicatur a filio ex
heredatur. nichilominus a spu sco alie
nus efficitur. nec ad hereditate dni
potit puenire qui testamentu pacis
noluerit obseruare. Tercio cicatricu
vulnera mostrauit. Ostendit eis ma
nus z latus z nedu ondit sz palpa
ri z tangi pmisit. ut triplici sensu
auditus visus z tactus cognoscerent
illu eude esse cuius manus z latus fu
erunt in cruce confosse. Et ut eis in

p̄meret passio͠is no͠ esse intermittendā memoriam tamen etiā signa circūferret in sue gloria maiestatis. Hec amb° sius sup luca͠. Non solū aut fidem firmat. sed deuotione acuit quod xp̄s vulnera suscepta pro nobis in celo ferre maluit. Hec etiā voluit abolē ut deo patri nre p̄cia libertatis ostenderet. Hoc etiā ostendit ut eos et nos caritate vulneraret. Vn̄ sponsa in canticis dicit. Vulnerata caritate ego sum. Super quo gg⁹ in moralibz pte 2ª li. 6° ca° 2⁰. Corda etenim nra male sana sunt cum nullo dei amore sauciantur. Sed percutiendo sanat. quia timoris sui iaculo tum sspro nos ad sensum nos rectitudinis reuocat. Et inf. Vulnerat ut sanent. quia amoris sui spiculis mentes deus insensibiles percutit. mox q̄ eos sensibiles per caritatis ardorē reddit. Et infra. Que male enim sana erat atque in hui⁹ exilii ceca securitate p̄stituta nec videbat deum nec videre requirebat. percussa aut caritatis eius spiculis vulneratur in intimis affectu pietatis. Hec gg⁹. Attende aut quod ista vulnā circūferuntur vbiq a strenuo pugile in signum p̄fte victorie ab aduocato p̄usio in auxilium placationis pene et a iudice rectissimo in signum iuste reprobationis mentis ingrate et obdurate. Non aut sua ut p̄dicta vulnera Jhs ex difficultate ipa sanandi quod enim maiora fecerat morte vincendo vtiq poterat sanare vulnā. sed pp causas supius dictas et alias innumeris diuina sapia maluit ea in glorioso corpe reseruare. ut appareat ibi non ut corpis vicia sed ut strenue virtutis iudicia. Quod etiā de martiribz multis aug⁹ sentire videtur sic dicens. Nescio aut quo

sit affectu amore martirum btōrum ne videamus in illo regno in eorum corporibz cicatrices vulnerum que pro xp̄i nomine p̄tulerunt et forte videbimus. Non enim deformitas in eis sed dignitas erit. et quedam quamuis in corpe non corporis sed virtutis pulchritudo fulgebit. Nec tamen si aliqua martiribus amputata et ablata sunt membra sine ipsis membris erunt in resurrectione: quibus dictum est. capillus capitis vri non peribit. Sed si hoc decebit in illo nouo seculo ut indicia gloriosorum vulnerum in illa immortali carne cernantur vbi membra ut p̄scinderentur percussa uel secta sunt. ibi cicatrices sed tamen eisdem membris redditis non perditis apparebunt. Quamuis itaque omnia que acciderunt corporis vicia tunc non erunt. non tamen appellanda sunt vicia sed virtutum indicia. Hec aug⁹. Christo spm̄ suum in flatu eis dedit. Ioh. 20. insufflauit in eos et dixit. Accipite spm̄ scm̄. Quod ideo fecit ut se ostenderet ee creatorē et redemptorē. Sicut in creatione inspirauit in faciem hois spiraculum vite et factus est homo in animam viuentem. Sic et in resurrectione insufflauit flatum gratie ut fieret homo viuens vita gratie. Vel inspirauit in discipulorum faciem resurgens a mortuis ut per hoc ostenderet quod ab ipso solo post culpam nram mortem est in nobis spiraculum gre reformantis aīam ad impassibilitatem virtutum et glē deiformis. Per hoc etiā innuit quod sicut flatu aereo cor nrm inspirando suspirando respirando exspirando interiorem corruptionem emittit et exteriorem aeris sanitatem ad interna attrahit. et sic tali respiratione nunc ad momentum viuit. Qui etiā tamen minutur cia ut flatus et spiraculum vocetur.

ſic et i caritatis ardore accepto ſpira
culo ſpūs xp̄i ōium exquirit xp̄o dif
formia, ſz aſpiret ad xp̄o conformia.
intus inſpiret et recolligat xp̄i exē
pla, ſuſpiret et reſpiret cōmune ipīus
recepta ſupplicia: et totalit̄ viues non
ſua ſz illi amati vita. clamet cū aplō.
Michi viuē xp̄s eſt et mori lucrū. Et
viuo ego iā nō ego: viuit xp̄s i me xp̄s.
Ad aūt dīm queſtionē ſcias, qȝ cor
pus glorioſū nō ex neccitate ſz ex po
teſtate comedē pt. nō in ſe incorporando
tibū qȝ nichil poſtea exterieū recipit.
ſz eſtiā ſoliditate pſiſtit. ſz conſumēdo ip
ſum. ſicut cū abſorbet aquā tiū ſicies.
aliq̄ plus radius ipam ſui vigore calo
ris cōſumēs. Sic xp̄s deus ex pta
te et pietatis diſpenſatōe cū diſcipul
poſt reſurrectōem comedit. ut et veri
tate tuſcepte carnis eis pſuaſibile fa
ceret. et ſui cordis amore ad ipos ſumi
liarit̄ demōſtraret. Notandū aūt ideo
ſic ſepe apparēs ſubito diſparebat.
Tū qȝ volebat diſcipulorū mētes eri
gē ad amplexū future inviſibilis vi
te in qua includimur glorioſe i xp̄o
ihū ſicut mēbra i corpe. ut q̄ ūc in
nobis patit̄. ipē et tūc glorificet̄ i no
bis. Tū eciā ſicut aquila ad volandū
pvocās pullos ſuos et ſup eos volitās
ut qui tali volatu eos pvocaret ad
ſuma. ut vē aſcendēte xp̄o ipis vi
dentibȝ angeli dicerēt. Viri galilei
ide mēte tranſportati i celis. Tū qā
nō decebat xp̄m i glorioſa vita diu
morari in tris. Tū ne occaſionē er
roris eis tribuēt qȝ ſtā ſurrexerit ad
morādū in terris ſicut pus i vita aīa
li. Nec ē credendū qȝ ſolū decies eis
apparueit. ymo milocies cū ad hoc ſo
lū ſuā aſcenſionē tardaret eō diebus
ut i eis pfectos ſue vtutis effēs iſerēt
qȝ lucas act̄. i°. innuit cū dic̄. p dies xl.
i multis argumētis apparēs eis. et nō
ſolū illa ſig̃ ſola amōis q̄ ſcripta ſt̄ ad
eos et ſue oīpotētiſſīe maieſtatis eis
oſtdiſſe credēdū eſt. ſz ecīā alia tm̄ ineſ
fabilia qȝ ſpūs ſcūs i evangeliſtis habitās
talia ſig̃ nō iſpirauit exprimē qȝ icā
pabilia foret icorpe meti. Et iō magis
elegerūt ewangeliſte illa ſig̃ ſacro ſile
cio honorāe q̄ puū nl̄ michil dicē et icō
pſſibile velle narrāe. Sic tū iohānes
iſta ſiluit qd̄ ſcribēdo narrauit. et mēti
devote cogitāda reliquit cū dr̄. Multa
q̄dē et alia ſig̃ fecit ihc̄ i cōſpectu diſci
pulorū ſuorū q̄ nō ſt̄ ſcripta i lib° hoc. Et
ſz ſcribūt̄ arbitror nec ipm mūdū poſ
ſe capē eos q̄ ſcribēdi ſūt libros. Qd̄ nō
itelligit̄ de q̄titate corpoꝶ ſz de altitu
dīe ſentēciaꝶ. Qd̄ ecā crīs exponit pn̄
cipalit̄ de ſignis poſt reſurrectōem oſtēſis.
licet ecā poſſet intelligi de ūltis ali
is an̄ morte eius. Qd̄ xp̄s i forma
ortolani et pegrini apparuit nō ē intel
ligēdū qȝ in ſuo corpe fieret variatō ſig
noꝶ. ſz ſic apparebat i eoꝶ oculis ſic̄
erat i eoꝶ mētibȝ et ſicut eoꝶ mēr
tis et ſtatibȝ et itencōi ſue cōgrue vide
bat. Nā hec ē ptās corpis glorioſi qȝ
ſeipm maifeſtet et occulet p libito et q̄
lem vlt figurā ſui formāe poſſit in
paſſibili oculo. Nec laborauit ad inueni
endū ſibi veſtes q̄ reſurgēs et regnās
decore induerat mō ps. Et veſtiū figu
ras et i alioꝶ oculis formabat. q̄les ſu
a ſapiā formādas p aſpicientiū quali
tate dictabat. nec i hoc erat aliq̄ fli
cis ſicut ſup° oſtēſū eſt. Attēde aūt qȝ
i dote claritatis nō fuit expediēs re
ſurrectōem pbari cū ipam in traſfigu
racōe monſtrāſſz diſcipulis ecā in corpe
paſſibili quia nc̄ oculi diſcipuloꝶ ipam
ſuſtinē potuiſſēt. ſicut ecā ibi patuit.

Pter qd videt q fuisset ipedimen
tu illius familiaris colloqi e amoro
si consorcij qd intedebat igere du
eos eximio splendore suo pstratos et
tremefactos i se no potuisset aspice.
Nec forte e incouenies crede q illis
ieffabilibus signis de quibz dicit io
hanes q no sut scripta ipam excellen
cia sue claritatis simul condescesime e
maiestatiue ostedit. Ianue in hoc q
clausis intrauit ianuis e subito dispa
ruit. subtilitate et agilitate nutrauit
Ra impassibilitas satis ondit q
morte vicit cu spiritu aptus sine dolo
re dimisit. Est at resurrectio a mor
te erectio e status sup humane nc cur
su ad alia vita spectas et ideo pn
cipia hui vite ei supant intellcu p
qua aliquis taliter resurgit q liberat
no solu a morte sed etia moriedi pos
sibilitate. Et sic fuit in xpo quie im
possibile e amodo mori. ut illud ro
6o. Xpus resurges ex mortuis ia no
morit. Alioz vero oim resurrectio qui
ante e post ihesu ad hanc vita p mi
racula surrexerut. resurrectio est ip
fecta respectu hui de qua loquim
no qr eripiuntur tm a morte i actu
q prius habuerat e incipiut vive
iteru necessitati moriendi subiecti.
Et ita mors eis aliqn dominat. ut
illud cor 8o. Corpus quidi mortu
u est ppter pctm. Quo tn de ihu
dicit. a mors illi vltra no dnabitur.
ac p hoc ipe solus et simuli resur
rectoe resurgetes possut dici vere
resurge. Hanc at veritate suffici
ent xps probauit testiomo et ar
gumeto vtroqz in que suo ut supe
rius e expressu. Fuit aute resur
rectio xpi resurrectois nre causa
meritoria efficies e exemplaris. Ex

meritoria vo dicit ppe quia omia
nobis meruit mator in passioe et
morte. Efficies quide qr licet diui
na iusticia sit pncipalis ca efficie
q tn verbu dei vnitu carni ihu p
ipsa taq p instrumentu et taqi per
pmu in gne resurgetiu de oia hua
na corpa suscitare. ita dicit aplus
1a cor 15o. Xpus resurget a mortu
is pmicie dormienciu qmqude p
hoem mors e p hoem resurrectio
mortuoz. Et hoc quide fuit comme
mes ut vtus verbi eim pns effi
deretur i carne ppria et p illa in
omne alia. Ra humanitas xpi taq
instrumentu diuinitatis ipius i virtu
te eius resurrectoem nram causat
et qntu ad hoc resurrectione no solu
in dco. s et in alijs omnibz efficit. Ra
resurrectio corpu ad iusticia dei p
tinet ut in eis reddat aie p meri
tis. Alias si corpus q cu aia meru
it no resurget deus no esset iustus
retributor. Causa vo exemplaris
licet quo ad aid sit respectu omi qr
omis sicut ipe resurrexit corpus ppu
et veru tn quo ad aliqd habet vni
formitate glorie. Dicit ppe causa
exemplais resurrectois electoz scdm
id ephe 3o. Reformabit corpus humili
tatis nre cofiguratu corpi claritatis
sue. Et i eleis resurrectio xpi no
solu efficit resurrectoem corpm glo
riosa s etia resurrectione aiaz ad q
cia ut instrumentu ut dcm e. Et quia
in resurrectoe aiaz q fit p gram du
concurrut. remissio culpe et nouitas
vite ideo qntu ad efficientia q est
p virtute diuina ta passio xpi q
resurrectio est causa iustificacois q
ad vtruqz. Quatu ad exempla
ritate passio et mors ihu est cu

remissionis culpe p quia pcco morte
m. Resurrectio aut e cca nouitatis vi
te ut sicut xpc resurrexit p gloria pa
tris ita et nos i nouitate vite ambulem9.
Et sicut xps resurrexit a mortuis
ia no morit. ita z nos existimantes q
dem nos mortuos ee pcco viuentes aut
deo no pmittam9 de cetero regnare
pctm in nro mortali corpe ut obedia
m9 concupiscens eius sicut d2 ro. vi. Et
qz in hoc stat iustificacio nra io dicit
ro. e9. qz ihs mortu9 e p delicta nra
scilicet delenda et resurrexit pt iustifi
cacoem nram efficiendam z complanda.
Sua passio z cantas vite ihu oim e me
ritoria ca. De ihesu aut resurrectoe
e quartus articul9 cou que pmo erraue
cherintus asserens xpm no resurrexisse
s resurrecturu cou que satis dcm est
sup. Scds error e q imponitur origeni
qz iterum passurus sit ihs p demonu salu
te. Con que d2 ad ro. vi. Xps resur
gens ex mortuis ia no morit. Et cou
hos errores z siles d2 i symbolo. Et
resurrexit a mortuis tercia die scdm
scripturas. Apparicoem aut magdale
ne factam ihoes scribit dicens. Maria
stabat ad monumentu foris plorans.
Quo quidem ewangelium qz aliqn pdicatur
io predicandi gra breuit tractet. In quo
ostenditur qz maria tenuit lamentu dolo
rosu indicium anxietatis audiuit testi
moniu dolorosu signaculu veritatis.
Habuit aspectu gloriosu solaciu sua
uitatis meruit officium gloriosu tytulu
dignitatis. Primu pbat lacrimaco dolo
rosa io stabat foris plorans. Scdm
insinuat visio gloriosa. Cu g° fleret
inclinauit se. Terciu demonstrat iniunctio
gloriosa vade ad fres meos. Circa p
mum notandu qz sicut gg9 i omelia di
cit. Que prius frigida peccando remanserat.
postmodu amando fortiter ar
debat. Huc aut amore qua maior
ostendit erga xpm tpe passionis qui
ea circa xpm ferebat stabile no pse
uerandum io dicit. Maria stabat. Re
quiritur enim in amante stabilitas et p
seuerancia ut no sit amicus socius me
se z in tpe aduersitatis recedat. Sed
ista ex amore qui in ea causabat do
lore de dilco magistro pdito. Vn gg9.
in omelia sup illo vbo stabat dicit. Ma
ria i re pensandum est huius mulieris men
te quanta vis amoris accenderat que
a monumento dni etia recedentibz disci
pulis no recedebat. s amoris igne
succensa ardebat desiderio. Dicat g° hic
deuota maria illud ysa. xxi. Ego su
stans iugiter p diem et sup custodia
mea ego su stans totis noctibz. Mo
bile ad flendum lacrimandum qz foris
plorans. Amor ei ut dcm est causat
dolore. dolor vo fletu velut i re ama
ta si pditur et diu subtracta inuenitur
et iterum videatur. Et quia tm dilex
erat xpm z ipsu pdiderat merito
io flebat. Vn gg in omelia. Flebat inq
rendo et amoris sui igne succensa ei9
que ablatum credidit ardebat deside
rio. Seruauit ei dictu eccli. xxii. Sup
mortuu pduc lacrimas et quasi
dura passus incipe ploratum et scdm
dignitatem ipsius inuolue corpus ei9
et amaram fac lamentacoem. Soller
te ad inquirendum qz du fleret in
clinauit se et pspexit in monume
tu. Amor rem dilectam facit inqre
iuxta illud cant. de sponsa spo
su querente. Nunciate michi ei qz amo
re langueo. Ideo gregori9 exponens aut.
Sed michi est qz iterum se inclinat ite
rum videre desiderat. Sed amanti se
mel inspexisse no sufficit. Quia uis

amoris infectione multiplicat magistra
omnibus. Et ieronimus in sermone de assumpti
one domini ait. Hec habet inpaciens
amor ut quem desiderat semper inue
nire se credat. Ignorat siquidem in
dictum rite multociens cares nescit mo
dum. Nec aliud cogitare potest quam quod di
ligit. Amor enim non accipit de impos
sibilitate solacium, nec ex difficultate
remedium. Nec consilio temperatur. nec pu
dore frenatur. nec racionem subicitur. Hec
ieronimus. Ex hiis omnibus amoris con
dicionibus se maria inclinabat sepul
chrum aspiciens. Nec mirum si prospicie
bat ut videret illum in quem angeli
desiderant prospicere 1a petri 1o. ¶ Secun
do additur affatus graciosus angeli in
quirentis cum dicitur quod vidit duos ange
los in albis sedentes unum ad caput et
unum ad pedes ubi positum fuerat cor
pus ihesu. Isti angeli in albis sedere
dicuntur. 2a gregorius in omelia paschali quia so
lempnem gloriam nunciare venerunt. Vel
secundum gregorium omelia 2a habita ad populum
in basilica beati petri super illud evange
lium luce. Duo ex discipulis 24. Pos
sumus autem per duos angelos duo testa
menta cognoscere unum prius et aliud
posterius. Unum videlicet angeli per lo
cum dominici corporis sibimet coniuncti sunt. Quo
niam utrumque testamentum dum pari
sensu incarnatum et mortuum ac resur
rexisse dominum nunciavit quasi testamentum
prius ad caput et testamentum poste
rius ad pedes sedent. Isti igitur an
geli testimonium marie id est ecclesie de
christi resurrectione ferunt. Unde figurata
per duo cherubin de auro purissimo
posita in tabernaculo qui versis vulti
bus respiciebant propiciatorium. Ubi ad
vertendum quod ista sunt testimonia suffi
ciencia quo ad numerum quia duo. In o

re enim duorum vel trium stat omne ver
bum. Credibilia quo ad verum quia de
purissimo auro per quod veritas intelli
gitur. Concordia quo ad unum quia
versis vultibus propiciatorium aspiciebant.
Unde gregorius ubi supra. Cherubin quippe ple
nitudo sciencie dicitur. Et quid per duo che
rubin nisi utraque testamenta figuran
tur de quo ait iohannes. Ipse est propici
acio pro peccatis nostris. Et dum testamentum
vetus hoc faciendum denunciat quod
testamentum novum de domino factum cla
mat. quasi utrique cherubin semet ipsum
aspiciunt dum vultus ad propiciatorium v
tunt. Quia dum inter se positum media
tum dominum vident. a suo conspectu non
discrepant. quia dispensacionis eius mis
terium concorditer narrant. H. gregorius.
¶ Tercio maria habuit aspectum gra
ciosum solacium suavitatis. quia conver
sa maria vidit ihesum. Non tamen qui
de se planius est ita ut ipsa maria pos
sit dicere 1a genesis. Vidi dominum facie ad
faciem et salva facta est anima mea. Ubi
implicatur iste affectus graciosus ex tri
bus primo ex presencia maiestatis. Vidi
inquit dominum. Iste est cuius est titulus celsi
or dominatus lacior potestatus firmior.
Secundo ex refulgencia claritatis.
Facie ad faciem quia facies erat fulgidi
splendoris. mattheus. Resplenduit facies
eius sicut sol. Primum decore cantic
2o. Facies tua decora. Sapida dulcore
hester. Facies tua plena est graciarum.
Vultum amore psalmus. Respice in faci
em christi tui. Ex affluencia libertatis.
Salva facta est anima mea. Salva inquit
ab errore revocata. luce 19o. Fides tua
te salvam fecit. In amore confirmata
ie 21o. Salvum me fac et salvus ero.
In bono provocata psalmus. Salvos facit
rectos corde. In regno collocata psalmus

eremie 4o. Israhel saluatus est salute eterna.
Dicere etiam posset illud amos 9o. Vi
di dominum stantem super altare et dixit
Percute cardinem et commoueatur super
liminare celi. Auaricia enim in capi
te omnium et nouissimorum eorum gladio in
terficiam. Si descenderint usque ad infer
num inde manus mea educet eos.
Dic ergo maria quid vidisti. Vidi virum
obtinentem gloriam beatorum uel refor
mantem organa membrorum. Vidi in quam
dominum stantem super altare. Altare cor
pus xpisti fuit de lapidibus quos fer
rum non tetigit. id est sanguinibus quos ho
mo formauit. sed sola virgo per spiritum
sanctum ministrauit. Hoc altare dissipatum
fuit in passione. Vnde istud fuit al
tare septies aspersum sanguine. leuitici 1o.
Istud fuit altare excelsum quod iosias .i.
iudaicus populus destruxit e Regum 23o. Istud
altare vidit maria sic destructum in
die passionis quia stabat iuxta crucem
ihesu mater eius et soror matris eius ma
ria cleophe et maria magdalene.
Sed hodie vidit dominum stantem super al
tare quia xpisti corpus diuinitatis vir
tute erectum viuificatum et beatificatum
in gloria. ita ut amplius destrui non
possit. quia xpistus amplius non moritur
nec illi mors vltra dominabitur. quia
mortuus est peccato mortuus est semel
quod autem viuit viuit deo. Hoc est
altare de lignis inputribilibus id
est membris incorruptibilibus septum au
ro purissimo circumtectum perpetua et cla
rissima gloria decoratum. exo. 31o. Sub
uertentem potenciam iniquorum quia aua
ricia in capite omnium idest demonorum
quia in eorum principe erat insaciabilis
auaricia deuorandarum animarum. Cui enim
[illegible] aquas absorbeat .i. omnes populos
[illegible] in moralibus [illegible] non tamen saciatur.

nisi influat iordanis idest xpistus populus
in os eius iob. Hoc caput xpistus
contriuit. hunc nouissimum gladio in
terfecit. dum eius potenciam eneruauit et hamo sue humanitatis caput
strangulauit. Vnde iob 40. Num quid le
uiathan capies hamo. Super quo gre
gorius in moralibus parte 6a libro 33o
capitulo 9o. Rius nesciat quod in hamo esca
ostenditur aculeus occultatur esca ei
prouocat ut aculeus pungat. Dominus
itaque intra ad humani generis redemptionem
veniens veluti quendam de se in necem dia
boli hamum fecit. Assumpsit enim corpus
ut in eo behemoth iste quasi escam suam
mortem appeteret quam mortem dum in
illo iniuste appetiit. nos quos quasi iu
ste tenebat amisit. In hamo ergo eius
incarnacionis captus est quia dum in illo
appetiit escam corporis infixus est acu
leo diuinitatis. Ibi quippe erat huma
nitas que ad se deuoratorem induceret.
ibi diuinitas que perforaret. Ibi aperta in
firmitas que prouocaret. ibi occulta vir
tus que captoris faucem transfigeret.
In hamo igitur captus est quia inde in
teriit vnde vorauit. Hec gregorius. Exem
plum in illo heremita sancto qui temptantem
diabolum interrogauit dicens. Cum in quan
ta astucia sis quomodo a xpisto victus es pro
misisti. Deceptus ait ab ipso sum
quia aliud ostendit et aliud erat. prius
si carne et percussus sum a diuinitate
eius. De hoc gladio quo interfectum
est istud caput dicitur iudith 6o. Gladius
iusticie mee transiet per latera tua.
Et exo. 15o. Euaginabo gladium me
um interficiet eos manus mea. Et in
ps. Accingere gladio tuo super femu
rum potentissime. Conducentem mili
ciam angelorum quia dixit. Percute cardi
nem et commoueatur super liminare celi.

idest angeli veniat ad associandum val
landum et testificandum xpm resurgere
Ad litam. Angelos fulgidos vidit ut dic
tum est. Angeli predicunt. Ite inquiunt
et dicite discipulis eius et petro quia
surrexit dns in ultio. Angeli descendunt
quia ecce terremotus fcs est magnus angelus
at dni descendit de celo zc. 1. macha.
12º. Viderunt luminaria ardentia. Educente
caterua cancellatorum quia si descenderint
usque ad infernum inde educet eos ma
nus mea. Ad literam sancti patres ad infernum
descenderunt. iob 17º. In profundum infernum
descendunt omnia. Et ps. Sicut oues in
inferno positi sunt. De hoc inferno manus
xpi eos eduxit. zacha. 9º. Tu quoque in san
guine testamenti tui eduxisti vinctos
de lacu. Ro. quo struccio liberauit pul
lum inclusum in vase vitreo cum sanguine
vermiculi et de sanguine huius qui fran
git adamantem de hoc habes supra ca.
Jhs cruore effluens. Vnde ps in persona
omnium dixit. Eduxit me dns de lacu mi
serie et de luto fecis et statuit supra
petram pedes meos zc. ¶ Marito ma
ria huius officium gloriosum titulum dignita
tis quia sibi dicit a xpo. Vade autem ad
fratres meos et dic quia precedam eos in ga
lilea. Vbi non secundum remigium quod xpc
hic fecit eam aplam aplorum. Et conu
trarium digne et ordinate fcm est. quia
sicut per mulierem annunciatum est peccatum
per quod facta est mors ita inter homines
xpi resurrectio per mulierem nunciatur per
quam facta est vita quia sicut in adam om
nes moriuntur ita et in xpo omnes viui
ficabuntur ait petrus. Vt autem breui
ter aliquid videas de veritate concordie
sacri textus circa visitationem sepulchri
et apparitiones dni notandum quod ille mu
lieres et specialiter illa deuotissima mag
dalena tantum habebat cor plenum me

moria crudelis spectaculi morientis ihe
su et ymaginatione corporis eius mortui
quod simul cum aliis in sepulchro recondi
uerant. quod nichil videbant attendere uel
sperare nisi corpus mortuum tm deuocio
ne posse vngere et contrectare. Et quia
sciebant diuina cum benedictum ihesum in
deorum malicia ebullire videntes reuo
lutum lapidem et angelum nunciantem xpi
resurrectionem iam factam non credentes v
bis angeli sed solum dolore percusse pro
tectionis corporis quod sublatum credebant re
uerterunt ad aplos marie magdalena.
Sciendum enim est inconueniens quod citius incur
rerit qui feruenciori agitabat amore
inter alios autem discipulos qui plus
amauerunt citius cucurrerunt. scilicet pe
trus et iohannes quorum satis cursus et ac
tus est misticus qui et ipsi discipuli fun
to credentes sublatum corpus tm merore
quam pauore prostrati ad semetipsos abie
runt relinquentes sepulchrum idest sibi
prouidentes propter iudeorum metum. Tunc quoque
sicut lucas narrat ille bone mulieres
simul monumentum intrantes viderunt
angelos stantes qui dicunt eis. Quid
queritis viuentem cum mortuis? Quo audi
to cetere dimittentes sepulchrum in for
situm in illo aliquantulum longe diuertentes
et meste in aliquo loco sedentes sicut io
hannes dicit. Maria stabat ad monu
mentum foris plorans. Tota enim ar
dens amore ihesu et nichil de ipso
in hac vita conspiciens nec sciens vbi
quereret eum in dolore cordis sui funde
bat lacrimas circa sepulchrum vbi certa
erat preciosum corpus dni iacuisse. Et quia
amor impaciens quiescere non sinit et sem
per de nouo sperat inuenire quod querit.
ideo de nouo se inclinauit in monumen
to iterato querens dilectum. Tunc quoque duos an
gelos sedere vidit vnum ad caput et ali

um ad pedes ubi positum erat corpus ihe-
su sicut iohannes describit. Dicunt ei
mulier quid ploras. Quibus illa respondit.
Quia tulerunt dominum meum et nescio ubi
posuerunt eum. Potest esse forsitan et quod
primo magdalena primus inclinata circa
locum illum sepulchri ubi corpus iacuerat
et aliis aliquantulum longe stantibus ut se
deorsum intra sepulchri clausuram sola
vidit sedentes angelos et eorum lucentes
aspexit. Cum ideo angeli sentientes ad-
venire dominum suum in ortum assurgerent.
Conversa autem maria retrorsum forte
per assurgentiam angelorum quos devote
conspexit assurgere nesciens tamen quare vi-
dit dominum non cognoscens ipsum sed ipsum
existimans ortolanum. Et vere quare appa-
ruit sibi dominus ihesus in figura ortola-
ni quia semina dubitationis et perfidie in cor-
de suo et discipulorum ceterorum quod fideli-
ter venit eradicare et consequenter virtu-
tum et fidei plantaria et semina extollere
et plantare. Cum dixit ei. Mulier quid
ploras. Quem queris? Illa audiens rela-
tionem quem qui sibi sui cordis referre-
bat amarum. respondit. Si tu sustulisti eum
dicito michi ubi posuisti eum et ego eum
tollam. O amor sic congrua relatione re-
dens. Num non credis magdalena quod orto-
lanus ille intelligat tuum eum cum de mul-
to adhuc fuerit a te mentio facta cum il-
lo. Sed sicut tu intellexisti suum que-
ta et ille intellexit tuum eum et sibi pre-
respondisti. Vere enim ipse solus potuit
tollam quem tu queris et ipsum tulit a mor-
te et in gloria clarissimus erexit. et ip-
se solus tibi narrare sufficit ubi in-
se posuit. Attende autem quantus vigoris
amor in corde mulieris flagrabat. hunc
enim spiritus sanctus in corde eius et in
ore eius sic verba formaret ut sibi
operi conveniret tamen latentis ip-

se adhuc de resurrectione non sperans quod
audit ipsum ortolanum horrore cadaveris
ipsum forte in alio loco vili asportasse
de orto. Nec obstat quod ipsa scire potuit
quod monumentum ioseph fuit et forsitan
ortus et ideo non debuit estimare quod predic-
ta causa fuisset corpus inde erectum quia
forte hoc nescivit. Vel si scivit non
est inconveniens quod sic dolor superaret de
hoc quod non reperiebat amatum sibi illa
sola ingereret que augmentarent eius
dolorem et alia multa abscondebat que
poterit humanitus estimare propter quod
ipsa arbitrans in aliquo loco vili corpus
contumeliose reiectum amore fervens corpus
tam magnum et tentum liberis aromatum
involutum sola asportare in suis brachi-
is presumebat cum dicit. Dicito michi ubi
posuisti eum et ego eum tollam. O maria
fortiter insta quia iste eum tulit et iste
tibi indicabit non ut tollas sed ut in
eius amplexum gaudeas. Tunc dixit
ei ihesus. Maria. Mox solita dilec-
ti illum recognoscens voce ineffabili le-
titia repleta cum summa reverentia procidens
ad pedes eius et ebria suo amore os-
culari dulciter voluit eosdem dicens. Rab-
boni. Cum eam elevare volens sublimi-
us non permisit dicens. Noli me tangere.
Nondum enim ascendi ad patrem meum. Ubi
notatur quod ut eam quasi de infidelitate ar-
gueret. vel forsitan ut eam humiliaret
ne nimis presumeret quia prima omnium ip-
sum resurrexisse cernebat tactum distu-
lit sibi concedere donec sibi cum aliis
appareret secunda vice. Recepta igitur con-
solatione dilecti celeriter cucurrit ad
socias eius annuncians vivere salvatorem.
Que simul ad apostolos currentes occurrit
eis dominus ihesus dicens. Avete. Et simul-
tim eis sicut desideraverant tenuit pe-
des eius. Nota hic quomodo spiritus

scō honorat sacro silencio amoris insignia et exercicia q̄ illa benedicte aīe cū xpm in ista apparicōe ostenderunt simpliciter describens vnū amoris insigne indiciū qd̄ pstrate tenuerunt pedes eius ceteris amoris indicia que cū ipm contiuerunt relinquēs deuotis mentibus cogitanda. Prueniētes aut ad aplōs z annūciantes sibi qd̄ saluator imposuerat. qui petrū pie et misericordit ex nōe nuntabat. licet nō plene nec ipe nc aliȷ mulier testiōnio fidē darent. tn̄ aliquod recipiētes respiraculū fidei et aliquā stillā gaudii ceperunt verboꝝ ihū que dixerunt aliqualiter mediari licet z dispensatiue pmiterent a mse mortis xpi ihesu angustia detineri. Sic et q̄ probabiliter creditur q petrus tali nūcio excitatus solus cū iohāne pgit videre sepulchrū Et modo quo saluatori placuit sibi benignus apparuit. et ipm benigne confortans z ad spem venie erigēs. et ad suū amorē inflāmans letificauit pmo om̄i vnoꝝ in euāgelio positorū de sua vita bm̄. Prima vō de satre mris sue consolacōe aliqua p resurrectoēm nichil euangelium narrat historia nō ideo credendū est q ihs oblitus sit solaciū excessiuū illi impendere quā solā nouerat in plenitudine mortis sue amaritudīes degustasse. Et quia cura fuit spm̄ scō p euangelistas illas apparicōes describē que carnalibꝫ hoibus possent de xpi resurrectione dignū testimoniū phibere. Et maternus affectus i coꝝ oculis minueret veritate io nullā posuit apparicoēm ex testiōnio matris. licet nulla creature cuiuscūi q̄ lingua tā efficax veritatis testimoniū dare posset. Sed in hoc in

pfectioni carnaliū est consultū. Illud fuit spūs sancti motiuū quo nichil post resurrectoēm et ante pauca cū geli verba inseruit. q̄ illa mris z filij familiaria colloquia et amoris signa sublimia tantū debuerint humana capacitatē excedere, q ipsa elegit plus sacro silencio honorare. Quātū enī psonalis pmo z mrna dignitas excedunt statū creature cōis tantū mutue confabulacōis verba q̄ inter illos duos sume dilectos et diligētes scilt matrē et filiū in mutuis aspectibꝫ fuerint. mente supanti oīs mē apphensiōis infirme. Posuit tamē quidam̄ et ea ex quibꝫ mens afflata maiora concludit q̄ posset lūa vel lingua narrare. Pterea q modū sue concepcōis altissimā angelo nūciante z spū scō supueniente describit. Et eā ut dolorosā matrē virginem dei in dolore morientis p nobis ihū crucis stipite collocauit. Eā si verū q̄ verē verbū apli dicentis. Si socij passionū estis simul z resurrectoīs eritis. Pensaūa tu postea quātū ipsa virgo fuit resurrectōī filij sociata. Pū nō dubiū q eā primo letificauit sue resurrectōis graciosa noticia qd̄ eciā sancta eccīa videtur innuere que in ipsa die stacione facit rome ante sanctā mariā maiorē. Hoc eciam bernardus de resurrectōe pbat quīqꝫ rōnibus. pma q̄ nulla fuit visitacōis gracia dignior. Sc̄da q̄ nulla conspectioīs desiderio feruencior. Tercia q̄ nulla depcandi instancia vehemencior. Quarta q̄ nllo appareti intimior. Quinta quia nlla in disturbendo quecior. Non enī angeloꝝ testimoniū cōprobat nec uult ad videndū. Non autē posset se co

tinere qui ad sepulchrum curreret qu
dam eius resurrectione nisi omnia
sciret. Pt et addi sexta racio quia
nulla i ewangelio notatur. Et io
si dicitur primo sibi no apparuisse s
magdalene qr ewangelium hoc no
dicit. eade ratione credendum est sibi
numq apparuisse qr nec hoc ewange
lium dicit. eade racione credendu est
sibi numq apparuisse qr nec hoc ewan
gelium dicit. Ex his sentenciat ber
nardus q primo omni sibi apparuit. li
cet no illo modo et gradu apparicionis
de quibus loquuntur ewangeliste. Ubi
advertendum q duplex modus visi
onis invenitur. unus corporalis aspectus
alter mentalis intuitus. Primus est
debilis et infirmus et sepe multe
deceptioni et varietati subiectus.
Secundus stabilis certus et clarus qui
de leui no nisi purgatis mentibus exhi
betur. Isto ergo q primum aspectum pro
quodam speciali privilegio bonus ihesus
peccatoribus voluerit impertiri no dubi
u nunquam ad minus q certissimo mentis
intuitu vere resurrectionem vidit et c
cordialiter cognovit. Firmiter tenu
it et iocundissimis amplexibus strinxit.
Nunc ut aspectum q primum conspicu
le afferat gratissimo internus oculo de
fuali no credit carnalis mens tota im
mersa sensibus suis. Sed mens eleua
ta devota et talibus assueta et clare
intelligit et experimento cognoscit sicut
Ieronimus in sermone. Cogitis me o pau
la videtur inuite cum dicam Nescio si cor
poreis oculis aut visione aliqua conspec
xit. Et greg moralium lib. xxx. sup id
Iob xl. Respondens at dns iob de t
bine dixit xc. dicit q inter ceteras
apparitiones dei est illa excellencior
q oculis cordis ostenditur. Et exempli

ficat. Sicut magister iacob subnyxa celo
scalam dormiens vidit. sic petrus lin
theum reptilibus plenum in extasi rap
tus aspexit: qui n in corporeis ocu
lis cerneret i extasi no fuisset. Sic
paulo in visione noctis apparuit q
eum i macedoniam transire rogavit. Hec
gregorius. Tanto enim mentalis visio amen
exceptis dulcior e corporali. quanto quanto
illa sepe decipit et aliis intenta ab
obiecto frequenter distrahitur. qd menta
li visioni no accidit. Cum etiam ad
propositum no modicum affert suffragi
um quedam alte contemplacionis matris
devocio de filio resurgente. quam qui
dam sanctus imponit devoto simone. Di
cit enim q mens virginea tota vol
nere filii cavernis inclusa. et intra se
pulchri angustias consepulta: iuxta
ut si sic loqui liceat anime benedicte
ihesu supplebit i festivalitate dolores
passibilis carnis. Cumque ipsa per
spiritum sanctum illuminata resurrectionis ho
ram sentiret instare. adveniente qui
nta filii ut in propria gloria assumeret
corpus suum sic devota allocuta e
dicens. Quid tu dulce advenisti fac
turus. si vis me tecum absorbere i
gloria: reddo depositum qd sola cus
todio. Si aute in passibili carne
viventem me vis tuo dolore pri
vare. et his tui corporis sessiuus. i
quibus solus unico tua vis medicina
sanare: nisi cum pacto no annuo.
Quamquam enim tu fili dilecte in ista
carne passibili tuo me voluisti p
vare dolore. et nunc quare me vis fa
cere tue conformitatis exsortem. An
hoc ego merui a te q tibi comor
tua et compassiva. a me avulsa to
i tuos saltavi dolores. Aut me
quoque in tua assume gloriam aut sicut

iam dum mi dimitte tui doloris an
gustias. Cui benignissi9 filius deuo
ta consolacōe r̄ndit. Mr̄ mea dl
cissima nō pt̄ pusillus istoꝛ tuoꝝ
filioꝝ grex. tua mr̄ societate ꝑuari.
Pnis em̄ deficienti: ĩn tue fidei ful
cimento firmenťᵃ. Et nimis durū
eēt eos simul me pastoē et patre.
ꝛ te mr̄e ꝛ magistra salubrit̄ gub
nātibꝫ ꝑuari. Multis ē mich ꝑ
eos ꝑplus anxiendus. q̄ de visceꝛ tu
oꝝ viuimꝰ ꝓcedet. Preterea q̄ fer
dulcissiā mr̄ q̄ te ad temp9 cū eis
relinquā: ꝛ meū corpus ĩ gloriā ma
iestatis assumā. Cui deuota mr̄.
Hoc ē ait qd̄ attente desidero. qꝛ in
tua sctīssiā cruce moriēs in dolore
mi recomendasti iohānē in quo ꝛ tu
oēs includēs electos in meis visceri
bꝫ iclusisti. Quō ḡ eoꝝ apud te ope
riā multitudinē ꝑtoꝛis. si in tue mi
nis abstuleris palliū? Quō laua
bo eoꝝ deformes facies. si abstuleris
lauacrum? Quō etiā eos tuoꝝ vulne
rū crucifixioī insigniā si ipoꝛ vulneꝛ
nō apparuerit signū? Quō etiā
eos ĩ tua morte sepeliā si eiusdem
mortis tue mi abstuleris gustū? Is
tis fili mi dulc̄ ꝓuideas: ꝛ mi tue
passiōis instrumēta. clauos spinas
crucē et lanceā cū tuis doloribꝫ de
relinquas qꝛ sū hiis ĩ mea passi
bili carne nō priuo. Scis eī fili dul
cissie qꝛ nūq̄ tue voluntati nr̄ moda
cū restiti: ꝛ io si cōpleas desideriū
meū reddo tibi ōīmis substāciā qua
de mea v̄ginitate recepisti. Et dul
cissi9 ihc̄ totus flagrās amore ĩ au
ditu mr̄no: sic rn̄dit amorose q̄re
le. Mat̄ dulcissiā ait: video q̄ mea
glorificatio ꝑ oīa tibi placet: tibi
mee mortis ꝛ acerbi doloris tāin
quo thezaurū instrumēta passiōis
tue meū infigo: clauos quide qui
manus meas ꝛ pedes crudeli dete
roderint. Spinas gluciās q̄ lumina
mei cerebri ĩ meo lumectum doloꝛ.
Lanceā mr̄ tui cordis archanū inclu
das: q̄ meū cor apiens mr̄ mea pe
nectia ē facta. Cruce amplexeris
et in ipa requiescas. q̄ meo celebrata sā
guine omibꝫ mee passiōis filijs tota
dulcescit. Hec cordis mr̄ dulcissiā
q̄ passiōis mee thesauꝝ. quē totū
33 annoꝝ ciculo aggregaui ꝛ cōsūmaui
veli de mea memoria tollē: ꝯtinuiq:
resurrectoē btā. In ipa mei corpis glo
ria apparebunt signa victorie ꝛ apra
relinquā vulna ꝯtinuiq sanata: per
q̄ dulcissiā mat̄ mea ad cordis mei
thalamū dulcissimū ꝛ patula lube
bis introitū. ut ad me mr̄is ꝛ ad
filios eiuēs. et inde possis afferre ꝓ
velis tuis tribuē filijs. ꝛ ipos ꝑ tua
voluntate reddē et infundē mr̄ mea
ĩtima cordis. Surge q̄ ait mr̄ glā
mea: qꝛ ꝯsūmata ē resurrectio tua.
Tūc mr̄ tota trāsformata ĩ glāria re
surgentis filij: ipm dulcissie se allo
quentem audiuit. Resurrexi ꝛ adhuc
tecū sū allā. posuisti sup me manū
tuā allā: mirabilis fca ēst scīa tua
allā. Et prim honori de hoc mille
multos allā. In q̄ filius intuitum
subito ĩ glā magestatis meū mrē
appares ipam amplexans et osculās
ꝛ ipam totā in gaudiū sue resurre
ctōis p̄nciā et indiuisibile pre sue
tatis copulā cū ꝯpone. Resurrexi
et adhuc tecū sū. Expressit sue cōu
passiōis ꝛ lamētatiōnis mesticiā ꝛ
indicibile amoretatis experientiā āi
adiungit. Posuisti sup me manū tu
am. Manus hec cōpassione virgi

na cordis significavit: que tota fuit super
filii morte effusa et extensa. Apparet
sue stabilitatis sapientia et singulare
[illegible] crudelitatis permanentia. Mirabilis fac
ta est sciencia tua ex me quia in tantis
doloribus nichil perdidisti de fidei cla
ritate: et in omnibus te habuisti sicut
divine sapientie splendor exigit. Et ideo
ambo simul dulcissima mater mea iu
bilemus iocundissimum alleluia. Attende autem
quod supradicti viri devoti contemplatio
non est contempnenda sed veneranda quoniam
tamen ad intentionem sponsi sui. ipsi dat se
per in mentibus sanctorum contemplationis
materiam. Cum enim invisibilia divina
non nisi nostro modo possimus apprehendere
licet nobis ad nostrum adiutorium secundum
modum nostrum convenientia signa forma
re: immo ipse suus sponsus facit ut nostri
cordis torporem accendat. Sicut enim
dicit dionisius non est possibile nobis
supplucere divinum radium: nisi sacris ve
laminibus circumvelatum. Hinc sacra scrip
tura sepe introducit deum habentem manus
et os aures et oculos et alia membra
corporis. Et nunc oculos dicitur claudere et
nunc aperire nunc obscondere nunc au
dire: nunc tacere nunc faciem hilare
ostendere turbatam. Ex quibus omnibus
manuducitur nostra infirmitas ad in
telligendum quod divina in se invisibilia pro
videntia per effectus suos in nobis vari
as dispositiones providet ut oportet. Sic
etiam locutus est venerabilis doctor anselmus
libro de similitudinibus per totum. Sic et
per ista que sancti in suis contemplationi
bus scribunt et mente concipiunt, eorum
gustum dulcem percipimus: idest eorum intel
lectum datur speculum illorum ineffabilium
luminum et amorosum gustum quo mens
materna in diversis actibus et a filio
suo et a tota trinitate recepit. Sed in

devota mens ignorans commotiones cor
dium et infusiones spiritualis amoris et
assueta pigritantis manducare sente
tias: idest insipida sophismata in
sua indevotione et cordis ariditate
talia sepe deridet. Attende autem anima
christo devota. quomodo iste tuus dilectus
ihesus et ante mortem et post resurrec
tionem signis flagravit amoris. et in
de eum nunc sollicitum ad relevationem pu
sille gregis. licet sine anxietate tot
signis continuatis laboraret. Ipsi enim
in fide deficiebant: quia ipsum deum non cre
debant iaculo percussi mortis sue. Et
infirmati nimio amore ihesu in morte
consorti: quo tamen mens humana sibi
magis erat obnoxia: amore tamen licet
conformi ipsum hominem diligebant et vaci
llabant et eius mortem deflebant: ex
relatione tamen mulierum et ex memoria
verborum ihesu fluctuabant et vacillabant
et angebantur inter infidelitatem et fidem:
amor eos impellebat discurrere et que
rere et anxiari et desiderare ihesum. Infi
delitas eos contristabat et reddebat
pavidos: quia ipsum totaliter dubitabant
extinctum. quod etiam in ipsis devotis mu
lieribus intellige. scilicet magdalena et
aliis. donec ipse pius ihesus ipsas au
tem viros dignatus est solidare. Preter
quod ipse benedictus ihesus in amore
totus datus nostre salutis: sicut ante mor
tem sollicitus fuit cum dolore et pena con
plere misterium redemptionis nostre. quod
et consummavit in gloria resurgendo. Sic
et post resurrectionem sine pena et do
lore. tamen eodem amore quo prius solli
citus fuit. ipsum idem nostre redemptionis
beneficium mentibus nostris inserere per studi
um apparitionis frequentiam et discipulorum
infirmitatem et nostram supportavit. ut
qui prius paraverat cibum: ut sit cibo

saperet et nutriret et infectum sana
ret palatum. Quod manifeste declarat
dignacio pietatis thome dubitanti in
octaua resurrectionis ostensa: dum sic mise
ricorditer condescendit ut quod ex mere
dulitate pecijt totum ineffabili pietate
tribuit. Dicit enim. Infer digitum tuum
huc supple vulneribus clauorum immitten
do: et vide manus meas corporali as
pectu et affer manum tuam et mitte in
latus meum quod tibi patulo aperitur af
fectu et noli esse incredulus sed fidelis.
Vide quod eadem die non reperit quod tho
mas in sua absencia totam discipulis
contulit: ut per hoc se deum ostendat. qui
vbique est et amorose se supportare in
firmum eius desiderium concedit. Atten
de autem quomodo diuina sapiencia nobis serui
uit vtiliter: quod cum posset in prima appa
ricione totum discipulorum omnium dubitacio
nem excludere. aliquos tamen ex eis dispen
satiue dubios et incredulos remanere
permisit. Quos quidem cum multis signis
et infragabilibus argumentis sue ve
rissime resurrectionis in fide firmauit:
et illos ad maiorem feruorem sui amo
ris accendit ex dignacione ostensa et om
nium posterorum amputauit perfidiam per
indubitabilia veritatis indicia. Ubi et
nota stupendum processum et condicionem gracie
dei semper dirigentes electos in melius
non obstante malo. sed beneficio suo. Quia cum
cum ipsis met discipulis sua tarditas
incredulitatis et fuga relictionis ihesu
tempore passionis et mortis: ex diuina pi
etate est eis cooperata in bonum. Dum
ex hoc et sue infirmitatis qua sem
per in malum ruerent: nisi eos deus
ex sua pietate teneret facti consci
et sic sub diuine bonitatis considera
cione in seipsis omnino annullati sunt
per virtutem humilitatis. Unde eciam

in eis fortissime compassionis absinthi
um tamen in memoria passionis et mortis
benedicti ihesu memorauerunt filii sue
derelictionis flagicium: quo semper in sua vi
litate confusi magis experiebantur vi
lem principium passionis. Et quanto plus
ipsum attractauerunt post resurrectionem
ut formarentur ad fidem: tanto magis
postmodum inalescebat amoris feruore
tenentes in tot signis probatam ipsius dig
natissimam caritatem. Quo primus tho
mas flagrabat amore ihesu: dum recor
dabatur quod manus in illas fenestris for
naces ardentissimi amoris ihesu et opi
nacionis dulcissimam inuitacionem posuerat. O bone
ihesu fac me indignum participem illorum con
passionis affectuum et caritatis ardorum.
quos in tuorum apostolorum cordibus tot sig
nis tue dilectionis plantasti: ut quod hoc per
tempore corporali aspectu non merui saltem
transportacione propria cordiali. Ihesus

Decor precipuus. Ca. iij. vi.

Ad contemplandum xpisti resur
gentis decorem. attende quod xpistus ihesus in sua resurrectione habuit decorem
multiplicem: unde quod dauid prudenter
dicens. Dominus regnauit decorem indu
tus est: indutus est dominus fortitudinem et pre
cinxit se. Ubi ostendit quod habuit decorem
libertatis preseruatis a corrupcione: cum
nimius regnauit. Ita cum gloria resurrec
tionis respondeat ignominie passionis
et pene: sicut in passione corpus xpisti
fuit passibile et mortale in tantum quod a
planta pedis vsque ad verticem non fuit
in eo sanitas: ymmo ipsa ipsius et tandem dolorum et
vulnerum multitudine. in ligno crucis cru
ciatus et mortuus: sic in sua resurrecti
one factus est impassibilis et inmorta
lis liberatus a seruitute corrupcionis.
Et in hoc habuit decorem floris reflorentis
tis. Unde ps. Refloruit caro mea et

bene refloruit: quia ipse est pulcherrimus
flos ascendens de radice yesse. qui floru
it in sua conceptione. Defloruit in passi
one: refloruit in resurrectione. Sic quoque
dominus regnauit exultet terra: letentur in
sule multe. Et iterum. Dominus regnauit
decorem indutus est; idest induit. Claritatis
choruscantis in visione decorem induit.
Ita sicut in passione fuit deformatus:
et factus quasi leprosus non habens spe
ciem neque decorem. ysa. liij.o ita in resurrec
tione accepit venustatem et claritatem cho
ruscantem: qua fulget corpus eius. Et
in hoc habuit decorem solis. Si enim quili
bet iustus fulgebit sicut sol in regno
patris sui: quanti putas esse fulgoris ipsum
solem iusticie. Tanto maior est ut sit
speciosior sole: et super omnem stellarum
dispositionem luci comparatus inuenitur
prior: immo omnis alia lux illius comparatione
ingressit. Aderat fulgor et singularis
decor in loco vulnerum. quasi si in vase aureo
fulgeant lapides preciosi: que ipsum oculis
electorum suorum simul speciosum et amabi
lem reddunt: in tantum ut sua visione nu
numquam possint fastidiri: sed continue viden
do desiderent sui speciositate delectari. Vnde
thobie vltimo dicebatur. Beatus ero si fu
erint reliquie seminis mei ad viden
dum claritatem ierusalem et patris. Decorem in
duisti amictus lumine sicut vestimento.
Agilitatis sublevationis in translatione: quia
induit dominus fortitudinem. Ita sicut in
passione fuit ponderosus: et in statera
crucis appensus in tantum quod continuus
augeret dolorem et plagas clauorum: ita
ta in resurrectione factus est tam agilis
et tam levis: ut sine impedimento corporis
eius disponetur ad transferendum se ad
imperium non solum voluntatis divine: sed eti
am create et quasi subito. et non tamen ce
gnice sicut nos sed totum sibi. Et talis

agilitas et habilitas ad motum. est illa
fortitudo qua dicitur induisse. Vnde precibu
plurimis. fortitudo et decor indumentum eius.
Leuitas enim ut in pluribus est cum forti
tudine subtilitatis compacientis in locati
one vel positione: ideo dicitur quod precinxit se. Ita
sicut in passione tamen fuit extensus quod totum
crucis locum occupauit. et quod omnia eius ossa
poterant numerari: et quod aliud corpus in eodem
loco secum non compatiebatur. Et ab aliis
corporibus puta spinis clauis et lancea
fuit penetratus et affixus: ita in sua re
surrectione factus est subtilis ad modum
spiritus. pro eo quod seminauit carnale et suscita
uit spirituale. quod sine aliqua resistencia pe
netrat et pertransit alia corpora ipsis corpori
bus in nullo minutis aut lesis: ut patet
quia clauso tumulo exiit clausis ianuis
ad discipulos intrauit: et celum empireum non
scindendo vel aperiendo penetrauit. Et
duo corpora fuerunt simul dum penetratum non
cessit penetranti. Et ob hoc dicitur quod precinxit
se. Vnde dicitur per illud. Regem in decore
suo videbunt. Sic igitur ihesus decore est
prepositus et vbique totus pulcher. Vnde
augustinus sermone de purificatione ait sic.
Vbique xpistus pulcher occurrebat: pul
cher in celis pulcher in terris pulcher in
patre verbum pulcher in vtero virginis verbum non
amisit diuinitatem cum suscepit humanita
tem: pulcher quoque xpistus in miraculis in
flagellis in verberibus. pulcher non cu
rans mortem et mortuos suscitans. pul
cher in ligno pulcher in sepulchro pulcher
in celo. Capitulum xli. In quo agitur de
xpisti apparitione et quomodo apostoli ipsum adora
uerunt. et de dono sibi dato: et de of
ficio predicationis apostolis commisso et de
institutione baptismi. Ihesus orbi prelatus.

Omnium visionum premissa fre
quencius et celebrius solempni
us videtur fuisse illa in qua

dns apparuit i galilea i mote ubi co stituerat eis. ppt qd et tpe sue passionis fuit pmissa z de ipa sola agelus appa res mulieribz discipulis nunciandu ma dauit. no quia no intedebat eu in ihrlm apparere discipulis sicut z fecit. Sz qz ibi sollempni9 qnu ad lram et magis po testatis gloria sue maiestatis ondit. Vn et mt vl. narrat. Vndecim discipu li abierut in galilea i mote ubi co stituerat illis ihesus. In q. euangelio septipliciter se ostendit generale pla tu. Quo ad apparicois locu que ele git: quo ad adoracois cultu que susce pit: q. ad hesitacois scrupulu que a monuit: quo ad placois imperiu qd opinuit: q. ad pdicacois officiu qd comisit: q. ad ablucois baptismi qd instituit: quo ad sue ptectois consorciu qd pmisit. Quantu ad pmu dr qz xi discipuli abierut i galilea i mote v bi constituerat illis ihs. Vndecim disci puli glosa z e bede. quia xii9 perie rat. qui dnm et magrm suu tradide rat: abierut i galilea. Glosa qz sic eis pmissu fuerat mt 26. et mr 14. Postqu resurrexero pcedam vos i ga lilea. Sz qre in galilea? Pmo ut resurrectois veritas pbaret qz ibi plurima miracula opatus e ibi am plius conuersatus. ibi magis cogni tus. Scdo ut insinueret se trasmigratu ru a iudeis ad gentes. Galilea inter ptatur trasmigracio. Tcio ut doceat trasmigrare de vicijs ad virtutes. Quarto ut informaret nos trasmigrare de isto seculo ad eternitate: quo nos ipse pcessit. Sed quare i mote? Rndet remigius ut signaret quonia corpus qd de coi terra humani generis nas cendo susceperat: resurgendo ia sup ola terrena sublevabat. et ut admo

neret fideles si illic celsitudine resur rectois cupiut hic et ab infimis vo luptatibz studeat ad supna desidera transire. Quo ad 2m principale dr vide tes aut adorauerut eu: quida aute du bitauerut. Ubi duo occurrit scz ve neracois actus: et dubitacois animus. Quo ad actu veneracois dr adorave rut eu. Nota qz adorauerut eu ado racoe latrie. Est naqz triplex adora cois actus scilz latrie dulie z yppdu lie. Latria e cultus soli dine maiesta ti debitus: no absolute sz i summo: et ppt ee maiestatis. Quia g9 nulli crea ture coicat summa potencia sue ma iestas io nulli creature debet la tria ut creatura e. nisi p qnto par ticipat rone maiestatis p aliquem mo du. Veru e aute qz qnia xps est una psona et ypostasis i duabz na turis q psona habet summa potenci am: ideo sit p accidens summa debetur eius humanitati p eo qz debetur ipi ypostasi. Ypostasis eni dicit hoc quod est na diuina: p qd est natura hu mana qd eius est. Et io ea cu yposta si verbi adoramus insi secludamus. Et aug9 io de ciuitate dei dicit qz ado racio est cultus seruitutis ~~e ista e s~~ z ta e triplex: qz queda est latria et ista debetur soli deo que e simplicat adoracio z subiectio a quo recognosci mus et petimus oia bona donari et mala remoueri. Scda est dulia: qua seruu debet esse subiecti dnis. Et sic ta debemus omibz scis reuerendo in eis diuina bonitate et petendo suf fragior pietate. Tercia e ypdu lia idest spealis subiectio: que debe tur xpo sci viuito vbo z hec pingi in q est qi caro eu v. De hoc greg in moralibz lib. 20. ca. 41. aut Ille ei

verum adoracionem deo exhibet qui se metipsum quia pulvis sit humiliter videt. qui nichil sibi virtutis tribuit: quod bona que agit esse de misericordia conditoris agnoscit. Per gregorium. Et in 2°. Dominum deum tuum adorabis et illi soli servies. Quo ad tercium principale. scilicet hesitacionis scrupulum vel animi dicitur. Quidam autem dubitaverunt. Sed quomodo dubitaverunt qui tot argumentis poterant esse certi. Respondeo cum gregorio in omelia. quia quod discipuli tarde crediderunt. non tam illorum infirmitas quam ut ita dicam nostra futura firmitas fuit. Nam illis dubitantibus resurrectio domini multis argumentis monstrata est. quia et comedit et se oculis videndum et manibus palpandum ostendit: quod de solo spiritu dici non potest. Ubi dicendum quod est triplex dubitacio. tarditatis sicut thome. iohannis 20. Ronacionis sicut marie luce 1°. Quomodo fiet istud etc. Pietatis sicut iohannis baptiste. mt. xi°. Tu es qui venturus es. Infidelitatis sicut iudeorum io. 10°. Si tu es christus dic nobis etc. Admiracionis: ut hic quidam dubitaverunt. Quo ad quartum principale: scilicet placacionis imperium ait. Et accedens ihesus ait. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. Ubi notandum quod per hoc quod accessit consuete familiaritatis signum repperit. gratiositatis obiectum eorum oculis ingessit ut viderent clarius. et cognoscerent certius ipsum esse quem antea viderant in carne. et in ligno pendentem. ut sic secundum remigium pius et clemens magister et auferret ab eorum cordibus omnem dubitacionem. Accedens quoque corporaliter. et locutus est eis consolabiliter dicens patenter. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. ut secundum glosam ieronimi qui ante regnabat in celis modo per fidem regnet in terris: ut illud impleatur fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Sed quomodo data est sibi omnis potestas in celo et in terra cum secundum suam

divinitatem habuit omnem potestatem. eternaliter non temporaliter sibi datam et secundum suam humanitatem habuerit eam ab instanti concepcionis sue ex unione. Respondeo quod data est sibi utroque modo. Secundum divinitatem enim semper de patre nascitur et semper natus est. sed nascendo accipit quicquid habet ut deus: ergo omnis potestas que sibi datur semper est sibi data. Vel secundum istum tropum quo res tunc primitus dicitur dari: quando primitus innotescit. Filius autem secundum divinitatem semper habuerit omnem potestatem: non tamen mundo apparuit usque post resurrectionem. Fortitudo enim sua fuit abscondita in passione: sed apparuit in resurrectione. Secundum humanitatem etiam habuit omnem potestatem ab instanti concepcionis. Et hoc quantum ad virtutes. non tamen quantum ad effectum dispensacionis: quia permittebatur esurire et sitire lassari et mori et pati. Sed quomodo fuit data ei omnis potestas secundum humanitatem? Numquid secundum quod homo fuit omnipotens? Dicendum quod non si ly michi reduplicet naturam. Natura enim humana non potest esse capax omnipotencie sicut divina natura. Si autem reduplicet personam que est una in duabus naturis sic est omnipotens secundum quod homo et etiam quod hic homo. Hic autem suppositum refert. Vel est omnipotens secundum humanitatem secundum illum modum quo dicitur quod sibi convenit communicacio ydiomatum. Sed quare magis dicit omnis potestas quam omnis sapiencia vel bonitas? Respondeo quia de potestate apostoli magis poterant dubitare quam de sapiencia vel bonitate visa eius infirmitate vel passione. Unde oportuit quod tunc sibi daretur omnipotencia quantum ad evidenciam ut quod notum erat angelis fieret notum hominibus. Sed quare non dicit in inferno? Respondeo quod potestas in celo et in terra instituit pote-

tem in misterio phil. 2°. In nomine ihu omne
genu flectatur celestium terrestrium et in
fernorum. Non autem quod in eius potestate diaboli
contra xpm. Unde gregorius moralium lib° 3°
ca° 20°. exponens illud iob 1°. Universa
eius in manu tua sunt. Egressus itaque
sathan a facie dni percussit iob ulcere pes
simo. ait sic. Si sathane manus eius
potestas accepit cuius manus redemptor no
ster carne pertulit. cuius potentem corporis
usque ad sputa colaphos flagella crucem
lanceam tolerauit. Hec gregorius. Et in 18°.
Hec est hora vestra et potestas tenebrarum. sed
licet pilati super xpm unde ioh 19. ait
pilatus. Michi non loqueris? Nescis quia
potestatem habeo crucifigere te. et potestatem
habeo dimittere te? Et ait ihs. Non habe
res potestatem adversus me ullam nisi da
tum tibi esset desuper. Super quo augustinus in
sermone [illegible] ait. Inflauit se adversus cum
satelles leonis idest pilatus satelles
diaboli. Tunc iudeo a quo incitabatur erexit
it ceruicem et ait. Michi non loqueris?
Rugitus fremit leonis tumet colla ser
pentis. Et sequitur. Non haberes in me
potestatem nisi data tibi esset desuper. Quis
dedit hanc potestatem? Deus. Quis est de
us pater et filius et spiritus sanctus. Ab ipso
quoque deo accepit potestatem homo ut iudica
ret deum. Xps autem super universum ut
hic. Data est michi omnis potestas in celo
et in terra. Et danielis in figura dicitur
quod filius hominis usque ad antiquum dierum
peruenit idest ad deum in unitate per
sone et data est ei potestas scilicet quo
ad manifestum potentie effectum ho
nor quoad victorie triumphum. et reg
num quo ad glorie solium. Et sequi
tur. Potestas eius potestas eterna
que non corrumpetur. et regnum eius quod
non auferetur. Quo ad quartum prin
cipale dicitur. Euntes docete om

nes gentes. Ubi excludit corporis
negligentiam cum dicit euntes. Cum
ire enim debent predicatores non sedere
quia ad hoc ordinati sunt ioh 15°. Po
sui vos ut eatis et fructum afferatis.
Includit officij eminentiam docete. Quod
est contra ignorantes qui docere nesciunt
et docendi officium assumunt. Prius
enim addiscere debent quam docere sicut
dicit gregorius in pastorali ca° 25°. di
cens. Ammonendi sunt quos a predica
tionis officio vel imperfectio vel etas prohibet
et tamen precipitatio impellit ne dum sibi tan
ti omnis officium precipitatione arrogant
viam sibi subsequentis meliorationis absci
dant. Et cum arripiunt intempestive
quod non valent perdant etiam quod implere
quandoque tempestive potuissent. Atque scien
tiam quam incongrue conantur ostendere iuste
te ostendantur amisisse. Hec gregorius.
Sed quid apostolis dicitur docete cum essent ig
nari. Respondeo quod docere debebant fidem et
necessaria ad salutem et quecumque spiritus sanctus
docet eos in ultimo. Paraclitus autem
spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo
ille vos docebit omnia etc. Unde gregorius
super eze. lib° 2°. omelia xi. Nisi spiritus sanctus
assit cordi audientis ociosus est sermo
docentis. Nemo ergo docenti tribuat quod
ex ore docentis intelligit. quia nisi in
tus sit qui doceat doctoris lingua ex
terius in vanum laborat. Secludit per
sonarum acceptionem quia omnes gentes in
ultimo. Predicate evangelium omni crea
ture idest omni homini quia secundum gregorium
in omnis creature nomine significatur homo
pro eo quod cum omni creatura aliquid ha
bet homo ut gregorius ibidem in omelia
exemplificat. Hoc est contra illos qui
tantum sibi unum populum eligunt cum pre
dicant. Non sic apostoli quia in omnem
terram exiuit sonus eorum. Notandum

vero q xpus ante passione aplis ma
datu dedit ne gentibus predicaret
dicens. In via gentiu ne abieritis
post resurrectionem vero dixit docentes
omnes gentes. Hoc ideo fecit quia licet
principaliter missus esset ad domus
israhel non tamen passus est solum pro omnibus
israhel sed pro omnibus. Et ideo pre
dicatio fidei eius que post resurrecti
one habuit efficaciam gentibus omnibus
annuncianda erat. Vel ideo quia iudei
se indignos fecerunt dicente petro ac
tuum xiii. Vobis verbum salutis huius
missum est sed quia fecistis vos indig
nos ecce convertimur ad gentes. Hic ex
cluditur error secundum bedam iudeorum qui
dicunt xpm solum ad sua tantum esse ve
turum. Error etiam donatistarum qui lo
caliter xpm concludere cupientes dixe
runt eum tantummodo esse in affrica non in
aliis regionibus. Quo ad ablutionis la
vacrum quod instituit ait. baptizantes
eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. In
nomine scilicet trinitatis et in nomine vni
tatis essentie. Vnitas enim essentie con
ditur in hoc quod dicitur In nomine sed trinitas
personarum in hoc quod dicitur patris et filii et
spiritus sancti. Hec est forma baptismatis
qua in ecclesia baptizatur. licet in primi
tiva ecclesia ob reverentiam nominis xpi ut
celebrius redderetur. baptizabatur in
nomine xpi ut habetur actuum. Nec tamen
baptizabatur nisi in nomine trinitatis quia
in nomine intelligitur vngens qui est pater
vnctus qui est filius et ipsa vnctio
que est spiritus sanctus. Hoc autem ablutionis la
vacrum omnia peccata mortalia actualia
venialia originalia purgat. Vnde cas
siodorus super psalmos. In baptismo sic omnia
peccata et originalia delicta et perpetrata co
missa inundantur ut illi nos restitu
at puritati in qua adam nostrum esse cre

atus. hec ille. In hoc lavachro regio
caractere consignamur contra diabolum ar
mamur. Vnde augustinus libro de chathechismo
ait. Baptizatus es signatus es regio
caractere cepisti consequi annonam de men
sa regis tui noli esse desertor nec
ut delicatus miles defluas per volup
tates et te hostis diabolus inerme
defluentem que inveniat sed ut fortis mi
les quicquid potes age in hoc bello ut
virtus tua xpus te tueatur verum etiam
aliis proficias ad salutem. hec augustinus. De
hoc habes satis super libro 3o capitulo 3o. Hic vi
baptizatus. Quo ad septimum principa
le scilicet sue protectionis consortium quod promi
sit dicit. Ecce ego vobiscum sum usque ad
consummationem seculi. Quasi dicat secundum crisostomum
Ne dicatis esse difficile quod vobis iniunc
tum est negotium quia ego sum vobiscum qui
omnia facio levia. Non enim solum cum illis se
dixit futurum sed cum omnibus qui post il
los in ipsum credituri erant quia apostoli ad
consummationem seculi mansuri non erant. sed
sicut vni loquitur omnibus fidelibus. Vnde
rabanus. Ex hoc intelligitur quod usque ad
consummationem seculi non sunt in mundo de
fecturi qui divina habitatione et mansione
sunt digni. Cum enim ascendit ad celos
non deserit adoptatos. Et ipse decor
suum confortat in gratia qui invitat invitat
ad gloriam. Simile ait leo papa de pas
sione domini et beda ait secundum humanita
tem ivit ad patrem iohannis 1o. 10. 16o. Vado
ad eum qui misit me. Vadit dominus ad pa
trem in forma qua minor est patre sed mansit
cum discipulis in forma in qua equalis
est patri. Manet dico assistentia divina
li protectione defectionis gratia. Noli
timere abraham ego protector tuus
sum. Efficientia virtuali cooperatione la
boris ie. 1o. Noli timere quia ecce ego
tecum sum et 2a. Re. Vade et fac

ouā que sūt in corde tuo qz dn̄s tecū est. Presentia sacramentali sui corporis et hec vsq̄z ad scl̄i consummacōem. ¶ Pro collacōe āt facienda diuidat hoc the ma scilz ecce vobiscū sū ꝛc̄ tali mō. In hoc v̄bo tangit̄ ammirandi ꝓmptitu do qz ecce p̄t. Ecce ei deus adiuuat me auxiliatiuā celsitudo ego. scilz vis tucta ꝓducet. ioh̄ 10. Ego principiū q̄ et loquor vob̄. Luo cucta dirigeƀ. io. 8º Ego sū lux mundi. Fons cuncta impleƀ apoc. 21 Ego dabo sicienti bibē de fonte aque. Iudex cuncta discuciēs. luce 10. Ego cū rediero reddā tibi. Amiciā ētitudo qz sū. ꝛc̄. Auxiliatoꝛ multitudo qz vo biscū. ioh̄ 14º. Ego rogabo patrē et aliū paraclitū dabit vobis ut maneat vobiscū ꝛc̄ q̄d dicebat ꝓpter credituros qz oms̄ erant futuri vnū corpꝯ. Amicitiā plenitudo vsq̄z ad ꝯsummacōem scl̄i. In qua ꝯsummacōe ut ibi d̄z exibunt ange li et separabunt malos de medio iusto ꝛ. ¶ Ca^m ez. in quo agit^a q̄ multi scōꝛ patrū qui dormierūt surrexerūt cū xp̄o ꝛ quo xp̄s cū discipulis come dit et eos resplendit. Jh̄us ductor so

Sertitus. ?~

Secretoꝛ dieꝝ quibꝫ fide ro borauit nascentis eccl̄e. ia instite vi^o die saluatoꝛ ip̄e ih̄s illoꝝ bitoꝝ spūm · scōꝝ patrū. qui cū eo gloriosi de inferno ascenderūt adimato everitu tempꝯ instabat q̄º cū illis terras relinqueret ascensurus ad patrē. Utrū āt ex eis iā aliq̄s resurrexit ī carne consummata gl̄a corpis illoꝝ int̄ scōs ē suborta certacio. Aliquibꝫ eī nō videt^r ꝓp illud q̄ apl̄us scōꝝ veteris testamenti enumerato catalogo hebre xi. dicit. Hij oms̄ testimonio fidei digni probati īuenti sūt in xp̄o ihū dn̄o nr̄o. deo p̄ nobis melius disponēte ne

sine nobis consummarent^r. In quo videt^r ip̄e sentire q̄ corporibus dormientibꝫ i puluē nō sit ī eis ꝯsummata gl̄a. in puluē nō sit ī eis ꝯsummata gl̄a quou donec omī facta resurrectio in cōi gau dio maius eciā fiat gaudiū singuloꝝ. Et ꝓpter hō nulla alia testimonia que addūt q̄ nullius sit fc̄a gloriosa resur rectio. donec omī membroꝝ sit ꝯsumma ta ꝑfectio. Et qz euangelij textus mul toꝝ corpa scōꝝ qui dormierūt cū ihe sū resurrexisse testat^r. q̄ eciā introierūt in sanctam ciuitatē resurrectōi xp̄i dū pri mi testimoniū prebuerūt. dicūt qui p̄ ore tenēt sententiā. q̄ p̄acto officio p̄ quo surrexerūt ī terre pulue redierūt. Aliis autē nō minꝯ docte nec minꝯ pie videt^r. ymo forsitan magis con talupinā testimoniū resurrectōis dn̄i qui sacer textus eos resurrexisse testet^r qui filii rō eos cū ipso in pulueřē rediisse credūtur. Et io. hij asserūt ip̄os bn̄a sum resurrectōe cū xp̄o. ymo et subiūgūt q̄ nō est inconueniēs credē q̄ quandoq̄ resurrectōis xp̄i in ecc̄ia dies recol uit^a āima. q̄ aliquibꝫ electis sanctis ab ip̄o ihesu resurrectōis priuilegiū tri buat^r. Nō eī plene resurrexerūt vi detur posse. plures ex eo q̄ b̄ts petrꝯ ad iudeos loquēs de patriarcha dauid dicit. Et sepulchrū eius apud nos ē. quasi illis noluerit reuelare resurrec tōis archanū nec tamē voluit dicē ibi ip̄m esse sepultū. q̄ iam cū xp̄o resurrexerat. et solū sepulchrū mansit vacuū. Quod eciā glosa sup̄ librū geneſ qn̄ iacob petiit ī spelunca dupli ci sepeliri cū abrahā innuit dicens. Cura fuit sanctis patribꝫ ī terra p̄ missiōis sepeliri ut xp̄o resurgēte re surgerent. Utrūq̄ autē sit de āima resurrectōe satis ꝓbabile videt^r ꝯ ximo. Cū hiis ergo sacris agminibꝫ

benedictus ihesus appropinquans ad montem
oliveti primo recumbentibus undecim dis-
cipulis in ipsa ascensionis die in cena-
culo syon ubi satis devote creditur quod
beata virgo mater et devota magda-
lena et nonnulli alii sicut ihesu placu-
it distribuebantur apparuit gratiose ihesus
et more solito salutatis astantibus cum
ipsis visceraliter comedit. Unde gregorius
in omelia. Comedit et ascendit ut per ef-
fectum comestionis veritas patesceret car-
nis. Ubi nota quod omnes excepta sola matre
reprehensione digni fuerunt. Nam mu-
lieres que tenuerunt quod xpo devote angelis
noluerunt credere donec per seipsum sal-
vatorem apparuit. Discipuli vero satis mu-
lieribus quas noverant non esse menda-
ces credere noluerunt cum tamen ille ipsum
vidisse et tetigisse narraret. Et quod
in aliquibus diu nimis fuit post aliquibus
ipsorum apparuit alii nec ipsis credere
noluerunt. Cum ut etiam dicitur reprehendis-
se eos et exprobravit incredulitatem
eorum quia hiis qui viderant eum resur-
rexisse a mortuis non crediderant. Quod
ideo fecit ut gregorius in omelia ut ver-
ba que recedens diceret artius in corde eorum
impressa remaneret. Vel ideo repre-
henduntur qui ad predicandum gentibus
xpi resurrectionem mittuntur qui ad cre-
dendum tardi fuerant et dum cum ipse
gentes precedite in eis xpi gratia erat
tamen similiter credituri. Vel ideo rep-
henduntur quia licet omnes essent iam
frequentibus apparicionibus solidati in
fide ut lectione humilitatis quam eis
a principio legerat iterum in recogniti-
one sue defectibilitatis cognosceret.
et quantumcumque elevarentur divino bene-
ficio in altum gradum gratie et virtutum
semper sancte humilitatis et proprie recog-
nitionis domino offerret sacrificium in quo

sola spiritus domini requiescit. Quod enim
oportuit dominum eis post resurrectio-
nem totiens apparere et tot argumen-
tis cum tanta difficultate eorum cordibus
fidei veritatem inferre et quantumcumque
hoc deus ipsis et aliis sua bonitate
ineffabili in bonum converteret non tamen
sine multo ipsorum defectu et innata
malicia et duritia cordis potuit eve-
nire. Propter quod etiam omnes electi quanto
plura beneficia a xpo receperunt tan-
to magis suam debilitatem cognoscunt
quia in dei servicio sine tot adminicu-
lis perseverare nequiret. Et ideo omne
dei donum quanto maius est et sublimi-
us si utiliter recipitur tanto magis
in sua nichilitate et humilitate reci-
piente plenius inabyssat. Post hec
blanda eis consolatione pro sua ascensio-
ne ad patrem ipse benigne affatus oste-
dens quod regnum et partis pro quibus
venit carnis misteriis quod celorum alta
conscenderet. Ubi et de patris amore
et de multa circa ipsos sollicitudine
et quod maximum est de mittendo eis
spiritus sancti munere consolatus est lon-
go sermone. Ubi dixit inter cetera.
Nisi ego abiero paraclitus non veniet
ad vos. Ubi nota quod tanta suavitate
tenebantur discipuli sui corporalis as-
pectus quod impediebantur in sua invisi-
bilia rapi. Hoc autem est spiritui sancto habi-
tare scilicet invisibilibus tantum divinitatis
ihesu que beatitudinis totaliter animae xpi
summa contemplatione sustolli. Ubi non
modicum pensandum est quod si corporalis
effigies faciei ihesu in tantum merito to-
ta mentem est inserta perfectio debebat
abesse ut spiritus sanctus adveniret. Quo pac-
to potest sibi aliquis de cuiusvis cre-
ature nimia familiaritate blandiri.
Uno enim verbo omnis creature terre

ne quantumcumque sit nimia familiari
tate excludit. Sic enim dicit augustinus.
Quo sanctiores enim sunt eo magis
alliciunt. et sub pretextu blandi ser
monis immisset se viscus libidinis. Cre
de michi expertus sum non mentior.
cedros libani et gregum arietes sub
hac specie corruisse repperi, de quorum
casu non magis presumebam quam ihero
nimi vel ambrosii. Quid etiam barnar
dus senciat de hac materia audi
quod dicit in sermone 3º de ascensione.
Non micat spiritus et caro ignis et tepi
ditas in uno domicilio commorantur
presertim cum tepiditas soleat ipsi domino
vomitum provocare. Si enim apostoli carni
adhuc domini inherentes que sola sancta
quia sanctorum sanctior erat. spiritu sancto reple
ri nequiverunt donec tolleretur ab e
is, tu carni que sordida est et diversa
rum spurciciarum fantasiis repleta as
trictus et conglutinatus illum meracis
simum spiritum te posse putas suscipere si
istis carneis consolacionibus renunciare
funditus temptaveris? Revera mi in
terpretis tristicia implebit cor tuum, sed
cum perseveraveris tristicia tua converte
tur in gaudium. Hec barnardus. Et
tunc discipulis eo multa querentibus si
cut apostolorum actus narrat historia,
eorum imbecillitate ad talia capienda
et intelligenda corporali auditu decla
rans ait. Non est vestrum nosse tempora
et modica intellectus sicut modo estis nos
se tempora vel momenta que pater posuit
in sua potestate sed accipietis virtutem su
pervenientis spiritus sancti in vos. et eritis
michi testes in omni iudea et sama
ria et usque ad ultimum terre. Quasi in
deret dicendo illud quod alias eis dixisse re
fertur. Multa habeo vobis dicere que
non potestis portare modo. Paraclitus

autem spiritus sanctus quem mittet pater in
nomine meo. ille vos docebit omnia. Et
licet tunc dederit eis preceptum sicut
marcus refert. quod irent in universum mun
dum et omni creature evangelium predi
carent per hoc ostendens quod virtutibus
et miraculis sibi datis ad tantam digni
tatem eos efferret. quod totum mundum il
lis in conversione subiceret, ostendit tamen
semper eos in sua reducens utilitate quod
ad hoc non erant ydonei quantumcumque do
cenis informati a christo. nisi eos de
novo in maiori plenitudine spiritus sancti
virtute ex alto vestiret. Propter quod nar
rat lucas quod dixit illis. Vos autem sede
te in civitate donec induamini virtute
ex alto. Et ego mittam promissum patris
in vos. Ubi eis ostendit quod spiritus sanctus e
os plene consolabitur. et omnem utilem ve
ritatem pro ipsis et pro aliis eorum cordi
bus revelabit et ipsos fortes efficiet.
ut possint in mundo tham in zelo divini ho
noris et conversionis mundi usque ad tola
rem tolleranciam passionum. Attende autem
quod contemplacionis oculus quanta pietate si
mul et caritate liquescebant viscera pieta
tis in matre in conspectum filii in gloriosa
carne apparentis et in auditu ipsius
corporalis discessus. Et cogita mutuos
et flammeos respectus quo illi duo di
lecti se mutuis visceribus inserebant. et
cordialium affectuum sibi refundebant ar
chana. Puto quod illas ineffabiles in
macoes et spirituales collucuciones insen
sibiles aliis qua mater et filius se
mutuam inserione sibi mutuo fruebantur
non est possibile exprimere ulli. Sed et
exteriora signa reverencie et amoris
quibus eam coram apostolis honorabat non est
dubium quod ad maiorem reverenciam illos
benedicte virginis ipsos medullitus at
trahebat. Sed hec honoremus silencio

et cogitanda devote menti relinqua
mus. Potes etiam cogitare quod magda
lena iohannes et petrus et multi alii
multa dicere potuerunt et multas con
solationes ab ipso recipere. que magis co
gitanda sunt quam scribenda. Non est autem
inconveniens credere quod apostoli reprehensi a
christo de cordis duritia se cum multa
humilitate prosternentes accusabant pete
tes a recessuro veniam seipsos eidem cum
multis lacrimis recommendantes. Quo
niam quanto fuit copiosior contricio et hu
militatio magis profunda tanto christi
benignius suscepti fuit magis conso
latoriis verbis plena. Hinc igitur in
cenaculo syon cum multa caritate co
pletis dicit lucas quod eduxit eos in
bethaniam quod magis credo intelligen
dum fore quod pro tanto dicatur eos eduxis
se quod illis precepit quod irent in montem
oliveti unde erat ascensurus ad patrem
et sic disparuit inde ab eis denuo re
videndus. Vel quod eos precedendo corporali in
cessu eduxit per totum vie spacium semper
cum eis comes incedendo. licet
et istud credere non videatur absurdum
sed multum christi dignatione et apostolorum conso
latione repletum. Potuit enim hoc pius
ihesus ad consolationem pusilli gregis quem
relicturus erat. statim corporali presentia ta
liter facere ut eum solum videret virgo
mater et discipulorum cetus sive aspicien
aliis iudeis quam forsitan in vie spacio
adesse licet quibuscumque aliis denegato.
Quicumque sit non dubium quod mater vene
randa cum sanctis mulieribus et apostoli
cum ceteris discipulis fuerunt ad mon
tem oliveti cum multa devotione et men
tis ardore aggregati ut inde salva
toris aspicerent ascensionem. Erat que mo
re fratrum spirituum et fratrum primorum erat con
gregatus exercitus et inter duas tur
mas medius ihesus stabat utrosque
in seipso et inter eos mirando amore co
nectens. Propter quod dictum est. Ihesus duc
tor exercitus. gen. 23. In baculo enim sa
cratissime crucis iordanem inter mortalita
tis transiens. nunc cum hiis duabus facie
turmis una in se transformata per
gratiam quam ad tempus relinquebat in ter
ris. Alteram in seipso beatificata per glo
riam quam ad sue ascensionis societatem
adducebat ad celos. Et hec quidem
dicta contemplacioni subserviunt. Sed predi
cacionis gratia alia dicenda insinuantur.
De huius itaque gloriosi exercitus ducti
one figuram pulchram et propriam habemus io
sue 8o sic. Iosue autem nocte illa in me
dio mansit populi surgens que diluculo
recensuit socios et ascendit cum senio
ribus in fronte exercitus vallatus auxilio
pugnatorum. Cumque ascendissent ex adverso
civitatis steterunt ad septentrionalem
plagam inter quam et eos erat vallis me
dia. In qua figura nobis tanguntur ali
qua circa ad suam de mundo separationem
quia iosue idest ihesus erit. ec. 46. Fortis
in bello iosue filius nave successor
moysi in prophetis et cetera. Mansit nocte
illa in medio populi ad litteram in nocte
passionem sequenti et resurrectionem pre
cedenti. In medio populi limbo captiva
ti qui lux tenebrarum noctem illuminans
mansit. ad suam de limbo resurrectio
nem scilicet stupendum miraculum operis pa
tiens. Et ideo surgens diluculo. ps. Ex
surge gloria mea exurge psalterium et
cythara exurgam diluculo. Ad suam
ad celum sublevationem scilicet placitum col
legium agminis nominati quia recensuit so
cios suos. Ubi sciendum quod tria genera
ascendentium fuerunt cum christo scilicet peni
tentes ad novum testamentum de quorum
numero fuerunt innocentes et si qui alii

recepta doctrina xp̄i ante ip̄m decessit
sicut dicit aliqui de ioseph ⁊ multis a
liis. Scd̄o ptinētes etiā ad vetus testam
tū puta p̄triarche pphete et alii p̄res ve
teris testamenti. Terco cetus angelicꝰ. P̄
mi fuerūt assessores ex societate et io
vocant̄ socii recensiunt m̄gt socios. De
talibꝫ em̄ loquit̄ apl̄s 1ᵃ ad coꝝ 1º.
Fidelis p quē vocati estis in societate
filii eius. Scd̄i fuerūt seniores ex a
tiquitate ideo d̄r ꝙ ascendit cū senio
ribꝫ p̄ribus veteris testamenti loquit̄
ad lr̄am ioh̄ apoc̄ 4º ⁊ 4º capl̄. Qui
ut ibidē dicit corā agno genuflectētes
deponebāt coronas suas. Qd̄ exponēs
gg̃ꝰ dicit. Qui sc̄i corā agno coronas
deponūt. qꝛ victoriā de viciis ꝓpter
quā sūt a dn̄o coronati q̄ victoria vi
cia et demonia supauerūt nō a sep
sis s̄ a dn̄o recognoscūt. Hec gg̃oriꝰ.
Et augꝰ in ep̄lā ad sixtū. Nichil ali
ud in nobis coronat qm̄ munā sua.
Si em̄ vincim⁹ mūdū et hostē et hoc
ip̄m donū dei est. Tercii fuerūt bella
tores ex strenuitate. ⁊ io. dicit̄ valla
tus auxilio pugnatoꝝ. Isti em̄ sūt ex
viris fortissīs isrl̄ et ad bella doctissī
tenētes gladiū qui salomōis lectulū
ambiebāt. 3ᵗ Re Et gen 21º. Castra
dei sūt hec ⁊ 2ᵗ pal̄ 29º. Consurges di
luculo rex sal; xp̄s adunauit oēs pri
cipes ciuitatis et ascendit ī domū do
mini. Ad suā in throno situacōem sci
licet celicū fastigiū culminis plati. Et
ideo dicit̄. Cūqꝫ ascendissent steterūt
ad septētrionalē plagā. idest ad īpo
mīubilē polū diuitatis. Vt p hoc di
cat̄ illud indiciū vltio. Cīte solepnitas
dn̄i est in sylo ammusaria q̄ sita est
ad septemtrionalē plagā. Dicitur tn̄
ꝙ int̄ ipsos et ciuitatē idē mūdū is
tū erat vallis media. Hec vallis est

humilitas q̄ est via media ducēs ad
celū. de qua nūoꝝ. 24º d̄r. Qm̄ pulch̄
tabernacula tua iacob et tentoria tua
isrl̄ ut valles nemorose. Ipsi aūt
ipse benedict⁹ ihūs amicos de illis sa
tis patribꝫ qui forsitā iā secū in corp
bus gloriosis astabāt virgini p̄ie m̄ri
et ceteris apl̄is conspiciendos mirāte
rit qui et eos sibi familiariter allocu
ti nō absurdū est piū credē. Qd̄ sic
pbo. Si em̄ euangeliste dicūt multa
sanctoꝝ qui surrexerūt cū ihesu introi
erūt in sanctam ciuitatē et apparuerūt
de voluntate dn̄i multis triūphalē et
regiā victoriā ipsius benedicti ihesu
quā habuit in inferno de antiquo hos
te lucifero et mira que ibi gessit m̄i
ciātes et fideliū aīos de morte eius
contristatos ac de ipsius resurrectōe
dubios ⁊ incredulos certificātes lēti
ficātes et roborātes ī fide resurrec
tionis multomagis credendū est m̄ō
de voluntate dn̄i ipsos sanctos p̄re
cū benedicto ih̄u apparuisse duplici de
causa b̄ndicte m̄ri et ceteris apl̄is fi
delibꝫ qꝫ tū ipsis in mōte existentibꝫ.
Primo pro gloria ip̄ius benedicti
ihesu ut viderēt eū in tā ineffabili
regali stemate diuinā gloria et virtu
te cū tā inn̄osa magnifica et honora
bili comitiua tunqꝫ ipsorū pollicitis
collectarent̄ et congauderēt ꝙ accipi
endo regnū etnū ascendere. Secundo
ad consolandos eosdē quos tanqꝫ or
phanos q̄ītū ad suā p̄ntiā corp̄alē
ihesus pater misericordiaꝝ et totius
cōsolacionis erat relicturꝰ. Tercio etiam
ad confortādos ip̄os quos eorū rex
elegerat tanqꝫ strenuos milites cō
mūdi rectores tenebraꝝ harū et con
tra omnia tela nequissimi ignea ex
pugnaturos ac totū mundū ip̄i suo

dno subiugaturos. Intuebantur igitur
eu ineffabili iocunditate et venerabantur
cum summa devocione et dilectione illam
gloriosissimam virginem matrem dni sui
quam suam filiam sciebant esse et matrem
dnam et reginam et in cuius benedictio
ne ventris ipsi erant a captiuitate dia
boli educti et beatitudinis gloriam consecuti.
Intuebantur etiam cum multa compunctione
caritatis cordialis illos dilectos sue
fidei filios victoriosos aplos per quorum
strenuos actus et passionum cruciatus
debebat tropheum crucis xpi per totum
mundum deferri. Et uniuersus orbis in fi
de abrahe possidere promissione heredi
tatis eterne. Apparens ergo ihus ma
tri et discipulis iterum et blandis ser
monibus alloquens et eorum corda ex ta
li separacione commota demulcens cum mul
ta benignitate consolatus est eos et ad
futura confortans plura predixit eis di
cens. In mundo pressuram habebitis sed
confidite ego vici mundum. Estote fortes
in bello et pugnate cum antiquo serpen
te et state confidenter. quia non est uestra
pugna sed dei. Tunc matrem benedictam que
tanta puritus ardore caritatis commota et
quanto desiderio in gloriam filij ferebatur.
Nonne tibi videtur ipse dilectus filius quasi
si blanda confabulacione ostendere matri de
siderium quo ferebatur ad ipsum qui ap
tis verbis dicens. O vere mea dignis
sima genitrix et mee peregrinacionis et
infirmitatum necessitatum sedula ministra
trix et particeps laborum que vltio fuis
ti meum crucis consors nunc ne dilectionis
teneritudo requireret. ut te mecum trans
ducerem in gloriam nisi horum dilectorum
filiorum tuorum et pusilli gregis mei in
digencia me moueret. quibus te ma
trem consolatricem et magistram intima
pietate relinquo et te eis ut ipsorum

regnam matrem et dnam recommendo. Ite
rum autem veniam ad te et assumam ad me
ipsum ut vbi sum ego et tu mecum sis me
cum quia claritatem quam dedit pater da
bo tibi et eam tibi fidelissima caritate re
seruo. Attende autem contemplacionis ocu
lis quanta pietate et cetera ut ibi sequitur circa
medium istius capituli. Ihus ductor qui
erat. Et post hic resumm et repeti cogru
enter. Potes etiam racionabiliter cogita
re quod vicarium suum cure pastoralis et
caritatis petrum aplm singulariter est
allocutus dicens. Ego rogaui pro te
petre ut non deficiat fides tua et tu
aliquando conuersus confirma fratres tuos. Ti
bi subiicienda tradidi mundi regna et
tibi dedi claues regni celorum. Nec ali
quid erit firmum in celo de mundo nisi
illud quod tuo disponetur arbitrio. Et
tu mi dilecte iohannes memento dilecti
onis et gracie qua semper tibi mea pectoris
ti ostendisse precordia. Dormiuisti su
per pectus istud sancte trinitatis sacrarium
recommendate tibi matris in cruce dili
genter consequaris officium quia per sacri
amoris incendium ad meum finaliter de
duceris amplexum. O anima xpo devota
ingere te mentaliter illi delicioso conser
cio matris dilecti ihesu in signis et nu
tibus faciei affluente signis et indicus
intime caritatis et modis quibus decens
fuit et potuit omnium astancium consolari
suspiria ut ipsorum corda fortissime
attraheret per quasi ineffabilia amoris
indicia. Sic ergo omnibus rite perfec
tis et matris et istorum in terris relinquens
corpora sed corda secum transportans ad
summa elevatis manibus benedixit eis
et motu suaui et plano ferebatur
in celum. Cui illud optime congruit ver
bum quod eis dixerat. Ecce ego vobis
cum sum usque ad consummacionem seculi.

Hic autem cogitari potest quod dum eleuatis
manibus ferebatur in celum in principio
motus aliquantum dum uersa facie ad
matrem et apostolos leuabatur ad alta.
Ubi simul attende quod dum viderent in
corpore ascendentem discipulis crucis signa
ostendit quod illa asportabat cum eorum osten
sione supplicaturus ad patrem pro eis et
pro omnibus suis fidelibus et quod sue passio
nis memoria in discipulis deberet perma
nere memoria eius signa videbantur in celesti
patria non deleri. Per hoc etiam innotuit
quod qui sanguinem pluerat per illa vul
nera in supplicio crucis per ipsa eadem
tamquam per meritoria instrumenta habunda
ciam spiritus sancti infunderet sublimatus in ce
lis. Intuentes ergo discipuli radios
mentis sue emittunt post benedictum ihe
sum et eum corporali comitantur aspectu quamdiu
diu licuit intueri. Adest nubes et ce
lestium militum obsequium graciosum iubi
lantibus cunctis et victorie triumphum can
tantibus et mutuis se vocibus cohorta
tibus preconia laudis de regis ascenden
tis victoria sibi inuicem intonabant di
centes. Aperite portas quia nobiscum de
us. Attollite portas principes vestras
et eleuamini porte eternales et introi
bit rex glorie. Occurrite celestes ciues
cantate deo et psalmum dicite ei. Iter
facite ei qui ascendit super occasum quia
dominus nomen illi. Educit enim vinctos suos
in fortitudine et electos suos in leticia
etc. sicut in capitulo Ihesus celo leuatus scribitur in
eo membro principali. O cum quanto amore
pater totam commouet supernam ciuitatem ut
filio aduenienti digno applausu occurrat.
Festinant illa agmina ciuium supernorum dig
ne occurrere regi suo. Et vere unus ex
eis non remansit. Remanentes angeli
minores etc. ut ibi supra. Attende cum
quanta reuerencia angeli christum ascenden

tem adorant et cum ad celorum alta deduc
centes sibi dignis vocibus iubilant. Cla
mans etc. ut ibi. Item. Benedictus es do
mine qui ambulas super pennas vento
rum. Benedictus es domine qui sedes super che
rubin et intueris abyssos. Ecce nunc te
cum ascendit tribus tribus domini ut confi
teantur nomini tuo et glorientur in laude tua
ad letandum in leticia gentis tue ut lau
deris cum hereditate tua. Iudicant te
celi et terra mare et omnia que in eis
sunt qui confregisti capita draconis et
proiectus est draco ille magnus serpens
antiquus qui vocatur diabolus et satha
nas qui seducit uniuersum orbem et eduxi
isti vinctos in fortitudine et nostras
in celesti ruinas restaurans uniuersa que
sunt in celo et que in terra. Quis simi
lis tui in fortibus domine quis similis tui
magnificus in sanctitate terribilis atque lau
dabilis et faciens mirabilia. Dux fui
sti in misericordia tua populo quem redemisti
et portasti eum in fortitudine tua ad ha
bitaculum sanctum tuum. Et adhortantes
semetipsum dixerunt. Ecce nunc facta est
salus et virtus et regnum dei nostri et po
testas christi eius quia proiectus est accu
sator fratrum nostrorum. O cum quanto gau
dio et amore inexpressibili nobis illa
celestis ciuitas cuius principaliter conditor
sum in ascendentibus sanctis hominibus et oc
curentibus angelis est coniuncta in preci
poso qui fecit utraque unum et illud mag
num alleluia decantantes. Dignus est
inquiunt agnus qui occisus est accipe
virtutem et diuinitatem et sapienciam et
fortitudinem et honorem et gloriam et glo
riam et benedictionem. Ascendentibus
autem omnibus simul in iubilo et voce
tube et regi nostro psallentibus sapienter
dum intrat celi palacium rex noster ihesus
intonat alta voce. Pater manifestaui

nomē tuū hominibꝫ quos dedisti michi
de mundo. Tui erant et michi eos dedisti. Nunc aute pro eis rogo / non
pro mundo quia ecce ego ad te venio.
Clarifica me pr̄ apud temetipm̄ cla
ritate quā habui prius q̄ mundus fie
ret. Pater iuste mundus te nō cog
novit ego aute novi te. Opus consū
mavi qd̄ dedisti michi. Ego te clarifi
cavi sup terram. Pater scē serva eos
in noīe tuo quos dedisti michi ut sint
vnū sicut et nos. Cū essem cū eis ego s̄
vabam eos in noīe tuo. Quos dedisti
michi custodivi et nēo ex hijs periit
nisi filius pditois ut scriptura imple
at̄. Tui erant et michi eos dedisti ꝛ s̄
mone tuū servaverūt. Nunc cognove
rūt quia omīa que dedisti michi abs
te sūt qꝛ verba q̄ dedisti m̄ dedi eis.
Et ipsi acceperūt et cognoverūt vere
qꝛ a te exivi et crediderūt qꝛ tu me
misisti. Sanctifica eos in veritate. Ser
mo tuus veritas est. Sicut tu me mi
sisti in mundū et ego misi eos ī mundū.
Et p̄ eis ego sanctifico meipm̄ ut sint
ꝛ ipsi sanctificati in veritate. Non pro
hijs aute rogo tm̄ sed et pro eis qui
credituri sūt per verbū eoꝝ in me ut oēs
vnū sint sicut et tu pr̄ in me et ego
in te. Ut et ipi in nobis vnū sint. et
mundus credat qꝛ tu me misisti. Ego
claritatē quā dedisti michi dedi eis ut
sint vnū sicut et nos vnū sum⁹. Ego
in eis et tu in me et sint consumati
ī vnū ꝛ cognoscat mund⁹ quia tu me
misisti. Et dilexisti eos sicut et me
dilexisti. Pater quos dedisti michi vo
lo ut vbi ego sū et illi sint mecū ut
videant claritatē quā dedisti michi
ante mundi constitucoem̄. Notū feci
eis sermonē tuū et notū faciā ut di
lectio qua dilexisti me in ipsis sit et
ego in ipsis. Nota hec verba xpi non

scd̄m processū et ordinē textus posi
ta sed aliqua q̄ sequūtur ī textu an
ticipata et econverso. r͞o cognvenciā ma
terie. Ad hec pater benigno vultu r̄n̄
ut in caplō. Jhs celo levatus. Item p
totū mundū effundā ut oleū nomen
tuū et in noīe tuo flectet̄ omē genu
celestiū terrestriū et infnoꝝ. Ad hec
benedictus Jhesus. Pater inqt gr̄as
ago tibi qm̄ audisti me ego aute sci
ebā qm̄ semp me audis. Cui benedc̄s
pr. Fili sede a dextris meis donec
ponā inimicos tuos scabellū pedum
tuoꝝ. Virgā virtutis tue emittā ex
syon dn̄are in medio inimicoꝝ tuoꝝ.
Sedes tua deus in seculū scli
virga equitatis virga regni tui. Dilex
isti iusticiā et odisti iniquitatē ppterea
vnxi te homo assūpte oleo leticie pre
consortibꝫ tuis. Et quidem sup servos
meos et ancillas effundā de spū meo
ꝛ faciā prodigia in celo sursū et sig
na in t̄ra deorsū ut salvū faciā po
pulū meū ꝛ honorificē nomē tuū in
secula. Ideo aūt hec verba hic tam
plure miserui quia istius solepnitatis
in eis continet ineffabilia sacramenta.
Ubi potes notare cū quāto caritatis
affectu relictos discipulos cōmendabat
pr̄i et quō eū apud prēm accepim⁹
advocatū. Nota eciā quale vnionē ī
electis postulat qꝛ eā vnioni divina
rū psonaꝝ assimilat. Quanta autem
congregacione nobis est ipe Jhus commū
tus ipe excessive declarat cū dicit.
Tu in me et ego in eis. Infelix g͛o
qui scindit xpi vnionē seminator
discordie hic est vē filius pdicois
in cui⁹ pdicione digne scriptura co
plet̄. Attende aūt et pondera ver
ba supius dicta quia vere eructant
caritatis xpi precordia ꝛ mirabili ef

fiducia deuota mente transformat in d̄o. Vide etiā pene viscera caritatis af pectu et dulcedis affectu nō solū mē ti humane verū etiā omī menti ange lice ineffabili sum benedictū vnige nitū ihm benigne secū collocauit in regali throno et exaudiuit dulciter in omī petito ut iā vere possit ve rificari de ipso qd̄ dixerat ipe ihus discipulis. Ipe pater amat vos q̄ vos me amastis. Attende etiā qm̄ re uerent ipm ad deū adorandū ingeru agminibz angeloꝝ. Nonc tibi videt de throno maiestatis intonare et dice re angelis ꝛ sūb. Hic est filius meus dilectus in q° michi bene cōplacui ip sū audite. Seruite ei in timore et ex ultate ei cū tremore. Hanc solempni tate graciosō decantu quidā descibit vbi quasi tota hec materia delectabiliter cōtinetur. Incipit aute sic. Sursū so net laudis melos rex virtutū scan dit celos sublimi potencia. Totus ce li potentatus. cū illi laureat summa cū leticia. Jubilant et admirant. Lau de simul iocūdant cū hec magnalia In dulcore sonat voces distinguuntur p cohortes astra rutilancia. In amore exardescūt. querūt sic et obstupescūt. et respondet qui cognoscūt ihm mira bilia. Questio minoꝝ angeloꝝ de re gis psona. Quis rex iste gloriosus sua forma speciosus tanto fulgens lu mine. Responsio maiorū. Hic ē princeps ꝓpugnatoꝝ ade lapsi reparator graciu ito munere. Questio minorū de assumpta natura xpristi. Quid est istud quo vestitur cui maiestas operitur que nō eget tegmine. Responsio maiorū. Hec ē vestis illa pia raro sumpta de ma ria sine viriti semine. Questio mino rū de passione recepta. Cur est ves tis lacerata et hinc inde cruentata q̄ tincta sanguine. Responsio xpi. Hec st̄ plage quas portaui hic est sanguis quē manaui moriens p homine. Q̄s tio de comitiua sociorū. Quis est iste co mitatus tā sublimis apparatus quo p cedit rex vallatus q̄ cinctus agmie. Responsio xpi. Hec sūt aīe hic de inferno liberate que fuerūt captiuate p pecca tū criminē. Rex simul maiores et mio res laudant xpm ascendentē xpm. Ergo canteē in hac die tres celestes ierarchie nato virginis marie lau des et preconia. Qui moriens hoste stra uit et infernū spoliauit et de morte mit et infernū spoliauit et de morte triūphauit resurgens in gloria. Sic in tum reparauit et ruinas restaurauit nobis sanctos sociauit equa dās fasti gia. Huc ascendit sic patent celos pe netrat potens. et transcendit excellent angelorū agmina. Pater stringit ani plexatus vnigenitū testatus in quo solo gloriat cui donauit omnia. In dextera iam pris sedet vnde stās merces re plet et conformes sibi pbet tribuens carismata. Rex benigne nos conforta ꝛ semp tibi concorda in tempus nos transporta qui adimples omnia. Amen. Eleuato aūt ihū ab aspectu matris et filioꝝ et ipsis remanentibz in monte oliueti quo putas eos gaudio p ihū ascendente fuisse repletos. Et quia ad huc erant infirmi q̄t lacrimas p se ipsis quos sic videbant relictos fuisse psusos. Cogita quātū potes q̄ nō suf ficie sufficitis estimare cū quāto dolore os culabantur recedentis ihū illo sacro mo ti impressa vestigia cū quāto cordis de siderio respiciebant ad summa. Sed be nignus ihesus totus affluens pietate ad eos consolari eos nō distulit cū angelos suos sibi recessus et redditus

mirios misit. Viri inquiunt galilei quid statis aspicientes in celum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. Galileos vocat quia cum ihesu in celestibus mente transportatos. Poterant tamen certe ipsi apostoli respondere. Quo habemus respicere nisi in celum? Nonne ipsum continet thezaurum nostrum ihesum xpistum qui nostrum cor rapuit et secum transportavit. nos sine corde hic dimittentes? Non possumus de cetero o sancti angeli nisi cum ihesu in celestibus commorari et nobis celum libet intueri non terram. Propterea autem nuntiis admirantibus fervorem quo dimittentes regem nostrum ascendere ad nos placuit advenire. Sed initiate dilecto pro amore langueo. Disparentibus autem angelis iam discipuli una cum matre se ad recessum parantibus credendum est quod illa sacra vestigia et terram benedictam osculantes cum ineffabili gratiarum actione et gaudio maximo domino gracias referunt. Sed et ipsam dominam potes dulcissime intueri filio iubilantem et commissione sponsus sancti dulciter exorantem et cordis sui affectum exprimentem et sibi potes ista verba attribuere que beatus dictavit Bernardus. Ihesu decus angelicum in aure dulce canticum in ore mel mirificum in corde pigmentum celicum. Qui gustant te esuriunt qui bibunt adhuc sitiunt desiderare nesciunt nisi ihesum quem diligunt. Desiderate milies mi ihesu quando venies quando me letum facies et tuo vultu facies. Dilecte mi reverte consors paterne glorie mundum vicisti prospere iam celi regno frueris. Rex virtutum rex glorie rex insignis victorie ihesu largitor gratie honor celestis curie. Tu vere lumen patrie tu fons misericordie pelle nubem tristicie nobis dans lucem glorie. Sequar quocunque ieris michi tolli non poteris cum cor meum abstuleris ihesu laus nostri generis. Et conversa ad apostolos ipsa virgo potuit illos dulciter alloqui. Ihesus in pace imperat que omnem sensum superat hunc mea mens desiderat et illo frui properat. Ihesus ad patrem rediit celeste regnum subiit cor meum a me transiit post ihesum simul abiit. Iam prosequamur laudibus ihesum ymnis et precibus ut nos donet regalibus cum ipso frui sedibus. Amen. Et sic dimittentes montem reversi sunt in iherusalem corpore et in supernam iherusalem simul cum xpisto ascenderunt tota mente ut verificetur in illis verbum quod xpistus dixit ad illos adhuc cum ipsis mortalis existens in Ubi est thesaurus tuus ibi cor tuum erit. Attende autem ut brevi summa comprehendas quomodo ista benedicta ascensio ordinata fuit congruitate quia servavit ordinem divine legis sanctitum. Qui se humiliat exaltabitur. Qui enim descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos. Quo fuit primaria novitate quia hodie primo gleba corporis nostri celestia penetravit dum naturam nostram in celorum alta transvexit. Et quia ossa intra sepulchri angustias paulo ante conclusa iam inter angelorum cetibus inferuntur primo et superinferuntur. Nec umquam fuit vel erit tantum de novo in illa civitate tripudium quantum hodie quando in illo primo ingressu receptus est deus homo nisi forte post iudicium generale. Quo fuit publica veritate quia videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Primo fuit virtuosissima potestate quia propria virtute fuit benedictus ihesus nullo egens adiutorio sursum erectus ut merito sibi cantemus. Exaltare domine in virtute tua. Dicitur autem ihesus ascendisse propter pre virtutis actum elevatus esse per angelorum et nubis obsequium quod sibi obsequebantur ut

dn̄o nec prebebat annunculū ut in
firmo. Dicit᷑ at exaltatus ꝑ digni
tatis gradū et regni qd̄ accepit fasti
giū. Quo etiā fuit vallatus societa
te q̄ turbis s̄toꝝ oīm in sua fide de
cedentiū ab origine mundi quos secū
ad celestia ducēs ascendebat iter pan
dens ante eos. Quo fuit festiua sol
lempnitate qn̄ nūc ascendit in iubilo
tocius sup̄ne ciuitatis spons᷒ et ī vo
ce tube victorie triūpho dotatus q̄s
enarrare sufficiat? Istud ē festū fes
toꝝ et solēpnitas solēpnitatū in q°
oēs angeli regi suo iubilāt glorio
se sicut apoc̄ scribit᷑. Et oīs ange
li stabant ī circuitu throni ⁊ cecidert
in cōspectū throni ī facies suas cātantes
⁊ iubilātes. Salus deo nr̄o sedēti sup
thronū et agno. Quā solēpnitatē
btūs bernardus descrbit in solēpnitate
de ascensione dn̄i. Sollempnitas is
ta leini gloriosa ē consumacō em
et adīplecō est reliquorū solēpnitatū
⁊ felix clausura tocius itinerarij ihe
su xp̄i filij dei. Merito quidē solep
nitatis ⁊ leticie dies agit᷑ qn̄ ille
supcelestis sol iusticie nr̄is p̄sentaut
obtutibꝫ. Magna q̄ leticia et exulta
cio multa nimis qn̄ conscisso sacco le
ticia circumdatꝰ est et nr̄e dedicauit
primordia resurrectōis. Veruptamē
quid m̄ et solēpnitatibꝫ istis s̄t comi
sacō mea adhuc detinetur ī terris?
Dico q° nō multo minꝰ in tollerā
biliorē videt᷑ exiliū huiꝰ habitacō q̄
iehenna. Deinde nisi ego abiero in
q̄ paclitus nō veniet ad vos. Pi
des me q̄admodū ceteraꝝ solēpni
tatū ea q̄ hodie celebramꝰ consū
macōem habeat et fructū declaret
⁊ augeat graciam. Si q̄d enim cetera
omnia eius ꝑ nobis natus est ita

quasi ipius ascensio ꝑ nos fc̄a est
et facit ꝑ nobis. Hec bernardus.
Vbi manifeste concludit᷑ q̄ hec ī sollēp
nitatibꝫ tenet summū. Hodie naq̄ ipē
celoꝝ rex ihs sua humanitate prīus con
tere collocauit in throno. Hodie ange
lice sp̄us nouū diuinitatis gustū in v°
hoē acceperūt. dū deū gustaūt ī amo
ris excessu nature create supposi
tū et ꝑ grē vnione deū in quē ipi tn̄
formati totaliī ꝑ amoris incendiū in
ipo et ꝑ ipsū gustāt deū ut suū sup
positū ꝑsonale. Qd̄ sūme dulcedinis
ferculū nō potuit ī illa supnoꝝ sp̄i
tu ciuitate gustari donec ꝑ xp̄m ihm
ī ciuitate gustari ... Pq̄
eoꝝ gustibꝫ dulciter instillatū. Pq̄
tus in quo oīs electi in hoīe deo su
dij. Merito q° illū plus q̄ se dilig
in quo plus q̄ in seipsis btitudīs re
cipiūt. Hodie etiā illi sup̄ne ciuitati
ē restaurata ruina dū sp̄ūm inquā
sti patres deserta possiderūt sedilia.
Hodie pax ꝑ xp̄m in tris est facta
dū etiā iudeoꝝ et gentiū est vni
ta. Primo enim nec ipi apl̄i coicabant
t᷑ gentibꝫ: quibꝫ erat mādatū. In vi
am gentiū ne abieritis et ciuitates
samaritanoꝝ ne intraueritis: s; ite ca
tū ad oues q̄ perierūt domus isrl̄.
Nūc mādatū accipiūt: docete oēs gē
tes. et p̄dicate euangeliū omi crea
ture. Quasi diceret benedcōs ihs. Pax
est fc̄a: vnus q̄ ē pastor et vnū o
uile. Nō est eī distinctio iudei ⁊ grē
ci. Nam idem dn̄s omī: diues ī om
nes qui inuocāt illū. Hodie etiā
ē facta pax int᷑ hoēm et angelū:
dū exaltatus ihu xp̄i. sanctoꝝ salu
atoꝝ: in eisdē ordinibꝫ cū angelis col
locantur. Hodie est facta pax int᷑ sup
deū ⁊ humanā naturā: dū ipam sup
omnē creaturā exaltatā. in sue dextre

locauit confessim. Hodie enim electorum
mens in celestia transportatur: dum the
saurus cordis ipsorum xpc ihesus celorum
alta conscenderet. eorum corda ibi posi
erunt: ubi ipse conscendit. Merito ergo
petunt angeli hominibus de hac solempnita
te cantare. Constituite diem sollempnem
in condensis: quia hec iocundissima dies.
omnium gaudiorum adunatione densatur.
Quo etiam fuit sublimis localitate.
quia usque ad antiquum dierum peruenit pa
trem salicet eternum. et in eius dextera si
bi equalis per omnia gloriose resedit.
Quo etiam fuit munifica largitate.
quia post ascensum suum spiritu sancto omnia ad
impleuit. ¶ Capitulum lxiii in quo agitur
de xpi ascensione: uidentibus apostolis. se
quentibus patribus: comitantibus angelis:
et quomodo sedet ad dexteram patris. et quid
est dextera patris. Ihesus celo leuatus.

Circa ascensionis materiam per
ordinem considerare possumus
ascendente xpm: aspiciente
apostolum: sequente cetum. deducente chorum:
suscipiente deum. prepollente gradum.
In quo fuit actus mire uirtuositatis as
pectus clare luminositatis: gressus ordi
nate congruitatis: status locum de sua
mutatis: uultus pretiose benignitatis: situs
alte sublimitatis. ¶ Circa primum notandum
quod in xpo ascendente fuit quadruplex mi
rabilis uirtus: uidelicet superior attracti
ua inferior impulsiua exterior ex
pressiua. Prima igitur uirtus fuit supe
rior attractiua. Uidemus enim in rebus
naturalibus. quod tres sunt uirtutes superio
res. inferiorum corporum attractiue: scilicet
uirtus lucis. ut patet in ascensu uaporum
et refluxu maris: lapidis. ut patet
in magnete: quia eius uirtute ascendit
et trahitur ferrum: artificis: quia eo
artificio ascendunt fontes et flumina
per conductus. Sic in xpo erat tri
plex uirtus superior: triplex dico non
realiter sed secundum rationem: uidelicet uirtus lu
minis ueritatis: lapidis firmitatis. ar
tificis maiestatis. Erat namque primo
in ipso uirtus lucis ueritatis: quia
homo xpc unitus erat dei filio. quod est
splendor patris et lux omnem illuminans
creaturam: Ioh. i. Unde quia nullus potest
rationalis spiritus eleuari ad cognitionem
create uel increate ueritatis: nisi
in uirtute ignis uel lucis: Ideo ange
li dum sunt in terra uel in celo et homines. non
eleuantur ad cognitionem nisi uirtute
huius lucis. Si igitur homo xpc erat uir
tus illius lucis plus quam angeli: quia illi tantum
in gratia. iste in gloria et persona: congruum
fuit. quod sicut anima xpi erat huius lucis
uirtute eleuata. ad cognitionem maiesta
tis existens in terra; et per hoc conformis
angelis: ita congruum fuit et rationabile.
super celos ipsum hominem sublimari. Unde
ps. Ascendit super celum celorum ad ori
entem: scilicet uirtute istius lucis orienta
lis. Erat secundo in xpo uirtus lapidis
firmitatis: quia homo xpc unitus erat fir
mitati indissolubili lapidi suppositi
eternalis. scilicet persone filii. quod est uirtus
et manus patris: anchora per quam facta sunt
omnia: uirtus per quam subsistunt omnia.
Si igitur quicquid ascendit. in uirtute et
influxu illius lapidis ascendit et
non alterius: dignum fuit et congruum. ut
homo xpc qui propior erat huic la
pidi quam aliqua creatura: in uirtute huius
lapidis super omnem creaturam ascende
ret. Unde ps. Ascendit super cherubim et
uolauit: uolauit super pennas uentorum: id est
secundum glosam super altitudinem omnium angelorum.
Ille enim ascensus in uirtute huius lapidis
attractus fuit uelocissimus; qua ueloci
tate propheta melius explicare non potu

it: q̄ p volatu et pennas ventoꝝ.
In figura huius eternalis virtutis la
pidis scriptū est exo. 24°. Ascenderūt
lxx de senioribꝫ israhel. et viderūt
deū: et sub pedibꝫ eius q̄si opus la
pidis saphiri. Isti lxx seniores p̄fes
sores fidei p̄figurāt: q̄z p virtutū
septenariū p̄ueniūt ad quinquagesimū
resurrectionis annū: videlicet iubileū.
Isti ascenderūt montē p̄fessionis ecclesie
in virtute fidei eleuatis ut viderent
deū israel hodie ascendentem manibus
et pedibꝫ humanitatis assumpte. In quo
apparet virtus et opus lapidis saphi
ri, idest suppositi eternalis: quemadmo
dū lucet in humanitate p̄fulgida et
radiata: cuius refulgentia illustratur
hodie ecclesia triumphans. Unde eze. 1°. As
pectus lapidis saphiri similitudo thro
ni. Erat ergo in xp̄o virtus artificis
maiestatis: q̄z homo xp̄s vnitus erat
dei filio. q̄ est verbū et sapientia patris:
in quo relucent artes omniū viuentiū. Si
igitur ex artificio istius artis. oēs crea
ture in vniuerso situ et modo congruo or
dinantur: dignū fuit et congruū. ut
sicut ipse artifex. animā xp̄i hominis su
per omnem spiritualē creaturā dignita
te eleuauerat: ita etiā corpus illa anima
informatū. sup omnē corporalē crea
turā. situ et gradu mirifico exal
taret. Unde apls ad ephe. 4°. Ascen
dit sup oēs celos: ut adimpleret oīa.
Ut enim fuerit impleta oīa redempti
onis misteria: q̄m anima xp̄i sup oēs sp̄s
gradū sortitur digniorē: et corpus sup
oīa corpora sitū obtinuit altiorē.

Christus igitur dei filius eterni vnitus homini
sub vi istius triplicis virtutis eterna
liter vnite nō diuise. ipso homo ascen
dit ex virtute luminis ut nubes refrige
rans: ex virtute lapidis ut columpna
roborans: ex virtute artificis ut fons
vorificans. Ascendit igitur ex virtute lu
minis. ut nubes refrigerans. Unde figura
3 reg. 18°. Ecce nubecula parua quasi vesti
gium hominis ascendebat de mari: quia
deus sub forma hominis. de mari mundano
ad celū empireū in nube receptus in
uisibiliter ascendebat. Unde act. 1°. Vi
dentibꝫ illis eleuatus est: et nubes suscepit
eū. Et vere ascendit ut nubes
refrigerans: q̄z ex illo ascensu fuit miss
sus sp̄s sanctus. qui in ecclesia filijs estū con
cupiscentie obumbrauit. Ascendit iterū ex
virtute lapidis idest diuini suppositi: ut
columpna corroborans. Iudic. 3°. figuratur
Viderunt columpnā fumigantē de celo
ascendere. Ascensus enim xp̄i fuit tanquam ascen
sus flamme ignis: q̄z ex illo ascensu fuit
missus ignis sp̄s sancti: qui in fide et no
ue legis ecclesiam tanquam columpna roborauit.
Ascendit vlterius ex virtute artificis ro
e sapientia patris sibi in persona vnite: ut
fons vorificans. Unde gen 2°. Fons ascen
debat de terra. irrigans vniuersā superfi
ciem terre: q̄z ex illo ascensu missus fuit
fluuius impetus. letificans ciuitatem ecclesie in
fluuius sanctitatis: Et ideo repleti sunt oēs sp̄u san
cto et ceperūt loqui magnalia dei. act. 1°. Quod
dicit: ut irrigaret vniuersam ecclesie terram
irrigatam. Secundo dico q̄ in isto ascensu
fuit virtus inferior impulsiua. Videmus
enim q̄ plante et arbores ascendunt ex virtu
te inferiori: q̄z virtute radicis per quam
attrahunt alimentū. Sic in xp̄o fuit vir
tus inferior: q̄z humilitas que est radix
et fundamentū virtutū: in cuius virtute as
cendunt arbores et plante aliarum virtu
tū: in orto ecclesie militantis. Unde bernar
dus in epistola ad eugeniū ait sic. Absque hu
militate virtutes cetere nō ascendunt nec
esse putant: q̄z humilitas meretur gratiam et
seruat michi homini acceptā: nec requi

efrit spos scs .n. sup quietu z humilem
Efficit etia hoiem et gsumat: qz virt9
i infirmitate .i. humilitate pficit. In
sup limina ois gre suplia z oe peti
vitiu debellat: z ta a se q a ceteis vir
tutibz suplia repellit obstinante.
Hec sola oium qda gpugnaculu e et
turris: e qz hec vtus fortit resistit
malicie: et obuiat psuptoi. Hec est
igit q facit ascende sup regula inef
fabile saluatoris dicetis. Qui se humi
liat exaltabit. Hec bnardus. Et qz xps
in summo se humiliauerat. vsqz ad infim lo
cu: io exaltari meruit vsqz ad dexteris so
lium. Vn apls ad phil. 2o. Propt qd et deus
exaltauit illu. Vbi glosa dicit. q meri
tu exaltacois e humilitas: z humilitatis p
miu e exaltatio. Sed at ex vtute radicis
humilitatis xps ascendit: ysa 53 d. Ascen
dit sicut vgultu cora eo: z sicut radix de
tra sitieti. In vo ei ut ibi gloss. ad huius
lapsum. ascedit humilitas z no solu in ipo.
hec etia cora ipso. sicut spuale vexillu
z intriseca: ut sibi exaltatois meritu p
habet. et ascendit sicut radix totius meri
ti z sicut vgultu. ide sicut initio z agro
la vgulti virtutu: qz tqz plantule diuse
i xpo virgulto aie refulgebat. Sed as
cedit sicut radix de tra: qz sicut i vtute
radicis i tra pullulans germia: sic in
vtute humilitatis z passiois vt glosa ger
mina i terra corpis claruert. Tercio di
co. q i isto ascesu fuit virt9 interioz pmo
tiua. Videm9 eni q corpa leuia ut ignis z
aer: ascendut p vtute intriseca z iclusa
i natura. Sic in xpo erat virt9 intrise
ca caritatis q tqz ignis spualis sursu fe
rebat aiam: z in deu trasformabat. Hec
est ei q facit aiam ascede: z sn qua im
possibile e aiam ascende in celu. Vn b.
sup ca. simo 62o. Quia i xpi aia fuit
intesa caritas: ins i. Neo maiore cari

tate hz zo. Ipse ro no solu p amicis s
p inimicis aiam posuit: et io ipa cari
tas q erat in aia xpi: aiam ad deu
eleuabat: z simul ipsa caritas cu aia ta
q vtus interioz abscondita. ipm xpi
corpus ad supna eleuabat. qua cari
tate intriseca. xpus nedu moriendo
s etia ascendedo iter ad celu exempla
uit: et celi ianua reserauit: mo illo mi
chee 2o. Ascendit iter pandes ante eos.
Ista virt9 ignea caritatis. q xpm ascen
dere faciebat: fuit merito figurata in
ascensioe helie. 4 Reg. 2o. vbi legit. q i
curru igneo ascendit helias i celu. et
i ascendedo dimisit helizeo palliu su
u qd gerebat. Helias q interpretatur
deus meus. signt xpm qui ds erat: z
in ipo deo mirabilit ascendebat. Cur
rus igneus e caritas: qz ipse e cari
tas p qua oes feruntur in celu. Et
e igneus qz nulla aia potest in ipso
quiescere qn igneat z inflamet: at
in deu eo magis et min9 trasformet.
Iste curr9 habz qtuor rotas. sn quibz
caritas ee no habet: sed debet istis qtuor
sustetari: scilz fide no ficta affectioe pu
ra consia bona. z intetioe recta: ut fi
des referat ad deu affectio ad proximu.
consia bona ad seipm: intetio recta
i fine suu. Duo9 curr9 sut equi ignei:
scilz feruens deuocio. et feruens oro. Isti
duo trahut curru caritatis. Auriga
z ductor ei9 est ppo: pmogenita cari
tatis. In isto curru ascendit helias xo
in: ut sicut caritas eu de sinu patris de
scende fecerat: ita ipm pacto redemptio
nis ope ad patris dexteram ascende fa
ciens collocauit. Palliu at helie xpi ca
ne figurabat: sub qo pallio diuinitas la
tuit in hoc mundo. Et hoc palliu dimi
sit xps du in celu ascendit helizeo. i
fidei cultoribz et ministris xpi: tu etie

corpus suum in sacramento altaris be
nigne tradidit et dimisit. ¶ Certo
dico quod in isto ascensu fuit virtus ex
terior expressiva. Videmus enim quod per
virtutem expressivam extrinsecam ascendunt cor
pora violenter sicut lapis sursum. Sic in
christo fuit expressa virtus extrinseca cru
cifigentium dum ipsum in cruce ascendere
fecerunt: et pedes ac manus patibulo
affixerunt. Et ideo christo ascendente illa vir
tus extrinseca in cicatricum vestigiis re
fulgebat: ut ex hoc crucis gloria cru
cifixi victoriam crucifigentium ignominiam
credentium leticiam indicaret. Et sic ascen
dentem iohannes vidit eum apocalypsis 7°. Vidi al
terum angelum ascendentem ab ortu solis:
habentem signum dei vivi. Glosa signum
crucis. Christus enim est angelus testamen
ti qui clausum eternitatis consilium resera
vit. salutem hominibus nunciavit. salutis
remedium ministravit. in salutis consiliis
informavit: salutis precium persolvit.
Hec sunt angelica officia. Angelus enim
nomen est officii non nature. Unde christus
angelus est officio non natura. Angelus
magni consilii quia mirabilis precurator ad denunciandum
propugnator ad liberandum: mediator ad
reconciliandum. Quantum ad primum promulga
vit evangelium apocalypsis 14°. quantum ad se
cundum interfecerunt adversarium apocalypsis
20°. quantum ad 3m induit se in sacrifi
cium, apocalypsis 8°. Ideo dicitur magni consilii
angelus: ysaie 9°. Sed erat alter ab an
gelis eum deducentibus: quia officio tantum
angelus illi et natura officio habebat.
signum dei vivi idest equalitatem patri
in gloria iuxta illud. Sedere mecum in throno meo datum
est sedere a dextris patris per equalitatem
non disparem per maiestatem consilii: per eter
nitate interminabili. Vel istud est sig
num crucis: quo consignatur et secer
nuntur omnes ascendentes post ipsum. Sed
numerus isto signo signatorum erat centum
quadraginta quatuor milia: et hic numerus
non est realis: sed misterialis. In quadra
genario quippe qui est numerus perfectus pe
nitentium: perfecta denotatur detestacio vicio
rum. In centenario autem qui est numerus con
positus ex decies decem: perfecta observacio
mandatorum figuratur. In quaternario qui
est numerus perfectus: perfecta exercitacio merito
rum ostenditur. Et in millenario qui est
numerus ultimus perseverancium et perfectorum finis
ultimus et laborum consumacio exprimitur.
Ergo signo dei vivi signantur penitentes
de peccatis conversantes in preceptis perfi
cientes in meritis: perseverantes finali
ter in bonis sunt signati. Et ex ipsi
numerum non est salus. Est autem sciendum quod
motus ascensionis christi fuit motus natura
lis tam ex parte virtutis que est voluntas
quam ex parte materie scilicet ex parte corporis
in quo erat dos agilitatis. Unde sicut
illud corpus non erat calidum neque frigi
dum sic nec grave nec leve: sed agile et
mobile ad quodcumque vellet anima. Unde
intelligendum est quod motus naturalis dici
tur principium est in natura. Natura autem di
citur dupliciter: scilicet de forma que est activum
principium motus: et de materia que est prin
cipium passivum. Et secundum hoc dicitur dupliciter
motus naturalis. Uno modo quia in ipso quod mo
vetur est principium activum motus: et sic
corpora gravia et levia moventur natura
liter. Alio modo quia in eo quod movetur est
dispositio naturalis: per quam aliquid est mobi
le ab aliquo movente. Sed hoc contingit du
pliciter. quia vel est illa aptitudo ad
hoc quod moveatur ab illo movente. cum
inclinacione ad genus motus: sicut est in
corpore animalis: et tunc motus ille dicitur volun
tarius. Quantum autem ad naturam corporis in quantum est
corpus animatum ut dicit philosophus 8° phisicorum quando non
est aptitudo in genus inclinationis sicut patet

in motu celestium. qui mouentur a speris sepa-
ratis: et sic dicuntur moueri naturaliter. ut
commentator innuit in principio celi et mun-
di. Et hoc modo motus ascensionis xpisti
fuit naturalis: quia cum corpus glorificatum om-
nino sit subiectum anime: non potest esse aliqua incli-
natio ad contrarium quod anima vult. Hinc remo-
uentur in eis inclinationes grauitatis et le-
uitatis. repugnantes voluntati: sicut in
elementis calidi et frigidi. contrarium ad mutu-
am corruptionem. Quantum ad secundum prin-
cipale. scilicet certitudinem intuentium. in quo fuit as-
pectus claritatis: Nota quod cetus iste fuit ce-
tus apostolicus. cetus fidelium. et matris vir-
ginis et magdalene: et aliarum sororum mulie-
rum. Unde videntibus illis eleuatus est: et nu-
bes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque
intuerentur in celum euntem illum: ecce duo vi-
ri astiterunt iuxta illos in vestibus albis:
qui et dixerunt. Uiri galilei quid statis
aspicientes in celum? sic veniet quemadmo-
dum vidistis eum ascendentem in celum. Ubi
nota quod primo viderunt nubem suscipientem.
Unde augustinus in sermone 3º ascensionis. Helias
missus ascendit in celum in curru igneo: ihesus
in nube: quia qui seruus vocabatur: curru
mittebatur ut veniret: qui filius ascen-
debat. sedes occurrebat: non tamen diuina
set propria. Ita et de patre aut ysa.
Ecce dominus sedet in nube. Nubem misit
et filio. Nubes igitur suscepit eum: ut
subiecto creaturarum et obsequium comite-
tur. Hec augustinus. Glosa. Nubes suscepit eum:
hoc refertur ad infirmitatem carnis, posu-
it enim nube ascensionem suam: ut nubes ascen-
deret in nube. Ita etiam gregorius super ezechi-
elem omelia super. Nubes redemptionis carne
non mouerent accipimus: de qua in regum 3º
dicitur. Nunc ponit nube ascensum suum. Nu-
be quippe ascensum suum ponit quia ihesus
qui diuinitate ubique est: carne ad celestia
ascendit. Huius figuram habemus 3º regum 8º vº

dicitur quod helias ascendit in verticem carme-
li et pronus in terram posuit faciem suam int-
genua sua et dixit ad puerum suum: ascen-
de et prospice contra mare. Qui cum ascen-
disset et contemplatus esset dixit. Non est quic-
quam. Et rursum ait illi. Reuertere septem
vicibus. In septima autem vice: ecce nubecu-
la parua quasi vestigium hominis ascendebat de
mari. Glosa. nubecula idest xpisti humani-
tas: que in ascensione de mari idest de mun-
do ascendit ad patrem. Septem vices sunt
septem sigilla libri significantia conceptionem in-
carnationem. passio mors. descensus ad infe-
ros resurrectio: post ascensionem venit
pluuia spiritus sancti. Ergo nubecula ascendit
super nubem: ut creaturam ubique seruiat
creatori. Stella indicat nascentem: sol
et lapides compaciuntur pacienti. ascendentem
nubes suscepit: et redeuntem ad iudicium
comitatur. Hec glosa. Nota secundo plebem in-
tuentem: quia videntibus illis eleuatus est.
Augustinus in sermone 1º ascensionis ait. Dominus salua-
tor noster posito corpore. postquam resurrexo-
it a mortuis. exhibuit se discipulis vi-
uentem quem deseruerunt morientem post-
quam se reddidit oculis intuendum manibus
contrectandum edificans fidem exhibendo ve-
ritatem: conuersatus est cum eis in terra 40. die-
bus. intrans et exiens manducans et bibens. Ip-
se quoque 40 die eis videntibus et videndo
deducentibus: ascendit in celum. Tunc igitur
postea quam illum videbant ascendere: mira-
bantur et gaudebant. Capitis enim pro-
cessio spes est membrorum. Et beda in sermone
ait. O quantus dolor et timor irrupit
apostolica pectora: dum viderent ihesum a se
tolli et attolli in aera. non scalis non
funibus subleuatum sed angelico comi-
tatum obsequio non tamen fultum auxilio: sed
gradiente in multitudine virtutis sue.
Dolor erat nimius quia videbant illum pro
quo omnia reliquerunt suis sensibus et co-

aspectibus tolli: quia orphani relinquebantur in medio iudeorum nondum confirmati virtute ex alto. Gaudebat igitur sicut dicit augustinus propter spei certitudinem: sed dolebat sicut dicit beatus bernardus corporis subtractionem. Viderunt igitur ascendentem: ut testes resurrectionis testes fierent ascensionis. Certissimum enim testimonium est de visu: dicit glosa. Unde dixerunt apostoli actuum 4. Non possumus que audivimus et vidimus non loqui. Johannis 1. Vidimus gloriam eius. Et bene quia in ascensione modo singulari apparuit dominus gloriosus: sicut declarat beatus symeon de hymnis dei. Hic est inquam qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo qui stetit in loco campestri ut doceret turbas. ante presidem ut alapas sustineret: toto tempore quo in terris visus est et cum hominibus conversatus est. in multis laboribus stans et operans salutem in medio terre. Ad claudendum igitur tunicam tuam inconsutilem domine ihesu ad perficiendum fidei mee integritatem: restat ut videntibus discipulis per medium aeris sicut aeris dominus ascendas super omnes celos. ¶ Quintum ad tertium principale scilicet cetum prosequentem in quo gressus congruitatis ostenditur. Hic cetus fuit sanctorum patrum exercitus qui precedentem ducem et principem christum ad celum vadentem sequebatur iuxta illud michee 2. Ascendit pandens iter ante eos. De hoc sequente cetu vel exercitu: exponi potest illud Josue 3. Josue autem mansit nocte illa in medio populi sui. Hoc patet ex posito supra in precedenti immediate capitulo. Et illud genesis 33 capitulo. Precedat dominus meus: et paulatim sequar vestigia eius. Et matthei 21. prosternentes ramos de arboribus principem sequebantur. Unde remigius super illo verbo matthei 27. Multa corpora sanctorum surrexerunt cum eo: et introierunt in sanctam civitatem. Querat inquit aliquis quid de illis factum sit.

qui resurgente domino surrexerunt. Credendum est quippe quod ideo surrexerunt ut testes essent resurrectionis dominice. Quidam tamen dixerunt eos iterum mortuos quorum dictis fides nullo modo est danda: quia tormentum eis esset iterum mori. nec verum esset eorum testimonium. Sicut ergo cum resurgente domino surrexerunt: ita cum ascendente ad celos ipsos pariter ascendisse creduntur.

¶ Quintum ad quartum principale scilicet deducentem chorum. in quo cantus suavitatis est notandum: quod chorus adveniens deducens obvians et introgrediens fuit chorus angelicus. Qui chorus primo fuit adveniens. Actuum primo dicitur. Cumque intuerentur in celum euntem illum: ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis. Isti duo viri secundum glosam fuerunt angeli advenientes ad testimonium reddendum quod vere celum ascenderit: non in aliam mundi regionem se transferebat. Secundo chorus angelicus fuit deducens. sicut figuratum fuit in archa: quam david et omnis israhel deducebant cum iubilo sicut scribitur 2 Re. quia princeps angelorum cum toto exercitu christum in quo habitabat divinitas: in iubilo idest incomprehensibili gaudio deducebant. Unde quidam doctor in suis contemplationibus ait. Idest nubes et celestium militum obsequium gratiosum iubilantibus cantibus et victorie triumphum cantantibus et mutuis vocibus adhortantibus: preconia laudis de regis ascendentis victoria sibi invicem intonabant. Sed sicut angelis huiusmodi ascensio gaudium est: ita demonibus fuit supplicium. Si enim malignis spiritibus secundum doctores aerem hunc inhabitant quanto putas dolore terrore et ululatu ille teter et horrendus demonum cetus de illa parte aeris per quam christus ascendit. tam proprio terrore quam angelorum compulsione aufugit. Vere sicut

in electis multiplicant cantica: ita in ip
sis augentur leticia. Tercio chorus a
gelicus fuit obuias et interrogans. Dio
dionisius de angelica yerarchia. Re
manentes angeli minores quibus occultum
fuerat misterium incarnacionis: et obui
am uenientes: questionem proposuerunt di
centes. Quis est iste qui uenit de
edom tinctis uestibus de bosra. Quasi
dicant. Natura ista humana tota infecta
que sanguine infectione originis: cum eos
suos non consueuimus ad summa transmittere
quibus sua comitantes angeli qui ascenden
tes patres responderunt. Iste inquiunt
formosus in stola sua totus innocens et
uirtuosissimus in assumpta natura qua
quasi stola induitur: gradiens in multi
tudine fortitudinis sue. Quia fecit po
tenciam in brachio suo: dispersit superbos
et exaltauit humiles. Cernentes autem
in eo stigmata passionis dicebant. Qua
re ergo rubrum est uestimentum tuum et
uestimenta tua sicut calcantium in torcu
lari. Quasi dicerent angeli xpo: si in
tanta potentia triumphasti quid est quod ap
parent signa passionis recepte. Qui
bus dixit. Torcular calcaui solus: et
de gentibus non est uir mecum. Quasi
dicat. Sicut solus in intensitate passi
onis mee sustinui: ita solus mei do
loris et uirtutis mensuram cognoui.
Tunc omnes simul dixerunt. Gloria laus
et honor tibi sit rex xpiste redemp
tor: qui in nomine domini rex benedicte ue
nis. Tunc tibi regnanti: pangimus et
te melos. Tunc superna ciuitate ingres
so: commota est uniuersa ciuitas di
cens. Quis est hic. math. 21. Tunc fac
ta est gaudiis celebritas in throno:
et palmis. 3. ¶ Quintum ad quintum pri
cipale. scilicet deum patre suscipiente.
in quo ostenditur uultus benignitatis

ubi attende quod dum xpus cum toto exer
citu celi intraret palacium: ihesus into
nat alta uoce. Pater manifestaui no
men tuum hominibus quos dedisti michi:
nunc autem pro eis rogo non pro mun
do: quia ecce ad te uenio. Clarifica
me pater apud temetipsum: claritate quam
habui priusquam mundus fieret. Pater
iuste mundus te non cognouit: ego
autem noui te. Opus consummaui quod
dedisti: ego te clarificaui super terram.
Ad hec pater uultu benigno respon
dere potuit illud luce. Fili tu se
per mecum es: et omnia mea tua sunt.
Ego te clarificaui in gloriosa resur
rectione: et iterum clarificabo per sanc
ti spiritus missionem. Et illud gen. 27.
Ecce odor filii mei sicut odor agri
pleni: cui benedixit dominus. Cui filius
dicere potuit illud ysa. 8. Ecce ego: et
pueri mei quos dedit michi dominus.
¶ Quartum ad sextum scilicet excellentem
gradum in quo situs sublimitatis est:
notandum quod gradus in quo xpus se
det est alcior cunctis. iuxta illud mar
ultimo. Dominus ihesus postquam locutus est eis
assumptus est in celum: et sedet ad dex
tram dei. ad hebre. 1. Sedet ad dex
teram maiestatis in excelsis. Et b.
in sermone exponens 1. ps. Dixit dominus
domino meo sede a dextris meis: ait
sic. Domino meo singulariter dictum est et datum
est sedere a dextris glorie ipsius utpote
in gloria coequali in essencia consubstanciali per gnam
tionem consili maiestate non disparem: et
eternitate non posteriorem. Augustinus. Dextera
autem ista significat pociora bona patris.
Vnde est sensus. Sedet ad dexteram
dei: idest in pocioribus bonis dei. Unde
dicit augustinus libro de simbolo dexteram hic
non corporaliter sed spiritualiter accipi debe
mus: scilicet bonorum pocioritatis et patris felici

tas: q̄ z in aliquē gradū tocant̄ xpo
hoi· sedm̄ quē nulli tocant̄ btoꝝ·
Vn̄ aug̃ ibidē· Beatus ē homo xp̄s
et habitat in btitudie que pris dex
tera vocat̄· Vn̄ et si oms sci sūt
ī dextera: qz ibi nulla est sinistra·
vbi nulla ē miseria xp̄s tn̄ homo
singularit̄ dr̄ in dextera dei sedere:
ppter glorie singularis honoritatē.
In hoc aūt q̄ dixit demōdit equa
lem: vbi nō sederet· nisi essꝫ eq̄lis
pr̄i in maiestate. Sed quō dicit eū
sedere: cū stephanꝰ dicat· ecce video
celos aptos et ihesū stantē a dex
tris virtutis dei. Rndet ḡḡ in omē.
Nam sedere iudicātis est: stare ve
ro adiuuātis. Nam igit̄ redeptor
nr̄ assūptus in celū nūc oīa iudi
cat· et ad extremū oīm iudex veni
et. Vn̄ est q̄ m̄r· eū sedere descri
bit; qz post assūptōis sue gloriā·
iudex in fine mūdi videbit̄. Ste
phanꝰ aūt in labore certamis positꝰ
stantem vidit· qz ut iste in terra
psecutoꝝ infidelitates vinceret: pro
illo de celo illius grā pugnat. Hec
gregoriꝰ. ¶ Ca^m. 65^m. in q̄o agitur
qn̄ dat̄ sp̄s scs: z de sci sp̄us pressi
one oratione collacōe apparicōe.

Ihs largitor sp̄us.

Sume sacer ille chorꝰ aplō
rū in cenaclō sion reduc
tꝰ cū aliis ipsā beatā v̄ginē z nr̄ ma
gistrū venientes et dn̄am: cū ipā
z cū cetis mulierib̄z sacris orōib̄z va
cabat. Sicut eī scribit lucas ī acti
b̄z aplōꝝ: oēs apli a mōte oliueti ī
iherosolimā regressi· erāt pseuerā
tes vnanimit̄ ī orōne: cū mulieri
b̄z et maria mr̄e ihū· z frib̄z eiꝰ. Su
p̄ quo dicit iero· Ecce dn̄o ihū asce
dente ī celū· cū quib̄z viuit in scola

virtutū· ac meditatur in lege manda
toꝝ dei m̄r v̄go: ut ipā sit forma di
sciplīne xp̄i· et v̄ginib̄z cetis pfcōis ex
emplū. Conuersat̄ etiā cū testib̄z resur
rectōis z ipā testis. Conuersat̄ etiā cū se
minatorib̄z celi· in curia padisi· sub disci
plina sp̄s sci: et totꝰ maiestatis diuīe ma
gistra· inueīt̄ p̄a inter pastores sup
in gregis: quoꝝ vita iā nō erat de t̄
ris ꝫ de celis. In cenaculo ascendisse
legūt̄· quo pascha diligentissīe celebra
uit ibiqꝫ manebāt cū maria mr̄e dn̄i
nr̄i ihu xp̄i· vnanimiter aspirātes
ī caritate· pseuerātes ī orōe: donec ex alto
induerent̄ v̄tute. Nā q̄ diu cū dn̄o suo
cōuersantes· v̄tutib̄z z miraculis pascebā
t̄· v̄n̄ in orōne pseuerabāt nichil ne
cessitates: donec acciperet sp̄s scm̄ munus
q̄ poscebāt. Hr̄. secūdꝰ. Vbi potes vide
re q̄ anxio mentis fruore expectabat pmissū
pr̄is nichil dubitātes· q̄ ille q̄ vincti
ī carne ī hac vita tot eis signa dilectōis
ostēdit: q̄ eis deficiē ī pmissiōe nō po
terat. Credēdū est etiā· q̄ sicut xp̄c p̄
dixāt· q̄ filii nuptiaꝝ nō pnt lugē nec
ieiunāe q̄ diu cū eis ē sponsus. Et ve
et dies cū auferet̄ ab eis sponsus· et
tc̄ ieiunabūt cū affligēdo ieiuniis
cū multis lacrimis: oīa signa amoris q̄
xp̄s eis ī vita ostēderat: z dolores pas
sionis q̄s ī cruce ptulerat: et sacros illos
tactꝰ quib̄z manꝰ eius pedes z latꝰ pal
pando tractauerāt. simul cū suis negli
gentiis et defectib̄z z incōsulentib̄z cōsi
derabāt: durissie plorātes deflentes culpas
et dulcī amiratos dignationis dn̄i
et nras. Credebāt etiā humiliter et d
uote ut pie credendū ē: ad pedes sac
tissie v̄ginis· ipsoꝝ dn̄i mr̄is et tūc co
ferebāt de omib̄z· q̄ tota spōn sco ple
na· oīm filiis sui lectum erat magistra
z cōsiliatrix: ꝫ eidē recomendabāt humil

ter ipam euocates ardeterent ut p ip
sis apud filium intercedere dignaret: ne
eoz exigentibz culpis spm mitte re
tardaret. Nō em ignorās ille aplicus
cetus q nec erat spu sco vacuus licet
expectaret maiori copiositate vestiri
p dona q vult dare altissim9 z vult de
sideriu ardeter: et sibi pari instater: ut
p hoc mi fiat meriti qd sui futuru
est doni. Cu em spm scm iā in pluri
bz suis donis recepisset a xpo: sicut os
tendit flatus ille bndti ihu: quo i sa
nc resurrectois die i facies ipoz insuf
flans dixit eis. Accipite spm scm. Qd
ondens leo papa i sermōe de penthe
coste ait. Spcerat ab aplis spus scs. nō
ut tūc p'mū ipsoz habitator ee inci
peret s; ut sacrata sibi pectora et fre
quētius accenderet z copiosius inūdaret:
cumulans sua dona nō inchoans. nec
ideo nouus i ope. q2 ditior largitate.
Si aut ozo est ascensus mentis in deu
spu tūc cū xpo ascēdebant mente. sur
su acti etiā ab ipa virgine mre: qn
recordabantur quo viderāt ipm ascen
dentē in celu. eis benedicentē extensis
manibz. quibz apparebāt signa cla
uoz: z omn alioz recordātes. q ipsoz
transportāe ad diuina poterāt mentem:
pp qd licet mūs iste diez denari9. quo
benedcs ihesus q omnia facit in sapia.
mitte tardauit pmissu. sit sacris ple
nus misteriis. tn eo ipius misericordis
consultu pcessit. ut in hoc disponeren
tur tpe. et sic ut arent' ieiuniis. eleuare
tur desideriis. z subtiliarent' in affec
tibz suis. et recolligent dca et acta
ipius bndti ihu. simul cū mre virgini:
ut sic et omnibz circūstanciis dispone
rent' perfecte. z subito ardent aduen
ente spus sci igne. Concupiscite aut aia
quaqs es xpo deuota. z cogita quo i

toto āio detursu memorialia signa xpi
vite. q in sacris solēpnitatibz recolu
tur natiuitatis z decursus vite. et passi
onis acbe. et resurrectois gloriose. z
ascēsiois ad celos. indeuota et arida
mente recepis: z rea indeuotois in xpm
indigna sis recipe spus sci pmissu:
pp qd in hiis diebz ieiuniis et lacrimis
vacans. et mentis spu intraris ingredi
sacru illud cenaculu: et pedibz sac
virginis mris dei deuolut9. z pncipu
mundi: tota intēcioe eis supplica. q ti
bi veniā ipetret a dilco ihu. et in
suo sacro recipientes collegio impetret
te consorte fieri receptoe pciosi mune
ris spus sci: quo tota tu eis transforme
ris i xpo. Circa aut hui9 spus sci
materiā qinq; considerāda occurrunt:
videlz emanacois pcessus. vocacois vo
cabulu. collacois donu: inspiracois mod9.
operacois effectus. Cir emanacois p
cessu notā q spus scs pcedit a pre
et filio spiratiue cōiter: q2 pr et fi
li9 sūt vnu pncipiu spiratiu spus
sci. Hoc aut sic deducit' scdm scrip
ture testioniu. Deus oia fecit i nuo
ponde z mensura. Igit' sm veritate
scripture nichil e in na entis. qd
cadat ex ab ordine vniusi. Oia igi
tur sunt ordinē. s; ois ordo exigit pri
cipiu mediu et finē: aliter nulla9 eet
ordo. Igit' diuis pomis. necu e da
re mediu: q2 hoc nā eque patitur
sicut nō vacuu s; extrema nullaten9
poterāt sine medio pmanē. Cu igi
tur in ordie vniusi sit dare vnu ens.
ut fides catholica tenz. qd e ab etno
et nō ab alio z i hoc conuicti phi hoc
cōcessert: et sit dare aliud ens qd nō
e ab etno. s; est ab alio ut qlibz cre
atura igit' int' illud ens qd est a
seipo. et illud qd e ab alio: necio e

dare medium. Igitur si ordo necesse sit perfectus erit dare aliquod medium entis inter ista quod sit ab eterno vel quod sit ab alio: sed nulla creatura potest esse ab eterno: igitur illud dandum necessario erit deus. Concluditur igitur ex predictis quod est triplex ens. Unum quod est ab eterno et a seipso et non ab alio. Aliud quod non est ab eterno et est ab alio. Aliud quod est ab eterno et ab alio. Igitur erunt duo entia ab eterno: sed primum est ab alio: igitur erit deus de deo. A deo autem aliquid potest procedere dupliciter vel per modum nature vel per modum voluntatis: cum hec enim duo videamus consistere in rationali creatura ut in homine. Igitur ne fecunditas dei sit inanis necessarium est in deo aliquid procedere per modum nature et hic est filius: et aliquid per modum voluntatis et hic est spiritus sanctus. Et ambo procedunt ab ente quod est ab eterno: et non ab alio. ¶ Quod autem spiritus sanctus procedit ab utroque scilicet a patre et filio: probatur triplici ratione. Et primo ratione nature. Siquidem et in prima et eadem facie hominis sunt tria: scilicet carne colore et figura. Ista autem tria distinguuntur per tres proprietates: quarum unumquodque a nullo illorum duorum procedit. Caro enim nec a colore nec a figura: color vero oritur ex carne: et non ex figura. Figura vero a neutro gignitur: et tamen procedit ab utroque quia dicta proportione carnis ad colorem statim resultat figura: et tamen uno solo dato non procedit figura nec a carne per se nec a colore per se: sed ab utroque simul. Sicut facies cuiuslibet hominis exterioris in se gerit effigiem altissime trinitatis. Sicut et hic una facies: sic in divinis una essentia. Et sicut hec tria sunt distincta scilicet caro color et figura: ita in divinis tres persone. Et sicut hic color procedit et gignitur a carne: ita in divinis filius procedit et gignitur a patre. Et sicut caro non procedit nec gignitur ab aliquo aliorum: ita nec pater in divinis. Et sicut figura procedit et non gignitur ab utroque principaliter tamen a carne: ita in divinis spiritus sanctus equaliter procedit ab utroque: principaliter tamen a patre. Unde dicit augustinus libro 15 de trinitate capitulo 17 circa medium. In hac insignificantissima trinitate non dicitur aliud verbum nisi dei filius vel donum dei nisi spiritus sanctus: nec de quo genitum est verbum: nec de quo principaliter procedit spiritus sanctus nisi pater. Ideo autem addidi principaliter: quia et de filio spiritus sanctus reperitur procedere. Sed hoc quoque pater illi dedit. Sic ergo eum genuit ut etiam de illo donum commune procederet: et spiritus sanctus esset spiritus amborum. Probatur etiam hoc ratione nature spiritualis: puta anime rationalis. Sicut interior homo habet memoriam et intelligentiam et voluntatem: que tria adinvicem dicuntur relative. Sic itaque sunt tres persone in divinis. et una est in alia. et quelibet similiter sicut fides catholica confitetur: et sunt una substantia et una mens. Et sic est in divinis una essentia deitatis. Hec est doctrina augustini libro de doctrina christiana capitulo 6 circa medium ubi sic dicit. Hec autem tria memoria intelligentia et voluntas quoniam non sunt tres vite sed una vita non sunt tres mentes sed una mens consequenter utique nec tres substantie sunt sed una substantia memoria mens et vita et que substantia dicitur ad seipsam dicitur. Quod vero memoria dicitur ad aliquid relative dicitur scilicet de intelligentia et voluntate duxerim quo modo hec tria unum sunt quod una mens una vita una substantia. Eo vero tria sunt quo ad invicem referuntur. Que si equalia non essent non solum singula singulis sed etiam omnibus singula non utique se invicem caperent sed etiam a singulis singula capiuntur etiam a singulis omnia capiuntur. Hec augustinus.

¶ Probatur insuper hec ratione figure que

4o capitulo scribit. Sedes posita erat in celo et super sedentem similis erat aspectui iaspidis et sardinis et iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdine. Smaragdus figurat patrem quia smaragdus sue viriditatis radio gignit similitudinem in aere sic pater de sua substantia generat filium coeternum in naturam sibi similem et coequalem. Unde dominus precepit moysi exodi 28o smaragdum pone in primo ordine in rationalis doctrine ad significandum quod pater est persona prima originis in ordine trinitatis. Hoc cogitans hilarius in suo libro de trinitate dixit quod trinitas est tota in patre. Cuius verbum exponit augustinus et corrigit libro 6o de trinitate capitulo 6o et ultimo principium dicens quod dictum aliter nequit valere nisi secundum attributorum et eternitatis vocabulo patrem commendasse potius intelligatur quod pater non habet patrem de quo sit. filius autem de patre est ut sit atque ut illi coeternus sit. Et inferius: Credo propter pulchritudinem nisi quia est tanta congruentia quod prima equalitas et ipsa similitudo in re nulla sit differens et nullo modo inequalis sed omni ex parte respondens et cui ymago est. Iaspis significat filium quia sicut iaspis oritur ex purissimis venis alterius lapidis sic filius a patre oritur. Unde sicut ille lapis de lapide oritur ita hic deus de deo lumen de lumine. Unde augustinus 6o de trinitate capitulo 10o et medium ait. Non autem sicut aqua de foramine terre aut lapidis profluit de lapide manat filius a patre sed sicut lux de luce. Nam quod dictum est candor lucis eterne. Candor quippe lucis est non lux et ideo coeterna luci de qua lux est. Maluit autem dicere lucis candor quam lux lucis ne obscurior putaretur illa que manat quam illa de qua manat. Hec augustinus. Per sardium figuratur spiritus sanctus quia sardius qui colore rubet configuratur caritatem et per consequens spiritum sanctum qui est donum amoris. Et color rubens cum sit medius procedens ex albo et nigro ita spiritus sanctus procedit ex patre et filio. Istum lapidem vidit iohannes apocalypsis 21o in 6o fundamento civitatis ad significandum quod spiritus sanctus in 6a etate in qua venit christus fuit missus ad firmandum et struendum fundamenta ecclesie per apostolos in die penthecostes. Et licet hec tres voces magis videantur plurare spiritum sanctum esse unum similem cum patre et filio tamen quod ab utroque procedit plurat adhuc pater quia in ipsa beatissima trinitate est prima conformitas spirativa germanitas processiva parilitas emissiva societas expressiva. Quo ad primum pater et filius in ratione unius principii spirant conformiter spiritum sanctum. Unde augustinus 4o de trinitate capitulo 1o in fine: Fatendum est neque patrem et filium unum principium esse spiritus sancti non duo principia sed unum quia pater et filius sunt unus deus. Et ideo sicut relative dicuntur ad creaturam unus creator et unus dominus sic relative ad spiritum sanctum unum principium spirandi in nullo tamen differunt quo ad productores ad extra quia ad creaturam pater et filius et spiritus sanctus unum sunt unum principium sicut unus creator et unus deus. Hec augustinus. Hoc significans dominus ihesus bis dedit spiritum sanctum in hominibus scilicet semel in terra et iterum de celo ut ostenderet quia a duabus personis spirabatur. Ut etiam ostenderet quod etiam spiritus procedebat dedit eum in spiritu flatus et dixit eis. Accipite spiritum sanctum iohannis 20. Cum pro quo verbo augustinus de 4o de trinitate capitulo 1o ultra medium ait sic. Nec possumus dicere quod spiritus sanctus a filio non procedat. Nec enim frustra patris spiritus et filii spiritus dicitur neque video quod aliud significare voluit cum sufflans ait. Accipite spiritum sanctum. Non ei

flatus ille corporeus cum sensu corpo-
liter tangendo procedens ex corporea sub-
stantia significat. sed demum proprie congrua sig-
nificacionem non tamen a patre sed etiam a filio
procedere spiritum sanctum. Hec augustinus. Hoc et fili-
us ipse ostendit iohannis 16. Cum venerit inquit
paraclitus quem ego mittam vobis a patre spi-
ritum veritatis etc. Hoc etiam confitetur
ecclesia publice in simbolo cantando credo in
spiritum sanctum dominum et vivificantem qui ex patre
filioque procedit. Hoc etiam athanasius.
Spiritus sanctus a patre et filio non factus nec cre-
atus nec genitus sed procedens. Unde augustinus
quinto libro de trinitate capitulo 14. Si gignens ad id
quod gignitur principium est. pater ad filium prin-
cipium quia genuit eum. Utrum autem et ad spi-
ritum sanctum principium sit pater quoniam dictum est
quod de patre procedit non parva questio est quia
si ita est iam non principium ei tantum rei erit
quam gignit sed etiam ei quam dat. Ubi et
illud elucescit ut potest quod solet multos
movere cur non sit filius spiritus sanctus cum et
ipse a patre exeat. sicut in evangelio legi-
tur. Exiit enim non quomodo natus sed quomodo da-
tus et ideo non dicitur filius quia neque natus est
sicut unigenitus neque factus ut per gratiam
in adoptionem nasceretur sicut et nos.
Si igitur et quod datur principium habet eum a
quo datur quia non aliunde accepit illud
quod ab ipso procedit fatendum est patrem et
filium esse principium spiritus sancti non duo prin-
cipia sed sicut pater et filius unus deus
et ad creaturam relative unus creator
et unus dominus sic relative ad spiritum sanc-
tum unum principium. Ad creaturam vero
pater et filius et spiritus sanctus unum prin-
cipium sicut unus creator et unus de-
us. ergo pater principium primarium sub
racione natalis efficacie quia pater
respectu filii. Omne enim donum de sur-
sum est a patre luminum. ¶ Secundo in di-
vinis est bina germanitas perfectissima. fi-

lius enim et spiritus sanctus germanitate procedit
a patre quia uterque immediate. Sicut
ergo filius immediate procedit a patre sic
etiam spiritus sanctus. Et tamen modus differens
quia filius procedit a solo patre spiritus sanctus
autem a patre et filio. Item filius procedit
per modum nature spiritus sanctus per modum
voluntatis. Item filius procedit ut ver-
bum spiritus sanctus ut donum. Quod autem uterque
procedat a patre patet per augustinum 15 de trinitate
capitulo 26 in fine. Filius inquit a patre natus
est. spiritus sanctus a patre principaliter
ipsum sine intervallo temporis dante. Communiter
tamen de utroque procedit. non tamen de utro-
que genitus sed tamen procedit ab utroque
velut amborum. Quod autem filius procedat
ut verbum patet per augustinum libro 15 de
trinitate capitulo 10 in principio. Verbum inquit dei pa-
tris unigenitus filius per omnia similis est et
equalis quia est deus de deo lumen de lumine
sapientia de sapientia essentia de essentia.
hoc est per omnia novit omnia que novit pater.
Sed et nosse de patre est sicut de esse.
Nosse enim et esse ibi unum sunt ideo patri
sicut esse non est a filio ita nec nosse.
Unde tamquam seipsum dicens pater genuit
verbum per omnia sibi equale. Hec au-
gustinus. Quod autem spiritus sanctus procedit
ut donum patet per augustinum 15 de trinitate
capitulo 15 in fine. Procedit spiritus
sanctus non ex tempore sed eternitate procedit
donumque quia sic procedit non ut est dona-
bile sed ut est iam donum quia antequam
sit cui donetur ipsum donum est. Aliter
enim intelligitur cum dicitur donum et ali-
ter cum dicitur donatum est. Nam donum
potest esse antequam donetur. donatum autem
nisi datum fuerit nullo modo potest di-
ci donatum. Hec augustinus. ¶ Tercio in
divinis est bina parilitas emissi-
va. pater enim et filius ambo pariter emittunt
spiritum sanctum. Unde psalmus. Emitte spiritum tu-

ui et creabunt. Verbu istud dirigi
tur pri in filio qr utrumq est unus
ds. Modus aut est differens qz fi
lius emittit et emittit a pre. Pater
at emittit utrumq et no emittit. Pri
david clamat ad patre. Emitte ma
nu tua de alto ide filiu qui e ma
nus p qua fca sut oia ioh 1o capl.
Pri duo cherubin in exodo 25o. ursis
vultib respiciebat ppiciatoriu qz pa
ter et filius duab alis pratis vide
licet volutatis expansis et extensis p
signa visibilia creature maifesta emit
tut spm scm scilz operientis ppiciato
riu quia semp du mittut spm sanctu
apparet i creatura visibili velatus et
occultus in fom dei. Vn aug de tr c 2o li
cap 4o i fine. Facta e aut creature spe
cies ex tepore in qa sensibilit ostendi
tr. sive cu ad ipm dnm corpali specie
velut columba descendit sive cu vise st
dispertite lingue divise descende sicut ig
nis. Hec denq opacio visibilit expres
sa et oculis oblata mortalibus missio spi
ritus sci dicta no ut appareret eius sb
stancia in qua invisibilis est sicut pr et
filius. S ut exterioribz visis hom cor
da commota a tpali maifestacoe veni
ret ad occulta etnitate semp pntis
convertrent. Hec aug. Qz at sps
scus a patre et filio mittat pbat per
ioh. 14o. paraclitus at spus scs que
mittet pr in noe meo. No em in
filii noe mitteret nisi etia ab ipso
mitteret. Quarto i divis est bi
na societas expssima. Filius em et
spus sanctus ambo conformiter expri
mitur et maifestatur in creatura p
modu missois pr aute nunq licet fi
lii et spus sancti modus sit differens
quia filius tm a pre mittit sps
scus ab utroq. Item filius assupsit

creatura in qua visibilit apparuit
i unitate psone spus aut scs nunq
Pr at isti duo maifestent p modu
missois et nunq pr. patet p aug
1o de tr c. ultio in fine. No ideo minor
est filius qr missus e a pre nec sps
minor qa eu pr et filius misit aliq
tenus credas s p visibilem creatu
ram sive ppter pricipii comendaco
ne. Pri no p inequalitate ut ipari
litate ul dissilitudine sbe in scriptu
ris hec posita intelligut. Quia et
si voluisset deus pr p subiectu cre
atura potuisset quide licet absurdis
sie fcm eet qm tic a filio que genu
it. aut a spu sco qui de ipo procedit
ipe pr missus diceretur. Hec aug.
de hoc habes 8 li 1o c 3o usqz Ihus
spiratus natus. Circa noiacionis
vocabulu no qr sps scs in scriptura
multiplicit vocatur scilz aqua aut
fluvius irrigacois stella ul radius il
lustracois flama seu ignis iflamaci
onis vita ul sensus vivificacois
fons ul libellus instructois arra vel
pignus salvacois unctum l ungentum vnc
ionis clemecia ul advocatus misecr
onis frumea ul gladius sepacois
leticia aut paraclitus cosolacois. Pri
mo spus scus in scriptura vocat aq
aut alveus irrigacois ita dic xps
ioh. Qui biberit ex aqua qua ego
dedero ei fiet in eo fos aque vive.
Hoc aut dixit de spu sco que ac
cepturi erat credetes i eu apoc 22o.
Ostendit m fluviu vive aq splendidu
tanq cristallu pcedente de sede dei
et agni in medio platee eius. Et ex
utraq pte fluvis lignu vite afferes
fructus 12. p menses singulos reddes
fructu suu. Fluvius iste aque vive spi
ritus scs dicit pt qui dr splendidus tanq

cristallu ppter sũma puritate et sipli
citate. Nã aqua huiꝰ fluuij viget ad
fecũditacoem gen 1º. Fons egrediebatur de
loco voluptatis irrigãs vniusã terrã.
Lauat ad pgacoem. hebre. eº. Abluti
estis aq̃ mũda. Et eze 36º. Effundã su
p vos aqua mũdã et mũdabim ab oĩ
bus inq̃namentis vrãs z dabo vobis spi
ritũ nouũ. Sanet ad recreacoem. pũ
24º. Aqua frigida aĩe sicienti. Sequitur.
Procedente de sede dei et agni idẽ a
pre et filio ut imediate pocius ẽ. Vñ
anselmꝰ ĩ monologion. caº 46º. Spũs
scs procedit a pre et filio nõ ex eo ĩ
quo plures sũt pr z filius ꝫ ex eo
ĩ quo vnũ sũt idest nõ ex relacoibz
eorz q̃ plures st. Alia ẽ em relacõ pa
tris alia filij sed ex ipã sua ẽẽncia
q̃ pluralitatẽ nõ admittit emittũt pr
et filius tantũ bonũ. Et in hoc extin
guitur repugnãcia grecoz et ponitur
de conseruacõe distinctõe pluã caº pluũ.
Saluator q̇ est veritas ait. Non em
loquitur a semetipõ idest nõ sine me
z sine meo et sine pris arbitrio q̇a
ĩseparabilis ẽ a mea z a patris volun
tate. Et amplꝰ qz ex se nõ est sed ex
pre et a me ẽ. Sequitur in medio pla
tee ciuitatis. Ciuitas ẽ ecciã tã mili
tans q̃ triũphãs. ps. Iherlm que edi
ficatur ut ciuitas. platee sũte latitudo
ke. In medio ergo currit hic fluuiꝰ
q̇a tã triũphantes ĩ patria q̃m mi
litantes ĩ via ista ciuitate irrigat.
Et ex vtraq̃ pte fluuis lignũ vite
idẽ effectus spũalis vite et nutrime
tũ afferens fructꝰ 12 quos aplus
galat 5º. enumerat dicens. Fructꝰ aut
spũs est caritas gaudiũ pax paciã
bonitas benignitas lõganimitas mã
suetudo fides modestia continẽcia cas
titas. ¶ Sedo spũs scus in scriptura

vocatur stella ut radius illustracois de
quo exponi pt illud eccĩ 43º. Triplici
ter sol exurẽs motes radios igneos ex
sufflãs et refulgẽs radijs suis exe
cat oculos. Sol iste clarꝰ et luciosus
ẽ spũs scus qui motes idest viros p
fectos triplicit exurit qz tripliciter
spũs sanctus bonũ opus opatur in no
bis hominibus. Spũs scus omĩe bonũ
opꝰ opatur in nobis pfecto monet mo
net et docet. monet meõria rõnem
docet. monet voluntate. In hijs em
tribz consistit aĩa nrã meõrie sugge
rit bona ĩ cogitacoibz scis atqz ita
ignauiã nrãm torporeq̃ repellit.
Proterea cãcens huiꝰ suggestione sen
seris in corde tuo da honore deo tuo
et age reuerẽciã spũi sco tuꝰ voꝯ
sonat ĩ auribz tuis ipẽ naq̃ est q
loquitur iusticiã. Post aute q docet
racione. Multi siquide monet ut
bñ faciant ꝫ minime sciũt qd agen
dũ sit nisi assit demio gra spũs su
et quã inspirat cogitacoem doceat
ĩ opus pferre ne vacua sit ĩ nobis
grã dei. Sed qd̃. Sciẽti bonũ et n
facienti pctm est illi. Proterea nõ s
lũ monere et affuit ad bonũ necesse
ẽ ab eo vtiq̃ spũ qui adiuuat ĩfirmi
tate nrãm et p que in cordibz nris
diffunditur caritas q̃ est bona volũtas.
Per bnardꝰ. Sic ergo exurit tripli
ter motes qz monet meõria rõne
docet et volũtatẽ mouet. ideo ex
sufflat radios igneos qz ex carita
te facit opari refulget radijs q̇a spũs
veritatis vocatur. Sed sicut iste radi
us dr̃ motes exurẽ et illustrare ita
dicitur oculos excecare scilicz suporꝫ.
Cũ em sit spũs lucis mente illuiat
cũ abscedit mẽte excecatã dimittit.
Dimittit aũt mente supbã et huile

inhabitat dicente propheta. Sup quem re-
quiescet spiritus meus nisi sup humi-
lem et timentem verba mea. Unde aug(ustinus)
sup illo verbo m. Magister vo-
lumus a te signum videre ait. Spiritus
sanctus non inhabitat nisi in humilibus
corde. Querit enim sup quem requiescet
spiritus meus. et respondet proposito sup humi-
lem et quietum et trementem verba mea.
Et sequitur. Si vis spiritum sanctum habita-
torem habere ipsum in omnibus bonis in-
venies adiutorem. Hunc repellit super-
bia. presumens de te dimittet te. Hec
aug(ustinus). Sic quandoque prophete habentes dixerunt
falsum. ut patuit in nathan sicut ex-
emplificat gregorius in prologo omelie 4 sup
eze. et idem in moralibus libro 2o in c.
48. contrarius illud dicit amos. Non sum
propheta etc. Quod ait propheta non fuit
qui de futuris tot vera predixit. aut
quomodo propheta fuit si de se in presenti veritatem
negavit. Sed si in eadem hora qua requi-
situs est prophetie spiritum sibi deesse sen-
sit de semetipso veraciter testimonium in-
tulit dicens. Non sum propheta. Et sequitur.
Si prophetie spiritus semper adesset david
regi de templi constructione se consulenti
nathan propheta nequaquam concederet quod post
paululum negaret. In cunctis namque fide-
libus spiritus sanctus venit sed in solo mediato-
re semper permansit. ¶ Certo sanctus in
scriptura spiritus vocatur flamma seu ignis
inflammationis actum 1o. Apparuerunt illis
dispertite lingue tamquam ignis sedit quod su-
per singulos eorum. Et in 3o. Baptiza-
bit eos spiritu sancto et igne. Et bene ig-
nis quia sicut ignis inter omnia elemen-
ta maxime est activus sic amor qui
spiritus sanctus est nunquam est ociosus. Operatur
enim magna si est et si operari renuit
amor non est. Unde gregorius omelie 30.
In linguis igneis apparuit spiritus quod om-
nes quos repleverit ardentes pariter
et loquentes facit. Linguas igneas
doctores habent. quod dum deum amandum
predicant corda audiencium inflammant.
Cui concordat b. in sermone pentecostes. Spi-
ritus iste sup apostolos in igne apparu-
it ut per lucem pariter et ardorem. Quos enim
repleverit spiritu fervide et veritatis pariter
noscentes facit. Et istud est quod ait xpus.
Ignem veni mittere in terram et quid volo
nisi ut ardeat. Et gregorius sup eze.
Ignis nomine spiritus sanctus significari so-
let. Iste ignis ardere dicitur. quod foris
apparentibus linguis igneis intus fecit
sunt corda flammancia. quia dum deum in ig-
nis visione susceperunt per amorem sua-
viter arserunt. ¶ Quinto spiritus sanctus in scrip-
tura vocatur vita ut flatus vivificati-
onis eze. A quatuor ventis veni spiritus
et insuffla sup interfectos istos et
reviviscant. et ioh 20. Insufflavit
et dixit eis. Accipite spiritum sanctum etc. Hic
est flatus refrigerans danielis 3. Fecit
medium fornacis quasi ventum roris fla-
te. Flatus habundans ps. Flavit spiritus
eius et fluent aque. Flatus replens
iob. Si direxerit homo ad deum cor
suum spiritum et flatum eius ad se trahet.
Unde aug(ustinus) in sermone 1o pentecostes. Flatus ille
a carnali palea corda mundabat.
Flatus ille non flavit sed vegetavit. ¶
Quinto spiritus sanctus in scriptura vocatur doc-
trina aut norma vel libellus instruc-
tionis. ysa 29o. Dabitur liber nescienti lit-
teras dicetur quod ei lege. Nescienti enim
cetui apostolico rudi et illiterati datus est is-
te liber ut doceret eos et instrueret
de omnibus ita promisit xpus io 14. Pa-
raclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater
in nomine meo ille vos docebit omnia. Unde
gregorius in omelia. Liber mentis oculos me-
tis in virtute huius opificis attollere

et spiritui sancti patres novi ac veteris testamenti considerare et apertis oculis fidei david amos danielem petrum paulum matheum intueor et scis iste scis qualis sit artifex considerare volo sed in ipsa mea consideratione deficio. Implet namque cytharizandum puerum et psalmistam facit. implet pastorem armentarium sicomoros vellicantem et prophetam facit. implet abstinentem puerum et iudicem senum facit. implet publicanum et evangelistam facit. O qualis est iste artifex. nulla ad discendum mora agitur in omne quod voluerit. mox ut tetigerit mentem docet. solum quod tetigisse docuisse est. Hec gregorius. Certe quia sit iste liber ingerit eterna et est vite et testimonium altissimi et agnes virtutis. ¶ Sexto spiritus sanctus in scriptura vocatur arra aut pignus salvationis. unde augustinus sermone 3o penthecostes ait. Omnes homines qui aliquod negotium inter se continent et pecuniali negotio sponsione religantur. plerumque accipiunt vel dant arram et arra data fidem facit. etiam rem illam esse secuturam cuius arra precessit. Arram nobis dedit christus spiritum sanctum et qui falli non potest securos tamen fecit qui arram dedit. quia et si non daret sine dubio quod promisit exhiberet. Quid promisit? Vitam eternam cuius arram spiritum sanctum dedit. Melius autem dicitur arra quam pignus. Hec enim duo similia videntur inter se sed tamen habent aliquam differentiam non negligendam. Et pignus quando datur et arra quando datur ideo fit ut quod promittitur impleatur. sed quando datur pignus reddit homo quod accepit re completa propter quam pignus accepit. Arra autem quando datur non recipitur. sed superadditur ut impleatur. Arram igitur habemus a sponsione quam dat spiritus sancti in cordibus nostris si quis sitit hunc corde desideret fontem. Septimo spiritus sanctus vocatur in scriptura copula vel nexus unionis. Ipse enim est patris et filii amor quo unitur. Idem vocatur spiritus caritatis. Recte namque ipse caritatem ad se ipsum habere dicitur. sed dilectio in alterum tendit. Minus quam inter duos caritas haberi non potest. Igitur caritas est nexus unionis spiritus autem sanctus caritas. Unde apostolus ad Romanos 5o. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per inhabitantem spiritum qui datus est nobis. Et 2a ad Corinthios 13o Caritas dei et communicatio spiritus sancti sit cum omnibus. Ab hac igitur veritate spiritus sancti resiliunt iniqui usurarum amatores calumpniarum seminatores contentionum magis quam caritatis sectatores. Et quisquis non cohereat unitati christi et oblatrat adversus unitatem christi intelligendum est eum non habere spiritum sanctum. Contentiosi enim et dissensores non faciunt nisi carnales de quibus dicit apostolus. Animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Verba sunt augustini sermone de decem plagis. ¶ Octavo spiritus sanctus in scriptura vocatur clementia vel advocatus miserationis. apostolus ad Romanos 8o. Ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quod exponens gregorius moralium libro 2o capitulo 23 ait. Spiritus sanctus non dicitur petere sed postulare. neque enim petit quia equalis est sed postulare dicitur quia minores quos replevit postulantes facit. Hec gregorius. Nono spiritus sanctus vocatur in scriptura framea aut gladius separationis quia sicut spiritus sanctus unit et coniungit in caritate sic quos replet separat a mundi cupiditate et vanitate. Non enim veni pacem mittere sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam. 2o luce. Separat namque spiritus sanctus filium adversus patrem ... separat hominem a diaboli filiatione separat

filiam adversus matrem cum facit contemptum
mundi vanitatem separat mundum adver-
sus sponsum cum facit abhorrere carnis sen-
sualitatem. Gustato enim spiritu desipit omnis ca-
ro. Quarto spiritus sanctus in scriptura vocatur
leticia seu paraclitus consolacionis Iohannis 14°.
Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater
in nomine meo. Et iterum. Ego rogabo patrem
et alium paraclitum dabit vobis. Unde Gregorius in
moralibus libro 8°. Spiritus sanctus unius substancie cum
patre et filio greca locucione paraclitus dicitur
quod latine consolator vel advocatus interpretatur.
Qui ideo consolator vocatur quia de
peccati perpetracione merentibus dum spem venie pre-
parat ab afflictione tristicie mentem levat. Ad-
vocatus autem ideo dicitur quia pro errore delinquen-
cium apud iusticiam patris interveniat. Hec Gregorius.
Tercio videndum est huius spiritus sancti
collacionis donum. Et circa quod videndum est primo
quomodo datur. 2° quibus datur. 3° quare datur.
Primo quomodo datur ut donum patris. Ascen-
dens in altum captivam duxit captivita-
tem dedit dona hominibus que data dona
apostolus 1a cor. 12 enumerat dicens. Divisio-
nes graciarum sunt idem autem spiritus. Et sequitur.
Alii quidem datur per spiritum sermo sapiencie alii
sermo sciencie secundum eundem spiritum alii fides
in eodem spiritu alii gracia sanitatum in uno spi-
ritu alii operacio virtutum alii prophecia alii
discrecio spirituum alii genera linguarum alii
interpretacio sermonum. Hec autem omnia o-
peratur unus atque idem spiritus dividens
singulis prout vult. Ieronimus eciam dicit in o-
melia super matheum. Simul quoque obser-
vandum apostolum scribentem ad cor. variarum
esse discipulorum christi alios prophetas qui
ventura predicent. alios sapientes qui no-
verint quando debeant proferre sermonem alios
scribas in lege doctissimos. Augustinus in li. de
t. ca° 16°. Procedit spiritus sanctus non ut do-
nabile sed ut est iam donum etc. quare secundo
petri 1°. Preciosa nobis promissa do-

navit. Et iacobi 1°. Omne datum optimum
et omne donum perfectum desursum est des-
cendens a patre luminum. Secundo qui-
bus datur. Actuum 1° dicitur quod datus est omnibus
discipulis pariter in eodem loco stantibus.
Ubi notandum quod nomine discipuli intelligitur
veritas et humilitas. Quod nomine discipu-
li intelligatur veritas patet Iohannis 8°. Si
manseritis in sermone meo vere discipu-
li mei eritis. Quod vero intelligatur humi-
litas patet Matthei 11°. Discite a me quia mi-
tis sum et humilis corde. Nomine autem loci ac-
cipitur dupliciter virtus attractiva scilicet
et tranquillitiva. Habet enim locus vim
attractivam quia attrahit ad se locatum
sicut magnes attrahit ferrum et quod-
libet ferrum in suum locum non prohibitum. Et
in hoc apparet mirabilis potencia loci ut
dicit philosophus 4° physicorum. Et racio huius est
quia nichil extra suum locum perfectionem ha-
bet. Locus similiter habet virtutem tranquil-
litivam. Et hoc enim quod unumquodque extra
suum locum est inquietum et imperfectum
naturaliter quiescit in suo loco tamquam in fi-
ne et complemento. Spiritualiter enim attrac-
cio est per unanimitatem amoris sed tran-
quillacio per unanimitatem pacis. Datur
ergo spiritus sanctus veracibus et humilibus
quod intelligitur per discipulos. Datur una-
nimis et in pace quietis quod intelligitur
per congregatos in eodem loco propter du-
plicem loci virtutem. Unde in psalmo.
Deus in loco sancto suo deus qui inha-
bitare facit unanimes in domo. Et de
2° psalmo. Factus est in pace locus eius et
habitacio eius in syon. Et quia spi-
ritus sanctus datur scilicet illustrans corda
sive revelans abscondita temperans
calida sive restaurans deperdita adop-
tans sive diligens extranea letificans
sive iocundans quieta. Ideo spiritus sanctus
datur veracibus ad illustrandum humilibus

ad restaurandum mitis ad optandum quietis ad exultandum. ¶ Primo spiritus sanctus illustrans seu revelans datur veracibus ut illustrentur. Joh. 14°. Ego rogabo patrem et alium paraclitum dabit vobis ut maneat vobiscum in eternum spiritus veritatis quem mundus non potest capere quia non videt eum nec scit eum. Mundus non potest accipere spiritum veritatis quia non obedit veritati sed vanitati. Vanitas autem veritati contraria est. Veritas est Christus qui in mundo erat et mundus eum non cognovit. In propria venit et sui eum non receperunt. Cuius ratio est quia ut dicitur Sapie 1°. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. Veritas enim simulacionem et duplicitatem renuit ideo veracibus et veritatem amantibus spiritus veritatis datur ut per ipsum illustrentur. Joh. 16°. Cum venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem id est linguarum scripturarum credendarum docendarum. Unde Bernardus in sermone penthecostes. Spiritus paraclitus dat pignus salutis robur vite scientie lumen. ¶ Pignus salutis ut ipse spiritus reddat testimonium quod filius dei sit. ¶ Dat robur vite ut quod per naturam est tibi impossibile gratia eius non solum possibile sed etiam facile fiat. Lumen scientie ut quicquid bonum in te inveneris illi tribuas a quo omne bonum est. In tribus istis spiritus sanctus docebit te omnia que pertinent ad salutem. Hec Bernardus. ¶ Secundo spiritus reparans seu restaurans datur humilibus ita testatur psalmista. Auferes spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur. Emitte spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terre. ¶ Ubi attende quod restaurari volens per spiritum sanctum oportet primo abicere flatum precedentis presumptionis et superbe elacionis. Gregorius in moralibus libro 1° ca. 3° dicit. Quid igitur est spiritus hominis nisi spiritus elacionis. Iste spiritus est auferendus quia est spiritus commovens et conterens petras spiritus vehemens. In psalmo. Conteres naves tharsis. Iste est spiritus malus qui exagitat saul. 1. Re. 16°. Hec est vanitas et presumptio spiritus. etc. ¶ Secundo volens per spiritum sanctum restaurari oportet inspicere statum vel figmentum proprie condicionis et in pulverem revertitur. Si enim te pulverem cognoscis spiritum sanctum habere non potes. In hunc pulverem redactus erat abraham qui genesis 8°. dixit. Loquar ad dominum meum cum sim pulvis et cinis. Et Job 24°. Homo putredo et filius hominis vermis. Preterea in principio formavit deus hominem de limo terre et inspiravit in faciem eius spiraculum vite. Quod quamvis intelligatur de spiritu creato vivificante non inconvenienter tamen secundum augustinum super genesim ad litteram intelligi potest de spiritu sancto ysa. 66°. Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem etc. Et iacobi 4°. et petri 5°. Superbis deus resistit humilibus autem dat graciam. Unde concluditur si humilibus deus dat graciam ergo quanto quis habet plus de humilitate plus habet gratiam quanto plus habet de gratia plus habet de spiritu sancto quia spiritus sanctus est gratia igitur qui plus habet de humilitate plus habet de spiritu sancto. ¶ Tertio qui vult per spiritum sanctum restaurari habet recipere spiritum renovacionis quia emitte spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terre. Iste est spiritus renovans faciem terre id est similitudinem hominis ad deum cum animam purificat lavat a sordibus viciorum. Unde apostolus ad titum 3°. Per lavacrum regeneracionis

z renouacois sps sci que effudit
in nobis habunde p ihm xpm salua
tore nrm. Dicit renouacois spm
porebat dauid ps. lo. Cor mundu crea in
me deus z. Et ad ephe 4o. Renouamini spu
mentis vre. Vn gg. sup eze omel. 2a ait.
Non magni e meriti si qd erga nos fo
ris agat in corpe sz magnope pesandu
e quid agat in mete. Nam prite mu
du despice transitoria no amare mente
medullitus deo pferre in humilitate co
tra illatas contumelias paciencia serua
re custodia paciencie dolore malicie a cor
de repelle egentibus ppria largiri aliena
no ambire amicu i deu diligere pp deu
etia eos q inimici sut amare de afflicti
one proximi lugere de morte eius q inimi
cus e no exultare hec noua creatura de
q aplus. Si qua igitur noua creatura
i xpo vetera transierunt ecce fca sut no
ua. Et rursus. Renouamini spu mentis
vre. Hec ggor. ¶ Tercio spus scs adop
tus dicitur nutus et clamamus ad ro 8o.
No accepistis spm seruitutis iteru in ti
more sz accepistis spm adoptois filioz
i quo clamamus. Abba pr. Gal. 4o. Mi
sit ds spm filij sui in corda nra in q
clamam abba pr. Iste sps adoptois da
tur viris de quibus actuu 4o. Multitudi
nis credenciu erat cor vnu et aia vna
Illi at qui i amore illius summi z indi
uisibilis boni vniunt qui se velud aues
i vnu coangustat de quibz edificatur iheru
salem celestis. De q ps. Ihrlm q edifi
catur ut ciuitas cuius pticipacio eius in idip
sum. Idipm enim glosa est illud summu sim
plex et incomutabile bonu in q aia
tes z possidentes no se constringunt imo
quo magis pticipatur a singulis tanto ma
gis habetur ab omnibz. Nos quidem ille
sola pticipat qui no habent affectu su
u et amore diuisu z dispsu p multa

sed quoz e cor vnu et aia vna qui
vere adherentes deo vnus spus fiunt cu
eo a quo nulla tribulacoe separantur im
mo pocius vniuntur. iuxta illud ro vo. Ius
tificati igitur ex fide pacem habeamus ad
deu dnm nrm ihm xpm p que accessu
habemus p fide in gra ista in q stamus et
gloriamur i spe glorie filioz dei. Non
solu autem sz et gloriamur in tribulacoi
bus scientes q tribulacio operatur pacie
ciam paciencia vo probacoem pbaco autem
spem. Spes at no confundit. qz caritas
dei diffusa e in cordibz nris p spiritu
scm qui datus est nobis. Ex quo patet
quo unitos adinuice p amore vniti ad
optantur p spm scm. ¶ Quarto spus io
cundans et letificans datur quietis et
pacificis ad exultandum. Vn aplus ad
ro. 14o. Regnum dei no est esca et potus
sz iusticia et pax z gaudium in spu sco.
Notabiliter autem pmisit pace et gaudi
u spuali leticie qz gaudium spualis le
ticie no possunt habere nisi pacifici qa sps
scs clarificat filiu z filius clarificat pa
tre et oia opa fiunt ex prudencia patris
z filij et io no possunt habere spm letifica
te et iocundu nisi illi quibz placet omia
q deus facit z excepto pcco qd deus no
facit i omnibz gaudet et in omnibz mag
nificat deu magis i aduersis qz in pspe
ris magis i tribulacoibz qm in consolacoi
bus. Vn et in scriptura magis inuenimus
gaudendu esse in psperitatibz sed poci
us i temptacoibz et in aduersitatibz. Iaco
bi 1o. Omne gaudium existimate fres
mei cu in temptacoes varias incideri
tis. Et actuu 5o. Ibant apli gaudentes
a conspectu consilij qm digni habiti sut
p noie ihu contumelia pati. Si igitur
qui sic conformis est diuine voluntati
ut in omnibz opibus dei complaceat si
bi dicat illud iob 4o. In vastitate et fa

me videbis et bestias terre non formidabis
sed cum lapidibus regionum erit pactum tuum
pacifice erunt tibi et scies quod pacem habe
bit tabernaculum tuum et visitans speciem tu
am non peccabis. Hiis igitur datur spiritus
gaudii consolacionis quem optabat apostolus
ad ro. 15. Deus autem spei repleat vos
omni gaudio et pace in credendo ut hun
detis in spe et virtute spiritus sancti. Amen.
¶ Tercio videndum est quo huiusmodi
donum datur apostolis et datum fuit die 50.
hora 3a actuum 1o. Cum complerentur dies
penthecostes erant omnes pariter in eodem loco et
factus est repente de celo sonus tamquam advenien
tis spiritus vehementis et replevit totam do
mum ubi erant sedentes. Ubi nota tempus
quo omnia perficiuntur et plenitudo omnis est
in tempore. Racio autem determinacionis huius
temporis potest esse duplex ad presens una
quasi allegorica quia sicut senarius est
numerus filii et filio appropriatus ita septena
rius est numerus spiritus sancti et sibi appropriatur.
Ita quemadmodum opus appropriatur filio
quia per verbum omnia facta sunt ita requies
et quies appropriatur spiritui sancto. Sex
enim diebus mundum fabricavit creator
septima die requievit et diem septimam
sanctificavit. Senarius igitur appropriatur filio
nam sexto die deus fecit hominem ad yma
ginem et similitudinem suam. Et si ad yma
ginem totius trinitatis per appropriacionem
tamen ad ymaginem verbi. Nam filius dei
sexta etate venit in mundum sexto men
se incarnatus est. sexta die et illius
sexta hora crucifixus. Septenarius
autem appropriatur spiritui sancto nam ut
dictum est septimam diem sanctificavit in
quo requievit. Quies autem et sanc
titas appropriatur spiritui sancto qui est sancti
tas patris et filii sicut dicit augustinus. Un
de in lege celebrabatur septimus dies et sep
timus annus et septimus septenarius

annorum fuit annus remissionis et liber
tatis seu liberacionis sive liberalitatis.
Dimittebantur enim fruges in campis ut
liberaliter et communiter omnibus distribuerentur.
Et septimus septenarius fuit annus perfecte
remissionis et libertatis seu liberacionis si
ve liberalitatis qui fuit annus iubileus.
Unusquisque revertebatur ad posses
sionem suam et servi dimittebantur li
beri. ideo in novo testamento post sep
timum septenarium dierum qui sunt 49 qui
bus addita unitate faciunt 50 misit
deus spiritum sanctum scilicet perfecte sanctificacionis
et perfecte libertatis et liberalitatis ut
sanctificaret fecundaret et adimpleret ecclesiam.
Tot autem dies sunt a resurrecti
one domini usque ad penthecosten. Cuius figuram
expressit in lege nam ab immolacione agni
usque ad lacionem legis fuerunt 50 dies
quando descendit dominus in monte synai in igne
et ascendit fumus ex eo tamquam ex fornace.
Si igitur iudei tanta veneracione colebant
umbram et figuram quanta veneracione debemus
nos colere veritatem. Alia racio subtilior est
et quasi naturalis et moralis numerus quin
quagenarius oritur ex partibus quadragenarii. qua
dragenarius habet in
partes aliquotas surgunt in 50. Habet in
quam quadragenarius septem aliquotas partes
scilicet 20. 10. 8. 5. 4. 2. 1. Unum autem 2. 4. 5.
8. 10. 20 simul supputata faciunt 50. Qua
dragenarius autem est numerus penitencie et laboris. Qua
draginta diebus ieiunavit moyses ut legem
domini mereretur accipere. Per 40 annos per
venerunt filii israel ad terram promissionis.
40 diebus ieiunavit helias et post 40
dierum ieiunium pervenit ad montem dei oreb.
40 diebus ieiunavit populus et 40 die
purificata fuit beata virgo ad significan
dum quod nullus venit ad 50 in quo
datur spiritus remissionis sanctificacionis pacis
et quietis nisi per 40 laborum et peniten
cie. Nullus enim venit ad gloriam nisi

p penitentia nullus ad quiete nisi p
labore nullus ad pmia nisi per vir
tutu exercitia. Et in huius designatioem
xpus no dedit spm scm in plenitudi
ne nisi post ascensione sicut d. ioh.
Nondu erat spus datus quia
nondu erat ihus glorificatus. .x.
die ascendit. .x. die misit spm scm
qui ad pfecta remissione peccatoru
et sublimia pmiar no pueniunt nisi
p labores penitentie et exercitia vir
tutu. Sed dicitur q qui datus fuit spi
ritus scus factus est repente de celo
sonus tamq advenientis spus vehemen
tis et apparuerut illis dispertite lin
gue tamq ignis. Ubi notandu q
quatuor modis pctm comittitur. ex ma
litia delibrante concupiscentia passio
nate, ignorancia excusante negli
gentia dormitante. Ideo in hijs quatuor
verbis p ordine denotantur. scilicet sive
primus terrens audacia malicie fuit
e repente. Ventus extinguens flama
luxurie sps vehemens. afflatus tol
lens umbra ignorancie dispertite lingue.
Estus pellens mola ignavie tamq
ignis. Circa pmu nota q strepitus
sive sonus discipulis fuit pmutans
in amore sed malivolis inducens in
timore et terrore. Unde gregorius in
omelia quo ad pmu. Hodie spus sanc
tus repentino sonitu sup discipulos
venit mentes qz carnales in sui amo
rem pmutavit. et ideo apli isto so
no excitati exclamare ceperunt. quia
in omne terra exivit sonus eoz. Fi
gura exodi .xo. Cum exclamaverunt
filii aaron et tubis ductilibus sonu
erunt. et audita fecerunt voce magna
in memoriam cora dno. Et sequitur
In domo magna factus e sonus. Ubi
dicit glosa nota filii aaron apli domus

magna ecclia sonus pdicatio sana. Et
sonus iste terruit audacia malicie. Unde
ps. Sonuerut et turbate sut aque
eoz conturbati sut motes in fortitudi
ne eius. Glosa. In fortitudine spus
sci conturbati sut potentes qui p mo
tes intelliguntur et conturbati sut popu
li seculi qui p aquas exprimuntur. Unde
gregorius moralium .xo. ie sup illo vbo iob.
.xv. Sonitus terroris semp in auribz
eius apud semetipsm in labore timo
ris deficit qui securitatis socia viam
veritatis reliquit. talis audiet audici
one in terrore vocis eius et sonu de
ore illius pcedente. Ita vero dei in
terrore fit dum districtum iudicium peccato
ri intonat. Sed tunc sonus de ore
illius pcedit. cu filius qui e os pa
tris una cu patre spm scm inspi
rat. Secundo scdm spus vehementis
qz vehementer eos timore filiali ad
mullavit sub deo ut si pseveraverint
ne eis adimeretur eternum. Richardus
inus vehemens fuit qz mente ab om
ni amore eradicans fortiter ipam
vehebat ad spuales ardores. Unde et
vehemens dicitur ysidoru qui mente vehens.
Ideo dicitur in ps. In spu vehementi con
teres naves tharsis. Unde gregorius in mo
ralibz libro 4o c. 34o ait. Spus scs
dicitur vehemens et lenis qz notitia sua
quantum cognosci utrumqz valeat nris
sensibz tepenit. Vehemens qz quantu
libet hac tepveret adventu tame suo
infirmitatis nre cecitate illuminando p
turbat illustratione enim sua nos leniter
tangit. sed inopia nram innuit ostu
tit. Hec ille. Sed quit idem omelia 20a.
Aliquid spm scm hz is cuius mente
odia dissipat elatio inflat. ira usqz
ad dissione mentis exaspat. avaricia
cruciat. luxuria enervat. Pensate q

spiritus sanctus. Profecto ille qui fecit amicos
et inimicos diligi, terrena despici, pro
celestibus estuari, carnem pro vicia con
teri, mentem a concupiscentiis refrena
ri. Hec Gregorius. ¶ Circa 3m scilicet dispe
ritas linguarum sicut dicit Augustinus ad Vo
lusianum. Impleti apostoli spiritu sancto loquuntur
repente linguis omnium gencium, arguunt si
deliter errores, predicant veritatem salu
berrimam, exhortantur ad penitenciam pre
terite culpabilis vite, indulgenciam de
divina gratia pollicentur. Predicacionem veri
tatis vere quod religionis signa congruencia
et miracula consequuntur. Excitatur adversus
eos seva infidelitas, tolerant predicta, spe
rant promissa, docent precepta, inimo exigui
pro mundum disseminantur, populos mirabili
facilitate convertunt, inter inimicos augen
tur, persecucionibus crescunt, ex expertissimis vo
abiectissimis ex paucissimis illuminantur,
nobilitantur et multiplicantur. in 16. In
genuis loquentur novis. ¶ Circa quartum
scilicet ignem, 3m Gregorius super eze. Ignis
nomine spiritus sanctus significari solet. Ignis
iste ardere dicitur quia foris apparentibus lin
guis igneis intus facta sunt corda fla
mantia, quia dum deum in ignis visione sus
cipiunt, per amorem suaviter arserunt. Ad
venit igitur ignis divinus non comburens
sed illuminans et tribuit eis carismatum
dona prout captat eciam cuius proprietas
fuit non comburere sed excitare. Paritur
eciam spiritus sanctus subita gracie infusione.
Unde actuum.   Cecidit spiritus sanctus
super omnes qui audiebant verbum dei.
Quod exponens Gregorius in moralibus libro
2o ca.o 3a.o ait. Cadunt ac verbum dei
vel spiritus sanctus in scriptura cadere dicitur
ut comparatus eius adventus exprima
tur. Quod enim ruit vel cadit ad yma re
pente venit. Sentitur autem hic spiritus
advenisse si repente mutatur in virum

alterum dicente scriptura 1 Re. Insiliet
in te spiritus domini et mutaberis in virum
alterum etc. Unde Augustinus in epistola ad Sicim
plicianum. Nemo recte sapit, recte intel
ligit, recto consilio ac fortitudine prin
cipatur, nec scienter pius est vel pie scien
ter, nec timore casto deum timet nisi acce
perit spiritum sapiencie et intellectus, consilii et
fortitudinis, sciencie et pietatis et timoris
dei, nec habet aliquam virtutem veram cum
tate sincera, continenciam religiosam nisi
per spiritum virtutis et caritatis, non quia tot
sunt spiritus sed quia omnia operatur unus at
que idem spiritus dividens propria unicuique
prout vult. ¶ Circa videamus principaliter
de modo huius apparicionis. Circa quod no
tandum quod spiritus sanctus apparuit et appa
ruit apostolis in flatu inspirante, in lingua
eloquente, in igne cauderente. ¶ Primo
in flatu inspirante Ioh. 20. Insufflavit
et dixit eis accipite spiritum sanctum. Et
notandum quod flatus naturaliter habet tria facere:
spirare respirare suspirare. Et ideo spiritus
qui sanctus datus est in specie flatus, quo
facit ista tria facere. Facit enim hominem aspira
re per compassionem, respirare per contricio
nem, suspirare per devocionem. Ideo iste spiritus
bus inspirat et conservat vitam spi
ritualem sicut flatus vitam corporalem et
naturalem. ¶ Secundo datur in lingua eloque
te sicut dicitur actuum 2o. Apparuerunt illis
dispertite lingue tamquam ignis. Ubi notandum
duo sunt officia lingue scilicet ambo gu
stare et verbum formare. Dicit enim Gregorius
quod lingua congruit ad duo opera, nam facit
cet ad gustum et loquelam. In signum
huius apparuit in linguis quia spiritus
sanctus quem replet gustare facit abun
dancia omnia precepta divina, omnia
iusticiam divina consilia. quia ut dicit a
postolus 1 ad Cor. 2o spiritus omnia scrutatur etiam
profunda dei. Facit eciam spiritus sanctus li

gra qua replet formare diua verbu
et ydiomata diuisa diuine laudis qui
loquebantur variis linguis apli actuu 2º.
Et no q xv. ydiomata narrant in actibus
quibus apli loquebantur post receptionem
spus sancti scilz parthi medi elamite etc.
In quibus ostenditur q lingua spualis spu sco
plena debet solu loqui xv. ydiomata qr
oia verba uel esse dent ad obseruandu x
precepta decalogi uel ad designandu premi
a celi q sunt septe dotes · s · qtuor corporis
glosi et tres spus beati ¶ Tercio appuit
in specie ardente ut notatur in actibus. Sicut aute
qr ignis lucet ardet viget · sic spiritus
scus lucet illustrando cognitionem ardet
inflamando affectione viget producen
do operacoem. De primo ait iob 32º. Ut
video spus e in hoibus et inspiratio oi
potentis dat intelligentia. De 2º dicit lu
ce 12º. Ignem veni mittere in terra, ide in
terrena mente et qd volo nisi ut ardeat. id
e ut de terrea fiat celica et quodammo
immutetur a sua na virtute huius ignis si
cut ignis illa q attingit commutat in sua
naturam. De 3º ait saluator iohis 20. Spus
qde promptus est caro aut infirma qr spi
ritus promptus ad operacoem bona qa am
gorem. Amor dei nunqm est ociosus opatur
enim magna si e si aut opari renuit amor
no est. Et aplus ad cor. xii. Hec oia
opatur vnus atq ide spus diuidens singu
lis put vult. ¶ Quinto principaliter vide
debemus huius spus operacois effectum. Ef
fectus aut huiusmoi spus est ad modum ef
fectus spus creati in hoc cuius sunt 4or opa
coes scilz viuere corporaliter cognoscere sen
sibiliter moueri localiter roborare firmiter.
Similiter spus increatus infusus z immissus aie
qr dm e in aia facit spualiter viuere p
gram iustificatiua subtiliter cognoscere p
gram illuminatiua viriliter agere p gram
cooperatiua stabiliter stare p gram confir

matiua. ¶ Primo g spus increatus ad
modum spus creati facit aiam spualiter
viuere p gram iustificatiua. Spus eni est
q iustificat aiam a peccato qd est mors
aie iacobi 1º. Peccatum cu consumatum fuit
generat mortem. Et bernardus in quodam sermo
ne. Si cunctis desideriis distrahor si
illis qd absit consentio quotiens possum mor
tuus sum et siquidem consequenter sepelien
dus in infernum. Sed spus scs sua presencia
hanc mortem expellit aiam iustificando
p gram z purgando. Cu eni spus crea
tus tante pfectois sit ut sua presencia corpus
viuificet et mortem seu nullatenus co
paciatur multomagis spus scs cu sit in
finite pfectois dat aie vitam pfectam et
omnem mortem peccati expellit. Vnde qd di
cit saluator ioh 6º. Spus e qui viui
ficat caro aut no prodest quicqm. Qd figu
ratur in eze. 37º. Hec dicit dns a 4or
ventis veni spus et insuffla sup interfec
tos istos et reuiuiscant. P hos eni interfec
tos q ibi ossa arida nominantur recte possunt
intelligi peccatores q qui ossa mortua ha
bent in se frigiditate p algorem accidie
rigiditatem p tumorem supbie incuruata
te p flexionem fatuitatis ariditate p ar
dorem cupiditatis. Isti sunt 4or venti in
mari magno dan 7º ex quibus consurgit
qtuor bestie i. qtuor appetitus bestiales
scilz vrsus accidie leena supbie pardus
fallacie belua dissilis auaricie de qua
dicitur q erat terribilis et fortis dentes hns
ferreos comedens atq comminuens reliqua pedi
bus conculcans. Hec e auaricia q totu mu
dum sibi subiecit qr a maiori vsq ad mi
norem oms auaricie student. Has bestias
pellit spus scus a qtuor ventis veniens
ide a qtuor donis. Spus eni sapie expel
lit algorem accidie. Spus timoris expel
lit tumorem supbie. Spiritus consilij ex
pellit fictam sanctitate. Spus pietatis

expellit auidã cupiditatẽ. Algorem
et accidie expellit spũs scũs p donũ
sapiẽ idest caritatis. Sapiã enĩ est do
nũ quo nobis oĩa sapiũt quãtũcũq; dif
ficilia ppt deũ. De quo theõius in eplã
Nichil aut amãtibz durũ nullus diffi
cilis labor amem⁹ et nos xpm̃ et facile
videbit᷑ omẽ difficile. Spũs autẽ timo
ris expellit omnẽ supbiã eccĩ. 1°. Timor
dnĩ expellit pctm̃ scilicet supbie que
iõ dicit᷑ absolute pctm̃ qz ut dr̃ thobie
4°. in ipã iniciũ sũpsit oĩs pdicõ. Spi
ritus cõsilij cõcludit ypocrisim. Pru
dẽcia enĩ que ẽ virtus cõsiliatã ẽ ver
sa iñ agibiliũ et ideo docet hoĩẽ quid
ẽ boniũ faciendũ qz nõ ppt vanitatẽ
mũdi sed solũ pp̃ter deũ. Secundũ
enĩ consiliũ prudẽtie de duobz bõis
melius ẽ eligendũ de quo ypocrite
cõtrariũ faciũt qz potius eligũt hono
rẽ p̃pciũ q̃ diuinũ. Spũs võ pieta
tis expellit auariciã pietas enĩ ex
cõpassiõe sua p̃ximo indigẽti pie dis
tribuit q̃ auaricia crudeliter retinz.
Hijs pulsis pctis mortiferis p q̃tuor
ventos donoꝝ aĩa reuiuiscit. eze. 37°.
Hec dicit dñs de ossibz hĩis. Ecce ego
introducã in vos spm̃ et viuetis. ¶ Ter
tiũdo spũs scũs facit subtiliter cognos
cẽ p grãm illuïatiuã. Ipse enĩ est qui
dat nobis noticiã veritatis ioh. 16°. Cũ
autẽ venerit ille spiritus veritatis
docebit vos omnẽ veritatẽ. Ratio au
tẽ quia si spũs creat⁹ cõiunctus corpi
dat sibi vitã necessario scdm aristoti
lem 2° de aĩa dat etiã aliquã noti
ciã sensitiuã multomagis spũs scũs
existens in aĩa et dãs vitã spiritua
lẽ dabit etiã noticiã necessariã ad
salutẽ. Et ideo dicit᷑ sapiẽ 9°. Spi
ritũ tuũ boniũ dedisti eis scilicet a
pl̃is et fidelibz qui docent eos. Docu
it enĩ spũs scũs aplõs quadruplicẽ sciẽ
ciam scilicz linguaꝝ scripturaꝝ creda
doꝝ docendoꝝ sicut patet actuũ 2°.
Hic ergo ẽ gratios⁹ doctor quẽ xpũs
discipulis pmiserat ioh. 14°. dicens. Pa
clit⁹ autẽ spũs scũs sanct⁹ quẽ mittet
pr̃ in nõe meo ille vos docebit omnia
q̃cũq; dixero vobis ymo oĩs doctrina
absq; istius auctoritate nichil valet dic
te gregorio. Nisi ... intus sit spũs
q̃ doceat lingua pdicantis exterius inanis
laborat. Et idẽ in omẽ. O qualis est
iste artifex spũs nulla ad discendũ mo
ra agit᷑ in omẽ qd voluit mox ut te
tigerit mentẽ docet. solũ qz tetigisse est
docuisse nã hũanũ cor subito illustrat
et imutat. Hec ille. ¶ Quarto spũs scũs
dat motũ. Videm⁹ enĩ ad sensũ q̃ quã
diu sps est pñs corpi pt quilibz se mo
uere egresso võ spũ corpus p se mo
ueri nõ potest. Sic spũalit᷑ loquẽdo q̃
diu spũs scũs absens ẽ ab hoĩe p pctm̃
tã diu imobilis est hõ ad boniũ sz p̃n
te spũ scõ in aĩa per grãm faciliter hõ
mouet᷑ ad boniũ. Figura eze. 1°. Quoci
q; ibat spũs illuc ẽcũte spũ et rote pa
riter eleuabant᷑ sequẽtes eũ spũs enĩ
vite erat in rotis. Quoꝝ motũ magis
expresse describens dicit. Cũ eũtibz ibãt
et cũ stantibz stabãt et cũ eleuatis a
terra pariter eleuabant᷑ ꝛ rote sequẽtes
ea scilicz aĩalia q̃tuor quia spũs vite
erat in rotis. Ubi describit eoꝝ motũ
q̃tũ ad quatuor valde magna. Mouet
enĩ spũs scũs eos in quibz habitat
ad obseruanciã pceptoꝝ toleranciã
tormẽtoꝝ pfectionẽ consilioꝝ cõtẽ
placõem diuinoꝝ. Ideo dicit᷑ ibãt
viam mandatoꝝ discurrẽdo stabãt
aduersa sustinẽdo rote que pfectẽ sigñt
cõsilia adimplendo eleuabant᷑ a terra
celestia cõtemplãdo. Ad hec q̃tuor spũs

sps mouet. Vn rette subiungit^a mot9 cu dr. Spus vite erat in rotis ide in viris ad modu rotax volubilibz ad bonu sed intogrue hee qtuor rote q tuor aialia dicut^a sequi qz xpm qua tuor sub quadrata figura imitando se quuntur qa sequuntur eu tamqa hoem dis ciplinatu vitulu imolatu p preptoz obseruancia p tormetoz tollerancia leone roboratu aquila eleuatu ad p ficiendu consilia ad cotemplandu celes tia. Iste sut ptes sedm quas iste rote volubiles a spu mouebatur de quibz bene ibide dicit^a q p qtuor ptes ea ru euntes ibant et no reuertebant^a. cu ambularet. qz cu hec qtuor usqz ad ultimu vite sue cotinuates pmiu vite meruerut accipe. luce 9o. Nemo em mittens manu ad aratru et as piciens retro dignus e regno dei. Qu rto spus scus dat robur patet qz habentes multu de spu. habent mul tu de robore sic spualit spus scus ha bet roborare et fortificare quo ad to lerancia tormetoru ut pdcm est et quo ad resistencia pctoz patet quo ad pmu p gregoriu in omel expone tem illud ps. Verbo dni celi firmati sut et spu oris eius ois virt9 eoru Celoz idest aploz virtus de spu sco supta est qz mundi hui9 ptatibz cont ra no psumerent nisi eos sci spus fortitudo solidasset. Et exemplificans de petro subdit. Ecce petr9 gaudet i verberibz qui ante i verbis timu it et post adventu spus sci vires pri cipu cesus pmit. Hec ille. Quo ad ad secundu patet qz de nro aploru post receptoem spus sci nullus post modu mortaliter ruit licet de nume ro illoz qui receperut spm scm in die pethecost plures corruisse nar

rent^a. ait em iohannes damac9 doctor grecus q 12 heresiarche ex illo nro corruerut de quibz exponit apli ioh vbu dicentis. Ex nobis exierut. sz no erat ex nobis na si fuisset ex no bis pmansissent utiqz nobiscu. Qd qd sit ex hoc satis pbari videt^a ex textu actuu aploz q ille nicholaus vnus ex septe dyaconibz fuit de nro illoz 12 qui in die penthec spiritu scm recepisse narrant^a. cu tame ipse postea a caritate cades actor fuit in pessime heresis de qua i apoc dns ait. Odisti fcta nicholaitaz que ego odi. Hoc aut ideo diuina sapia pmi sit ut oes electi in alioz casu qui vi debant^a sublimes in statu addiscat seruire deo in tiore et exultare ei cu tremore. Et sic semp sacre circum spectois apphendant disciplina nequa do p ira dni de via iusta cadant. Vnde eciam tuc apli licet fuerit ta ta spus sci copiositate firmati ut fa cililer potuerit ome pctm mortale vitare et ecia frequecia venaliu no tu credo eos fore factos ipossibiles ad peccandu. De quo veniali em no est dubiu q plures peccauerut. Gradus ei sancti spus in tanta per fectoe q ab ipsa cadere sit impossi bile et q nullu peccatu possit com mitti solius e dignitatis maiore ut arbitror in hac vita q in illa sancti ficacoe que scta fuit dei mat tanta copia spus sci accepit qntu potest viatrix creatura accipe no vnita deo vnitate psone. Vn nec postea indi guit spm scm recipe licz nouis semp gaudijs frueret^a de bnficijs filioz. Qd at apli no fuerit impossibiles ad ruendu videt^a pbari p illd qd ait apls. Castigo corp9 meu et in

seruitute redigo ne forte cum aliis p
dicauerim ipse reprobus efficiar. Ubi a
it glosa quod est possibile me reprobum fieri
nisi corpus castigauero. Ex quo uidetur
quod confirmacio illa licet tanta firmitate
dederit ut supradictum est quod faciliter pos
sent omne mortale uitare non tamen fu
it impossibile si uoluissent et non debito
regimine occasiones peccatorum cauissent eos
peccare mortaliter nisi forte dicas quod io
non fuit possibile quia deus eos prouide
rat et disposuerat non peccaturos. Ta
lis impossibilitas non remouet possibilita
te contingentie creature. Nec obstat si
dicas quod paulus non recepit spiritum sanctum
in penthecoste quia non minus habuit de spiritu
sancto postea quam ceteri apostoli. Impossibilitas
enim uoluntatis ad peccandum non est status
communiter huius uite. Nec enim non potest uolun
tati inesse nisi eius defectibilitas ab
sorbeatur a gratia quod solo credo fieri in gloria
excepta uirgine gloriosa. Non dubito tamen
quod tanta fuit superhabundans gratia illis quia athle
te et pugnatores mundi quod ualde fuis
sent difficile eos ruere per mortale. Et
si alicui uidetur impossibile nolo dignitati
apostolice derogare. Capitulum xlv. in quo agitur
quomodo ihesus clarificatus est in mundo per spi
ritum sanctum quem dedit apostolis. Ihesus clarifi
catus.

Quia uero spiritus sanctus apostolis omnia que
christus dixerat et fecerat cla
rificando spiritualiter eos intelligere fecit si
cut ipse promiserat dicens suggeret uobis
omnia quecumque dixero uobis ille me clarifi
cabit quia de meo accipiet et annunciabit
uobis. Ideo conueniens non solum in igne sed
in lingua ignea uoluit apparere. Sicut
enim lingua exprimimus quid est interius cor
de conceptum ita spiritus sanctus tamquam istius eterni
uerbi ad fidelium corda uehiculum et expres
sum testimonium manifestauit perfecte ihesum

quem status requirebat apostolorum. Unde principa
lis intencio spiritus sancti est manifestare in cor
dibus nostris excellentias dei in se et in as
sumpta natura ac per hoc nobis ostendere quantum
nos amauit filius dei qui talia dignatus
est pro nobis facere. Sicut enim nichil simile
in esse gratie nisi in christo ihesu ita nichil a
mundo in nobis incedit nisi nos nouos uo
lumus facere. Et ut hoc esse possimus christi procu
ratia nobis reuelat quanto nos amore di
lexerit quem specialissime et dilectissime omnia
fecerit quanta transformacione nos sibi uni
uit ita ut faciat nos experimento apostoli
illius sentire. Uiuo ego iam non ego uiuit
uero in me christus. Tale autem testimonium
dat spiritus sanctus de christo meo quem plene
illuminat ut aperte cognoscat quod omnis creatura
in tam celica quam terrena perfecte cognoscat
quod a deo facta est ad fruendum sua diui
nitate et ad honorandum hominem quem assump
tum et ut sit in unitate persone. Unde assumpta natura sub
limius ihesu uidetur esse principalissima
opus a deo inuentum inter omnia que ponuntur
In cuius perfecione diuinitatis humana reparacionem
et ruine angelice restauracionem per ipsum
ihesum honorem incedit et uniuerse creature me
liorauit statum et consummauit appetitum. Cum
nichil deus possit creature plus facere quam
ipsam sibi unire unitate persone. Non enim
melius est deus magis diligit et quod ma
ius bonum est deus magis intendit. Cum ergo
natura assumpta sit melior omni creato et ma
ius bonum magis eam deus intendit. Primo
in ipsa quo ad aliquid omnem creaturam bonum
intendit cum per ipsum omnia meliorauit.
Et ideo non inmerito dixerim quod omnia creatura
ordinauit deus ad honorem illius humanita
tis assumpte post illum ordinem quem eius
incedit gloria diuinitatis sue. Et quia
hanc excellentiam christi ihesu nec ipsi a
postoli ante aduentum spiritus sancti non
recognoscebant plene nec actus sue dis

natiue clemetie eis ostsos in decausu vi
te ihu nouerit ponderare ideo spus ad
uenies diuina eis ponderanda mirau.
Propter qd sicut ignis congregatis lignis
in magnu aceruu qui superueit oia in
cendit et inflamat et finalit mutat
et qi inuisibilit annullat sic spus scus i
aplis fecit p oia acta et dca xpi ihesu
tanqua ligna congregata in eorum cordibus
sicut spuali mo fecit clarescere et ardere
et ondit ex inmensurabili xpi amore p
cede quo qi p nob totus fuit inmersus
in sua humiliacone pfunda. Et sic aplos ad
nichilauit i se ut eos in xpm totalit trans
formaret. Pn hodie pie potuit dice qui
libet aplorum. Et si xpm usq nunc cognouim
ne nouimus sed nunc iam no nouim. Sic g
vides quo lingua spus sci aplis xpm
ihm pdicauit de nouo. Et ideo sic xpo
imbutos xpi lingua ignea fecit qua ig
nita xpi verba et fca pferret et audi
encium metes aduerteret. et nichil sibi at
tribuentes sciret q no ipsi sunt qui lo
quuntur sed spus patris eorum qui et in
eis loquitur et in audiencium cordibus opa
tur. Vides g quo spus scus concordat
cu xpo in humilitatis doctrina. Nullus
eni potest plene humiliari ni qui p sac
tu spm cognoscit inmensitate dei tam
in se qm in hiis q p nobis fecit et nichi
litate sua in suis opsis qm eciam in conti
nue resistendo suis in nobis effectibus q
nosis. Et in hoc clarificatur ihus et nos
clarificamur qr ipse e omne bonum nrm
qui nobis oia bene facit cui et nos
continue resistimus impie du sumus in hac
viciosa carne quantumcumq videamur vir
tutibus plem et aliorum respcu in eius
gra consumati pmo qui maior est
in gracia maiore se sentit ex se esse
i hac resistencia voluntatis sue. Explo
rando igit claritate glie xpi possum

videre q virtus xpi q abscondita vide
batur in cruce clarificata est i inferno
du ipm expoliauit. Clarificata e in
sepulchro du gloriose surrexit. Clari
ficata e in mundo du discipulorum me
tes i fide resurrectionis firmauit. Cla
rificata e in celo du coram oculis eorum
contuentibus sctis et iubilantibus angelis
pariter ascendit. Clarificata e in dex
tere pris consessu du inde habundan
t et visibiliter spm scm misit qui ip
sorum aplorum corda illustrauit. inflama
uit et transformauit in xpm et ipsorum
ori dedit efficacissimum verbu ad con
uertendu mundu cuius hodie pmisit sig
nu du ad potir pdicacoem tota im
lia sua conmisit actum g. Ca^m xlvi

i quo agit qm ihesus diuinis inspira
coes inspirat et de sacramentis ecclie
Ihus spiritus afflatus.

Sicut aut tunc i primitiua
eccia dabat spus scus in
sibilibus signis pdicantibus
aplis ceterisq discipulis sic usq in
fine mundi benedcs ihesus eundem spi
ritu scm membris suis inspirare no
desinit scdm illam mensuram qua istos
du viuer in sui amoris et doloris por
tauit merito et nunc in sue fruicois
gaudio portat i illo beatitudinis regno.
Totus eni istiuimus spus sci in nob ad
hoc solu est ut i nobis fiat de nobis
qd xpus fecit de nobis in se. Nichil
eni sumus nisi in eo et ideo nullus pt
ner debet inmune spus sci afflatus si
ne offensa illius insufflantis spos qr ex
hoc maliciosa mens nra que semp p
prio bono resistit nimme volt illam
mensura qua xpus sibi meruit i se et
in nob formare disposuit. Ret debet
mens nra ipsa qm a spu sco volt du
ci ad pfectionis fastigia excusare se

sub silitudine alioꝝ dicendo sufficiat
michi face qd talis facit vl qd fa
cit ceteri in coi. Circa sicut in situ
corporis ꝓpriu locu habet qdlibet mebꝝ
et speale officiu ad qd influit spus
unificatis nr̄e. sic in xp̄o ihesu cui9
nos sum9 corpus et mebra. spus scs
influit cuilibꝫ mebro electo illa opa
ri et face q̄ ꝯgruunt illi statui spua
lis mensure in q̄ xp̄s ihs illu in se
locauit ꝯ merito sue vite passibilis
ꝫ locatur9 est i glā diuitatis. In hoc
g° stat nr̄a pfcō ut nō contristem9
spm̄ scm̄ dei sibi resistendo inspiracoi
bꝫ suis quibꝫ se nobis dignatur in
serere. Sꝫ semp sim9 obedientes mor
tificati i nobis et solo eius ductu
mobiles ad oē bonū pfectū. Ad ha
bendū at discrecōem in istis ispira
cōibꝫ que ē om̄i virtutū auriga de
bes scire q qꝛ limpide flame inspi
racōm diuinaꝝ dū sum9 in tenebris
ꝫ vmbra mortis nō ad plenu illumi
nat nocte nr̄am horrendā. ideo sepe
nobis venit dubitacō ne ispiracō sit
decepcō ꝑ illius hostis astucias qui
se trāsfigurat in angelū lucis. Ad
cui9 fugiendas decipulas debes nōre
q influxus grē q̄ramificat in habi
tu donoꝝ virtutū et btitudinū sicut
inf patebit ipellit nos ad mltipli
cē actū. scilicet intriseci qui mente p
ficit et extriseci q̄ p opus se ondit.
Actus iterioꝝ ē quo virtutes i ꝯ̄us agit
i aīa sicut caritas eā iflāmat ad ple
ne diligendū deū et ꝓximū. Humili
tas ad reputādū se vilissimū et omi
bono indignū. Tempancia ad refrenā
dū aīm ne delectet carnalit in ali
quo bono creato. Fortitudo ut nllā ad
uersitate vacillet vl moueat a bono.
Prudencia ut scꝫ de ꝓximo ꝑut debet

estimet bonū et discrete de om̄i extri
seco formet iudiciū. Justicia ut scꝫ si
bi deo et ꝓximo itendat reddē ple
ne qd debet. In istis raro vl nūqꝫ pt
esse decepcō. nec ad ista i te formidā
eciā si posset se vellet diabolus imisce
re. qꝛ q̄nto plus ista crescūt tanto pfor
tius spus scs inhabitat mētē. Et si in
istis ad spm̄ scm̄ nō esset rebellio ipē
plene dirigēt ut in extrisecis actibꝫ
nō esset decepcō. Exteriores at actus
sūt ut ubi grā caritas ad deū iubilacō
vocalis stridor clamoris et alia sigā cor
pis. Ad ꝓximū elemosina obsequiū in
infirmitate et necitate ꝫ silia. Humilita
tis act9 extriseci sūt humiliter induere
extrisecos hoīes visibilit fugē actus
vilitatis face et p exterioꝛa sigā omibꝫ
se sbditū reddē ꝫ silia. Tepancia vō
actus extrinseci sūt ieiunia diuina et
pauca vestimēta ꝫ silia. Fortitudis vō
dura ꝫ ardua q̄ueqꝫ assumē piculis se
opponē et i defendendo vitatē con
stanciā ptendē. Prudēcie vō actus
st discrete loqui oīa facē cū cura q̄ ali
oꝝ ꝫ t9 q ad te spectat debita circūsta
cia exquare. Justicie vō similit sūt ac
t9 respcū tui sicut dign9 es de omibꝫ
tibi cōfusionē reddē et penam talem
facē q possis ad īnocenciā reformari.
Respectu ꝓximi zelus ꝫ eqtas iudicij
i malis. Liberalitas et retribucō in
bōis. Respectu dei sicut sūt signa la
tirie et cultus dei i diuinis officiis ꝫ ge
nuflexioībꝫ et actibꝫ corꝑalis oronis.
Omibꝫ istis isidiat angelus sathane
et sepe p extessū ꝫ sepi9 p remissio
nē indiscretā parat ruinā que nūqꝫ
eis eueniret. nisi qꝛ maligna rebellio
ꝑterue mētis ipsoꝝ qua rebellat spi
ritui scō in iterioribꝫ actibꝫ in quibꝫ ple
na consistit pfcō et in quibꝫ nō ca

dit excessus de loco meruit eos reli
qui decepcoi sathane i exterioribz t
ut i districcoe deficiat uel ut ex tepi
ditate dimittat. ul ex leuitate in ocu
lis hom vane glie mercede recipiat et
ad dura exmoz sepe iudicia dilaba
tur. Et hoc eis etia accidit qz studet
pfcoi vtutu quo ad exteriores act9 se
pe neglectis interioribz pfcoibz me
tis. In illis g° dixi qp nullo mo e di
uine inspiracoi resistendu s3 sine timo
re sequeda est quia semp ducit ad
optimu. Attende at qp flatus istius
benedicti spus aiam rectificat p septe
nariu virtutu vincendo septenariu
vicioz. Sed qz vicia etia ia succube
ta adhuc flant in aia sinthomata
exalacionu et relinacionu ad ea ex
quibz aia ipugnat et impedit ne si
ne sine difficultate posset opari vir
tutu excercicia io septenariu donoz
dat ad expediendu potecias men
tis ad agendu actus vtutu et ad ex
tinguedu illa mala sinthomata vi
cioz. Et ut tibi aliqntulu clareat
scias qp isto mo obliquitates vicioz re
pellit ut tioz reliquias supbie pie
tas reliqas inuidie. Qui ei pie ad
xomu officit no inuidet ei. Scie
cia reliquias ire. Ira e em qi que
da insania. Fortitudo reliquias acci
die q mente reddit ad boni inualida
et pigra. Consiliu reliquias auaricie.
Consiliu em disponit ad spus paup
tate. Intellcs reliqas gule q mente
facit brutale. Sapia reliqas luxurie
qz gustato spu desipit ois caro. Ist°
em septenariu donoz expedit vires
naturales ad actus sibi coformes. Pas
sibilis ei impediri pt ne in actus
tendat vtutu ta p pspera qm per
adusa. Expedit in psperis p timo

re in adusis p fortitudine. Concu
piscibilis ipediri pt p diuicem ad
xomu et p fastidiu ad deu. Expe
dit ergo ad xomu p pietate in
ipm ad deu p sapie suauissimi gus
tu. Rationabilis vo indiget expediri
in veritatis speculacoe electione et
execucoe. P domi intellcs expedit
ad veru speculandu. P domi consilij
ad domi eligendu. P domi scie ad
rce exequendu. Per domi em scie
conuisam in medio nacois pue et
puerse. Iteru istud septenariu vir
tutu actus et officia qo sntis sequit
ad pmissa. Ra timor expedit ad
tpanciam. Timor em carnes configit
pietas vero ad vera iusticia ne in
crudelitate degeneret. Sciecia ad pru
dencia ne deuiet in astucia wlpina.
Fortitudo domi ad fortitudine vir
tutu seu paciencia ut no tm portet
p paciencia que e virtus s3 benig
na sit ad hostes p fortitudine que
est domi. Consiliu ad spem. Du em
cosiliu ad alta vtutu mente euehit
merito spe erigit. Intellcs ad fide
qz multa firmitate fides accipit ex
dono itellcs du credita sibi lucescit
p itellectus domi. Sapia ad carita
te. Qm sicut caritas est mr et csum
macio vtutu sic sapia omi donoz
ut merito sapia possit dici. Venerit
m oia bona pariter cu illa. Itez is
tud septenariu donoz multu expe
dit ad xpi passione strenue imita
da. Sicut ei ad paciendu mouit
xpm patria voluntas virtutu stren
uitas et huana mitas sic et in
hijs debem9 ee cu xpo conformes.
Diuina quide voluntas mouet ut
cognita p intellcm ut amata per
sapiam ut in reuerencia habita p ti

morem. Humana at nātitas monet. si cognoscat p sciencia si ad oā mise rindū p pietute aīm9 moueat. Vir tutū strennuitas mouet ut pruda ī eligendo p cōsiliū ut vigorosa in pse qndo z psistendo et pseuerādo p forti tudine. Item istud septenariū expedit īpedimēta vite actiue et fatastica re pellit impedimēta ɔteplacoīs volatū. Non solū aut iste spūs scūs spirat fla tus virtutū in īsipientibz vicia vinc̄e p vtutes et ī pficientibus et agentibz expedire p dona emināta exteri9 s3 eci am spirat btitudinis pfcos habit9 in hiis q̄ culmē pfcoīs attingūt qui eciā gustāt suauissīe fructus spūs et p q̄n q3 spūales sensus boni illū expiunt delectabilissiā sentimēta. Habitus autē btitudinū eminat pfcoīs magr̄ ihūs p fectione doces in mōte. Et sūt septē scilz paupertas spūs mititas luct9 esu ries iusticie misericordia mundicia cor dis et pax. Dicūtur āt isti habitus btitudīs qz mentē ad tantā pfcionē adducūt ut ɔiungāt ea suo fini ihe su q̄ntū est possibile in pegrino deur su. Dā eni sic sinchomata viciorz si ne īficientes reliquias tā alta pfectio ne ɔtendit ut pfectissiā delectacōne ferat in oēs illos actus q̄ pfte confi gurat amatū. Et in hoc vita semp eligat p summa btitudine sua pp̄ter q̄d ex hiis q̄ pfectione integrāt. et ex hiis q̄ pfectione disponūt istaz btitudinū sufficiencia declarat et ordo. Ad inte gritatis eni pfcionē requirit̄ ītiō pfectus recessus a malo et mali occa sionibz pfcs pcessus in bono z pfcus status in optimo. Malū āt omē aut pcedit ex timore supbie aut ex ritu ore malicie aut ex languore ɔcupis centie ideo ad pfte elongandū ab hō

tripliā gñe mali sūt tres nāe btitu dines q̄ delitiose fruūtur oppositis bo nis. Paupertas eni spūs elongat a ma lo timoris initatis a malo racoris luctus a malo libidīs z languore con cupie qz vo pfcus pcessus in bono at tendit̄ scdm diuinā imitacoem et vni uerse vie dni mīa et veritas. Hinc est q̄ duplex est btitudo scdm has du as vias esurientes iusticie et affcus mīe. Que si recte complent̄ in nob et cab inderliabilit̄ tenem9 pducūt nos ad statū optimū. Et loquor de optimo hui9 vite qd plene cōfirmat̄ optimo pitere. Illud āt optimū est p limpi dā cognicoem veri et trāquillā affec tione boni qd fit p mundiciā cordis q̄ ducit ad deū videndū et p pacem mētis q̄ pfte adoptat in filiū. Cū āt attendunt̄ disposicoēs preambule ista z btitudinū poteris videre quo red dūt hoēm pfectū. Disposicoēs eni p me sūt dona supius ināta. Timor eni facit recede a malo et a mali occa sione. Et qz radix om̄i malorz est cu piditas ideo timor dispoit ad spūm pauptatis in q̄ simul humilitas īngit̄ et paupertas ut sit elongat̄ vir per fectus a fonte oīs culpe scilz supbia z cupiditate. Et hinc est q̄ paupertas spūs est fundamentū totius euangeli ci status. Vn p̄mo hoc fudamentū re ne debet q̄ wlt ad pfcoīs culmē ve nire zm consiliū xpi mt̄ 3°. Si vis p fectus esse vade et vende oīa que habes et da pauperibz. Ecce pfecta paupertas que nichil prsus sibi reti net. Et sequere me. Ecce pfunda humilitas que facit ut ho abnegando seipsū tollat cruce suā et sequatur xpm qui ē totius pfectoīs principalis simū fundamentū. Disponit ergo

timor sicut videt ad spm paupertatis
pietas ad mititatē. Nam qui pie ad
aliquē afficit nec illu irritat n. ir-
ritat ab illo. Sciā disponit ad luctu
qm sciam cognoscim⁹ nos a statu bti
tudīs relegatos in lacu miserie et lu
to fecis. Fortitudo disponit ad esuriem
iusticie. Ut at intelligas qd sit ista
esuries iusticie scias q esuries iusticie
e desideriū in te z in pximū omne
abicē defectū et omē esse debitū bo
nū ut pfecte merearis iustus inueni
ri corā iudice equitatis. Et cu hac iust
ticia q in omibz rectificat aiam sic ho
mo firmat cu est dispositus p forti
tudīs donū q sic se tenet auide in ea
ut malit vita puari q a iusticia se
parari qd in martyrū morte refulsit.
Consiliū disponit ad miam Nichil ei
deus magis consulit in scptura q̄ facē
miam quā sup oia reputat holocaustū.
Intellctus disponit ad cordis mūdicia
nā speculaco veritatis mūdat cor nos
trū ab omibz fantasiis. Sapia dispo
nit ad pacē nā sapia iungit nos su
mo bō et bono in quo e finis et trā
qllitas tocius nri rōnalis appetitus
qua pace adepta nrā sequit sup
habūdās delcāco spūalis que i duo
denario fructuū spūs continet ad
īsinuandū suphabūdācia delcāconū.
Est eīn duodenarius nūs habun
dās in quo insinuat spūaliū caris
matū habundācia quibz fruit et de
lectatur aīa scā ad statū aplitū subli
mata q ad designandū hāc pfectione
z alias nobis icognitas in ipis fuis
se aplis in hoc facto mōo e coz cet⁹
elcīs. Deinde at hō reddit disposi
tus z pdone⁹ ad aspectus et amplexo
us sposi et sponse q fieri hūt ieffabi
lit. zm sentimeta qui sensuū spūa
liu in quibz videt xpi sponsi sūma
pulchritudo sub rōe splendoris. Au
dit armonia sub rōe verbi ipe eni
e splendor pñe glorie et verbū p
cedēs at pna mete. Gustat sūma
dulcedo sub rōne sapie cōphendētis
utrūqz verbū scilz splendore. Est
eī ipse dilcs ihūs sapia pris et in
ipo omēs thesauri pñe sapie conti
nent quos spōsa sapidissīe gustat.
Odorat etiā sponsa sūma fragrāci
ā in bono ihu sub rōe vbi inspirati i
corde ut dicat. Veni auster pfla or
tū meū et fluant aromata illius. As
tringit at spōsa suauissio attactu ip
sū ihm sub rōe uerbi incārti int nos
corpalit habitātis z reddētis se nob
palpabile osculabile et aplexabilem
p ardētissimā caritatē que mētē nos
trā p extaticū raptū trāsire facit ex
hoc mūdo ad prēm. Ex hiis dictis
maifeste colligit q habitus virtutū pst
tant exercitiū pncipalit incipiē
tibz. et ad opa disponūt actiue. Ha
bitus vō donoz viā expediūt pfi
cientibz et ad ociū cōtemplatīe dispo
nūt. Habitus vō btitudinū pfectis
conueniūt z vtrīsqz vite pfcione conclu
dūt. Fruct⁹ vō spūs quos apls enu
merat. gal. v. scilz gaudiū caritas pax
paciā bōitas benignitas fides ma
nsuetudo modestia continēcia castitas
lōganimitas delcāoēs dicūt conse
quetes opa pfcā. Nā cū eleuat se
ad habitus btitudinū opa opat p
fecta i quibz delcāoēs sētit maxīas
q fruus nōe appellant. Nō solū at il
lis 12. vocabulis q enūat apls s; et mi
tis aliis silibus delcāoēs fructuū se
tiūt qui tn ad hos satis pnt reduci.
Sensus vō spūales dicūt pptoēs ine
tales it veritate contēplanda p ex

prunicta probata. In hiis gradibus insufflacionis spiritualis quibus benedictus Ihesus per spiritum agitat mentem et attrahit consistit scala Iacob cuius cacumine tangit celum et thronus veri Salomonis in quo residet pacificus rex et amorosus in dextera patris sui ut sponsus speciosissimus et desiderabilis totus in quem desiderant angeli prospicere et ad quem aspirat sitis desiderium animarum sicut cervus ad fontes aquarum. ¶ Ut autem thronum istius veri Salomonis scias ascendere distinguo tibi sex gradus quibus paulatim et ordinate procedens post septimum eius dulcibus amplexibus coniungeris. ¶ Primus est suavitas ut scilicet homo vacando et sabbatizando per meditaciones sanctas addiscat gustare quam suavis est dominus. Reliquie enim cogitacionum diem festum agunt tibi quando in meditacione tua exardescit ignis et ex pregustacione amoris dei incipis in corde eius suavitatem sentire. ¶ Secundus gradus aviditas quando scilicet anima incipit circa illam suavitatem assuefieri nascitur in ea tanta esuries ut nichil eam possit reficere nisi eum quem amat perfecte possideat. Et quia non potest in presenti attingere continue ardet et egreditur extra se per amorem extaticum clamans et dicens: Suspendium elegit anima mea, et ideo si inveneritis dilectum nunciate ei quia amore langueo. Et quasi ebria fervore novicio credit eum quasi posse invenire in omni creato. Unde et sepe tales persone multas simplicitates in suis fervoribus operantur. ¶ Tercius gradus est saturitas sive omnium terrenorum fastidiositas que ex ipsa aviditate habet oriri et hoc post multam experienciam. Cum enim vehementissime desiderat deum et probavit quod sepe ipse detrimentum habuit ab illis creaturis quas

sub specie devocionis amaverat omnibus saturatur et fastidiosa incipit omnia fastidire. Unde sicut qui saciatus est cibum similiter potius incurrit nauseam quam refectionem sic in hoc gradu caritatis facit anima circa creaturam. ¶ Quartus gradus est ebrietas que ex saturitate oritur. ¶ Ebrietas in hoc consistit quod qui tanto amore diligit deum ut iam non solum fastidiat creature solacium sed etiam querat et delectetur invenire contrarium et tormentum pro solacio reputans omnem penam et flagellum solacium ut consignetur similitudini mortis eius quem diligit anima sua. ¶ Quintus est securitas que oritur ex ebrietate. Ex hoc enim quod anima fervet et desiderat omnia mala invenire pro conformitate amati sequitur ut iam mittat foras timorem et tantam concipiat spem de adiutorio dei et associacione dilecti ut nullo modo ab eo se estimet posse separari. Unde et secure cum apostolo dicit: Quis nos separabit a caritate Christi. ¶ Sextus gradus est vera et plena tranquillitas in qua est tanta pax et requies ut anima sit quodammodo in silencio et sopore quo dormivit in cena super pectus Ihesu cum dilecto Iohanne. Hoc autem fit quando anima mortua fit deo a se ipsa tota transit in [deum] ut nichil velit nil libeat nisi illud quod de se ipsa voluerit ordinare dilectus. ¶ Ideo nec ei potest turbare mentem quia omnia que ei fiunt vel que circa ipsam fieri permittit accipit sicut suavissimum cibum. In hoc gradu anima complevit verbum apostoli Petri: Omnem inquit sollicitudinem proicientes in eum quia ipsi cura est de nobis. Ista sentit quam bonus est dominus et suavis in omnibus viis suis. Quo autem istud possit intelligi et per quem modum deveniatur ad hoc in septimo capitulo magis patet. In tali itaque mente pax est et status ultimus, ideo ibi requiescit verus Salomon quia in pace factus est locus eius. Et ideo valde

conueniunt isti gradus significantur per illos sex gradus quibus ascendebatur ad thronum salomonis. Et postea dicitur canticorum 3° capitulo quod ascensum fecit purpureum media caritate constrauit quia impossibile est pertingere ad istam tranquillitatem nisi caritas animam totaliter deo reddat et mortuam ut plene subiectam. Et in hoc est summus vie felicissima vita. Debet autem istus insufflationes debet anima sic adeo recognoscere ut se semper illa sentiat impedire. Et ideo nichil habet de suo unde valeat gloriari. Quod ostendit augustinus libro soliloquiorum dicit sic. Cum sint vere pauperes scio domine et confiteor docente te quoniam soli illi qui cognoscunt se pauperes et confitentur tibi paupertatem suam ditabuntur a te quoniam qui se divites estimant tu sunt pauperes a tuis divitiis inveniuntur exclusi. Et ego igitur confiteor tibi paupertatem meam et sit tota gloria tua quoniam tu est bonum. Per me enim domine fateor ut docuisti me nichil aliud sum quam vnum sum vanitas et umbra mortis et abissus quedam tenebrosa et terra canis et vacua que sine benedictione non germinat fructum et non facit nisi confusionem peccati et mortem. Si quid umquam boni habui a te recepi. Quidquid bonum habeo tuum habeo. Si quando steti per te steti. Si quando cecidi per me cecidi. Semper in luto iacuissem nisi tu me erexisses semper cecus fuissem nisi tu me illuminasses. quando cecidi numquam surrexissem nisi tu michi manum porrexisses postquam etiam me erexisti semper cecidissem nisi semper me sustinuisses. semper perissem nisi me gubernasses. Sic semper domine sic semper gratia et misericordia tua preuenit me liberans me a malis omnibus servans a preteritis suscitans et muniens a futuris precidens etiam ante me laqueos peccatorum tollens etiam a me occasiones et nisus quia nisi tu hoc in me fecisses ego omnia peccata mundi fecissem. Nam scio domine quod nullum peccatum est quod umquam fecerit homo quod non posset facere alter homo si desit creator a quo factus est homo. Sed quod non facerem tu fecisti quod abstinere tu iussisti et quod tibi credere tu gratiam infudisti tu namque domine regebas me tu servabas me tibi. Et michi ut adulterium et omne aliud peccatum non committerem temptator defuit. et ut deesset tu fecisti. locus et tempus defuit. et ut deessent tu fecisti affuit temptator non defuit tempus sed ut non consentirem tu me tenuisti. Venit temptator tenebrosus ut est et ut eum conspernerem tu me confortasti. Venit temptator fortis armatus et ut me non vinceret tu eum refrenasti et me roborasti. Venit temptator transfiguratus in angelum lucis et ut me non deciperet tu eum increpasti et ut eum cognoscerem tu me illuminasti. Hec augustinus de verbo ad verbum. Ubi aperte claret quod eius est sententia quod a nobis nichil possumus facere nisi malum sed omnis bona voluntas et bona operatio primo quod plus est et bona cogitatio a deo fit in nobis et nobiscum et omnis fuga omnis mali a deo providetur. Item augustinus super illo verbo psalmi. Manifestatio tuorum sermonum illuminat et intellectum dat parvulis dicit sic. Qui enim sunt parvuli nisi humiles et infimi. Noli ergo superbire noli de tua que nulla est virtute presumere et intelligas quare sit a bono deo homini lex data, que tamen vivificare non posset. Ad hoc enim data est ut de te magnum non faceret parvulum ut te ad faciendam legem viribus de tuo habere non monstraret. ac sic inops indignus et egenus ad gratiam

tiam confugeres et clamares: Miserere mei domine quoniam infirmus sum. Hoc quoque scrutando intellexit hic parvulus qui minimus apostolorum Paulus, id est parvulus, ostendit. Non datam legem que vivificare non possit, sed quia conclusit scriptura omnia sub peccato ut promissio ex fide Ihesu Christi daretur credentibus. Ita domine ita fiat, misericors domine. Impera quod non possit impleri virtute mea, quod imperas nisi per tuam gratiam possit impleri, ut cum homines per vires suas adimplere nequiverint omne os obstruatur et nemo sibi magnus videatur. Sit omnis parvulus et reus fiat omnis mundus tibi, quia non iustificabitur ex lege omnis homo coram te. Per legem enim cognitio peccati, nunc autem sine lege iustitia tua manifestata est, testimonium habens ex prophetis. Hec sunt mirabilia testimonia tua que scrutata est anima parvuli huius, et ideo invenit quia humiliatus est et parvulus factus est. Quis enim facit mandata tua sicut facienda sunt, id est ex fide que per dilectionem operatur, nisi in cuius corde ipsa dilectio per spiritum sanctum infundatur. Quod iste parvulus etiam confitetur dicens: Os meum aperui et attraxi spiritum. Hec Augustinus. Bernardus etiam super Qui habitat etiam apte ostendit quod solum in Christo et in eius merito et non in opere nostro debet esse spes nostra, super illo versu: Quoniam tu es domine spes mea, dicit sic: Quicquid declinandum, quicquid tollerandum, quicquid optandum, tu es domine spes mea. Hec una mihi omnium promissionum causa, hec tota ratio mee expectationis. Pretendat alter meritum, sustinere se iactet pondus diei et estus, ieiunare se bis in sabbato dicat, postremo non esse sicut ceteros homines glorietur. Michi autem adherere deo bonum est, ponere in domino spem meam. Quoniam melior est misericordia [illegible] super vitas, quia

non est speciosa laus in ore peccatoris. Speret in alius alii, forte hic in scientia litterarum, hic in astutia seculi, ille in nobilitate, ille in dignitate, ille in alia qualibet vanitate confidit. Ego propter te domine omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora, quoniam tu es domine spes mea. Speret qui vult in incerto divitiarum, ego nisi a te victum necessaria spero. Primum fides in verbo tuo in quo abieci omnia. Querite autem primum regnum dei et iustitiam eius. Tibi derelictus est pauper et cetera. Et in premia promittitur, per te obtinere sperabo. Si insurgant adversum me prelia, si fremat malignus spiritus, si seviat mundus, si adversus spiritum caro concupiscat, in te ego sperabo domine. Fratres hoc sapere ex fide donum est, nec alius ex sententia dicere potest: Quoniam tu es domine spes mea, nisi cui intus persuasum sit a spiritu ut, quemadmodum monet propheta, iactet cogitatum suum in domino, sciens quoniam nutriendus ab eo sit. Dicit enim et apostolus Petrus: Omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Quod enim si hoc sapimus, certum abiecte omnino spes miserias vanas inutiles et seductorias, et huic uni tam solide tam perfecte spei tota devotione animi toto fervore spiritus inherere. Et quid illi impossibile, si quid illi vel difficile est? Quere aliud in quo speres. Ex verbo omnia potest. Quod facilius dictu? Dictum ne huiusmodi? Dum intelligas nolo, si dereliquerit salvare nos, continuo liberabimur. Si vivificare voluit, vita in voluntate eius est. Si propria largiri etiam licet ei quod vult facere. Sin vero de facilitate non dubitas, sed ipsa est tibi suspecta voluntas, plane et voluntatis testimonia credibilia facta sunt nimis. Maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat

quib' p armis suis. Denique qm in se
sperati desijt illa maiestas q tam
studiose monet in se sperare certe
no dereliquit sperantes in se. Adiu
uabit eos ait et liberabit eos et eru
et eos a peccatoribus et saluos faciet
eos. Quare? Quibus meritis quia spe
rauerunt in eo. Pulcra tamen atque efficax.
atque irrefragabilis. Nimirum hec e
iusticia s3 que ex fide e no ex lege.
De quantacumque inquit tribulatione clamaue
rint ad me exaudiam eos. Secundum multitudinem tri
bulationum earum in multitudine earum conso
lationes eius letificabunt animam tuam dum
modo ad alia no conuertaris dummodo cla
mes ad eum dummodo speres in eum no hu
le aid uel terrenum s3 altissimum ponas
refugium tuum. Quis enim sperauit in eum
et confusus est? Facilius e enim celum et
terram transire quam uerbum eius euacua
ri. Altissimum inquit posuisti refugium
tuum no accedet illuc temptator no
calumpniator ascendet no pessimus ille ac
cusator frustra attinget. Spe illuc su
gramus fratres munitus e locus apta est
nobis urbs refugij simus in eius corpori
bus e. Apta sunt foramina petre patet
desiderio mee dei mei. Aperto prinde
quem illum aie rudet altissimum posu
isti refugium tuum. Reque ei sunt dicit sinces
ta aut tu petro ei in thereno monte fa
cere tabernaculum aut tu maria dei
corpus eum tange velle in terra. Sic plane da
met. Fuge dilecte mi assimulare capree
hinnuloque ceruorum sup montes bethel.
Audiuit ei dicente. Si diligeretis me
gauderetis utique quia vado ad patrem
quia pater maior me e. Audiuit dicente.
Noli me tangere. Et celestis iam no ig
nara consilij clamat cum apostolo. Et si
cognouimus xpm secundum carnem ut iam no no
uimus. Sup montes inquit bethel sup

omne videlicet principatum et potestatem sup
p angelos archangelos cherubim et se
raphim. Reque ei sunt alij montes do
mus dei qd sonat bethel plane in
dextera patris ubi no sit pater maior
eo in dextera altissimi coaltissimum comp
hendere cupistes hec e enim vita et
na fres huc usque h. Et de quoque in ser
mone de septem panibus. Tria igitur con
sidera in quibus tota spes mea consis
tit caritate adoptionis veritate promis
sionis potestate redditionis. Murmuret
iam quantum voluerit cogitatio mea insipi
ens dicens. Quis ei es tu aut quanta e
illa gloria quibus ne meritis hanc obti
nere speras et ego fiducialiter respo
debo. Scio cui credidi et certus sum quia in
caritate nimia adoptauit me quia ve
rax e in promissione quia potens e in ex
hibitione et licet ei facere qd voluit. Hic
e funiculus triplex q difficile rumpitur
que nos a patria nostra in hunc carcere
usque demissum firmiter obsecro teneamus
ut ipse nos subleuet ipse trahat et
pertrahat usque ad conspectum glorie magni
dei q est benedictus in secula. Amen. Hec. Bnar.
Ex hiis verbis patet quod sanctus spem amo
uebat ab omni proprio merito totaliter spem
suam ponebat in xpo ihu et in eius gratie
dono. Quia vero quidam querunt qd facit
gratia et qd liberum arbitrium questio vi
detur insipida quo ad multos. Videntur
ei quare ac si gratia et liberum arbitrium in
ope meritorio essent duo per se agentia
separata sicut duo edificantes s3 sunt
unum sicut subiectum et accidens ita quod
operatio e totius quicti s. voluntatis
boe q no est bona nisi p gratiam et p
nam bonitate deus in nobis facit infunde
do gratiam sine nro merito alioquin gratia
no esset gratia. Speciale tamen difficultate
cur gratiam et liberum arbitrium facit

diuisi modi quibus gratia accipitur et specialis conditio libertatis. Et subtiliter intuenti valde bene dissoluit istas difficultates Bernardus libro de gratia et libero arbitrio dicens. Dei tamen hec s. bonum cogitare velle perficere operatur in nobis. Primum sine nobis secundum nobiscum tertium per nos facit. Et quidem immittendo bonam cogitationem nos preuenit. Immutando etiam bonam voluntatem nos sibi per consensum coniungit. Ministrando etiam cum consensu facultatem vel facilitatem foris per apertum opus nostrum interius opifex innotescit. Sane ipsi nos preuenire nequaquam possumus. Qui autem bonum neminem inuenit neminem saluat quem non preuenit. A deo ergo sine dubio fit nostre salutis exordium nec per nos utique nec nobiscum. Verum consensus et opus et si non ex nobis non tamen sine nobis. Et infra. Cum ergo insensibiliter intus nos ac nobiscum excitari senserimus dei gratie attribuimus. Ipse excitat liberum arbitrium cum seminat cogitatum sanat cum immutat affectum roborat ut perducat ad actum seruat ne sentiat defectum. Sic autem ista cum libero arbitrio deus operatur ut tamen in primo ipsum preueniat in ceteris comitetur. Ad hoc utique preueniens ut iam sibi deinceps cooperetur. ita tamen ut quod a sola gratia ceptum est pariter ab utroque perficiatur mixtim non singillatim simul non vicissim per singulos profectus operantur. Non partim gratia partim liberum arbitrium sed totum singula opera in indiuiduo peragunt totum quidem hoc et totum illa sed quod totum in illa sit totum est ex illa. Hec Bernardus. Ubi potes videre quod gratia et liberum arbitrium agunt sic opera meritoria sicut compositum agit per formam ut liberum arbitrium sit agens sed gratia sit causa et ratio actionis. Et hoc dico de illa gratia que libero arbitrio vnitur ut forma quia preter hanc est illa influentia dei que tenet rationem principalis agentis in omni agente que in actione liberi arbitrii est specialis rationis pro

ceteris agentibus immo super gratiam habet spiritum sanctum ut agentem principalem sibi coniungitur et quam per gratiam inhabitat et sufficit voluntate. Hoc autem concludas contra sacre fidei regulam quod omne bonum est a deo et omne malum a te ut non glorietur omnis caro coram illo sed qui gloriatur in domino glorietur. Quia vero per afflatum spiritus sancti factum in nobis per gratiam Christi iustificamur a peccatis nostris quod dicitur Ro. 3. Iustificati igitur per gratiam ipsius. Et de hoc est articulus fidei contra eos qui ad diuinitatem spectantem dicitur. Ideo hunc articulum exponimus et errores contrarios concludamus. Et quia sub isto articulo comprehenduntur omnia sacramenta ecclesie et quod pertinet ad ecclesie vnitatem et ad dona spiritus et ad iustitiam etc. Ideo primo positis erroribus contra hunc articulum in communi postea in hoc eodem capitulo de sacramentis singulis quantum requirit materia differemus. ¶ Primus ergo error contra hunc articulum est cherinti et ebionis et etiam nazareorum qui dicunt gratiam Christi Ihesu non sufficere ad salutem nisi a Christi seruis circumcisio et alia legis mandata seruentur contra quos dicitur Ro. 3. Arbitramur hominem iustificari per fidem sine operibus legis. Et quasi in epistolis Pauli per totum maxime ad Galatas. ¶ Secundus error est donatistarum qui posuerunt gratiam Christi solum in Africa remansisse quia totus s. alius mundus communicabat Ceciliano Carthaginensi episcopo quem ipsi dampnauerant et in hoc negabant ecclesie vnitatem contra quos dicitur Colo. 3. quod in Christo non est gentilis et iudeus circumcisio et preputium barbarus et scita seruus et liber sed omnia et in omnibus Christus. Verum est tamen quod si in tota etiam congregatione Christi preter incipere adulter pro sposo hereticus pro catholico lupus pro agno pro pastore sismaticus et idolatra qui etiam contra statuta Christi et ecclesie vsurparet sibi sedem papalem si vnus solus sibi catholice resisteret et totus alius mundus ei preberet et obediret: a toto mundo recederet gratia Christi

ti et auctoritas ecclesie et in illo solo qui ca
tholice resideret remanet. ¶ Tercius er
ror e pelagianorum qui primo negant
esse peccatum originale in parvulis contra quos
apostolus dicit ad ro. v°. Per unum hominem
peccatum intravit in mundum. Et david. Ecce
enim in iniquitatibus conceptus sum. Secundo di
cunt quod principium boni operis est hominis a
seipso sed consumatio a deo est. Contra quos
ad phil. 2° dicitur. Deus e qui operatur in no
bis et velle et perficere pro bona voluntate. Ter
cio dicunt gratiam dari hominibus secundum sua me
rita. Contra quos ad ro. xi° dicitur. Si autem
gratia non ex operibus alioquin gratia iam non sit
gratia. ¶ Quartus error dicitur origenis qui
posuit omnes animas simul creatas cum angelis
et pro diversitate operum que ibi egerunt quosdam
homines vocari ad deum per gratiam quosdam
in infidelitate relinqui. Contra quos dicitur
ad ro. 9°. Cum nondum nati essent aut a
liquid boni vel mali egissent non ex operi
bus sed ex vocante deo dictum est quod ma
ior serviet minori. ¶ Quintus error e
cathafrigarum montani priscille et cete
rorum qui dicunt prophetas quasi arreptica
os fuisse locutos et quod non prophetave
runt per spiritum sanctum. Contra quos dicitur ii^a pe
tri i°. Non enim voluntate humana colla
ta aliquando prophetia sed spiritu sancto inspirati
locuti sunt sancti homines. ¶ Sextus
error e cerdonis qui dicit deum legis
et prophetarum non esse patrem christi nec
bonum deum esse quem etiam manichei se
cuti sunt legem reprobantes. Contra quos
dicitur ro. 7°. Lex quidem sancta et manda
tum sanctum iustum et bonum. Et ad romanos
i° dicitur quod deus ante promiserat per
prophetas suos in scripturis sanctis de fi
lio suo. ¶ Septimus error est quem quidam
dam dicunt quia que ad perfectionem vite per
tinent asserunt esse de necessitate salu
tis omnibus quorum quidam fuerunt qui

se arrogantissime apostolos vocaverunt
et nullam spem salutis putant habere
eos qui utuntur coniugibus et propria possi
dent. Alii vero scilicet taciani non vescuntur
carnibus eas quasi abhorrant quos
vocat apostolus i° thimothei 4°. docentes
abstinere a cibis quos deus creavit
ad percipiendum cum graciarum actione fi
delibus. Dicunt etiam quod promissio de ad
ventu spiritus sancti non fuit in apostolis com
pleta sed in eis contra illud quod dicitur
act. i°. Quidam etiam dicunt hominem
non posse salvari nisi oret continue
iuxta verbum christi luce 16°. Oportet sem
per orare et non deficere. Contra quos e in
tellectus verbi verus et impossibilitas
adimplendi. Nam secundum intellectum gregorii
non cessat orare qui non cessat benefa
cere. Alii vero qui passalarinte voca
tur in tantum silencio student ut naribus
et etiam labiis suis digitum apponant et
loquentes etiam bona dampnant. Quidam
etiam dixerunt quod homo non potest salvari
nisi semper pedibus nudis ambulet. Con
tra omnes et similes dicit apostolus i^a
cor. 6°. Omnia mihi licent sed non omnia
expediunt. Ex quo datur intelligi quod
licet aliqua a sanctis viris assumantur
tamquam expedientia ad salutem et ad per
fectionis culmen non tamen propter hoc oppo
sita redduntur illicita. Et expressius contra
hoc e verbum christi m. Si vis ad
vitam ingredi serva mandata. Et post.
Si vis perfectus esse vade et vende
omnia que habes et da pauperibus. Ex
quo manifeste colligitur quod ad aliqua
tenentur perfecti ad que non sunt ligati
imperfecti sed de hiis supra dictum est.
¶ Octavius error e eorum qui dicunt
contrario opera perfectionis non esse prefere
da communi vite fidelium sicut iovinianus
posuit quod virginitas non preferatur coniu

gio. Contra quem dicitur 1a cor. 7o. Qui matrimonio iungit virginem suam bene facit et qui non iungit melius facit. Et sicut vigilantius qui equavit divicias possidencium statui evangelice paupertatis. Contra quem dicit Ihesus Matthei 19. Si vis perfectus esse etc. ¶ Nonus error est negancium liberum arbitrium sicut negavit qui dixit animas que sunt male negacionis non posse peccare. Et sicut multi paganos philosophos sequentes qui in multis diminuunt et aliqui ex eis annichilant arbitrii libertatem ac per hoc dicunt nichil esse peccatum. Contra quos dicitur 1a Iohannis 2o. Hec scribo vobis ut non peccetis. ¶ Decimus error est prestigiatorum et etiam mathematicorum dicencium homines esse fatalibus stellis obligatos ita scilicet quod opera eorum sunt astrorum necessitati subiecta. Contra quos dicitur Ieremie 10o. A signis celi nolite timere que gentes timent. Ad hunc errorem pertinet reducunt observaciones dierum et omnia sortilegia. Contra quos Galatas dicitur. Dies observatis menses et annos timeo ne forte sine causa laboraverim in vobis. Dicit autem timeo propter aliquos simplices qui ex ignorancia sepe sine malicia talibus involvuntur. Illas autem talia facere et talibus attendere indicant peccatum mortale. ¶ Undecimus error est dicencium quod homines graciam dei et caritatem habentes peccare non possunt quorum est duplex via erronea. Quidam asserunt eos qui aliquando peccant nunquam caritatem vel dei graciam habuisse. Alii pessimi heretici peiores premissis dicunt in baptizatis et electis nullum posse esse peccatum quantumcumque scelerata committant. Contra quos apostolus Apocalypsis 2o. Caritatem tuam primam reliquisti. Memor esto unde excideris. Et illud. Tene quod habes ne alius accipiat coronam tuam. ¶ Duodecimus error est eorum qui ea que ab ecclesia dei universaliter sunt statuta dicunt non esse

de necessitate salutis servanda sicut aeriani qui dicunt statuta ieiunia non esse sollempniter celebranda sed qui voluerit ieiunare ieiunet. et quod non nunc ne videatur sub lege esse et sicut theroratice vel quartodecimani qui dicunt 14 pascha esse celebrandum quocumque die septimane occurrit contra totam ecclesiam. Et eadem est racio de quibuscumque aliis ecclesie etiam institutis. Contra quos ihesus dicit Luce 10. apostolis et eorum successoribus. Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit. Et petro singulariter in 16o. Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celo. Et contra omnes hos errores in simbolo apostolorum dicitur. Sanctam ecclesiam catholicam sanctorum comunionem remissionem peccatorum. Et in simbolo patrum dicitur. Qui locutus est per prophetas et unam sanctam ecclesiam catholicam et apostolicam confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. ¶ Nunc restat de sacramentis ecclesie considerare que sub hoc articulo continentur. Est ergo primo sciendum quod sicut augustinus dicit in 10o de civitate dei. Sacramentum est sacre rei secretum vel sacrum signum. Fuerunt autem in veteri lege quedam alia signa sicut agnus paschalis et alia sacramenta legalia que quidem solum figurabant christi graciam non causabant. Unde apostolus galatas 4o. vocat ea egena et infirma quia graciam continere conferre non poterant. Sacramenta vero nove legis graciam continent et conferunt quam figurant. In eis enim virtus christi ihesu sub tegumento rerum visibilium secrecius operatur salutem ut augustinus dicit. Et ideo sacramentum nove legis est invisibilis gracie visibilis forma ut eius ymaginem gerat et causa existat per virtutem passionis ihesu sibi invisibiliter assistente sicut ablucio que fit in aqua baptismatis representat interiorem mundiciam que fit a peccatis per virtutem baptismi in sanguine ihesu christi. ¶ Sunt autem sacramenta

none legis septē scilicet baptism⁹ con
firmacō eucharistia penitencia extre
ma unctō ordo et matrimoniū. Quoz
prima quinque ordinantur ad vitā spūa
lem. Similit' autē vita spūalis ī eis
scdm conformitatē vite corporalis in q̄
ho pficit'. Primo q̄dē p gnācoem
qua nascit'. Scdō p augmentū quo
ad q̄ntitatē et virtutē pfctam pducit'.
Tercio p cibū quo vita et virtus hois
sustentatur. Et hec quidē sufficerent
si nunq̄ infirmari contigeret. Sed q2 fre
quenter ho infirmat' ideo e° p medi
cinas sanacō pcurat'. Sic est in vita
spūali. Primo indiget ho regnācoe q̄ fit
p baptismū scdm illud ioh' 3°. Nisi q's rena
tus fuit ex aqua et spū sco 2c. Scdo opor
tet q ho accipiat pfectā virtutē qua
si p q°dā spūale augmentū p confir
macoem ad similitudinē aplōz quos spūs
scūs in eis veniēs confirmauit. Unū di
cit eis ihūs luce vlº. Sedete ī ciuita
te donec induamī virtute ex alto. Tercio
oportet q spūalit' nutriat' p eukarist
tiā scdm illud ioh' 6°. Nisi manducaueritis
carnē filii hois et biberitis sanguinē
eius nō habebitis vitā in vobis. Quar
to oportet q homo sanet' spūalit' p
penitēciam scdm illud ps. Sana dne aiam me
ā quia peccaui tibi. Spūalit' autē si
mul et corporaliter p unctionē extre
mā scdm illud iacobi. Infirmat' quis ī vo
bis inducat pbiteros ecclie 2c. Quin
to autē ad coēm vtilitatē ecclie ordi
nant' duo sacramenta ecclie scilicet ordo p
quē ecclia gubnat' et spūaliter mul
tiplicat' et matrimoniū p q°d corporalit'
ppagat'. Est autē considerandū q p
dicta quinque sacramenta quedā sūt coīa
et q°dam ppria. Commune ē omnibus
q conferant gratiā digne sumentibus
et q consistant in verbis et corporalibz

signis sicut xpūs sacramentoz actor v'
bū est caro factū. Sicut tibi caro xpi
ihū sanctificata ē et virtutē sanctificandi
habet p eternū verbū sibi vnitū ita
materia sacramentoz sanctificat' et virtutē
sanctificandi habz p verba q̄ pferunt'
ī eis. Unū aug⁹ dicit sup ioh'. Accedit
verbū ad elementū et fit sacramentū p
ter q°d verba quibz materie sacramento
rū sanctificant' dicunt' sacramentoz for
me. Res at̄ sanctificate dicunt' ipsozū
materie sicut baptismi aqua ē mate
ria et confirmacōis crisma. Requirit'
etiā in quolibet sacramento psona mi
nistri conferentis illud cū intencōe fa
ciendi q°d facit ecclia. Quoz triū si ali
q°d desit idest si nō sit debita materia
iterū si nō sit minister legitim⁹ inten
dēs conferre in ecclie forma nō pfici
tur sacramentū. Impedit' etiā sacramen
ti effectus p recipientis culpā puta
si ipse fictus ul' fictus accedat. Talis
eni licet sacramentū suscipiat effcm tn̄
se priuat spūs sancti scilicz grā. Qz
ut d2 sapie 1°. Spūs scūs discipline
effugiet fictū. Econt' autē sepe ali
qui nō recipiūt sacramentū isto tpe
dimicto phibiti qui tn̄ predictū effec
tū sacramenti suscipiūt p deuocionē
intimā quā habent in desiderio sacra
menti. Sūt etiā quedā ppria sacrame
tis quibusdā. Nam quedā eoz impri
munt caractere idest spūale q°dā sig
nū beato ihesu configuratum et a cete
ris distinctiuū sicut baptismus con
firmacō et ordo. Et istis tribz coe ē
q2 ponūt hoiem in statu notabili a ce
teris nō recipientibz separato. Nā bap
tismus ponit in statu filiacōis. Confir
macō in statu virilis milicie et pug
ne con' hostes ipsius ihū. Ordo ī sta
tu dignitatis eminēcie dū principatur

ecclesie xpi sponse Et quia ab hiis statibus
nullus debet recedere et impossibile est
deleri impressum caracterem ideo nunquam hec
sacramenta reiterantur super eandem personam
In aliis vero sacramentis caracter non im
primitur ideo possunt iterari quantum ad per
sonam non tamen quantum ad consecratam ma
teriam. Potest enim unus homo frequenter
eukaristiam sumere frequenter penitere
extremam unctionem suscipere frequenter
matrimonium contrahere non autem eadem
hostia nisi semel consecratur nec idem ole
um infirmo debet nisi semel benedici.
Est et alia differentia quia quedam sunt
de necessitate salutis quia sine eis non po
test esse salus nisi interveniat contemp
tus tamen secure non reputo non uti toto
conatu. Alia tria suscipere scilicet con
firmationem eukaristiam et extremam unc
tionem et utique obmittere statutum ecclesie
tamen sumptione eukaristie et mortale. ¶
Hiis visis in communi oportet quedam in
speciali de singulis dicere sed de baptis
mo obmittitur quia satis dictum est libro
3o capitulo 2o. Post baptismum sequitur con
firmatio. Cuius materia est crisma con
fectum ex oleo et significat nitorem con
scientie et balsamo quod significat odorem
bone fame per episcopum benedictum. Forma autem
huius sacramenti est talis. Consigno te
signo crucis et confirmo te crismate salu
tis In nomine patris et filii et spiritus sancti
Amen. Minister autem huius sacramen
ti est solus episcopus. Non enim licet sacer
doti consignandos in fronte crismate
signare. Effectus autem huius sacramenti
est quod in eo datur spiritus sanctus ad robur
sicut in die penthecostes est apostolis datus ut
confirmatus confiteri libere audeat
nomen xpi. Et ideo inungitur in fron
te quia est sedes verecundie vel se
curitatis extreme et fit ibi crux cum

unctione ut secure et sine erubescentia
fidem confiteatur ihesu et precipue crucem
eius que iudeis est scandalum gentibus
stulticia et pati crucem ihesu suavem et
fragrantem reputet unctionem. Contra
hoc sacramentum est error grecorum dicen
tium quod sacerdos simplex potest confirmare.
Contra quos dicitur actuum 8o quod apostoli miserunt
petrum et iohannem samariam qui impo
nebant manus super illos qui baptizati
erant a philippo diacono et accipie
bant spiritum sanctum. Episcopi autem sunt eciam lo
co apostolorum et loco illius manuum impo
sitionis hodie confirmatio datur. ¶ Ter
tium sacramentum est eukaristia de qua
dictum est supra libro eodem capitulo. Hiis pe
mis sacratus. ¶ Quartum sacramentum est
penitencia cuius quasi materia sunt actus
penitentis qui dicuntur tres penitencie
partes quarum prima est cordis contricio
ad quam pertinet ut homo doleat de peccato
commisso et proponat se non peccare de
cetero. ¶ Secunda pars est oris confessio ut
scilicet peccator omnia peccata sua quorum habet
memoriam confiteatur presbitero integre
ea non dividens diversis sacerdotibus.
¶ Tercia pars est satisfactio pro peccatis
secundum arbitrium sacerdotis que quidem fit
precipue per orationem ieiunium et elemosinam.
Forma autem huius sacramenti est quam sa
cerdos debet proferre. Et absolvo te ab
soluo te ab omnibus peccatis tuis reliqua
deprecatoria sunt. Misereatur tui et cetera
et tamen dicunt sed sunt ipsius est inte
grum sacramentum. Ex natura autem for
me patet quod penitens debet esse presens
cum absolvitur sacerdoti. Generaliter regulare
est omnibus sacramentis quod materia
debet esse presens. Minister est sacerdos ha
bens auctoritatem absolvendi vel or
dinariam vel a superiori commissam. In
casu vero necessitatis mortis potest

oīs sacerdos quēcūq; confitentē ab
soluere. Effectus hui⁹ sacramenti est
absoluc̄o pc̄cōꝛ et remissio tpalis pe
ne debite v̄tute clauiū sc̄dm illā qn̄
titatē quā tenet ihūs mīt^u sui secre
tū. ¶ Con̄ hoc sacramentū est erroꝛ
monachianoꝛ qui dicūt hoēm post
baptismū peccantē nō posse veniā
cōsequi p̄ penitentiā. Con̄ quos
dꝛ apoc̄ 2º. Memor esto vnde cec̄i
deris et age penitēciam et p̄ma
opa fac. ¶ Scd̄us erroꝛ ē moder
noꝛ potarenoꝛ quorūdā qui sicut
errant ī sacramēto eukaristie sic
et in isto p̄nie dicentes q̄ bon⁹ hō
pt̄ absoluere et nō pc̄cōꝛ sacerdos.
Con̄ quos ē q̄ nō omib; ꝓplus s; ta
n̄ aplis quoꝛ in hoc vicē tenēt p̄s
biteri dicit ihūs m̄ Quodcūq; liga
ueritis 2ᵃ. ¶ Tercius erroꝛ est quoꝛ
dā dicēciū q̄ sufficit deo cōfiteri et
nō necia ꝯfessio sacerdoti. Con̄ quos
est q̄ in hmōi sacramenti figura di
cit ihūs leproso m̄t. 8º. Vade et ost
de te sacerdoti. Et illud iacobi
Cōfitemini alterutrū pc̄cā vr̄a qd̄ ad
sacerdotes refert. ¶ Quītū sacram
tū est extreme vnctiōis. Hui⁹ mate
ria ē oleū oliue p̄ epm̄ benedictū et
nō debet dari nisi infirmo qui time
tᵃ de p̄iculo mortis q̄ debet inungi
in locū quīq; sensuū videlicet in ocu
lis ꝓp visū in auribꝫ ꝓpter auditū
ī naribus ꝓpt̄ odoratū in oꝛe ꝓpt̄
locucōem et gustū in manibꝫ ꝓpter
tactū ī vltimo pedibꝫ ꝓp gressū. In
inguiᵃ eciā in aliquibus eccl̄ijs ī re
nibꝫ siue lūbis ꝓp delectacōem concu
p̄ie que viget in eis. Forma aūt
hui⁹ sacramenti ē ista p̄ istā scām vnc
tionē. Quidā aūtē alijs verbis sa
tis equipollentibꝫ ꝓferūt formā quā

non ē hic tm̄ p̄iculū de forma p̄isa
sicut ī eukaristia vl' baptismo. Mi
nist^r aūtē hui⁹ sacramenti ē sacerdos.
Effc̄s aūt eius ē sanacō mētis ⁊ coꝛ
p̄is qꝛ habꝫ eciā doloꝛē coꝛpale al
leuiare ī̄firmo et aīe expedire e
gressū ꝓp qd̄ dicit iacobus. Infir
matᵘ quis in vobis ⁊c̄. Con̄ istud
sacramentū ē erroꝛ aractiomitaꝛ qui
cōsuerūt sr̄ suos moꝛtuos quedā age
re p̄ oleū balsamū ⁊ aquā in inuoca
cōibꝫ quas hebraicis v̄bis dicūt su
p̄ capita infirmoꝛ qd̄ est con̄ forma
ab eccl̄ia traditā. ¶ Septimū sacramentū
ē ordo. Sunt aūt septē ordīes. p̄sbi
terat⁹ diaconat⁹ subdiaconat⁹ aco
litus. exorcista lector et ostiarius.
Clericatus aūt nō ē ordo p̄p̄e sed q̄
dā ꝓfessio vite datiū se diuīo mi
sterio. Episcopatus aūt ab aliq̄bꝫ dꝛ ordo
sicut ꝓm̄ dionisius ponit p̄ncipa
le. Ab aliq̄bꝫ dꝛ emīnēcia ordīnis.
Ab aliquibꝫ dicitᵘ dignitas ordīs su
p̄addita sacerdoti. Ab aliq̄bus dꝛ q̄
in cōsecracōe epi nō imp̄mitᵘ nou⁹
caracter s; ampliatur ī epo caracter
sacerdotalis magis ī archiepo magis
ūerū in p̄mate et p̄triarcha sup
maioꝛe ī pontifice sūmo. Vñ et si
de hoc in ꝯsecracōe epali canonica .
oēs dicatᵘ noua p̄tas p̄sbitero ī epm̄
consecrato que quidē ita est ī̄delebilis
q̄º ad ea q̄ ꝯsequūtᵘ ordinē epalem
siue potestᵘ dignitas siue qq̄ᵗ v̄bis
qꝛ nō multū curo de noīe s; de re li
cet meo iudicio debeat dici ordo sicut
īdelebilis ē p̄tās q̄ in alijs ordinibꝫ
traditᵘ ordinato ita asseritˡ ab om
bꝫ īmutabilē esse epalem ꝯsecracōe
sicut alij inferiores ordīes. Vñ sicut
īpossibile ē auferre p̄tatem sacerdoti
quī si ꝯficiat sit verū coꝛpus xp̄i

illud qd̄ confirmat sic ē impossibile aufer
epō ptātem ordinandi quī si ordiet ī for
ecclie ordinatū sit et verus sit ordo
collocatus. In collacōe aūt et epātus
noua et veri et spūalē matrimonium co
trahitur cū epō et ecclia sua. qd̄ scd̄m
sētenciā innocencij iij de translacōe
mtra corporalia hīc fortius vinculū qm̄
carnale ē a solo deo pōt dissolui. Nec
ēi nisi a deo dissoluitur quī a summo pō
tifice qui habet vicē dei in terra
mutatur epūs uel transfertur qd̄ oī alte
ri ptāti ē impossibile. Preter qd̄ cum
summus pontifex multo melius sit vir
et vnicus sponsus vice xpī ihū tocius ec
clesie peregrine ī trīs sollempnius et īmo
bilius vinclū spiritualis quibus cōtra
hit cū romā ecclia solo dei iudicio et
nulla humana ptāte soluendū quī dum
idē pontifex viuit intra corpus ecclie pe
grine a cuius corpore p morte emittitur
ul p heresim condempnatur etiā si pri
us canonice intrasset. Ideo dicit qm
de q̄ cōtinentiq renūciet summus pon
tifex nō est in trīs qui sup ipm vice
dei sup ipsū fungatur ut renunciacōem
possit ul debeat acceptare ut ā vincu
lū spūalis quibus qd̄ cōtraxit cū vni
uersali ecclia xpī possit dissoluē et onus
pastoralis cure de illius humeris a
moue ul qui possit et debeat a sub
iectōe sibi debita subiectā etiam absol
ue sed eā ipso viuente possit alteri
dispensare qd̄ si fecit fiat. Alter qui
sic intrudatur adulter ē et nō sponsus
et ecclia que sibi subicitur nō ē legitima spō
sa et illa ps ecclie q̄ a tali adulterō se
patitur quo hoc si in alio nō errēt scdm
legitimā sponsa xpī. Et ad ipm tocius
celestis sponsi īfluencia et actōitas diuina
tē. Ad ostendendū quō epātus sit ordo
et quō nō distinguit aliud et bñ q̄ ordo
pt̄ īportare ptāte ī diuīa ordinato vel ī
spūa corporis xpī qd̄ de glosa ī iure cō
it ul respectu corporis mistici tocius eccle
qd̄ ī sanctissima ecclie p colendā moribus
demit. Primo mō accipiendo ordinē
qz quilibz psbiter ita plene pt̄ cōficē
ē possibile respectū cōsecracōis corporis
xpi sicut pt̄ epūs ul papa ideo di
co q̄ sup ordinē sacerdocij hoc mō nul
lus ē superior ordo nec ad hōc nouus pt̄
caracter īprimi ul quilibet āplīari ī
epō qz nō solū pt̄ cōsecrare sz alteri ptā
tem cōferendi dare. Et ī archiepō etiam
p tanto magis āpliatur qz nō solū pt̄ al
teri dare ptātē cōferendi cōferendo or
dines sz etiā pt̄ epōs cōfirmare. Et
ī summo pontifice p tanto pt̄ dici etiam
summe āpliari caracter qz p suo arbi
trio et intīo spōs sū instituti pt̄ insti
tuē et destituē oem aliā ptātē intra ec
cliē. Scdō mō accipi
endo ordinē p respectū ad ptātē tradi
tā sup corpus misticū dicit q̄ noua
et indelebilis ptās ī dātur epō cōsecrato
ul ordinato. quia pt̄ oēs ordines inferi
ores cōferre cuilibz xpiano licet par
tes dāis et recipiēs mō indebito. Et
hoc mō dicit q̄ epātus pt̄ dici ve
rus ordo. Et sic dicit etiā q̄ dyonisius
intellexit tradendo epātū ordinē et epm
ierarchā cuius papa est summus ierar
cha qz summus princeps tocius ecclastice
ierarchie. Et qz vnus hōs ordinis ē iu
risdicio oīs iurisdictōis origo tamē in
xpi ihū summi dei pleno vicario a quo
solo ipam accipit. licz ab hoibz eligā
tur. ideo p tanto pt̄ dici quo ad iurisdic
tōem ordo epālis in oibz aliis posse
variacōem accipe qz pt̄ in oī alia
iurisdicōe priuari dū a summo pontifice
pt̄ subiecta plebs auferri et legitimā cō
ercicō sui ordinis indicia et spūale cō

minibus illorum cum certis particularibus dissol
ut quia omnis iurisdictio et regimine inferi
orum et papa tenetur et ipse est omnis ecclesie
legitimus sponsus et cui vult per eum au
ferre et alteri coniungere quia in hoc vice fun
gitur summi dei. Cuius autem sacramenti ma
teria est illud materiale signum per cuius tra
dicionem confertur ordo sicut presbiteratus cum
aliquis confertur per calicis patene hostia et
vino collacionem. Et diaconatus per colla
cionem libri evangeliorum et aliorum ordinum
inferiorum confertur per collacionem illius rei
que propria prius ad illius ordinis ministe
rium. Secundum alios vero non nisi duos
hos duos superiores ordines scilicet presbi
teratus et diaconatus conferuntur per imposi
cionem manus episcopi quia manus est orga
num organorum ac per hoc significat al
titudinem et dignitatem potestatis collate
et suscepisse gratie in susceptione huius or
dinum superiorum. Et quod singulariter in hiis
manus imponit episcopus et verbum dicit gratie
habundantis cum aut ordinato. Accipe spi
ritum sanctum. Et sacerdoti subiungit. Quorum
remiseritis peccata remittuntur eis et quo
rum retinueritis retenta sunt. Hec opinio
magis habet robur quia satis probabiliter vi
detur quod in primitiva ecclesia apostoli per imposita
onem manuum ordines contulerunt sicut a
postolus thimotheo scribit. Et tunc solum hii
duo presbiteratus et diaconatus est superior
et specialis ordo solempniter nominantur et alii
inferiores sub ministerio diaconi dantur
intelligi quod processu temporis ecclesie expliciter
declaravit. Quicquid sit de istis opinionibus
certum est quod in actu unico datur ordo.
Et ideo quia inter sapientes est dubium quis sit
ille actus de duobus predictis ideo mul
tum temerarium est alterutrum de illis
obmittere. Et ideo valde solliciti esse debent
et ordinantes et ordinati non solum de
predictis duobus actibus sed de omnibus que

ad solempnitatem sacramenti faciunt sicut in
ordinario ecclesie continetur. Forma autem huius
sacramenti communiter omnes est ipsa verba cum dicitur
Accipe. Et ubi dantur instrumenta forma
ma verborum instrumento videtur. Illi qui di
cunt quod duo ordines summi dantur in imposici
one manuum dicunt quod forma est. Acci
pe spiritum sanctum etc. Et similiter aliud in dia
cono cum accipe librum evangelii. Mi
nister huius sacramenti est solus episcopus qui
ordines confert. In minoribus tamen dominus pa
pa hoc concedit abbatibus. Et volunt ali
qui dicere quod illi minores non sunt vera sacre
ordines sed disposiciones preambule ad summos
qui non nisi ab episcopis conferuntur. Sed de hoc
nichil modo curo. Dictum est vero supra quod o
mnes episcopi tenent totam suam iurisdictionem a
summo pontifice in quo sicut in christo ihesu
summi dei vicario romanus totius aucto
ritatis et iurisdictionis ecclesie plenitudo. Con
tra veritatem irrefragabilem insurgunt qui
dam temere sentientes et ad sobrietatem sa
pere nescientes dicunt quod omnes apostoli habue
runt immediate auctoritatem a christo directe
apostolis omnibus in 19o. Quecumque ligaveritis
super terram etc. Ita omnes episcopi immediate te
nent a christo sicut et papa. Tam enim alii
apostoli sicut petrus auctoritatem ligandi et
solvendi a domino ihesu immediate acce
pisse creduntur. Quibus respondemus et eos
suo proprio argumento ligamus. Verumque verum
est quod omnes apostoli immediate acceperunt
a christo et vivente ihesu summo pontifice
licet personaliter. Sed petrus in signum
donandi participatus successoribus ihesu
tamen iurisdictionem super ceteros apostolos vivente
te non accepit. Quo mortuo et a mortuis
suscitato successorem suum petrum instituen
dum sibi dicit illud iohannis ultimo pascendorum
agnorum et ovium suarum ihesus super ceteros
curam commisit dicens. Diligis me plus
hiis pasce agnos meos ut sicut ipsum

ostendit alios precedere in Christi dilectione
sit ipsum pre ceteris reputavit dignum
sue auctoritatis iurisdictionis et potestatis
successione quam in ipsum transfundit ple
ne. Sed pro hoc sicut omnes apostoli recepe
runt auctoritatem immediate a Christo cui
erant subiecti sic eam tenuerunt post
mortem ipsius et ascensionem ad celos
ab eius vicario beato Petro et sibi ple
nario subiacebant. Immo quod plus est in
reverencia et complacencia sacratissime
virginis matris loquar ipsa propter ple
nitudinem potestatis filii sui Ihesu trans
fusa in Petrum recognoscebat se in
quantum erat membrum ecclesie beato Petro p
latum auctoritate subiectam licet beatus
Petrus in merito sanctitatis summe reve
reretur ut dei genitricem et matrem to
cius ecclesie et summe omnium electorum.
Contra hoc sacramentum est error Arria
ni qui dicebat presbiterum ab episcopo non
differre et error multorum paterenorum
qui dicunt potestatem solis ordinatis con
cessam a bonis posse laicis converteri.
¶ Septimum sacramentum est matrimoni
um quod est signum coniunctionis Christi et ec
clesie. Causa autem efficiens matrimo
nii est mutuus consensus per verba de
presenti expressus. Et ideo forma huius sa
cramenti est omne illud quod potest mu
tuum ad hoc consensum exprimere. Sed
nisi assit impedimentum expedit ver
ba expressa proferri vel sibi mutuo
dicere. Ego accipio te in meum virum
vel in meam uxorem vel ad minus
aliquo medio verba eiusdem sentencie
utrique proponenti debent se consentire
in coniugali vinculum libere respondere.
Materia enim sunt persone legitime
ad contrahendum. Et debet solempniter
in facie ecclesie matrimonium contrahi quia
clandestina ut sepius malos exitus

sortiuntur. Est autem triplex bonum matri
monii. Primum est proles suscipienda
et educanda ad dei cultum. Secundum est
fides quam coniuges debent sibi ser
vare alterutrum. Tercium est sacramenti
racione indivisibilitas matrimonialis unio
nis propter quod significat indivisibilem
Christi Ihesu et ecclesie sponse sue. Est autem
contra hoc sacramentum multiplex error. Pri
mus est tacianorum qui nuptias dampnant
quos sequuntur prime pateranorum se
cte. Contra quos dicitur Cor. 7º: Si mulier
se nubat non peccat. Secundus error est
iovinianorum qui nuptias virginitati equi
parant. De quo supra dictum est. Tercius er
ror est nicholaitarum qui indifferenter
mulieribus utuntur. De quibus Apocalypsis 2º: Ho
disti facta nicholaitarum que ego odi.
Sunt alii multi heretici eciam moder
ni qui dicunt quod illo abhominando spiritu
libertatis turpia quedam dicentes et
abhominabiliter exercentes. Contra quos
Hebre. 13º dicitur: Honorabile connubi
um in omnibus et thorus immaculatus.
Fornicatores enim et adulteros iudi
cabit deus. Horum virtute sacramentorum
spirat spiritus sanctus mediantibus affla
tus quibus anima quelibet sancta et to
simul ecclesia perfecte sanata ad eter
num Ihesu sponsalicium post separacionem a
corpore enodatur. ¶ Capitulum xlviii quod
Ihesus omnes thesauros sapiencie sue
inclusit in cruce et de quadruplici
cruce. Ihesus cruce ditatus.

Attende anima devota quod iste
tuus dilectus Ihesus candi
dus et rubicundus et e
lectus ex milibus creator omnium thesau
ros preciose sapiencie humane toiandos
unde inclusit et collocavit in cruce. In
cuius explicacione misterii pro confor
mitate ipsorum redemptorum et sua cru

cfforma vita et ipsi ditant^a meritis et ipse benedictus ihesus omnium caput ditat^a in ipsis tamquam in propriis membris. Prima vero filius dei ipsum benedictum crucis lignum fecit vitale per coniunctionem corporis sui et humectationem sanguinis effusi in ipso. Iterato spiritus sanctus qui est ipsius emanatio filii sicut et patris dum perflat corda fidelium ipsum benedictum crucis misterium in eis plantat format et secundum diversos gradus hominis ad xpm transformativa caritate dispensat. Propter quod post effusionem spiritus sancti merito dixerim quia tunc est ihesus sue cruce ditatus. Attende autem quod crux fuit a xpo assumpta et filiis dispensatur. ditat dolore et gaudium in proportionata mensura a spiritus sancti amore procedens utrumque equaliter dispensante. Sicut enim in fruitione beatorum a quibus excluditur omne tristabile et dolorosum deus honoratur et in ipsis beatis et ab ipsis et similiter in inferno in tormento demonum et dampnatorum quo ipsi eternaliter torquentur absque ullo gaudio deus in ipsis plene honoratur sed non ab ipsis propter quod etiam ipsi se dampnant. Sic et in ista vita que inter utrasque est media deus laudatur et honoratur in suis electis et a suis electis in assumptione crucis dolore et gaudium contextis per operationes perfecte virtutis. Et ideo ad intelligendum virtuales dolores tam xpi quam membrorum suorum non distinctionem tibi supra descripta in illo capitulo Ihesus meus operaciones.

Distinguas itaque quintuplicem crucem virtutis. Prima est ipsius domini ihesu. Secunda fuit sanctissime matris. Tertia perfectorum aliquo gradu sub ea contentum. Quarta proficientium et suspirantium ad perfectionem. Quinta incipientium et multum vacantium item contritorum crucis modum. Et intelligo istos gradus in illis qui videntur a laica vita et seculari se mitti. In his enim etiam aliud est crucis quod non censui propter sui moderatione non in his gradibus comprehensi licet ipsorum gradus hic positus ipsorum defectibus in maiori sui parte mitigatur. Sicut ergo ista dixi crux comprehendit dolorem et gaudium in proportionata mensura. Sicut enim duo ligna sub distantia faciunt crucem que in medio clavo nectuntur sic dolor et gaudium ut gaudium vadat in altum propter honorem divinum et dolor per transversum propter commissum flagicium in amore quod in clavo medio immo quod plus est ab ipso oriuntur equaliter tamquam a radicali principio. Comprehensura ergo virtuose crucis est mensura amoris a quo procedit. Mensura vero amoris est mensura spiritus sancti influxionis que in illa mente plus influit cui magis unitur et quam magis a sua malitiosa rebellione depurat. Crux ergo xpi ihesu tanta est quantus est amor eius ad deum et proximum. Et quia habuit respectus amoris quasi tot habuit mensuras distinctiones crucis. Et in illo respectu in quo magis amavit magis crucifixus fuit. Prima ergo ipse fuit unitus verbo personali unione tota capacitas nature ipsius que fuit dilatata ex personali unione quantum non potest aliqua creatura comprehendi tota fuit repleta amore immo tota fuit amor in verbo. Videas autem hic crucis sue mensurabilitate. Quantum enim verbum dilexit tantum suas iniurias doluit. Et quantum in eo dilectionis fuit tam letabatur se iniurias ubi dolere. Non enim esset dolor virtuosus nec deo acceptus si doleret invitus immo sicut aliis virtutibus fruebatur ita et istis fruebatur summa suarum virtutum. Primum sicut in re sibi placuisset et ad

se immensurabilit[er] desideratam et amatum totus ferebat[ur] mentis conatu. Licet enim summe odiret dei iniurias tamen summe malas tamen summe volebat et summe conabat[ur] se illa mala odire. Et attende quod isto respectu non minus doluit pro malis demonum quam dampnatorum licet ad ipsos redemptio non transiret: quam pro culpis electorum suorum immo tanto plus quanto maior malicia et maior dei iniuria committit[ur] in eis. Sic potes deducere omnes respectus quos habuit ad diversa obiecta de quibus tibi dictum est supra cum agetur de doloribus cordis ipsius. Tu ergo teneas quod quantus fuit amor tantus fuit dolor et amor amplia[ba]t[ur] secundum congruentiam gratie unionis potes aliqualiter videre inestimabilem sui doloris mensuram si ymagineris per impossibile quod esset unus deus virtuosi doloris qui univeret[ur] humanitati ihesu personali unione sicut sibi veraciter unit[ur] verus deus qui est deus virtuosi amoris. Hoc autem dixi ad aliquem expressionem immensurabilis crucis christi licet impossibilia supponat veritas exprimat[ur]. Ideo tamen ad ascendit iste crux ihesu in mixturam doloris et gaudii ut ex eadem radice caritatis processit sua fruitio gaudiosa et sua peregrinatio dolorosa. ¶ Secundus gradus crucis est gradus intrinsece dilectionis qua sic spiritus sanctus expurgavit a fomite corruptionis ut sine aliqua rebellione defectus vel negligentie sponsus suus operaret[ur] in ipsa. Tantum eam implevit habundantia gratie ut ipsa fuit in omnibus consummata quantum potest creatura perfici sine unione personali. Mensura igitur sui amoris fecit in ea inestimabilitatem illius spiritualis crucis per quam ipsa ex tota se plene dolebat in illis respectibus quibus doluit filius licet quo-

dam inferiori et filio proportionabili et in illis doloribus sibi se dolere gaudebat. Ideo potes videre quod licet ista crux matris sit immensa respectu nostri est tamen modica respectu mensure filii. Sed quia de cruce matris et filii in pluribus capitulis dictum est supra iam ad crucem quam facit spiritus suus in christi membris aliis accedam. ¶ Tertius gradus crucis quis sit nimie in tanta rei arrogo experientiam nec gloriorum in prerogativa illorum quibus datum est. vobis datum est nosse misterium regni dei. Potius volo caute mensurare meipsum ut sciam quid desit mihi. Tamen et si nichil omnino scire nichil celerem quod scio tibi non invideo nec subtraho quod nescio doceat nos ille qui docet omnem scientiam. Et si quid non recte dico emendet ille et per eum qui inobedientes supportavit defectus. Iste tertius modus crucis quem solum perfectis attribui est commixtio doloris et gaudiorum quibus fervent[ur] replent[ur] et agitat[ur] anime perfectorum. Ipse autem sponsus suus ipsas affectione replet et elevat ad singularitatis ... per oculos unum dolorem duplicis respectus et unum gaudium similiter duplicatum. Dolor est transfixio cordis ipsorum in dolendo immensitatem iniuriarum quas beata recepit trinitas tam ab electorum culpis quam a sceleribus impiis tocius reprobe calorie creaturarum. Alius respectus doloris est in dolendo et compaciendo doloribus quos ex hoc et aliis obiectis humana natura portavit in christo. Istud est ergo transversum istius crucis perfecte. Et licet sum altum spere est gaudium virtuale quod mens eorum concipit dum gaudet se sic virtuose dolere tamen ut tota perfectio mentis ipsorum comprehendat[ur] in hac virtuosa cruce possum dicere quod altum istius crucis est fruitio et contemplatio gaudi-

osa. quā spūs sēs in xp̄o eos eleuat
ut fruatur et gaudeat de illo gau
dio quo credunt contemplant^a^ et intel
ligūt illud gaudiū quo in bta trini
tate psone diūe seipis gaudet et
īfinities infinite fruuntur. ¶ Sc̄dm gau
diū est fere illud gaudiū qd̄ xp̄i
hūanitas cōphendit fruendo illo gau
dio quo ipse tres psone fruūt^r^ et
ad qd̄ ipā psonalis vnio filij dei su
ā capacitatem dilatat. licz nō possit
abissū diuinitatis cōphendē quātū est.
In quo etiā gaudet et fruit^a^ quia
gaudz deū infinite infinities sua ca
pacitā supare. Vn̄ et sentit sibi bo
nū esse φ vniat^r^. Ad istius autē
statꝰ altitudinē mens hūana venīe
nō pt̄ nisi pfecte deo vniat^a^. Ad vi
dendū aūt quō pfc̄e deo vnit^a^ recur
re ad fundamentū vniōis xp̄i. In
ipo enī est oīs vnitatis cōplexio.
Vide g^o^ quō facta fuit vnio psona
lis et videbis quō in te debeat fieri
vnio amoīs. Ad hoc enī ut psona
lit^r^ vniret^a^ filio dei hūanitas ihū
oportuit ipam hūanitatē in se nō es
se p se ens n^c^ suppositū nec psona.
Sic p hoc scitū est φ diūa nā est
sola in ihū p se existens et psona fi
lij dei ipsius hūanitatis fcā suppositū
et psona. Sic nimirū oportet ī te fi
eri o aiā que vis ad istius vnionis p
fectionem attingere ut qz vniri dēs deo
vnioē amoris z volūtatis p abne
gacōem pfectam tui deficiat amor p
prius z recipcus tui et oīs cōplacētia
et appetitꝰ volūtatis tue ut sicut hū
manitas nō est suppositū nec psōa ſ
radicat^a^ et inserit^a^ psone filij dei i
ta ut tua psona. Sic volūtas tua et
amor tui absorbeat^a^ p influxū spūs
sc̄i ab amoē dei et volūtatē ipius. φ
ipē spūs sc̄us qī videat^a^ esse tua volū
tas et amor ut nichil ꝑ te velis sed
solū ꝑ ipm̄ īmo nichil velis nisi ip
sū et qd̄ ipē. Et ut de ceteris sileam
etiā in glām padisi talis aīe desidei
ū nō fertur pricipalit^r^ ꝑ aliqua cā
nisi qz deꝰ volt. et qz xp̄s sibi meru
it et volt sibi ipam sicut mēbrū insē
rē. Vn̄ nec ipam gloriā recipē diu
git ꝑpt se ſ ꝑ honorē dīni ac p
hoc sequit^a^ φ talis aīa omnia diligit
sicut dēs ut deū sup oīa et hūanitatē
ihū sup oīa alia et dignitatē minuā
sup omnia alia z oēs gradꝰ scōz cum
refulgētiā in eis boni dīni. Semetip
sā autē semp locat ī postī inprijs ī
nouissio loco ſ cū sponsꝰ veiet q̄ eā
inuitauit dicet sibi. Amica ascēde supi
us ad meas cordiales āplexus. Ta
li aūt aīa sunt innabiles admiracōes
diuinoz splēdoz ipam illuīantes ad
oīa et iflammacōes ardentissīe ip
sā cūsportātes ī oīa in diuīo. Et qz
ista in abissū cordis ihū introducit^a^ ideo
plene illuīatur respcū sui respectu dei
respcū pximi. Respectu sui cognoscit
abissales malicias īfectoīs sue. Vn̄
videt malicias suas sufficientē causā
īmo deficientē ad oīa mala q̄ vnq̄
fuerunt fcā p aliquē pctōrē et nō
solū ad facta ſ etiā ad noua mala
īueniendā z horribilia scelā et videt
seipam solā esse opatricē suoz maloz.
Vn̄ nec carnē n^c^ mundū nec diabo
lū inculpat de scelerībz suis īmo cog
noscit φ ex magno amoē deus sibi
istos teptatores dedit. ut ipos vincē
do deū honoraret. et ipā digna esset
maiori corona z ipā ex sua malicia
eū succūbendo volūtarie et deū vicu
pauit z seipam īfecit. Videt etiā φ
sufficiēs est sua malicia totū mūdū

corrup[er]e et ad o[mn]ia mala q[ue] fuit indu
cere et pl[ur]a alia nova inveme[n]da (et)
hoc s[cilicet] si sua malicia no[n] minueret[ur]
a bonitate divina que ip[s]am artavit.
ad parvu[m] vivendu[m] et ea[m] reclusit ad
unu[m] locu[m] (et) una[m] regione[m] et una[m] fu
lia[m] specialem. Sed si d[eu]s p[er]mitteret eam
semp[er] vivere s[in]e infusione aliqua gr[ati]e
sue et p[er]mitteret eam o[mn]ia loca circuire
(et) cu[m] omnib[us] conversari et aliis no[n] defen
deret a suis maliciis ne inficerent[ur]
p[er] ea[m] videt (et) cognoscit q[uod] o[mn]es infi
ceret et o[mn]is creature usus p[er]verte
ret. (et) alios faceret eis abuti in contume
lia[m] creatoris a quib[us] omnib[us] sola dei
gratia restrin[gu]nt[ur] mult[i]s modis. Du[m] potes
vide[re] q[uod] nulla a[n]i[m]a q[ua]ntu[m]cu[m]q[ue] peccatrix
(et) pagana vivit s[in]e multis gr[ati]is di[vinis]
licet no[n] h[abe]t illa[m] que e[st] gratu[m] faciens.
Q[uonia]m sive abbreviando eis vita[m] sive
alia i[m]pedimenta p[re]stando eas restri[n]git ab
innu[m]eris malis q[ue] faceret ac p[er] hoc a
multis penis quas i[n]currerent. Du[m] etia[m]
q[ui]cu[m]q[ue] da[m]pnati multa bo[n]a i[m]meriti re
cipiunt a deo q[ui] omnibus optim[us] est.
(et) solu[m] a se ip[s]is habent mala da[m]pna
tio[n]is sue q[uo]d indubitabili fide credit
q[ui]cu[m]q[ue] in ihesu recte credit. In cui[us] me
rito o[mn]es etia[m] da[m]pnati ho[min]es a[liqu]id gr[ati]e
p[ro] tanto p[er]cipiunt dicta recip[er]e q[ui]a omnib[us] eti
am merito xp[ist]i ut credo aufertur mo
dis [illegible] et plurib[us] aliis peccandi
facultas ac p[er] minuit[ur] pene acerbi
tas. Q[ui]a etia[m] p[ro]p[ter] moderamine[m] temptatio
nu[m] electo[rum] i[m]pedimunt[ur] reprobi ne tantu[m]
possint q[ua]ntu[m] vellent. et sepe ne tantu[m] ve
lint q[ua]ntu[m] posset ex quo ip[s]is met mi
nuit[ur] i[n]cre[men]to eterne pene. Et etia[m] q[ui]a
ut credo p[ro]p[ter] meritu[m] xp[ist]i restrict[us] est
c[ur]sus i[n]fectio[n]is nature ne ta[n]tu[m] p[ro]cedat ad
subv[er]sione[m] potentia[rum] mentis nr[e] et a[n]i[m]e
sensualitate[m] q[ua]ntu[m] p[ri]ma merebat[ur] tr[ansgressio]

gressio. Du[m] ta[m]en in paganis q[ua]m in xp[ist]ia
nis mult[a] vident[ur] h[abe]re co[n]dicio[n]es quas
i[n]grati vocant na[tura]les c[on]suetudi[n]es q[ui]b[us] ego
credo eos b[e]n[e]ficia gr[ati]e xp[ist]i ih[es]u in c[uius]
merito ut credo actu[m] e[st] ut na[tura]lis i[n]fec
tio origi[n]alis pec[ca]ti no[n] sic corru[m]p[er]et q[uan]
t[um] erat et ne q[ui] relinq[ue]rent[ur] h[abe]re bo
na[m] dispositoria[m] ad redemptio[n]is scie[n]cia[m]
(et) gr[ati]e rede[m]ptio[n]is q[ue] t[ame]n no[n] p[os]s[u]nt ad ali
q[uo]d bonu[m] meritoru[m] nisi i[n]terve[niente] p[er] gratiam
ih[es]u domi[ni] gr[ati]e gratu[m] facie[n]tis sine ali
quo ip[s]o[rum] merito infundat[ur] eisde[m]. P[ro] q[uo]
quo ... tu[m] et q[uam] miris modis tetur omnib[us] a[n]i[m]a
tu[m] et q[uam] miris modis tet[ur] omnib[us] ci
vo gr[ati]e salvatoris ih[es]u qui nob[is] sit ...
cultu[m] lic[et] no[n] sit dubiu[m] q[uod] aliqui xp[ist]iani
et i[n]fideles p[er]seque[n]tes et i[n]creduli sicut
occasionalit[er] et xp[ist]i gr[ati]a[m] acquirunt et
na[m] morte a p[ro]pria malicia p[er]seque[n]te (et)
resistente in quib[us] t[ame]n et aliqua gr[ati]a ih[es]u
fulg[et] ad mi[n]us q[ui]a eis abbreviat[ur] vita
(et) a multis eos malis i[m]pedimur. Du[m] no[n]
credo q[uod] sit q[ui] se abscondat a calore ei[us]
licet etia[m] aliquo respectu reprobi faciat si
bi malu[m] de o[mn]ib[us] donis dei. Et hoc ip[s]um
cognoscit a[n]i[m]a q[uo]d faciunt o[mn]es electi m[eri]ti
eis ex solo xp[ist]o ihesu merito gr[ati]a co[n]ced[it]
set (et) multi ex eis mult[o] peiora. Ad i[n]tel
ligendu[m] au[tem] p[ro]pria[m] malicia[m] etia[m] in hi[i]s q[ui]
nob[is] a gr[ati]a p[ro]hibent[ur] valet exe[m]plu[m] va
sis plenum veneno mortifero de quo li
cet nullus recipiat nichilomin[us] e[st] inclusa
i[n] vase ca[usa] sufficiens mortis o[mn]i[u]m viven
tiu[m] ut vocet[ur] merito vas mortis et a
bus mortificans omne a[n]i[m]al vivete-
Sic e[st] aliq[ua]liter de a[n]i[m]a (et) sua malicia
licet no[n] p[er]mittat[ur] in o[mn]es act[us] conve[r]ti
Cognoscit etia[m] et videt a[n]i[m]a q[uod] solus
sp[iritu]s s[an]c[tu]s ea[m] tenet ne delectet[ur] i[n] su
is viciis (et) p[ec]c[at]is et ne ip[s]a multipli
cet sibi occasiones aufert et q[uod] p[er] eius
e[st] videt se dole[re] sepe q[uod] ea[m] sp[iritu]s s[an]c[tu]s
impedit ne delectet[ur] in p[ro]p[ri]is malu

nis et ne ipsas opa compleat. Et ui
det se sic ipsissima dissipatrice sui
confundatrice in omni malo q incompa
bilr plus oportet laborare spm scm
ad defendendu ea a seipsa qm a dia
bolo carne ul mundo. Videt etia q
omes veritates quas spus scus wlt
i ea facere ipa sibipi eas falsificat i
voluntate diminuit et cosciendo z cu
milando commaculat z con sancti spus
lumine sibi falsitates fodit et iquirit
z ipas diligit z defendit ita q in
suis veritatibz spm scm contumeliose
et continue dementat ipsu reputans
falsu in luibz suis. Et q ista no fa
ciat hoc solu venit ex suphabun
dati lumie spus sci. Vn ista aia vi
det q tanta lumina spus sci ideo
sibi dantur qz toia ul modica no suf
ficerent abissu sue inolutuose tebre
effugare. Videt etia q no pmittit
spm in se ex sua maligna resisten
cia z rebellioe carnali opari purita
te quia omes suauitates quas spus
sanctus dat sibi comaculat nc pmit
tit se eleuari ad gustu spualis amo
ris carnalibz delectata. Et si quando
eleuat no pmittit se tm elleuari
quantu vellet ille inspirans. Et postqm
ibi est no pmittit se teneri sed se
per ex suo pondere ad yma relabitur
et quecuqz ista bona desuiat spus
sancti ipsa tn no wlt reputare se
vilem imo se reputat aliis melio
rem et bona sua accumulat z alioz
annichilat z suos sibi defectus oc
cultat. z que deus facit i ea ex me
ra pietate et gracia ipa dicit ex
sua processisse industria. Et videt q
ipa est ingrata deo de pteritis ben
ficiis z de dio conqueritur q sibi
maiora no fecit et sua pcta adm

chilat diabolo mundo et carni ipse
timendo ymo q blasphemu est ip
si deo dicens q ipsa vitare no potest
qz deus no wlt ea adiuuare cu
tamen ipa contineue ipm et cuis ayn
illm colaphizando cruciat. Videt eti
am aia se horre omes austeritates
z oes penales affectoes actiu pe
nitentie et inclinari auide ad de
lectamenta contraria. Videt etia se
fugere omem psecucoem omme tribu
lacoem verecundia minoracoem sui
honoris p defensione virtutis vel
honoris xpristi imo sic se ipia videt
q ut possit hre honoes et delicias
huius vite virtute cognita in seruis
dei insequitur et ipugnat. Videt eti
am se tm efferri z sic ipse seipsam
amare ut sola velit videri sapiens
bona z virtutibz plena pp qd pprio
dechit et inuidet bois suis nisi p
blanditias z vanas laudes sue am
bicoi subseruiat imo nec ipm deu
diligit. nisi ut faciat sibi bona et
illa exaltet sup alias creaturas. Et
videt q de semetipsa pruu facit in
quitatis deu ad cuius dilatanda mali
cia more luciferi omia ordinare
videtur. Et q ista ipia et mala no
sint in seipsa videt q solu est ex
mera dei gra. pp qd talis aia hor
ret seipam sicut abissale infernu
et armatur plenissimo odio sui i
quo e pfcio et cosumacio oibz boni
Vn a tali aia nullius appetitur vi
dicta n sue malie pp qd sequitur
q delectatur in suis opprobriis et i
suis tribulacoibz sicut i vindicta sui
horribilis hostis. Et si a quacuqz p
sona sibi tribulaco inferatur cu magno
iubilo recipit dicens q deus z seruz
ipsu et ipam animam vindicat de

suo hoste maligno propter quod proximo suo
non irascitur propter ipsum qui potius ipsum
tenere diligit sicut obediente ministro
iusticie dei et sibi magna beneficia
conferente. Et ideo talis anima omnes ex
clamaciones scripture et orationes quibus
petitur deus exurgere et conterere
hostes suos iracundo et optimo odio
sui in seipsam retorquet et de seip
sa dici devote assumit. seipsam solam
reputans principalissimam hostem dei.
Et omnes suos concupiscentias et actus quos
ipsa a semetipsa et per semetipsam fa
cit. reputat hostilem exercitum dei
voluntate divina debellante conti
nue et intente impedire in se et in ali
is omnia dei dona et introducere sua o
pera et desideria mala propter quod quando au
dit cantari. Exurgat deus et dis
sipentur inimici eius etc. videtur sibi se
pe quod etiam sensibiliter videat catervam
operum malorum a semetipsa per gratiam
renovatam exire et a conspectu divi
ne bonitatis ipsam dulciter amplex
antis effugare. Et quando ad missam acce
dit et dicit. Judica me deus et dis
cerne causam meam de gente non sancta
generalitate omnium predictorum malorum
a se quantum est ex se genitam petit
devote causa sui accessus ad altare se
paratim discerni. Et semetipsum sen
tit hominem iniquum et dolosum a cuius
fraude et tirannide petit eripi. Sic
et quando dicitur de ore leonis libera me
domine semetipsum intelligit leonem rugi
entem sevissimum et iracundum contra
omne dei donum truculentem et querentem
devorare omnem gracie influxum. Et sic
in similibus omnibus intelligas. Causa talis sta
tus per maximum lumine gustat conve
nientissimum odium sui certissime senciens
quod deus summe bonum sit eum fecit im

pugnabile ut non possit vinci nisi ipse seipsum
vincat. et quod non posset ledi ab ali
quo cunque creato nisi a semetipso et
quod tanta est crudelitas sui in seipsum
quod non possit a tyrannide crudelissime
malicie eripi nisi per superfluens et in
finitum meritum et adiutorium ihesu christi. Ex
hac recognicione sui et odio sui se
quitur perfecta ordinacio ad proximum quia
illum reputat bonum et se malum et in
illo virtutes et gratias respicit et defectus
et vicia per caritatem operit nisi forsan
prelacionis officio corrigere teneretur. Et ideo
si posset vellet subesse preesse nunquam. Et vi
det quod a proximo multa beneficia
recipit per graciam et virtutes quas vi
det in eo. Ipse vero per malicias quas
in se videt ut dictum est sentit se ono
rosum proximo et dampnosum et etiam to
ti mundo propter quod in omnibus se proximo subiicit
et adminiculat sub pedibus suis. Et quia
gratias dei videt in se contumeliose stare
in proximis vero videt stare cum dei honore
utilitate gratias proximi cum multa dul
cedine intuetur et laudat. suas vero in
fructuositates et iniurias mentis admirati
tis aspicit. Et ideo magis ex eorum
aspectibus incitatur et flet quam ma
nifestis extollatur. Recte ab huius humili
tatis suis sub proximo retrahitur propter pri
te maliciam proximi quia statim levat oculos
ad secretam providenciam dei et sepe per
ponit proximos per infusionem sue gratie fa
cit magnos. De hoc gregorius in moralibus.
dicit. Recte de suis operibus extollatur nec
desperet eos quos adhuc frigidos vi
det. Quia cui credere quod per apostolatus glo
riam lapidatum stephanum ille precederet
qui in eius morte omnium lapidancium vesti
menta servavit. Et ergo ad ista dona
et occulta iudicia recurrimus illos omnino
desperatos. nunc illis nos in corde nostro

pferm⁹ quibz p tpe platu suit. Et z
z si ia vide⁹ qntu pcedut nescim⁹
qnu du curre ceperut pcedunt ho
ggt. Si at aia libe no pt ista vo
ragine malitie extinguere de se ita
ut i hac vitate istius ꝯ spes sit no
possit expedite curre sicut q radi
cales malitie tuoris et supbie z
sui viciosi amois adhuc viget i ipa
z ipam i sui cognitoe excecat. Du
nc istarn curre hec poteit i se ple
ne. Illuiat etia tm i cognitoe dei
z humanitatis xpi qui de ipo sentit p
issie altissie z sapientissie et coplet
i se id sapie sentie de dno i bonitate
sp qd sentit q no solu bn s optie
oia fecit. z videt q suauit oia dis
posuit z potet singula pducit ad fi
ne. Et qd hz in oibz opibus dei z se
tit q ds qntu i se e in omibz catu
ris optie fecit zm exigetia ordis que
elegit. Du nc dispuit nec dubitat
ut qrit roeis ex opibz ei⁹ sciens q vie
eius vie pulchre z oes semite ei⁹
pacifice. licz tn h⁹ oibus sit investiga
biles vie ei⁹ et q etia meti qete
z illuiate dulcissie sapit. Videt eni
q ab itellcu carne artato no debz
investigari nc ꝯt velle cophendi alta
pfunditas sapie illius. ci⁹ sapie non
e nus. Tenet at ctissie q ds fecit in
oibz qntu ex se e qntu meli⁹ pt et
debet zm exigetia ordis mie sapie
z iusticie q ordo no debz obmitti qz
si obmitteret no sic i oibz hec appa
ret dnm⁹ que solu aia ista sentit. Et
no q ad nllu effcm creatu ul creabi
le i qntu tlem diuia potecia limita
tur ul coartatur qn possit et illu ob
mitte z aliu meli⁹ et pl⁹ z mi⁹ fa
ce ita q sp dnatiue z libe sup om
ne catu in imensu supfertur. Et licz
elegerit face q fecit et mo quo fecit p
meliori zm ordine sapie iusticie et
mie. zm que eni opatur volutas sicut
z qn z qntu vult. si tn aliu ordine
elegisset. ymo mille milium ordies ali
os ponendi gubnandi beatificandi
creaturas q vtiqz st sibi possibiles z
nob ignoti ita seruaret i eis regu
las prodcas q libtate no minuut
s decorat z auget sicut i ordie que
mo elegit p meliori z io ita dube
m⁹ dice q de⁹ fecit sp qd melius
e et qntu pt zm istu ordine q tn
itelligam⁹ q si alit vellz face ul vo
luisset q sp est meli⁹ qcqt de⁹ face
eligeret. ita q sep itelligam⁹ cu suo
effectu creato q⁰ ad oia libe supfit.
Et io sic itelligas de potetia dei q⁰
cuqz alit diceret i toto libri hui⁹ de
cursu. Do qnto at assupto humane ne
alia i vnioe diuie psone termatur
z dicet respcu ad ald icreatil nich
il pt hoc melius itelligi sicut deo
nichil e maius. Et siliter itelli
ge de excellecia virgis matris cui
fecunditas sibi data a spu sco ter
minatur ad generacoem diue psone in
sua humana na. Et isto mo nichil
aliu ul mi eius e ald factibile ul
fcum melius nc eque bonu nc oia e
ata alia sil sup ea. Ad videndu at
quo ds optie facit oia et tn aliter
possit face. gsideat aia in deo du
plice modu omipotencie ei⁹. Primus
e gsiderare oipotencia sb absoluta
roe sue ifinitatis no habito respctu
ad ordine que sibi statuit i isto mu
do creato zm exigetia mie sapie et
iusticie. Et licz videat zm istu res
pcm potecie ipse possit dapnare elec
tos z saluare reprobos videt tn q il
le q no pt errare no elegit scdm

istum modum potentie operantis. Illius est
respectus potentie dei operantis
et in regulas misericordie sapientie et iustitie
salutis nature quas in complementum
universi creavit. Et licet potuit ali
um mundum facere et alio modo, non debet
tamen anima dubitare quin ipse deus optimum
modum elegit et hoc sufficit anime de
vote quod velle scire quia deus sic fecit.
Satis enim arguit nichil plus querendo
quod optime fecit. Propter quod videt quod
non demonibus nec dampnatis sive dampnationis
ullam minimam occasionem dedit immo quod plus est
quantum possunt ordo tamen ponderat misericordie sapientie
et iustitie sibi salutis adiutoria tribuit.
In electis vero videt quod ex mera gratia nulla
re ex parte ipsorum sive salutis operata sive pre
destinationis gratiam contulit. Certe vero istis et
non aliis sufficit anime fideli et quiescenti in deo
scire quod ex sua mera et libera voluntate et gra
tuita misericordia sive bonitatis infinite procedit quod
quia non potest nisi rationabilissime agere rationabilissimum
fore dubitat. Super creaturam vero rationa
lem reprobis super quam videt stare immobile ani
madversionem sententie iusti iudicii dei non dubi
tat ex divina crudelitate que in deo nulla
est nec ex odio ad eos cum nichil oderit eorum
que fecit procedere cum eas nobilissimas crea
turas condiderit et sibi in illos effectus
iustitie magne extenderit tale immobile pro
cessisse. Immo quanto humana infirmitas minus
potest dei iudicium comprehendere tanto debet ra
tionabilius cogitare quod hoc propter abissum
illius iustitie et clare veritatis refulgentis
in ipsa non sufficit intueri. Que tanto ma
gis est iusta quanto magis in eternitate
est firma. Attende autem quod quia omnes vie
domini misericordia et veritas, ideo tam in reprobis
quam in electis misericordie et iustitie mis
cet effectus, sed in reprobis ipsis ex mali
tia sua effectus misericordie sive corrumpentibus iu
stitie instantibus actus sub iustitie primo

ne eorum dolorose terminatur eventus propter
quod in eis effectus iustitie magis refulgere
videtur. In electis vero per gratiam redemp
tionis ihesu influxus fontis sit licet in
eis multas faciat iustitias pruritiuas
in finem tamen misericordie eorum vite decursus in
fine dilabitur propter quod in eis misericor
dia superexaltat iudicium. Attende etiam
quod totus decursus vite electorum a divina
sapientia per misericordiam et iustitiam temperatur
influente gratia christi in eis et in illa me
suram qua predestinatrix gratia illos elegit
in christo. Et quia sibi christus meruit in
seipso et ubi christus eos posuit in men
suro sive cruces ibi fuit et ibi et ibi fi
liter terminatur. Et ideo secundum maiores
fectores viciorum et resistentias malitie
proprie in electis retardatur effectus gratie
per ipsorum rebellionem donec sapientia
et iustitia contemperantes cum misericordia eos in
christi mensuram eos in corpore mensuratam ad
ducat. Et quia multi sunt infecti repu
tatione sui ad se diligendum superbe dispositi
quod quidem iustitia portare non potest immo
nisi ista excluderentur ab eis eos necessario
haberet dampnare. Vide amorosum cur
sum divine misericordie in talium procuranda salute.
Sepe enim predestinatrix gratia tales
sic infectos ad maxima consumata elegit
in christo quos nisi sepe reliquisset rue
re in infectionibus carnis sive de quibus
ruinis eos potest secundum ordinem misericordie
relevare et de manu divine iustitie eru
ere prius fuerunt in presumptuosa repu
tatione sui et superbia mentis sue, quia
hoc est summa impuritas et magis deo
importabilis quam anima possit habere. Et quia
sicut deus est recognitio sue profunde
iniquitatis et ex hoc odium sui est fun
damentum omnis status perfecti. Et ideo hoc
odium et hanc cognitionem sui tale re
mire non posset immo si deus eos duceret

p viam puritatis et innocentie ꝛ eis il
lam puritatē daret etiā quā postea dat
post crebrā ruinā ppter disposicōes quas
hnt sue presumptuose reputacōis sic p su
pbiā impie ruerent q̄ salvo ordīe divi
ne sapie et temperamēto iustitie ꝛ mīe nis
tuā pmittiā eos eternalit absorberet.
Hoc qd qñ divinā sapiā et grā videt
qd nō potest nos ducē p viam sibi pla
citā puritatis ꝛ innocentis vite ad sta
tū gratie quē nobis mensuraūt i xpo
misericorditer sibi et iuste nos pmittit
dure temptari et aliqñ dispensative i
multa scelera ruere ꝛ sic in nob sepe cō
fusi saltē sero cognoscam9 q non habi
tat in nobis hoc ē in carne nrā bonū
ꝛ multo min9 in nrā mente supba. At
tende aūt q quia tales electi pmittuntur
temptari ppter cordis ipoꝝ supbias e
domandas nō solū dūt se reputare in
firmos pp parvas temptacōes quas
sentiūt sed supbissimos demones ppt
occultas ꝛ radicatas i eis supbias pp
qs dei gratia salvo suo ordine nō po
tuit i eis opari puritatē ne eis fie
ret in ruinam. Ex qua humiliacōe in
nobis effugata supbia ꝛ amoē nostri
a qbus oritur oē obstaculū gratie ia
ex tūc expurgamur a sordibz concupiscen
tie ut p hoc transportemur in statū cru
cis pfate. Sic ergo potes videre q
lapsus electoꝝ ex divino munē eis co
operatur in bonū ut deducit gregor9.
sup illo vbo Job. Aut pforabis max
illam ei9 armilla. moraliū. 33°. et in
multis aliis locis in moralibus. Ibi tamē
exemplificat de lapsu david et petri
vbi ostendit quomō ex vulneribz car
nis deus facit medicamentum ut sa
net vulnera mentis. Quomō vō elec
tos deus p temptacōes ducat et per
temptacōes sibi gpriam vilitatē ꝛ vei

tatem et nichilitatē ostendat. ꝛ eos ca
dentes sup manū sue pietatis susti
piat nec eos pmittat absorberi a
culpa. sed eos relevet i maiori gratia
eleganter btūs Barnard9 sup. Qui ha
bitat de temptacōibz loquens dicit sic.
Hic pmonitos ee vos volo nemine
sup terrā absq temptacōe victurū
et cui forte tollitur una alterā secu
rus aut expavidus magis expectet
ꝛ sic petat ab una liberari ut nunq̄
i corpe mortis hui9 libertatē pfectā
seu requiē audeat polliceri. Qua in
re considerāda nobis ē tam benigna
erga nos dispensacō divine pieta
tis ut quibusdam temptacōibz patiatur
nos diucius occupari ne forte pericu
losiores occurrāt et ab aliquibz vēo
citius liberet ut possim9 in aliis quas
nobis utiliores forte pvidet exerce
ri. Et idē sup cantica sermōe 17°. di
cit. Quid michi cū victoria si nec in
pelio fui. impudentissime michi arrogo
vel gloriā sine victoria vel victoriā
sine pugna. Itemq sup Qui habitat.
Tot temptacōibz plena est vita nrā
ut nō immērito ipsa tota temptacio de
beat appellari. Idem i sermōe de
xoa. Sed qd sum9 nos aut q̄ est for
titudo nrā ut tam multis tempta
coibz resistere valeam9? Hoc erat cer
te quod querebat deus ad qd per
temptacōes ducē satagebat ut videres
defectū nrm et q nobis nō sit auxi
liū aliquod ad eius miaꝫ tota humi
litate recurram9. Itē sup Qui habi
tat. Cū ergo temptacōnis impetū se
tim9 in cogitacōe stati fugiam9 ad
ipm et humiliter postulem9 auxiliū.
Omnes etem aliqñ eadē necesse ē.
dū hoc seculo detinemur. sed alii col
liduntur alii nō qz dns supponit ma

nem suam. Sed quomodo eos discernere pote-
rimus ut segregemus iustos ab iniustis?
Unde hoc est inter eorum casus quia iustus susci-
pitur a domino ideo resurget fortior iniu-
stus autem cum ceciderit non adiciet ut resurgat
immo vere aut in pudore noxium aut
in impudenciam cadit. Aut enim excusat quod
fecit et hic pudor adducens peccatum. Aut
fit ei frons meretricis et iam non timet deum
nec hominem reveretur predicat quod sicut zo-
doma peccatum suum. Iustus vero super manum
domini cadit et miro quodam modo eciam ei
ipsum peccatum in iusticia cooperatur. Non-
ne cooperatur nobis ille casus in bonum
unde meliores efficimur et cauciores? Po-
ne dominus cadelom illum suscipit qui ab hu-
militate suscipitur etc. In cantica redemp-
tione tercius quod omnibus beneficus est deus
omnium sed in temptacionibus suis eum tamquam
proprium habent singuli electorum. Sic eis
paratus est et cadentem suscipere et eripere
fugientem ut videri possit relictis om-
nibus aliis ei soli operam dare. Propterea ex-
pedit omni anime deum semper attendere tam-
quam non modo adiutorem sed eciam inspec-
torem. Hec Bernardus. ¶ De utilitate
temptacionum dicit Gregorius 10. moralium capitulo
xvi° quod deus quem prodire in effrenacionem
illicite libertatis conspicit obiectionem ad-
versitatis frangit. Et 20. moralium capitulo 2°
ponitur exemplum helie qui tante virtutis
extitit et tot miraculorum fuit ut ignem
de celo traheret et duos quinquagenarios
cum suis combureret et celum a pluviis clau-
deret et mortuos suscitaret et tamen Ie-
zabel comminans reginam tamquam mulierculam
fugit. Sed illa potencia virtutis ista in-
firmitas custos virtutis fuit. In mira-
culis mirabatur helias et in infirmitati-
bus servabatur. Ponitur eciam ibi exemplum pau-
li cui Ihesus in conversione se ostendit
lumine corporis ad tempus perdito et lumen cor-
dis in spiritum accepit. A Anania inun-
ctus est et vas electionis vocatur et post de ipsa
civitate per fenestram in sporta dimis-
sus per murum fugit. Unde quem in celo de-
sursum pervenit in terra hominem fugit. In pa-
radisum ducitur et a sathan temptatur. Et
hec omnia quia virtus in infirmitate perfi-
citur. Dicit eciam Gregorius 23°. moralium capitulo
10. quod nemo potest prelia temptacionum perfecte
subire. Sed aliud est bella fortiter su-
perari aliud bellis enervari expugnan-
tem. Et 19°. moralium 6.° capitulo quod non potest temp-
tacio in hac vita deesse peccati sed aliud
est peccato temptanti resistere aliud dominari
vincere. Et 21°. moralium 20. capitulo dicitur quod hostis
ista idest diabolus animum suum ingre-
ditur et ibi moratur id est in mentes perdi-
torum quos temptat et ad consensum et opera-
cionem perducit. Sed mentes iustorum ingre-
ditur nec ibi moratur quia per gratiam pro-
hibetur. Et ibi dicitur quod eorum iustorum licet
sustineat diaboli impetum non tamen est
eius antrum. Et 21 moralium capitulo 3° dicit
quod temptacio humana est qua sepe mentem
nolentes sed demoniaca est cum ad con-
sensum sequentes astringit. Post quod 12° mo-
ralium capitulo 6.° dicit quod antiquus hostis
nos ad culpam sine voluntate nostra non
rapit. Et quia quod ipse suggerit ex prin-
cipio voluntate implemus quasi cum ipso nos pa-
riter voluerimus. Et 20. dicit quod temptacio
est bonum signum quia diabolus eos pul-
sare negligit quos quieto iure possidere
se sentit. Et ideo post baptismum se dominus
temptari permisit ut innueret quod membra
eius postquam ad deum proficerent acriores
insidias tolerarent. Et 29 moralium capitulo
16.° dicit quod hostis plus temptat quos
ad iusticiam contendere conspicit ut plerumque
se plus urgeri temptacionibus senciant
quam cum lucis interne radios non viderunt.
Unde et has temptaciones dominus reperit.

[illegible]

9o molu 2o et 19o dicit q deus electu
sui custodiendo deserit et deserendo custo
dit. Et 2o molu cao 10o dr q cu multa
mala electis eueniat dns ex tempore
dispensat ut q concernata puenerit pos
sint dunsa tolerari. Et molu 33o cao 12o
dicit q dns in naribz leuiathan circuli
posuit idest sua potencia eius sagacia i tep
tacionibz restringit ne con infirmitates
bonu tm preualeat quatu pdicoibz argu
mento latent explorat. Et 10. molu
cao 17o. q gra teptacoes no deserit
qa quo nos diuinus ex dispensacoe do
mi9 percutit eo aplus ex pietate custo
dit. Et 19o molu cao 16o dicit q spi
ritu sci gracia teptacoes aduersarii dis
pensando modificat. ut simul multe no
veniant z ipe tumno que fri pnt illus
trans ita a deo ranam tangunt. Et 30
molu cao e9 dr q hostis qi mernnis
pulsat cu apta mala suggerit. s ama
tus vult quando bo aliq intacta dese
res alia latent corrupit. Et 32o molu
18 et 19 dicit q in hoc sugestioes be
hemot distat a consiliis q p illa apta
nouia suggerit p hoc aute quasi ex bo
no simules ad culpa trahit et q astuta
eius consilia du blanda pmissione assi
bit cor a forti intencoe puertit. Dicit
aute 21o molu q no repbendim si
male cogitacoes veniut sed cu mora
s a cordis limine ticius hoste expel
lunt. Et si repetine teptacioes no co
sentimt. Quociqz aute modo tempta
tiones electis veniat. pietas illum eis
in bono conuincit. Et hoc mes delecta
bilr valde consonat cu eam sponsus
ad sua cubiculu introducit. De hoc di
cit barnardus sermoe 23o sup cantica lo
quens de cubiculo sponse vbi vocat cu
biculu sponse modu regiminis que de9

tenet cu electos. Est locus ubi pe qui
escens et quietus cernit deus locus omino
no iudicis no magri sed sponsi. Cla
re ibi agnoscitur mia dni ab eterno et
vsqz ineternu sup timentes eu. Et fe
lix qui potest dicere pticeps ego su
omni timetiu eu. Stat ppositu dei stat
sentencia pacis sup timetes eu ipso
cu etia dissimulans mala et remune
rans bona ut miro mo eis no mo
bona s et mala cooperentur in bonu.
O solus vere btus cui no imputabit
dns petm. Nam qs no habuit petm?
Nemo. Omnes enim peccauerut et e
gent gla dei. Quis me accusabit ad
uersus electos dei? Sufficit michi
ad omnem iusticiam solu here ppiciu cui
soli peccaui. Omne qd ipse michi
no imputare decreuit sic est qi non
fuerit. Non peccare dei iusticia e. ho
mis iusticia indulgencia dei. Vidi hoc z
intellexi illius sententie veritate. Ois
qui natus e ex deo no peccat quia
generacio celestis seruat eu. Generacio ce
lestis eterna pdestinacio est. qua elec
tos deus dilexit et gratificauit i di
lecto filio suo an mundi constitucoem
sic i sancto apparentes sibi ut vide
rent virtute sua et glam sua quo e
ius fierent consortes hereditatis cu
ius etia apparet conformes imagis.
Hos igitur aiaduerti qi nuqua peccasse
qm et si qua deliquisse pident in te
pore no apparet in eternitate qa ca
ritas patris ipsoz operit multitudine
peccatoz. Et dixi btos quoz remisse st
iniquitates e quoz tecta sut peta
cu subito tanta michi diuicie mie sub
orta e fiducia z iusticia leticia e qu
tus in loco horroris idest in loco se
re visionis stulz indicans reprobos no pres
sat timor ita ut in visus sum taqu

vmus ex illis btis esse. O si duras
set Iteru atqz iteru visita me dne
in salutari tuo ad videndu in bonita
te elcoz tuoz ad letandu i leticia
gētis tue. O vē quietis locus et q
nō imerito cubiculi appellacoē censi
erim in quo dēs nō quasi turbatus ira
ne velut distent cura pspicitur. sed
pbatur volūtas eius i eo bona et bñ
placens et pfca. Visio ista nō ter
ret s̄ mulcet iquietā curiositate te
dat. nō excitat nec fatigat sensus s̄
tranquillat. Hic vē quiescit tranquil
lus deus tranquillās omia et quietū
aspicē quiescē est cernē est regem
post diurnas forenciu qui lites causaz
dimissis a se turbis curaz molestias
declinante petentē de nocte diuersoz
cubiculi introeuntē cu paucis quos
hoc secreto et familiaritate dignatur
eo cte securus quo secrecius quiescente.
eo serenius se habente quo placidius
solu intuente quos diligit. In hoc ar
chanu z in hoc sacrariu dei si quē
forsitan vm aliqua hora rapi conti
gerit poterit quidē hic cu ad nos re
dierit gloriari et dicē introduxit me
rex i cubiculu suu. Hec Bernar. Non
ergo hoc autē electoz pcta sunt in eis
minus deflenda et lamentanda qz de
us inde eis eliciat bonu s̄ tanto ma
gis debz quisqz gemē deu offendisse
quanto magis sentit ipius bonitatē eius
malicia in offensis horribilibz voluisse
se vincere primo qui iste soli sciunt et proprie
suas culpas flere et suas malicias co
gnoscē et soli intimu mias dm de
cantare. Hec at electoz pcta sunt vē
culpe z deo displicibiles licet sit p se
notu mens altitudine q ipossibile q e
summo bono nō displiceat malicia et
q summe iustus nō puniat mala at
tamen cum gregorius apte hoc asserit et pbat
moraliu v.o sup illud iob. Verebar o
mia opa mea sciens q nō parceres de
linquenti. Ubi dicit q nequaqz pcta pu
nit. qz nullatenus sine vindicta relaxa
tur. Et ibi pbatur qz delinquenti parci
tur. qz petrus negans respectu salvatoris ad
contricionis lacrimas revocatur. Et pau
lus in terra xpm ihm psequens ab eo
de celo convertitur. Et non sine vindicta
pcta. qz homo punit ul deus cu hoc
pcta. Vn et de petro subditur. q egressus
foras flevit amare. Et de paulo e
go ostenda illi quanta oporteat eum
pati p noie meo. Et similiter post ex
emplu de david cui cu post com
missum diversis dñs transtulit pctm tamen
tu post multis cruciatibz afflictus ac
fugiens filij psecucoez reatu culpe quam
commiserat absoluit. Similiter post ex
emplu de pcto originali qz licet di
mittatur nobis i baptismo tu ex h
adhuc corporaliter obimus. Et sic probat
ihs et pat dimittēdo culpam et in
ex toto pat qz semp infligit aliqua
reatus pena. Ubi qd patet q in
in pctm est impunitu cciā in eo q
facit illud s̄ maiora caritas ihu ipis
penas pnitivas penitenciu culpaz
i electis p virtutē patiencie conuitit in
maiora lucra meritoz. Vn et ipis pu
nicoes eisdē faciūt cooperari i bonu s
Et li
cuit pater in pdictis exemplis. Et li
cet aliquas penas ab electis requirit de
iusticia tu principalis pena solucio
ē passio thesu xpisti p nobis in sua
passione assumpta. Propter qd electi
transportantur tm in bonu thesu vide
tes q ipse solus ē bonu redempte
nature q principaliter gaudet et do
lent i xpisto ihu illo duplici gau
dio sup scripto et tm reputant inde

su gaudium qd deus ht in se et qd
assupta na habet i ipo verbo q o
ma alia gaudia hui9 vite qi fugiut
ut dolore et io nec ab ipsis terrenis
gaudiis mentaliter innitantur. Intelli
ge sane q licet isti habeant nales
passioes et cpassioes z letitias quas
xpi ihu pietas i eis duplicat tn
qete mentis z ordine vtutis ex ip
sis no pdut. Similiter tn reputat
fore dolendu de diuis offensis ta a
se qm ab aliis ipse cmissis et maxime
de illo crudeli opprobrio qd deus ab
ipsis iudeis recepit et a nobis ex
contemptu recipit i assupta nra et de
imenso dolore que xpus ex hiis sus
tinuit p nob q oe aliud istabile
eis ut nichil occurrat. Preter qd ipi
gustat gliam xpi ut sui summi bo
ni et q no potuit sibi melius fie
ri qm q humanitas xpi vniretur ver
bo in qua se et ipi vniti i tm q
saluo ordie que deus statuit nuqm
potuit ds ipsismet dnis face qm xps
assumie in vnitate psone. Pter vnqm
potuisset venire ad illu gradu i quo
gustat deu nisi p hoem assuptu e
na dato q eos saluasset sine assuptoi
one nre nre. Ita etia fit magn9 iste
iubilus in cordibz suis ut qi videat eis
q oia creatura ordinet ad xpristi
honore et q pp hoc a deo sit fca.
Vident et ipm xristu ihm videt i im
mensitate cordis sui omn creator
cotine gliam et p omnibz deo gra
tias et cultu latrie redde in tm q
xpus pfte reddit gras deo p crea
tioe demonu et omn dampnator. Et
qr videt q eor creato sibi et suis
electis ad magnu honoris titulu f
uit. ideo ex toto xpus se exercitat. ut
recopenset diuinitati laudes et gratias

et debitu cultu que videt in illos i
pios demoes et dampnatos i seip
sis deitati auferre quamuis no pos
sint sibi aufre qn eor cruciatibus
honoretur pp iusticia puniua. Et
sic vides q in xpo ihu deus recu
pauit qcqd p demone ta in se qm
in dapnatis videbatur pdidisse licet
iustissio ordine demonu et dapna
tor eor exigente malicia nuqm sit
saluatio subsecuta. Ex hac at ratio
ne potes vide q xpus homo oes
sedes ruentiu demonu iuste possidet.
io iuste suis mebris tribuet z^m gra
tiam qua eis mensurauit i merito
mortis sue. Vides etia quo xps ihs
iniurias loco dei recepit In ipso ei
ihu tanqm in sibi cuncta na deus do
luit qz vituperatus fuit ab iniuriis
omn culpar et omn malor que vm
qm a demoe vl hoe vl sut cmissa
vel cmittetur. Ppter qd effectu que
no potuerut face culpe in deo fe
cerut in homie assupto. Et ido ipi
hoi assupto data e ptas iudiciaria
sicut xpus dicit de se. Et ptatem
dedit ei iudiciu face qz filius ho
minis est. q.d. dicat. Sicut ipe ho as
suptus vice di iniurias ptulit ita
ipse illar iniuriar finalis appares i
huana na iudicabat. Ex clarificatoe
at isti9 status i cgnicoe pdcor ta
sui qm dei qi etia pxi cueniunt isti sta
tus et vtutu sublimia exercitia.

Tercius stat9 e vna obediencia dei
letificata cfecta in oibz penis z tor
mentis et verecundiis et dapnis pp
honore dei z ppter cformitate simili
tudinis xpi amati. Et no tm portat
paciter s etia letater. imo ad simili
tudine xpi iestimabili caritate aia
oibz electis cuncta desideat et pe

tur a deo p sua magna gra q omis
peccat et veniales z oia mala pena
lia electoz que dnt sustinere p pctis
suis vl quocu[n]q[ue] aliter in hac vita
siue i purgatorio sibi debuit et ipsa
faciat sustinere nullu aliud ptes ab
ipo deo pter istoz sustinencia p[r]imu
ut eleci liberet ab eis et libere ipo do
fruatur. Isto em mo sentit aia q x°
om electoz portam dolores et qtu est
qo se voluisset oia mebra sua ee ab o
mib[us] pctis etia tpalib[us] libera nisi di
uina voluntas sapia et iusticia ordiass[et]
pter mebroz qformitate ad caput.
Et isto mo exponit hylarius illa oro
ne xpi pr si possibile e transeat a
me calix iste etc. Exont etia iste sta
tus ex experiencia pdce virtutis ita
q semp occupat mente sua in xpo
dilco et hoc quq[ue] mois saltem semp
aliquo istoz moz mete sua replen
do de xpo. Pmo qtemplado ei9 na
tura divina et psonale unionem.
Sedo eius dulcissia noa scilz filius
dei ymago pris verbu sapia lux
splendor radius et candor lucis et
ne. Et quo ad humanitate ihus sctus
innocens ipollutus rex regu dns dnan
cium nazarenus crucifixus filius vir
ginis mgr veritatis et filia. Et noa
designancia psona in duplici na sci
licz xpus incarnat9 emanuel etc in q
bus aia gustat sapide dicens sponsa
Oleu effusu nome tuu. Tercio modo
iplet se xpo considerando ei9 vite ex
empla paupertate humilitate pacia re
muniu et oia alia q in ultimi mor
tis supplicii tuinatur. Qrto qsiderado
ei9 vba que sut dulcissia. Qnto signi
ficat qsiderando ea q p sui corp9 tra
sient vl inflicta malignitate psequciu
sicut sut clavi et lancea z sibi inhere

ria ex voluntaria assumptoe moz defectu
u sicut cibi et potus sui z ipoz pur
gacoes q qnto sut viliora tanto ma
gis dignitate assumpta ac p hoc mag
i eius amore transformancia metem de
vota. ¶ Exont etia alius status ex
qgnicoe pdca qz plene elogatur ab
oi causa mali qa in omib[us] semp vi
det deu optimu et io deu nullu de
fectu. Sepans no potest vide nisi
om maloz radice et abissale infor
nu ut deu est sup. Proximu semp vi
det cu om amore et si aliqua vide
peccare no ipm despicit vl et insul
tat s[ed] copatitur et lamentatur p ipo et
qsiderat q ipe multo peius ruisset
nisi divina gra puidisset. Proximu a
qtucu[n]q[ue] scelerata p tanto ppoit si
bi qz donec no est dapnat9 ultimo
sp credit de ipso q deus eruet ipm
de suis pessimis malis et maiore gra
du gre q ipsa habeat ipm elevabit
vel pt elevare q multo min9 est q
ipa indign9. Et hoc e qd dicit gg
i moliu libro 23° ca° xi° ponens ex
emplu de stephano et paulo. Cui si
statu psnte considerasset i paulo mi
to se illi pferre potuit du eu sic
crudeliter lapidat qsitente xpm.
Sz si puidit ei9 futuru statu in a
platus gdm multu se illi ipare po
tuit reputare. ¶ Exont etia de hoc
ductilis obedia q semp inspiracoi in
terne obedit et de virtute in virtute
eius ductatu pcedit et qnto plus p
ficit tanto plus se deo humiliat et
sua rebellione accusat et tanto sibi se
per magis sentit supesse quo tedat.
Et sub ductatu gre sic est mortua i
suo abnegato q sic quietatur in suis
pctis et temptacionib[us] no delectatis
nec consentitis sicut i elevacoib[us] et

gustibus mentis. Et tanto securius de
lectatur in hiis que sibi displicet secundum sua
naturale affectum quanto magis est se
cura quod ibi non delectatur nisi propter hono
rem diuinum. In consolacionibus vero quantum
cumque spiritualibus si videt se in eis se
per sibi esse suspecta ne delectetur in ipsis non
totaliter propter deum sed propter suum ipsius amo
rem. Et quia ipsa toto suo studio insudat
amori proprio suo mori et in solam dei
voluntatem transferri ideo studet in sola dei
voluntate stabiliri et ut in ea sit mor
tuum desiderium tam de seipsa quam de omni
bus creaturis. Et voluntas plena et con
tenta de eo quod fecit deus in seipsa et
in omni creato et maiorie de mensura
distributa vnicuique electo in participa
tione meriti mortis xpi ut nichil ve
lit de se nec de aliquo creato nisi il
lud quod predestinatio gratia vnicuique dis
tribuit seu disponit. et in xpo ihesu
per eius ineffabilem caritatem compleuit.
Racio autem istius contentacionis volunta
tis est. quia iste sublimis status illu
minat et certificat mentem quod deus in
omnibus optime facit. et quod omnes electos
ducit per illam viam que melius eos ad
premium meritum xpi adducit. et quod omnia
et mala et bona facit et permittit deus
euenire ad melius ad illum optimum or
dinem quem ab eterno elegit. Quia vero
xps ihesus illud quod in seipso compleuit
in nobis per spiritum sanctum vegetat et facit
nos sibi assimilari de nouo et superio
ra membra cooperari moribus ierarchi
co ordine statuit. Ideo ille perfectus sta
tus qui descriptus est super quietus menta
lis non inducit negligenciam nec otium
conatum et continuum gemitum oracionum ex
cludit. quin pocius cum ponat animam in
perfecto caritatis ardore totam eam excita
tat ad fugam omnis mali in se et ad sur
sum propter omnibus modis quibus decet et
ad continuum gemitum ut quod fit in
celo xpo ihesu de conplemento voluntatis
diuine fiat et in terra membrorum suorum et
est sollicita exorare per sursum diuino
tam sibi quam proximo quia ipsa est bene certi
ficata quod illud quod est factum in xpo de
nobis debet per influxum spiritus sancti totum fi
eri per nos ut assimulemur et conformemur mo
do xpo ihesu in quo et per quem contingit boni agi
mus operamur. Quomodo enim potest in illa anima
negligencia inde quia tota in se mortua est
et viuit in xpo et totam in se immolat deo
per honore dei et per salute proximi nullo
respectu habito propter boni sed solum bene
placiti dei et similitudinis xpi. Aut quo
cadit in illa anima incompassio ad proxi
mum in tribulacionibus quin ipsa anima est to
ta sic data amori eius quod omnes tribu
laciones eius a deo ut deinde est super se
per se venire si deo placet et illum libe
rari ab eis. Propter ista anima optime fugit
pestem illius venenati erroris spiritus li
bertatis immo pocius malignitatis.
Illi enim mortis filii ex hoc versio prin
cipio quod nos nichil boni possimus si
ne gratia volunt quod contingit facimus sit gratia
ac per hoc consequenter fornicari et similia di
cunt in nobis non esse culpa quia gratia mo
uet ut dicunt ad ista. Sed hec illumina
ta tamen gratie dicit quod libertas arbitrii
defectiua stat contra dum sumus in via cum
gratia et ideo potest contra lumine gratie et diuine
legis agere secundum suum maliciosum appeti
tum et sic agendo destruit in se gratiam
et hoc est peccare. Et quia hoc vult libere
et eligit contra remorsum gratie et imperium
legis diuine ideo se auertit a deo ac per
hoc facit sibi falsam delectacionem quam elegit
propter quod iustissime meritum dampnatur. Nec
econtra anima illuminata in hoc gradu licet
videat quod per se nullum boni potest. videt

tm q male agere pt et hoc sufficit ad
dampnatoez et q habita gra pt ex
ipa malicia opari cont gram et ex so
la gra pt gram custodire et zm illa
opari qz gra ramificat in habitus
virtutu donoz et btitudinu quoz e
streme facile et delectabile opari
silia xpo ihu z oia comina aspnari
Jdeo ths aia est cotinua fuga maloz
z extractio bonoz q semp sicut debz
recognoscit a gra. Et qn ab hijs de
ficit ul bonu amittedo ul malu co
mittendo semp se recognoscat rea et
sola causa et sibi e quasi isinus vi
tijs subdi affcu ul actu uel in hijs
delctari ul bonu fastidire. Ipo q sibi
videt iuste inferi a dina iusticia aliu
ifernu penale. Et econverso e sibi de
liciosa padisus a vicijs hre affectu
liberu et opari zm silitudine vtutu
dei hois xpi ihu. Et videt q gra
ppe ht assilare aiam deo zm vtutes
quas opatus e in assupta na. Jn
totu impetu cordis talis aie gra in
ducit ad eligendu qd ihs elegit et
fugiendu qd ihus fugit et i hijs so
lu qescit vnde diligit vtutes ppr se
et odit vicia ppt se. Prec vmqs est aia
pfte ita donec diligit bonu vtutu
pp se et malu vicioz odit pp se. Ex
cludit etia solus stats pdis vacillacoez
fidei i crededo ul orado qz ctissima
e q qcqt petit accipiet ul melius
pro eleis. Excludit etia anxia mq
etacoem metis qd velit face xpus
de seipsa ul de alio qcuqz et cura
supflua de futo qz i solo vniti tota
rapta in deo et qeta in cogitado et
tsformado se i doloes z gaudia pno
inata supius no dubitat qn deus p
uideat sp i melius eloz ad spledu
i mebris qd in capite ia est ptm. Jpa
vo sic e coniucta de eo q sibi et alijs
fecit deus i xpo q ipi deo veniat
de ol alio bono qd possit sibi dari ii
in xpi merito amoroso. Et istud e esse
ve paupere et abnegare se i xpo. Js
ti at statum iste vndecs ihs videt pti
cipiu tribue duplex stat' qui in se
ipo hnit in hac vita. Sicut ei ipse
simul fuit viator et cophensor et i
abissat' i dolorib' et fruitoe bte tri
nitatis sic mirabili z desidrabili mo
succedit tli aie q duplicat pdco dolore
in sua cruce tsfigit' et ad gustandu
illas duas glorias elevat'. Et ista duo
mutuo se augmetat. Qto em plus
gustat z amat illas duas glorias s
tinitatis et dei hois tato plus hom
dolet z sentit duos predcos dolores
et inurias fcas deo z hoi assupto. Et
qto plus i istos doloes tsformat'
tatomagis se qutens ad illaz glam
tolledat' et aliqn absorbet' sola a gra
deo. Aliqn tsfigit' a dolore aliqn in
vabili mo vnu no ipedit aliud. Et in
vtriqz tota tsfertur qd male icop
ta mes poterit estiare. Et i huius
modi apicibz qbus spe sctus mire mo
dis agitat aiaz satz devota valde pa
rua concludit sophisma philozophica
quia stie vendbz sepe pbat ipossibile
fore multa fiei q mes illuata qc
noscit eta expiencia i se a pio ihu
ee copleta. Et tu hoc clare cognosce
q vsitat' modus sapietis ihu qt u
ta abscodere a sapientibz et prude
tibz et revelare ea puulis. Et quasi
in omi materia mltu intruscata de
uocionu ihu ide contingit. qz in ea
multi studencium hui' tpis sicut i re
sibi ignota cotulerat multa vba inde
ta et varia. Et spus sctus dicit suis
discipulis qz in hijs sola illius expi

entia facit arte. In illi autem trans
formatione cordis est multiplex gradus. Ali
quis enim sic absorbetur ut tota transeat in
amatum et nichil sentiat de se vel de
alio. Aliquis potest sentire quod etiam se sentit li
cet sensibus non possit libere uti. Aliquis
potest sensibus libere uti sed non potest vacare ex
trinsecis curis propter. Aliquis vero tanta spi
ritus sancti fortitudine roboratur et tanta
capacitate dilatatur ut plene transforma
tus et in sponsa per te sue mentis reple
ta tamen de xpi crucifixione quod gloria pos
sit sine sua dampnosa distractione ple
narie curis intendere proximorum immo tunc so
lum est status prelationis perfectus quando sic est
a dono spiritus sancti roboratus. Sentit au
tem tanta fortitudine sua in deo ut fa
cile et iocundum sit sibi omne pericu
lum et multitudine venalium et nichilominus mens
si ex deliberatione aliquando eligeret peccare
venale plus horreret istud suum defec
tum et manus coram deo de hoc faceret
lamentum quam hoc faceret sepe mens in
firma si caderet in mortale peccatum. Et ta
lis mens studet ex tota se omnes at
tentivas consolationes sensuum devitare.
Unde plus timet concedere in delectatio
nibus sensuum quae sibi a divina bonitate con
ceduntur ut eis utatur quam mens infirma
studet delectationes fugere peccatorum mortalium.
Unde studet renunciare quantum potest ab omni
delectamento terreno et studet fugere omnia
lamenta quae possibiliter facere de suis peccatis et
illatis iniuriis et sine peccato. Studet si
militer fugere etiam solacia creaturarum in
in quantum in deum tendunt tota se et sua
committens deo. Aliquis etiam sic absorbe
tur a summitatis gloria ut tunc remaneat ab
omni creato et in nulla creata gloria de
lectetur ut nec seipsum sentiat sed so
lummodo deum. Et hic est perfectum propositum et
lectus sponsalis minimorum actio et dei.

Et hic sponsus admirat omnes creatu
ras quantumcumque virtutis et merito di
tatur sibi ihesum ne habeat dilectum ex
citare et inquietare presumat. Attende
diligenter quod totus conatus istius status
est mente plenissime sub divina obedientia
stabilire et a seipsa tollere defectus ut
possit transire in virtuales perfectiones simili
tudinis ihesu xpi et sue beatissime ma
tris propter quod cum multa dulcedine tenet
inimicos suos in presentia dei orando pro
ipsis et libentissime inveniret vias quibus
cum utilitate animarum suarum possit eis ex
terius servire et etiam spiritualiter et tempora
liter promovere. Affectus autem animarum mag
is carnalium et sibi temporaliter obsequentium
licet gratanter recognoscendo debite pon
deret tamen est sibi semper suspectus ne ex
cecatus amoris proprii eum decipiat in
eisdem. Peccatoribus autem et viciosis tanta
misericordie compatitur quod quando videt eos
pervenire de novo et lamentabiliter eorum
deflet scelera et ardentissima caritate
in conspectu dei se suis bonis spoliat
tamen nichil in se videat dona tamen
dei eis applicat usque ad ultimum sue
salutis. Ex quibus etiam sequitur quod in
potestate caritatis vigore sibi omnia du
plicantur tenet tamen etiam eas debitas di
strictiones censuras et quod ipsimet pecca
toribus et statui eorum expedire videtur
maxime si ad eum pastoralis cura p
tineat. Nec propter hoc attendit multorum
huius temporis pharizeorum duriciam qui in
aliorum viciis et penis volunt mundo
suam ypocritalem iusticiam ostentare
quam ipsi non attendunt quod crudeliter
perdunt animas pro quibus benignus ihesus
sub dignatus est mori quod quassatam a
rundinem non confregit et linum fumi
gans non extinxit. Sed qui vero sta
tus perfectus dispensative permittatur in

sipiditate bonoꝝ deīde q͛ iugū dn̄i
asperū sibi videat͛ impios se repu
tat et se vndecū ihesu demetiri ac
cusant q̄ dicit iugū meū suaue
ē et onus meū leue. Et ut breui
ter cōcludā ad istū statū reduc͛t͛
oīs alta pfectio quā de9 dare dig
nat͛ in via ī natura corrupta. Mul
ta q̄ spectāt ad pfcoē huı9 crucis
require 6ᵘ libᵒ 2ᵒ caᵒ vᵒ et libᵒ 3ᵒ caᵒ
3ᵒ ¶ Quīta crux q̄ pficiētiū eē vi
det͛ in hoc ɔsistit q͛ aliqua pn̄ci
pia supioris stat9 pgustat ⁊ ad
illū statū quē deus caꝫ pueit in
gustibꝫ toto mētis conatu anhelat.
Aīa vero mltū a pfcōe deficit io
qn̄ diuīs p̄uat͛ gustibꝫ statim de
sua īfirmitate desperat. n͛ credit n̄
cū multa formidīe et obscuritate q͛
deus eā mltū tenere diligat n͛ q͛
eā velit erigere ad vias pfcoīs se
quedas. Multū ista vacillat inter
bonū et malū. Modo vitā īmutat
et sibi mltas regulas de sup̄dictis
firmat ⁊ qn̄ sentit ul᷑ modicū gus
tū stati se credit ascendē sup pen
nas ventoꝝ. Et q͛ adhuc īcepta
ē tuc gustat deū qͥ tuc ꝓpriū et
specialem ⁊ qͥ carnalē amicū. Et q͛
adhuc nō est seipā vacua io multū
libent͛ gustat deū ut seipam pmo
uētem cōsolantē ⁊ dotātē virtutibꝫ.
Et nisi sibi caueat sup ventū ꝓprie
r̄putacoīs pomit͛ et allidit͛ valde.
Sed q͛ deus eā ad pfcoēm elegit
stati ipsā lumine sue claritatis il
lustrat. et in suū redigēs nichilū ad
horā amorē illius castigat et eam
totā semetipam euacuat. Et post mo
dicū ipam in seipsā reintrarē pmit
tit. ita q͛ sibi misericordit͛ subtrahit
serimētū qd dedit ꝑ ꝓ aīā talis

pectat seipam ut clauū in corde quē
tenē doloꝝ ē ex remorsu ɔsciē et ex
tirpaē nō valet. Aliqn̄ sī dat͛ hui
litatis sens9 ut ɔtrat et caueat p re
atiuas quas spūales audit et quasi
p eas se credit posse deuenīe quo
tendit. Et q͛ d᷑s ipam semp in hu
litate mīre dispōit semp p coꝝ v
ba ⁊ cōscīa multa bō et serioꝝ gus
tus sibi dn̄s videt͛ tribuē. Pmittit
tn̄ dn̄s in hiis sibi mltas simplicita
tes et sepe deceptoēs quas tn̄ ex
radice pie itencoīs et sua bonitate
supportat. et ad vilitatē mltaꝝ co
piencaꝝ et tribuit eneme. Hic sta
tus nō pt seipm ɔfundare ī cogni
toē sua abissalis malicie q͛ ceitas
sua semp velamē excusacoīs oppo
nēr potest plene sc͛ri ī ītam esta
toēz ꝓxī ymo sepe viros pfcos ꝑ
sua experiencia de modico defectu
q̄ forte ē pfectus iudicat. Q͛ ⁊ tn̄ te
dit ad pfcm in tli modico nō dimit.
Hic status cū dulcedīe fruit͛ aīm
co ⁊ suauit͛ eū stringit cū beatīs in
rā deo. Et licet velit sc͛ri ꝑ ꝓpri
dn̄i ad īimicoꝝ amorē tn̄ cū diffi
cultate et ad min9 cū modico su
pore pt ferri ī eoꝝ amorē et ad
huc habet de velamīe malicie ad
suū excusandū defectū dicēs q͛ hui
eos diligit in qn̄tū psequnt͛ et ꝯf
fligunt eū ꝫ zelo mouet͛ cōī eos
q͛ destruūt toē bonū. Aīa vō ad
pfcm tendit. semp ē sibipi in hiis
suspecta iudicijs et licet difficulter
tn̄ exteri9 eis suire conat͛. Aliqn̄ vō
contigit q͛ tales erūt dotati ꝓpriis ꝑ
tis diuīs p vtilitate ꝓxi et ꝓprie ex
teriores penitēcias quas libēter fa
ciūt et fecerūt ad magnā famā de
uenīūt ꝓ solācū. Et q͛ videt͛ eis q͛

reuerencia ipsi et fama cedat in eorum utilitate et diuini honore sepe huius zelator efficitur fame sue et eam quasi uirore propria uult custodire intactam. Qui et mordentes suos horret sicut destructores totius boni. Reuerencia sanctitatis et laudum poma uidetur gustare sicut tortilia sine marine bestie rore celi. Omnes laudes sibi factas credit ex puritate meritum et quasi diuina accidatione procedere omnes mordentes uel detrahentes sibi credit cum diabolo commercium habere et sepe contra se effusus seipsum in semetipso ubi est totus defectuosus non uidet. sed in ore ipsorum conspiciens se etiam aliquem reputat quale adulatores ipsi menciuntur. Et in hoc quod multos uidet sua exemplaritate uel predicatione cunti qui se credit ad principium uirtutum ihesu accessisse quia se uidet quasi ipsum saluatorem. In hiis autem omnibus abyssales deceptiones sunt tacitis amoris ipse latet et ubi se dicit zelare salutem ipsius et honorem dei ubi sua uanitate et luciferiana superbia cecus pascitur. Quod si miser iste uellet seipsum de propria ueritate conuincere deberet se examinare quantum studuit et profecit in portando hilariter suas repressiones et destructores et infamias pro sustinentia ueritatis et quantum in suis opprobriis et penis studuit honorare deum et proximum istos tamen mentis et corporis leticia supportando et inferentes uiscerabiliter diligendo. Quod si ista nunquam uoluit uel si habuit amare et dure sustinuit tamen est quod in laudibus ipsi et in zelo sue fame amore tacite sumit in cautela dei nutritur. Non dico autem quod iste debeat mala facere ut incurrat infamiam sed debet laudes horrere sicut felicitatis poma cum serpa petere non debeat nisi

malum propter quod sibi deuit uideri quod in hoc exacerbetur deus quia laudatur peccator et iniquus benedicitur. Attende autem quod anima que in hiis altationibus a domino ducitur ad perfectum conuincit uideat magnam sui utilitatem in populo et si aliquam permittat tamen telis sagitta ferri nullo tamen modo potest in hac percussione subsistere quia iam incipit sue uilitatis cognitione repleri. Et iam desiderat in solum deum transportari propter quod molestissimum sibi est applausum populorum laudari. Et quod uitare non potest portat sicut peccatorum sibi ductum semper cum laudes suas quas nouit defectus opponit. Et in hiis tamen proficit quantum ad perfectionem tendit. Si uero se sic laudibus ipsi non opponit sed ut crudelis lamia mamas nudat suarum apparencium graciarum quibus lactans in pios catulos sui fastus absit quod talem respectu in tre profectionem committeret quam potius uel in infima cruce desertis posita quam multum ypocritis habet admixtum talis teti neri cependus est. Vel si multum ad talis laudis acceptationem dilabitur in re re sue uanitatis tribuit procursus ab o cruce uirtutis non resurgat et in ipsa configetur clauis superbie eleuatus sicut eleuatus fuit in cruce pictoria ipsius pharao omnis quod in hoc misterio diaboli repentat cui et hos clauos sue uanitatis misit. Et quod postquam est se finem domino glorificatur. Et esto quod non ad tantum ascendit sui fastus ut dampnari mereatur tamen omnes uirtutes mentis sue predicta labes sic dampnose cohibet et augmentum non sinet ut in uia spiritus eum teneat semper uacuum. Respon enim dei status iste non est clausuratus nec certatus imo semper opera dei distituit et quod de seipso facere deus intendit imperia solitudine cogit. Et quia adhuc semetipsum minus diligit licet ad spiritualia bona quia non potest ut uellet possidere

pacifice sepe de dei conqueritur boni
tate et sepe est incredulus de aliis vir
tutibus profectorum. Et quia deus ut pia ma
ter ut peritus medicus per efficaces medici
nas hunc intendit ad perfectionem adducere
eo ipsum sepe ut eum in gratia recognitione
corruptum faciat temptationibus subicit spiritua
libus et carnalibus et nova vicia in suis pro
oribus vanitatibus corrupta in ipso gra
tiam permittit. gustus et delectationes suas
subtrahit. immo etiam lumen quod dederat si
bi obscurat. et eum tam mente quam carne tri
bulationibus circumcingit. ut iste qui se
reiectum a deo habeat reputare. Unde et
sepe cum multis lacrimis clamat. Quare
oblitus es mei et quare tristis incedo dum
affligit me inimicus. immo sepe prope despe
rationem eum sic dimittit. ut lamentum iob
sibi deus de novo videatur formare. Unde
et timens totaliter se dampnandum sepe
dicit Pereat dies in qua natus sum. Et
quia deus eam ad perfectionem adducit hic eum
non dimittit nec qui de sua dampnatione
perire eum dolere permittit. Sed quia videtur
sibi quod a planta pedis usque ad verticem
ipse totus et intus et extra sit dei
iniuria. eo tanto excandescit odio con
tra se quod si non timeret deum offendere seipsum
totum si posset contereret ut laguncula
figuli contritione permaxima. Tunc quia factus
est magister lamentorum scripture et valde
bene intorquet in se et ea recolligit
per scripturas quia multa sunt etiam dolorose
proclamat. Et dolor mentis istius ali
quando eum relinquit in contritionis lacrimas et
cum magno sue humiliationis gustu ipsum
sic sub deo abissat ut clamet et di
cat. Peccavi super numerum arene maris
et multiplicata sunt peccata mea et non
sum dignus videre altitudinem celi quam
irritavi iram tuam et malum coram te
feci. Et similia multa aliquando vero domi

ni suspirio lacrimis privatur et contritionis
dolore sed sic repletur conspicientia suorum
malorum et sic per tunc evacuatur concupiscen
tia virtutum in se quod in odium sui totus
dissecari videtur et in eius mente fit
turbo tempestatis quia concupiscentia cum
sua mala palpat tamquam humilitas ex
una parte pugnat. et una dura superbia
ex alia contra seipsum et in magna par
te tota sua sic cum ex alia parte fuerit
excandescere in iracundia et horrore
totus esse sui quod confrigitur et dissecatur
totus strident dentibus suis et cum omnibus ossibus
sibi suis conquassatur et se sepe pugnis
percutiens affligit fortissime quod gratia eum
retrahit a sui dilaceratione totali. Ita
sic amarum gustum habet de odio sui
quod videtur sibi quod suorum dolorum remedium
foret. si totum se dentibus rodere posset.
Tunc locum solitudinis petens non cum la
crimis quia ignis iracundie sue quasi
omnes corporis humores absorbuit. sed cum ter
rifico rugitu tam dolorosos clamores
mittit ad celum quod qui ictus fulgoris
de suo corde ad confringendum celum vi
detur exire. Et in principio quasi ipse de
sperationis fovea tamen multum longe a
desperationis malicia clamat. Et quid
deus tardas me suffocare in potes.
Qui cepit ipse me conterat solvat
manum suam et succidat me et hoc in
sic consolatio ut affligens me dolore non
parcat. Tunc quia in odium sui rugitus et
commotiones tales fit in ventre suo tam
mentis quam corporis. quod videtur quoddam inspi
ritum tonitrum quod in nube confractione
iactet. Puto autem quod inter dolores varia
les iste sit magis afflictivus et ma
gis cordode videtur omnes potentias tan
mentis quam carnis. Et in tantum ascendit
quod omnia potius eligeret omnia martiria
quam unquam fuerit tanta quam tanta doloris

dissecacōe pfundā. Et in isto solo vi
det^a stāe sentimētū gve istā aīe
q deū nollet offendē p omnibz bōis
et malis q possunt fieri nl appeti
a mēte creata. et tū solū nolit ni
chil aliud ī se videt ꝛ hec ē tota tā
dissecacois pfate. Tū vō post istas
dissecacōes mētis sic se dimīsō respīu
incipit fluē ī lacīmas dolorosas cum
tāto dolore. et tū tā altis lacīmis cla
mat ē dicit. Surge q̄re obdormis
dn̄e et filia. qꝛ nō solū scōs et āgelos
ꝛ ipsum deū pietatis fōte videt^a ad
sui misāudiā inducē. S et celū ꝛ ter
ra et īsensibiles lapides ferū ad la
mēta puocāe videt^a. Videt^r qꝫ celis
īperare. O celi estis vos fēi saper qꝛ
sr vos nec ros nc pluuia destillare
videt^a. sū ego mons gelboe vere da
nād malediccōe dāpnat9 a q^o nl salte
mīcie spēs effugant^a. Et tu dīe cui9
grāūm ē misereri sp et pcē sola ergo
te vincit mea malicia. qꝛ cōtines ī
ira mīas tuas^a. Impossibile at ess
exprimere q̄t lamētor et flagellor
gnā ī illa mēte formant^a. P illas
at altercacōes cōsolacōm et tribula
cōnū tā diu mente ducit altissim9
d̄s diu ptrahēdo sue repūcōis edu
ctā^a ab occultis et īfructuosis cauer
nis mētis illius. Et donec ea sic su
is īpleuerit ignominijs qꝛ nūqꝫ pos
sit de se nisi malū sentire. Tūc ea
mortuā sub suis pedibz sternit. sī
cut ī supiori statū ē sup descriptū.
In hijs eni tribulacōibz est neruus
gnīccōis istor duor statuum. Et qꝛ
ī hijs tribulacōibz est. sicut appiqua
re ad ostiū quo ī spons̄ introducit^a
cubiculū. Sicut at tu vides qꝫ ar
bōes modica momēti paruī in sua ra
dice figunt^a. ut cucurbita. Arbores
vō alte stature ꝛ duracōis magne
et longiori tpe et pfundius īfigunt^a.
sic būdīs et sapiēs de9 āīas qꝫ ad mās
ad maiores pfecōnes nomīnt sic eas
ī expimētis pprie malicie magis
affligit. ut pfundi9 in humilitate fū
dent^a. Et qꝛ q̄nto nā est nobilior
si sit infecta ē ad sui repūcōem p
duccōr. iō sepe tales mirabilibz gstrat
cōibz quassat et supbas eor mētes
p modos supius dictos p multas ā
gustias tā diu cīrcūrotat. donec tō
liter cōfracti mortem a se cūseant
ꝛ ī istos altissios status formant. Se
pe at facilioēs vias tenet ipē spē
qui ubi vult spirat et vocē eius au
dis. s nescis vn̄ veniat aut quo va
dat. Mensura isti9 crucis zm q̄ntitate
desiderij quo ad supiores stat9 p
fcōem aspirat. Ciuit videndū at
q̄uō tā in ista q̄i in septē dulsis g̃
dibz recepte gve mēs in suo malo
deficiēs ad diuīā pfcōem formet^a.
multū valz qd̄ dicit gg9 mōlm
22°. ca^o. 18^9 sup illo vbo ca^o 31. iob.
Et in humero meo porte illū vbi
dicit q cū mēs a vite corruptibilis
amoē ducit. q̄i qmbz cordis passi
bz ad īteriora pficit. Et ibi dicit
qꝫ nō repēte fit sūm9 s dū cotidie
p pfectois meitū mens ī altū du
cit^a. ad hoc ascensiois cuiusdā gra
dibz puenit^a de q̄bus subdit^a. P
singulos g̃dus meos pnūciabo illū
et adducit vbū p8^{te}. Os in g̃dibz
ei9 cognoscet^a. Et illd̄ zm aliā trāsla
cōez. Exercitat9 sū et defecit pau
lisp sp̄us me9. Et dicit qꝫ spūs ho
mis est spē elacōis ꝛ qꝫ p occultā
grām ad amorē dei repata desup
mensura pficim9. q̄ q̄nto in nob coti
die de dei spū vtus crescit tāto in

spes deficit. Et quia malum nimis subito
non a nobis penitus amputatur. unde
paulisper defecisse dicitur. Et ut rite in deum
plene proficimus cum a nobis ipsis fun-
ditus defecerimus. Et potest exem-
plum a domino in ewangelio traditum. Ubi
dicit quod per qualitates frugum distincta
sunt incrementa meliorum. Primum her-
ba deinde spica deinde plenus fructus
in spica. Rara paulisper in unaquaque
anima gratie humor exuberat ut her-
ba in frugem crescat. Et ideo nemo pro-
ximum cum adhuc herbam videt de
frumento desperet. Item potest exem-
plum de daniele qui cum audivit vo-
cem angeli iacebat in terra postea e-
rexit se super genua sua. tercio stetit rec-
tus et tremens. Rara iacentes verba dei
audimus cum adhuc in peccatis sumus. su-
per genua vero erigimur cum proficientes
cor a terrenis separamus. postremo erecti
sed trementes stamus cum a terrenis deside-
riis perfecte sublevati verba dei quo plus
cognoscimus plus timemus. Item ad idem
facit quod dicit gregorius. xxi moralium ca-
pitulo xxiiii. sequentibus in quibus dicitur quomodo
miles dei a primeva conversacione profi-
ciat et a minimis ad maiora succres-
cit et quibus gradibus ab infimis ad sum-
ma pervenit. Primo enim suscipit fi-
dei formacionem deinde facit pravorum con-
fessionem postea incipit se ad alta in
quibusdam sustollere et in quibusdam inhe-
rere terre quia quamdiu sunt mixta bonis ma-
lis que sunt permixta deinde cogitans
de futuro iudicio letatur pariter et ti-
met quia in inchoatis iam bonis sepe
de iudicio letus est et nequaquam finitis
omnibus malis perfecte securus non est. sed es-
timans se vilem divinam potenciam formi-
dare discit. et iudicem diligere et timen-
do tremit timere. Et considerans formi-

dinem in tantum actione ceteri incipit car-
nem domare per abstinenciam. deinde tanto
subtilius fraudes hostium conspicit quan-
to districtius corpus premit. quia hostium ad-
iutorem premit a deo ut eciam in alio-
rum cordibus huiusmodi temptamenta despi-
ciat et a proximi mente invidorum spiri-
tuum accessum prohibeat de quo callidus hos-
tis terribiliter dei milite temptat. Et
si superare non potest. saltem hunc superare
conatur ut vel sic eos quos defendere co-
natur perimat. Sed miles dei non
spretam curam christi dimittit nec tempta-
cionibus cedit propter quod diabolus dolosius
hostis ad acriora temptamenta se ver-
tit. Temptat enim dei militem non solum
de manifesta nequicia sed insidiose de vir-
tutum elacione necnon quedam difficulta-
tes plures eius conatibus opponuntur.
Sed ipse contra tot argumenta bellorum
seipsum distruit et congregat in se virtu-
tes. Et
respicit cotidie proficiendo consumit. Et
propter aliud quod prave suggerit agere cer-
ta non metuit. et ad agenda fortia an-
te conatia temptamenta non trepidat.
immo de temptacionibus exultat. Quia cer-
to robustius virtutes custodit temptacione
concussus quanto infirmitatem suam humilius
agnoscit. Deinde proficiens longe plenius
tractat de unaquaque re cuius vicium pugna-
re contrectat. ut mala insidiancia conspi-
ciens. primo ne mala quibus agat. et
vero consideat ne bona incaute faciat. Et post-
quam peccata subiecerit. ipsa sibi subiec-
ta contendit. Et quia ex bonis mala
oriuntur vigilanti studio conspicit quo-
modo ex doctrina arrogancia ex iusticia cru-
delitas ex pietate remissio ex zelo in-
(?) ex mansuetudine torpor oriatur et ideo ab
ipsis cavet. Rursus et quo sua cogitacione con-
victum prius quod sibi surripere possit aspici-
at eciam perpendit. quod turba cogitacionum per-

rnat si mala ad se ingredi vel pau
ca permittat sagacit' desplendit ta
corporalia vicia q̄ alia ex eis nas
centia et ipa oia prudenter devitat.
Hec oia plurs dedimit ... ubi e
loquens de quo que dns iob describ
bit. Tertia cruo e incipientiu q̄ ipe
consistit i fuga viciorum mortaliu timo
re supplicij et amore premij mixto tn̄
cu hoc amore dei. Et i istis infirmis
raro vegit in eorum mente amor dei nisi
predictis duabus circumstancijs sustentatus.
Isti multu versantur adhuc circa amorem
sui. Licz q̄ se solebunt amare ad delecta
menta carnis et mudi vanitates et fu
gas carnaliu passionu mo se amant
ad fugienda etiam supplicia propter sui
dapnum et acquirenda celestia premia
propter delectamentu proprium quod expectant.
Istis propter sua debilitate parum possz
sapere amor dei nisi ipm considerarent
ut utile sibi. Et io in xpi passione
bz fervorem cu multa compassione q̄ ea
ꝑ ipis sustinuit et libenter deplorant
dolores sui corporis q̄ adhuc parum in
trat ad illorum mentes et multu dulcia
fercula in xpm cogitantes q̄ cu ita
dolorosa morte eos ex amore salvavit.
Et q̄ parum hnt de luce magis i isto
respectu ferventer ad xpm passu q̄ in
eo q̄ in sua morte tm̄ fulsit alti
tudo suarum virtutu et tam sublimiter ho
noravit deu. Tercio vero ipi multu ad
huc semetipsos diligunt nec noverunt
quod e esse abnegatu sub deo et quo
modo optime fecit licz hoc cu labore e
dat. Io sepe querunt et admirantur quia
licet deus tanta voluit sustinere cu pos
set solo verbo salvare. Et quare sic voluit
ab electis suis in doloribus vita duci. Et
q̄ adhuc firmi viciorum flant i naribus
suis licz propter tales probitates peccata fugiant

tn̄ e eis magna pena opera abstinentie fa
cere. Quarto vero semiplene ad perfectorem aspi
rant et ea adhuc non recognoscunt in
habitibus mentis io ea nituntur assequi
i austeritatibus corporis. Quae q̄ sic labo
riose multu magni ponderis ipas re
putant apud deu. Et q̄ benignus deus
sepe eis nominales fervores cognus
tandos tribuit ex quibus ad tps sepe cu
multa facilitate oia austera suppor
tant credunt se iam perfectionis culmen at
tigisse quod tn̄ adhuc cognoscere non me
rentur. Propter quod sicut modicum corpori
se facaliter emittant et de pravis va
rie hnt inde sententiant. Et sepe vivos
perfectos qui iam maceraverunt carnem suam
et propter perfectorem mentis se portant carne p
mortuos ex quibus debilitato corpori con
descendunt carnales iudicant et a spu ex
cidisse. Et breviter suo imbuunt sensu vel
let omnes ad sui similitudinem regulare
Et quantum eis nocet propter sua miseria e
dicit omnibus mortiferum. Et quantum eis
profuit ad fugiendum peccatum et adhuc e
eis necessarium propter sui pravitatem ad ipm
totu volunt a ceteris servari. Et si non
sic laterent dei hnt et dicunt tales de
spu non curare propter quod talibus pt sponsis
perfectionis dicere: Iminici mei sunt iudices.
Quinto vero tales multu se et sua diligunt
io qui oia propter sui comodum faciunt et de
suis bonis spiritualibus valde parum erunt
pravis liberales. Unde orationes suas et oia
q̄ faciunt solu ad sua utilitate intre
quent. Et si aliquando pro alijs vel psalmos
vel missas dicunt multum se eis estimant
et pondaverint. Et ut breviter concludam si
cut parum intersecant in congnitione sui
sic etiam parum intersecant i amore dei
et proximi. Et nisi deo statim eis in omnibus ad
nutum satisfaciat conqueruntur et gemunt
et quasi de omni re sibi displicabili q̄ eis

accidit vnã longũ textum tribulacio
nũ ꝯponit etiã de qbꝫ tristã. Et
sepe ꝯtigit ꝙ opa sua valde modi
ca tanti meriti estimat ꝙ i magno
pcio ē deꝰ vñ retribuat tantũ
boni. Sꝫ poss eis dñs inde sinat
z sut tñ postea eos illuiat. ꝙ clauã
fatuĩ nõ est tanti pcij q̃nti a sua stul
ticia pondeatur. Attende at ꝙ isto
ꝝ ipfctoꝝ qͣ ad pñt differentia tripli
tatis. Quidã eñ sut qs intedit
dñs p diũsos ꝯdñs paulati pducē
ad pfcm. Quidã vo st qui pharize
ica psupcõe sui ibuti suas ipfcões
pfectões credt reputat z defedut.
Quidã vo sut q̃ suas ipfcões ꝯg
noscat z pfcos venerẽat z diligat
ipõ tñ amore remissi z paru di
uino igne flamei qꝛ ad salute su
ã statu que hñt credt sibi sufficē
nõ sttagt pficē. Et forte nõ inte
dut ñ in tẽsu sue pigricie grossa pcta
caueõo ꝯludē dies suos. Istis ē du
ru prima face ñ qͣ nõ pñt vitare
tñ adhuc aspirat ad boni. Et qͣ in
se nõ pñt ul noluit i alijs etiã di
ligut z deuota mẽte se illis illoꝝ
merito ipos pferendo ꝯiũgut. In
hijs sepe ꝯtigit ꝙ merito istiꝰ boni
deꝰ ipos a ꝓprio tpe excutiens ad vi
ã pfectꝰ uel pfcõis adducit. Et qꝛ
isti ex sua ipfcõne appetut statũ
honorabile int illos cũ qbꝫ viui
ut deꝰ occulto bñficio a suo appe
titu defraudat etiã illũ que dili
gebat mũdiculũ eis conturbãs et
destrues sic ꝯfusos ad sui ꝯgnicõez
adducit. Rão ei ꝯtigit ꝙ affts di
lcõis ad bonos z ipoꝝ deuota defesio
nõ sĩalr trahat ad diũsas vias de
fesores ad currẽdũ post ipos. Illi
vo q̃ spũ pharizeico ibuũtͣ multis

statuunt malis. Sepe ei ꝯtigit qͣ
occulto iudicio magis qͣ bñficio di eis
daturͣ austeritatis sps z tuc sbd ꝯpo
sitõis moꝝ qbꝫ ad placõis statũ pro
nei inducitur. Et qꝛ isti semꝑ ipos in
dem ꝯ sups z oia sua estimat valde
magꝰ placõis officia cũ multa audi
tate ãbnit z sepe tñ ꝓudentia caml
losa z astucia wlpina puat. Et si
cꝫ rão ꝯtigit ꝙ i tlibꝫ ipi nõ pos
st suas psupcões adiutē tñ ꝓpo a
mõe cera semꝑ ipos deludt dicetes
ꝙ hꝰ tñ pca multa faciũt ꝓ honore
dei z oĩbꝫ boi z qͣ videtͣ eis ꝙ ad
dñs creauit eos ut ex suis sufficiẽ
tijs alios regẽtes alijs pferent. Ista
sigularit gloriãtͣ in ꝓloꝝ fama z
ꝯtẽt i se supficialis virtutis pt ꝯgui
ci totũ pcedat in oculis ꝓloꝝ. Et
qꝛ tlis sepe ꝓplus videtͣ vtilitate
spuale recipe istã suã vanitate
q̃ toti sut fumus sibipis abscõdut.
Et sub honõe dei z pxioꝝ salute. ꝯtra
ꝯtrũt illa mala vicia q̃ i alia cira
tibi descpta st sup̃ spalia tñ mala
hic seqimitͣ qꝛ i peiori isti indu
rẽdatͣ. Vn at ea rephẽsiões in
in afflatꝰ qͣ etiã auctoritati stoꝝ
validos itꝰ possit a sua correcõe
excludē q̃ veritatis viciũ efficacit
arguit. statĩ clipeũ clipeũ vane
excusacõis apponit dicetes se nõ
q̃re honore ꝓpe psõe s religiõis ul
societatis sue. Et qꝛ taliũ statꝰ ꝓpe
aid ignem nõ vitat grossa pcta
z v̄tuales opacões aliqs opatͣ. Et z
vo reliqs pctoꝝ spualiũ z sepe ꝯu
le z vestimetoꝝ et alioꝝ q̃ videntͣ
licita corpi suo detinetͣ ideo qͣ oia
officia spualia sua sb spẽ vtilitatis
dãciũ z sub ꝓtextu ꝙ aplier diuĩ
cultũ et sb qͣ in̄e actu qͦ habũde

teat suu collegiu a qstu tpalium mtr
ordiare. Nec dicat se simoniacu q
dicit q principalit intedit hore di
ui. Qa vo plus no dat libent m
st illis quos reputt idige et i mag
stitate psiste cu mltis simulacoibz in
oculis plorz sepe stas ptendit indige
ncias 2 mcam. truces austeritis 2 simu
lac p eis orones legas, 2 modis qbus
pnt inuit eis ondere statu suu oms
alios stat(us) supare. Et si qs oculat spes
q via ve pfcois aperiat p excepla p
fecte virtutis qz tles pharizei videt p
istorz vita suos domiciu desertos 2 illud
qd ee pfcu ondebat plus appareat in
ecce catena. Ex quo sequitur q denoco pli
ad eos minuit et diuicius qseq forsan
dicit ne eis tpaliu habudancia sbtra
hat. Cum tlem spm se armat ipm di
lacerat 2 suffocat. Et sepe si dcat fa
cultas psecucoibz diuis amillare mitu
dicentes tlem spm ee supsticiosu 2
pfcois no tene regulas s poci(us) ee ypo
critas 2 ppris capitis 2 q noluit sequi
statuta maiorz. Et qcu pnt minut su
de ut spes pfcois talium sit ifamet q
a pplo qtepnant et qz i scripis et in
suis miserijs solu nome pfcois vina
ne videat. Talium nequicia gg(orius) 26o
mo(ralium). ca(pitul)o 21o apte describit dicens. Cu
verum alie opa etia puia minuit sua
vo magna despiciunt. Et cu arroga
tes aliena etia mag despiciunt sua eti
q ulp q puia se admirat. Et plerumq
de suis malis bo estimat de alieis
at bonis setiure mala no cessant. Ita du
ppria glam querut pniciose studet ut q
qt virtutis ab alijs agitur liquntatis no
laceratur. et bn pond(us) actois viuit in
macula tmis, dicentes se xpm cole eu
psequuntur. 2 moysi discipulos ee pa
tru leges euacuat. pp qd no imerito

appellatur. Istos videtur xpc describe
du loques pharizeis dicit cu imud(us)
spc exierit ab hoe ambulat p loca ari
da qrens requie 2 no inueni tuc dicit.
Reuertar i domu mea vn exiui 2 ve
niens inueit ea vacantem scopis munda
ta et ornata. Spc imudus e sclaris
vite laps(us) iste n ab hoe exit cu sta
tu religiois assumit ambulat p loca ari
da ab hmde gte qz ctiuit offendentes
n sclaria ubi requiem no inuenit qz sicut
iob absorbebit fluuiu 2 no mirabit
id e sclare statu tribuit ad suu gsesu
Cum stat(us) licz sit dcius imediate ari
d(us) pp desiciu gre vocat tn fluui(us) pp
aquas lasciuie 2 pp lubricu mltipli
cate culpe. Hunc ig(itur) absorbet 2 ipe no
mirat qz sclares decipit 2 no coten
tat. ht eni fiducia q iordanis iflu
at i os eius. Iordanis interptat de
scens(us) humiles 2 sigficat statu religio
nis. de hoc ht fiducia q i os ei(us) in
fluat qz ei(us) humilitate p psumptois
spm 2 alios mons laps(us) maculare
festinat. Et h(oc) est q dicit. Reuertar i
domu mea vn exiui id e in religi
osa mam qua prius possedi. Videt
at ea vacante scopis mudata et or
nata. Vacatura i istis e desertus p
misse pfessiois. Sepe ei in istis co
tigit q mgis ad pfcoes sue gfessi
onis vl appropinquert desiderio nec p
uenert actu extrinseco. Mudatura sco
pe e exclusio sclaris vite q illa gro
sa pcta q seculares cotit gmittut vi
tantur ab istis. Ornatura e religiois
appalencia q cerimonialium culti sos 2
gpositos i alioz oculis se ondunt et
etia sepe tles semz ipos credunt. Ex
duobz his diabol(us) gfidit plene q me
te tlem p spualia vicia possidere pos
sit. vn vadit et assumit septe spc ne

[ma]iores se quam sunt habent. Primus spiritus est presumptionis et superbie et maioris de statu sanctitatis et presidencie et regiminis etc. Secundus est vanitatis et vane glorie et maxime in exterioribus cultibus, portatibus, apparencie et sumptuositate apparatuum et superstitionum suarum. Tertius est spiritus rapacitatis et avaricie tam in edificiis sumptuosis quam in constructionibus pecuniarum quam in sumptuositate et curiositate et superfluitate vestium quam in dispensationibus et executionibus testamentorum, contra quos si quis loquitur, sacrificant contra eos bellum dicentes quod sunt emuli et idiote. Ad istum sequitur quartus spiritus murmurationis et invidentie quo detrahunt bonis et eorum operibus virtuosis, eo quod eorum conversatio in oculis plurimorum eorum remissa vita vilescit. Ad quem sequitur quintus spiritus nequam scilicet impugnationis veritatis aperte, quia veritatem que mordet eorum maliciosam vitam sustinere non possunt. Ad hunc sequitur sextus spiritus scilicet excusationis voluntarie, quo ipsi mittentes sua commissa defendere et colorantes apponunt scriptura testimoniali status sui scripturas depravant ad suos colorandos suos excessus et eas mittuntur ad hoc retinere impugnantes. Ad quod sequitur septimus spiritus et ultimus omnium malorum suorum consummatio, scilicet spiritus obstinationis consummate et indurate et finalis impenitentie, que in eis ex prava certitudine consurgit. Et ex ista sequitur quod novissima hominis istius in tali obsessione nequam spirituum multo fiunt peiora suis prioribus scilicet anima et carnali vita. Iacet etiam sepe in multis talibus sicut isti septem spiritus nequam cum spiritu immunditie occulto et palliato, propter quod dicitur quod istos assumit secum. Et quanto tales provincie ducit et condicit plus se impugnare istum immunditie spiritum propter plurimorum favorem tanto sepius iterum eum receptant hospicio et cultoribus huius ipsorum status ma-

gis sit constitutus in superbia et ornatus proprio. Deus quam spiritus aperte immunditie se abscondit ut possit nocere talem per septem sapientes plenius possidere. Hec autem spiritualiores quos perfectum gratia divine sapientie adducere intendit ad perfectionem qui a suo semper a prioribus sibi [illegible] aliquo scilicet in defectibus aliorum ad similitudinem [illegible] sunt sepe videlicet. Sicut enim [illegible] paulatim formantur et adducuntur ad principium [illegible] quod in [illegible] proficiendum sunt despicere et nunc una virtute nunc alia faciat eos apprehendere. Et similiter in sanctis [illegible] tam et defectuum et [illegible] videntur malorum incipit eos exercere. Et [illegible] iste status nullus est adhuc depressus [illegible] sunt prodesse suos profectus et defectus [illegible] non deus gustare ducit in sua [illegible] putat habundancia non [illegible]. Et cito si dominus faciem avertat [illegible] eorum [illegible] oportet quod a viris perfectis tales [illegible] malorum ad plenam supportet et [illegible] laboribus eis adiutoria exposita promittat. [illegible] est quod non sunt sufficientes adhuc [illegible] nec accepisse ei quod est [illegible] alta doctrina [illegible] quod et perfecti dicunt esse docti ut sic [illegible] sui [illegible] sermone quod eis sit [illegible] non sufficiencia oppressio quod tamen paucis est datum. Istorum tercius est paulatim [illegible] ad virtutes superius descriptas et sepe [illegible] operibus et doloribus multum [illegible] de [illegible] plicatione parum de leticia ita quod eorum [illegible] non plene est equum. Occupacio autem eius [illegible] voluntatis est occupari circa cogitationes [illegible] Christi et maiorem crucem eius et sic paulatim proficiendo pervenient ad altas perfectiones cordis Ihesu secundum mensuram eis acquisita [illegible]. Non vero quod in multis aliis modis [illegible] hunc [illegible] statum distinguere [illegible] plurimi spiritus Christi quam variis et innumeris modis fecit suis corde [illegible] pus misteria mirabiliter. Ceterum sic perfecte [illegible] gustare status [illegible] qui sepe [illegible] misteri

tur. Immo sepe vicia in ipsis stant aliqua remanent per sapientem et iustam permissionem dei in hiis qui per graciam suam iam sibi placent et multis obtinent summum gradum nec conceditur eis sepe posse operari aliquod virtutis genere sine multa difficultate quod aliquando facilius operantur infimi qui imparem gradum istius graciam Christi Ihesu perceperunt et hoc ut eis omnium virtutum custos humilitas conservetur. Et sic patet quod ex diversis modis in suis membris per afflatum sui spiritus crucifixus Ihesus cruce ditatus dulci vario modo electos sue crucis similitudini conformatur.

Capitulum xlviii ubi agitur de gloriosissime matris Christi assumpcione. Ihesus dulcorem elevans.

Ad loquendum de sanctissime matris mee beatissime virginis Marie assumpcione et transitu inchoo a verbis devotissimi eius filii beati Bernardi in principio cuiusdam sermonis de assumpcione. Hoc siquidem totum decorat ingenium et aureus sermo tota velucerat maiestate. Potius via oris mei beneplacita faciat sibi dei genitrix domina mundi celi regina ipsa sensum acuat dirigat stilum et lingua pauperis venustiori respergat eloquio illustret donum hac luce clariori et suo merentis sua penitentiam donare dignetur. Sublimius ista dies et splendidior sole refulgurans in qua virgo regalis ad thronum dei patris euchitur et in ipsius trinitatis sede reposita naturam etiam angelicam sollicitat ad videndum. Tota conglomerata angelorum frequencia ut videat reginam sedentem a dextris domini virtutum in vestitu deaurato in corpore immaculato circumdata varietate virtutum multiplicitate distincta. Hec est illa dies que celorum officinas sublimiorum gaudio cumulavit. Anima mundo angelis continua continuas homines angelis et angelos hominibus felici federacione coniunges.

Hec Bernardus. Et de matre sua sanctissima virgine Maria iudicio meo nullus eo locutus est devocius nullus ferventius nullus frequencius nullus copiosius nullus sublimius nullus fecundius nullus dulcius nullus ad movendum peccatores et iustos ad ipsius matris devociones efficacius. Sed et ipsa virgo honorata mater et dulcis Ihesus memoriam Bernardi dulcissimus sibi sublime rependerit honore dum mater in ipsius assumpcionis solempnia adoptatum sibi ad materni gremium assumpserunt. Sed nunc ad stilum matris glorie redeamus quam de Ihesus eius filius dulcissime invitavit sublimissime elevavit superlatissime sibi occurrit iocundissime eam glorificavit potentissime coronavit immediatissime sibi locavit et fonte divinitatis eam plenissime refrigeravit. Sed de duobus primis nunc principaliter de aliis in sequentibus. Sed ante omnia volo te scire sicut dicit Ieronimus. Et continetur quod scilicet post ascensionem et adventum spiritus sancti beatissima virgo mater Maria sancta corpore et mente permansit. Et dicit quod Gabriel archangelus ac si celestis paranimphus intactam custodivit. et Iohannes apostolus cui Christus eam de cruce commisit. Dicit etiam quod universalis eius conversacio cum apostolis usque ad eorum dispersionem fuit. Qui de incarnacione Christi et de resurrectione et de aliis secretis filii eos ut pia mater instruxit. Credo quod eis mirabilia dixit. sicut illa que plus cognovit de magnaliis filii quam sit datum vel donandum in hac vita omnibus aliis quibuscumque. Iohannes tamen eidem amplius usque ad finem vite deservivit. O felix Iohannes in omnibus ditatus et doctus singularissimo amore dilecti tui Ihesu. Nam primo te de nuptiis qui ad suum nupciale amorem elegit. et virginem mundi ac si propria sponsa sponsavit inter discipulos familiarius et dulcius se tibi exhibuit pectus divini

tibi ad recubitum stravit recedens de mun-
do loco sui te sue matri substituit dul-
cissimis verbis de quibus supra dictum est
et tanto tempore te sacratissime sue matris
contubernio frui voluit. Pro nomine suo in oleo
ferventis ardoris te martirizari sustinuit
ubi a pilis capillum te fecit abradi.
Et in insula tibi aeris turbinem tranquil-
lavit. et tibi una die totum decursum
ecclesie demonstravit. sed quia omnia dona elec-
tis danda non solum in hac vita sed quia
etiam in futura tibi sublimissima eleva-
tione et delectatione iocundissima revelavit.
a veneni nocumento te liberum reddidit.
tibi iocundissimus cum dulcissima matre et
ceteris apostolis apparens ad suum convivium
amorosissime invitavit et tali suffla-
torio te seraphico ardore incendit
ut sic flamens ad suos eternos amplex-
us accederes ac ultimo in splendidis-
sima luce et dulcissimo ac candidissimo
manna te hanc vitam consummari fecit
sic te primus mortis dolore sicut a
tinus corruptione servaverat. In omni-
bus dilecte iohannes typum tenuisti il-
lius felicissimi status quem pre omnibus
principaliter desponsasti ecclesie scilicet finalis
contemplacionis per paupertatem sponsi sub-
limissime elevandum. In cuius etiam omnium
apostolorum ultimus post longum temporis spacium
feliciter sopno non interitu evolavit ad
celum. Hic tantus ac talis fuit sanctis-
sime virginis singularitate vice omnium filius
Unde barnardus dicit ipsum et gabrielem
duos virginis comites per duos principales
leones throni salomonis designari. Pro
intelligas autem quod curia celestis nec tota
beatissima trinitas nec ihesus eius filius fu-
erunt contenti unum solum virgini assistere de
omnibus paradisi. Ita sicut sue regine et
eterne dei matri iugiter assistebat mul-
titudo milicie celestis exercitus et

in sublimissimo divinorum gustu ut supra pri-
mo libro dictum est nam eius actu continuo
intermissa permansit. Unde dionisius cum ad
eam videndam introductus fuisset vidit
tantum splendorem et angelorum multitudi-
nem innumerabilem circa eam et ipsam virgi-
nem tanta luce fulgere ut dixisse refer-
tur quod eam ut deum adorasset pre magnitu-
dine glorie quam videbat nisi evangelica
fuisset fide certificatus. Continue enim in-
flammationes et indicibiles anagoges
cordis virginei fuerunt invitaciones festiva-
biles quibus ad proprii sedis filii vocaba-
tur tranquillum. Iuxta illud ipse dilecte filie
us et sponsus ihesus introducta tamen est
dulcissime matri blandiens et eam ad celeste
palacium iocunde invitans. Veni autem de
libano sponsa veni de libano veni corona-
beris de capite amana de vertice sa-
nir et hermon de cubilibus leonum de
montibus pardorum. Pro merito autem eius
de libano id est de candidatione venire
iubetur. Erat enim candidata multis me-
ritorum virtutibus dealbata nive candidi-
or sponsi sui muneribus. Attende autem in
predicta invitatione meritum quod de liba-
no premium quod coronaberis tripertitum mune-
rum ad quem invitatur. veni veni veni.
Candidata fuit virgo candore virginalis
innocentie. Unde conceptus cordis eius omnibus
quasi nazarei fuerunt candidiores nive
nitidiores lacte saphiro pulchriores et
trenorum iiii°. Fuit candidata gloriosissima virgo
candore conversacionis honestissime et
cum virtute composite ut ista sit illa
principalissima uxor agni cui datum
est ut operiat se bisso splendenti et
candido apocalypsis xix°. Omni enim tempore sue
erunt vestimenta huius virginis can-
dida et oleum elevate intencionis de
suo capite non deficit. Et ideo ihesus
eius sponsus et filius eam commendat

dicens cant. 2o. Tota pulchra es ami
ca mea et macula non est in te. Fu
it candidata in candore sapiencie quia fu
it candor lucis eterne et ete speciosior so
le. Nam in binardum profunditate sapie
ncie quam credi valeat beatissima virgo ma
ria diuine sapie penetrauit abissum. Et
quantum condicio creature patitur illi luci
inaccessibili fuit immersa quod sicut est verum
in patria sic fuit etiam verum in via in
quantum patitur condicio peregrina. Hinc quo tali
ac tante triplex imitatorum fecit ihesus spo
sus sponse pro triplex meritum sine propter
triplex premium suum propter triplicem transitum
suum pro ipsius transitus triplicem respectum
Nam sicut eplicuit candidata sic tripli
citer coronatur ut inferius dicetur. et in triplici
ter imitatur. Veni ergo virgo de loco
miserie huius mundi. Surge igitur propera
amica mea et veni huius vite relinque
re miserias pro quo addit cant. 2o. colum
ba mea in foraminibus petre in cauerna
macerie. Petra pro ihesus corpus quod plenum
foraminibus fessum et penalitatibus passi
onum merito comparatur perforate et ma
cerie depulse. Vel pro tanto vocat eam
columba in foraminibus petre in cauerna
macerie quia quamdiu vixit dilatato intui
tu et spacioso volatu per foramina pas
sionum corporis ihesu et per cauua vulneris la
teris gemme in eius doloribus gemuit. a
quibus doloribus mutat ad resurrectionis gau
dia imitatur. Veni ergo progrediendo per cho
rum ierarchiarum celestium. Nam imitat
eam ihesus ut per medium angelorum transiens
eorum vallata societate omnium creatorum
spirituum superet dignitatem. Surge
sequitur cant. 2o. propera amica mea colum
ba mea formosa mea et veni. Jam
enim hyemps transijt ymber abijt et
recessit. flores apparuerunt in terra nostra.
Hij flores sunt angeli sancti qui apparu

erunt in terra ad sacram virginem educe
dam de huius vite argustulo. Hij as
cederunt cum virgine ascendente desup
erius angelorum et sicut dies verni circu
dabat eam flores rosarum et lilia co
nallium. Adhuc veni 3o. dulcissima sponsa
mea et filia ingredere ortum deliciarum ad
secretum inaccessibile et delectamentum
diuinarum personarum in medium glorie trinita
tis beatissime introducta. Veni autem cant.
5o. in ortum meum soror mea sponsa mes
sui mirram meam cum aromatibus meis
comedi fauum cum melle meo bibi vinum
meum cum lacte meo. Hic est ortus ille
asseruit beati deo quod regia manum et cul
tu constitus est. In hoc orto fratri est
grande comiuium per commutacionem et nup
tias hester quam adamauit rex deus
trinitas super omnes mulieres idem super o
mnes creaturas. Et posuit dyadema
regni super caput suum et voluit esse
reginam. Istud est diadema speciei et
corona glorie qua virgo coronatur ut
in trinitatis gloriam ipsa sola plus
sit euecta et plus beatissime trinitatis
gloriam diligat capiat senciat et fru
atur eam quam omnis alia pura creatura si
mul sumpta. De cuius gloria post filium
participant vniuersi propter quod sequitur
in auctoritate premissa coronaberis
de capite amana etc. et ondat quod
gloria sua tamen redundabit in alios quia post
filium ihesum ipsa est singularis racio
salutis peccatorum. Nam in amore virgi
nis tam ipse ihesus quam tota beatissima
trinitas sceleratissimis peccatoribus fre
quenter indulget. Quasi diceret. Veni
dulcissima mater mea coronaberis de
capite amana quia corona tua est ta
te potencia quod omnia quecumque pes
sima scelera quibus volueris dimitte
tur et in eorum conversione coronaberis.

2

2

Amamia ei interpretatur inquit ei vel
coangustans eum seu comprimens eum aut co
angustatio eius. Et potest videre quod sce
leratos significant peccatores sancti fetor
hermon anathamatizacio cubilia leo
num sunt violente rapine suppliciorum in qui
bus sine contricione quiescunt. Pardi enim
glosa propter crudelitatem vel varietatem
malignarum artium moncium nomine significant
magnitudinem nocumenti. De omnibus
hiis coronatur virgo quia vel eius meritis
conteruntur vel eius meritis a suis fili
is devincuntur. Vel per predicta possunt
intelligi diversa vicia de quorum victoria
tam in se quam in dilectis suis virgo glori
osissime coronatur. Vel et racione subdu
principale quia tam virgo quam alii corona
tur scilicet inestimabilis amor filii dei
quo in carnis assumptione mundo eius fuit
vulneratus amore. Propter quod dicit. Vul
nerasti cor meum soror mea sponsa vul
nerasti cor meum in uno oculorum tuorum
et in uno crine colli tui. Vel glosa di
cit ibi. Pro amore tuo carnem suscepi et
vulneribus penis in cruce vulnerasti cor
meum. Ita primo genita redemptoris
filii ihesu fuit virgo beata ut plus per ipsa
redimenda venit quam pro omni alia crea
tura. In ipsa autem fuit duplex uni
tas. Prima unitas lucidissime contempla
cionis qua tota fuit unita in filium et fu
it summa omnium contemplativorum propter hoc
dicit in uno oculorum tuorum id est in u
nifica attencione omnium tuorum contem
plativorum aspectuum. Secunda fuit unitas
perseverantissime actionis. Ipsa enim
fuit summa et quasi ad aliud sola dilectis
simo ihesu filio ministratrix et us
que ad finem sibi astitit donec expirans
in cruce clamavit. consummatum est.
Unde et omnia opera sua ad honorem
et misterii filii et corporis sui mistici

unitive collegit propter hoc dicit. In uno
crine colli tui. Ipsa enim fuit collum tuum
immediate coniunctum capiti ihesu per quod
etiam et totum corpus influit electorum. Per
uno ergo crine colli intelligitur unitas
perfectionis exterioris ministerii. Ita capil
li sunt contriseri et longi operientes collum.
Notatur ergo in sentencia duplex per
fectio in hac sanctissima virgine activa
et contemplativa per quibus in ipsa perfecte
endis ihesus singulariter humanatus
et patitur propter quod in hiis se dicit vul
nerari ab ipsa. Licet etiam possit dici
quod ex hac perfectione virgini data per filium
passionis meritum ipse necnon vulneratus
amore et complacencia ad sue postula
cionis verbum ut iam ipse nichil nega
re possit quod ipsa voluerit petere pro
remissione scelerum quorumcumque. Vel ad
ostendendum quod in utraque vita perfecta
virgo beatissima fuit omni perfectione consummata
et quod in tali perfectione a filio invitata asce
dit in celum ponitur evangelium illarum du
arum sororum marthe et marie per quas
utriusque vite significatur perfectio. Vel et
illud evangelium mistice expositum est to
tum gloriose virginis marie nominibus de
unde ibi destribuitur sue contemplacionis
perfectio in humili sessione ad pedes ihesu
et in auditu divinissimi verbi et in optio
ne partis electione quam nulla violencia est ablata
in uno nulla actione continua interrupta. Sunt
tamen de hoc et de eius aliis virtutibus sup
primo libro plura superius dicta. Attende autem
quatuor contemplaciones virginis.
Et primum est tranquillissima quietacio to
cius virginei status que causatur
a profundissima annichilacione sui sub pe
dibus filii in qua annichilacione sui
me gaudebat subiecta filio et sibi filium
supponi. Et quia in hiis duobus est
summa illuminacio mentis tam per se quam

p alijs et summi sentimentum amaritu
dinis passionis ihu et summi domini su
per omnia obedientia statum mentis. Et eti
am quia istud tactum ut plurimum a gni
precedentis strenue actionis ideo pro hijs
omnibus dicitur quod marthe idem actiue e
rat soror nomine maria que interpretatur il
luminata vel illuminatrix stella maris vel
amarum mare vel domina. Pro duabus autem
conditionibus scilicet pro mentis quietudine et pro
fundissima humilitate dicit quod sedens se
cus pedes domini ihu audiebat verbum illius.
Ubi et notantur tria conditiones que sequuntur ad
duas primas. Sicut enim nulla unquam cre
atura viator tantam habuit mentis fixio
ne et quietudine nec tante profundita
tis abissum sic nulla unquam sic attente
audiuit pro contemplationis tranquillitate
vel intellexit sic sublimiter istum verbum.
Ubi et notantur immediatum coniunctionis gradum
ad filium quia sedebat secus pedes eius
quia eius regis est immediate sub filio et su
per omnem aliam creaturam. Per istud etiam
sedere secus pedes datur intelligi quod erat
sibi delectabilissima requies in omnibus xpi
vestigia imitari. Predicta autem contempla
tionis sublimitatem superlatiue ihs exponit
dicens. Optimam partem elegit sibi ma
ria. Nam optimum est super quod nichil
est et pure creature super virginem non
est factibilis status seu consignabilis. Et
quia iste status est datus virgini honorabi
liter ideo primo fuit sibi datum copiosissi
mum donum unde huiusmodi sublimem statum pos
set mereri atque pro hoc elegit. Chat ergo
dignitatem volens ihus in ipsa expri
mere esse ex merito magis dicit elegit
sibi quam data est sibi. Per istud autem sibi datur
intelligere huius status incommunicabi
litatem nam purissima virgo inuida non est
et ideo se totam quantum est ex se effun
dit in cunctis filiorum. Ruminauit autem omnia

meruerit post filium et in filio omni
bus electis gradum tamen intimitatis et
ad illum sequentia non nisi sibi eligere
potuit licet in ipsa omnes possideant
huiusmodi gradum sicut et in benedicto ihu omnes
senciunt se unitos. Tangit etiam con
templationis sue continuatam et non interrup
tam actum cum dicit que non auferetur ab
ea. Licet enim generaliter exponatur quod con
templatio in patria non auferetur sed perfi
cietur. Nichilominus credo quod singularem
prerogatiuam virginis voluit ihus ostendere
quia sibi in conceptione eiusdem ihu fuit
datum ut nulla alia occupatione vel cura
exterior optima pars contemplationis que posset
dari in via per interruptionem actus vir
ginis sit ablata perfectione sue actionis. Nam
quod sicut numquam fuit talis contemplatrix sic
numquam fuit talis ministratrix. Nam alij
induunt pauperes de lana ouis ipsa
induit summum diuitem de purissimis san
guinibus suis. Alij de panno ipsa de cor
pore suo. Alij pascunt pauperem de pa
ne triticeo et exquisito ipsa pauit deum
humanatum de lacte suo. Alij suscipiunt
pauperem hominem in tugurio ipsa susce
pit immensum deum in corpore suo cum pe
regrinaretur in terris ipsa facta est hospitium
graciosum. Alij pro deo ministrant infirmo
maria ipsi ihu deo in paupercula cor
pore infirmato affectuosissime ministrauit
ipsum lauando ipsum fasciando in prese
pio reclinando et in brachijs baiu
lando. Alij consolantur plorantes homines
maria paruulum deum plorantem et ipsa
cum ihu paruulo compaciendo affectuose plo
rans ipsum dulcissime consolatur et suaui
allocutione blanditur. Alij sunt solliciti
ne aliquid deficiat inopi maria solli
citissima erat ministrare et manibus
laborare ut subueniat deo homini
pro salute omnium indigenti. In quibus 3

omībz hec martha q̄ īterp̄tat̄ pvo
cās, vl' irritās siue dn̄ans, sua ac
tione strenuissīa diabolū p̄uocau̇t.
ad bellū, ⁊ irritauit ad standulū,
⁊ sibi dn̄ata est ad triūphū ut me
rito de ea dicat̄ q̄ martha satagebat
crē freq̄ntes ministeriū. Alij incarcera
tos ut vulneatos hoīes visitāt et eis
cōpaciūt̄ dn̄ viuūt et mortuos se
peliūt. Maria deo hoī ih̄u p̄ nobis
capto et ligato ⁊ diuīa miseracōe lig
no crucis affixo, et vulneibz dilaniā
to tāto dolore cōpatit̄ ut sit ī q̄o
p̄ssibile eciā āgelice lingue. Et quiā
stetit iux̄ crucē in dolorib fortitu
die ⁊ mag̃ p̄ īpaciēciā cecidit. id
circo dr̄ q̄ stetit et aut. Et q̄ con
tēplacio deitatis michil sibi de do
loribz minuit. s̄ auxit sicut dn̄s e
sup̄ īdcirco īntroducit̄ lamētari.
Dn̄e nō ē tibi cure ⁊c̄. Et q̄ solli
cita rumīacōe om̄ dolor̄ ih̄u et e
ciā eor̄ que cē ipsū fiebāt. eāt to
ta cruciata dolorib, q̄d optime vi
debat ih̄s. iō hec grate recognoscēs
dicit sibi. Martha martha sollicita
es ⁊ turbāris erga plurīa. Solus
ih̄us potuit hoc dicē, q̄ solus po
tuit m̄nos dolores mēsurare. Por
ro aut vnū est nec̄iū. Me ihesū fi
liū tuū mori atrociter te mīr̄; me
aū cōmori similiter ⁊ mūdū redimē
liberalit̄. Diuinitas quā cōtempla
tur maria optimā p̄tē īpassibilita
tis accepit q̄ sibi non auferet̄ re
cepta morte ī assūpta natura. Ma
the reliquant̄ dolores ⁊ passiōes
mee claui spine sputa flagella cla
mōes dolores et apta vulnera ru
minanda ⁊ aspsio sanguinis mei re
cōdenda in armario cordis sui, et
corp9 mortuū cū mor̄libz singult

bz aplecandū ōsculandū se sepultu
re tradendū. Marie reseruat̄ resur
rectō īmortalis ⁊ glā deiformis qua
xp̄s resurges ex mortuis iā nō mo
rit̄. Sic igit̄ vides quō p̄ hoc diui
gelū vtriusq3 vite p̄fc̄o dei m̄re
vgine cōmēdat̄. Potest eciā ī hoc
ewāgelio tota p̄fectio p̄ntis vite et
future glē cōprehēdi vginis m̄ris dei.
Pr̄a p̄mo comphendit̄ p̄fc̄o sue sc̄i
ficacōis et vite añ cōrtū ih̄u. Scdo
ih̄u ccepto. Tc̄io p̄fecta cū ihesu ⁊ p̄
ihesu cōuersacō. Q̄rto eius felix as
sūpcio. P̄ p̄mo dicit intrauit ih̄s in
q̄ndā castellū, q̄ ē virginē castellū
fecit nobile ⁊ singularissimū. Castel
lū aūt tria faciūt. Muri edificacio
turris erectō sublimacō mōtis vel
cōstructō vallis. Muri edificacō fu
it vginitatis cōfectio. Pr̄a in p̄ma
sc̄ificacōe fuit edificatū ī dei m̄re
vginitatis sigillū, ⁊ īpenetrabilis mu
rus virginalis mūdicie. Et vē fu
it structura muri h̄m9 ex lapide
iaspide. Erectō turris fuit plā
tacō humilitatis. q̄ de se ī nullō p̄su
mens sollicita speculacōe p̄cauit iā
cula hostis ⁊ humilitatis actibz tāq̄
potētissimis sagittis suꝑbū confudit
luciferū. Hec ē turris dauid ex q̄
mille clipei pendēt cunc̄ eo. ī glo
riosa vgine oīs armatura fortiū.
Hec ē et t̄ris libani q̄ est cōtra
sp̄ōse respicies con̄ damascū cant9
4°. q̄ sc̄a humilitas fecit verecūdia
virginē et prudētem aloga rep̄
gnēs omē q̄d possit murū virgita
tis inficē. Erectio mōtis uel edifi
cacō vallis idē significat. Sc̄a mon
tis sublenacō significat paupertatis
altū et p̄fcīm mūdi cōtemptū. hu
ē naturalis mōs angelice cōuersacō

q̄ ad illud afficit^a tpale. Sʒ ī huā
no plano fit antefortaliciū dñ
t̄c murū fui euacuat^r. Et fit guā
de tormū et signt paupitate
q̄ euacuat oē terrenū. Et c p hoc
fortaliciū īexpugnbile ꝛ q̄etū siue
tiore accessus. Et ideo ī tali castel
lo fit lectulus salomōis pacifici ꝛ
qetus. In tlī castro ē habūdantia ce
lestis panis. Et sup eius muros
ageli sᵗ custodes. Pro scdō dicit q
mulier q̄dā martha noīe suscepit eā
ī domū suā. Ita tūc eū suscepit cum
de eius vtēo ihesus carnē assumpsit.
ꝑ tertio vō totū qd̄ sup dāū est de ac
tiua ꝛ gteplatiua. ꝑ q̄rto dicit ma
ria optimā ptē elegit. Ita elegit
optimā omnes alias supante clari
tate visiōis. ciutate fruicōis. vicinita
te locacōis. sublimitate honoris. im
mensitate possessiōis. et vtuositate ī
fluxus sue largicōnis. Sic g° vgo glo
riosissimā ducissie a ihū filio ad glo
riā īuitat^a. 2° sublimissie eleuat^r. et
ad hunc eleuacōēꝫ potētissie exhorta
t^r a filio ut sibi dicē valeat illd̄ ysa.
lx°. Eleuāē eleuare gsurge ihrlm. Pē
em ipa fuit ihrlm tota pacifica ꝛ to
ta de visiōe dei illustrā et eā ad ele
uacōēꝫ tā glorie meētis q̄ glorificati
corpis īuitat ihs ut ad sui silitudinē
resurgat a mortuis. Eius poss̄ po
nimē sublimes eleuacōēs q̄b vurgo be
atissiā suscepit a filio dñ hic viueret.
Quē recepit dñ ad glām hic tnsiret.
quas nc possidet dū in throno glorie
cū ipo residet. Certe ieffabiles sūt
omī lingue. Sʒ ligua scriptuē multis
figuris hāc triplicē eleuacōēꝫ nob̄ in v̄
gine maifestat dū eleuatā eā ondit
dū hic viuet in meito eleuacōē gr̄osa
dū hic tnsiret ī premio eleuacōē glori

osa dū sublimit^r residet ī patrimo ele
uacōē fruitiosa. Eleuata eī fuit in
triune vnies p emineciā sctitatis sup
mūdiciā vgium et agelor. ꝑ excelle
ciā gūsacōis sup obedieciā mrm̄ et 9
fessor. ꝑ emineciā gtemplacōis supra
sapiām ꝓphetar et aplor. Et hāc tri
plicē eleuacōēm nob̄ ondit scriptura in
eleuacōē arche noe ī eleuacōē rote ī
eleuacōē aqle. In pmo gen̄ v°. Multi
plicate sūt aque ꝑ exuberāciā grē
sblimātis et scificantis. Multiplicato
em aquar ī archa ē plenitudo grār
ī maria. Ipsa ē em fons ortor et
puteus aqr viuenciū. cāt^r 2°. Et orti9
virginis et fōs cui9 nō deficiūt aq̄.
ysa. lv°. In aque leuauert^r archā in
q̄ saluatr vniuersi semē gnācōis elec
te ī sblime a terra ab oī terrenita
te et amore ifecto. Dicit at̄ in sblime
q2 ad hāc puritatē ꝛ mūdiciā nulla
pura cātura ascendit nec ageli n^r vir
gies. Nam ageli mūdiciā possidet tm̄
mente vgines mēte ꝛ carne. Sʒ ipsa cū
quadā virtusis pfcōe sup omnē cre
aturā eleuata est ī sublime. Secūdo
eleuata fuit p excellēciā guersacōis
designata p eleuacōēꝫ rote de q̄ eze
p°. Apparuit rota vna sup trā iuxt̄
aialia habēs q̄tuor facies. Et aspec
tus rotar et opus ear q̄i visio ma
ris. Cū eleuaret^r aialia de trā ele
uabunt^r simil et rote. Spūs em vi
te erat in rotis. ꝑ illa quatuor aīa
lia intelligit^r doctrina euāgelica. ꝑ
illā rotā que habz q̄tuor facies in
telligit^r virgo maria que habet q̄tu
or virtutes scdm quas vixit^r vita
actiua ī omnimodā gformitate ad
pfcōem euangelicā. Et qm hec vtu
tes licet vniatur in grā distiguūt^r
tm̄ in opacōe sua. io pluralit^r subdit

quod rote elevabantur quia virtutes in ea fue
runt in summo perfectionis tam ad agendum quam
ad paciendum in tanta incomparabili inestimabilita
te humano intellectui ut merito dicatur quod
aspectus rotarum et earum opus quasi visio
maris. Tercio inestimabiliter superavit omnem
obedienciam et actionem martirum et confessorum
Nam in omnibus fuit pondus difficulta
tis ad bonum et pronitatis ad malum. In
gloriosa enim virgine nullum fuit retardativum
ideo rota fuit volubilis secundum omne
spiritus sancti nutum. Secundo per excellenciam con
templacionis et hec elevacio designata
fuit in elevacione aquile de qua iob 39o
Numquid ad preceptum tuum elevabitur aqui
la et in arduis ponet nidum suum. Certe
modo ista aquila super omnes aquilas fuit
elevata et omnes quoscumque superavit sapi
encia regere super. Sic igitur gloriosa vir
go fuit tripliciter elevata in merito. Hanc
triplicem excellenciam eleganter exprimit
spiritus sanctus cant. 6o. Ubi dicit de vir
gine. Que est ista que progreditur sicut au
rora consurgens in sanctificacione pul
chra ut luna in conversacione electa ut
sol in contemplacione terribilis ut castro
rum acies ordinata in omni federe operacio
ione. Secundo fuit elevata in premio ele
vacione gloriosa ad culmen dignitatis al
tissime ut sit regnum virginis altum latum
et sempiternum. que tria in elevacione divine
magnitudinis divine sedis et montis im
mobilis figurantur. Pro primo dicitur. Ele
vata est magnificencia tua super celos ps.
Singularis dei magnificencia fuit virgo
gloriosa in cuius exaltacione plus magni
ficatur deus. Et quia sui humiliacione devo
cione dileccione et graciarum actione et omni bo
norum dei fruicione plus magnificat
deum quam omnis creatura alia simul sump
ta. Unde merito dicitur. elevata super celos
id est super angelos universos quia sicut fi
lius dei ihesus sedet ad dexteram maiesta
tis in excelsis ad hebre. 1o tanto melior
angelis effectus quanto pre illis differen
cius nomen hereditavit quod nomen est
ut sit verus deus per graciam unionis.
Sic et mater ihesu tanto melior est angelis
dignitatibus quanto pre omnibus habundat in dig
nitate maternitatis divine. Pro 2o dicitur 1 pa
ralipomenon.

Quod iuravit dominus david sic faci
am eo ut elevetur thronus eius super in
dam et israhelem a dan usque bersabee. Thro
nus iste in quo requiescit et sedit da
mus iste in quo requiescit et sedit desiderabilis
mundi rex manifestis et celum desiderabilis
ihesus dei patris unigenitus fuit virgo ma
ria que elevata fuit ad latitudinem regni
ut de ea possit dici quod non solum dominatur
a dan usque bersabee sed dominatur a mari usque
ad mare glorie et a flumine di
vine usque ad terminos orbis
nostri influxionum usque ad terminos orbis
terrarum regnans super omnem creaturam pro ter
dicitur ysa. 2o. Erit in novissimis diebus prepa
ratus mons domus david in vertice mon
cium et elevabitur super colles. Mons iste
in quo beneplacitum est deo habitare in eo
et de quo abscisus est lapis sine manibus i
virgo gloriosa de qua sine humano opere
natus est xpus ihesus lapis angularis qui
replevit universam terram. Hic mons de
natus est super colles quia altitudo virgi
nis ut dicitur est sublimissima super summos et le
tissima super cunctos et firmissima et inconcus
sa ut iam possit moveri stabilitas mo
tis quam diu durat firmitas lapidis ne
regnum matris quam diu durat imperium p
lis. Dicitur daniel 2o. Potestas eius potestas eterna
que non auferetur et regnum eius quod non cor
rumpetur. Hic triplex condicio elevacionis v
ginis in premio fuit scilicet ysa 1o. Vidi sup
di cut dominum sedentem super solium excelsu
quia immobiliter requievit super gloriosam vir
ginem mariam racione dignitatis sublimissime
Super solium enim excelsum et elevatum racione

dignitatis altissime. Et plena erat omnis
terra maiestate eius idest dignitatis la
tissime. Et hoc idem dicebat Bernardus
quod nec in mundo locus dignior fuit vir
ginalis uteri templo quo dei filium maria
suscepit nec in celo sublimior regali so
lio quo mariam marie filius sublimavit.
Tercio fuit gloriosa virgo elevata elevacione
fructuosa in preconio dum resides in solio
suum filium militantem eciam dirigit ecclesiam pe
rigrinandam viam protegit repellendo pug
nam irrigat impetrando graciam ut in ipsa
sit omnis gracia vite et veritatis et omnis
spes vite et virtutis. eccli. 24°. Hec eleva
cio fructuosa figurata fuit in figura virge ar
che mosayce et nebule. Pro primo dicitur exo.
14°. Eleva virgam tuam et extende manum tuam
super mare et divide illud ut gradiantur fi
lii israel in medio mari per siccum. Virga
ista ad cuius elevacionem paratur via populo
dei est gloriosa virgo maria cuius preconio
omnis amaritudo pene de populo dulcoratur
dividitur et siccatur. Unde bernardus. O quisquis
te intelligis in huius seculi pro fluvio
magis inter procellas et tempestates fluctu
are quam ambulare ne avertas oculos a
fulgore huius sideris si vis non submer
gi procellis. Si iactaris superbie undis
respice stellam voca mariam. Ipsa namque
est que dedit in mari viam et inter fluctus
semitam firmissimam. Pro 2° dicitur numeri
10°. Cum elevaretur archa dicebat moy
ses. Surge domine et dissipentur inimici tui
et fugiant qui te oderunt a facie tua. Cum
enim elevata fuit virgo gloriosa ad celes
tia imminuta et dissipata fuit demonis po
tencia. Unde pro ipsa potest dici illud eccli.
24°. Super borum et sublimium colla virtute p
propria calcavi. Pro 3° dicitur iob 38°. Num
quid elevabis in nebulam vocem tuam et im
petus aquarum operiet te. Vox elevata
in nebula est gracia impetrata per virginis

oracione ad quam sequitur impetus aquarum
quia per ipsam impetratur influencia graciarum
et remissio peccatorum. Ideo dicitur eccli. 24°. Ae
dicia omnium in festinacione nebule hoc est
in festiva ascensione virginis marie quia
omnis volunt fieri participes gracie sue. Di
cit Bernardus. Maria omnibus omnia facta sapien
tibus et insipientibus copiosissima caritate
debitricem se fecit. Omnibus sinum a
perit ut de plenitudine eius accipiant
universi. Predicta triplex efficacia virgi
nalis preconii designatur simul in ele
vacione nubes de qua dicitur numeri 9°. Eleva
ta est nubes de tabernaculo federis profec
ti que sunt filii israhel per turmas suas. Na
de hac legitur exodi 9°. quod populum de
ducebat quantum ad primum defendebat quan
tum ad 2m obumbrabat quantum ad tercium. Nam
aliquando precedebat aliquando sequebatur aliquando
superefferebatur. Sic igitur multipliciter
describitur virginis elevacio ut meri
to dicatur. Ihesus dilectam elevavit. Ihe
sus dupliciter laureatus. Capitulum xlix.

Nemo sufficeret exprimere ce
lestis curie solempnitatem
qua surrexit rex ihesus festi
nus et letus et decore regali laureatus
et totam commovit civitatem ut omnes celi
cives occurrerent matri virgini ascendenti.
Nam tunc fuit completum illud quod 2°. Regum 6°
de david est dictum. Adduxit archam dei
cum gaudio. Et erant cum david septem cho
ri videlicet celestium spirituum patriarcharum
prophetarum apostolorum qui transierunt martirum
confessorum atque virginum ut impleatur in
matre nostra illud eccli. 24°. In plenitudi
ne sanctorum detencio mea. O solempnitas
imperialis. O iubilus inexpressibilis qui non
potest exprimi nec taceri. Dum david et
omnis israhel deducunt in iubilo archam fe
deris virginem gloriosam. Hoc figuratum 3°.
Regum 2°. ubi dicitur quod surrexit rex salomon in oc

cursu m̄ris sue et adorauit eā. Vel
cū Ioseph et amplexatus est eum. po-
situs ē thronus m̄ris regis et sedit
ad dexterā eius. Ubi videte magni-
ficā obuiacōem / munificā adductōem / al-
tissimā sublimacōem / immediatissimā con-
iunctōem. Occurrit igitur ipse benedcs
ih̄s sue dulcissime m̄ri occurrēs. Unde
et quo ad hoc sicut dicit Ricardus hec as-
sumpcio aliquid habet excellencius filii dei as-
censiōe / quo ad triplicem occursū, quia so-
li angeli ih̄u potuerūt occurrere / m̄ri
vero ascendenti filius ipse ih̄s cū tota cu-
ria tā angelorū quā iustorū solempniter
occurrens euexit eā ad beate consistori-
um sessionis. Ita solū autē ih̄us deus ho-
laureatus corpe glorificato sed ipse vere
deus trinitas potest dici castissime virgini tri-
uphaliter occurrisse nō motu locali sed
complacencia fauorali et glorificacōe et in-
fluencia principali. Ita pater per quādam
appreciacōem occurrit et amplexatur sponsā
castissime dilectōis singularissime fecūdati-
onis sollicitissime educacōis quia singu-
lari mundicia virginitatis complacuit tm̄
et filium suum unigenitū dedit. que de
castissimis suis visceribz concepit et pe-
perit et diligentissime ipm̄ nutriuit. Hanc
ergo sponsam corā celesti curia pater dul-
cissime amplexatur et recognoscit m̄rem
unigeniti filii sui. Domini inquit p̄suasus
in psona patris maiestatis mee
glorificabo. Unde et ab ipo recepit fo-
talē fecunditatē ad omnes generandos
electos et etiam ipos angelos in gus-
tu aliquo et gradu experiencie diuinorū.
Et quo hoc habet a pr̄e racōe pietatis
et sublimitatis specialis post filium su-
per omnē creatā naturā. Occurrit ei
eciam ipe filius in deitate sua omnibus
manifestans hanc esse verissimā genitri-
cem suā que ipm̄ concepit peperit nutriuit et

fideliter sociauit in assumpta nā. Et ideo
filiali reuerencia ut matrē dignissimā
dicitur eā adorasse. Ob hoc ih̄su omps et
deus eā adorasse. Ob hoc quod ē quod muliere adoras vo-
ne deus quod ē quod muliere adoras. Tam
m̄rnitatis et meritū humilitatis. Tam
maternitas in ea fuit singularis humilitas
incomparabilis. Adorat ergo ih̄s matrē
nō qualemcūqz sed singularis sufficiencie
singularis magnificencie singularis dilige-
ncie. Singularis inquā sufficiencie quia
sine semine viri sola ex sp̄u sancto con-
cepit. Singularis magnificencie quia nul-
la preter ipam deum genuit nulla post
partū virgo permansit. Singularis dili-
gencie quia nulla unquam m̄r tantū dilec-
ta et sollicita pro filio fuit. Immo nec ē
nec alie sibi suppte. Sicut ergo in ipso
concepto nullum habuit socium sic in isto
honore nullum habebit consorcium. Et sicut
in tali filio nulla habuit parem ita in hoc
honore nullum habebit consilem. Et sicut
in corporali sollicitudine nullam habuit
comparabilem ita in hac gloria nullam ha-
bebit creaturā equalē. Plenius hunc
honorem requirit in virgine meritū abyss-
alis humilitatis. Ita quia se humiliat exal-
tabitur. Et quia in humilitate nō habuit
creaturā similē in exaltacōe non habe-
bit consortem. ¶ Est aut triplex mo-
dus premiandi virtutes. Primus per eua-
cuacōem ut in fide et spe quibus eua-
cuatis succedet visio fidei et tencio spe-
rantis. Secundus per complecionem ut in caritate et
in pluribz virtutibus cardinalibz quia
bz addetur complecio sine defectu. Ter-
cius ē per opposicōem sicut in paupertate
et esurie et luctu et humilitate quibz de-
us premittit hec tria. Unde ergo quo-
in regine virgine ipius humilitas et di-
uina bonitas videntur contendē. Quanto
se humiliat et deus eam exaltat. Quia
non solū humiliat sed in humilitate sub

omni creaturam se inabissat. Et ideo non
solum eam exaltat sed omnem angelicam cre
aturam magnificat et sublimius eam
deus ut suam verissimam matrem reveren
ter adorat et ad eam honorem inestiabi
liter palatur se inclinat. Errat ergo qui
cumque querunt altum nisi per humilitatis
profundum cuius erroris testis est superborum
ruina. Obstupendum privilegium est et in
audite altitudinis fastigium ut ab hac
muliere dei filius quodammodo recognos
cere videatur suum esse humanum. Quid non
debuit virgini concedere quam tantum volu
it honorare. Certe isto respectu honoris
non respiceret dei filius millesies milia
seraphyn et supremos infinitos. Sed nec
ipsi insimul omnes possent vere deum dilige
re ut ipsa sponsum et filium verum suum. Hoc
summo gradu inter gradus pure creature
omnes supremi seraph in virgine sublimatur
qui in quantum sunt idem quod virgo in ipsa et
per ipsam gustant diligunt et fruuntur dei
filio ut nasci ipsorum filio ex inestimabili
dei dilectione facto filio creature. Sicut autem
hec littera adorauit eam describit hono
re qui debetur matri a filio ita littera iose
phi amplexatus est eam pretendit amorem
qui debetur sponse a sponso. Fuit enim bea
tissima virgo quasi altera hester de tribu
in fe[l]ix ideo de ecciam nullitate addu
cta est per totam miliciam celestis exercitus
ad cubitum assuerii beati saluatoris et sum
mi dei ita ut illi conveniat illud psalmi:
Tenuisti manum dexteram meam et in
voluntate tua deduxisti me et cum glo
ria suscepisti me. Quod fuit hodie vere
cum omnes celestes ierarchie viderunt
eam ascendentem et deliciis divinorum am
plexuum affluentem innixa super dilectum
suum. Certe sibi soli et filio note sunt
in plenitudine delicie amplexuum mutu
orum quem eciam de ipsum filium habet et

sponsum licet possumus si volumus patri spo
salium per appropriacionem tribuere. Nec
erit eciam ipse spiritus sanctus recognos
cens fornacem sui amoris et officinam sue
mire operacionis in qua et de qua formatum
est corpus mundissimum dei filio et nova
infusa anima ambo simul tamquam una huma
na naturam integram et perfectam in perso
na filii dei univit. Audit spiritus sanctus
expresse omnibus electis quod in hac officina
et per hanc fabrefecit quicquid in gracia miri
cum operatur. Et quod in hac totum ignem ope
racionis virtuose reduxit quod umquam dive
disposuit creature. Sic igitur tota trinitas
uniformi et concordi voluntate hanc ines
timabilem virginem esse suam sponsam in
comparabilis caritatis celi reginam matti
gibilis dignitatis mundi dominam incompa
rabilis potestatis electorum omnium genitricem
pia inexpiscabilis pietatis omnium dei
hostium conciliatricem triumphalissimam in
superabilis strenuitatis omnium thezaurorum
celestium dispensatricem largifluam pro sue
complacencia voluntatis. Et hic est thro
nus qui positus est a tota trinitate huius
sancta matri regis ihesu gloriosissime virginis
marie. Thronus magnus eburneus qui de
betur castitati quem rex salomon 3. Regum 10
narrat adornavit. Nam huic virtuti pro
mittitur eciam regnum celorum Matthei 19.
Sunt eunuchi qui se castraverunt propter
regnum celorum. Thronus saphireus qui
debetur paupertati que celestia non terre
na sectatur. Saphirus enim celestis est
coloris. Ezechielis 1. Quasi lapidis saphi
ri similitudo throni. Paupertati eciam de
betur regnum celorum. Beati pauperes
spiritu etc. Thronus eciam solaris qui debe
tur humilitati que abscondit et obumbrat
omnem suam excellenciam. Psalmus: Thronus 6
eius sicut sol in conspectu meo. Hiis
igitur stematibus virgo regia paupere et

huius aspectum coronauit triumphat. Gau
dent et letantur angeli quia vident regi
nam hodie primo in curia celi et maiori
federe coniungunt hominibus. Quia et
si vidissent hominem deum in ascensione sub
latum nusquam tamen hominem purum omni al
teri creature prepositum. Letatur et celestis
curia quia post ingressum illius diui corporis
ihesu, cum quo forsitan alia corpora sanctorum glo
rificata ascenderunt nullum in celestem re
gionem preter virginem viderant ascendisse.
Quibus celestis ordo occurrit inueniens
in virgine aliud sue glorie speciale. Sicut quia
completum est quod scribitur iudith 13. Oc
currunt omnes ad eam a minori usque ad
maiorem etc. Et sic cunctis letantibus as
sistit regina a dextris filii dum sedit
ad dexteram regis. Hec est dextera mee
in qua placuit reginam nostram regina
re ut possit miseris misericorditer sub
uenire. Astat ergo ad succurrendum contra
temptamenta demonis, astat ad mitigan
dum contra indignationem iudicis, astat ad
exaudiendum defectum nostre infirmitatis, as
tat ad subueniendum, accipiens pro nobis
plene influxum diuinitatis. Sic astat vere
regina quia summi regis mater per gloriosam
conceptionem, quia summi regis filia per gra
tiam adoptionem, quia summi regis sponsa
per gloriosam assumptionem. Sic astat in ves
titu deaurato, quia in corpore glorificato
ex cuius splendore post filium tota clares
cat ciuitas vel ciuitas paradisi. Patet igitur
ex dictis supius quo triumphalissime si
bi occurrit et quo eam sibi immediate lo
cauit. Sed in primo versiculo etiam plus
patebit quo iocundissime eam glorificauit
et potentissime coronauit licet iam pate
at ex predictis. Ihesus matrem glorificans.

Capitulum I.

Quantum dilectus
[illegible] ihesus glorificauit dilectissimam
matrem suam licet ex predictis

aliquantulum clarescere videatur. Tamen spiritus sanctus
hoc declarat in canticis cum de eius gloria
introducit celestes spiritus admirantes dicentes
tamen. Quae est ista que ascendit de deser
to deliciis affluens innixa super dilectum su
um. Ubi etiam ipsi admirantur excellentiam
personalem que tota fuit exemplum religionis
que est ista. Gloriam singularem que tota fu
it perfectus deuotionis ascendit. Sed et que
conuenit domini vocat. Magnificentiam vni
uersalem quia ipsa fuit hoc humane conditionis
de deserto. Hoc enim fuit mirificum de hu
mano genere a gratia derelicto tale virgi
nem posse ascendere. Opulentiam virgina
lem quantum ad fructum conuenientis que per se
et per filiis affluunt deliciis. Gratiam in
comparabilem per vinculum coniunctionis quia innixa
super dilectum suum. Super hunc namque cum in
narrandum innititur mater illa felicior et in
aureo reclinatorio diuine maiestatis in
cubens inter sponsi immo filii sui brachia
requiescat. O quanta dignitas quam specialis
potentia nimis super illam que angelice po
testates reuerenter aspiciunt. Hoc fuit
magnum quod fecit angelos admirari nam
viderant eam ascendere in vita sua in
filium ciuitate corporis. Sicut filius ihesus
sedet a dextris patris in potioribus bonis
primis, sic ista benedicta virgo in bonis po
tioribus filii sui ihesum immo ipsum in thro
no sublimata consedit. Hoc stupendum
dignum quod mulier sic diuine glorie facta
Iohannes apocalypsis 12. describit dicens. Mulier
amicta sole et luna sub pedibus eius
et in capite eius corona stellarum 12. Ubi
iohannes dilectus filius matris intuetur eam
in speculum contemplationis quia dicit eum
luce soluere amictum lunare scabellum et
dyadema stellarum. Contemplatur igitur sig
num quia vere fuit signum filii hominis quia
hodie apparuit in celo. Sed signum oper
et claudit signaculum. Et ipsa dei filio

venit et in utero suo clausit. Signum etiam
quod ducat in signum notitiam et ipsam super om
nem creaturam ducit in filii sapientiam. Exal
tabo autem thronum meum super astra. ergo ad propositum signum
meum. Solent astrologi dicere solem in me
dio mensis ingredi novum signum. Unde in me
dio mensis augusti sistitur sol in virgine. Sed
etiam quod est in signo in quo creatus est magis
nos in terra fuit fecunditatis effectus, propter
quod nobis hodie fit fecundissimus sol institiae
in moratur in virgine in cuius utero est crea
tus. Unde de hoc signo apparente in celo re
cipit peccator veniam iustus gratiam temptatus
victoriam, beatus leticiam et tota trinitas gloriam.
In hoc signo virginis aspiciunt christiani de
mentiam gratiam, prouidentiam et gloriam spe
culatur. Unde de signo clementie dicitur
hester 5° quod rex extendit virgam auream
in signo clementie. Extendere virgam est ma
nifestare virginem gloriosam. Unde sicut hester
osculata est virgam et muniit regis summam
et impetrauit populo suo veniam, sic et hec.
De signo gratie dicitur gen. 9° Arcum meum po
nam in nubibus celi et erit signum federis
inter me et inter terram. De signo victorie
2° machabeorum 8° Dato signo adiutorii dei
commiserunt iudei cum minore et maiore
parte exercitus eius vulneribus debile fac
tum fugere compulerunt. De signo glorie eccle-
siastici 43° A luna signum diei festi lunare quod
minuitur in consumatione. Ad literam luna
in principio mensis lunare minuitur et oc
cultatur aspectibus hominum et tamen est a sole
illuminatissima et soli coniunctissima et tunc erat
festum neomenie apud iudeos. Sic beatis-
sima virgo maria in assumptione ab oculis
hominum absconsa a tota beatissima trinitate
deiformata et filio in sede coniuncta festum
nobis hodie consecrauit. Sic igitur tu devote
respice signum gloriose virginis in speculum con
templationis. Respice sue dignitatis fas
tigium in solacium tue peregrinationis. Rara re

gine prodentes ad nuptias ornatur, ad
decentiam honoratur ad reverentiam et coro
natur ad gloriam. Sic et regia virgo ma
ria ornatur sole honoratur suppeditatione lu
ne, coronatur duodenario stelle, ubi sol
fit sibi vestimentum luna tapetum stelle
capitis ornamentum. Dicitur autem adorna
ta sole non solum propter splendorem divinitatis in
eius mente quam mentis sue super omnem creaturam
insplendiuit. Nec solum quia gloria christi hominis
super omnem creaturam ornata fuit. sicut
ipsius dignissima genitrix qui verus sol est
sed etiam quia splendore glorie anime et corporis
excellentissime in virginis glorificatione re
splenduit sicut iheronimus de virgine non
ambiguit et augustinus argumentis astruit.
et bernardus indubitanter affirmavit. Augus
tinus in media sic. quia expurgata fuit a
carnis libidine ergo et a corruptionis
putredine. Caro vero ihesu et gloriose virginis
marie una caro fuit. Sed christus corrup
tionem non vidit ergo nec mater. Item quia
plenitudo gratie ipsam expurgavit a fo
mite ergo a fomitis sequela que est in ane
ratio. Item christus precepit matrem honorari
et suam matrem potuit ab opprobrio ver
mis defendere, ergo debuit facere quod de
cens fuit et sibi honorabile. Item quia christus
volt quod qui ei ministrat ipsum sequatur ecclesia
ad sicut alii quia christo ministrant mente se
quuntur ipsum in gloria anime ante diem
iudicii. ergo cum virgo gloriose sibi ple
nissime ministrauit et mente et corpore ip
sum plene gloriosa secuta est in utroque.
Item secundum iheronimum non fuit possibi
le mariam non possidere plene gloriam
eterne claritatis. Et secundum augustinum 12° super
genesim et secundum barnardum de diligen
do deum non est hoc possibile anime ni
si resumpto corpore. Ex utroque concludi
tur quod necesse est virginem in gloria re
surrexisse. Item secundum augustinum nullus dubitat

q ihs hoc potuit min9 certe debet du
bitare q voluit: qz hoc filiale reuerē
tia decuit. Item in integritate virgin
tatis mine plus potuit gra qm na
tura ergo et i corpe i corruptoe h9
debuit potuisse. Item qz nusq corp9
ei9 fuit ihus honorari in tris. Ex quo
sequit q ipm gloriose hrauit i ce
lis. Certe supuacuu videt mihi ad
hoc roe pbandu fidelibz laborare
cu reuelacoes certissie ab ipo ihesu
et ei9 matre sic fidelibz suis fecit.
Ipa ergo vgo maria i quadrupliei
dote designat in sole. Roe g° filij sun
sic mutem ea in amictu solari qua
tu ad decore honestatis i gestu qua
tu ad splēdore veritatis in itellectu
quātu ad feruore caritatis in affcu.
Sed honestas obtegit p carnalitatem
ut no habeat decore. Veritas eclip
sat p cupiditate ut no habeat sple
dore. Caritas extinguit p ociosita
te ut no heat feruore. Stremitas
annichilat p ypocrisi et vanitate
z no habeat vigore. In longu pos
sunt ista deduci qntu ad illa malicia
hui9 tpis du in clericis deturpatur
vita ad questu conuisa est scia vnde
no curat nisi de sciencijs lucratiuis.
In religiosis caritas e tepidata ul nul
la et opacio adnichilata ul ypocrita
lis z vana. Roe aute lune mutabi
litas et sepe caduca z tpalia desig
natur. Omis aut mutabilitas ul est
nate ut in creaturis vel e fortune
ut i tpalibz bonis ul culpe in pctis
vel pene in miserijs. Bene g° luna sub
pedibz virgis describit qz omis na
vginis ptati subsinitur z ab ecia vt
z triuphante et militante pedes virgi
nis adorat. Vn potest dici de ea il
lud deut° 13° Omnes sci in manu ei9

sunt. Et qui appropinquat pedibz ei9 ac
cipiet de doctrina illius. Roe eciā lu
ne tpalia designat in qbus sepe co
qs fit deterior quo ipoz est habunda
cior. Idem e de honoribz hui9 vite q
multi p dignitatis gdu accedētes ad
deu ab ipo recedunt p vite demerita.
Hanc luna huit virgo sb pedibz cal
cādo p voluntaria pauptate. Et hic
optim9 modus omia possidēdi deut°
vi°. Omis locus que calcaūit pes ur vr
erit. Tercio mutabilitate culpe habuit v
go sub pedibz pfecta graam. Vn omis
culpa cecidit sub pedibz virgis qz pu
cicta fuit vtice ad bellu. Vn q pulchra
sut gressus i calciamētis filia pnapis
cant 4°. Quarto roe lune mutabilitas pe
ne notat in miserijs. Hanc luna huit
vgo sub pedibz in resurrectoe glorio
sa qn caligo omis miserie sub pedibus
eius strata sunt. et ascendit sup che
rubi et volauit. Tercio itroducit virgo
coronata stellis 12. pūbioz 4°. Dabit
capiti tuo augmēta graz et corona
inclita pteget te. Unde et ad corona
ea vocat cu dicit sibi. Vei de libano
coronaberis. Ro coronat aute nisi q
legitie certauerit. s virgo gloriosa
12 certamina fortissima habuit de qui
bus feliciissie triuphauit z i cor acce
pit corona gloriosa dūie similitudis
ysa. 62°. Erit corona glorie i manu do
mini et dyadema spei in manu dei tui
Corona paosa dūie firmitudis. Po
suit aut ps sup caput ei9 corona de
lapide pcioso. Corona luminosa dūi
ne pulchritudis ysa 61°. Gaudens gau
debo in dno et exultabo in deo meo
qz induit me vestimēto salutis et in
dumēto leticie circumdedit me quo ad
vtraqz stola quasi sponsu decoratu co
rona qz respcu inferiorz omn tenz vice

sponsi et virilis presidentie et influentie fecundative sed respectu ihu et totius trinitatis beate tenet locum recipientis in summo et singularissime sponse propter quod subdit. et tamquam sponsam ornatam monilibus suis. Licet autem iohannes velut ibi describe etiam primitivam que instar glose virginis honestate sapientia caritate et vigore maiestatis ihu vestita erat sole ihu per perfectione evangelicam et lunam temporalium et figuralem corticem legis et mundanam prudentiam nocturnale et infrigidativam tenebat sub pedibus plenarie calcans et spernens ac precellentiam. 12. apostolorum habebat in suo capite tamquam in suo initio supremo et in spiritualis mentis utero habens xpm et totum corpus eius misticum clamabat tamen gemitu suspiriorum quam sono predicationum tamen multo fortius hoc de virgine plenius intelligi habet quod singulariter totum corpus misticum simul cum vero xpi corpore suo portavit in utero et in continuis doloribus cordis sui assimilata doloribus filii singulos parturivit. Et in corona duodecim stellarum singulariter attribuitur virgini tota corona .12. apostolorum quia eius meritis fuerunt electi et post ruinam in xpi morte ad fidem reformati et per eius orationes et suspiria spiritu sancto repleti. Sic et virgini singulariter attribuitur tota per ipsos facta victoria mundi quia ipsa virgo est singulariter illa civitas apoc. 21. electos continens in qua in typo 12. apostolorum ponuntur duodecim preciosorum lapidum fundamenta. Et similiter 12. margarite ex quibus sunt duodecim porte in typo 12. evangelicorum virorum per quos 12. tribus israel convertentur et demum totus mundus sicut in supra dicitur. quibus omnibus tamquam stellis 12. virgo preclarissima coronatur quia tota illorum perfectio post filium sanctissime virgini attribuatur et ab ea efficacissime generatur. In cuius signum initiatio sexti et septimi status qui in francisco et eius prole finaliter complebuntur ut in supra dicetur in sancte matris virginis et celeste fundamentum accepit dum in loco sancte marie de porciuncula statum evangelicum in utroque sexu per franciscum et claram perfectissime inchoavit cum etiam ecclesie in secunda die augusti virgo benignissima a filio suo obtinuit in celis et franciscus a papa in terris indulgentiam plenarie remissionis omnium peccatorum. Vides ergo quomodo iocunde ihesus matrem glorificavit et quam potentissime et triumphaliter coronavit. Ihesus fons reseratus. Cam .lii.

Merito in glorificatione virginis marie matris dei dicere fontem deitatis ihu plenarie reseratum. Ipsa enim tunc accepit de gloria dei quantum est pure creature donabile interminum et improportionabiliter plus ei quam omnibus aliis creaturis simul sumptis est datum. Sicut enim ceteris in via per partes donatur gratie in maria autem se totam infudit gratie plenitudo. Sic et in patria divine glorie participatio quibusdam modo per partes datur sed maria totam divinitatis penetravit abissum et quantum possibile est creature sine personali unione tunc illi luce increate est immersa. Et si consideretur que dicta sunt supra matre de occursu trinitatis beate quam omnis pura creatura alia simul sumpta. Quod ex hoc probo evidenter. Nam firmiter tenet ecclesia quod ipsa est super omnes ordines angelorum exaltata ac per hoc alius quam ipsa infra ipsam ad sedem luciferi assumetur quia de hominibus omnium angelorum ruina supplebitur. Sed nulli dubium est veri catholico et devoto quin beata virgo in hora qua fuit facta mater dei habuit plus de substan

cialitate gr̃e q̃m habuit aliq̃ creatu
ra. Vel ad min⁹ infan⁹ est qui ea
tuitiq̃ maxio nō equaret. Sed sup
hoc addidit capacitas plenitudinis et
p supuencione inmensurabile sp̄us
sancti matrie gnacois inestiabilis
amoris. Sed q̃tu supaddit in gr̃a
tm̃ in gloria. Nichil igit est gra
cie nł gl̃e in om̃i creatura iferio
ri simul supta. que nō sit in ea mł
to pcellencius q̃ in supioribz angelis
habent. Vult em̃ dionisius q oia
iferioꝝ ordinu dona i supioribus
sint in tanta pcellencia q quasi nō
ē compacio q̃ri potius omnes supio
res ordines inferioribz copant ut
circuferencia ad centru. Sed si ita ē
cu virgo glosa sit supra omne or
dine p se qui nō patit pter dig
nitate incoitabile multitudine p
sonaꝝ: sequit q ipsa ad oēs infe
riores angeloꝝ et hoim simul sup
toꝝ inpporcionabilit est plata.
Quicquid ergo est gl̃e dei amoris fru
icois in om̃i inferiori glorificata
natura tm̃ anglica q̃ hiana mł
to pcellencius est in virgine ma
tre dei. Et q̃tu gradus mini amo
ris et dignitatis reqrit tm̃ sup om
nes pticipat dei gloria et fruicio
ne inestimabile ad que null⁹ at
tigit etia gradu multu inferiore.
Nec hic attedas alioꝝ inmēsu mł
titudine qz hoc nichil facit ad re
maioritatis gl̃e substancialis qz in
sp̄ualibz idē est maius qd melius q̃
potius plus ē de sbali gloria dei i
vno seraphin q̃m si in infinitu p im
possibile multiplicaret secundu nu
angli iferioris ordis. Nullus aute or
do ē in celo q̃ tm̃ supet ordine ime
diate sibi piunctu q̃tu nunc digitas

et gl̃a virgis mris dei supat ordine
seraphin et oēs creatu iferius. Ad hac
intelligencia pt manuducere psideracio
gradui et capacitatu psonaꝝ corpo
ralium ecclasticoꝝ ordinu et huis vite
iurisdictionu. Sca in corporibz inude
vides q supiora ptinet q̃tuor conti
iferiora. Et testiabilit plus i ordi
nibz ecclasticis vides q pp̄ pm̃ in
feriores ordies pt sacdos et icompa
bilit pl⁹ sic epus sup sacdotes i iu
risdictoibz etia ta tpalibz etia qui ec
clesiasticis. Vides quo gradatim se co
tinet et supant vsq ad summa monar
chia. Sic etia i iurisdicoē spualit p
cedit vsq ad sum̃u papa. Sic et in
gradibz glorie sapientissim⁹ dn̄s plenis
sime ordinauit. Multa aut ad hoc pe
lencia dicta sut libro 1º cu de priusp
lii dei ihu p sacratissima virgine agere
tr concepcu. In glorificatione aute sac
tissime virgis marie mris dei fca est id
tima reseracio sotalis deitatis ihu in
tuep tm̃ debeat refecit mp illa in
alia simul supta. In abissu q̃ gl̃e tue
btissima virgo absorbo pmulu tuu virg
in et ipm̃ ipugtore pcois tue et tuo
Et qz in te claudo hunc librū claudar
et ego cu omibz tua paupertate amanti
bus et tua gloriam psperantibz in
tra intimi tuu pissimi sinu p illa
ardorem om̃i creature prius icom
mitabile que portasti ad filiu dei vi
su dilectissimu filiu patri tuu ad tota
btissima trinitatem que ipm in te i
carnauit cu q vinis et regnas pse
filiu tuu secunda i impio celi in scla
seculoꝝ. A. M. E. N.

Explicit liber q̃ntus.

Incipiunt versus et capittula seu ru
brice quinti libri.

Ihesus plene multiplicatus.	capitulum i^m
Ihesus vivificatus.	capitulum ii
Ihesus fructificans geminans.	capitulum iii
Ihesus seraphis alatus.	capitulum iiii
Ihesus norma constitutus.	capitulum v
Ihesus sic renovatus.	capitulum vi
Ihesus despectus iterum.	capitulum vii
Ihesus glorificatus.	
Ihesus decor humilium.	capitulum viii
Ihesus resuscitatus.	capitulum ix
Ihesus decore fulgidus.	capitulum x
Ihesus pauper firmatus.	capitulum vi
Ihesus testis veridicus.	capitulum xii
Ihesus iudex iratus.	capitulum xiii
Ihesus victor magnificus.	capitulum xiiii
Ihesus sponsus ornatus.	capitulum xv
Ihesus rex regum dominus.	capitulum xvi
Ihesus sic optatus.	capitulum xvii

Ihesus plene multiplicatus. Capitulum primum

Dextrussis aliqualiter
actibus vite dilecti
Ihesu et sue devotis
sime matris ipsius quam
assumptis in gloria
maiestatis ac per
consummata feliciter ar
bore fructifera vi
te Ihesu et sue reverentissime matris ad mul
tiplice utriusque plene propagata etiam con
vertendus est stilus tanquam ad habunda
te fructum et desiderabilem arboris meo
rate in quo inchoat quintus liber ut sic
deveniamus ordinato progressu ad illum
que principalem intendimus statum eiusdem
felicem per minimum amore fructum primo
per ipsum Ihesum in fructifero renovatum. Ad
quorum intelligentiam est notandum quod sep
tem status fuerunt in ecclesia formandi et pro
pagandi per virtutem Ihesu latentis in ipsa
Qui primum per septem filios Iob insinuare
figurarum qui per singulos dies in domibus do
mibus singulare convivium faciebant. Et

et hunc status quilibet in suo tempore in Ihesu
ipsos sic convivatur de quorum tunc secum
misterio ut ad alia interiora veni
amus. In autem septem status sub mul
tis figuris multiformi et multipli
ci repetitione describuntur ab illa subli
missima aquila Iohanne in apocalipsi que
fuit testamenti novi singularis prophe
ta. Secundum septem status ecclesiasticos
septem principales visiones continet li
ber iste. In quarum qualibet maxime in qui
bus primis quinque septem status videntur
tangere. Ita tamen quod primos ad mo
dum cuiusdam canalis percurrendo dedu
cit ad sextum in quo videtur quasi di
latacio ac si canalis in latum. In sex
ta vero et septima visione quasi videtur
in hiis quae sunt illorum temporum occu
pati. Unde et decursum ecclesie ab initio
suo usque ad finem eiusdem plene pene de
scribit. Et et impugnatores babiloni
ce civitatis, simul eunt qui et alter
Iosue iericho expugnans qui multi
plicatum eundo in septeno plene sub
vertunt muros eius. Prima autem
visio est de septem ecclesiis. Secunda de sep
tem sigillis que incipit e^o capitulo. Tercia est
de septem tubis que incipit x^o capitulo. Quarta
est de muliere amicta sole cum suis
liberis que incipit xii^o capitulo. Quinta de sep
tem fialis que incipit xv capitulo. Sexta de
dampnatione meretricis magne Babilo
nis. et de nuptiis agni nupcius cum
nova sponsa et incipit an xvii. capitulum
ubi dicitur. Et facta sunt fulgura et voces
et tonitrua secundum alios in principio. xviii
capitulo. Septima de finali dampnatione
demonis et omnium reproborum et de finali
glorificatione totius et omnium electorum
Et secundum hoc habet visio incipit xx capitulo
Ut tamen dampnatio draconis sub vi^ta vi
sione includitur et septima visio incipit a

generali iudicio omnium, sicut [capitulo] 20 [dicitur]: et vidi thro
num magnum vel a finali renovacione celi
et elementorum [capitulo] 21: Et vidi celum novum.

¶ Et quia in generali declaracione istorum a
liqualiter potest cognosci cursus prolis
Ihesu et status septuplex eius sponse,
ideo de eis aliqua sunt dicenda. Nam
specialis declaracio tocius libri apoca
lipsis exposicionem exquirit. Tange
mus igitur breviter circa materiam
istam, primo qui sunt septem status ecclesie
in hiis visionibus descripti et qualiter descri
buntur. Secundo quare per septem visiones
distinguuntur septem status prefati, et quare
non in sexto et in septimo non sic aperte
sicut in ceteris distinguuntur. Tercio
ostendit racionem ordinis septem statuum
et septem visionum. Et quare primus et
secundus videntur similiter currere, et tercius et quartus, et quare
in quinta et sexta non agitur de septem
mulieribus bonis vel malis, sicut de sep
tem sigillis vel septem tubis. Quarto
quare sextus status describitur super no
biliter penitus quam priores. Et quare
sexta et septima visio solum finale iu
dicium vel statum ecclesie videntur descri
bere, et unde possit litteralis intelligencia
trahi septem statuum predictorum. Quinto
quare predicti status circa spacia temporum
non equantur. Sexto quid predictis septem
statibus convenit adaptacio septem die
rum et originalium septem mundi etatum, et
septem notabilium preliorum sub legis
veteris littera contentorum, et septem sacra
mentorum quibus eciam a Christo signantur.

Circa primum ergo ad primum sciendum quod primus
status est fundacionis ecclesie primitive et
specialiter in iudaismo ab apostolis facte.
Secundus confirmacionis probative per martiria
facta a paganis in toto orbe. Tercius doctri
ne illuminative ad clarificandam fidem et
hereses confundendas. Quartus fuit ana
choritice vite in solitudine vivencium au
sterrime. Quintus fuit vite condescensive [?]
monachis et clericis temporalia possiden
tibus. Sextus est renovacionis evangelice vite et
expugnacionis secte antichristiane sub pau
peribus voluntariis nichil possiden
tibus in hac vita. Septimus quantum spectat ad
vitam istam est quieta quedam et mira pre
libacio future glorie ac si celestis Iheru
salem videatur descendisse in terram. Quantum vero spe
ctat ad aliam est status generalis resurrec
tionis omnium post tamen finem per beatam glorifica
tionis sanctarum animarum. Et hoc modo est idem quod sep
tima etas eius que inchoatur a quiete anime Christi
in sepulchro. Et hoc modo generalis resur
rectio est status octavus in cuius misterio
Christus tercia die resurrexit. ¶ Primus status in
cipit tempore a sancti spiritus missione, licet et
alio modo cepit a Christi Ihesu predicacio
ne, et alio modo magis remoto ab
ortu ipsius Ihesu. Secundus tempore cepit
a persecucione facta sub Nerone quantum ad [?] et
alio modo cepit a lapidacione Stephani
vel eciam a passione Christi. Tercius cepit a
tempore Constantini imperatoris ad fidem Christi
conversi, seu a tempore beati Silvestri, seu
a tempore Niceni concilii contra Arrianorum
heresim celebrati. Quartus cepit a tempore primi
magni Anthonii, seu a tempore primi
heremite Pauli, vel secundum Ioachim
a tempore Iustini augusti, sub quo ma
gis fuit heremiticus cultus. Quintus vero
cepit a tempore Karoli magni. Sextus
vero iniciatus est a tempore seraphici viri
Francisci, plenius tamen apparebit in dam
pnacione babilonis meretricis magne,
quando prefatus angelus in viris eius professoribus [?]
servos signabit futurum [?]
Christi. Septimus autem vero inchoat ab in
terfectione illius antichristi que videtur
incipiet. Alio modo ab adventu iudicii
Christi. Primi quatuor status solet per quatuor

tuor aialia designari, quorum primus apla-
x est pastor leoni in auctoritate et
constancia similatur. 2us qui est vitulo in
sacrificio immolato. 3us doctor
et confessor homini resurrectionis praedicatori
4us virginum seu contemplativorum aquile
assimilatur. sedi generali i. omni aia-
libus sustentatae a qua dicitur manare
iudicia iusticie et mie. In 6o vero et
7o sicut est nova inchoacio ut inferius pa-
tebit. In 1o emicat status prelacionis
et cura pastoralis. In 2o onus passi-
onis et pugna triumphalis. In 3o so-
nus predicacionis et tuba magistralis.
In 4o ortus sanctitudinis et vita singu-
laris. In 4o zelus rectitudinis et vita
iudicialis ac vita condescensiva et
gubernalis. In 6o forma conformis
etiam reformans. In 7o vero gloria
deiformis ipsarum felicitatis et consu-
mans. Sunt in 6o eminens sanctus ca-
ritatis. In 7o haustus felicitatis.
Et quod in primo pertinet pastores
ecclesie catholice. In 2o pugiles christi-
ane milicie. In 3o precones christiane
sapientie. In 4o observatores vite celi-
be. In 5o iusti zelatores singularis
sanctimonie. In 6o reformatores vite
evangelice. In 7o pregustatores eterne glorie.
Describuntur autem hi status a iohanne non
solum per bona eis proposita, sed etiam per
mala eis opposita, et hoc propter quatuor
racionibus. Primo quia triumphalis virtus sanctorum
quam in tolerando et expugnando ma-
la adversariorum non possit nobis ple-
ne narrari absque illorum descriptione
malorum. Secundo quia opposita iuxta se
posita magis et clarius elucescunt.
Et inspectio unius contrariorum plurimum con-
fert ad alterius noticiam. 3o ad de-
monstrandum quod corpus reprobrum continue in
hac vita contra christi corpus mutuum et confliges

cum corpore electorum. 4o quia mala predi-
cta exterminacia reproborum quae deus in
quolibet statu infligit multum confert ad
clarificationem et consolationem electorum et etiam
quia per huiusmodi exterminia declarantur ple-
nius fines statuum precedencium et initia sequen-
cium et ideo huiusmodi exterminia inseruntur
in libro apocalypsis. Notandum ad 2m scilicet quod per septem vi-
siones designantur septem predicti status quare in
6o et 7o non sit debeat sicut quod prima ratio est quia
ad idem sub pluribus figuris et similitudinibus
plenius exprimendum et magnificandum. Secunda a-
liquas proprietates precedencium statuum exprimunt
per unam visionem quas non exprimuntur per
aliam et magnificencius comprimitur magni-
tudinem alicuius rei quam sub pluribus solempni-
bus figuris nobis ingeruntur intuenda. 3a est
ad idem firmius confirmandum et imprimendum.
Unde gen. xli dicit ioseph pharaoni quod
vidisti 2o ad eandem rem pertinens sompnium fir-
mitatis inditium est eo quod fiat sermo dei
et velocius impleatur. 4a est quia nullus i. statuum
precedencium esse perfectus absque aliis donis super-
ius tactis. Cuilibet enim statui cura pas-
toralis et pugna triumphalis et tuba magistralis
et sic de aliis. Quolibet etiam precedencium dono
et seu officiorum eget participacione ceterorum
ad suum debitum et congruum complementum.
Secunda cura pastoralis non habet complete et con-
grue exerceri absque pugna triumphali et
absque predicatione et absque ortu sanctitatis
vite et ceteris. Ille autem status in quo unum do-
num preeminet et cetera ille deserviunt
tamquam ad eius perfectionem ordinata denomi-
nantur congrue ab illo dono et sic etiam per
nomine illius doni cetera denominantur sub eius
ducatu et perfectione inclusa. Sic ideo quolibet
precedencium donorum potest distingui in septem par-
tes seu proprietates ita quod prima proprietas cor-
respondeat primo statui et 2a 2o et ceteris ut
sic sit septies septem. Primum enim hoc est
de primo dono i. pastoralis cura consistit.

po omni ꝑpagitoi. Scdo carnide de
fensioi ab ymbribꝫ et lupis. Tcio cu
rsi directoi seu deductoi ad exteriora.
Quarto eaꝫ refectoi pastuali. Quinto
morbidaꝫ cure pie ꝫ morbidaꝫ me
dicali extirpacioi. Sexto tpaꝫ plene
refocioi. Septio ipsaꝫ i suo ouili re
collectoi ꝫ tondicoi. Constat aut qd ꝑpa
gacio appriat plantacoi aplorꝫ defensio
pugne mrm directo doctrine doctoꝫ
refectio deuocoi anachoritaꝫ curacio
zelo renobitaꝫ refocilo pfectoi euange
lici status reducto ingressui eterne vite.
Patꝫ eciam hoc de 2o statꝫ de pugna
q in qlibet statu ilicernit. Nam pa pug
na cont carnale cerimonia ꝫ itellige
cia iudeoꝫ. Scda cont ydolatria pa
ganoꝫ. Tcia cont pfidia arrianoꝫ et
ceteraꝫ heresim. Quarta cont secta saracce
noꝫ. Quinta cont secta ꝫ impotenti floꝫ xpi
anoꝫ qui i quinto tpe enormit multi
plicant. Sexta cont peste antixpi ꝫ suoꝫ
sequaciu. Septa cont aucem demonu in
gog nouissio vltuꝫ eciaꝫ cocludencium.
Vel si sexta diuidat i duas qꝫ pa est
antixpi ꝑpri et illa de gog no ponit
ant septe capita dronis sꝫ i cauda ipi
us. Vn apoc 17o dr qd bestia hnt sep
te capita ꝫ de septia ꝫ cum ipa est sup.
De 2o dono statꝫ de tuba magistrali patet
na doctor icendit fide feruare robori
re explicare deni ꝑ opa obseruande et
virtutuꝫ cum sua ꝑporcoeꝫ conteplare. In
tedit eciam auditores xpo coniugare ꝫ
eos ad eterna gliam pducere. Et patꝫ i
toꝫ statuu concordia ad 7 status pdic
tos. De quarto s. de sanctitudie cotemplati
noꝫ et anachoritaꝫ patꝫ na cotemplatio
septe statum ecclie et diuinaꝫ pfectionum
i eis refulgenciu hic mete cotemplatiuaꝫ p
fice i septe actus pdictis statibꝫ respo
dentes. De quinto statꝫ de zelo renitudinis

q designat in stalis patꝫ qd e septiformis
pmit scda cont gnia regiboꝫ iudeoꝫ pa
ganoꝫ arrianoꝫ sarracenoꝫ seu man
cheoꝫ relaxatoꝫ xpianoꝫ euangelice v
te impugnatoꝫ qui ꝑ faciastinas veeb fo
ouis articulos uitur corrumpe ꝫ finali
corruptoꝫ pfdis dare ꝑ pmoem anio
Hic est septiformis ꝑmit fruis cont quo
ꝫda ecclie primite futura infantia ac de
inde cont pueriam ioopia. Tcio cont
adolescencie leue vocꝫ ꝑento errous ag
tata. Quarto cont pimacia qi i loco vi
rili ꝫ stabili se firmare. Quinto cont senio
tute remissa. Sexto cont senu decrepi
tu frigidu ꝫ defluxu. Septio cont ym
tis exitu desperatu ꝫ sui obitu. De 6o
statꝫ de forma septiformi seu de renoua
coe spus et caritatis fratis patꝫ hr
ipm qꝫ for seu fructus iste sic ichoat
in iupientibꝫ qꝫ crescat i pficientibꝫ et
pficiat in pfectis ꝫ qt sunt gradus pfecto
nu tot se gradus sui augmenti. Possibi
eciam pdictoꝫ septe donoꝫ principat
liqd de forma xpi ꝫ vite eius ꝫ idem
iformaco vite xpi omn illoꝫ
te virtuosa icludit. De septio qꝫ i q
liber qꝫ statuu pdcoꝫ est aliq quie
tacio spus i deo et aliqs gustus dei i
quo e illius status sabbatum. Sicut eni po
fectus honus caritatis pregit ad pfecti
gustu ac ꝑ pfectissie sabbatizat sicut
primus ad primu et medius ad mediu.
Hoc quilibꝫ statuu pdcoꝫ hnt aliqua
parte post sue adinstancis morte in
qo vespe ꝫ mane fieret dies vnus. Qm
re aut pdci septe status no sic distin
guntur in septia visione ꝫ septe duo
tu inf in 2o notabili licꝫ de septia ho
tibi dicit qd pa est ad designandu qd in
eterna ꝫ finali gla no erit successio sta
tuu sicut i vita. Scda ad innuendu
qd excessus eterne gle i summa unitatibus

dundacia comprehendit oes perfectes donoz
omi et statum huius vite nec distinguun
tur tam actos et ipsos limites. Tertia
est pars per statum septimum describitur fe
licitas sanctoz facta post morte anime dam
dei in hac vita ut monstretur quod illa est
finis et terminus huius seculi et brevis re
spectu prioz tempm ideo septima visio non
comprehendit successivam distinctionem temporum et
Preter hoc in apparitione sexti signaculi di
citur esse silencium quasi media hora et in sep
tima tuba dicitur brevis factum est regnum hu
mundi dei nostri et in septima nichil ali
ud ponitur nisi factum est sedium aliquas quia
inmediate post septimam incipiunt visiones.
Attendendum autem quod prima visio aliquas septem
ecclesias litteraliter tangit. ad quas iohan
nes scribit. quod ordinate sapientia dei habu
erunt illas conditiones ad designandum sep
tem tempm futuroz. In reliquis vero in
sinulis parum vel nichil literale nisi quod
verum est sub illis figuris theorice vi
disse et in illis illis status septem generales
ecclesie obscure magis describit quod aliter
Convenciones est. sunt quod excellens propheta
licet aliquid literale in quo de presenti pos
set sua prophecia cognosci ut ex non dubi
taretur de futuris per spiritum suum loqui-
tur ideo conditiones illaz ecclesiaz sicut eciam
per spiritum suum absens cognovit ut sicut
cognovit absencia loco sic et futura que
adhuc non sunt in tempore cognoscere monstra
retur. Et hinc est etiam quod ysaias et iere
mias et ceteri prophete predixerunt aliqua
suis temporibus per evidentiam facti ve
rificata ex quibus reliqua suis temporibus
delenda sunt facta fide digna. Secun
da racio quare sic obscure locutus est su
it ne si proprietates futuroz temporum et sta
tuum predicerentur impedirentur certa
omnia veniremus septem statuum circumfusura
Tercia est ut indigni excludantur a gra

donoz et intelligencia divinoz luminum
et statuum per volumina scripturaz. Quar
ta est ut dei gloriosa opera et temporum ar
chana ex hoc habeantur in maiori esti
macione et reverencia et ut intellectus eoz
et perceptio soli christi merito et gratie
ascribatur qui quos vult ad ista intel
ligenda illuminat. ¶ Considerandum ad termi
num quod optime isti status sunt ordinati.
Cum enim christus ihesus et eius primitiva
ecclesia fuit radix et complementum omnium
statuum sequencium debuit ipse primo in
troduci cum sua beatissima matre et su
is discipulis electis. Et quia suo statui
obsistit impia synagoga ideo inter fuit
aggredi primum bellum. Post hec secundo
cum ipse ihesus esset omnium deus dominus et
redemptor ad confusionem illius impie
synagoge que ihesum repulerat debuit
ipse in totum orbe terraz et nacionum
diffundi que cum esset ydolatre et pessi
mis moribus imbute oportuit fieri
bellum fortissimum ad talia excludenda.
Tercio in fine huius libri debuit totus
orbis subici sceptro christi prout factum est
a tempore constantini. Et quia tunc deitas
christi et humanitas eius et beatissime
trinitatis fides toti orbi debuit cla
rius explicari ex tunc claruit ordo
doctoz. Quia vero humanus sensus non
prevalet intelligere eternam generacionem et
personaz distinctionem et naturaz uni
onem persone christi et sic de ceteris profun
ditatibus fidei ideo presumentes de sub
tilitate intellectus sui iuste sunt traditi de
ceptioni demonum ac per hoc in multas
hereses sunt prolapsi propter quas oportuit
moveri tertium bellum sacroz doctoz contra
perfidias hereticorum. Quarto vero intelligencia divino
et parum aut nichil prodest absque vita per
fecta tam divina decet ideo in quarto statu
fulsit celestis vita anachoritaz et pa

pue ī desertis arabie ⁊ egipte tali vi
te congruus. Quā vero infectio humani
gñis et sue carnis nō patit^a tam ar
duā vitā in hoc seculo pdurare casus
a statu tā arduo gñāliē ꝓpositi et re
missionē aut aptā apostasiam inclu
dit. Talis aūt lapsus tū p̄mo lapsu
pfidoꝝ heresū dign9 est iudicio ⁊ co
tinuo gradu. ideo cir^c finē status
qrti contra hereticos ⁊ ypocritas et re
missos supuenit secta sarracenoꝝ oīa
fere deuastās ⁊ subiugans et iō contra
illā motū est qrtū bellū. Ecclesia aūt
xpi q̄ nullo mō debet a mūdo exclu
di in paucis suis reliqiis fuit ita a
deo defensa et ī vnā ꝓtom tre recol
lecta. Et qꝛ nulla erāt cognitioꝛ se
de petri ⁊ romani ipern ideo in hoc
tpe qd^o cepit a karolo magno fcā est
recollectio ⁊ defensio ista q̄ militū forti
ter sarracenicā bestiā oppugnauit.
Tūc eciā ꝯgrue istituta ē vita con
descensiua ut nequntib; in arduis p
durare deret^a locus gre ī mediocri
statu. Et qꝛ nō seruātib; condescen
siua ⁊ cōiā debet fuīe zelus correcti
onis ideo stoꝝ patrū cont^a subditos
fortit^r zelus exarsit. Et qꝛ condescen
sionis grā multi de facili abutūtur
⁊ ī consuetudinales relaxacōes dec
dūt q̄ cito et enormit^r crescūt ideo
cir^c finē qrti tpis creuīt tāta relaxa
cōes vite ad ea ad ea q̄ carnis sūt
q̄ tota spūalis vita xpi videt^a exsuf
flata de medio. Sed de hoc magis
dicet^a in sequēti caplō. Quia vō p9
tāta dei dona et post tātoꝝ statuū
magīa sit horribilit^r ineriūt diuina
iudicia ad iudiciū ꝓuocāt. ideo in
fine qrti stat9 et initio sexti rōe dia^c
babilō inetrix cōdepnari ⁊ ille mag
nus terremot9 fieri qui ī apparicōe sexti
sigilli signatur ē descript9. Et quia post ple
nitudinē gratie dei debet cū apłm ō
nis isrł conuti ad xpm ⁊ in fine o
mis tpis debet esse pfectioꝛ ei9 forē et sup
exēplar pfectius assimilari iō tūc sig
nāt^r debet appare ꝓfia renouatō vi
te xpi ⁊ seq̄ ꝯuersio synagoge. Quia
vō hoc nō pt nec debet cōgruo sie
ri sin fortissio et virtuoso certamie ideo
ī eodē sexto statu docet liber apoc̄ fo
re durissimā certamina duplicis antixpi
scilicet mistici ⁊ apti. Post hoc aūt quon
eni^r dat^a sctis pax ⁊ pigustacō glē in
eciā ꝯtemplatiā et tandē in eterna
gloria. Multe aūt sūt alie huius ordi
nis rōes q̄ dimittūt^a ad pñs. Ex
ordie visionū q̄ scribūt^a in apoc̄ sciās
q̄ cū in ordine septē donoꝝ seu officioꝝ
seu statuū pdictoꝝ ordināt^r visiōes in
libro apoc̄. Quā p̄ma ē de septē ecclis
⁊ eoꝝ ecclis et directius respicit pasto
rale curā ⁊ ei9 septiformitatē et quē
nient^r est de angel^s ⁊ eoꝝ ecclis qꝛ sta
t9 pastoralis tot9 debet ēē in pfonia
platoꝝ agēdiens ⁊ p subditis sollicitis.
Secūdā vō que ē de plis designatis ī
equis ⁊ eoꝝ equitib; respiat directi9
certamina mīrum et ei9 septiformitatē. Et
rōnabilit^r est ista visio de sigillis ⁊ a
ꝯtuoi eor qꝛ sūmū dei secretū ē quā
re suos electos tot martiriis subiat cu
ius secretū aprit^a cū victoria subsecut^a.
Tertia vō que ē de septē angelis tu
bicinātib; directe respicit sonorā pdi
cacōnem doctoꝝ et ei9 septiformitatē
⁊ recte describit^a in āgelis cū tubis
quia doctores debēt esse vita et cōte
placōe angelici ⁊ alciius viuere q̄ ali
is ꝓponit ad modū tube. Quarta est
de muliere amicta sole ⁊ eius vir
ginea ple et hec directius respicit sta
tū virginū ⁊ ꝯteplanciū et eius septi

formitate. et apertio in muliere amicta sole
quia talis status celestis est non terrenus. Quin
ta est de effusione septem fialarum et re
spicit zelum correctorum et eius septifor
mitatem. et dicitur esse de septem angelis quia
qui debet alium zelative corrigere debet
in se angelicam vitam ostendere. Sexta est
de dampnatione meretricis et bestie habe
ntis capita septem et de nuptiis agni
imperiis et sue sponse post meretricis dam
pnationem fiendis. Et hec diversitas respi
cit reiectionem babilonice prevaricatis et
renovationem forme Christi et septiformi
tatem prefate reiectionis et renovationis. Nam
in occisione primi capitis bestie fit prima
renovatio et sic de singulis. Septima vero
que est de finali gloria eterne respiciat sep
timum donum patentem et eius septiformi
tatem. Unde est ibi celum novum et terra no
va et omnia innovata. Multe rationes mire
et magnifice sunt illius libri nobis occul
te. quia sicut dicit ieronimus plura habet sacra
menta quam verba. ¶ De secunda parte huius
in nobilis quare primus status et secundus vi
dentur simul currere. Et debes scire quod pro
statu intelligantur eorum dona et officia
et in quibus tempore currunt omnes et etiam
aliquando in una persona concurrent omnes. Pri
mo petrus fuit pastor et martir et doc
tor et sepe solitarius et austerus et ple
xus condescensiuus et evangelice vite pro
fessor et maximus celestium degustator.
Sic iohannes sic paulus sic ceteri apostoli sic
multi sequentes pastores viri perfecti. Pro
ut vero status distinguuntur ab invicem per
excellentiam donorum et officiorum preeminen
tiam ac multarum personarum in ipsis con
currentium. sic concurrit primus status cum
secundo in initio. Primo quia apostoli funda
verunt ecclesiam non solum inter iudeos
sed etiam inter paganos et ex ipsis et in
ad eos nugendos oportuit eos ab eis

pati. Secundo quia decuit eos Christo passo
conformari cuius erant filii ut fidem
quam predicaverant sanguine confirmarent.
Tertia communis est omnibus statibus. Debuit
enim semper inchoari ante cessionem preceden
tis propter maiorem connexionem statuum. tamen
quia sicut infans formatur et nutritur
in utero matris antequam per exitum distingua
tur ab ea et sicut puer nutritur et
docetur a patre antequam ipso mortuo fiet
heres eius et rector domus sue. sic opor
tebit sequentem statum formari et nutriri
in utero prioris et a principio regi ab eo
quasi a tutore vel patre. Primus status doc
torum inchoatus est tempore martirum nam cle
mens in alexandria doctor origenes
doctor famosissimus claruit cum ipso an
te tempus beati silvestri fere per centum an
nos quamvis origenes perduravit usque
ad fabianum papam. Sicut et status
monachorum et canonicorum quinto tempore mul
tiplicatus cepit sub quarto tempore sic et sex
tus status a beato francisco et ceteris ordini
bus paupertatis inchoatus est durante ad
huc quinto et concurrente cum ipso iam per
annos centum. Et hinc est quod huiusmodi va
riis statibus varii fines et initia assig
nantur initia. Patet et alia ratio ut
si prior status omnino deficeret ante initium
sequentis desolaretur terra a luce vite
usque. Est et alia. Aliquis sequens incho
at ante finem prioris ut probetur et impug
netur a zelatoribus primi et hoc habet ratio
nem quia prius propter suam imperfectionem debet
effugari et imitari in melius et hac ra
tione Christus incepit sub veteri lege et re
novatio evangelice vite sub fertilibus quinti.
Aliquis vero sequens inchoatur ante fi
nem prioris et imperfectionis ut initium se
quentis exemplaris et plenius perfectionem
perfectionem prioris. Et hac ratione status mar
tirum sub apostolis et status monachorum et ca

nominorum sub anachoritis ceperunt. Spi
lis autem causa assignatur quare tercius cum
quarto scilicet doctorum cum anachoritis con
venisse dicitur non quod per se fuerint in
eodem statu sed quod fuerint in eodem tempore. Io
autem eodem tempore convenerunt quia sicut affec
tus exigit noticiam intellectus nec ista
noticia est sancta absque sancto affectu sic affec
tualis contemplacio et contemplacio anachori
tarum et sanctorum ydiotarum exigunt prelu
mine doctorum nec illud clarum esse potu
it absque excellencia vite. Unum et mutuum
obsequium et ad meridiem universi orbis
fit ad fidem conversi simul clarificandum
et inflammandum debuerunt simul duo sta
tus currere. Sicut autem noticia parit amo
rem quia non potest amari nisi cognitum sic
status doctorum premittitur cum statu anacho
ritarum. In quarta autem visione apocalypsis 12 cum
dicitur currere ubi dicitur quod date sunt mulieri
due ale aquile ut volaret in desertum
quod autem de facto insimul convenerunt patet ex
cronicis. Nam anthonius magnus et doc
tor anastasius simul fuerunt et ambo
tempore constantini. Tempore etiam hylarii et am
brosii doctorum floruerunt macharius et ysa
ac et alius macharius et moyses et be
niamin. Et tempore ieronimi et augustini
et gregorii nazazeni multi floruerunt ana
chorite ut ex dictis eorum patet. Secundum
vero ioachim libro 3o concordie status eccle
siasticus non sumitur ipse a primo tempore ana
choritarum sed solum a tempore iustiniani usque
ad tempora karoli magni. Supponit enim
quod illo tempore status ille in multitudine sol
lempniorum claruerit. Sed hoc patet 3us et quar
tus status etiam tempore distinguuntur. Sextus
vero currit cum 2o non in eodem tempore sed in
celebri martirum multitudine quia utrobique
quod martirum. Et quia tempore tribulacionis est am
monendo corrigenda et inmittenda conso
lando sola 2a et 6a etiam in agendi eorum

non reprehenditur sed multiplicatur confortatur
et commendatur. In 2o autem martirum
magna est differencia 2i et 6i nam martir
ia ab ydolatris facta nullius continet dubi
tacionis inferebant martiribus propter manifesta
evidenciam paganici erroris. In 6o autem
tempore non solum compulsabuntur martires per tor
menta corporum sicut fuit factum a paganis
aut per subtilitatem racionum aut per tortam
testimonia scripturarum aut per simulacionem
sanctitatis ypocritarum quod olim fuerit in mul
titudinis hereticorum immo cum omnibus predictis
et quod plus est cum falsis miraculis a tor
toribus factis de quibus satis dicit gregorius super
moralia super illud iob stringit caudam suam quasi
cedrum. Pensemus ergo que erit humane men
tis illa temptacio quando pius martyr cor
pus tormentis subicit et tamen ante oculos
miracula tortor facit. Compulsabunt etiam
per falsam imaginem divine auctoritatis et
potestatis. Tunc enim surgent pseudo xpi
filii xpi vicarii contra electos sicut ante
et amplius contra xpm. Erunt ergo tunc
tormenta intensive maiora quam aut
paganorum fuerint extensive plura nam illi
per trecentos annos duravit pseudo quod
re vero in quarta visione et sexta non agi
de septem mulieribus sed de una in di
cendum quod quia in prima visione que distinc
tionem statuum egerunt de septem ecclesiis in
2a de septem sigillis in tercia de septem tu
bis in quarta de septem fialis, ne per ta
le distinctionem crederetur tota ecclesia sanctorum
ab inicio xpi et etiam usque in fine seculi
non esse una. Ideo in quarta visione in
qua consistit meridies ecclesie de gentibus
scribitur in omnibus statibus unam esse ec
clesiam electorum idest mulierem unam so
le amictam etiam habentem plenam lunam
et filios operatus occurrente septem
draconis capitibus. Sexta visio docet to
tam catervam reproborum esse unam meretricem

et unu bestia habentem septem capita com
prole septupla sic mulieris in quarta vi
sione describitur. Unde et in sexta visione
eadem replicatur bestia de qua fuit men
tio facta in ea. Post quartam quare similiter
sextus status sic describitur notabiliter quia
primis preeminet et sicut finis priorum et tam
quam novi seculi evacuans quodam vetus se
culum, quod in sextis quinta reperitur multiplicatur
dereumpatum. Debes scire quod hoc habet rationes
altissimas et misticas, sed ad presens tres tan
gimus. Quarum prima est ex solempnitate trium
personarum dei et sue finalis perfectionis seu per
fectum christi. Prima namque clarificatio
christi et perfectio nominis sui est eius singula
ris persona et personalis unio in divina et
humana natura consistens ex quo sibi soli com
petit perfectus redemptoris et secundum hoc
fuit christus finis legis veteris secundum apostolum
Ro. x. Secunda est eius singularis et ex
emplaris quam apostolis proposuit et in se ipso
exemplavit et in libris evangeliis
solempniter scribi fecit huius autem perfecta vi
te imitatio et participatio est et debet
esse finis nostre actionis et vite secundum illud.
Finis precepti est caritas et similiter imitatio
omnis christi vite perfecte consummat. Tertia christi
finis est eius eterna gloria secundum beatifica
tionem utriusque nature et in hac est finis
totius beatitudinis nostre secundum illud apostoli dei
de finis cum tradiderit regnum deo patri.
Sicut igitur ad solempnitatem christi re
demptoris decuit veterem populum et tota
orbis gentium per ipsius fide et gratiam
renovari et hoc sub aliquo solempni
tempore et per opera solempnia sic ad celebratio
nem solempnizationem vite ipsius illum de
cuit aliud tempus sequens statum in quo
renovatis veteribus iterum renovaretur
orbis per lucem et gratiam vite illum renova
te in mundo. Sic quod tanto reiecta tota
vetustate huius seculi renovaretur et con
summaretur secundum per gratiam vel gloriam. et
in gloria christi in omnium resurrectione co
pleta propter quod dicitur ysaie xxx. Erit
lux lune sicut lux solis septempliciter
sicut lux septem dierum in die qua al
ligavit dominus vulnus populi sui et percussu
ram plage eius sanaverit. Ita in pri
ma die adventus christi persone in mun
dum luminaret defectus cerimoniarum le
gis in christi solare luce et gratiam quan
tum et ipsa lux solis ideo ipsi gloria
de gentibus que christum crediderunt redemptio
ne cum multis tamen imperfectionibus distrac
tionibus temporalibus maiore in statu quinto et in
sextibus illius finis erit in statu sexto
septempliciter in plena clarificatione et re
formatione christi vite in mundum. Ubi et
debetur plena clarificatio et superhabun
dans respectu priorum temporum. Tunc autem
erit sicut lux septem dierum splendidis
sima qua in luce deiformis deum vide
bimus sicuti est. Et hoc tertio die secundum
plus et minus alligatur et sanatur vulnus
corrupte nature. Ex hoc autem consurgit so
lempnissima et preclarissima representatio summe
trinitatis et unitatis dei in generalibus
mundi. Ita secundum hoc tempus patrum veteris
et veteris testamenti representant deum
patrem ut secundum ad filium generandum.
Ad hoc enim fuit tota lex et prophetia et
totus populus dei populus a deo vitaliter
fecundatus et singulariter electus et
ordinatus ut christum finaliter preten
deret premitteret prediceret conciperet
et parturiret. Et sic status veteris tes
tamenti appropriatur patri. Christus vero
deus homo dei quod filius et hominis re
novans et rediment quo ad primum
adventum in carne dicitur sibi appropria
re statum novi testamenti. Et sic status
ecclesie de gentibus appropriatur filio.
Sancta vero et singularis participatio

et solepnizacō s̄tissīe vite et caritatis
in scripturis vbiq3 appriat^a sp̄ui s̄co
a pr̄e et filio p̄cedenti et vtriusq3 cla
rificanti. Et ideo congrue represen
tat^a p subseques temp9 renouacōis or
bis p vitā xp̄i in quo prior p̄plus
iudeorum qui fuerat pr̄is ymago et po
pulus gencium qui fuerat ymago filij
et postq̄ suscepit xp̄m ia fere totus
a fide xp̄i vera decepit et sub anti
xp̄o peius deficiet restituet^a et ren
uouit^a sub vitali et viuifico calore
et hūane vite xp̄i p viuificū et viui
ficū eius sp̄m et pr̄is sui. Status
vō eterne glorie tribus tp̄ibz pre
dictis succedēs assimilat^a vnitati et
eq̄ualitati triū p̄sonarum qz ibi erit deus
omnia in omnibz et oīa vnū in ipso.
Ex hoc autē non intendim9 p̄sonas
diuinas separare nec ipsarum cultū sed
p̄prietatē et appropriacoēm tp̄m dis
tinguē. Secūda racio ē ex pte diuer
sarum p̄fectionū seu diuersorum graduū
eiusdem ī ecclesia xp̄i distincte et or
dinate introducendorum. Sicut eī mul
ti grad9 p̄fectionū sūt int^a infimū
et sup̄mū sic decuit q etiā ab infi
mo ad supremū ascendēt p gradus
intermedios tamq̄ p ambulas dispo
sicoēs p̄currētes vltimā formā. et iō
ut finis ecclesie concordaret fini sina
goge seu prioris seculi. In cui9 s̄pota eta
te xp̄us tamq̄ finis prioris seculi
venit. elegit deus s̄votū temp9 ecclie
ad suā formā et vitā in ipso p̄fec
tius exprimenda. Si autē contra istā ra
coēz obicias q p̄fecto q̄nti stat9 non
est gradus superior ad q̄tuor status
priores nec ascendēs et approximās ad
finalē et sup̄mā p̄fectorum p̄cenium. imo
cum supposita videt^a esse infima condicio
et magis distructiua q̄ fuerit ī ecclesia.

Triplex ē ad hoc r̄nsio. p̄ma ē qz li
cet condescencio q̄nti status ī infimis
p quibz fuit sit imperfectior in scīs tamē
arduas p̄fecōēs scōrum in habitibz me
tis tenentibz et ex sola caritate et in
ferniorum salute condescēdentibz est ipsi
condescēsio ad p̄fecōis augmentū. Pri
patz in xp̄o infimis condescendēte. Pri
ade subtracta ē fortis costa ad forma
coēz eue et replenenit de9 carnē pro
ea idest pietatē condescēsiois p ro
bore solitarie austeritatis. Secūda ē
qz p̄mi stat9 remanserūt ī merito et
ī fama et ī scripto et in scōrum celesti p
ī fama et ī scripto et in scōrum celesti p
mio et iō suffragant^a huic q̄nto ut^a
sua imperfectōe ad suā p̄fectionē ascendit.
Sicut enī status oīm priū p̄cedentis nos
tam^a ti conuersiōi iudeorum suffragabit^a
p tpe quo fiet. Tercia est qz nō solū
priores p̄fectiones disponūt ad vl
timā et sup̄mā īmo etiā et ipsorum re
missiones ac casus enormes et indicta
tribulia p ipsis inflicta licz ista non
sic disponāt p se sicut p̄ma sed q
no p accns multū sepe attēdit deus
ī opibus suis ut grā et gloria et
honor sibi soli attribuat^a de oī bono.
Ex hoc patz q commendat^a grā do
nacōis p̄fecōis vltime et exemplo p̄
teritarum casuū et mediarum tiōre humi
lius sincerius feruentius ac prudentius
et firmius assumit^a altitudo status sup
mi ex mera grā sine roē meriti do
nata. Et iō talis p̄fectio conternō
introducit^a ut nō plene clarificat^a in
si in defectū prioris ex multis precedē
tibz casibus. Ex hoc rō apli rō
Concludit etiā dn̄s omnia in incre
dulitate ut mū donet^a ex xp̄i grā
meā et fide nō glorietur oīs caro coā
illo. Tercia rō ad p̄ncipale p̄positū hu
ius pr̄is ex respōu duplicis p̄pli gē

tilis z iudayci p xpm conuertendu. Et
et etia iudaicus ess primo ad xpm
solepniter deducend9 nisi gre ihesu
tu ipe rebellass at p hoc se fecisset
indignu z nisi incoprehesibilis et
iustissim9 ordo dive pdestinacois aliter
ordinass nichilomin9 no erat sic fina
lit excludend9 qn cui fine seli aliqd
sollepne tps sue reseruaret quersio
ni. Et h. duplex sumit argumentum
ad cpbandu septim tps ectie no esse sol
lepne. Primu qz si in qusione gentilis
ppli fuit solempnis renouaco totius
mudi hns sua solepnia tpa et opa
z no min9 debet hoc fieri i qusioe
ipsi^o uno qtomagis xpc z eius mi
fuerut illo pplo dati et ex eis nati
z tu eis qusati. Et sicut pal9 hnius
ppli principaliter a deo p pphetas ex
pssius pmissa pribz et iuramento fir
mata ita pfectior z solepnior et xpo
honorabilior e illius ppli quersio res
uata. Qn no ĩmerito sibi reseruat9 est
fis seli z ectie ut sit in illo pplo iudeo
z principiu et finis ectie xpi et ois
boni totius mudi z in getili pplo sit
io medij seu adiucti et inserti et
hoc exprimit clari9 itellcs veteris tes
tamenti. Sed et doctrina xpi in pa
bolis suis z opibz plurimis z maxi
me i pabola adolescetis et senioris
filij cu pat ad seniore egress9 int9
ducit eu dices luce 15°. Fili tu sp me
cu es z oia mea tua st. p que itelligit^a
pfta habitaco in domo sponsi sci popu
li iudeoz et pfta qusio xpi sime
Similiter et i resuscitacoe filie archi
sinagogi p que xpc veniebat rogat9
a pre et in mudo incidunt curaco
mulieris fluctis sanguine p qua est
getilitas figurata. Scdm argumentu
est qz pplc getilis q^n uno pdia primo

qusi debuit sic fuit p ydolatria ferus
z rudis moribz icopositus q stati in
itroitu p^o fidei no fuit sufficieter
apt9 et disposit9 ad plena itellige
tia luis alti z pfcam imitacoez vite
xpi et io p diusa curricula tpm de
buit magis ac magis illuiari ad i
telligecia fidei z p diusa exeplaria
statuu et stoz ducu decuit successiue
sublevari ad assequda pfcaz vita xpi.
Rursus sicut ois dies ht mane meri
die et vespera sic et ois stat9 ppli
dei i hac vita decurrit. Sta in eterna vi
ta erit sp meridies absq nocte. Te
pus g^o plenitudis graz sub xpo ihm
debuit an qusione ppli iudaici hre
mane meridie et vespera sicut etia
ille ppls habuerat sub lege moysi. Et
ia hoc videm9 qi in sco copletu et
a ihoe i apoc. descriptu. Sta eius ma
ne qnuiotu tenebris ydolatrie fuit ab
inicio usq ad qstatinu. Eius vo meri
dies fuit i pclara doctina z qtepla
coe et vita doctoz et anachoritaz.
Declinacio vo huius solis fuit i qui
to tpe cui9 vespera et ia qsi nocte
i fetibz hui9 quiti stat9 cu nimijs do
loribz exprim. de q nocte ps. Posuis
ti tebras et fca est nox i ipa ptra
sibut oes bestie silue. Iste st bestie
sexta die formate p9 qs et format9
e ho ad ymagine dei qz post co
uertet^e ihrlm cu reliquijs getiu
z apparebit xpiformis vita z yma
go xpi ihu i euangelica vita regla
tusforma. Ex pdcis at patz que 6ta
et 7ma visio describit principaliter
solu finale statu ectie. Fuit ei hoc
ad plenius designandu q i 6° z 7°
dz fieri solepnis fis prioz tpm z qsi
dar nouu et siu seclu inchoari. Et no
q qn dz septim9 status e pfectissimus

respectu priorum non intelligatur respectu Christi et virginis et sue sancte societatis in sanctis a pluribus sed quo ad inmensa conversionis infidelium gentium in multitudine. Quantum licet utrique omnes commendato statum debeat sane intelligi quia in quolibet est aliquid prerogative specialis in quo potest ceteris anteferri. ¶ Et quamvis singulis unus possit litteraliter trahi principaliter intelligentia ad statum predictorum in visionibus apocalypsis sciri quod licet multum sit obscurum in sex visionibus quid cuilibet statui debeat applicari maxime quia nichil dicitur sic litteraliter de uno statu quin mistice ad aliud possit referri tamen ex duobus vel tribus insimul sumptis vel comparatis potest intellectu illuminato et fideli clare monstrari quod septem status predictos intendit Iohannes describere et sextum statum et septimum sic solempnes pre aliis demonstrare. Ad quod intelligendum debes scire quod quelibet visio habet quoddam radicale secundum quod se habet ad septem status sequentes sicut radix ad ramos et sicut fons ad rivos ipsos continens informiter sub aliter exemplariter collective. Hoc autem non sit clare in sexta et septima visione et horum ratio est quia in visionibus huius libri agitur de primordiali medio ac finali statu ecclesie. Christus autem prefuit in principio et fine. Apocalypsis dicitur est alpha et o principium et finis per quod tamquam per extrema subintelligitur quod ipse est medium et mediator et ideo decuit quod in hiis visionibus premittetur Christus tamquam radicale et fontale principium totius ecclesie et omnium statuum eius ac deinde in medio expressime statuum refulgeret eius mediatio et in fine quod esset consummatio omnium et finis. Et ideo sic visiones ut plurimum ordinantur quod prima pars earum est tamquam fons et radix. Secunda vero quasi stipes quinque nodorum seu quasi conductus ex fonte deductus habens quinque respiracula. Tertia vero est quasi ramorum diffusio cum foliis et fructibus suis seu quasi eius fusio aque ex conductu in magnum lacum ex qua tota civitas dei potatur et irrigatur. Quinque enim status ecclesie describuntur hic quasi per modum stricti stipitis vel conductus. Sextus vero status describitur quasi quieta fruitio per esum fructuum et poculi aquarum. Sed quia cum septenario statuum refulget ibi admirabiliter misterium trinitatis. Quia vero Christus est tamquam efficiens et consummans et etiam continentia omnium statuum ideo radix visionum preponitur sub hoc trino respectu. Transeo autem quia textum illum exponendo vacat, tamen claret intelligenti que deus introducat. In sexta vero et septima visione non premittitur sic talis radix. Primo quia ex quinque visionibus precedentibus satis patebit Christum esse radicem. Secundo quia illa que continentur in illis duabus visionibus in iudiciis et beneficiis sunt tante altitudinis quod non potuit dubitari illarum ipsum fuisse radicem et causam. Tertio litteraliter potest dici quod ut quidam finis solempnis predictorum et quoddam solempne initium novi seculi monstraretur esse in sexto statu et plenius in septimo. Ideo sexta et septima visio non agit de quinque prioribus temporibus nisi solum commemorative et consummative ad distinctionem sexti et septimi plenius declarandum. Et ideo non oportuit talem radicem poni que ut dictum est omnes status comprehensorie continet. Attendendum est igitur principale propositum dicitur quod litteralis intelligentia istorum statuum probatur et trahitur ex duobus vel tribus insimul comparatis. Trahitur enim primo ex principalibus duabus partibus visionum scilicet ex radicali et finali et ex ordine quinque membrorum priorum ad sextum et septimum tamquam ad finem suum. Secundo trahitur ex doctrina novi testamenti ad apocalypsim comparata sicut et litteralis intelligentia prophetarum veteris testamenti in parte trahitur ex libris legalibus et historicis. Tertio trahitur ex prophetiis

finalem tempus in veteris testamenti solempnes
sabbatis. Sed aut comprimo fluit breviter
sic declaro. Radio vero illarum visionum apte
demonstrat quod inchoatur a Christo mortuo passo
et resuscitato. Ultimum vero membrum ipsius
et ultima visio libri apte demonstrat quod sic
ipsarum est sepultus vita etiam in fine seculi
revelanda secundum quod aut eius perfecta precla
ratio in vita ista paulo ante finem seculi
degustanda. Septimum vero membrum istarum
visionum et sexta visio libri apocalipsis decla
rat quod in sexto tempore ecclesie est revelanda
singularis perfectio vite et sapientie Christi Ihesu
et quod vetustas prioris temporis est universaliter
repellenda ut videatur quodammodo seculum seu mo
ndus tunc fore veteribus ut reiectis sicut in
Christi primo adventu formata est nova ecclesia
veteri synagoga reiecta. Et hic est quod
in hiis visionibus presentatur Christi triplex ad
ventus. Primus qui in carne mundum rede
mens et ecclesiam fundavit. Secundus in spiritu evan
gelice vite reformans et perficiens ecclesiam
primitus iam fundatam. Tertius ad iudicium
glorificatis electis cuncta consumans. Licet
aliter secundus adventus sit in toto decursu ecclesie
et etiam in glorificatione sanctorum quia in omni statu
spiritus Christi perficit omnes multitudinis rec
congrue per quandam antonomasiam appro
priatur tempori sexto quia in eo videtur Christus sin
gulariter venire ad suam vitam in spiritu
suo in ecclesiam renovandam et sapientiam videtur
quasi in electis perfectis formare similitudi
nem vite sue. Rursus quinque membra sic dis
tincte et multiformiter erunt inter radicem
visionum et sextum membrum quod ex hoc ipso
apte insinuatur quod ipsa designent quinque
solempnia tempora cum suis solempnitatibus
et operibus ordinate provenientibus ab initio
ecclesie usque ad sextum statum. Sunt autem es
sent illa tempora vel opera aut in quo prius
to inchoarentur et finirentur non potuit e
videre contentum fieri nec per vere et man

festum adventum ipsorum et per clarum et solemp
nem inchoationem status sexti aut per re
velationem specialem dei. Et ideo sicut solemp
nis inchoatio novi testamenti facta in sexta
mundi etate cum pausatione quinque etatum
elucidat intellectum prophetarum quo ad pri
mum Christi adventum et quo ad tempora preve
nientia tam primum quam secundum adventum.
Propter quod in ipso sexto tempore erit sol sapientie
christiane septempliciter lucens sicut lux sep
tem dierum. Quia autem in solo sole ex hiis
que scripta sunt in evangeliis et epistolis cum
collatione quorundam in apocalipsi scriptorum traha
tur litteralis intelligentia predictorum statuum
sic declaro. Prima in apertione sexti signa
culi dicitur XII tribus israel signate et in
numerabilis populus universi orbis addu
cendus ad Christum. Secundo vero ut dicit apostolus
quod cecitas ex parte contingit in israel donec
plenitudo gentium intraret et tunc omnis israel
salvus fieret ergo ex utriusque collatione
habetur quod in statu sexto ecclesie debet ple
nitudo gentium intrare quia tunc in sexto signa
culo dicuntur signari tribus israel et omnis
israhel conversum ad Christum. Item paulus ibi
dem dicit quod si delictum iudeorum divitie sunt
mundi et diminutio eorum sunt divitie gen
tium quanto magis plenitudo eorum. Ergo secundum
apostolum si casus iudeorum venit in primo Christi
adventu pro accessus ad divitias conver
sionis et fidei gentium multomagis con
fert ad ipsum plena conversio iudeorum
circa finem mundi fienda. Et sic patet quod
ex utriusque collatione habetur quod in isto tempore
ecclesie debet plenitudo gentium cum toto
israhel converti plenius ad Christum quam fu
erit in primo tempore casus iudeorum in Christo.
Tertio sub sexto angelo tuba canente scri
bitur descendere angelus habens faciem so
lis et in manu sua librum apertum qui scilicet
liber erat prius visus septem signaculis
clausus et clamavit quod in tempore septimi a

geli tuba canētis cōsumabit' cōsiliū dī
p suos ꝓphetas ewangelizatū dato qȝ
libro iohannis idest cōtemplatīo et e
wangelico statui p iohannē designato
dixit sibi oportet te iterū ꝓphetare
gentibȝ et ꝓplis z linguis et regibȝ
multis subdit de ciuitate sācta calcāda
mēsibȝ quadragintaduobȝ et de duobȝ
testibus eodē tpe ꝓphetaturis z pro
digna magnā facturis et tandē de oc
cisiōe et resurrectōe ipsoꝝ. Et pter
septē milia hoim̄ tūc a deo occisa re
liqui ī timorē sūt missi et dederūt
gl'iam deo idest ad xpm̄ sūt cōuersi.
Xpūs aūt in m̄ 17°. dicit q̄ helias ven
turus ē et restituet oīa. Vnō qd̄ et
malachias vltīo ca°. dicit. Ecce ego
mittā vob' heliam ꝓphetā anteq̄
veniet dies dn̄i magnus z cōuer
tet corda prm̄ ad filios et filioꝝ ad
pres. Igit' ex istoꝝ mutua collacōē
hētur q̄ in sexto tpe eccīe deb; liber
xp̄iane sapiē plenꝰ apiri z comedi
et iteꝝ vniuersis gētibȝ pdicari et q̄
helias cū altero cōteste sibi cōsocio sit
tūc venturꝰ ad querfēdū corda inde
orū ad fidē z itelligenciā scāꝝ prm̄
et ꝓphetaꝝ. Et ut xpūs asserit ven
turus ē ad restituēda oīa sic qȝ cū suo
cōteste occidet' a bestia q̄ ascēdit de
abysso ut dicit iohēs ibidē. Quo
aūt 3° ex ꝓphetis pbent' pdca scias
q̄ ex ipis probat' q̄ maioꝝ ps isra
helis erat exadenda ī pmo xpī
aduētu z totꝰ orbis gēciū tūc con
uertendꝰ ad xpm̄ et q̄ post quādā
plenitudinē tpis debet iterū totꝰ mūdꝰ
pdicari cōuerti et cū toto isrl' m̄ xp̄o
couniri. Ex q' hētur q̄ mūdꝰ xpō
couersꝰ debuit fere a xpō aūti an ge
nāle cōuersionē iudeoꝝ qd̄ iā multū in
dēꝰ eē cōpletū. Quō aūte ex ꝓphetis

pbant' huiꝰ libri cursꝰ huic operi i
terserere nō pmittit qȝ tractatū p
lixiorē exigit. ſȝ nūc supponat' q̄ forte
de hoc facienꝰ specialem tractatū cū scōr
ihū patris euident' hoc manifestat pour
sum toxtū ꝓphetaꝝ cū luie ipiuſ ihesu
Ex pdcīs aūt patet q̄ pncipalis itelli
gētia sexti et septi mēbri visionū apocal'
sexti ꝓbat z ꝓbari pt' qd̄ itelligētia
itermedioꝝ int' ipm̄ et sextū mēbrū.
Et etiā clara itelligēcia ipoꝝ depēdēt
ab itelligētia sexti sicut z tō eoꝝ que sūt
ad finē dependet a fine. Qn̄ aūt pban
tur septē mēbra ipaꝝ visionū pncipa
lit' referri ad eosdē septē statꝰ eccīe sa
tile ē aduertēdū tam ex quīq; q̄ specia
mēbrū cuiꝰlibet eaꝝ pncipalit' et clare
refert' ad eūdē sextū statū eccīe z i
timū mēbrū ad vltimū statū q' ex hoc
q̄ tūc ipaꝝ visionū apte inchoat' a
primo xpī aduētu z ab tūo pmitiue
eccīe q̄ ex hoc q̄ ī mēbris intmediis po
int' 2m 3m et 4m apte designās successi
uū ordinē int' ipā statū de multorū
auctā sole. Itē multū patȝ ex hoc q̄
si omnia pma mēbra visionū aduicem
cōferas z siliter oīa 2a et sic de aliis ap
te videbis oīa pma ad idē pmū refer
ri cōcordit'. Et cōsiliter oīa scd̄a ad idem
scdm̄ et sic de aliis. Et hoc iteꝝ verū q̄
prima itelligētia eiusdē pmi mltū cla
rificat' ex mutua collacōē oim̄ pmaꝝ
z idē est de omnibus aliis mēbris. Qm̄
etiā pbent' ibi tm̄ esse septē visiones
pncipales facile colligit' ex pdictis
quia qlibet quīq; prioꝝ sic decurrit ab
tūo eccīe p mediū vsq; ad finē q̄
ex hoc qlibet apte se exhibet sicut vna
totalē. Sexta vero sic tota pncipaliter
cōsistit ad mostrandū dapnationē baby
lonis et ea que post eius dapnacōem
vsq; ad finē mūdi sequentur et apte

declarat se eē vnā visionē totalē. De
septā veō quocūqȝ eā accipias satis
patet si quis tamē visione ligacōis
sathane, vsqȝ ad eius solucōēȝ et damp
nacōēȝ ponat p vna visione totali,
ita q ipā septima ꝛ alia vltiā sit oc
taua nō curo resistē qꝛ scdm̄ diuersos
respectus est ibi assignare septē et octo
iuxta qd̄ ca° xvij.° dr̄ bestia fuisse oc
taua et nichilominꝰ de septē. ¶ Qrtū
ad scotū notabile sciās q predcā statꝰ
scdm̄ spacia tp̄m nō equant̄ imo qn̄
tus durauit ꝑ quigentos ānos sumē
do eius iniciū a traslacōē imperij roma
ni a grecis in karolū magnū fcā ut dr̄
octigentesimo p̄mo āno xp̄i sumendo
eius iniciū a prē pippino addūtur fere
lx āni. Quatuor aūt p̄mi statꝰ sil
simul durauerūt minꝰ octingētis ānis
quos scdōs status mī̄ lōge plꝰ
durauit q̄ statꝰ aplōꝝ. Tercius enī sta
tus puta iniciū eius sumit̄ a tp̄e iusti
niani durauit ūr centū anos. Si vō
sumat̄ ab anthonio magno inicū fu
it longus status. ſꝫ post centū ānos
solutos a iustiniano sarracem oēs il
las ptes destruxerūt et ceperūt egip
tū et ihrlm ꝛ affricā ꝛ cir̃ ānos dnī
septigentos vigiti ceperūt hispaniā et
depopulauerūt sardiniā. Et fuit ista
bestia fera pessīā q̄ a q̄rto tp̄e ecclesie
vsqȝ ad nrā tp̄a plurimā stragē dedit.
Racō aūt diu̇sitatis hoꝝ tp̄m licet sit
i secreto dei qui ista tp̄a disponit scdm̄
diu̇sitatē influenciaꝝ diu̇saꝝ graꝝ et
receptibilitatē oprm̄ nō ānorū tamen
possumꝰ ad hoc congruenciā assignare.
Diffusio enī fidei p apostolos in orbē
vniu̇sū debuit esse velox instar lucis
solaris et instar fulguris i vniuersa
subito discurrētis hoc enī maxīe fuit
i gloria xp̄i et lucis sue. Vnde i ap

paricōē p̄mi signaculi dicit̄ exisse vi
cens ut vinceret. Martiria veō mar
tirū cōfiguracia xp̄o passō et testimo
nia dancia xp̄o et eius fidei ꝛ poste
ris reliquencia virtutū exempla de
buerūt esse mala et diutīna. P̄mo ꝑꝑ
maiorē glām xp̄i ꝛ ꝑpter maiorem
cōfirmacōēm fidei. Scdō ꝑpter maiorē
coronā maioremqȝ societatē illius tri
umphalis milicie. Vn̄ et a p̄ma ꝑse
cucōē neronis vsqȝ ad ꝑsecucōēm iuli
ani apostote q̄ mortis filius visus ē
ydolatriā renouare fuerūt circit̄ trece
ti āni et a passione xp̄i vsqȝ ad pacē
xp̄ianis datā sub cōstantino q̄i toti
dem āni. Qui nūs bene cogruit sta
tui martirū pro fide trinitatis recipi
enciū centenariū fructū martirij. Cu
por autē fuit vinitas xp̄i in electis
suis q̄rto tp̄e ꝑuo scdm̄ modū appa
rēte respiraculo durauit i tanta ꝑ
secucōē fidei et vnitatis. De t̄cio ve
ro et q̄rto patet q doctrina doctoꝝ et
vita contēplatiuoꝝ debuit habere suā
duracionem ꝑ quā in vtroqȝ ostende
ret̄ plena claritas luīs et vigor cla
ritatis seu veritatis licet ioachim di
cat q status anachoritaꝝ ꝑficiendo
decreuit. Vn̄ dicat q parū durauit
ꝑpter maliciā illarū regionū in qui
bus visus est floruisse ad horam. Jn
cepit enī ut dcm̄ est a iustiniano se
cundū ipm̄ tamen i̇ncipiendo ab an
thonio et paulo ꝛ hilarione plus du
rauit. Alias aūt fragilitas hūane
carnis nō patitur tm̄ statū diu in
multitudine ꝑdurare. Quintus vero
status pluribus ex causis debuit esse
lōgus. Prima ē quia eius condescē
cio nrē infirmitati ꝑporcionabilis po
tuit in multitudīe perdurare. Secū
da ē qui i ipsa debuit terminari

tempus plenitudinis gratie tamen potest disti
gui a tempore conversionis iudeorum nisi quod
debuit esse grandis evacuatio veteris
vetustatem ex qua remissione nascetur
et per hoc grande iudicium penitentie. Et
autem hoc iudicium appareat iustius et ma
turius debuit tolerari diu ipsius infirmi
tas et per diversos status religionis eius
erant reliquias. Unde in isto quinto flore
erunt monachi nigri et sicut monachi al
bi tamquam duplex missio nunciorum pro fruc
tu vinee domini ad plures tamquam cultores
vinee ecclesiastice post quos misit ad eos
deus pater filium suum idest evangelium
statum in similitudine filij vinitoris qui ve
nit in fine quinti status ad inviandum
sextum quem acriores ut infra patebit ex
tra vineam eiecerunt et ipsi occiderunt
propter quod malos male perdet et vineam su
am suam locabit aliis agricolis. Illi e
nim fuit illa meretrix condempnanda in sex
to statu post cuius excessum nova spon
sa cum novo alia coniungitur agno. Ter
cia ratio quare debuit prolixe durare est
quia post tot certamina in quatuor pri
mis statibus habita decuit dari ecclesie
longam pacem ut ostenderet gratia copi
osa. Ita propter horrendas hereses que
in ecclesia pullulavit a tempore constantini
et usque ad tempus sarracenorum inunda
verunt digna fuit ecclesia tunc temporis non
defendi. Unde et bestia sarracenica et pri
us ecclesiam arrianam maxime in quatuor pes
simis gentibus in quibus tunc invaluit.
grecis gothis wandalis longobardis
tunc devastavit etiam quod gregorius mag
nus in fine quinti temporis fere credidit ex
tremum adesse iudicium sicut patet in omne
lia super illud. Erunt signa in sole et lu
na et stellis. Et sic utique debuisset esse
exigente iustitia quod et hoc ipsum apte
denuntiat apertio quinti signaculi ubi sancti

introducuntur dicentes ad iustitiam provocare
sed ex misericordia tam diu est supportata ipsius
quinti status pro complendo numero electorum et
propter alias rationes quamplures quas propter
prolixitate obmitto. De sexto vero statu in
deberet velle ioachim dicere in pluribus locis
quod parum duret quia enim sexto et septimo
non videtur dare nisi duos tricenarios
annorum. Ita vel quia generationes ipse distin
guit artificiose et prudenter sicut vir il
luminatus et sanctus et ad intellectum sexti
temporis ecclesie specialissime illustratus vario
modo sicut patet in dictis suis et maxime
libro 2° de concordia in fine et in principio
expositionis super apocalipsim ipse accepit sextum et
septimum signaculum et maxime septimi.
Quicquid sit de hoc non est dubitandum
etiam a damnatione babilonis idest ec
clesie carnalis usque ad finem seculi habe
tur temporis spatium quod totus orbis et totus
israhel convertatur ad christum et quod illud
tempus crescat a mane per gradus cogni
tionis usque ad meridiem deinde per gradus
congruos descendat ad tantam vesperam
et noctem iniquitatis quod vix inveniatur
fides in terra. et quod propter habundantiam
malitie christus quasi compellatur ad iudi
cium venire. Absit autem quod tertius status
principalis seculi qui est sextus nomine
tamen a proprietate gerens ymaginem spi
ritus sancti sit momentaneus aut tanto
operi improporcionabiliter breviatus. Qua
propter sic debeat descendere ille status
primo patet ratione. Ridiculum est enim di
cere quod summam perfectionem ecclesie que erit
in conversione iudeorum et totius orbis
post mortem antichristi magni deus no
luit durare nisi per 30 vel 40 dies vel
menses ut aliqui fabulantur et quod tunc
simul cum tempestatibus antichristi secuta
post ita plena conversione et nulla sub
secuta generali ruina culpe deus volu

tex subito tempestatem generalis iudicii
superinducere et statum quem in summo perfecti
one de novo formavit nichil velit durare
et debitum cursum et occasum habere. Unde patet
septimus status sumitur in hac vita in fine
debet malis pessimis habundare quod apte
ostendit christus luce 18° dicens. Cum venit fi
lius hominis putas inveniet fidem super terram.
Certe si veneit ad iudicium immediate post
conversionem iudeorum et orbis terre post mor
tem antichristi numquam inveniet tantam fidem in
terra quantam tunc inveniret et tunc ita dies do
mini ad iudicium non veniret tamquam fur
sicut dies diluvii quia omnes erunt parati. Quod
concordat thius dicit 17° quod sicut fuit in die
bus noe ante diluvium erant comedentes
et bibentes et nubentes etc. et non cognoverunt
de non crediderunt donec venit diluvium
ita erit adventus filii hominis. Et paulo ante
dicit quod tunc surget pseudo christi et pseudo
prophete facturi tribulationem maximam et lu
minaria obscurari et tunc videbunt filium ho
minis venientem in nubibus celi. Unde finis
status septimi et finis sexti et finis sexte
etatis mundi scilicet synagoge assimilantur
sibi. Sed quia semper corruptio melioris est
peior ideo peior est malicia finis carnalis
ecclesie in quinto statu quam malicia synagoge
non quidem in opere quia nichil potest esse peius
quam christum personaliter occidere. Sed multo peius
in ingratitudine et in tantorum bonorum corrup
tione quanta maior est gracia ecclesie quam syna
goge. Et quia futurum perfectio ecclesie contempla
tive erit omnium summa ideo eius corruptio
erit omnium pessima in tantum quod consequatur uni
versalis mundi ruina. Sed quia omnipotens
et optimus ihesus semper de maiori ma
lo in universalibus statibus elicit amaius
bonum ideo de illo malo eliciet summum bo
num scilicet beatitudinem completam omnium sicut
et de malo meretricis babilonice eliciet
reformacionem perfectionis christi vite et statum op-

timum ecclesie contemplative qui erit optimus
de hac vita. Et similiter de malo synago
ge elicuit primam reformacionem gentilis ec
clesie. Unde et in hiis tribus temporibus dicitur
christus singulariter iudicare. In primo syna
gogam in 2° meretricem babilonicam in tercio
totam mundi machinam. De ultimo est pa
tens. De ultimo vero 3° dicitur a Iohanne baptista
Iam enim securis ad radicem arboris po
sita est. Et paulo post. Cuius ventilabrum
in manu eius et luce 3° similiter. Ubi iohannes
ostendit quod deus debebat tunc iudicare syna
gogam. De 2° vero dicitur in tota scriptura vi
sione xviii° capitulo ubi agitur de iudicio
meretricis magne. Circa ad septimum
sciendum quod predictis statibus adaptantur opera
septem dierum formacionis mundi. Nam in pri
mo statu ecclesie ortus est sol iusticie sci
licet christus lux mundi cuius quod fides illu
minat orbi divisit quia lucem fidei a tenebris
perfidie et malicie synagoge. In 2° vero
statu martirum factum est in celo id est in
ecclesia celesti firmamentum paciencie et con
stancie martirum per quod desideria vite
superne divisa sunt a desideriis huius vite
quasi aque superiores ab inferioribus. In
3° vero statu doctorum et pontificum sequestra
te sunt aque nacionum ydolatrancium a ter
ra fidelium tempore constantini et apparuit
arida conclusa tempestate martiriorum et
protulit ecclesia herbam virentem simplicium et
ligna pomifera doctorum fructum emitte
ntium spiritualis doctrine. In 4° vero fuerunt
anachorite in celo id est in vita celesti
quasi luminaria celi ecclesie quorum priores fuerunt
sicut sol multiplicando vero sicut stelle
in locis suis solitarie fixe quidam vero acti
vi et inferiores fuerunt sicut luna. In quinto
vero tempore quo ad eius principium fuerunt
spiritualiores monachi velut aves volantes
clerici vero communes gentibus fuerunt quasi
pisces in aquis. In hac autem die dictum est

crescere et multiplicavit. Numquid enim in preteritis temporibus sic monasteria vel ecclesie in tali vita que conveniret pluribus ordinate vincentibus tantum creverunt quantum in quinto tempore quia non tantum clericorum et monachorum verum etiam civitatum et monasteriorum non est facile numerum invenire. Porro quamvis vita monachorum quarti temporis fuerit clarior non tamen fecundior nec sic habens sensum vivum et teneritudinem pietatis. Aves enim et pisces prehabundant in sensu luminaribus attamen celi recipiunt misteria spiritualitatis consufflande quia hac die pariter creata sunt munda et immunda. Sunt enim pisces et aves mundi et immundi ideo in fine huius quinti immunditia super immunditiam habundavit. In sexto enim die sicut in sexto tempore primo creata sunt irrationabilia sicut iumenta et reptilia avarorum et bestie superborum et tamen simul super hoc creatus est homo ad ymaginem dei cum muliere ex ipso formata quia ordo evangelicus tamquam homo rationalis ad ymaginem dei factus in hoc sexto tempore creatus est et ipsi tamen subiciet omnem terram. Perit enim primo omnibus formatis et distinguetur in collegio prelatorum et subditorum quasi in uxorem et virum. Dies vero septimus est benedictus et sanctificandus et liber ab omni opere et labore servili et fruens pace que exsuperat omnem sensum. ¶ Secundo iste status assimilatur septem mundi etatibus. Sicut enim in primo creatus est orbis et generatio Cayn occisio Abel segregata est generatione filiorum dei id est a generatione Seth sic in primo statu formata est ecclesia a filiis Christi Ihesu synagoga est per apostolos segregata. Et sicut in principio secunde etatis fabricata est archa per Noe iussu dei in qua semen electum a diluvio salvaretur levata que est archa in altum super montes requievit altissimos diluvio exsiccato. Sic in secundo statu per robur sacrorum martirum in eorum fide ecclesia est salvata a diluvio paganorum et per diluvium sanguinis martirum tunc effusi elata est fides et etiam super verticem regni et imperii romanorum predicte latrie exsiccato diluvio. Sicut etiam in tertia etate submersis zodomitis in mari mortuo et egiptios in mari rubro data est lex ipsis dei et Chore Dathan et Abyron ceteros que scismaticos de filiis Israhel absorbuit ira dei sic in tertio statu luxuria et ydolatria gentium post mortem Christi in eorum sanguine submersa data est lex in consiliis patrum ecclesiasticorum decretorum et regularium statutorum ipsis Christi et super scismaticos et hereticos plures tunc efferbuit ira dei et mala sunt similia hinc inde. Sicut etiam in quarta etate David deiectis Syris atque Philisteis ceteris que hostibus et edificata Iherusalem singulariter dei cultum per psalmodie iubilum ampliavit sic et in quarto statu ecclesie a Iustiniano imperatore expulsi sunt arriani de grecia affrica et ytalia et paulo post de hispania et per magnum Gregorium qui fuit quasi alter David quem deus reperit virum secundum cor suum ampliatus est cultus dei in sede Petri ordinavit que ecclesiasticum officium et cantum solemnius quam ante fuerat ordinatum. Et sicut etiam in quinta etate per Chaldeos destructa Iudea et Iherusalem et prius decem tribubus per Assirios restitutus est populus iudeorum in terra sua nec ex tunc pullulavit in eis spiritus ydolatrie sicut ante sic destructis orientalibus ecclesiis per sarracenos et latina etiam fere vastata per eos et per longobardos prius paganos et factos postmodum arrianos restitutus est latinus populus per Karolum nec ex tunc ydola

heresum in tantum inundauerunt in eis quam-
uis sicut nunc circa finem fuit circa here-
sis manicheorum et valdensium. Sicut e-
tiam in sexta etate reiecto iudaismo car-
nali et vetustate prioris seculi venit nouus
homo christus ihesus cum noua lege et
vita et cruce sic in sexto statu apparuit
nouus homo franciscus cum euangelico
statu quinque plagis a christo ihesu cruci-
fixo est consignatus in carne cuius vi-
ta et regula sicut et christi persona tunc
fuit non dubium crucifixa et sepulta sed
et sigillis impiorum sub lapide clausa est
ut a morte resurgat inuitis custodibus
deputatis cuius claram resurrectionem et
ascensionem sublimam et nouam spiritus sancti
penthecosten cum multo gaudio expectamus.
Et sicut septima etas a sabbato quietis
domini in sepulchris inchoata et continens
quietem et pacem animarum sic et in septi-
mo statu plene complebitur quod nunc in
multis sanctis mundo sepultis et mortuis
communis esse completum ut de illis dicatur
illud apocalypsis: Scribe beati mortui qui
in domino moriuntur. amodo dicit spiritus ut
requiescant a laboribus suis. Sic et certe
hodie vero iohannem speculatum predicta dicere
quod ascendit et scribat quanta pace fruun-
tur ad similitudinem status septimi aliqui
nunc mortui mundo qui quasi in extatico
spiritu requiescunt. ¶ Tertio sciendum quod
isti septem status conformantur septem pre-
liis et temporibus sub lege moysi seu sub
israhelitico populo consummatis. Unde et
ioachim abbas secundum illa prelia septem
signacula libri veteris testamenti assig-
nat in quibus signabantur septem prelia
septem spiritualium statuum predictorum in
christi ecclesia consummanda. Et secundum
eundem in primo signaculo fuit persecucio
egiptiorum in secundo chananeorum in tertio siro-
rum. in quarto assiriorum in quinto chaldeorum in

sexto pressura babilonice a medis fuit ite-
rum prelium assiriorum a sancta iudith de-
uictum est etiam in tempore hester bellum
aman qui voluit debellare populum iudeorum.
Hiis autem sex signaculis in labore com-
pletis secutum est septimum in quo requi-
euit a scriptura librorum et reedificato
templo sub esdra et neemia nichilominus
in fine huius septimi status fuit tempus
anthiochus templum contaminans cui
restiterunt strenui machabei. post hoc
autem apparuit ihesus christus in carne. Igi-
tur primo bello quod ab egipciis corres-
pondet conflictus iudeorum cum christo et a-
postolis. Secundo facto a chananeis cor-
rendet conflictus paganorum contra mar-
tyres. Tertio a tempore dauid usque ad he-
liam et helizeum facto a siris et philis-
teis et a scismate decem tribuum contra
regnum iuda correspondet conflictus ma-
lorum generum arrianorum. Quarto vero facto
ab assiriis captiuantibus decem tribus et
quasi deuorantibus regnum iuda corrindet
deuastatio sarracenorum de qua dictum est
supra. Quinto vero facto a chaldeis vel
babilonicis correspondet conflictus spi-
ritualium christianorum quinti temporis quem
a carnalibus et quasi babilonicis pa-
ciuntur maxime circa finem quinti sub quo
per meretricem babilonis spiritus tene-
tur omnino captiuus. Sexto vero corres-
pondet noua persecucio babilonis que
de nouo plene fieri expectamus ubi et
filia iudith et hester agnus ihesus bel-
lorum triumphator demonstrabitur electis.
Septimo vero facto ab anthiocho cor-
respondet conflictus futurus a nouissimo
gog in fine septimi. Nec dubium quod
contra ipsum preparabit ihesus strenuissimos
machabeos post quorum mortem ad iu-
dicium veniet triumphator ihesus omnia
destruens ipsius. ¶ Septem etiam status possunt

septe sacramentis conformatur. Nam primus status fundacionis apostolorum conformatur baptismali regeneracioni. Secundus vero milicie martyrum confirmatur confirmacioni per quam xpianus gracie ponitur in statu pugnandi. Tercius vero doctorum assimilatur sacerdotali ordini qui secundum dionisium est ordinativus et illuminativus. Refectio vero eukaristie convenit devocioni anachoritarum. Penitencia vero multum competit et expedit iniquitatibus quinti status. Matrimonium vero nuptias xpi et ecclesie in sexto statu fiendas optime prefigurat. Unde et in sexta visione dicitur. Gaudeamus et exultemus quia venerunt nuptie agni et uxor eius preparavit se. Unctio autem extrema congruit suavitati et paci status ultimi in quo verificabitur illud de filio reguli. Heri hora septima reliquit eum febris. Ex quo ponitis patet satis quam liber apocalipsis elucidat obscuritates scripture veteris et manifestatur distinctio septem statuum ecclesie, id est septemplicis prolis. Unde. Nam illam scripturam elucidat primo per concordiam. Si enim omnes septenarios in scripturis positos coaptes ad septenarios libri apocalipsis innumera misteria tibi clarescent. Verbi gracia quod deus per sex annos laboris voluit terram sic sabbatizare anno septimo. Aut quod post septem septenas annorum statuit annum iubilei annum remissionis. Aut quod post septem ebdomadas a pascha legem dari et penthecosten coli. Aut septem lucernas lucere in candelabro. Aut mariam leprosam septem diebus stare extra castra. Et capillos sampsonis distingui in septem crines. Aut iob habere septem filios et septem milia ovium. Aut quod sapiencia dicitur septem columpnas excidisse. Et ysaias

septem mulieres virum unum apprehendisse dominum ihesum xpm et sic de aliis septenariis scripturarum. Secundo elucidat scripturam distinguendo tres fines seu xpisti tres adventus in prophetis indistincte involutos sicut enim viro distanti a monte magno duas magnas valles seu planicies inter se continente et per consequens ex trino videtur mons. non ut trinus, sed tamen videtur ut unus mons nullis vallibus distinctus ex quo vero videtur iste stat super primum montem videt primam vallem et duos montes vallem illam concludentes. Ex quo stat in monte secundo seu medio videt duas valles cum montibus ipsas includentibus trinitate. Sic iudei qui fuerunt primam ante xpi adventum quasi ante primum montem non distinxerunt inter primum et duos extremos sed supserunt totum pro uno simul tamen expectantes messyam. Xpiani vero statum ecclesie sextum premittes distinguunt quidem inter primum et ultimum tamquam iam positi super primum montem et tamquam videtes medium spacium confusionis gencium quod inter primum et ultimum continetur. Taliter tamen non distinguunt inter illum qui erit in statu sexto quando secundum apostolum xpus illustracione sui adventus interficiet antixpm. Qui autem statuentur in sexto tempore ecclesie vel in septimo videbunt ipsum et distinguent ipsum a primo et postremo videntes hanc distinctionem in libris propheticis et in hiis que a xpo et apostolis sunt dicta de finali xpi adventu et de finali statu mundi artificiose continentur. Tercio eciam videt quod licet opera cuiusque etatis concordent cum quinque primis ecclesie statibus ut septem prelia seu signacula sub lege completa concordant tamen septem ecclesie statibus in chulominus mutacio veterum et institucio novorum

fra in q^lbet p^editoz p^ncipalib^z dirigi^r ad signandu mutacoem factam vl fiendam in tercio xpi aduentu p^fato i primo statu ecclie z in scdo et in extremo iudicio. Ideo et sp^us p^pheticus veteris testamenti ad hos tres p^ncipaliter tetendit. Nec mirum q^r p^ncipalis intentio eoz de xpo z tn xpm fuit p^phetare eius aduentum in carne pas sibile et redemptionem nram p eius morte fiendam at deinde post cumissionem plenitudis gencium p^mitte conuersionem ois isra helis z postremo mundum iudicandum a xpo p reprobos penam et electos gl^am omnia co sumante. Hinc z in diu^sis visionibus lib^r apoc^r miris et occultis mo^is ad hec tn maxime ad 2^m et 3^m p^phetias veteris et figuras iohannes sp^u sco plenius adaptat. Ex quibus clarescit de hijs q^ dixim^s nunc no p^phetarum. Hoc at septem status plu ius deductum q^r multum considerare p^derit valet ad intellcm totius scripture et maxime apoc^r et ad vitada pi^cula huius temp^s qui scilicet in q^o dns in tercio scdo z subingit a seculo q^nti i cuius fine status xpianus z ipse ihesus i eis vilificatus est multiplicat sicut inferius dicet. Un z p^ma vilificatio minor scdo septi cap^o continet.

Ihesus vilificatus. Capitulum ij.

Sicut ergo pontif patz q^ntus status ecclie fuit zelatiuus correctoris z pie condescencois multiplicatus tpalib^z in ecclia largiflua deuocoe fidelium et ipa ecclesia multo sublimius q^ prius sup oes reges et principes triumphaliter exaltata. Fuit at conueniens tpalia ab omnipotente ihu sue ecclie dari. Primo ad ostendendum q^ ipse creator omnipotens visibilium et inuisibilium est et q^ omnis creatura e^ sibi subiecta plene. Et ideo creatura sub diu^sis circumstanciis et regulis potest sca ecclesia bene uti. Et hoc ad confundenda heresim ipm mani

chei z sequacium ipsius. Scdo ad ostendendum q^ deus no reprobat etiam in nouo testamento statum diuitum regum principum et baronum licet ipse i paupertate z humilitate et austeritate crucis vixit in hac vita p^ q^d etiam ad formandum varium statum in ecclia voluit ipm ecclesiam honorib^z extollere et tpalibus habundare. Fuit etiam conueniens q^ regia xpi pietas z mundi dnm scdm aliquem statum p^rites vite i suis vicarijs refulgeret ad i formandum oes reges z diuites q^r ad formam scoz pontificum patroz deberent tenere humilitate in honorib^z et vilitate sui et familiare z dulce condescensionem p^pli z sil^r cu rigiditate iusticie contra malefactores tenere pietate mie sup bonos z ut similiter discerent diuites i exemplo platoz ecclie diuicias no in pompis huius mundi expendere nec de eis i nutrimento corpoz suoz lasciuie s^ ad modum veniali q^ p^ fuit i oblatione dni in veteri testamento i medio pinguedinis tpalium maxie abstinencie oseruare adipe tpalium pauperibus et indigentib^z elargiri. Hec q^dem i abbatib^z et epis primis q^nti tpis et etiam q^rti plenius refulserunt zelo seueritatis p^mitentes abutentes p^rimonio crucifixi z ipm p^rissime i mie opib^z dispensantes. In quibus etiam tanta refulsit humilitas ut q^libet eoz dicere videret^r ad placocem assumptus cu humili rege dauid. Exaltatus aut humiliatus sum et conturbatus. Iam no assumebantur nisi q^ uirtutib^z p^lci vocacoe sponte sua q^bus plano omnis eccl^at premens sollicitudine et sue dignitatis recognitioe no honor eleuans vanitate. Tac vero raro fuit ut magis eet grata z recognita p^sus xpi vite i paupertate et despicu z cruce. Ex hoc eni q^ etiam p honores

et tpalia ad tantã spurcitiã malo⁊ de
uenit patet q modus vite xpi q
elegit in carne passibili fuit pfectior
omi modo alio ad tpalia se habendi.
Ad quã quidẽ cognitionẽ sic lucidã nõ
deuenisset ecciã nisi expta fuiss tantã
fetenciam malo⁊ que ipsã in suis op
bus mit offecit. ac p hoc nõ ita grate
suscepisset sublimissimũ donũ cruciformis
vite euangelice sibi dandũ. Patet itaqz
q sapienti cõsilio spus sci ecclesia ẽ in
tpalibz exaltata. pra pret' roẽs pdictas
puidit etiã electis p illã viam multos
saluados qui martiro⁊ supplicia ⁊ alta
paupertatis culmina nõ fuerũt apti sus
cipe ac p hoc et defecissent in illis. Pũ
et scdm q expedit electis qui sũt in
terra. sic deus status q̃ sunt ĩ ecclesia
moderat'. hic p infirmis ĩ imperfectis
võ pontificibz et clericis fuit virt9
pbata sublimis dũ sic sciuerũt humilita
tẽ seruare ĩ honoribz austeritatem in
delicijs et in habũdantia paupertatẽ.
Quia võ paucoz est istud io pinla
tie relaxiõ tantũ inoleuit q illud qd
fuit ĩ virtutis instrumentũ in trãsgres
sione importabile est conuersũ. lapsũ
aũt istũ in fetibus quinti tpis omnes qui
narij apoc' qui respiciũt quintũ statũ stu
pedo modo declarãt. pra quĩte ecclesie
sardis dĩ. Nomẽ habes q viuas ⁊ mor
tuus es. Et sibi multa mala dicit et
paucissiã bona et si nõ se correxerit
subitũ et improuisũ iudiciũ comminat'.
Et in apertione quinti sigilli inducit
tanta ĩpaciencia sanctoz licet etiam fu
it mistica q nõ videretur mala illa
bũdancia plus portare. In cãtu vero
quinte tube stella⁊ claritas stat9 ec
clesiastici ĩ tantam auariciã tpaliũ q̃
si ĩ terra dicit' cecidisse q puteũ abis
si aperuisse dicitur quia oẽm viã ma

lefaciendi ĩ supbia in lasciuia ĩ crudelita
te in symonia et ĩ alijs malicijs ĩ im
meris sua mala exemplãitate subditis
subministrat. ppter qd' tantũ vilificatus
est ihes9 in statu illoz qui videntur aliu
eccĩe regere q deformitas vite illoz mgᵃ
eccĩe regere q deformitas vite illoz mgᵃ
nã pbuit occasionẽ vt inundaret multitu
do patarenoz diuersa⁊ heresũ maxime
manicheo⁊ qui tpalia et oẽm actũ carnis
condempnãt. licet eni heresis ipa et cetera
tamẽ occasionẽ accepit sue renouatõis
ut diceret ecclesiam ĩ receptõe tpalium
deuiasse. qa manifeste apparebat pessim'
abusus eorũ in clericis et monachis et
eos imitantibz malis xpianis. Et maxĩe
qa illi qui dicunt' int' eos epi maxiẽ
pretendũt sctatem vite ĩ paupertate et
exteriori austeritate ⁊ ficta humilitate in
quibus vicia opposita eccĩe multũ reddẽ
ebãt eam vilẽ. Quia võ plenoz appar'
malicia hui9 quinti stat9 maiorẽ appar'
in cõtemptu xpi apparentis in eo ĩ vi
ris pfectis francisco et dominico et eo⁊
virtuosa ple quã fumus hui9 pessi puto
horrenda lepra ĩfecit in quo maxime
stat pugna hui9 quinti cũ principio so
ti ideo plenã explicatõem hoz⁊ dimit
tem9 describere donec de corruptiõe ho⁊
tem9 describere donec de corruptõe ho⁊
norũ statuũ differem9. Et hoc est il
lud qd' sicut supra in fine precedentis
capituli scdam vilificatõem vocamus
ihũ xpisti. Hoc sufficiat dicẽ q ĩ tan
ta vilitate tũc temporis erat ecclesia q
nisi per nouã prolẽ spiritus paup
tatis subuenisset ihesus iam tũc iudi
ciũ mortis erat eccĩa subitura sicut ex
presse ostendũt calamitates heresũ q̃
eccĩe suffocatiõem opprimebãt. Sed et pũs
sim9 ihesus ad clarificatõem istorũ duo
rũ luminariũ tam summis pontificibus
qm̃ alijs fidelibus hoc ipm pluribus re
uelationibz declarauit. maxime cum

lateranensem ecclesiam ruine proximam
duorum pauperum humeris sustentari
his vero ihesus vicario suo monstrauit.
Sed ut de hoc transeamus euidencia sui
necessitatem horum ordinum intonat ma
nifeste. Ihesus franciscum generans.

H abundantibus Capitulum iii.
in fine quinti status immen
tis lascivie reptilibus auari
cie bestiis superbie et ex hiis omnibus to
tum decrepitum consumacione ecclesie peregrine
ac per hoc ipsam corrodente ypocritali ca
terua impietatis heretice licet indigna
vere zelotes ihesus contra maliciam spo
se sue que in magna multitudine post
adulteros declinabat non continuit ta
men in ira miam suam sed vltimam
visitacionem ad ecclesiam quinti temporis desti
nauit. suscitans in medio eius viros
virtutis excelse cupiditatem conterentes
voluptatem exterminantes, dignitatem
recusantes, duplicitatem execrantes veri
tatem defendentes caritatem intendentes
honestatem reformantes ac xpm ihesum
singulariter pre ceteris imitantes qui
et exemplo sue vite fortissime argue
rent deformatam ecclesiam et verbo predi
cacionis excitarent plebem ad penitenciam
et argumento defensionis confunderent
hereticam prauitatem et patrocinio oracio
nis placarent iram diuinam. Inter quos
in typo helie et enoch franciscus et domi
nicus singulariter claruerunt quorum primus
seraphico calculo purgatus et ardore
celico inflammatus totum mundum incen
dere videbatur. Secundus vero ut che
rub extentus et protegens lumine sapiencie
clarus et verbo predicacionis facundus
super mundi tenebras clarius radiauit
quas proprietates primitus in filios trans
fuderunt. licet in utrisque et splendor
et ardor in habundancia spiritus conuenit
guit. Quia vero totum malum quinti
temporis fuit in depravacione veritatis
multiplici que ex cupiditate et habundan
cia temporalium trahit fomentum ideo
ille qui temporalia radicalius a se et
a suo statu exclusit ille principalis di
citur huius temporis reformator. Licet
autem utrique predictorum sanctorum plene
et perfecte secundum suum statum calcaue
rit mundum et calcandum mandauerit
proli sue, quia tamen nunc assumpsimus
tractare de illo cuius status singularius
impugnatur a corrumpentibus euan
gelicam vitam et a principio fortius
extitit impugnatus a subdolis magis
tris impugnantibus paupertatem altis
simam, ideo ad istum singulariter conuer
temus sermonem cui et singularius
potest dici quod ipse fuit signaculum simili
tudinis vite xpi tam vestigio conuer
sacionis quam fastigio contemplacionis quam
prodigio admiracionis, quam eciam priuilegio
consignacionis vulnerum passionis ihesu
xpi. Nam si de conuersacione loquamur
quanta similitudine vitam xpisti pas
sibilem studuerit quis enarrare suffi
ciat? Nam totum eius studium publicum
et priuatum ad hoc tendebat ut xpi
vestigia opera et obliuioni tradita in
se et in aliis renouaret. Et istud fuit
singulare priuilegium illius benedicti
francisci quo vitam xpi primo meru
it vniuersaliter et solempniter in sta
tu communi et durabili ordinis sui
ecclesie sancte dare. Nam licet aposto
li post xpistum et eius matrem huius
vite fuerint singularia quia tamen
sicut ex predictis patet sinagoga
fuit pro culpa perfidie excludenda et
gentilitas non fuit ad tante altitudinis
recepcionem idonea, idcirco ad statum
perfectionis evangelice vite ostendit

spiritus sanctus apostolis non esse tunc temporis in multitudine transfundendam. Propterea nec ipsi statum illum ecclesiis quas rexerunt imposuerunt servandum sicut ipsi impositum a Christo acceperunt et plenarie servaverunt. Nam hoc servabatur tercio generali statui totius mundi in quo singulariter representatur spiritus sancti persona et apercionem sexti signaculi sive sexto statui ecclesie in quo erat danda ecclesie Christi vita et ad principium perfectionis Christi vite Ihesu quasi facto novo seculo et nove ecclesie inicio redeundo ad primam. Et ideirco dixi tibi supra quod hic sextus status singulariter respicit Christi tempus in cuius figura in apercione sexti signaculi vidit autem Iohannes alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum dei vivi ubi et dicit Ioachim super apocalypsim. Angelus iste est ille quem Christus per concordiam respicit futurus in principio tercii status. Et ego audivi a solemni doctore istius ordinis quod frater Bonaventura tunc generalis minister et doctor solemnis presente prefato doctore qui michi dixit quod in capitulo Parisiensi solemniter predicavit quod ipse erat certus et certificatus quod beatus Franciscus erat singulariter angelus sexti signaculi et quod ad litteram de ipso et eius statu et ordine Iohannes evangelista intellexit et quod in spiritu ipsum vidit quando predicta verba protulit et filiorum suorum perfecte Christum imitancium collegium aspexit in omnibus senariis libri sui; et hec predictus bona ventura ibidem cum maximo fervore asseruit ut audivi ab illo si memoria me non fallit se scire certitudinaliter per sublimes et indubitabiles revelaciones factas talibus personis quod de hoc non poterit dubitare. Constat eciam michi qui hec scribo per multa testimonia

sanctorum fratrum antiquorum quod tam ipsi beato Francisco quam pluribus sociorum quorum apostolica vita omnem suspicionem excludit clare extitit revelatum quibus et fundamentum ordinis et perfectus et horrenda ruina et defectus et resurrectio gloriosa in plenitudine solaris aspectus Christi vite non unica revelacione sed innumeris et certis indubitabilibus manifesta fuerunt sic clare quod ista sub indubitabili certitudine asserebant. Nec est negligendum testimonium deo devoti et sancti et maioris perfectionis omnes viri qui in diebus nostris extiterunt quantum ex certioribus colligi potest scilicet fratris Iohannis de Parma qui et generalis istius ordinis fuit et clarissimus doctor et virtuosissimus predicator et tante perfectionis in austeritate et humilitate caritate contemplacionis sublimitate et solitudine et fuga omnis vanitatis humane vel mundane quod merito inter viros zelotes et perfectos reputatur. Nam et ipse in fervore spiritus seniles confortatus artus vigore gracie non nature quam Iohannis evangeliste discipulus antiquam personam Christo iungere ac preferebat et ob hoc ab illius temporis pontifice obtenta licencia dum illuc procederet et ad civitatem marchie Camerinum nocte premissis a Christo Ihesu quem in perfecta servancia evangelii et regula beati Francisci sincere coluerat ad celestem gloriam est vocatus cuius glorificacionis in celis tam multiplicia miraculorum testimonia glorificator suorum humilium Ihesus reddidit mundo, quod raro memini me legisse alicuius sancti magis multiplicata miracula a multis diebus. Nam et mortuos plures suscitavit et a periculo mortis a pluribus quamplures eripuit: cecis mutis surdis confractis contractis aridis et omnibus infirmitatum necessitatibus in tanta copia subvenit quod quanto minus a carnalibus quos

arguebat 9otinuo 9pbauit tāto magis
videt^r a deo nuosa miraculoꝝ appro
bacione dotatus. Hic aūt plenissime as
serebat sicut et ego aurib; meis indig
nus ab eius s̄cō ore audiui q̄ sextum
signaculū in francisco ꝛ ei9 statu accipi
et ortū. Jtam et ip̄e ab ortu solis asc̄e
dit. quia ꝑ actus vite xp̄i passibilis
semꝑ de virtute ī virtutē ascendens
suam conuersacōem xp̄i vite configu
uit. Et in hoc excellent^a signū habuit
dei viui ꝑ eius vite merito etiā sin
gulariter in corpe suo habere meruit
quīq; vulnerū signa crucifixi. Vita ei^o
xp̄ifcī singularissīe fulsit ut patz ex
euangelijs in crucifixiōe austeri in hu
militate pfunda ī paupertate extrema
et ī feruore cāritatis ꝛ desiderio nr̄e sa
lutis. ꝑ supplicium sue crucis et ī piissi
ma condescensione et cōpassione pctō
rib; et afflictis. Sed eius qui maxīa ꝑ
fcā fuit in īteriori cultu et pfectione
caritatis aīe qua actu cōtinuo ꝑ se et
ꝑ omnibus mēbris suis diuinitati aū cāt
per graciā unitus cultū debite seruitu
tis īpendit. Continū ad austeritatē vite
lege legendū. Prima eiū benedc̄s ih̄s
v̄go et virginis fili9 puritatē nolebat
transfundē et in carne corrupta sine
continua ipsius crucifixiōe non p̄t ple
na mūdicia viuē, idcirco piissim9 ih̄s
ut nos alliceret ad mē corrupte carnis
crucifixionē austeram ꝑpter seruanda
mūdiciā diuinā suā carnē multiplici
cruce dum vixit afflixit. q̄ ip̄ius le
gitim9 filius ꝛ imitator franciscus atte
dēs tanta rigiditate disciplinē ī victu
vestitu habitaculo sopno et alijs simi
libus sensualib; appetitus arcebat ut vix
nc̄ria sumeret sustentacōi natē. Et ut
plenā cordis obtinēt mūdiciam ab omni
familiaritate q̄ interius possz inficere
et exterius male edificare sic abstinebat
pfecte q̄ quasi nullā mulierē cognos
cebat in facie, et eaꝝ cōsortia tamq̄
puritatis pestē summope vitare iube
bat. Et qz in valle lacrimaꝝ cognos
cebat se degere cōtinue viuebat ī fle
tibus ꝑpter q̄d ad tantā serenitatem
mentis et mundiciā carnis deuenerat
ut iam videret statū innocēcie assecu
tus. In humilitate vero pfunda et in
contempcōe toci9 mūdane glorie sic ꝑ
fectissime imitatus ē xp̄ifcū, ut se
et ordinē suū toto mūdo voluit sub
icē. Et ut posset omī esse minim9 ni
chil voluit de aūcte ecclesie habere
nisi hoc solū q̄ eius aūcte posset sem
euangeliū obseruare. Jtam salutē aīa
rū volebat pcurare cū humilitate nō
cum pōposa auctoritate. Et idō licet
habet summos pōtifices plures ad su
am voluntatē ꝑpter suā sanctitatē et
deuocionē plenarie īclinatos nullum
vmq̄ priuilegiū voluit petē vel re
cipē: in quo posset sua humilis subiectio
minui qz volebat omnibus subici et sic
ꝑ humilitatē subiectōem in xp̄i caritate
omnib; dn̄ari. Sciebat enī q̄ humilitas
tractabilis q̄i res mollis dū duro ca
dit. durū intra semetipsā includit.
Durū vero dū durū resistat et oppo
situ et seipm̄ confringit. ꝑpter q̄d in
sancto testamēto precepit francisc9 oībus
fribus p̄latis et subditis ut nullam
licenciā ab ap̄lica sede peterēt. nec ꝑ
p̄dicacōe pcurenda nc̄ pro psecucōe
vitāda. Dicebat eī humilis franciscus
q̄ dū humilit^r ab ep̄is et sacerdotib; licē
ciā peterent. ip̄os esse pastores humili
tatis exemplo edificarent. Et et si nega
rēt ip̄sos ꝑ paciencia et humilitate con
uerterent et in seipsos pacient^r portādo
9seruarent pfectois virtutē. Et si aūcte

privilegii contra prelatorum voluntates fratres
hoc fecerint. primo in scriptis tali auctoritate
alicui non humiliter subsisteret. et prelatos
alticordes ad resistendum eis et detra
hendum moverint. Et sic durum duro colliditur.
durum in utroque scandalum excitatur et
verbum veritatis sua efficacia promovetur. quia
humilitatis exemplum in loquente non videtur.
Si autem semel vel bis vel tercio etiam ipsi pre
dicacionem fratrum impedierint si se humilita
te et paciencia ostenderint et ipsos predica
bunt facto et durum cor prelati emollietur
exemplo in tantum ut non solum concedat sed
etiam roget et appetat talium sanctorum fra
trum predicaciones audire. Et tunc plus edi
ficabit una talis predicacio quam mille in
contencionibus memorata humilitate. Credo et
ipse probavit ut legenda eius continet in epistola
pro molestiis. Ex quo plene apparet quod utilior
fuit via Francisci. Unde et fratribus ipsum mo
lestantibus quod nollet in tam profunda humi
litate omnibus subici cum magno eiu
latu vocis inquit. O fratres mei o fratres
mei vos vultis mihi auferre victoriam
mundi. Nam Christus misit me mundum vin
cere in profunda omnibus subieccione ut amo
re ad ipsum traham animas per humilitatis ex
emplum. Et addebat. Quando omnibus vos hu
miliabitis omnes convertetis. Et qui vos
iniuste persequuntur vestram probata paciencia
convertentur ad Christum et vestra satagent
pedum vestigia osculari. Set tamen debeo
velle desiderare sub spe salutis aliorum
libertatem habere quod ego velim meam profundam
humilitatem quam statui meo competit perdere
quia in hoc et ego in virtute proficiam et po
pulus in salute. Innumera similia dicebat fra
tribus volens eos ab omni potencia eminentie ex
cludere et in humilitate servare. Et humilis
Franciscus ad humilitatem et eius conservacionem
profundam et confirmacionem alicuius future
voluit ad sacerdocium promoveri. Sed habuit

eam quod usque ad clarificacionem sexti status
non erat regimine animarum per viam prelacionis. Ita et
deinde utiliter spiritu paupertatis
sicut novi apostoli Christi describuntur completive
status futurum sicut expresse angelo philadel
phie Christus promittit qui in typo huius sta
tus. Unde sibi dicitur quod modicam habet virtu
tem. Glosa id est humilitatem. Prius enim debuit
spiritus paupertatis in humilitate probari ut
postea in prelacione addisceret non extolli.
Unde fuit Franciscus filius Christi non solum in
profunda humilitate sed etiam in altissima pau
pertate et in viscerosa pietate et in vite
simplicitate et in fervente caritate et desi
derio salutis fere etc. quare in vita sua
ut in ipso possit Christus vere dicere illud quod
scribitur Genesis. Suscitavit mihi
dominus semen aliud pro Abel quem pro choro
collegio apostolico per martirium immolatis
in synagoga prius fundato suscitavit do
minus Ihesus Franciscum et eius statum pon
tificia romano. Ut ergo patet quod Franciscus
eius fuit filius benedicti Ihesu in vestigio co
nversacionis. Secundo fuit filius Ihesu Franciscus
fastigio contemplacionis. Christus autem vita
contemplativa in ipso refulsit quantumcumque
in factis suis studium oracionis amavit ex
hiis que in vita sua continentur apparet. Et
quod ad similitudinem Ihesu sciens se Franciscus
corpore peregrinum a domino cum iam ad ter
rena desideria per caritatem Christi Ihesu
totus foris esset insensibilis sine in
termissione orans spiritum deo contendebat
exhibere presentem. Et quia sponsus hominis ex
solitudine congregatur ad interna et copula
sponsi fugit turbam per speculativa ideo
solitaria loca querebat etc. sicut in vita
sua. Tercio fuit filius evangelice hic
vir Franciscus benedicti Ihesu prodigio admi
racionis. Unde competit sibi illud Eccli. c. 44.
Similem fecit illum in gloria sanctorum. In glossa
vera gloria sanctorum est claritas miraculorum

locis in quibus beatus Franciscus filius fuit ihesu. Ut enim ad litteram nos convertamus hic sicut ihesus aquam in vinum convertit panes multiplicavit et de navicula in medio fluctuum miraculosa mota per se ad terram adducta docuit turbas audientes in littore. Huic omnis creatura que ad minus videbatur parere ac si in ipso esset status innocentie reformatus. Et ut cetera taceam mortuos suscitavit cecos illuminavit claudos paraliticos et omni infirmitati quibus laborantes curavit. Tertio fuit filius privilegio configurationis. Unde figuraliter sibi competit illud daniel. Species quarti similis fuit dei. Fuit enim quartus inter principales levitas stephanum laurentium vincentium franciscus. Fuit etiam quartus inter patriarchas scilicet benedictum augustinum dominicum et franciscus. Et hoc quo ad latinos. Nam inter grecos fuit vir primus regule institutor preclarus basilius cuius regula ad perfectionem evangelii magis accedere videtur. Hic vero franciscus fuit signifer sigilli auctoritatis vexilli strenuitatis signaculi caritatis de quibus infra dicetur. Fuit ergo deo filius non similitudine equalitatis quam lucifer voluit esse filius altissimi. ysaye xiiii. sed similitudine conformitatis que talis est similitudo addiscentis ad instruentem atque egentis ad consulentem obedientis ad imperatorem imitantis ad exemplantem. Hec autem est cum voluntas nostra voluntati divine conformatur in volendo et nolendo motivo et modo et in fine et intento. Ut voluntatis sit bonitas motivum sit caritas modus liberalitas finis dei felicitas qua dei voluntas in omnibus completur. Sed ultra has similitudines fuit in francisco corporalis consignationis singularitas ut propter singularitatem incogitabilem et primis temporibus inexoptatam possit de eo admirative interrogari illud ps. Quis similis deo in filiis dei. Hic enim fuit singulariter filius ihesu benedicti quia subiectus ad honorandum attentus ad imitandum gratus ad recognoscendum promptus ad obediendum consignatus ad testificandum ad docendum et inflammandum et transformandum totum mundum professione sequi volentium in similitudine crucifixi. Sed heu cui similes dicam homines generationis huius qui recesserunt de via patris sui. Similes sunt pueris sedentibus in foro loquentibus ad invicem. luce vii. Similes sunt pueris quia voluptuosi sedentibus quia desidiosi in foro quia negociosi. Et loquentibus ad invicem non quidem de hiis que acciderunt in passione sicut euntes in emaus sed de suis vanitatibus et mundi rumoribus quia tumultuosi. Hos tumultus quos in eis ambitus et locorum appropriatio et tuitatis permixtio et vanitatis effusio peperit senciunt pauci qui in medio illorum vivunt quemadmodum bestiarum piscium in mari turbulento corruptionis huius status predictorum tempestatibus agitatur. Jam enim sunt quatuor venti pessimi qui pugnant in hoc magno et horribili mari. Utinam iam nunc instante quarta vigilia noctis et appropinquante aurora veniat ad nos ihesus cum patre nostro francisco et has transgressionis undas faciat nos calcare.

Ihesus seraph alatus. Capitulum iiii.

Postquam vir sanctus et deo carus franciscus vitam redemptoris ihesu oblivioni a mundo traditam in sua conversatione sancta despexerat et in evangelica statuerat regula sicut infra dicetur ut plene toti mundo constaret quod hec erat vita ipsius et salvatoris ihesu quam et regula et vita descripserat ipse piissimus et misericors in generationem futuram. Ihesus persecutores sciens

malas ex pōes et trāsgressiōes quas
pati debebat evāgelium r̄gula et imi
tacō francisci pfecta ut toti mūdo cō
staret talia operātes eē mortis filios
et ihū crucifixo cōtrarios voluit pro
post istucōem regule tpe tā vita frāci
ci q̄ instituta reglā in signo sui poti
fitꝫ cōsignāe miraculo omībꝫ seculis
inaudito in carne bti frācisci iprimēs sili
tudinē vulnerū sue sacratissīe passiōis
q̄ biennio ī suo sacro portauit corpe
armiger xpi frāciscus cōtra naturā vi
res apto latē ex quo sacrū sanguinem
fundebat ī meōriale effusi p nobis sā
guīs dei viui. Stupēdi sūt hec signa
et ī memoriā reuerēciā sancti z amōēz
pijssimi ihū et ī securitatē indubitabi
lē sequele regule inducēcia cōtemplan
tes. Nam sūt remēoratiua ex pte dei
demōstratiua ex pte sancti, pnostica ex
pte mri. Ita pijssimꝰ ihūs in hac im
pressiōe sublimi demōstrauit apte suā
beniuolēciā acceptatiōem frācisci diuīaz
puidenciam suā, puidēte de ipso suam
iusticiā conseruatē ipm suā potēciā
cōtra naturā iprimente in ipso. Nam
ī signū beniuolēcie acceptatīs amico
suo fidelissio īmo dilectissio filio īmo
alti se/sue silitudīs ipressit caractēs
sue carni iprimētis quīqꝫ lipidissimas
margaritas sigficatiuas celestis thesau
ri. Quīqꝫ lipidissios lapides expugnatiuos
golie aduersarij. Quīqꝫ virantissīas ro
sas ornatiuas nuptialis thalami sic
dilectē sponse psone frācisci p mēte et
carne vnies p aggeū pphetā Ponā
te q̄si signaculū quī ego elegi te. Po
nā inquit ihūs qz p semetipm nō per
aliū apparuit Sicut eī in sua psona nō
ī alia carne assūpsit z ī sua carne et
cōuersacōe passibili pfectōem evāgelicam
exēplauit sic et p semetipm frāciscū ī

sue pfectōis accepte signaculū signauit. Pō
sit aut q̄si signaculū ꝑ defectū ana
logia q̄ est in oī alia psona exēplum
a xpo ihū. Nō eīm pnt adeq̄ri adoptō
grē et grācio nē z psonalis vnio z p̄sor
mitas volūtatū. Dicit aūt quī elegi te
q̄si mea grā te feci angelū sexti signacu
li quē ex omībꝫ filijs grē ad hoc elegi
q̄ infirma mūdi eligo ut forcia q̄q; con
fundā. ¶ Secūdo hec signa ihū apte ī
carne frācisci ondebāt sapienciam pui
dentē. Rex eī sapientissꝰ illud volt ul'
la obliuiōe deleri signo maioris sue ap
parēcie signat. Et qz renouatōes sue
passiōis quā ī corde frācisci sculpserat p
cōtinua trāsformacōes sue crucis z ipius
crucis pfectōem vtuosā quā in reglā sā
deseruerat nullā volebat maculacōem fus
cari. Ideo ad ppetuā rei meōriā sue
passiōis signa impressit ī carne frācisci
ut nō dicat humana segniciēs ad sign
endū xpi vestigia occasiōes exquirēs
Signa mīa nō vidimꝰ iam nō est pphe
ta. Sz dicit ihūs de frācisco cuilibꝫ ei
filio legitīo et imitatori sollicito i°
Erit q̄si signū in manu tua ī ob
seruacōe cōpleta pmisse regule. Erit sig
nū in carne frācisci īdubitabile q̄ p ipm
renouata ē vita mea. Sequit. Et q̄si
appēsū ante oclōs tuos ob recordacōem
ut sicut qd' an oculos pēdet nō potest
obliuiōi tradi sic nec a mētibꝫ filiorz
cadat meōria pcīs sāssimi n° peat ob
liuiōe sanguis effusꝰ ihū xpi qui ī no
uis frācisci vulneribꝫ recalescit. ¶ Tercio
sig° felicia vulnerū signauerit in ihesu
iusticia cōseruatem. Domꝰ eccīastice
signatur cruce picta ut sub ptectōne
papali pfiste cognoscātur. Et pōtifices
cōsignant ecclesias ut īpāriū cōsecrā
cio videatur. Templū q° sanctissimū aīe
me et ciuis frācisci et regulā institutā

ab ipso consignauit et consecrauit pon
tifex summus ihesus et sub tua protectione
accepit ut de cetero nemo audeat sibi
molestus esse quia stigmata domini ihesu in
corpore suo portat. Et ut fratribus ple
ne constaret quod regula est tanta protecti
one munita quia quicumque hanc regulam
secuti fuerint pax super illos et miseri
cordia et super israhel dei. Unde prius
super franciscum signatum fuit thau protec
tionis diuine. Sed et eius hodie est
officium signate thau super frontes viro
rum gemencium et dolencium de conculca
cione et transgressione regule signa
te ut non pereat in extremo imminentis
pressure. quo dei ira seuit et in regule
transgressores. Merito in sacris vul
neribus sancti signat ihesus potenciam
suam imprimente quam imprimit terro
rem aduersarijs et amorem filijs. Tam
hec sunt littere anulo regis assueri
signate quibus nullus contradicere audet
quintumcumque non appelat mutatum. Sed
in filijs legittimis potencia ihesu tam
amore imprimit et vigore ut non
dubitent quod sicut virtus ihesu vitam
francisci sensibilem per supernaturalem po
tenciam tenuit in corpore vulnerato sic e
tiam contra naturales vires carnis de
fessis virtus ihesu ipsos proteget et proteget
in totali obseruancia vigoris illius sanctis
sime regule super quam sic apte influ
it vigor sanguinis crucifixi. Certe nul
lus debet dubitare quin tota eius vi
ta vegetatur a xpisto siue in tribulacione
siue in consolacione sua in infirmitate sua
in sanitate quam voluerint huius sanctissime
regule seruare promissum. Nec in eius
obseruancia permittit aliquid euenire nisi
salutiferum a professione obseruanti. Hoc est
signum de quo potest dicere ihesus beato
francisco illud exodi. Ego ero tecum

et hoc habebis signum quod ego miserim
te. Cum eduxeris populum meum de egipto
sacrificabis domino in monte isto. Hoc est
signum quod prophetis promittit ad populos con
uertendum. Hoc est signum funiculi cocci
nei quod pendet in fenestra corporis beati
francisci quo raab meretrix a iericho ex
terminio defensatur. Aspiciant ergo elephan
tes sanguinem vue et mori in rubentibus
vulneribus patris sui et acuantur in prelium
contra omnes obseruanciam sancte regule in
pugnantes non dubitantes per imprimentis
ihesum potenciam sub signo virtutis sue ce
lestem victoriam affuturam. Vide igitur in
sacris signis quibus regula signatur pi
issimum ihesum sancte regule obseruato
res amplexantem beniuolencia et legiti
mos filios. Illustrantem sapiencia ut consili
arios suos et secretarios ac mundo pre
dicatores et filios. Conseruantem iusticia
ut domesticos proprios roborantem potencia
ut vincentes sue operarios. Ut ex hijs omni
bus sufficientem temporalium sufficienciam et
spiritualium affluenciam ut in vigore spiritus
primum querant regnum dei et iusticiam eius
non dubitantes quod omnia alia addicientur
plenissime a prouisore ihesu. qui huius
promissionis pignus dedit eis signo sa
cratissime passionis in corpore amabilis
patris ipsorum. Hoc est ergo quod significant
vulnera ex parte dei. Ex parte vero
patris sanctissimi sunt ista signa insignia
intensi decoris siue mundissime purita
tis. intensi amoris siue ardentissime cari
tatis intensi vigoris siue strenuissime
probitatis. intensi honoris siue sublimissime
dignitatis. Decore candescunt post mor
tem in candidissima carne resurrectionis spe
ciem premonstrante, cum claui nigrescere
rent et vulnus lateris et vernans flos ro
seus ruberet. Sed et tunc fuerunt signa
perfecte expurgacionis ab omni corruptione

in aīā et carne. Speculū enī macula
tū et aqua turbata vł lutosa nō red
dūt speciē. Sed speculū positū et aq̄
purissiā et q̄eta. Q̄ q̄n pfecte reddet
speculū figurā oppositā qn̄ tante est
v̄tutis q̄ etiā ex pte plubi redēt spe
ciē decorā et clarū. Quid facēt ex p
te vitri. Vitri silitudinē tenet aīa
francisci. plubi caro. Q̄ntus g° decor pu
ritatis fuit ī francisci aīā ad reddēdā
ymaginē redēptoris ihū qn̄ et ī car
ne sic sculpta refulgebat redēptionis
eius figura. Certe īexplicabile signū
puritatis francisci fuit talis figuracō
euaporās ī carne. Satis ē pbabile et
multū deuotū credere q̄ seraphica ma
nus ihesu tūc illā carnē purgauit ab ō
ni rebellione. Vero de eo potest dici
illud eze. 28°. Tu signaculū plenitudīs
sapiā et pfcūs decore in deliciis padisi
dei fuisti. Omnis lapis p̄ciosus operi
mētū tuū. Silitudo pris est verbū dei
speciosissiā species ē formosissiā forma.
Pulcherrimus ergo et venustissimus e
rat francistus q̄ signaculū dicitur silitu
dinis tā formose. Candor ē enī lucis
etne et speculū macula maiestatis dei
et ymago bōitatis illius. pbat speculū
q̄ quādo mediū est purius et tercius
tanto magis ē pfectiuū. Quia g°
corpus francisci sic fuit figuratū spē
crucifixi signū est q̄ caro fuit puris
sia et aīa puritate q̄i desiccata. Tu
igitur francisce signaculū silitudīs plenus
sapia. Sapia francisci erat celica de
sursū descendēs pudica. pacifica. mo
desta. suadibilis bonis consētiens. ple
na misericordia et fructibus bonis. Sa
piētia multorū sapiētie est terrēa q̄a
questuosa aīalis. quia voluptuosa di
abolica. q̄r litigiosa et īpugnatiā bono
rū. Sequitur pfectus decore fuit ei

pfectus decore virtutū. mor et stigma
tū. Huic decorem pbat īnocencia qua
bestiolas ē auiculas affectu desiderabi
li ad se traxit caro q̄ post mortē q̄si
glorificata resplēduit. Atq̄ sub spē
stelle pfulgide in celo empirio se rece
pit. Sed et miracūla q̄mplura quibus
postmodū choruscauit. Secūdo fue
rūt insignia ardētissime caritatis.
Vnde fornax ē accensa. q̄ndo flāma
exiit p latera. O quo amore franciscus
ardebat cui āplissima cordis regio nō
suffecit. qn̄ flamma amōis euaporaret
p quīq̄ corpis apturas. Fecit sibi fe
nestras ignis ille violētus. q̄r intra
francisci aīam claudi non potuīt et ideo
penetrauit et ītendit carnē vicīnā ut
postmodū cūcta mūdi climata īflam
maēt. O q̄nti vigoris ē ille ignis qui
humidū mare ītendit. Et q̄d caro ad
ignē spūs sancti nisi humidum mare
flāmā eius extiguens. O q̄ntū arde
bat desiccata ab omī amōe mundi re
gio mētis francisci. qn̄ sic humidū carnis
sue flammescebat spūs scī igne. Po
ne me ait ihūs ut signaculū super
cor tuū ut signaculū sup brachiū tu
ū. Quia fortis est ut mors dilectio.
dura sicut infernus emulacō. Lampa
des eius sicut lapides ignis atq̄ fla
marū. Aque multe nō poterūt ex
tinguere caritatē. Video ordinatū ca
ritatis ihū processū primo q̄dem fu
it ī corde. pone me ait ut signacu
lum sup cor tuū. Jhesū ut signaculū
sup cor ponit. qui nichil intra cor nisi
ihesū recipit. Secūdo fuit in ope ut
signaculū ait super brachiū tuum.
Signaculū sup brachium est ihesus
quādo omnia fiunt ad honorē sui
et ad sue imitacōis exemplum. Om
nia ait aplus in gloria dei nostri

facite. Quia fortis ē ut mors dilc̄o
chorus vno ictu trifurcato sepit ani
mā a mūdi habitacōe a sociorum societa
te a carnis vnione/ ac p hoc ab omi
passione mundanā eximit. Cui9 dilc̄o
morti cōparatur post xp̄m et aplōs
ita plene sicut dilc̄o inflāmanti fran
cisci et eius status. Nam tria p̄dicta
ī eo fecit plenissime spūs sancti amor.
Sed et vtuti mortis sui regule per
fecc̄ō compatitur qz mentē quā eius ob
seruācia accipit ab amore mūdi fu
ditus occidit. Et vē ad hūc amorem
sequitur dura sicut infernus emulacō.
Sicut em̄ infern9 nulli parcit sic amor
ī corde francisci et in eius vita fuit tā
te emulacionis ad silitudinē vite cru
cifixe ihū/ q nulli parcebat tpi/ loco co
dicōi/ psone/ infirmitati sue/ et cui9
cūqz resistencie/ quī omnia superans
semp et vbiqz vellet vestigia xp̄i
imitari. Nō memī me in tā bona sig
nificacōe repperisse infernū. Recordetur
ergo fily in omī afflictione et pssura
qz dura fuit sicut infernus emulacio.
Emulamī aūt aplus carismata meliora.
Nichil melius xp̄i vita cui9 lāpades
lampades ignis atqz flammarum que ī
cenduti et illumiant totū mundū. Et
aque tribulacionū quantumcūqz multe
magis accēdūt caritatē sic flammea
q̄ extinguunt. Erupit autē hic ignis
spirit9 sancti in lāpades flamarum per
fenestras vulnerum virtute ymaginacōis
dispositiē. vtute admiracōis pmotiue
virtute dilcōis tā appetētis ihesu quā
suscipiētis francisci pfectiue. Nā scdm
mūdi sapiētes ymaginacia fortissime
contingit in re accidē. Sequitur enim
multū corp9 animā ī actionibus suis. Et
ideo cōtinua ymaginacō xp̄i passio
nis q a pricipio fuit ī corde francisci fu

it magis dispositio ut ad hanc realitatē
veniret. Nā et circa sue conuersionis p̄
mordia/ apparuit ei ihūs veluti crucī
fixus et memoria passionis ei9 visceribus
cordis fuit a deo īpressa medullitus
ut ex plagas dilecti ihū oculis men
tis quī iugiter cerneret et vix exterius
a lacrimosis gemitibz cōtinere valeret.
Hui9 passionis inhabitantis intra
mentē francisci fuerunt indicia oracula
celitus facta tā in palacio cū armis
cruce signatis que ipē vidit quā ipā
apparicio/ quā nunc dixim9 sibi factam/
q̄ crux q̄ vidit fr silvester ex ore suo
prodē et crux gladialis q̄ vidit fr
pacificus viscerā sua transfigere z for
ma crucis ī sua eleuacione ī aere/ cū
de titulo crucis sanctissime pdicator et
imitator francisci pdicabat anthonius
mīo qd prospexit angelic9 vir mo
naldus/ sed et signū thau qd in facie
francisci multū ipsum venustans appa
ruit. quī sed testimonia fratrum sunt credi
bilia minus/ dū ab hac seprtiā in q̄
eidē ihesus īpressit stigmata accipi
unt testimoniū veritatis et firmitatis.
z hunt tamqz pambule disposicōnes
cōgrue pmittuntur. Secūdo fuerunt
impssa virtute admiracōis pmotiē.
Nam peperunt oues iacob varios fe
tus ī aspectu virgarū. Hac admira
cione suspensus franciscus in visioē di
lecti ihesu sub specie seraph totus p
mouebatur ut ipsius figuraret effigie.
Intellexit namqz dnō reuelante. q
ob hoc hui9modi visio suis fuerat
psentata conspectibz ut amic9 xp̄i
prenosceret se non p martyriū carnis
sed p incendiū mētis totū in cruci
fixi ihū similitudinē transformandū.
Sed et 3o virtute dilectiōis fuerunt
īpressa pfectiue. Nā igneus ihesus

scintillas diuinitate et humana facie
apparente super cor et corpus francisci
tam flammeum ignem et vigorosum effu
dit ut fieret cor suum ut cera liques
cens. Et quia diuinus amor habet vim
liquefactiuam ut dictum est et vim figura
tiuam ad modum cere fluentis in sculptu
ram sigilli, sic franciscus et mente et carne
totus fluxit ultra sculpturam vulnerum
apparentis dilecti et transformatus est
amans in amatum. Et quia ignis habet
vim resolutiuam, et depascens terrestrem
materiam semper tendit ad summa, quia
eius proprium est sursum ferri ideo ignis
diuini amoris depascens cor francisci
et carnem incendens eam figurando
inflammauit et ad sua alta subuexit.
Completum est in eo quod augustinus petebat
de seipso. Absorbeat quaeso domine mentem
meam ab omnibus que sub celo sunt ignita
vel melliflua vis amoris tui. Moriar
ac tuo amore qui amore mei digna
tus es mori. Intelligunt ergo filii effi
giati patris in tempore incendio apparitionis
seraphice quod effigiari debent ipsi ignea
ihesu crucifixione in mente ut sint quasi
quidam parvuli crucifixi et ihesum in
sua vita vincentes in ipsum se transforman
tes sentientes in passibili carne. Intel
lexi fuisse reuelatum sanctissimo quod ipse
singulariter erat missus in mundum ad
restaurandum ruinam seraphici ordinis.
Non enim est dubium quod de illo ordine
fuit lucifer et summus. Unde et magnam
stragem suorum complicum in illo ordine fecisse
creditur. qui de flammeis membris ihesu
reparari debebat. Affirmabat etiam sanctus
ille frater masseus quod visionem vidit de qua
habetur in legenda quod sedes illa quam vidit
seruari francisco fuit dictum sibi fuisse luci
feri. Sed frater bonauentura humana discre
tione subticuit propter detractionem morsus ne

in persuasibilibus in illis primordiis essent. Sicut
et multa magnalia sancta tacuit que viderat
nimis discooperire defectum transgressionis quam
oculis suis cernebat in filiis licet vero omnia
tacuit sed que sub clauiculo multa comprehendit
et in illa visione posuit quod illa sedes ceteris
erat sublimior. Credo autem quod quo ad multa
locum luciferi tenet in celo franciscus. Sed quis
locum eius quo ad omnia tenet hoc ihesu dispen
satoris sedium est seruandum arbitrio. Pa
tet nec ipse nec minor eius illa sede se contentum
quia ipsa incomparabiliter antecellunt. Osten
ditur ergo francisci signa insignia probitatis et re
missionis. Strenuissimos milites facientes ma
gres pruidi in bellis periculosis vexilla insig
nia baiulare. Sic igitur franciscus summi
regis vexillum suo gestauit in corpore sin
gulari prenaluit probitate firmum fundamen
tum aut aplis stat huius signaculum habens.
Stetit franciscus in bello temptationis in modum
firmissimi fundamenti. Et nomine ut renouan
tum fundamentum ecclesie stabiliuit. Sicut per
visionem domini innocentii comprobatur. Primum
fundamentum est ipse enim religionis et sum
sublimissimum tenuit status mundi. Istud funda
mentum humilitas profundauit patientia con
drauit paupertas comperit caritas omne
texuit. Oratio et contemplatio fabricam erexit
leuaute aut legitur in signum. Signum specu
lans et reformans vitam ihesu christi. Sanctus fran
cisci Sicut in altiori loco positum vexillum
fuit quod licet sit eminentior situ et euidentior
visu non tamen periculosior tamen. Ita illud est
quod profundum quia qui se humiliat exaltabitur. Et vbi
humilitas ibi et sapientia christiana. Merito fuit
vir francisci signa insignia sublimissime dignitatis.
Quanta dignitas est eisdem vestibus cum ihesu rege celi
vestiri. Haec est purpura regis nostra carnalibus
humilitas scilicet christi ihesu fluens riuulis preciosi
sanguinis in quo qui in sanguine prius purpu
rea carnem induit. Hac purpura vesti
tiuit ihesus rex militem franciscum dum

fecit sibi pallium tormentum durum carnis sue as
persit sanguine vulneris. Hoc fuit maioris dig
nitatis fastigium ut merito sibi quereret illud
esse
Corona aurea super caput eius ex
pressa signo sanctitatis. Hic quo significat signum
insignia vulnerum crucifixi expresse. Francisci in
ter. Que intro et exterius expresse in sint mira
biliter significativa. Tria sunt efficaciter excita
tiva tepidos ad devocionem exemplariter addu
centia devios ad directionem, fiducialiter conforta
tiva timidos ad virtutem, sublimiter attollentia
confirmos ad fruicionem. Primo sunt efficaciter ex
citativa tepidos ad devocionem. Tria cor humanum
ydolla picta et cruces picte et mortue et
per manum peccatoris sepe fabricate et sit sibi
reverencia propter memoriam crucifixi. Quid ergo
faciendum est ymagini vive sanctificate flammee
sculpte in carne Francisci digito dei vivi. O
quanta reverentia est videre tangere minimum opus
quod ihesus manibus suis fecisset quomagis illud
sublime opus quod ad totius mundi inflam
macionem sic sapienter sic amabiliter fecit sculp
figuravit inflammavit et consecravit. O quante
reverentie locus ille sacer mons alverne in quo
sic singulariter sic sublimiter sic familiariter
sic efficaciter in forma seraphica dignatus
est ihesus apparere et fundare ... status mun
di sic sigillare sic inflammare sic in signe non
solum corporibus sed etiam seraphicis spiritibus red
dere. Vere locus iste domus dei est et porta
celi. Vere locus spiritualis incendii que illi duo
seraph magnus scilicet xpistus et parvus scilicet Francis
cus voluerunt sua pectora inflammare. O misera
et gelida anima mea cum de igne processum est
habitare in fornace celestis incendii et ibi de
flammis ihesu et de inflammato Francisco insipi
do stilo scribere. Certe si non esses dura gla
cie frigidior nunquam posses in te subsistere ta
to probato per piissimum ihesum maiorem igne. Sed
fons omnis mali quod ihesus et piissima eius
mater et signifer eius Franciscus sui incendii
incendium aqueus tuus humor mundi et car

nis superioritas extinguit. Non est remedium
bone ihesu nisi celum et terra sic incendas
quod meum inestimabilis frigiditatis inclusum
velim nolim undique vallata flammescat ani
mum est autem quod michi accidit. Quia licet
ex debilitate de monte sacro descenderim
ut alibi scribere non potui nec minimum
verbum scribi quod huic operi possit aptari immo
totum oportuit destrui et iterato rescribi. Po
ne ignem tuum piissime ihesu et influentiam
tue apparitionis seraphice in hac tua scriptu
ra concessa. Et ne malicia actoris et tui
vilissimi instrumenti fructum legentis impediat
infusio tui amoris incendium in scriptura ut
super legentes tuus ignis scintillet et eos
animet ad tuam passionem deflendam seque
dam et imitandam et ad vitam evangelicam
et promissam regulam observandam dimissis de
viationibus accedant. Testis es tu radix
yesse qui stas in signum populorum et qui ad ex
citandos tepidos insignisti Franciscum quod nichil
aliud in hac scriptura me movit. Et utinam
semper placeret quod nomen ignoraretur actoris
ne instrumenti malicia efficaciam tue principa
lis influentie impediret. Fiat tamen voluntas
tua pater pietatis ihesu sicut in celo et in
terra, sed et tu pater Franciste per quem xpisto stig
mata tibi in hoc sacro loco impressa ut a te
tua regula reformetur et non solum tam tepi
da quam gelida corda exemplo tuo inflam
mentur immo ihesu xpisti sanguine renovato.

Secundo sunt ista signa exemplariter
dirigentia devios quia facta plus movent
quam verba et operationes sunt credibiliores
sermonibus. Idcirco non solum verbo sed facto
xpistus direxit devios stigmata imprimen
do Francisco. Nam in compitis viarum eri
guntur cruces ut via regia cognoscatur et
ab ipsa nullatenus devietur. Propter quod et via
regule signata fuit signo ihesu. Sed heu
non crediderunt verbo signi prioris decli
nantes a semitis suis. Nam et Amelech

ꝓphetice scripsit. Signa visionē q̄ post di
es multos erit. O dn̄e ihesu visio ꝓte
lata ē in dies q2 vsq3 hodie in toī ab om
bus plene nō seruata ē regula sic sig
nata et iam desolacōis eius plus q̄ⁿ sep
tuagesimꝰ ānus est. Longior sintūa cap
tiuitas qm̄ illa quā fecit filia babilōis
misera filijs isrł. Assume ergo alterū
zorobabel seruū tuū et pone eū quasi
signaculū et fac egredi sermonē a fa
cie tua ut iterū reedificetᵘʳ iherusalē et
templū qd̄ in ea destructū est. Quia nisi
captiuitatis eius abbreuiaueris dies sal
uaⁱ nō poterit omīs caro. Tercio sic
hec insignia fiducialiter cōfortatiā tim
dos ꝓpe trāseuntes per barbaras
regiones et nacōes cōfidūt quādo de
ferūt lr̄as salui conductus. Sed iam
nūc in carne frācisci regulā sigillasti.
et ipō ꝓcedente intrepide deduxisti po
pulū tuū precedēs in columpna ignis et
nubis et videntibus incredulis filijs fecisti
signa ingencia in omni via ꝓficiscētes.
Sed nō defuerūt cucumeres et pepones
porri et cepe et allia et olle carniū egip
ti que faciūt ꝓfidos retrorsū conuerti
O quot ꝓstrata sūt corpa in sepulchris cō
cupiscencie et quot de regula murmura
uerūt qui a serpentibꝰ perierūt. Nam
et illa ꝓsumptuosa maria prudencia car
nis quā vocauerūt distreccōem ꝓuidā
nō loculos sed amplos thesauros in libris
calicibꝰ pauimentis altaris et palacijs
facientē vsq3 hodie contra castra regu
laris obseruācie in claustris et magni
ficis locis ꝓdurat lepsa. Cura eā pater
sanctissime et potentissime et imple faciē
eius ignominia quia pater suus aaron
reus et nr̄ cetherius habūde sup con
uersacōem extrinsecā abhominabiliter
spuit. et eam fetidissime maculauit.
Cura eā pater misericordia et ad preces

fidelis tui francisci quasi alterius moysi
cui ipsa detraxit suā corrūpendo regu
lā dicens per falsam distreccōem q̄ etiā
sibi dn̄s est locutus. Nam iudiciū ma
nifestū sup eam est quia corpus eius a
paret candens lepra sicut nix. O mala
nix q̄ refrigerasti cor nr̄ᵐ et contra mū
dū secularium concertasti purga eā pur
gator sordiū nostrarū ihū. q2 impleti
sūt dies purgacōis eius et saltē miserē
illi paupercule tue beate marie genitrici
que i stabulo humani obprobrij et i prese
pio vsus pauperum i paupertatis panicu
lis se iactat exul et ꝑegrina nō in beth
lehem sed int̄ᵃ exteras nacōes vbi etiā
et suū presepiū demanciū malicia per
turbatᵘʳ. et puulus tuus in eis herodi
ana crudelitate ꝗritᵘʳ iugulatᵘʳ vinu
latᵘʳ et occiditur et vox flenciū suorū
in rama auditᵘʳ. Et tua graciosa rachel
flet filios suos ꝓsequi et non vult con
solari quia nō sunt i pace dimissi sac
tam regulā obseruare. Nā littere sacu
ri conductus tui in stigmatibꝫ francisci
presūpcione temeraria dilaceratē et in
nerantes sub eiꝰ confidentia ad nichilū
iam sūt redacti. Fac queso q̄ sapiētiā
omnipotēs ihesu i hoc vltimo quarto
signo. Nam q̄tuor sūt hec signa at
tollentia hūiles ad fruicōem. Eleua ꝗ
humiles tuos et signū humilis filij tui
fac apparere in celo glorificati corporis
francisci fac ipm̄ resurgere q̄ dormit in
terre puluere. Nam ut predixisti per
os iheremie ꝓphete scī 32 imprimetur
in libro signū et testes adhibebūt in
terra beniamin. O dn̄e impressisti i
librū francisci signū sed reposuisti illud
in vase fictili et vsq3 hodie thezaurus
euangelica agri nō emitur. et liber sig
natus et sigillatus vulneribꝫ tuis conte
mitᵘʳ et non completur verbū tuū q̄ in

terra beniamin filii devote tue possideat
possessio altissime paupertatis de qua dixi
sti in libro signato Hec sit porcio mea
que perducit in terram viventium. Sui di
lectissimi fratres totaliter inherentes nichil
aliud pro nomine domini nostri ihesu christi
imperpetuum habere sub celo velitis. Completum
est sanctissime pater quod promisisti in illo
propheta quia erant filii israhel et filii iuda
iugiter facientes mala in oculis tuis ab
adolescentia sua et usque concitaverunt
te in opere manuum suarum. Et nunc domine
tradidisti eos et principes eorum et sacerdo
tes eorum et civitatem sanctam in manu re
gis babilonis et dilaceraverunt librum
quem signasti servo tuo francisco. Miserere
ergo noster pater misericordiarum et doctrina nobis
librum redempcionis evangelica thesauri in
quo posuisti stipulaciones et rata verba
salutis promissionis que dixisti patri nostro
francisco et signa forinsecus vulnera pa
tencia in celo et in terra propter quod convenimus
te hodie omnium promissionum tuarum impletor
ihesu per illud inviolabile testamentum quod
renovasti in carne francisci et per illud in
violabile iuramentum quod sibi per temetipsum
ipsum apparens iurasti tangens manu tua
sacrosanctum librum quem consecrasti carnis sue
et seraphico calculo sigillasti. Adiuro ergo
te in loco promissionis huius per illa que me
morari sacratissima signa tua ut pullis
orphanitis reformes sanctissimum testamentum
tui patris quod recesserat a principio filii aba
lienati retrorsum propter quod merito tradidisti
eos in desideria sua ut faciant ea que non
conveniunt. Et ego miser de retrocedentibus
fui et sum. Sed hoc solum habeo spei quod ge
mo super malis que video et quasi continue
cor meum scinditur pre dolore et desiderio
cum multis pullis tuis quorum gemitus et
conceptus tibi piissime pater allego quod
in eis formasti perficere digneris desiderium

quod immisisti. Nam cum eis ut dixi toto cor
de desidero servare inviolabiliter sanctissi
mam regulam quam signasti sponsionis promissionis
sancto et sanctissimo patri francisco quam non
sine effusione sanguinis dedicasti. Et con
fiteor tibi hodie peccata mea et patrum meo
rum. Respice domine ad humilitatem nostram.
Nam imminuti sumus domine plus quam omnes
gentes. Ecce iugulamur et occidimur in ma
nibus tuis et non audemus in te clamare
nec ostendere nos sentire nec possumus
lacrimari nec dicere quod mors non sit
saluberrima vita. Deus meus quam du
rus est hic carcer veritatis tue quia non
solum veritas vinculatur et occiditur in
plateis sed ipsa veritas compellitur ad se
ipsam negare et sub dominio mendacii
deservire. Intuere ergo domine et respice oppro
brium nostrum et fac nobiscum misericordiam non
propter nos quia digni sumus omni malo
sed propter nomen tuum magnum quod pollutum
est inter gentes et propter vitam tuam sanc
tissimam que mediante nostre transgressionis
conditur mundo leprosa et imperatur
vite sancte tue quod non apparet in ea.
Expectamus ergo manum tuam quam fes
tinanter mittere digneris sicut locutus
es ad patres nostros et sicut locuti sunt
huius sancti ordinis tui prophete priores
licet maculati transgressorum infamia quod
et mala que patimur predixerunt et
resurrectionem quam petimus promiserunt.
Locutus sum ergo insipide de vulneribus
servi tui, que apparicio tua piissime ihe
su crucifixe corpori tuo sacro impressit.
Sed et nunc loquendum restat de mo
do apparicionis quam fecisti in hoc sacra
tissimo monte in eius parte occidentali
mane in aurora circa festum exaltacionis
sancte crucis ad gloriam patris nostri et
ad confirmacionem status evangelice im
itacionis quam solempnem et generalem terri

statum mundi qui appropriate attribuitur spiritui sancto. Nam quia spiritus sanctus amor est ad initiandum eius statum qui totus in seraphico amore flammescat digne formam seraphicam assumpsisti. Et ideo totus ardor spiritus sancti diffundendus in eternum super creaturam humanam de ardore tue crucis et de tui inextimabilis amoris plagis et non aliunde manat. Ideo in medio alas splendidas et ignitas seraphice apparicionis tuam crucifixionem dignatus es demittere ad ostendendum quod iste status spiritus sancti habundantissime in hoc consistit quod tui perfecti filii nec sint nec senciant nec exterius ostendant nisi te Ihesum per ardorem spiritus sancti pro indignis hominibus crucifixum. Et ideo in latere montis occidentali mane ut eis occidat esse proprium et sit in eis totius mundi plene occasus et transformacionis vite gloriosissimus et novus ortus. Et quod hoc fit per spiritum paupertatis que sterilis est terrenis et fecunda celestibus et in valle terre sublimis et separata a strepitu mundanorum et terrenorum. Ideo ad seraphicandum Franciscum duxisti ad excelsum montem solitarium et silvestrem et separatum a mundo et omnibus mundi delectacionibus sterilem et privatum. Et licet ubique fere iste mons sit temporalibus sterilis tamen in illa parte qua apparicione seraphica dignatus es consecrare eum saxi magni eminentis et alti preruptum ubi nichil comestibile nascitur et ibi consecrasti Franciscum ut prefiguraret statum istum super te benedicte Ihesu petram stabilem constitutum et ab omni alia specie preruptum et divisum et separatum in altitudine tue pauperrime vite, tamquam in celestibus divicijs fecundatum et ab omni delectacione mundi privatum et mente et corpore in tua crucifixione transfixum et transformatum propter quod et patrem nostrum ibi corporaliter transfixisti. Sed quia ad hunc

statum nullus potest ascendere nisi per te dentur sibi penne aquile id est fortes alis tam splendidis quam ignitis alatus et ornatus dignatus es apparere. Splendor alarum est luminosa clarificacio scripturarum que huic statui per te datur absque studio paganico et curioso et vano supple inflativo et a sophisticate sed qua est tua sancta et sapida sermocinacio distinctio. Quod intelligens Franciscus scripsit in seraphica regula. Non curent nescientes litteras litteras discere sed attendant quod super omnia desiderare debent habere spiritum domini et sanctam eius operacionem. Hoc est studium in quo datur alarum tuarum premagne splendor Ihesu et intelligencia scripturarum potissime verborum suorum sanctissimorum in quorum plena sapiencia intelligencia intima consistit. Quod turpiter errant qui aliunde quam a te etiam verbo se credunt verborum tue talis dignitatis locucionis intelligenciam obtinere. Sed experiencia docet usque hodie quod qui aliam viam incesserunt evanuerunt et vani facti sunt et manifeste comincuntur errasse. Ignitam alarum tuarum ignicionem cordium huius fervoris status prefigurat prefiguratam similiter in animalibus libri Ezechielis. De quibus dicitur quod hec erat visio discurrens in medio animalium. Splendor ignis et de igne fulgur egrediens. Et quod animalia ibant et revertebantur in similitudine fulguris chorustantis. Et quod similitudo animalium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardencium. O benedicte Ihesu talia animalia fecisti tu in monte sancto isto. Nam quodlibet eorum est compositum ex aeterno igne carbonum ardencium ex continua collectione et ruminacione ignitorum actuum vite tue in carne passibili a principio tui sanctissimi conceptus et virginalis ortus in utero et ex utero sanctissime matris et usque ad exitum de mundo in duro supplicio crucis. Et ex lucentibus lampadibus tue luminose resurrectionis et quadragenali dignatione conversacionis ipsius usque

ad sublime ascensione et collateralem
sessionem eterni pris. Non mirum si ta
lia aialia ad impetum spus tui vadunt
et revertuntur in similitudine fulguris cho
ruscantis. Nam sunt quedam aiate effigi
es tue sanctissime vite que tuus solus spi
ritus vivificat. quia quolibet eoz conti
nue sentit et clamat. Vivo ego iam non
ego vivit vero in me xpus. Nam mo
bile eoz sicut dicit dyonisius de seraph
semper est ad divina continuum acutum et su
per fervidum. Huis vero proprietates ignis
conveniunt. quibus proprium per igneum tuum spi
ritum est sursum in te ferri omes reliquam
omes tibi assimilando magis sufficiat dicere
omnem humose concupiscentie desiccare
obscura tenebrosa clarificare dura emollire
cruda decoquere presumptione pellicam
extensam continere frigidam et aqueam
humiditate conversationis vitam in te facere
ebullire et vitalem calorem in eis facere
et fovere et in tui similitudine omnia trans
formare non in propria materia sed in ali
ena lucere. O quot alia sunt que in hoc
tuo spuali igne abscondisti timentibus te.
Et quolibet etiam istoz aialium sanctoz
est sex alis alatum iuxta descriptionem io
hannis qui et ipse unum et principale ex istis
et ipsoz typum in singulari tui dilectione
et in recubitu delicioso supra tuum sacra
tissimum pectus et in oleato martyrio
abrasione capilloz suorum et in sancto
exilio insule tranquillitate et sublimitate
contemplationis revelate et in sapido esu
absconditi manne et in fine requietionis
et mortis seraphice quasi liber signatus
mira tui sapientia tenuit et mentibus a te
illuminatis explicat et ostendit. Sed et hic
sacratum alarum senarius sic filios tuos
ornat bone ihesu sicut et tu ornatus dig
natus es apparere ut due extendantur ad
caput due totum velent corpus descenden
tes ad pedes due ad volandum per latera
extendantur. Cuius huius misticum orna
tum alarum tuarum plene presumat exponere.
Dicam parvulis tuis quod sentio et quod a pri
oribus a te illuminatis accipio si parte quam
incompleta expositione deficio. Et vir pol
lutis labiis ego sum et indignus de tanto
loqui misterio. ¶ Sed hee mistice ale
multiformi expositione multa figurant. Na
primo respectu tui sublimis ihesu dei ho
minis iste ale perfectionem in tuis filiis ista
ostendunt ut due ale que extenduntur
ad caput significent reverentiam tuoz magi
nalium. Quarum una ala est grandis estima
tio tui esse. Alia exclusa presumptio perscru
tationis temerarie. Due que descendunt ad
pedes tuoz iudicioz abissalis cognitio
et ipsoz timorata formido. Due quibus
ad volandum totis conatibus extenduntur
sunt fides tue redemptionis et spes promis
se beatitudinis. Nam tota compositio alaz
ipsaz caritas est et ignis. Alie due que
velant caput sunt quies pacifica in
receptis donis et exclusa temeritas pre
sumptionis de aliis quibus contentantur et
nolunt cognoscere de tua magnificentia
plus quam revelare digneris nec ultra
dona data presumunt. Due que descendunt
ad pedes sunt sancta estimatio tuoz iu
dicioz et magnifica congratulatio tuoz
beneficioz omni exclusa invidia quam scrutari
nolunt sed humiliter reverendo non dubita
tes te optimum semper optime facere. Due
quibus volant sunt plenum et perfectum exer
citium utriusque vite secundum dona a te data
misericorditer in quo serviunt tibi fide
liter non deviantes nec supra nec infra. Se
hoc quem sic alare digneris. Aliter ut due
prime sint respectu tui scilicet aspectus veri
tatis et actus caritatis. Due respectu proximi
vis illuminativa et vis inflamativa. Et due
respectu sui theorica et iusticia custodia

et diligentia. Aliter iste ale habent ut dicas respectu tui bone ihesu que sunt deuota oratio et indefessa graciarum actio iuxta documentum apostoli i. cor. i. quis sine intermissione orationis et in omnibus gratias agere. Duas respectu proximi que sunt remissio iniuriarum et largicio elemosinarum. Duas respectu sui quibus volet continue ad te deum suum que sunt intencio recta et actio perfecta. Dicit etiam dilectus tuus dyonisius de angelica ierarchia quod in seraphim primus binarius alarum significat supernas intelligencias et medius medias et infimus infimas. Et possunt accipi per prouisiones eorum que sunt de bono ihesu que est omnium prima. Ex prouisione eorum que ad ipsum spectant que est media. Ex prouisione eorum que sunt eis extrinseca que est omnium infima. Et dicit dionisius quod per alas tegentes caput designantur eorum reuerencia ad illa attentius perscrutandum nimis profunda. Per alas vero medias quibus semper volabant mirabantur eorum incessabilis et altiuola motio operacionum mutatiuarum dei mensura facultatis sue non excedentium nec ab illa deficientium. Hec michi omnes pie ihesu michi placent exposicio quam et supra me fecisti ponere spiritualiter et mistice in dictis filii tui repetere licet multipliciter et aliter posset dici sicut reuelabis cui volueris qui intellectum das paruulis tuis. Nam per sex alas intelligi possunt vel significari intelligencia scripture continentis opera sex etatum. Vel altiuola dei dilectio et glorificatio ex ipsius operibus surgens quam singulariter das seraphicis tuis. Tercius autem ordo alarum seu valde est altum et expansio et volatus acris appropriatur seraphim secundum dionisium quia cognicio volatiua in deum et caritas plene transformatiua in honore dei et profectum sui et utilitate proximi isti statui felicissimo conueniunt quem apparitione seraphica hic consecrauit ihesus. Et hec tria perfectissime fecerunt cognitionem et amorem benedictum ihesum tam in se nostrum et amantem benedictum ihesum tam in se quam in omni creato. Preterea quo ad caritatem seraph. describuntur ignei ut dictum est supra. Item ad cognitionem dicit apocalipsis iiii. quod in circuitu et intus plena sunt oculis quia perspicaciter et circumspecte vident sua interiora et exteriora et interiora deitatis ihesu et exteriora assumpte nature. Et figualiter exteriora et interiora ecclesie et sacre scripture. Et preciauent hostiles insultus impiorum qui in circuitu ambulant et insidias diaboli qui tamquam leo circuit querens quem deuoret. Et dicuntur non habere diem ac nocte idest numquam cessare a dei laude quia est trinus in personis et unus in natura in deitate. Et ipse ihesus trinus in natura et unus in persona in nostre redemptionis opere. Et nota quod sanctis animi libri attribuit illuminatus iohannis actum indefessum et continuatum laudis diuine quod summa est perfectio patrie. Eterna status iste seraphicus quem in euangelico viro franciscum in isto sancto monte inchoauit sublimat et in primum quantum patitur peregrinacio vite presentis ad imitacionem contemplacionem indubitanter ad imitationem contemplationem et gratiarum actionem patrie in quibus dia... et gratiarum actione patrie in quibus dilectionem et graciarum actionem patrie in quibus ... a suo amore recepto tota exclusa absorbetur a diuina laude et graciarum actione ut totum suum esse et viuere sit deum laudare et sibi gratias agere. Et hoc est quod magister perfectionis ihesus primum et principaliter docet orationis petendum ab eterno patre cum dicat Sanctificetur nomen tuum. De hiis autem dictum est in tractatu supra ista gradu bondi seraphici viri in tempore seraphim sic describuntur in persona in dispositione ornatus quo ad alas ut dictum est supra. Et et ibi ostenditur multiformitas actionis quam ipsi seraphim sunt status quod assistunt continue incommutabilis eternitatis. Clamantes quia incessabilis laude incomprehensibilis maiestatis. Sic et tui viri seraphici qui in hoc monte

sto formasti i primo pre p caritatis accendium. stant p victoria vitiorum. volat p potentiam meritorum omnia referentes i te deum sui omnia omnibus merente. volat p contemptum terrenorum plene suppeditantes mundum. Clamat p desiderium eternorum in omnibus et ex omnibus p te ihesum laudantes creatorem suum, et p te hominem ascendentes ad te deum laudantes gloriam trinitatis i se et refusam in tua assumpta natura incomprehensibili omni menti. Huius modi est alata tua sanctissima et seraphica regula quam hic plantasti fundasti et confirmasti i monte hereditatis tue, et omnes observatores eius sic fabricasti alis ornatos et multiformitate actuum virtuosos. Secunda duas glorias predicat e. li.º cº etiam eos beatissime trinitatis i se et consumpto homine plenissime circumdate p te et p omnia creata facit suos professores gustare et a tanta magnificentia i paupertate propria resilire et a se deficere. Unde et sunt contenti de illo solo quod vere et p te est eis gaudium de gloria predicate trinitati benedicte et est sua beatitudo te beneesse et sua cognitio te omnia scire et sua perfectio te i nullo posse perficere. Tertia in te et non in se subsistit. Et hec sunt due ale quas sancta regula hec portat i capite suo ihesu quam in ea notatur in altissima paupertate cum dicitur. Hec est illa celsitudo altissime paupertatis etc. Habet autem hec paupertatis celsitudo duas alas predictas continet. memini me supra ostendisse i tertio de tuo desiderio bone ihesu. Alie due quas ostendunt in latum et ornant dexteram et sinistram i utraque volantes et pretegentes sunt perfectio duplicis vite active et contemplative in quibus summe perficit hec tua sanctissima regula. Nam p sinistra ala active dicit. Fratres quibus dominus dedit gratiam laborandi laborent fideliter et devote etc. P alia ala attendent quod super omnia desiderare debent habere spiritum domini et sanctam eius operationem. Sic bone ihesu professores in se professores p geminam alam predictam reddit etiam alatos et perfectos respectu filiorum tuorum qui vivunt in mundo quasi duabus alis descendentibus ad pedes. Earum prima est edificatio vite. Secunda illuminatio doctrine. De primo dicit. Moneo quoque et exhortor eosdem fratres meos ut qui vadunt p mundum non litigent etc. De secunda dicit. In predicatione quam faciunt sint examinata et casta eorum colloquia etc. Sed quia inter alas bone ihesu dignatus es condere effigiem crucifixam ideo i hac docuisti sanctam regulam tuam suos perficere professores deum ad persecutiones et inimicos visceraliter diligendos efficaciter inducit dicens. Et habere patientiam in infirmitate. Et infra. Et diligere eos qui nos persequuntur et reprehendunt et arguunt. Quam bene signasti et alasti hanc sanctissimam regulam quam sanctissimus pater Franciscus i pelle sue conversationis portabat descriptam et p tua bulla munitam ac p hoc indubitabilem et autenticam. Aliter hec tua sancta regula tripliciter binario ornata alarum dum in triplici principali voto gemina volat ala. Tertia alie regule que videntur ordinate ad perficiendum solum subiectum. unde dicuntur monachales qui unius custodes. Hec vero est evangelica quia facit unum perfectum. Cuius perfectio est post propriam perfectionem similem in aliis generare. Prima secunda ala sibi additur ex eo quod totam ordinasti ipsam ad predicationem mundi et eius conversionem. Paupertas quoque ipsius est alata dum omnia sua distribuit et p exemplum et verbum predicationis ad distribuendum alios inducit. Castitas est alata dum et in se est mundissima et p conversationem cum immundis verbo et exemplo in eis munditiam parit. Obedientia est alata dum non solum obedit ad perfectionem sui agendo et contempla

do sed etiam ad conversacionem proximi predicando peregrinando et discurrendo. Hec
est illa benedicta mulier amicta sole
sub cuius pedibus stat defectibilium tempora
lium luna cuius partus est filius masculus
vir perfectus qui raptus ad deum et ad thro
num eius. Contra hanc surgit draco ter
ribilis cum capitibus et cornibus suis a
quo se plene defendit. Hec sancta mu
lier sponsa tua domine in quolibet notorum
suorum dantur sibi due ale predicte aquile
magne sicut dicitur apocalipsis 12°. Conver
titur in luctum cythara mea. Iam omnes
ale predicte videntur evulse domine et in se
ipsis huius professores deficiunt et mundum
mala exemplaritate corrumpunt. Iam et
in multis obliquatur intencio et perturbatur
actio per strepitum litigiosum. Tunc etiam
pauperibus rapiuntur elemosine tepescit
oratio, et per graviorum actionem surgit ingrati
tudo, paupertas fit opulentia, ac per
hoc castitas maculata obediencia per
versa et predicacio vana inutilis et questu
aria. Congruit huic fletui illud dani
elis 7°. Aspiciebam donec evulse sunt ale
eius et sublata est de terra. Sed pro istis
alis seraphicis utinam non inserantur
ale in locis priorum spirituum malignorum
de quibus apocalipsis 9° de malis locustis
que exierunt de puteo abissi. Vox alarum
suarum sicut vox curruum et equorum mul
torum currencium ad bellum. Talium alarum
vox est sicut curruum currentium ad immode
rantiam cupiditatis. Currencium currentium
ad inconstanciam pravitatis. Ad bellum
currentium ad invidiam fraternitatis et interne
dissensionis et iniquitatis. Tali male
dicit ieremie. In aliis tuis inventus est
sanguis et pauperum et innocentium. Sed
videamus ad seraphicum virum franci
scum sic apparitione seraphica ihesu configuratum
et videamus quo ipse est angelus

sexti status. Nam convenit sibi et eius
professioni in hac sua significacione quam scribit
iohannes apocalipsis 3°. angelo philadelphie. Phi
ladelphia autem interpretatur salvans adhesio
ne domini. Quod autem ipse est ista sancta religio
et istius religionis sanctissimus pater phila
delphia et est angelus. Iam hic salvatur
hereditas vite christi et plena adhesio caritatis
tis sue. Proprie sibi conveniunt illa que illi
angelo dicuntur. que omnia non vacat expo
nere sed accipiamus triumphalem victoriam
eius. Qui vicerit inquit faciam illum colump
nam in templo dei mei et foras non egre
dietur amplius. Et scribam super illum nomen
dei mei et nomen civitatis nove ierusalem
que descendit de celo a deo meo et nomen
meum novum. quod et alibi ihesus dicit dei
mei secundum aliud simile non dicit in racione
humanitatis sue tantum secundum quam est subditus
patri et sue persone et spiritui sancto tamquam
deo suo verissimus eius cultor. Pro primo
autem huius victorie sciendum quod vincens est sic
ut deus de quo cantatur. Mundum vincit et vi
tiosus cum se victo victor inclitus. Non etiam
quod hic promittitur illud sibi proprie quod sperat
tat ad tercium mundi statum per habunda
tissimum spiritus sancti influxum scilicet victo
riosissimum ingressum in christo. Et quia in
isto ingressu et mens intrat in deum hominem
ihesum et deus homo et eius vita intrat
in ipsum ideo hec duo tangit. Primum sibi figurat
columpne intrantis in templum. Secundum per
ea que scribuntur super ipsum ut templum sic
immensa sanctitas divine essencie intus qua
inducitur mens in firma stabilitate in
contemplatione erectione in totius divini
cultus supportacione per sustinentiam infir
morum in perfectionis rotunditate vel qua
dratura virtutum. Taliter intrat mens
seraphica in deum ad modum columpne
firme erecte sustinentis tortum et cuius
est rotunda vel quadra et intus ambulat

templi inclusa. Si vero per templum intel
ligatur materiale ecclesia, sic columpne
templum sustentant et ornant et in me
dio stant. Et hoc modo Franciscus et quilibet
eius filius in religione sancta et in dei
ecclesia et in celesti curia suo modo stant.
Nam superiores ordines sunt sustentativi
inferiorum ipsorum, quia humilitas simpli
citas et simplorum spiritualitas se habet
ad inferiores qui sunt minus uniti et ma
gis diffusi sicut centrum ad speram, aut
sicut spiritus ad corpus. Et hoc ostendit
typus templi occupantis maius spacium
quam columpna. Et sicut in primis apostolis
fuit ecclesie fundatio in fide sic et in
istis fuit et erit ecclesie erectio et suste
tatio alte et finalis contemplationis et per
fectionis. Ipsius preter quod sibi dicitur quod foras non
egredietur amplius non solum quantum ad
reatum apostasie, sed etiam quantum ad distr
actionem cuiuscumque occupationis terrene in quo
includitur amor paupertatis altissime a
quo nullo modo vult exire. Et quantum ad ea
que scribuntur super ipsum scias quod in tali in
tentu inscribuntur. Primo excessiva visio
et dulcis contemplatio deitatis trium persona
rum et beatifice glorie qua feliciter fruuntur.
Et hoc notatur per hoc quod dicitur Scribam
super illum nomen dei mei. Secundo sic imprimit
gloriam dei in animam ut in hoc summe beata
sit quod de dei beatitudine summe letatur. Secundo
quod scribitur est tocius civitatis dei et colle
gii sanctorum sive in via sive in patria perfecta con
iunctio que in hoc consistit quod talis anima in omni
bus plene possidet eam. Et quod sunt omni
sentit eam sua tanto iocundius quanto propria quan
to in illis dignitatem suam non respicit, sed se
sentit indignam et honorem omnium vasta
tricem. Hec autem civitas dicitur descendere de ce
lo a deo quia tota oritur sanctorum leticia ab
immensitate dei designata per celum, sic tamen
quod in infinitum est inferior deo. Alia etiam

descendit de celo per humilitatem non solum sub
deo sed etiam suo proprio celesti loco reputans
se indignam. At per hoc de ipso descendens.
Videtur autem hic poni reformatio sexti
status per Ierusalem novam significatur paci
fica contemplatio dei et reformatio mundi
per plenum mundi contemptum. Que dicitur no
va quia novo dono a deo facta. Et hoc sin
gulariter super Franciscum et viros eius similes
dicitur inscribi, quia tota in eis habet initiari fun
dari et sustentari. Tertium quod scribitur est con
templatio Christi secundum quod homo et ut redemp
tor et ut mediator est. Et hoc notatur
per hoc quod dicit: Et nomen meum novum.
Dicit autem novum quia unio sue humanita
tis in divina persona et illud quod in eo factum
est, et per eum est illud in quo consistit tota
renovatio electorum. Et attende quod ideo
ultimo ponit nomen suum ut ostendat
perfectum contemplationis modum qui est a
deo descendere in civitatem sanctorum, et in
Christum Ihesum redire, et ibi quiescere per dul
ce amplexum, ut sic fiat circulus gloriosus
a deo per sanctos et in deum hominem sanctum
sanctorum. Vide autem quomodo isti statui datur
singularis clarificatio noticie dei et to
tius civitatis superne, et singularis ingres
sus et noticia in opus redemptionis nostre
et in Christum Ihesum. Super hunc autem beatum
dictum Franciscum scriptum est nomen dei
patris, dum factus est pater spiritualis reli
gionis mundi. Nomen vero nove Ierusalem
sibi scriptum est cum per suavitatem amoris
est eius mentis digna facta ut vocetur Christi
sponsa et mater pia et nutrix gemine
plebis Ihesu. Nomen vero Christi Ihesu no
vum sibi inscribitur cum crucifixi effigi
es non solum in eius mente sed in corpore
figuratur, ut sic anthonomatice inter
omnia Christi membra Christus vocatus inter il
los potius primatum de quibus dicitur: No
lite tangere christos meos. Vide autem

qp ordinate tangunt illa que eidē
pri fuerūt in hoc sacro mōte collata.
Quorum pmū est pfcā mudi et sui
victoria. Sedm est ↄtemplacōis io
cūde alte ↄ stabilis fūdamētalis i
ciato. Tercium est mltiplicitude plis p
fecte pmissio. Quartū est pfcā vlnerū
xpi et sui nois crucifixi impssio. p
pmo dicit: q vicerit. Ita in isto auste
ro solitario ieiunās et orās plene se
ipm vicit ↄ mūdū. Pro scdo dicit.
Faciā illū columpnā in tēplo dei mei
ↄ foras nō egredietur amplius. Et scri
bā sup illū nomē dei mei qr super
firmissima petra. Etiā ad litam ipse
franciscus noua tēpli dei columpna fuit
i isto sacro mōte corpaliter positus et
in illa sublimi appacōe xpi de noti
cia dei singulariter illustratus et i statu
gre ↄ paupertatis vnitiue eternalr co
firmatus. Unde dr q letabatur in gcioso
aspcu quo a xpo sub spē seraph cer
nebat se ↄspici addēs q hiis qui sibi
apparuerāt aliq dixerit q nulli dicēt
dū viuēt. Certe talia fuerūt de mag
nis diuinorum que nō plene sufficiūt huā
ne audire aures. Pro tcio dr. Et nomē
ciuitatis ↄc. Quia ei fuit sibi pmissū
q ordo suus vsqz ad finē duraret. Et
sibi reuelata ē etiā sue regule mors
et resurrectio. Et audiui vnū stupē
dū qd tn nulla temeritatis assero sed
deuotis deuote recito. Audiui a scō
viro fre conrado ↄ a pluribz aliis
fide dignis q btūs franciscus post sua
glificacōem i celis reuelauit scō fri
leoni. Et aliquibz aliis reuelatū dē
q i hac apparicōe xpūs pdixit btō
francisco tribulacōes sui status et ecctie
ↄ condēpnacōem ↄ corruptōez sue regle
et tantā ↄfusionē mētiū spualiū vi
rorum ↄ filiorum suorum et vniūsale ipug

natōez istius regule q ad eorum ↄforta
cōem ↄ illuiacōem ipsū resuscitaret pi
issimus ihc in corpe glōso ↄ ipm faceret
pdictis puulis suis visibilr appare.
Quod de hoc erit pt expectari deuote
Non assero tn deuocioni mltū nō suf
fragatur. Ut sicut franciscus fuit singlā
rr siml̄ xpo ihu simlitudīe passiōis
sic sit etiā ↄformis p aliis cōicacōe
resurrectiōis. Et maiore ad ↄfortandā
fidē ↄ veritatē de euāgelica vita
quā voluit renouare in francisco q ipse
mois patitur ab eccia carnali sicut ins
patebit quibus a sinagoga passa ē ipa
psona ac p hoc i francisco resurgēte re
surgat. Pro quīto aute ↄtinetur i acto
ritate pallegata apoc. Et nomē me
ū nouū. Ita inscripcō nois ihū aug
agnomē est crucifixus ē impssio noua
ↄ inaudita vulnerū in francisci carne in
na p qua ipressiōe legitur in legēda
Disparēs visio mirabilē in corde ipi
us reliquit ardorē sz et i carne nō mi
nus mirabilē signorum impssit effigiē.
Si quis velit subtiliter textū apoc. ispi
cē mirabilis ↄ desiderabilis inscripcō et
impssio bndicti ihū pmittitur viris se
raphicis tercij status mūdi ↄ etiā scōe
Ita scdo angelo ut nūc audisti mira
fit inscripcō in sexti signaculi apparicōe
Ascendit anglus hīs signū dei viui.
In cantu sexte tube apparet anglus q̄si
i simlitudine xpi qui librū habet apertū
In quarta visiōe apoc. p sexto statu ↄ
stūs illius temporis dicit q vidit supra
mōte syon agnū stantē ↄ cū eo centū
quadraginta quatuor milia hntes nomē
eius ↄ nomē patris eius scriptū in frō
tibz suis. Et qr ut in toto isto libello
apparet figura et pfctio xpi ihū in al
tissima paupertate ↄ extrema ↄstrict
ideo sextus anglus phialā iracūdie dei

in flumē magnū effraten effudit p q̄d
spaliū habundātia itelligit̄. q2 in hoc
est ma illius spoti status. Et ī hoc sen
tit dei iracundiam q paupertas ewāgelica
fermētet. Etiā tamē p tres sp̄us im
mūdos in modū ranarū pcipit īpug
nari quos mūc non vacat exponē. pr
tremo ī spota visiōe introducūt hij sac
ti ut nuptiale cubiculū qui dilc̄issimā spon
sa ihū sibi gnitti z amplexib; strigi
z facie ad faciē figurari osculātes spō
sū et ab eo recipiētes fecūditatē sp̄s
sancti. Nā hoc signat tāta iubilacō il
lius iocūdissimi allā p nuptiis agni
et vxoris eius / cui⁹ nuptialis fecūdi
tatis z om̄ dictoꝝ pcessit ichoata p
fcīo in aīa frācisci / cui⁹ calor ab aplexu
seraph corpus frācisci aperuit in qn̄q
locis ut pcē sponsa sit apta fecūditati
spōsi tā in igressu affectuū q̄ in maī
bus operū et maiorē in trāsformacōē
cordialissīā om̄ interioꝝ in apacione
latis figurāta. Felix hic mōs scus quē
tāto pivilegio altissim⁹ ihūs dignat⁹
est isignire. Hic mons dei mōs pinguis
mons libani puritatis mōs syon spe
culacōis dīnoꝝ mōs pfcōis legis qui
sinai in quo nō tm̄ mandatū suffi
ciēcie s; etiā consiliū superogacōis p
fecte feliciori igne icendit̄ et sacrat̄.
Ibi ardet rubus et nō conburit̄ spi
na q̄a in illa lege ardet cōcupiscen
cia et nō remittit̄ pcc̄ū. Et hoc re
uelauit dn̄s moysi. Ideo ardet appa
rēs ihūs et cōsumit cōcupiscētiā et
purgat oīs pcc̄ī sordes in frācisco z
incēdit seraphicā regulā pactam ad
pfectōis semitā toti mūdo. Sic est
mons templi dm̄i mons moria in
quo pacificus noster ver⁹ salomon
ihūs templū edificat, nō de lapidib;
ferro quadratis z politis / sed de xp̄i
clauis et lācea z spinis quadratis
z sculptis in viris mūdo plenarie
crucifixis / et p abissū michilitatis
ꝓprie supra imobile fundamētū pas
sionis sue fundatis z cemēto carita
tis seraphice idiuisibilit̄ coniunctis. Ve
re vocat̄ mons iste mons tēpli do
mini / mons sāctitatis et terribilis ap
parebit locus iste demōibus z per
carnalē sensū impugnantib; regu
lam ewāgelici status. Veris vero
imitatorib; crucifixi et successorib;
frācisci semp apparebit deus esse
secū in loco isto. Et in hijs que fcā
sunt erit domus dei et porta celi.

Ihūs normā cōstituēs. Capl̄m .v.

Ewangelice vite pfectionē
z tocius natē creature ihūs
in se et ī dulcissiā sua ma
tre tamq̄ in montib; scīs et imobi
libus fundamētis in oīmoda pfcōē
locauit dū virgo nat⁹ de virgine ip
se cū sua sanctissima mr̄e in extrema
paupertate in pfundissima humilita
te / legi humiliter obediētes z eterno
pr̄i vsq; ad durū suppliciū mortis
et crucis in pfcā opacōē virtutū et
diuinoꝝ cōtinua cōtemplacōē indiui
sibili cōiunctione ipserūt diligētes ī
inimicos / et solū salutē inimicoꝝ totā
vitā suā exponētes et tradētes ī
mortē. Nam amicū nullū habuit n̄
quē inimici dilcōē pueniret. In xp̄o
ergo ihū et ī sua sanctissiā mr̄e ewā
gelice pfcōis fundat̄ reglā. Sup hāc
suā pfcōem analogice z ī aplōs trās
fudit z eis seruādā iposuit. Et ideo
eo nō solū dr̄ ewāgelica q2 in xp̄o
et a xp̄o instituta / s; etiā dr̄ aplica
reglā q2 a xp̄o ihū aplis imposita
z ab ipsis usq; ad mortē seruata /
hec in etiā nō fuit p aplōs trāsfusa

ut dictum est supra. Nec eam habebat eciam quam ipsam benedictus Ihesus in Francisco renovare incepit. Quod ex hoc liquet aperte, quia sicut in capitulo 3o legende dicitur, dum vitam evangelicam sibi a domino papa Franciscus peteret confirmari, novum aliquid et supra vires humanas arduum cardinalibus aliquibus videbatur, quod consufflatum est quia eam in Christi evangelium blasphemare. Patet igitur quod fundamentum evangelice et apostolice regule in ecclesia quo ad renovacionem ipsius fecit Ihesus de Francisco. Quod sit eadem quam apostolis imposuit patet ex primo motivo, ex progressu medio, ex confirmacione ultimo, ex observancia Francisci in facto, explicacione sue intencionis non semel sed pluries verbo expresso. Nam motivum fuit verbum evangelicum auditum dum missam audiret de apostolis, tale enim est illud in quo discipulis ad predicandum mittendis formam tribuit evangelicam in vivendo, ne videlicet possideant aurum vel argentum, nec in zonis pecuniam, nec peram in via, nec duas tunicas habeant, nec deferant calciamenta nec virgam. Continuo enim Franciscus fervore cordis omnem sollicitudinem cordis apposuit qualiter audita perficeret et se in apostolice regule rectitudine transformaret. Et quia specialis habitus in evangelio non apponitur sed universaliter eis dicitur quod tollant sibi Christi crucem, ideo Franciscus per crucifixi doctrinam habitum in modum crucis formavit ut crucifixi miles sub crucifixi tunica militaret. Promotivum vero regule fuit apercio libri evangeliorum per inspiracionem spiritus sancti in trinus trina apercione perfecta expropriacio et perfecta sui abnegacio et vite carnalis crucifixio et Ihesu sequela perfecta occurrit. Hec autem vir sanctus est vita et regula nostra omnibusque qui intrare voluerint coniungi societati. Item

promotiva eciam et veri intenti probativa est illud quod eodem 3o capitulo legende continetur, quia scilicet famulus Christi Franciscus scripsit sibi et fratribus suis simplicibus verbis formulam vite in qua sancti evangelii observancia pro fundamento indissolubili collocata pauca quedam alia inseruit que ad uniformem modum vivendi necessaria videbantur. Quod eciam plenitudinem observancie evangelii peteret sibi confirmari a papa hoc ostendit ibidem formido repugnancium propter talis status arduam novitatem et in experiencia temporibus precedentibus in ecclesia. Ostendit eciam illuminata allegacio venerandi viri domini Iohannis de Sancto Paulo episcopi Sabinensis dum dicit: Cum petat hic pauper sibi confirmari formam evangelice vite etc. Ostendit eciam hoc consonancia forme regule illius tunc composite, quam ego vidi et legi et ego habebam in manu mea, cum ista scripsi, in qua multitudo evangeliorum consiliorum continetur. Et habet duplum vel triplum de littera, licet nichil plus habeat in sentencia quam hec sacra regula quam nunc habemus, que postea fuit per spiritum sanctum scripta et divino celitus dato testimonio et papali munimine ultime confirmata. Confirmativum et ultimum huius regule fuit ipsius ad compendiosa verba reductio celitus testificata et papalis confirmacio. Pro primo dicitur quarto capitulo legende quod post multum profectum ordinis, modico scilicet tempore ante impressionem sacrorum stigmatum, fuit dei revelacione commonitus in visione de micis panis et hostia confecta, et in lepra que sequebatur in indigne sumentibus. Cumque non intelligeret misterium visionis vigil in oracione persistens audivit vocem de celo dicentem sibi: Francisce, mice preterite noctis verba evangelica, hostia regula, lepra iniquitatis. Pro quam

dolorose videmus hanc visionem verifica-
tam. Sed de hac lepra satis est dictum
supra et infra dicetur si tamen de ea sa-
tis dici potest. Hanc igitur visionem asse-
cutus est in monte quodam iuxta reate
ubi dicitur fons columbe cum duobus viris
virtutis et scientie fratre rufino et fratre
leone spiritu sancto ducente conscendit. Un-
de et nomen loci emanationi spiritus sancti
congruit quia et ibi regula in quo initia-
tur tertius status mundi qui spiritui sancto
attribuitur de spiritus sancti fonte processit
ubi pane tantum et aqua contentus ieiu-
nans scribi fecit regulam secundum quod spiritus
sanctus revelavit. quam vicarius suus tradi-
tam sibi servandam perdidit postquam sanctus de
monte descendit. Sed iterato vir sanctus ad
locum solitudinis rediit et ieiunans orans et
flens eam instar prioris reparavit quam et
sanctissimus hanc ac si ex ore dei verba susciperet
spiritu sancto flante conscripsit. Hec est illa que
hodie mundum per summum pontificem confir-
mata discurrit. In hac per principio continetur
et fundamento indissolubili. Regula et
vita fratrum minorum hec est domini nostri ihesu
christi sanctum evangelium observare. Et in fine
concluditur tamquam confirmata professio francisci
paupertatem et humilitatem et sanctum evange-
lium domini nostri ihesu christi quod firmiter promi-
simus observemus. Per quod patet quod intentio
fuit francisci ad illa eadem se obligare et suum
ordinem totum ad que cognoscere poterat
christum apostolos obligasse. Et ut expediam me
de quarto et quinto sic semper franciscus et eius so-
cii primi viri perfecti servaverunt de facto.
Hic se intelligere et intellexisse quicumque con-
tendebat loquendi materiam exprimebat ef-
ficacissimo verbo sicut in verbis sancti fratris
leonis suprascriptis continetur expresse. Et qui
de hoc dubitat asperum in plano, curvum
in recto, ambiguum in certo satagit invenire.
Absit autem quod in tali promissione aliud inte-

mator periculi, quia omnium nostrorum periculorum ex-
sufflator ihesus nichil periculosum consuluit
vel mandavit. Et professio sancti evangelii
et eius observantia non aliter quam traditur
reperitur a christo et apostolis imposita, consilia
ut consilia et precepta ut precepta serven-
tur. Et quicquid apostolus sub precepto est impo-
situm transgredi est mortale. Et non alia.
Et quia de hoc varia posset esse sententia
non sapiens ihesus et spiritus sanctus hoc
clarificans posuit mundissima puritate,
paupertate extrema, obedientia plenis-
sima et abnegatione sui perfectam, tamquam
ad totius evangelice perfectionis fundamenta
sub voto stabili et firmo. Omnia alia in
quibus verbum precepti vel equipollentis non
exprimitur sub consiliis continentur sive in
regula sive in evangeliis scribantur. Ita
sicut bene dicunt in hoc summi pontifices
et etiam doctores ad nullum aliud consilium
sub voto obligatorio ad mortale se obligant
evangelice regule professores nisi sub tali
vinculo in regula sit expressum. Sed et ego
non recordor nec scio quod aliquod consilium per-
fectionis sit impositum apostolis sub precepto
extra illa que in regula continentur. Certe certe
et impia multum est illa opinio que dicit
quod promittentes aliquam regulam vel sanctum
evangelium observare obligantur sub vin-
culo mortalis peccati ita quod si transgrediun-
tur ea que ibi sunt per modum consilii sicut
ea que ibi sunt per modum precepti seu sub
verbo precepti. Sed nec aliter christus intendit
nisi quod consilia sint ut consilia nec aliter
apostoli servaverunt. Ita christus apostolis omne
veniale vitare sicut et quibus sapientes con-
sulentes magne cum dicit math. v. Estote per-
fecti sicut et pater vester celestis perfectus est.
Quod magis secundum debitam analogiam po-
tuerunt habere in desiderio quam in facto. Ita et
iacobus dicit In multis offendimus omnes. Et
quod se non excludit. Et iohannes. Si dixerimus

quoniam peccatum non habemus nos ipsos seducimus
et mendacem deum facimus. Et apostolus ad
ad galatas dicit quod petrus reprehensibilis
erat. Ubi augustinus expresse dicit quod pecca
uit venialiter. Ex quo certum est quod to
tum erit permissum. Et tamen insanus
est uel qui ista apostolis imputet ad mortale
peccatum uel qui dicat eos non fuisse obliga
tos ad obseruandum sanctum evangelium.
Hic igitur nec alibi nec in toto libro hoc
nichil intendo dicere contra papalem senten
tiam sed pro. Nam ipse excomunicat predictos
errores. Quo ad testimonium scilicet
quod ista regulam habuit a domino nostro Ihesu
Christo, audi lector et recondi in penetra
libus cordis tui. Ita quod sequitur audiui
a sancto fratre conrado predicto qui viua
voce audiuit a sancto fratre leone qui
presens erat et regulam scripsit et hoc ipsum
in quibusdam rotulis manu sua conscriptis
quos commendauit in monasterio sancte cla
re custodiendos ad futurorum memoriam
dicitur contineri. In illis autem multa scrip
sit sicut ex ore patris audiuerat et in
fratribus suis viderat in quibus magnalia
continentur de stupendis sancti et de futura
renouacione ipsius et de magnalibus
circa regule institucionem et reuelacionem
a deo et de intencione beati Francisci super
obseruancia regule sicut ipse illam ex
dei commissione dicebat se accepisse a
Christo. Que ex industria frater bonauentu
ra obmisit et noluit in legenda pub
lice scribi, maxime quia aliqua erant ibi
ex quibus etiam ex tunc deuiacio regule
publice monstrabatur et nolebat fratres
tunc temporis existentes infamare. Claret autem
quod multo melius fuisset ea scribere, quia
non tanta postea forsitan fuisset ruina
secuta maxime istud quod sequitur iam
non seruabatur. Cum multo dolore audi
ui illos rotulos fuisse distractos et
forsitan perditos maxime aliquos ex eis. Nar
rauit autem et scripsit sic sanctus frater leo
quod ipso cum beato Francisco in monte pro regu
la conscribenda ieiunante, spiritus diaboli
qui a principio contra hanc sanctissimam re
gulam offendicula excitauit timore humano
commouit multitudinem ministrorum et aliorum
qui reputabantur discreti conuenire re
ate. Qui accedentes ad fratrem heliam
dixerunt sibi quod ex parte eorum ascenderet ad
virum sanctum et diceret sibi verba que infra
scribentur. Cumque ille dixisset se nequaquam
audere accedere, quia timeret a sancto durum
maledictionem ferri, maxime quia numquam aliquid
cum tanto spiritu fecit cum quanto nunc regulam
istam facit conscribi, multis hinc inde de
tis finaliter conuenerunt quod simul ipse per
ret cum eis. Quia vero semper erat de
increpacione sancti timidus, deo disponente
noluit cum predictis fratribus montem ascen
dere, sed vna cum eis per vallem profundam cui
cella sancti imminebat in altum subtus ipsius
cellam aduenit. Disposuerat autem cum timore
et reuerencia perterritus tenua voce sancti
vocare ex nomine, ipso vero non respondente
retrorsum redire. In primo autem clamore
quia clamauit Francisce statim admiratus
vir sanctus a cella foris exiuit ad rupis
precipitium videns quod fratrum multitudinem
simul cum illo in valle consistere admiratus
quid quererent requisiuit. Cui frater helias
ex omni persona alta voce respondit. Is
ti sunt ministri et discreti fratres qui
cognoscentes tuum rigorem sponte et audi
entes quod nouam conscribi facis regulam,
tibi denunciant et pro se et pro aliis quod no
lunt quod aliquid facias conscribi quod eos ob
liget nisi ministraueris eis. Audiens hec
vir sanctus eiulatu magno voce leuauit
ad celum dicens. Fortissime domine audies quod
isti iam dicunt. Tunc pijssimus Ihesus
compassus angustiis sancti et consumacionem ple

na volens facere future generacioni cla-
mavit alta voce de celo, ita quod per
vallem et per montem intellecta fuit et au-
dita vox clara dicens. Franciste ego sum
ihesus qui tibi loquor de celo. Regula
est per me facta, et tu nichil ibi posuisti
de tuo. Ergo cognosco adiutorium quod da-
re volo et fragilitatem nature. Et istis
pensatis scio quod regula valde bene ser-
vari potest. Et ideo sicut scripta est sic volo
quod servetur ad litteram sine aliqua glosa.
Et qui voluerit recedat quia in ea nichil
volo immutari. Audito tonitruo vocis
christi exultavit vir sanctus in spiritu et fratribus
dixit qui stabant in valle. Audistis
benedictum ihesum fratres mei. Voltis quod iterum
faciam vobis dici. Videtis aperte quod regu-
la est domini nostri ihesu christi non mea.
Et quilibet ibi est ipse servet. Posuit terre
mefacti fratres percucientes pectora et capita
submittunt et veniam petunt. Et benedic-
tione accepta ad propria revertuntur. Hec
testatur ille sanctus frater leo qui presens fuit
ad omnia et dominum ihesum christum loquentem
audivit. Quis igitur de cetero erit tam
dulus. Non ergo de cetero obduremus cor-
da nostra in regule observanciam quia in
persona illorum omnibus de celo locutus est
dominus divinus testimonium regule sancte et apli-
ce. Et in signum quod hec est apostolica regula
paupertatis in xii distinxit capitula quasi in xii
apostolica fundamenta et in xii portas per
quas intratur in evangelicam vitam tamquam
novam iherusalem que descendit a deo de
celo. In quibus portis scripta sunt nomina
xii apostolorum et agni. Procul dubio quod
fluvius aque vite procedit de sede dei
et agni in medium platee eius, quia fluvi-
us spiritus sancti habunde diffunditur in la-
titudine civitatis per quam solam hec e-
vangelica regula assumitur utiliter
promittitur et immobiliter observatur. Et quia

ut ex predictis patet in tractatu pau-
pertatis ihesu et ab apostolis observata est
paupertas continua non solum in habitu
conparacionis interius sed etiam in insig-
nibus pauperis usus contentus declara-
tibus etc. Concurro utrumque in hac sanctis-
sima regula continetur sicut declarat
et efficaciter probat zelator paupertatis et
huius regule professor et valde solempnis
clericus frater hugo de digna in libello
quem compegit et nominavit de finibus pau-
pertatis iuxta votum minorum. Ubi aperte
concludit quod sicut nichil habet quod ad domi-
num sub celo proprium ita ex professionis voto de-
bet servare paupertatis insigne quo ad
strictum et pauperem usum. Et in fine
concludit quod hoc est huius sancte religio-
nis proprium in universis et singulis quod ni-
chil in hiis que transeunt potest habere propri-
um. Nichil enim eis magis improprium quam proprium.
Et nichil magis proprium quam hoc ipsum
quod nichil possideat proprium amodo et usque
in sempiternum. Sed probandum pauperem
usum includi inter huius professionis votum
aliqua de suis verbis infero. Dicit quod
omnis religio habet insigne suum quo veri-
citer se dicit a cuius insignibus concessu
potenso continens mensuratur interioris reli-
gionis et cuiuslibet eius partis excessus.
Interior vero religio in ipsa interius con-
sistit voluntate. Exterior vero que insigne
dicitur interioris foras in ipsa specie et cu-
volumus mensurare quanta sit vel esse de-
beat interior ad exteriorem confugimus
ut ex illius altitudine interioris altitu-
dinem mensuremus. Aliqui cum paupertate
nostram ceterorum conferimus paupertati falso
recurrimus ad nostram paupertatem exterio-
rem quibus ex excessu nostre exterioris
ad eorum exteriorem inferamus quantus sit
an debeat esse excessus nostre interioris
ad eorum interiorem. Et sic tunc est ubi

verum quod quod est in dicente est in verbo. Ita quoque est verum signum quando quod est in signato est in signo. Alioquin verbum et signum utrumque est mendax et falsum. Cum igitur exterior paupertas signum sit et verbum interioris esse debet interius mente quod refulget foris in spetie Et similiter exterius debet esse tantum in spe quantum est de veritate rei in interiori perfectione. Alioquin ubi non est hec adequatio, aut opera pro viribus non prestantur ibi sic non est religio sed potius ypocrisis et superstitio aut manifesta transgressio. Habet ergo paupertas extrema que in interiori perfectione consistit suum verum insigne per quod exterius se dicit vel ostendit. Quod quidem est facultate suppetente de necessitate perfectionis intrinsece ita quod sub eadem promissione cadunt interior perfectio et suum insigne. Unde et dicit idem doctor sic. Extrema paupertas est que status aliorum universos et singulos equaliter includens et rerum omnium proprietate excludens in singulis ipsarum declarationibus in plurima declarata est. Paupertas igitur minorum paupertas extrema est eo quod istis conditionibus omnino dotata est. Hec enim pariter universos et singulos includit et liquet ex ipsa summi pontificis consultatione. Dicimus inquit quod nec in speciali nec in communi debent proprietate habere. Et regula. Fratres nichil sibi appropient nec domum nec locum nec aliquam rem etc. Porro insignia que minores in extremo paupertatis consistere declaravit et eorum statum quam plurimum ex ipso decorat in eorum regula evidenter expressa sunt. Primum quidem quod hiis qui veniunt ad ordinem indicatur in usus pauperum eroganda facultas. Secundum vero habitus deformitas. Tertium vestimentorum vilitas. Quartum pedum nuditas. Quintum mutatorie vestis ablata numerositas. Sextum mendicata equitandi propositas. Septimum peregrinatio et instabilitas. Octavum victus et vestitus mendicata mutatas. Nonum acquirendi pecuniam et recipiendi ablata possibilitas. Decimum vero notabilis despicabilitas. Nominis vero despicabilitas ex hoc nomine insignia principaliter innatur extreme. Et et hoc est honorandum insigne quod qui minor debet esse mundo velut spilibus habundare. Dicit autem idem doctor sic. Nullus qui voto astrictus sit ad observantiam insignium paupertatis extreme licitum est aliquibus uti unde sequatur destructio extreme paupertatis. Probatio maioris patet ex illo principio sa lis quod uno voto abdicantur omnia voto illi incompossibilia. Uti enim aliquibus unde sequatur destructio extreme paupertatis pariter est incompossibile voto insignium extreme paupertatis. Probatio minoris patet ex illo principio videlicet quod quicquid illicitum est alicui in genere professorum propria immutare voluntate aut est illicitum deo prohibente aut hominem vices dei gerente aut efficacia sponte iam mente obligationis obsistere. Cum igitur in ordine minorum universis et singulis constet esse illicitum insignia paupertatis extreme digesta superius propria immutare voluntate nec sit licitum deo prohibente vel homine vices dei gerente relinquitur quod est illicitum efficacia iam sponte mente voluntatis obsistere. Ordo ergo minorum pariter universis et singulis ad observantiam insignium paupertatis extreme voto astrictus est. Huiusmodi enim immutare votum insignium paupertatis est impossibile. Hec est ratio istius sancti viri. Probaverat autem superius principia in quibus se fundat. Probat autem postea idem doctor quod eisdem fratribus

ex regula concedit usus rerum ad suste
tacionem nature et ad illa officia ad
que ex voto regule obligantur sicut
et uti libris et scripturis ad divinum
officium celebrandum. Nam perfectionem in no
ticia divinarum scripturarum licet sibi non
prohibeat ex regula nullo tamen modo
imponit quin magis excludit ex ver
bis regule in quantum nimia sollicitudo
de hoc et fastuosa voluntas apprehendi
in hiis primam simplicitatem et innocentiam
et humilitatem profundam et orationis et
devotionis iugem instanciam ad quam regula
efficaciter inducit sua districtione et vi
rositate impedirent. Nec predicare ipso
rum nisi examinatis et approbatis
a generali ministro quam pocius presump
tionem in talibus multum subtrahunt. Et
sic examinatis dicit quod sint examina
ta et casta eorum eloquia ad utilitatem
et edificationem populi annunciando eis
vicia et virtutes penam et gloriam cum
brevitate sermonis. Et licet hec suppo
nat scienciam et sciencie studium et studium
usum librorum tamen ex hiis que dicta sunt
supra ex dictis sancti fratris Leonis quo
modo sancti R. et ministro et novicio pe
tenti psalterium patet quod non fuit inten
cio beati Francisci quod fratres haberent sum
mas librorum ad usum proprium immo nec
unicum librum. Immo sicut dicit sanctus
frater Leo ex ore ipsius volebat quod in
communi ad hoc haberentur libri sufficientes
et pauperes non superflui nec curiosi neque
alicui appropriati. Et patet quod non fu
it intencio patris nostri quod isti homines rudes
et grossi niterentur per studium litterarum in quo
rum proficiunt extinguere devocionis spiritum
et obsequiosse humilitatis potuerint neque propter
hoc acquirerent sibi quantumcumque de licen
cia multitudinem librorum et compositorum ser
monum. Sed qui habebunt naturalem

ingenii industriam et supernifusam graciam
ad scripturarum intelligenciam ex quibus
erunt abiles sine dampno spiritus sim
cum temperato studio librorum communium
ad predicationis officium volunt talibus
a ministro generali officium imponi et tales
exhortatur ad debite proferendum verbum
dei. Nam ista effrenata multitudo predi
catorum que nunc est qui communiter et in vi
ta et in sciencia deficiunt magis sunt de in
tencione sancti. Et luce clarius patet quod et
in se et in aliis fructus impeditur avari
cia ad conteccionem ambitionem curiositatem
tem vanitatem et questum ut plurimum
in multis predicatio est conversa. Sci
ant ergo singuli quod de intencione Francisci
et regule simile est eis pauperes esse
devotos operosos et humiles. Laudabile
le vero et continere sine istis et nocivum
populis predicare. Illis vero suppositis et suf
ficiencia literature et quam maxime fervoris spi
ritus quod melius predicant beneplacitum
est dei et sancte regule et patri Francisco qui
ad hoc testatur et statum suum missum a
deo ut primo exemplo vite et post
doctrine ad amorem crucifixi gentem at
traheret. Dicit idem doctor illuminatus
Cavere summopere cavendum est ne sub co
lore necessitatis excessus se ingerat super
fluitatis. Superflui namque adiectio insig
paupertatis extreme destructio est. Et
deo voto insignium paupertatis extreme
superfluum quo ablato sufficit reliquum.
Excessus autem superflui consistit maxime
in modo quantitate superfluitate et decore. Quo
igitur superfluunt si unum sufficit. Quid
tamen si parum. Sumptuosum si vile. Spe
ciosum si despicabile. Ceterum ubi neccessi
tas veraciter ingruit et si paupertas mi
quam tamen insigne paupertatis necessita
ti cedit. Hec predictus doctor. Ex quibus
et omnibus aliis predictis patet quod pro lumine

spūs scī francisci p̄ ihesū in se habi
tantē dū ad celū vellet ascendē sanc
tissimū condidit testamentū. Nā oīa
q̄ ibi dicit ⁊ p̄cepta q̄ facit ad pu
rissimā obseruantiā ewāgelij et p̄
missē regule spūaliter ordinātur. Nā
illud q̄d videtur c̄ṫrius de lr̄is non
petēdis quis dubitat q̄ ius p̄uile
gij habere ē aliq̄d ius habē? Et nū
q̄d hoc est contradictoriū nichil penī
tus habendi nec ī aliquo iure nec
in aliq̄ re? Et cū regula dicat nō
c̄sulendo sed p̄cipiendo nichil fr̄es
sibi appropriāt nec domū nec locū
nec aliquā rem. Nec ⁊ aliq̄d q̄ hic
negātur sūt duo trāscendētia et sc̄
due negatiue vniu̇sales cum p̄ticu
laris affirmacō contradictoriē aduersat.
Si dicet aliq̄s papa potuit dispēsa
re ⁊ fecit et dicit nos nō teneri ad
mādatū testamēti. Responsio q̄ hoc
p̄uidit futuroꝝ inspectoꝝ frāciscus
scilꝫ hūc status sui dispēsacōem fu
turā. ideo c̄ptū eo se fuit volēs ob
uiare p̄hibuit hoc nō peti. Nec ego
dico te teneri ex stricto iure hūano
p̄ceptis sanctissimi testamēti nisi in
q̄ntū infra sc̄bam p̄ceptoꝝ regule
includūtur. Sed dicis. Si papa nos
absoluit tu nos? Dico q̄ nolo absol
ui ego a successione p̄xna. Et sicut
dixit illūiata v̇go dei clara Volo
absolui a pc̄tis meis a papa, sed nō
ab obseruādis c̄silijs ihū xp̄i. Ecce
q̄d in p̄fessione expropriacōis et insigniū
extreme paupertatis includitur in the
sū xp̄i consilijs ē inclusū. Et licet
papa possit facē de monacho nō mo
nachū nūq̄ tn̄ p̄t facē q̄ mōachus
obseruet regulā ⁊ hēat p̄priū sicut
⁊ ipē nō p̄t facē duo c̄tradictoria si
mul eē vera q̄ tu sis sine oī p̄p̄o et
petas ⁊ recipias aliq̄d p̄priū. Sed si
vtiliter et sc̄e facit p̄ p̄elitate coī
de mōacho nō mōachū, dat sibi nouū
statū. Sic et viuē scd̄m p̄uilegia pa
palia c̄tra illud q̄d est ī regula p̄mis
sū vel a sc̄o c̄cessū ē facē vnū aliud
nouū statū ⁊ destruē p̄mū vel īmuta
re. In quo quidē statu si scd̄m regulā
veritatis a spū sc̄o fit est quedā saluꝰ
s̄ nō illa q̄ erat in p̄mo. Et si p̄uile
gia addūt ad p̄fessionē ē in 2° p̄fessio no
ui status. Si aūt diminuūt ē nouū
statū condē respcū p̄oris absq̄ dubio
ip̄sius. Et licꝫ in eoꝝ obs̄uācia sit salꝰ
illis q̄ regulā 2ᵐ illās declaracōes p̄
mittūt ac p̄ hoc sit obseruācia regule
illa mō tn̄ nō videtur 2ᵐ intencōem obs̄
uancia et exposicōem frācisci q̄ melius oī
bus ut p̄ote illūiatus a xp̄o cognouit
intencōem ewāgelij ⁊ status sui. Igitur ex
p̄dictis patꝫ et colligitur q̄ purissim⁹ ihc̄
ī constitucōe huius regule ē p̄ncipalis
actor. Illa eadē vita ⁊ p̄fessio que ī
ewāgelio c̄tinetur ⁊ miro spūs scī artifi
cio ī hac p̄ eius spūm c̄fecta regula
breui c̄pendio includitur ⁊ pleni⁹ re
plicatur. Ihesus tuc renouauit. Ca
plm. vi.

Ihesus c̄signatoꝝ
seraphica vita frācisca ⁊ sanctis
sime regule īstitutor nō solū sue
passionis renouauit memoriā, s̄ in vir
gōn renouauit ⁊ vitā. Nā p̄ doctrinā
frācisci ⁊ merita deo carissimā ⁊ sp̄osā sua
simā clarā renouauit p̄fessionē et eidē ⁊
filiabus eius legitimus regulā eiusdē p̄
fessionis cū sua illi spū sc̄o docēte dictauit
quā sanctissimā v̇go ⁊ p̄fectissima imitacō
ihū pauperis sponsi cū tanta districcōe et
extremo vsu paupertatis īpleuit ut vē
⁊ ipsa et eius filie tote seraphice appārent.
vel modicū verbū sustinē poterāt au
res ille sanctissime quo ut dicitur hūana

distrerēe / ul' realiter serpētina psua
sione altitudo paupertatis pmisse de
ficet. Unū et dn̄o pape alexandro
volēti eam paupertatis absoluē / z pos
sessionibꝫ monasteriū ditare rn̄dit
illumīata virgo. Ꝗ petiis nō ab obserua
dis consiliis ihū xp̄i ab ipso se velle
absolui. Tantū vero sciuit facē serpēs
antiquꝰ psuasione illoꝝ qui iam a
sua paupertate defecerāt / z pcuratiōe
illius qui illius ordīs erat int' car
dinales, ptectoꝝ dn̄s thōes de virsinis
q̄ fuit postea nicholaus pp̄. tercius
qui ipse sibi nouā reglām cōposuit car
dinalis exīs / z ab altissiā paupertate
decicat / z in gradu īfimo ressorū pōris
altissimi collocauit. Ꝗd maifeste cla
ret si pme regule quā p spm̄ sanctū
franciscus cōposuit z hmꝰ regule quā hic
dedit legat' textura. Et qz etiā ipse
ptectoꝝ nr̄i ordinis erāt fecit diuī p
cepta mādari p mūdū q̄ nullꝰ frat'
psumēt dissuadere illis sororibꝫ q̄ nō
recipeꝛēt suā cōfectoēm quā fecerat p
vrbanū papā bullari pfcōe alterius
regule refutata. Sꝫ et psecucōes z cō
minatōes multe fcē fragili illi sexui
aliquibꝫ mōsteriis ex eis p multos
ānos resistentibꝫ et mōsteria illa q̄ se
raphica caritate ardebāt ī austeritate
ī oroē in cōtinuis lacimaꝝ gemitibꝫ et
ope manuū / z cōcertacōe vtutū fcā
sūt ociositate z lingiis et tot īpfcōibꝫ
plena / z defectibꝫ ex tūt q̄ cōtū in
sctitate īstitutōes regulaꝝ illaꝝ diffe
rūt tm̄ dr̄ differre obseruācia earūdē.
Sed et p tm̄ ordinē quē scūs pat'
instituit ī omī statu ecc̄ie reformat'
ihūs. Ꝗā status ille q̄ ordo penitē
tiū dicit' mares z femīas clericos z lay
cos. virgines nuptas / z viduas ī scī
pris institucōē admittit z dat' eis p

spm̄ magne pfcōis regula z modꝰ
viuēdi scd̄m gradū quē spūs sanctus
tali statui cōpedie dictauit. Sic ex tr̄
ī omībꝫ regionibus orbis romam exē
plo istoꝝ lapidū ignitoꝝ frācisci dixo z
frm̄ suoꝝ plebes curabant' ad pnīe gē
mitū / z multitudo vigorosa ad curren
dū post xp̄m p semitā regule renoua
te. Et sic celeriter tota ecc̄ia qz ortus
irriguus hoꝝ celestiū nubiū salutari ri
gata pluuia multiplici pullulacōe v
tutū fuit dei munē fecūdata. Ꝗā scā
paupertas quā solā deferebāt p supⁱbꝫ
faciebat ipsos frēs ad omnē obediē
ciā pmptos robustos ad labores / z ad
itinera expeditos. Et qz nichil terenū
hebant. nichil q3 timebāt amittē / secu
ri erāt vbiqꝫ nullo pauore suspensi / nl
la cura distracti tāqꝫ qui absqꝫ metis
turbacōe viuebāt et sine sollicitudiē di
em crastinū z serotinū expectabāt. Mul
ta q̄ppe eis ī dūsis ptibꝫ orbis infere
bant' cōuicia tāqꝫ psonis despicabilibꝫ
et ignotis. Verū qz amor euāgelii v'
adeo paciētes effecerāt ut q̄rerēt pocī
us ibi eē. vbi psecucōēm patentur ī
corpe q̄ vbi cōgnita sctitate ipoꝝ mū
dano posse ut gloriari fauore. Ipsa
q̄ꝫ verū pcimia suphabūdans eis vi
debat' vbertas / qz dū exterius deficie
bāt delectābilia mūdi suphabūdabat
in eis suauitas spūs scī. Videbant'
ītuentibꝫ hoēs alterius scli quippe q̄
mēte z facie ī celū intenti sursū oēs
trahē conabant'. Predicabāt xp̄m
ihesū z hūc crucifixū in supexcessiua
caritate cūctoꝝ nō in doctis hūane sa
piencie verbis s; ī ostensiōē spūs et v
tutis. Nō mirū si ex talibꝫ cultoribꝫ
cepit ihū xp̄i vinea cōfirmare germē
odoris diuini z pductis ex se floribꝫ
suauitatis hōris et honestatis vberos

fructus afferre. Et quia non erant occupa
ti in curiositate studiis et faleratione ser
monum librum christi ihesu et dignatiua
opera vite ipsius continue reuoluebant
et ibi a magistro veritatis accipiebant
unde quod aliis effundebant habunde. Et
quod plantabant sermone continue fouebant
oratione et lacrimarum ymbribus irrigabant
In talibus sermonibus docuit pater sanctus
suos primos filios baiulos verbi dei pre
dicare quid dicerent. Et plus fructifica
uit sancta simplicitas in cruditas sermone quam
falerata pomposicitas quam modernis temporibus ha
bundauit. In tanta gratia summorum ponti
ficum cardinalium prelatorum et aliorum cleri
corum multorum regum et principum nobilium
et communium personarum receptus est ordo ut
omnis etatis et omnis sexus cum multa reueren
tia nimirum pauca terra satagerent viderent
nouos viros terrenos magis celicos quam
terrenos. Et quidem filii sibi progressu sa
pientia christi ihesu infantilem notitiam euan
gelice vite assimilare voluit sacre et
gloriose infantie sue assumpte nature. Nam
sicut sua persona nota fuit in synagoga
et mundissima virgine spiritu sancto fecun
data et cum magno honore fuit a pas
toribus visitata a regibus adorata et
muneribus honorata et sancto symeone
sanctis manibus baiulata, sic conueniens
fuit quod etiam quanti temporis per spiritum paup
tatis sancta oriretur religio quam et in ma
nibus sue protectionis baiularet summi
pontifices et iubilaret christo ihesu pro no
ui luminis ortu et gloria plebis dei. Sed
et reges et principes et populares leta
rentur per apparentiam noui spiritus totam or
bis faciem renouantis. Sed sicut sacra
pueri ihesu non fuit tuta infantia quin
hostes herodes impius se prepararet ad
iugulandum, sublata pietate suis cul
toribus spondens obsequium sic et inchoata

ista sanctissima vita status hostilis conspira
tio suppeditabatur per impiam et fraudulentam
inuidiam que in ortu eius contabescit insidias
paruerunt sicut sequens capitulum demonstrabit.

Jhesus despectus iterum. Capitulum vii.

Jhesus christus patris eterna sapientia
spiritum vite sue in ecclesia renouatum
in almo suo confessore francisco per eas
de semitas voluit ducere per quas ipse pri
mus ihesus dignatus est incedere in decursu
vite sue assumpte nature. Et ideo ad simili
tudinem persequentis herodis qui pelliceus inter
pretatur viros pelliceos in pelle sue appa
rentie et mundane in eis refulgentis pruden
tie gloriantes cetum suorum supplicium hostilis
perturbationis maligni inuisere permisit. Cum
tamquam vetus fermentum immisti azimis since
ritatis francisce ceperunt totam massam pau
pertatis simplicitatis illarum columbarum po
pulantium impediendo corrumpere et sub specie
sanctorum patrum et antiquarum religionum con
similitudines inter huius seraphici statum et
nouum introducere velle sub specie prudentie
et conseruationis ordinate ac utilioris fru
ctificationis exercitie. Unde et loca illa primi
tiua in tuguriunculis consistentia edificiis
muris ceperunt paulatim libros multi
plicare in fauore nobilium sub specie salutis
ipsorum et aliorum sibi complacere ceperunt sap
sos et contrarium ista distrahere et paula
tim paupertatem ditare, humanius sanctitatem
simplicitatem instruere et ignitum illum ardorem
seraphicum sue refrigerationis aqua tepescere
facere. Et quia in feruore incendii prius illa
rum frigiditas satis magnus calor mi
do gelido apparebat declinatio illa mor
tis prima via visa est eis aliene salutis
condescensio prudentia ac per hoc honoris dei
procuratia multo amplius quam paupertas
simplicitas austeritas et vilitas illa
prima a sanctissimo patre fundata. Et quia
vir ille zelotes franciscus spiritu dei plenus

in hijs presentiebat per prophetias sibi a domino Ihesu Christo
revelare ruinam cepit talibus for-
titer resistere et eorum carnis prudentiam
mortiferam predicare et eorum opera trans-
gressionis vicia cum multo zelo secundum Deum
destruere. Unde et in legenda legitur quod
mandabat domos erectas dirui et fratres
exinde amoveri. Et multa contra hoc cum
animi stupenda fecit in confusione astutie in-
pugnacium spiritum eius quod frater Bonaven-
tura in legenda modicum pertransiendo
tetigit. quia nolebat antiqua ruine in-
icia legentibus publicare. Et per hoc
licet dispensative hoc Deus permiserit
et secundum humanam prudentiam hoc ipse fe-
cerit. fuit tamen magne occasio cecitatis
multorum. quia per hoc fervens zelus sancti
eorum mortis inicia est absconsus. Ruina
vero ad tantam perfectionem malum in facie
sua non auderet apparere vel accedere
antiquus hostis ad arma solita recur-
rit. Nam corruptiones status evange-
lici et paulatinas ruinas providencias
utiles et religiosas ordinationes et con-
formitates ordinum precedencium nominabat.
Et fratrum relaxatione prima ut per eam
posset obtinere pacifice magnum innume-
resistentie ne ultra procederet permittebat
dicens per fratres quos sua fecerat istrumen-
ta ad hoc ad sanctum et post ipsius trans-
lacionem ad celum ad ceteros viros vir-
tutum hoc omnino necessarium virtuosum et prudens
fieri. Sed nequaquam sustinens quod ulterius
paupertas sancta violaretur in aliquo quia
in illa firmissima stabili affectione fundatus. Et
sic semper in tempora deducens eos ad pe-
iora versutus serpens per tales modos
deduxit ad calamitatem in qua modo in
fratribus eos tenet. Sed sicut ex verbis sancti
fratris Leonis patet quod hic obmitto et ex
hiis que dicit legenda magis potuit sancti
patrem in aliquo tali facere conjecturare. Sed qui

vidit se cum eis in fructuoso labore consu-
mi gemens toleravit quod corrigere non
potuit. Semper tamen dicebat cum dolore
que futura cernebat. Et quod sicut novus homo
et novus ordo non debebat in hijs que
paupertatem minuunt et vilitatem et despe-
ctum et crucifixionem corporum conformativa
ad Ihesum crucifixum ad aliquem priorem
respicere sanctum vel ordinem nisi solum
ad vestigia domini nostri Ihesu Christi sicut
patet per verba que dixit fratribus in
capitulo generali in quo erat dominus Ugolinus
cardinalis qui postea Gregorius nonus
est dictus. Cum dominus Hugolinus audivit ver-
bis sancti patris fratribus dixit. Reverencia
fratres et sequimini patrem vestrum quia in eo
habitis securum conductum. Innumera fuerunt
alia in quibus virtuose resistentie sancti
patris in operibus minoris et verbis refulgent
et relaxaciones inchoasse in astucia huma-
na et conatibus demonum declarantur que
oportet propter brevitatem omittere. Nam et
demones consilium fecerunt contra tempus quo non
poterant de novo statu obtinere victori-
am nisi suos nobiscum poneret et sub ma-
iorum virtutum specie nobis vicia comprima-
ret sicut et revelacione veridica est monstra-
tum et modus ruine declaratur. Ex
hijs manifeste vides quod a principio simul
cum perfectione orta est infectio status nostri et novo
puerperium evangelice vite in vita Chri-
sti qui intus presepij potuit pacem here.
Unde et Christo presentato in templo celes-
ti statim vita eius captivata aufugit in
egyptum quia statim refutato sanctissimo tes-
tamento humano tiore qui timore herodis
ex tunc vivit in tenebris ignorantie sui sta-
tus. Certum autem zelum habuerit eciam post-
quam iam cessavit officio omnibus fratribus exprimen-
di dei voluntatem et suam de observantia
regule patet ex subscripta littera quam in fine
dierum suorum capitulo generali direxit omnibus

ııı̄c

fr̄ibus q̄ incipit. In noīe sc̄e trinitatis
⁊ sc̄e vnitatis, p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s sancti
Amen. Reuerēdis ⁊ multū diligēdis
fr̄ibꝫ generali mīstro religiōis minoꝝ
dn̄o suo ⁊ ceteris gn̄alibus mīstris q̄
post eū erūt ⁊ oīmibꝫ mīstris ⁊ custo
dibꝫ et sacdotibus fr̄ìnitatis eiusdē
in xp̄o humilibꝫ et oīmibꝫ fr̄ibus sim
plicibꝫ et obediētibꝫ p̄mis ⁊ nouissīs
fr̄ frācistus hō vilis ⁊ caducꝰ vr̄ puul
lus seruus salutē in eo q̄ redemit nos
⁊ lauit nos ī p̄cioso sanguīe suo ⁊c̄.
Quē alibi qꝛ notabilia sūt ibi. Vide
hic triplicē racionē quare sic subito ī
pfc̄ōe cōtigit ī isto statu ⁊ p̄mo ex pte
nr̄i. Quia vō videtur stupendū dei
iudiciū q̄ tāta pfc̄ō qūi simul ī ortu
defecerit idcirco tibi aliquas raciūculas
pono ex quibꝫ hoc cōtigisse videtur tā
ex pte nr̄i quā ex pte dei q̄ etiam
ex pte ettie status quītu. Ex pte q̄
dē nr̄i qꝛ pmpti sumꝰ aspa fugē
de sublimibꝫ dei veritatibꝫ dubitare
dīna oracula etiā de via secura in
dubiū ducē ⁊ magis ꝓprio sensui q̄
alterius sp̄ui inherē. Si bene notas
hec ē causa ruine. Nā herodes pelli
ceus de suo corpe minus tener aspe
ritatē paupertatis cepit velle leuire
⁊ veritatē ewāgelice vite ī dubiū
possibilitatis obseruācie ducē ora
cula dei cepit ī frācisco dubitare et
p̄cepta sp̄us sc̄i p eū data sue pru
dētie postponē, dicens deū magis
honorari in hiis q̄ carnalis prudē
cia suggerebat. Et si bn̄ notas prī
cipiū oīs ruine fuit cōstionacō de
p̄cepto. Nā signū est q̄ nō vult ul̄
grauari obedire ul̄ dubitat de p̄ci
piēte qui causā p̄cepti anullādo vti
litatē ⁊ q̄rendo viā aliā inīt' pscru
tari. Vn̄ ab hac īchoauit spēs ptho

plausitū seducēs. Cur inquit p̄cepit
vobis deus ⁊c̄. Et depīnit in obsuā
cia ⁊ vtilitatē in trāsgressione sugges
sit dicēs. Scit deus q̄ aperientur oculi
nr̄i in quacūqꝫ die cōmederitis. Et eri
tis sicut dij ⁊c̄. Vides q̄ certitatē in obser
uācia ⁊ sciencia in trāsgressione mētitur.
Sed vē nō videbant malū obseruātes
p̄ceptū. Et sic erāt certitas luxosa. Come
rūt p trāsgressione oīme malū q̄d venit
sup eos. Et sic fuit sciā ⁊ experiencia do
lorosa. Vere sic principiū ruine istiꝰ reli
gionis fuit q̄rere quō illud q̄d ihesus
de celo miserat poterat obseruari q̄d in
ipē iubebat obseruari sin glosa ⁊ admira
rim pmittebat. Vn̄ patet q̄ dubitauer
de pmittēte. Nō frācistus ⁊ egidiꝰ qui
iosue ⁊ caleph exploratoēs pmissiōis di
uie potuerūt rebelles ⁊ incredulos ad
dei pmissa erigē. Q̄ q̄ ꝓpria ē figura.
Patet etiā q̄ maiorē vtilitatē mediātē
seducti cōsierūt deuiādo p īordinatā
ordinacōem locoꝝ libroꝝ et siliū qūi
sc̄e paupertatis ⁊ puritatis pmissionē
seruādo. Et sicut demō p̄mos pētes
asseruauit a pena dicens. Nequaq̄ mo
riemini sꝫ eritis sicut dij, sic istos cōcera
do assecurauit a culpa, dicēs in hoc in
tencōem ewāgelij nō offendi sꝫ honorē
multiplicius cumulari extollēs ipsos ad
apparēciā sui statꝰ ac si ⁊ hiis cecis ver
replicaret. Eritis sicut dij. Nā sic eoꝝ
aperuit oculos ut eos pulchrescē facer
oīa delectabilia mūdi que vtus sancte
regule obscurabat. Et qꝛ humāna infir
mitas postq̄m cepit pedē in lubrico po
nē se vsqꝫ in pfunda lubricādo poruat
⁊ mauīē si ī delectacōe mētis lubricā
statuatur. Ideo ex pte humanitatis huā
ne satis patz racio quare hic statꝰ ha
buit ruere in pfundū. Et semꝑ cor
ruptō melioris est peior ⁊ delicatioris

cplexionis acius ē infirmitas corrosiua
Pdcto corruptores intrantes nobilitate
cplexionis euangelici status habuerit eum
ad pessimā durice respectu status sui z ue
loci ruina psternit. Pam multum aius
status corruptus si mediatam alis z pennis
sup terrā gradiat pedibz licet adhuc
ventre nō repetet more serpentium. Pec
debet dicē se nō cecidisse aius a statu
suo sic incedens licet gradiat nimis in
cposite qm bufones. Et z etiā humana ce
citas q a psumptione orit crescit psup
cione crescente diuino iudicio ex hoc me
rente non solū derelinqui a sblimitate
gre sed etiā a toti influxu noticie di
norum. Pdcto recedendo a tali luce gre
fiunt in eis tenebre palpabiles toti mu
do. Quas tn ipsi obstinata mente du
rius obcecati lucē asserunt utilitatis
oibus. Vn fit q non solū non pnt cor
rigi p correctores utilitatis ois nocuit
corruptores z contra hos horribiles pugnas
mouet. ¶ Ex pte dei multiplex racio
sumit. Pam pmo diuina iusticia regni
rit se relinquente relinquere z a se recede
te pmitte deuiare z de se diffidente
auxilio nō fulcire z sue carnis concu
te delicias z horrente molestias temp
tacoibz relaxacom opponē z celesti
cslacoe priuare z apprio sensui contra cōsi
lium diuinum innitentē pmitte correcti
z cuersionis fugiente remedia pmitte
obdurari z catenā viciorum sequentē
pmittē ad tantā maliciā deuenire
q viam pfctorum habeat ipugnarē.
Ex pte etiā diuine sapie fuit queni
ens ut mundo ondere tenebras quibz
pmo habuerit lucē sue sapie que i
euangelica vita refulget velut tene
bras refutare. Pam silē fecit de p
dicatoe sue psone. Item p hoc voluit
maiorē suā sapiam ondere ut cfutaret mūdi prudenciam z euangelicā
vitā ab eis reiectā in simplicibz face
clarius refulgere. Etiā mirabili dei
sapiā refulgit z rfulgebat plus qm
in tot cauillacoibz sophismatum z in
tanta sapiā licet stolida nigrorum mūdi
z sapientum mundi repugnancium simpli
ces suos illumiat z p rectā viam euā
gelice vite pducit et p eos eē hanc
dei sapiam et totā oppositorum inflati
nā scienciā esse mentis infamie mūdo
luce clarius demonstrabit. Item ex pte
diuine potencie. Pam sicut potencius
fuit a morte resurgē qm se preser
uare a morte sic magis sua potēcia
honorabit dū hanc vitā sepultā
sub lapide obstinacois gradis z si
gillis multe actoritatis sub armata
milicia custodie hostilis violencie in
morte detentā cunctis cbusdā glorio
sā excitabit a morte pstratis vel
mortuis impietatis custodibz et i teri
tatis sue mediatis derelictis z psonis
despitabilibus qm mulieribz annunciabit
gloriā resurgentis. Maiorē etiā pote
ciā ostendet dū hos simplices sic pro
obsuancia regule i psecucoe pstratos
subito mundi pncipes faciet ad euā
gelicā reformacoem. Ex pte etiā mie
z bonitatis scilz dei sumit rō qui p
istā relaxacoem multos infirmos ad
viā salutis pduxit licet minoris qui
p aliā viam nullatenus puenissent.
Qz magna mia dei in electos suos
hic refulget qui de malo aliorum eos
gloriosiores z in eorum psecucoibus z
certatibz mirandis eis fabricat coro
nas z i ruinis huius status utilissias
eis puidit cautelas. Et breuit in hoc
plene monstrabit qm hec ē vita sua q
in silibus modis eam ducit quibz p
cessit sua psona. Et sicut ex sue pso

ne persecutione et reprobatione et occisione sy-
nagoga a cultu dei eiecta et a spirituali
matrimonio separata sit et carnalis ecclesia
ex secularibus opibus in evangelicam vitam
in reprobum sensum ducta et babilon meretrix
et pessima vocata quantum ad illos qui in eius
reprobatione consentiunt cuius horrendum vicium
in sexta apocalypsis visione describitur. ¶ Ex
parte etiam ecclesie quinti status debuit talis
corruptio evangelice facilius evenire. Nam
cum ortu ipsius per franciscum relaxatio et
corruptio omnis status habundaret et vita
evangelica versaretur in mundo, faciliter
eorum moribus potuit infici sicut persona
sana in aere pestilento. Et in hoc maxi-
mam infectionem deus ostendit esse in hoc quin-
to statu quod sic subito tantam sanitatem sua
infectione occidit. Quia etiam in statu
francisci magna refulgebat austeritas re-
spectu relaxationis inveterate que a prelatis
a religiosis ceteris et populis predicta
relaxatione vincentibus non inmerito appa-
rere potuit excessiva et humanis viri-
bus tam longa infectione prostratis impos-
sibilis. Eo propter [illegible] [illegible]
qua relaxationes sive tales dei pietate in-
ducit indiscretam et a deo non requisitam
poterant secundum suam prudentiam carnalem
repugnare regule littere. Idcirco tepescentes
spiritus interius degenerantium ad suam relaxationem
sub specie virtutis discretionis fovendam
magnum habuit adiutorium tam etiam ab
inclinatione pontificali qui credebat se in
hoc dei misericordiam et pietatem et salubrem
providentiam imitari quam etiam ab exhorta-
tione et exemplaritate relaxatorum religio-
sorum quam etiam a devotione et largiflua
administratione temporalium a multitudine
populorum. Et idcirco summi pontifices hu-
ius status fuerunt prompti et liberales ad
spiritualem rigorem regule inflectendum et
ad exponendam regulam secundum appetitum

fratrum et concedendum privilegia qui
ordinem istum redderent inclitum in ecclesia
quinti status. Et in hoc crediderunt deo
servire. Et forsitan multum meruerunt
ex tali devotione, quia dei ignorabant ar-
chanum. Et videntes eis salubriter providere
re ecclesie si istum ordinem contra talem consi-
derationem ad capiendam amplam multitu-
dinem in quadam latitudine vivendi re-
spectu institutionis primarie confoverent. Ex
propheta ysaias verum dicit huic ordini
quia multiplicasti gentem non magnificasti
leticiam. [illegible] ad litteram expo-
suit de hoc facto, addens quod deus non
in multitudine filiorum inutilium delectatur.
Et quia non mirum si puer sumens ma-
mas baiule preter complexionem quam ex
matre traxit naturam suam alterat a nu-
trientis natura, idcirco non est mirandum
si ordo iste alteravit perfectionem suam pri-
mariam infectis mamis quite opulen-
tie enutritus. Quia vero istorum perfectio quan-
tumcumque degeneratis semper alte diminuitur
super relaxationes innumeras clericorum
et multorum religiosorum. Hinc est quod qui
semper ad istum ordinem inspexerunt tamquam
ad perfectionis magistrum. Propter quod istorum
continuata declinatio maxime ruine aliorum
prestabit fomentum et modica relaxatio
in hiis visa ad maximas illos indu-
cit. Propter quod horrenda fuit dampnositas
corruptio huius status. Et intellige quod
secundum suam proportionem eodem modo in ruinam
processit ordo predicatorum a perfectione
primaria quam sanctus dominicus propagavit.
Immo quod peius est isti duo ordines
emula transgressione concertant, quo
citius possint peius deficere ab imi-
tatione paterna. Nam emulantur sem-
in acquisitione libertatum et privilegiorum
in familiaritatibus regum cardinalium prin-
cipum et potentum in acquisitione et mul-

tiplicatoe temporaliū in fastuositate p̄
dicationū in confessionibꝫ testamentis
i mutationibꝫ locoꝝ in vanitatibus
edificioꝝ et in omnibus que mundi po
pam ꝛ iactantiā videntur inducere. Et
quia respectu alioꝝ religiosoꝝ et cle
ricoꝝ vitā mundā seruare videntur
ab adulterijs et talia videntur punire
et in noticia scripturaꝝ et in aliqua
compositoe extrinsecoꝝ pollere viden
tur. ideo quasi oīa eoꝝ vicia a popu
lis supportantur. Unde quīto angelo ec
clesie sardis dicit ioh' apoc. ¶ Nomē
habes q̄ viuas ꝛ mortuus es. Ubi o
stendit magnā corruptoem ecclie nisi
quia sequitur habes pauca nomina in sar
dis qui nō inquinauerūt vestimenta
sua. Et hij absq̄ dubio sūt ille reliq̄
quas deus ꝑ semine reliquit nobis
i quibꝫ reformabit mundiciā sc̄orum statꝰ
pro quibꝫ sequitur. Ambulabūt mecū
in albis quia digni sūt. Quia vō fumꝰ
fornicatoīs ecclie videtur usqꝫ ad stellas
inficiendas ascendere ut q̄si tota videa
tur de libro vite electoꝝ deleta. ideo
vincētibꝫ tantū alectiuū īmundicie hu
ius tp̄is sic ꝑmittit ihesus. Qui vi
cerit sic vestietur vestimentis albis ꝛ nō
delebo nomē eius de libro vite et co
fitebor nomē eiꝰ coram p̄re meo et co
rā angelis dei. In apertione etiā quīti
signaculi exponendo pro ultimo fine
fetis huiꝰ introducuntur anime sanctoꝝ
interfectoꝝ ꝑpter verbū dei et ꝑpter
testimoniū qd' habebant ⁊c̄. Et licet
oīa illa verba habeāt diuersū sensū se
cundū diuersas huius quīti tp̄is potes
ꝑfecte tn̄ in ultimo inodate habent
unū respectū ad sanctos qui sūt in
celo et aliū ad illos qui sūt in terra
In p̄mis autē est interfecta omnis
miseria et sūt mortui huic vite. In

secundis autē quia de eis intēdo pro
sequi est mortua huiꝰ quīti tp̄is uel
status concupiscencia. Et ideo mundi
tamq̄ mortui dicuntur stare sub altare
dei qd' est crux et passio xp̄i ihesu
veritas fidei eiꝰ sup quos et nostra
offerimꝰ deo patri. Sub hoc stant
tū quia a xp̄o et a sue passiōis me
rito ꝓteguntur. tū quia sb' aūs glorie
sue abscondūtur nūc in spe a malis
huiꝰ vite ꝛ eternaliter in gloria absco
dentur. tū etiā quia huiꝰ altaris fi
dem et deuocoem et ad eius imitaci
onē iugiter imolantur. Dicuntur autē
interfecti ꝑpter verbū dei et testimo
niū qd' habebant. qꝛ mortui sūt mū
do ut obseruēt veritatē euangelij
ihesu xp̄i ut de ea testimoniū red
dant mūdo. Dicuntur autē clamare
voce magna qꝛ ꝑpter mundanitā
maloꝝ que vident in xp̄i contume
liā et sui status īundare fortissīo
desiderio expetūt dei iusticiā in rep
bos et dei liberalitatē ꝛ manū ī elec
tos. Usqꝫquo dn̄e aiūt sc̄us et verꝰ.
Quasi dicant. Cū sis sanctꝰ nō po
tes nō odire tantā iniquitatē. Et
cū sis verus nō potes nō implere
mala q̄ comminatus es repbis ꝛ bōa
que ꝑmisisti electis. Iudicare autem
q̄ vindicare sanguinē sanctoꝝ est
dare iudiciū ostensiuū virtutis et
ꝑfectoīs vite quā tenent ꝛ horrende
malitie ꝑuersoꝝ. Et ꝑ hoc designatur
q̄ etiā multis sanctis ꝑ tantoꝝ ma
loꝝ viris odiū īminē putabūtur fīs
mundi. Designatur etiā sc̄os huiꝰ tp̄is
admirāi quare hic tāta pg̃o maloꝝ
eis dimitat q̄ faciūt eos ī dei ꝯtumeliam
ꝛ sc̄oꝝ iniuriā amplius insanire. De
signatur etiā q̄ magnalia totius or
bis futuri nullis aut paucis sūt apta

vsq3 ad fine̅ status qu̅inti. Et io illis
sc̅is qui stant ve̅ ut mu̅do mortui
sub altari crucis ihu̅ revelabit̅ᵉ et
iam e̅ in p̲te revelatu̅ q̅ quiete co
spectet gloriosa misteria ⁊ dona subli
mia q̅ sub qu̅inta apac̅one secreti signaculi
mu̅do dabu̅t̅. Quia v̅o duru̅ est in
ta̅to turbine expectac̅e ideo d̅r q̅ date
su̅t eis singule stole albe q̅r sc̅dm diu̅sos
t̅pm gradus dant̅ eis co̅sc̅ie̅ purifi
cate ab horrenda vita illo⁊ cu̅ quib;
habitant ⁊ co̅teplac̅oes sublimate de
volu̅tate p̲uidencie dei. P̲ hoc at̅ q̅ di
cit q̅ requiescant adhuc modicu̅ dat̅
i̅telligi q̅ in volu̅tate dei requiescu̅t co̅ti
nua expectac̅oe̅ dei suspensi. ¶ Ad hu̅c
requie̅ inducit eos motiuo triplici. Et
p̲mu̅ est co̅pletio nu̅i electo⁊ in q̅o
co̅sistit honorificencia su̅mi dei ut nich
il de sua p̲destinac̅oe̅ relinquat co̅
plendu̅. Sc̅dm est mutua co̅frinitas ⁊
co̅is obsequiositas su̅mi pr̅is cu̅ dicit̅
co̅servi ⁊ fr̅es eo⁊ q̅i dicit eiusde̅ pa
tris su̅t filij et eiusde̅ eva̅gelij erunt
servi. Tertiu̅ est co̅formitas te̅ptac̅om
⁊ m̅rtirij eoru̅de̅ cu̅ dicit co̅servi q̅
i̅terficie̅di su̅t sicut ⁊ illi. Qu̅i dicit
adhuc su̅t quertendi qui videt̅ mo
i̅mmici ut simul cu̅ illis p̲ ihesu̅ susti
neat. Et hec su̅t valde notabilia ut
o̅is zelus iracundie i̅ veris servis ihu̅
co̅tra peccatoru̅ malicia̅ co̅pescat ⁊ in
salutis eo⁊ expectac̅oe̅ ⁊ p̲curac̅oe
dulcescat. Ut at̅ i̅undata malicia i̅
corrupc̅oe̅ eva̅gelice vite i̅ scriptura
plenius elucescat audi q̅d d̅r in ca̅tu
qu̅inte tube apoc̅ 9o ca̅. Vidi stella̅
cecidisse de celo in terra̅. Et data est
ei clavis putei abissi ⁊ ascendit fum9
putei sicut fum9 fornacis magne
⁊ obscuratus est sol ⁊ aer de fumo pu
tei. Et de fumo putei exieru̅t locust

te i̅ terra̅. Et data e̅ illis p̲tas sicu
di sicut habe̅t scorpiones terre p̲tate̅.
Et p̲ceptu̅ est illis ne lederent fenu̅
terre neq3 omne viride neq3 omne̅ ar
bore̅ nisi tantu̅ hoi̅es qui no̅ habe̅t
signu̅ dei i̅ frontib3 suis. Et datu̅ est
illis ne occiderent eos s3 ut cruciare̅t
mensib3 qui̅q3. Et cruciat9 eo⁊ ut crucia
t9 scorpij cu̅ percutit hoi̅em. Et i̅ dieb3
illis q̅rent hoi̅es morte̅ ⁊ desiderabu̅t
hoi̅es mori et mors fugiet ab eis. Et
simlitudi̅es locusta⁊ simi̅les equis p̲atis
ad p̲liu̅ ⁊ sup̲ capita eo⁊ ta̅q̅ coro
ne simi̅les auro. Et facies ea⁊ ta̅q̅ fa
cies hoi̅m ⁊ habebant capillos sicut ca
pillos mulie⁊. Et de̅tes eo⁊ sicut
de̅tes leonu̅ erant. Et habebant lori
cas sicut loricas ferreas. Et vox ala
⁊ illa⁊ sicut vox equo⁊ multo⁊ cur
rentiu̅ in bellu̅. Et habebant caudas
simi̅les scorpionu̅ ⁊ aculei erant in cau
dis eo⁊. Et p̲tas eo⁊ nocere hoi̅b3
mensib3 qui̅q3. Et habebant sup̲ se re
ge̅ angelu̅ abissi cui nome̅ ebraice
abadon grece at̅ appollion. Et latine
nome̅ habens exterminans. Ve unu̅
abijt ⁊ ecce adhuc duo ve. ¶ Ad
evidencia̅ at̅ hui9 l̅re no̅ q̅ omnia
mala o̅ibus eccl̅ie statib3 et hu̅ano
generi co̅ia erunt circa co̅sum̅a̅ et fine̅
qui̅q3 t̅pm futura. Quo⁊ p̲mu̅ est
horrenda ⁊ effrenata laxac̅o cleric̅o
ru̅ monacho⁊ et vulgariu̅ plebiu̅.
Sc̅dm a p̲dictis sumens occasione̅
erit pestifera i̅undac̅o heretico⁊ ru
manicheo⁊ valdencium ⁊ silium heresu̅.
Tertiu̅ multiplicac̅o yp̲ocritarum religi
oso⁊ et sp̲us x̅pi et vite ei9 ab om
nib3 i̅pugnac̅o q̅nus sub diu̅sis mo
dis ⁊ fraudib3 et ostensis falsis decep
c̅oib3 eius ex q̅bus sil̅ suspectis fiet
ta̅ p̲plexa te̅ptac̅o ut fere i̅ errore̅

induct' electi p'mo z ad tps pmitte-
orare licet fialit p xpi miam libea
bunt. Vnaq'q; aut istar teptacon tan
git in hac pte z io de qualib; pt expoi
bil pdicta. p p'mo at solicet p enorm
relaxatoe qi om tangit' septe. p'mo
fotalis ea laxatois h9 que fuit cas9
multor epor et abbatu z curator in
enormes cupiditates et abitoes z lasa
mas vite quor status p'mi9 in ecia
videbat' qi stella i celo fulges. p hoc
dicit. Vidi stella cecidisse i terra id est
i terrestre auaricia z lasciuia. Et data
est ei clauis putei abissi zc id e data
e ei ptas aperiedi ipm puteu. Puteus
abissi habz infnale flamma z fumosita
te obscura z pfunditate voraginosa
z quasi imensa et innumera societate
demoniaca. Aperuit g° puteu abissi
i ipo q'nti status fuit puerso exem
plo et regimine malo solute frem car
nalis cupisce z auarice z terrene astu
cie z malicie et sclaris lasciuie z p'po
se supbie. Et q'de frenu erat p'us
in ecia tam p dei q p suor p'ceptor
et iudicior timore qm p sanctor pla
tor disciplina rigida et seuera corret
tione ad se et suos subditos fortit' in
frenadu z ecia p sce societatis exeplu
et zelu negminte in se nec i socijs tolea
re enormitates pdictas. Fuit at p
latis i pdicta vinetib; gradati data seu
pmissa ptas aperiedi puteu cordiu
ad recipiendu z effundendu mala
pdicta. tu qr malu qd a platis agit'
facile tradit' a subditis i exemplu
z sequuntur ipm ut caput z duce tu
qr platis no solu dissimulatib; et neg
ligentib; mala subditor corrige z pu
nire sed ecia fauore pbentib; huis q
peccat. Dirop subditor de se pnus ad
malu cito labit' et tande precipitat'.

Tu qr ob culpa huoi plator deus
pmittit subditos teptari z a demoib;
ad talia p'pelli. Scdo tangit' grauitas
mali de apto puteo ia exeuntis cu
air. Et ascendit fum9 zc. Fum9 iste
z oime cotusecu malu opus z sigm
de cordiali flama luxurie auaricie su
pbie ire inuidie z malicose astucie p'ce
dens. Et q'to iste fum9 est maior z grs
sior et de maiori z de peiori flama
exiens tato plus pungit et cfundit
oculos ituenciu z tato plus no solu
cora fidelib; sed ecia infidelib; solare
fidei ecce z religionis xpiane clari
tate obscurat. Per at oia sut sicut
quide aer medi9 p cui9 puru z pspi
cuu verus radius veri solis ihu deue
nit ad locu deuotor. Et qr aer in p
dca malicia e horribilit' obscuratus
z fetidus sce. Tercio tangit' queda spe
cialis plaga quorda pestiferor de
pdicto fumo exeuntiu tu subdit. Et de
fumo putei exierut locuste i terra q
mis p has locustas put designai ois
mali xpiam status corruptiui quor
malicia e multa z publica z multor
lesiua z cruciatiua magis tn pprie ad
huc primu sensu designat praua mul
titudine clericor et monchor et iudicu
z ceteror carnaliu qui qplurimos tpa
liter et spualit' pungit z cruciat mul
tis modis. Qui oes de fumo putei ex
ierut qr de prauo exemplo effrena
cois pfate origine sui mali traxe
rut. Et ecia quia quasi infnales e
nes z demoes magis q hoes de pu
teo infni cu predco fumo exempli pes
simi videnti exisse. Vocant' autem
locuste tu qr ad modu locustar alte
saliut p elacoem z hoc postremis cru
ribus quia vana glam q finalit in
tendunt in oibus z ad terra recadut

semp p cupiditatū effcus tū qr instar
locustar aliter postmis cruribz saliut.
pponēdo salutē in fine penitenciā agere
et sic sperantes ad gl'am eternā salure.
Pedibz vero anterioribz et toto ore ter
re adherent. virentia cuncta rodentes. Et n
qr locusta ē aīal puū 2 scdm legē mū
dū habetqz alas nō ad altū 2 diutinū
volatū sed ad infimū 2 modicū et io
ptm designat ypocritas humilitatis et
mundicie 2 contemplationis volatus simu
latores alior vita detractionibz rodē
tes 2 alior bona tpalia devorantes sive
p auctoritatē ecclīar sive p oblacōem qu
sus fram sū p questū quasi sb specie
pietatis exactū sive p symoniacā frau
de. Ptm etiā designat leves 2 volati
les clericos 2 monachos sectantes carna
lia ac p hoc devorantes spualis vite
virorē. Tercio describit ptātē nocen
di eis a deo pmissā 2 cohibicōem ipsi9
p manū dei puidā cū subdit. Et da
ta ē illis ptās nocendi sicut hnt ptā
tē scorpiones terre. Scorpiones appa
rent facie blandi 2 qu brachijs ad a
plexandū extentis sz cauda vero pu
gūt et nocēt suū toxicū infundendo
Sic pfati ypocrite cū quodā exteriori
2 anteriori blādimēto 2 fauōe exsplet
finaliter suas ītenciōes malas sū tpa
lia extorquēdo sive cū hijs cū quibz
se iūgūt suas explēdo īiurias sive
transfundēdo in eos suas vitas puersas
Dein pro cohibicōe subdit. Et pre
ceptū est illis ne lederent fenū 2c. Per
fenū 2 cetera virentia designat simpli
citatē humilitatē et puritatē fidei pie
2 honeste vite servātes. p arbores
vero pfectos 2 solidos facientes fruc
tū eminenciū operū. Non pmittit
ergo deus istos ledi nisi prius seipos
ledant p pravū consensū. Et p hoc
finaliter ostēdit pius ihūs qr electis
suis oīa mala pdicta nō pmittit no
cere sed facit eis pficē ad ptingendū
ad illā mensurā meriti quā in seipo
et in sua morte eis eterna pdestinacōe
disposuit. Carnalibz vero qui signū fi
dei 2 caritatis ihū non habent in fro
tibz idest ī constanti 2 apto mētis cō
sensu nec in facie exterioris opis tam
in spualibus qm in tpalibus nocent. Et
tamē ī hijs scdm limitē puidētie dei
coartant. Pro quo dcm est eis ne oc
ciderent eos idest nō pmittūt a deo
ut sic repentē eos in eterna morte pcipi
tet qui qm diu sūt in hac vita sensi
bili pnt p penitenciā ab illor lesu
ra sanari. Quito describit gravitatē
dolor predictū sequente punctura.
Vn subdit. Sed ut cruciarent mensibz
quinqz 2c. Scdm richardū quinqz menses
cruciāt carnales p istos qr p quinqz
sensus adherent transitorijs pmittūt
aliqn pro oblacōe illor affligi a repro
bis ut sic ab illor amore retracti ad
vera bona querenda assurgāt. Vel per
quinqz menses voluit designare totū tē
pus quinti status ut quinarius quina
rio respondeat. nō qr in toto quinto tpe
sit inundaverit huiōi locuste sed quia
ex copia tpalium ocię 2 monasterijs
quinti tpis data cepit occasio 2 incre
mentū predictor malor. Et etiā qr pt
in eo fuerūt aliqui siles pdictis locus
tis. Vel qr carnales quinti tpis vi
cūt precipue delicijs 2 cupiditatibz
quinqz sensuum in iuvenili etate que
maxime floret citra etatē tricenariā
Ideo cruciatū ex hoc causatū desig
nat p quinariū et tricenariū idest
per quinqz menses 30 dierū. Per cru
ciatū autē designat hic pungitivus
remorsus consciencie 2 timor gehēne

qui fidelibz cū predictis locustis ī gra
uia pcca cadentibz non pt deesse de
fcali. Designat etiā irām et offensā
quā tpaliter dāpnificati z īiuriati ha
bent contra locustas pdictas. Designat
etiā merorē et consternacoēm quā mlti
de tātis malis p locustas fcis conci
piūt. ita q ppter periculū ruendi ī
temptacoēs predictaz locustaz viuere
ptimescūt. ¶ Sexto describit septē ma
las pprietates z vltio octauā superius
positā harū malaz locustaz. Pro pma
dicit. Et silitudines harū locustaz si
miles equis patis in preliū idest sūt
fortes et animosi z pmpti et a demo
nibz quasi ab equitibz agitati ad om
ne et vindictā z ad ledendū hoēs
tam spualiter qm corpaliter et ad tan
sidicacoēs z horrenda litigia expediti.
Pro 2a dicit. Et sup capita eoz id
ē equoz tamq corone siles auro. Na
gloriantur cū male fecerint z p supbi
am et p tpales glorie affluētiam et
p preliorz suorz victoriā reputāt se
quasi coronates z reges et etiā sepe
sibi pmittūt etia pmia qz dicit se
pugnare p veritate. Signāter aute
dicit tamq corone z siles auro qz eo
rū spes et gloria nō est vera sz va
na et falsa. Nec aurū celestis glorie
sz auricalcū silitudinis fraudulētie.
Pro tria dicit. Et facies eaz sicut fa
cies hoīm qz fingūt se hūanos z mo
destos z cūcta rationabiliter agē. Pro
qrta dicit z habebāt capillos mulierz
qz cogitacoēs eaz et actus molles sūt
realiter et effeminati z alios ad molli
ciē trahetes. Pro qnta dicit. Et detes
eaz sicut detes leonū erāt. tū ppter
detractionū crudelitatē vitā z famā
alioz rodencium absqz constie freno z
rapine emuloz suoz tū pp impiā ra

pacitatē tpaliū. P sexta dr q habebāt
loricas ferreas id ē sic sūt armati dura
pnicia ne spūs ihesu intret ad eoz
corda qz nulla sagitta diuini eloquij
possūt aut ītrepacois salutifere trās
figi. Pro septia dicit. Et vox alaz
eaz sicut vox equoz multoz currē
tiū ad bellū idest fama z sonus tumultu
osi volatus eoz ad opa sua maligna
z ad sua pposita extūseca mittenda
sic ē tumultuosus subditoz cū quibus
habitant turbatiuus ac si hostilis sup
illos populos veniret exercitus. Qnia
etiā quibz ale volare videntur clerici
est cultus dei in diuinis officijs ut ōn
datur pessimus modus quo illud faciūt
dr q sonus alaz est sicut sonitus eqz
currenciū in bello. Qnia sic tumltuose
z cōfuse illud peragūt ac si finē offi
cij intendent debellare. Et magis vi
detur rumor curriū pturbātiū audito
res qz cantus uel deuota placito puoca
tiū ad celestes dulcores. Pro octaua
dicit. Et habebāt caudas siles scorpio
nū. Et aculei erant ī caudis eaz et
ptās eoz nocē mensibz qnqz. P caudā
designatur finalis z occulta eoz intencio
uel eoz sequela. P caudā aute scorpiōis
venenosā z qm volt pūgē versus supio
ra z āteriora recuruatur designatur inten
cio et efficacia venenata ī prauis eoz
moribz uel erroribz et hoc sub fraudulē
ta specie qz per hoc dicūt z stimulēt ad
reuerētiā dei ī suis vicarijs qz ad bona
supiora et anteriora pzm excepla. In
caudis ygitur locustaz sūt aculei tū qz
subtiliter et acute penetrāt corda illoz
quibz se familiarit applicāt tū qz pūc
tura pcta et remorsūt ī corde illoz reli
quūt. tū qz eos sepe ī tpalibz astute z sub
tiliter ledūt. De mēsibz qnqz est sup ex
positū. Pro nona ostendit suum rege

ipsorum / quia vident fideles licet moribus
pravi ne ex hoc credant esse de regno
et familia christi / idcirco cum hoc subdit
quod habebant super se regem angelum abis
si cui nomen etc. Hoc ultimum dicunt ad
didisse latinum interpretem quia liber in
greco est scriptus. Ideo autem nomen eius
ebraice et grece tradidit ut ostenderet
quod omnium malorum de omnibus nacionibus hic
talis est princeps vel per excellenciam ma
licie vel per universitatem potencie. De
inde per secundam exposicionem scilicet manicheorum
hereticorum et patarenorum invndacium
possunt exponi quod stella de celo cadens fuit
aliquis clericus sciencia litterarum imbutus qui
clavem sciencie pravi dogmatis et potestatem
investigandi profunda sapiencie false non dei
accepit a patre mendacii. Puteus autem
abyssi est profunditas malicie et astucie
adinvencionis false de qua fumus erro
ris procedit sole et aere obscuratis
quoniam non solum plebei sed et multi sacer
dotes et religiosi multique principes / et
milites fuerunt hoc errore infecti. De
precia autem ex hoc errore geniti / sunt lo
custe de fumo putei exeuntes quos a
postolus i ad thimotheum iiii. satis apte
et litteraliter tangit dicens. Spiritus sanctus
manifeste dicit quod in novissimis temporibus
discedent quidam a fide attendentes spi
ritibus erroris et doctrinis demoniorum
in ypocrisi loquencium mendacium caute
riatam / idest adustam et corruptam ha
bentes conscienciam prohibencium nubere et do
cencium abstinere a cibis quos deus crea
vit etc. Quod licet enim manichei condem
pnant matrimonium ut omnem creaturam cor
poralem tamquam secundum eos a malo deo crea
tam ideo a quibusdam cibis dicunt esse
abstinendum / sicut ab augmentacionibus
substancie dei mali in edentibus ipsos. Ex hoc
eciam condempnunt matrimonium quia per eius

actum dicunt augeri substancias a deo malo
creatas. Non autem permittuntur ledere
fenum idest simplices fideles qui iterum
grati ab hereticis in eo avertes auctori
dicentes non esse suum sed clericorum dispu
tare de fide. Non eciam possunt ledere ar
bores idest perfectos et peritos in fide sed
solum carnales signo dei carentes idest
zelo fidei ac reverencia christi et eciam sue
salutis. His autem non est permissum occidere sed
cruciari mensibus quinque dictum est respectu
illorum carnalium quos non omnino errori
tribuunt sed solum in stimulis suis in du
bium valde cruciativum inducunt scilicet
detrahendo fidelibus propter mala exempla
que in prelatis et clericis habundare de
monstrant. Unde hec est una de maxi
mis causis que illi apparenciam prestat
errori. Hec autem instar scorpii faciunt
sub blanda specie et compassione animarum
quas dicunt se velle ad viam salutis
reducere. De predictis sic scorpionali
stimulo et dubio forte cruciatis non
tamen in eorum heresim traditis nec a vi
fide extinctis subdit quod tales querent
mortem et non invenient. Quoniam predictum
cruciatum amariorem morte reputant
et ante eligerent mori quam quod predictis
stimulis contra veritatem fidei cruciari.
Sed non vult eos ibi mori sed sic
eos temptacionibus exerceri. Per locustas
sunt qui equi parati ad prelium quia pro re suo
errore defendendo et propagando sunt au
sissimi usque ad mortem. Per faciem humanam
ficta humanitas. Per dentes leonum cru
delis inmanitas. Per capillos mulierum
qui longiores sunt quam virorum designatur
oracionis prolixitas et operandi assiduitas
quibus suam errorem ornant. Designatur
eciam carnalis malicia et superfluitas
rerum et relaxacio vite quam suis credentibus
concedunt. Concedunt enim eis omnia mala facere

dumo velint ab eis manuu(m) i(m)posicoe(m)
recipe p(er) alas a(utem) designa(n)t(ur) hij qui ap(u)d
illos vocant(ur) p(er)fecti q(ui) grandi v(er)bor(um)
strepitu cont(ra) o(mn)es resistentes sue fidei se
volare p(re)latos asserunt ad modu(m) equor(um)
currenciu(m) ad bellu(m). Habent isti sup(er) se re
ge(m) angelu(m) abissi q(ui)a vnu(m) que(m) dicu(n)t a
p(osto)licu(m) habent sup(er) se cui su(n)t o(mn)es subiec
ti. Licet a(utem) habu(n)dauit heresis c(ir)c(a) fine(m)
q(ui)nti status i(n) cui(us) fine temptacio m(a)istica
antixpi qui e(st) p(re)cursor et p(re)parator illi(us)
magne e(st) apti p(ro) que debet fieri ut i(n)
s(e)c(un)da visione d(icitu)r mdicium metricas. Ra(cio)
t(ame)n fundamentu(m) illius tam mistica q(uam) apti
no(n) debeat e(ss)e p(r)incipalit(er) de errorib(us)
manichei. Ra(cio) s(e)c(un)d(a) satis p(ate)t q(ui)a p(ri)us hec secta
batten(us) p(er) plures doctores. (et) p(re)cipue p(er)
augustinu(m) e(st) sufficient(er) conuicta (et) co(n)suf
flata de medio. Na(m) hec suo t(em)p(o)re habu(n)
dauit i(n) affrica (et) ip(s)e solemne volume(n)
composuit cont(ra) faustu(m) manicheu(m). Non est
a(u)t(em) apud deu(m) (con)suetu(m) q(uod) reprobata (et) co(n)
uicta iter(um) reducat(ur) in p(re)liu(m) p(r)incipale.
Nichilomin(us) q(ui)a ille filius mortis nulli
fidei stabilis erit q(uo)d non e(st) inco(n)ueniens
q(uod) du(m) inter asce(n)de(re) q(uod) hanc secta(m) (et) ali
as pessimas sibi fauentes sustineat do
nec i(n) culmine positus volet se deu(m) face
p(re)dicari. S(e)c(un)da racio est q(ui)a finales temp
taciones debent e(ss)e sic subtiles (et) philoso
phice apparentes ut q(uam) electi si e(ss)et pos
sibile i(n) illos inducant(ur) errores. Secta
a(utem) patharenica (et) manicheor(um) h(abe)nt mul
tos ita bestiales q(uod) no(n) su(n)t apti seduce(re)
sapientes. Vn(de) philosophia paganica
vnu(m) su(m)mu(m) deu(m) ponens (et) t(em)p(or)alia sub
aliquo respectu magnificans (et) co(n)sufflans
ista q(ue) su(n)t fidei i(n) quib(us) intellectus capti
natur hu(m)anus magis ad hoc apta vi
det(ur). q(uo)d et ap(osto)lus p(er) sp(iritu)m s(an)c(tu)m videtur
p(re)se(n)sisse cu(m) dicit. Videte ne q(ui)s uos
seducat p(er) philosophia(m) (et) i(n)ane(m) fallaci

am s(ecundu)m eleme(n)ta hui(us) mu(n)di (et) no(n)
s(ecundu)m xp(istu)m. Tercia v(er)o est ad hoc q(uod)
respectu ad exercitiu(m) (et) illuminacione(m) elec
tor(um) ta(m) q(uod) influxu sp(iritu)s sancti q(uam) q(uod)
temptacione diaboli p(ro)curandu(m). Sicut
eni(m) patet q(uod) sup(ra)dictis tot(us) impet(us)
sp(irit)us s(an)c(t)i ad infu(n)dendu(m) terciu(m) statu(m)
g(e)n(er)ale mu(n)di (et) s(e)c(un)du(m) p(ar)ticulare eccle(si)e
e(st) ad renouacione(m) p(er)fecta(m) eua(n)gelice
vite q(ui)a totaliter destruxit paga(n)ica
secta. In hijs magis sp(iritu)s s(an)c(tu)s exerce
bit electos q(uam) in (con)futacione erroris besti
alis manichei. Et q(ui)a diabol(us) hoc val
de b(e)n(e) p(re)sentit. i(de)o p(er) viros religiosos
sic paganicos i(n)uoluet errores (et) sic p(re)
cinat eos p(r)incipijs fidei (con)miscere q(uod)
multu(m) p(re)parant apparentem via(m) ut ve
ritas eua(n)gelij sub illis dolis de mu(n)do
co(n)sufflet(ur). Intellige a(utem) q(uod) dolus e(ri)t ta
lis q(uod) qui destruet eua(n)geliu(m) defende(re)
se iactabu(n)t. Et sicut po(n)tifices scribe
(et) pharizei dicebant se defende(re) legem
et legis cultu(m) (et) honorare deu(m) (et) tame(n)
ipsi crucifixerunt filiu(m) dei legis me
dulla(m) et fine(m). Sic similibus moris simil(e)s
istis in eccl(es)ia dicent se tene(re) locu(m) xp(ist)i
et veritate(m) doce(re) euangelij (et) t(ame)n ipsi
vera(m) medulla(m) eua(n)gelij et p(er)fectione(m) vite
horrendis tra(n)sgressionib(us) maliciosis co(n)
dep(re)hensionib(us) crucifigent. Ad hoc e(st) im
pet(us) diaboli cont(ra) influxu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i. Ad
hoc p(ri)mu(m) igit(ur) et t(er)ciu(m) sensu(m) har(um) locus
tar(um) magis currit g(e)n(er)alis i(m)petus rep
bacionis (et) malicie q(ui)nti status. Po(n)unt a(utem)
litteral(iter) expositores de hijs locustis sup(er)ius
facte i(n) primo mo(do) exposicionis ad hanc
t(er)cia(m) exposicione(m) de ypocritis i(m)pugna(n)tib(us)
xpi vita(m) facili(us) applicari. Et i(de)o p(er) tres
sensus g(e)n(er)ales co(n)dicio(n)es tra(n)scurro. Casus
eni(m) hui(us) stelle de celo in terra(m) haben
tem claue(m) putei abyssi t(ame)n q(ui)a aperi
entis est quorunda(m) alciorum et doctor(um)

z nouissimoz religiosoz casus i terre
nas cupiditates z i paganoz sciās
curiosas et in multas opiniōēs peri
culosas sectas diuisas z scysmata in
ecclia excitātes. Aperuit eni inge
niū et claue ad aperiendū z extol
lendū doctrinā aristotilis et auerroy
is z pluriū paganoz et qi in ali
is nichil studet. Et ad cogitandū p
funda z vozaginosa dogmata obscu
rācia solem sapie xpiane z euan
gelice vite / z purū aerē religiosi
stat⁹ maculācia miris dolis in tm
q quidā eoz dicāt paupertatē altis
simā nichil habentiū in cōi nō esse
de sbā pfcōis euāgelice z q melius
ē habere sufficiēciā ul' saltē incia in
cōi. Et q contēplacio q hoc nō habē
inquieta z īpfecta consistit. Et q qui
ppios sūptus portaret qi loculos
in pdicacōē euāgelij nō deficit. fz su
perogat pfcōi. Alij vō hijs condicē
tes dicūt vsū paupere z artū de
bitis circūstancijs regulatū nō cadē
sub voto euāgelice paupertatis. Et s'
de fcō in vita ondūt ipsi se credere
multū relaxate viuētes / imo grauim
asserentes cōdēpnāt. Quidā autē scla
res mgri habūdanciā tpaliū in cōi
pposuerunt in scptis suis paupertati ex
treme paupis ihū xpi imo z ipam
cōdempnauerīt īpie. Quidā etiā ma
ioris apparēcie dicūt q sacdotes cura
ti descendūt scdm gradū si euāgeli
cā pfcōem i voto religiōis assumūt.
Et q se subicē hoi ppr deū qd' est ple
ne abnegāe seipm imppfcōis cuenit
nō pfectis. Dicūt qz q paupertas
nō est virt⁹, qz priuacōem dicat cū
tn sit certū q magis positiuū po
nat i aīa qm cōis virtus. Vn et ip
sa vtus est pfectoz vel aliqd cōm
vtute melius. Alij etiā filij diaboli
de virginitate hoc ipm dicūt. qz nō tenz
mediū in delectacōibz tactus. Quidā
etiā nō solū sclares sed religiosi talia
dogmata paganica suis theologicis
tractatibz miscuerūt, ut ex eis multi
clerici pcipue philosophātes occasio
ne accepta oēs articulos fidei vide
ant reicē pter vnitatē dei. Dicūt
qz solā philosophiā mūdanā verā
esse z hūano regimini sufficē ad v
tuose viuendū. Dicūtqz mūdū ab
etno fuisse / z deū p se et īmediate
nichil posse opari de nouo. qz quicqd
īmediate potuit fecit initio ab et
no. Sequūtr etiā errores auerroys
z nō ponūt in libero arbitrio nisi
quādā falsā z insufficiētē z cōmor
cā libertatē. Talis ē iste puteus
abissi / z mala operacio eius / peior ē
fum⁹ et pessim⁹ fructus. De voce
alaz et de alijs pt exponi sicut i
pma expōe. Ihus glorificatus

Ihus doctor humiliū. Capitlm viij

Post tēpestatē huius ihus
humilibz suis seren⁹ appar̄,
Et quos i conturbinibus
feruētis bestie cōseruauit i sua vi
tate iā incipit mūdo facē claruiste
ut p ipsoz veritatē z pbata virtu
te lucretur plures ihus ad veritatis
semitā reducēdo illos quos male
bestie fermētando seduxerūt. Et q
eoz seductoē plenaria q nūc instat
erit clarificacō secūdi status ie hec
humiliū exaltacio p angelū illū quē
ihōis io. caplō post sextū tubicinū
designat. Ita de illo dicit sic ioch
Quicunqz erit iste pdicator veritā
tis fortis ee describit. qz robust⁹ erit
i fide z de celo descēdet. i. de vita cōte
platiā ad actiuā. Et amict⁹ erit im

be quod indutus erit septima prophetarum. Et iris habebit in capite quia per spiritum sanctum misticum seu spiritualem intellectum scripturarum habebit in mente. Sicut enim arcus celestis apparet ictus nubibus celi sic scripturis prophetarum ingerendus est intellectus misticus ad adversarios convincendos. Et subdit. Ego autem angelum istum secundum litteram aut enoch forte puto aut heliam. Veritatem deus melius novit. Unum dico pro certo quod hic angelus significat personaliter magnum aliquem predicatorem qui vocibus spiritualiter ad multos viros spirituales tunc temporis futuros competenter valeat retorquere. Sane facies angeli sicut est sol quia in hoc tempore oportet dei contemplatorem in modum solis splendescere et providere ad notitiam illorum qui designatur in petro iacobo et iohanne latinorum grecorum et hebreorum. Primo quidem latinorum deinde grecorum tertio hebreorum ut fiant novissimi qui erant primi. Et econverso. Hec ioachim. Licet autem misteria secundi status aptemus singulariter ad franciscum et ad eius statum quia in eo magis relucet reformatio vite christi non excluditur quin de hoc angelo et de multis aliis possit applicari misterium ad bonum dominum virum utique angelice dignitatis et ad eius statum et similes eius quanto plus vel minus appropinquant evangelice vite que in interiore ihesu principaliter sedet. Sicut gratia post christum ihesum et apostolos eius in hoc tenet principatum franciscus sic et per hunc angelum in se et in plebe sua singulariter designatur. Et maxime clarificatio solempnis nunc futura. Et princeps huius renovationis post destructionem regni predictarum bestiarum et locustarum et regis earum de quibus ego parum supra hunc angelum feci sermonem in hoc angelo figuratur. Tanta fortis erit virtutis constantia. Descendet de celo idest de alto contemplationis statu ad regimen animarum. Et quia celestia munera mundo dabitur indigno sed ne videatur contemplationem perdere dicitur quod erit amictus nube scilicet extatice contemplationis caligine que in dionisii vere est mistica. Habebit iris in capite scilicet actualem refulgentiam veri solis ihesu. Tanta viscerosa caritas ipsius erit ad supportandas nostras miserias in mente illius impressas. Facies eius erit ut sol quia in singulari contemplatione christi ihesu et eius vite apparebit splendidus instar solis et divinis inflammatus et illuminatus in se et illuminans alios et inflammans. Habebit etiam pedes rectos solidos et ignitos ut columpna ignis quia ardenti affectu curret virtuose et recte ad procurandam omnium salutem. Habebit etiam librum evangelii christi apertum in manu quia in pleno opere faciet observari evangelicum statum et ipsum reserabit omnibus clara luce. Et pedem dextrum tenebit super infidelium nationum quia per ipsum multorum procurabitur conversio ad christum ihesum. Et quia ad hoc erit suus impetus ideo dicitur ibi dextrum pedem tenere. Potest etiam dici quod pro tanto pedem suum dexterum tenebit super mare quia promptior erit ad adversa toleranda quam ad consolationes recipiendas. Vel super mare convertendorum infidelium plus proficiet quam super terram ypocritalium religiosorum. Et nota quod hic angelus non posuit nec mare nec terram super se sed sub pedibus suis quia per altissimam paupertatem austeritatem et humilitatem omnia mundana calcabit sic quod totus status evangelicus per ipsum renovandus similiter cum ipso descendet de celo per profundissimam sui humilitatem et erit humili paupertate agilius et fecundus sicut nube amictus et de hoc statu per salutarem pluviam fecundabit etiam hebreos per cetus procedentibus librorum scripture

aptu. Dicit aut sicut leo rugiens cla
matur, qz contra errores z vicia obdu
ratorum et maxime contra malignitates bes
tiarum priorum cu forti indignacione loquetur
et terribile dei iudiciu in proximo ventu
ru cu summa auctoritate predicet ut bes
tie contremiscant. Racio autem magnitudi
nis huius clamoris erit ex hoc quod postquam
liber erat aptus diuine voluntatis nullu
velamen relinquitur excusacionis. Et etiam
propter nimiam resistenciam et multitudinem
obduratorum oportebit clamare. Et propter
primu zelum quem habebit ad omnes sicut
ad catulos excitandos ad vitam. Et
propter leoninam constanciam et esuriem de eorum
salute, ut leo rugiens curret ad animarum
escam z predam. Dicitur etiam quod cum clamas
set locuta sunt septem tonitrua voces
suas. Septem tonitrua sunt septem spiritus
dei missi in omnem terram spirituales z alle
goricas voces de tercio celo emittunt con
cordantes rugitum angeli tam in reboan
do magnalia et archana glorie dei et
operum eius z precipue illorum que tunc in
mentibus contemplatiuis fient, quam in to
nando terribilia dei iudicia. Septifor
mis enim gracia spiritus sancti et septiformis
intelligencia septem etatum mundi z septem
signaculorum veteris testamenti et septem
statuum ecclesie z iudiciorum factorum in hijs
que iam processerunt instar septem tonitru
orum clamant maxima graciarum dona e
lectis danda z horribilia iudicia tunc
reprobis fienda. Dicuntur autem hec tonitrua
ad clamorem angeli loqui, qz ad edifi
cacionem preclare doctrine ipsius apte se
ingerent mentibus perfectorum. Et quia
spiritus sanctus septenario donorum suorum
diffusio in cordibus audiencium dabit
autenticum testimonium quod verba eius
sunt verissima et quod hic est angelus
summi dei, iuxta quod dicitur actuum 10. quod

petro predicante cecidit spiritus sanctus super
omnes qui audiebant verbum. Circa
ponendum autem per hanc renouacionem prima q
mine istam illud quod scribitur apocalypsis 14.o ca.
septupla hic prorogatiua electorum mira
bilis. Prima est eorum ad christum conformis z in
hesio. Secunda societas. Ratione dicuntur stare super
montem syon, per quem designatur z solida
eminencia contemplatiui status. Et dicuntur
stare super montem, qz secundum richardum cete
rorum contemplatiuorum eminenciam transcende
runt. Dicitur hic christus agnus cum quo hij
stant, qz cum sua innocencia z mititate z ho
locaustifica immolacione crucis stat in alto
contemplacionis. Et intelliguntur ista centum
xliiij milia agnorum esse cum principali
agno ihesu, qui ihesuali per renouacionem
cordis sue in ihesum transformati. Secunda est
certa z regularis commensuracio perfecti
onis suis apostolicis capitibus conformata.
Ratione centum xliiij milia faciunt 12 legi
ones correspondentes 12 senioribus circum
stantibus sedem dei z agni ita ut cuilibet
seniori correspondeat sua legio propter imita
cionem perfectam. Et per hoc datur intelligi
quod per istos representatur status spiritus sancti
qui concordiam a patre z filio spiratur. Sic
z isti concordiam a veteri z nouo testa
mento qui vtriusque concordia z perfecta
conspirata procedunt sicut a perfectione xij
patriarcharum et xij apostolorum tercia. Tercia com
orum. Ipsi etiam in signum huius vel quarta dicuntur cano
dicuntur hic cantare canticum canticum moysi
z canticum agni, qz quamvis sunt iubili z
contemplacionis z perfectionis in vtroque testamento
to videtur in istos transfundi z labor pre
dictum temporum eis conuerti in iubilacionis
solacium ita quod ex omnibus bonis z ma
lis videtur ihesum continue iubilare in
omnibus cognoscentes ipsum sanctissimum sapien
tissimum omnipotentissimum, ac per hoc ab omni
bus laudandum. Tercia prorogatiua est fidei

et amoris et contemplationis dei patris et filii
humanati frontalis inscriptio. Per hoc quod scribitur
habentes nomen eius et nomen patris eius
scriptum in frontibus suis. Per nomen designa-
tur famosa notitia quia respectu dei nichil
est nisi sit amatiua. Per frontem apta et fo-
ris et viua dei confessio. Nam frons est pars
faciei patula et in ea signa timoris et au-
dacie cognoscuntur. Per quod datur intelligi quod
talis eorum vita erit quod in primo aspectu
apparebit mundi quod ipsi sunt plene cultores
et imitatores vite ihesu christi ac sicut ag-
niculi de familia principalis agni et sin-
gulares socii crucis. Hec autem apparebunt
in eis singulari habundancia spiritus sancti eis
infusa et non alicui humano merito attri-
buta. Et hoc notatur per hoc quod dicitur hic scrip-
tum. Spiritus enim sanctus in ipsa inscriptione in-
telligitur. Nam inscriptio et infusio gratiae
sibi appropriantur. Tertia prerogativa est ex-
cellentia iubilatorii cantici istorum perfectorum
quam quidem septiformiter magnificat. Primo
dicit. Et audivi vocem de celo ut ostendat
quod eorum iubilatio erit excessive sublimis ce-
lestis non terrena. Secundo quod erit irrigua et
fecunda ex magno sanctorum collegio et plu-
rium perfectionum virtualium affectionum
cordis ipsorum procedens cum dicit. Tamquam vo-
cem aquarum multarum. Sicut sit vox pluvie
sive maris vel fluvii. Tertia in eis erit
habundancia lacrimarum pinguium devotione
dei lavacrum a contagione peccati infrigida-
tivum ab omni amore mundi, amaricancium
in crucifixione christi et fecundancium in mul-
tiplicatione omnis boni. Quarto ostendit quod hec
vox erit altissima et potentissime omnia re-
plens et concuciens. Unde dicitur. Tamquam
vocem tonitrui magni. Ipsi enim concutient
omnem terram. Et ne crederetur quod ex voce
tonitrui esset inmitis aliis et in se non
iocunda ideo sequitur. Quinta prerogativa quod
hec vox erit suavis et iocunda et secundum

discretionis regulas in omnibus modera-
ta. Et vocem quam audivi sicut cytha-
redorum cytharizancium in cytharis suis.
Cythara non sonat nisi sit vacua per
quod datur intelligi quod in eis paupertas
altissima et humillima eos evacuabit
ab omni reputatione sui et rebus mundi.
Corde vero cythare sunt virtutes que
non sonant nisi fuerint extense nec con-
cordant nisi fuerint proporcionate et debi-
ta proporcione pulsentur. Oportet enim
affectus virtuales ad suos fines et ad
sua obiecta fixe et attente protendi et
unam virtutem alteri coherere ita quod rigor
iusticie non excludat dulcorem misericordie nec
mititas et lenitas sancte correctionis zelum.
Cythara etiam potest dici ipse deus cuius
quelibet affectio per affectuales consideraci-
ones contemplantis tacta et pulsata red-
dit cum aliis mire iocunditatis sonum.
Cythara etiam est totum universum cuius quali-
bet pars debite a contemplante tacta mire
sonat dei laudem. Singulariter etiam potest
hec cythara dici christus ihesus cum omni-
bus actibus sue passibilis vite et con-
fessionis perfecte. Prima cythara fecit
sonare communitas sue passionis quia fuit
cavatus et confossus in manibus et pedibus
et latere et sanguine vacuus et vita.
Ubi corde omnium membrorum suorum nervorum
et iuncturarum fuerunt extense fortissime
organice tamen et musice, secundum quod exigebat
divine iusticie actoritas et virtutum ihesu
strenuitas et super nostram miseriam curan-
dam effusa sue pietatis caritas, ubi
et sonus doloris vigoris et amoris in
eius voce in cruce clamante septempli-
citer insonuit secundum septem verba que dixit
ut que ex libro capitulo 33o exposui. In quibus
omnibus sancti spiritus status tamquam in cytha-
ra salutis humane corda perfectionis bonitatis
divine et virtutum suarum metalum et omnium

dei opum sonare faciet tamquam inordina
tissima armonia iux iacentes cum puu
lo iux dolentes cum quasito iux pere
grinantes cum paupculo iux regnantes
cum glorioso qui est super omnia benedictus
deus. Et quia cytharedus non dicitur nisi per
artem et frequentem usum ingratiter formet
sonum ideo dicitur sicut cytharedorum cytha
rizancium etc. Quinto ista vox est exsuffla
tiva veteris fermenti omnium preteritorum de
fectuum et novi status formans iubilum
pro quo sequitur. Et cantabit quasi canticum
novum. Novum quidem propter novitatem vic
torie eis date et propter novam cytharam
incorporacionis ihesu in ipsos et novam artem
spiritus sancti in ipsos diffusam ex quibus
omnibus sunt eis cantica innovata. Sexto
hec vox in deum erit totaliter relata et
in honorem civitatis superne pro quo dicitur ante
sedem dei et agni et ante quatuor anima
lia et seniores. Septimo hec vox erit sin
gularis aliis non concessa pro quo dicitur.
Et nemo poterat dicere canticum nisi illa
centum xliiii milia quia inferior plebs quan
tumque ad eos devota et ab eis recta
et in eis hec dona participans per se et in
se ad tantam perfectionis iubilum non ascendet.
Quinta autem prerogativa istorum est puri
tas perfecta et immaculata pro quo subdit.
Qui empti sunt de terra quasi dicat passi
one et sanguine eius in quo continue cytha
rizant redempti sunt et purgati et a
xpo ihesu emptore amarosa segregati
ab omni vita terrena. Que prerogativa ex
plicatur magis cum dicitur. Hii sunt qui
cum mulieribus non sunt coinquinati vir
gines enim sunt. Et licet intelligatur quod in
illo statu renovabitur sancta virginitas
tam mente quam carne quia omnis muliebris
coinquinacio aufugiet longe tamen nomine mu
lieris potest intelligi omnis vilitas creature
cum qua non coinquinabuntur inordinato

amore sed cum sancto ihesu mundissimo vir
gine gustabunt optimum vinum miraculo
se operacionis ihesu qui veterem aquam distrac
tionis preterite in nuptiali amore convertet
in celicum vinum. Et sicut circa finem vite
ihesu pueri hebreorum ipsum miraculose glo
rificaverunt sic circa finem temporum immaculatissi
pueri et virgines de stirpe israel ad summa
virginis ihesu imitacionem et familiaritatem
credentur vocandi ut sicut agni novelli
mundissime ovis virginis marie matris
agni quam in terra incolatus fuit et dilectissimi
ihesu hos immaculatos virgines in sue imma
culate virginitatis filios adoptabit. Si
chilominus nomine virginum intelligitur omnis
perfecta purgacio ab omni preterita labe et
experiencia carnis sicut fuit in beata mag
dalena et in apostolorum principe petro qui
ab agni cantico non excluduntur. Sexta pre
rogativa est indivisibilis sequela ad ipsum
in sua vita perfecta pro qua dicitur. Et sequuntur
agnum quocumque ierit. Tantum enim unusquisque
quantum imitatur deum et participat in tantum cum se
quitur. Qui ergo in pluribus et altioribus
perfectionibus participat vita eius ipsum ma
gis sequitur. Et quia iste status secundum prin
cipales supererogativas perfectiones consiliorum
xpi ipsum ihesum prout est hominibus possibile
imitantur ideo dicitur eum sequi quocumque
ierit. Et etiam quia semper eum habent ducem
sui itineris et ipsum sic speculantur ante o
culos mentis sue et ad ipsum totum esse sui
dirigunt et transformant. Septima prerogati
va est universalis primatus dedicacionis sce
et fundacionis nove ecclesie que in principa
libus conventus predicto angelo est fundata
pro qua dicitur. Hii empti sunt ex omnibus
sunt ex hominibus secundum literam. Rede tamen dif
ferentie post utrumque. Et est sensus quod
a carnali vita hominum et a generali corrup
tione humani generis sunt per xpi graciam et
eius preciosum sanguinem singulariter segre

grati et empti ut sint primitie deo et ag
no id est toti trinitati et homini thesu xpo
cum grati et accepti sicut fructus primi
temporis sapidissime comeduntur. Dicuntur autem
primitie deo et agno singulariter quia totaliter
sunt transformati in contemplatione dei et in ho
locaustum crucifixionis agni. Et sunt pri
ma fundamenta tertii status mundi. Nota
autem quod sepe repetit eos emptos quia singu
laris proprietas status perfectionis dande et omnem
spem veniam propriis meriti vacuare et pro
fundissima humilitate profundissima totum merere gratie
et emptori xpi ihesu attribuere et sic to
tum suum esse caritate holocaustica in xpi
morte transferre quod et perfecte non sibi sed
xpo vivere ex qua sequitur perfecta purga
tio omnis mali. Et ideo quanta prerogati
va suprapositum est de ipsorum puritate ex
aggerat dicens quod in ore ipsorum non est inven
tum mendacium quia in xpristo qui veritas
est sunt corde ore et opere transformati. Al
ias etiam quia religiosi huius temporis sunt du
plices et dolosi ypocritalem autem mundo
pretendentes ostendit ab hoc vicio alie
nos dicens. In ore eorum non est inventum
mendacium quia veridice simplices et sinceri
quod verum est dicunt semper in ore portan
tes ihesum. Et quia regulares observantie
sunt ut plurimum maculate ut ostendat
eos perfecte et integre evangelicam professionem
observare dicit. Sine macula sunt an
te thronum dei. Quidam dicunt quod ante
thronum non est de textu quamvis pro mo
dum epistole legatur in ecclesia. Richar
dus tamen habet et glosa exponit ante
thronum dei, id est ante deum iudicem quia
in oculis eius et non hominum iustificari
ambiunt et sine macula apparere con
tra ypocritas qui eos impugnant qui se
cundum sententiam thesu omnia opera sua
faciunt ut ab hominibus videantur.

Ihesus resuscitatus. Capitulum xv.

Triumphator mortis ihesus,
cui proprium est super occasum as
cendere et in se et in membris
suis triumphare conflictu sicut in proprio cor
pore duabus noctibus iacuit in sepulchro
una interposita die sabbati in qua a do
loribus sancte ferie requievit licet requi
es festiva resurrectionis gloriose diei
dominice servaretur. Sic in corpore suo misti
co quasi duabus noctibus videtur subiacere
mortis imperio dum se sub mistico anti
xpo quasi sub prima nocte que in luce
resurrectionis plenarie sponsus xpi termi
natur. radios sue luminose fidei videtur
permittere quo ad peccatorum multitudinem
obumbrari interposita tamen de aliquanta
saltem pace in qua mulier etiam possit
sibi de preservativis aromatibus provide
re ad ungendum corpus xpi misticum
domini thesu ne in horrenda mortis ca
ligine et tenebroso turbine antixpristi
magni totali corruptione fetoat et putres
cat. Hec sunt due noctes horrende an
tixpus misticus et apertus in quorum me
dio evangelicus vires reliquit sab
batissimus in quo xpi ihesu clarificata
paupertas illius possit superare insultus
qui in copia rerum plurimos dicitur occisu
rus. In qua quidem primaria clarificatione
erit utique dies solemnis et quedam resurrec
tio xpi vite que in alio misterio suas
habet noctes precedentes horrendas. Sed
plenaria resurrectio xpi ihesu in toto
mundo conversio post mortem antixpi magni
in servatur. Misteria tamen resurrectionis il
lius secundum quid applicantur prime sicut
et misteria antixpi magni mistico ad
aptantur qui est eius precursor. Et quia ad has
resurrectiones currit totus impetus libri apocalypsis
ideo testatur iohannes se fuisse in spiritu visi
onis spiritualis omnium horum in dominica die
in qua die ad literam resurrexit ab inferis

rie. Et omnes has visiones in illa eadem die Iohannes vidit. In quo magna applicatio sue intelligentie et sublevatio contemplationis altissime et confortatio sue mentis designatur. Significatur etiam quod sicut tunc Ihesus a mortuis resurgens de sepulchro exivit, sic spiritualiter vita sua totius scripture spiritualis intelligentia exit de sepulchro prioris malicie et mortis violente pressura et ad publicum liberius ventura et ad maximam familiaritatem Ihesu et contemplationis vitulum promovenda per suorum vulnerum tactum compassivum et transformativum. Unde eadem die apparens discipulis vitalem eis suum statum immisit, et ut intelligerent scripturas sensum aperuit, vulnerum cicatrices ostendit, se palpari familiariter voluit et cum ipsis comedit. Hec in hac sacra divina die quam expectamus iocunde feliciter complebuntur. Voluit autem deus eadem die omnia videri ad ostendendum quod quamvis sint visiones septem distincte possunt in unam visionem reduci et spiritualiter omnibus omnia aptari, quo suo respectu ad tempus sibi correspondens per hoc non mutato in aliquo sed magis aliorum coniunctione seu adiectione perfecta. Unde et prime visionis radius potest ad alias visiones adaptari et illa nunc adaptato ad gloriam status futuri. Unde in hac radice ponit primo septem candelabra septem ecclesias designantia. Recta autem ecclesie candelabrorum sunt sursum in divina erecte et ad dei lumen suscipiendum et diffundendum aptate per dei caritatem et scientiam sunt auree. Et quia ad modum auri per ignem probantur et malleis contunduntur et sic sursum in celestia quasi in formam candelabri contenctis ardore et luce sapientie producuntur. Dicuntur autem septem quia universalis ecclesia septem statibus distinguitur, ut plures est dictum, et vitam et vegetationem accipit a spiritu septiformi. Postmodum ponitur

visio filii hominis in qua Christus sub vii aspectibus spiritibus apparet que in plena resurrectione spiritus in statibus prioribus refulgebunt. Prima est assidua ecclesiarum visitatio et inhabitatio propter quod apparuit in medio candelabrorum, unde quod sacerdos legalis levitici 24o septem lucernas candelabri in sanctuario debebat semper sollicite nutrire. Dicitur etiam in medio Ihesus quia omnibus suis exhibet se intime ut centrum totius spere. Secunda est ad subditos condescensiva humilitas et humanitas propter quod dicitur similis filio hominis quia tunc singulariter ad animarum salutem et forme tunc viscerosa Christi pietas assimilabit sibi contemplatorum affectum. Dicitur etiam per hunc statum in dixisse similem filio hominis quia sue vite gestum et passibilem simulavit. Tercia integre castitatis et honestatis sanctitas vocatur. scilicet podeir quod erat vestis sacerdotalis et linea pertingens usque ad pedes in cuius fimbriis erant tintinabula aurea. Et de hac videtur loqui sapientie 18o. Per eam vestis habebat rationale et superhumerale quieta. Podere huius magistri significatur habitibus celestis castitatis et sanctitatis potissimum condecentem. Precinctus autem ardua precinctione subdicitur. Et precinctum ad mamillas zona aurea. Subcingi enim designat astrictionem concupiscentie et operum carnis. Precingi vero ad mamillas designat puritatis omnis restrictionem et affectus cordis. Intellectus et voluntatis sunt quasi due mamille mentis propinantes lac sapientie et amoris. Item cingi zona pellicia est timore mortis et pene castitatem servare. Cingi vero zona aurea est eam servare ex mero et solido castitatis ardore et amore similitudinis Ihesu Christi et sue immissione mentis. Quarta est reverenda et preclara sapientie et consilii et omnis discretionis maturitas per senilem et gloriosam caniciem capitis designata. Unde subditur. Caput eius et capilli erant candidi tamquam lana alba et tamquam nix. Per caput vertex mentis et sapientie. Per capillos vero multitudo

et ornatus subtilissimorum et spiritualissimorum
cogitatuum et affectuum seu plenitudo
donorum spiritus sancti mentem adornancium desig
natur. Sicut enim in lana est calor fome
tativus et mollicies corpori se applicans et
candor contemperacior et suavior quam in
nive quia in nive est frigiditas et conge
lacionis algor et rigor et candor modo visui
intolerabilior et livor sordium purga
tivus et terre impinguativus per que de
signantur condiciones sapientie christi que erit eis
partim condescensiva et contemplativa et
fomentativa et sua pietate calefactiva
et in eis refrigerans omnem mordicativum
amorem et humectans et impugnans to
tam agriculturam virtutum et carnales
affectus obrigescere in aliis rigide purgen
do eos. Splendor quoque eorum in sua plenitudine
non erit capabilis ab infirmis. Designatur
etiam quod sic fovebit eos sapientia ihesu quod cum
acie aspectus sui per contactum concessum faciat
et caligare sicut modo oculos corporales. Quin
ta est contemplacionis speculative et prac
tice in fulgore et splendore perspicacitas. Nam
ihesus omnes et intenciones et nutus eorum con
spiciens sibi secundum quod erit expediens in
hoc silebit. Unde subdit. Et oculi eius
velud flamma ignis quia specialiter respectu
dominorum habebit quasi igneum et flammeum
aspectum. Sexta est vite active perfecta
operositas. Et pedes eius similes aurical
co sicut in camino ardenti. Auricalcus
est es mundissimum seu nitidissimum val
de simile auro et cum est in camino arden
ti est ignitissimum et scintillans et lique
factivum. Christi autem corporales actus
ac processus sunt caritate dei et mentis igni
tissimi et contemplacione scintillantes
et etiam dum hic viveret in camino temp
tacionis probati et auro sue intime carita
tis simili in hanc formam in ihesus ope
rata virtute in fervore sibi operentur

Septima est sue doctrine celebris re
sonancia et irrigacio fecunda. Et vox
illius tamquam vox aquarum multarum. Oc
tava est potestativa presidencia et con
tinencia non solum ecclesiarum sed etiam su
orum rectorum. Unde subdit. Et habebat
in dextera sua stellas septem. Nam sep
tem stelle sunt angeli et episcopi ecclesiarum.
Quilibet autem singulariter se senciet in
christi dextera ab ipso protectum et sola a
mantes celestia nam multi ex eis ha
bitant in sinistra. Christi autem sic debet
super ecclesiam lucere et presidere sicut lux
lucerne et sanctuarii. Quasi stelle super
candelabrum stabat. Sicut etiam motus
stellarum et influencia earum regit fecun
dat et illuminat terram sic sanctus prelatus
ecclesiam. Nona est iudiciarie correctionis
iusticia subdit unde De ore eius
gladius ex utraque parte acutus exibat.
id est sententia penetrans cuncta vicia
et undique absque personarum acceptione ab
scindens. Ad hebreos 4o scribitur. Vivus
est sermo dei et efficax et penetrabi
lior omni gladio ancipiti. Ihesus enim
non solum punit extraneos sed et su
os. Iob 9o. Innocentem et impium ipse
consumit sed innocentem promovet pu
niendo et intellige innocentem respec
tive. Alias autem nullus est innocens
qui sit dignus omni pena. Vel inno
cens dicitur quis per respectum ad dei
predestinacionem per quam in eternitate
non apparent vicia electorum. Per gla
dium etiam intelligitur dei verbum pene
trans intima cordium et scindens ab
amore viciorum ephe. 6o. Gladius spi
ritus quod est verbum dei. Decima est
sue claritatis et maiestatis incomprehen
sibilis gloria. Et facies sicut sol lucet
in virtute sua. Sol in tota virtute
sua lucet in meridie. Et quod de corporali

facies ihu incopabiliter magis lucet. Et p hoc designat ineffabilis claritas et virtus sue diuinitatis et etiam sue mentis que scis scoti status singularit refulgebit. Unde ipi erunt singulares contemplatores glorie summi dei et hois assumpti. In cuius signum post sex dies transfiguratus est ihus in monte ondens faciem solis. Prudencia est ex predictis sublimitatibus impressa in subditos tramefactiua humilitas. Et cum vidissem eum cecidi ad pedes eius tamquam mortuus. p quod datur intelligi quod tanta visio diuine maiestatis immitetur psonis pfectioribus et platis quod ipi sub deo et in xpo hoc cadent in nichilum suum sanctissima morte adnichilate in se metipos. Hoc significauit casus ihois quasi mortui ad pedes ihu apparentis. Significat etiam quod pre maxima refulgentia xpi in eis plebs subditorum sub eis adnichilata cadet quasi mortua de tota pfectione status illius nichil attribuentes sibi sed soli ihesu et illis psidentibus sub. Prudentia est confortatiua et subleuatiua humiliatorum familiaritas quod ostenditur in duobus in tactu confortatiuo in verbo suauissimo et explicatiuo. De primo dicit quod posuit dexteram suam sup me. De secundo dicit noli timere. Deinde explicat sibi illas pfectiones ex quarum fide et noticia amplius poterat confortari. et breuiter explicans pfectionum suarum primus est ego sum primus et nouissimus id est omnium principium et finis. Uel primus dignitate deitatis et nouissimus humanitate et vilitate mortis. Secundo est sum viuus et fui mortuus scilicet p veritate et nra salute. Et ne credatur hoc contra sicut prima posse defice subdit. Et ecce sum viuens in scla sclorum. Quasi diceret. Dominum est humiliari et mori p me qui sum omnium causa et finis. et qui p nouissimus fui et mortuus. Et sicut p hoc viam perueni ad gloriam immortalem et meipm resuscitaui a morte ita et tu me refusa (?) tate peruenies. Tercius breuiarius et et habeo claues mortis et inferni id est habeo ptatem educendi quoscumque a sepulturi mortis tam pene quam culpe et etiam in pfundo infernalis gehenne debite peccatori cuius culpam ad nullo. Et p hoc ptas condempnandi et absoluendi cum sua voluntate intelligi. Hoc autem modis resonabat noticia immi et sentimentis intrinsis infelicitas recordatione status sui. Per quod mirum et varia in predictis omnibus intelliguntur ad que cursus adaptare non sunt. Sicut autem xpo resurgenti a mortuis magnum fuit alleluia cantatum a iocundissima matre et discipulis eius sic a matre etiam et viris pfectis cantabitur iocundissimum alleluia sicut satis explicatur apoc 19. ubi ihoes audiuit vocem tube magne sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem tonitruorum magnorum dicentium alleluia. Secundum ioachim inchoatam hanc laude aliquo magno scio quasi magna tuba dei statim resonabat laus in ore multorum que erit quasi vox aquarum multarum ad extremum autem maior effecta quasi tonitruorum magnorum perueniet usque ad fines terre. Item p hanc trina spem vocis designatur triplex pfectio et proprietas huius laudis. Erit enim ad modum multarum effectuum sicut magne tube et multiformibus deuotoibus et compunctionibus arefacta humectans sicut vox aquarum multarum et extatice stupefaciens ex magnitudine dei et laudis sue terrorem et terribilium concutiens et absorbens quasi vox tonitruorum magnorum. Motiuum autem huius laudis et duplex. Primum mirifica magnificentia dei omnia superantis et ubique regnantis et p nomi

effectum suam omnipotenciam ostendentis dum totum orbem auferet regibus et subiciet sibi. Pro hoc dicit. Quoniam regnabit dominus deus omnipotens. Secundum est condescensiva miseracio dei electorum exiciam sibi spiritualiter et spiritualiter vincentis ac per hoc tota dei omnipotencia et honor videtur nostre vilitati dandum tante maiestati et matrimoniali unitate iungi. Et propter hoc sponsus harum nupciarum dicitur agnus quia omnipotencia cum maxima mansuetudine sue humilitatis et clemencie condescendet et vincet. Et quia ista summa iocunditas est ideo post hoc subdit. Gaudeamus interius cordis iubilo et exultemus idest extra saltemus pre gaudio et demus gloriam ei scilicet qui regnavit deo omnipotenti in eius laude omnia referendo quia venerunt nupcie agni nove scilicet et solempnes et clariores omnibus aliis datis mundo. Et uxor eius idest sponsalis ecclesia sexti temporis deo iuncta ut uxor ad sponsum ihesum concipiendum et propagandum in filios preparavit se per nupcialia ornamenta similitudinis sue perfecte vite. Sed quia hec preparacio tota est dei et non nostra ideo dicit quod datum est ei per graciam ihesu sponsi ut operiat se bissino splendenti et candido. Bissinum enim sunt iustificaciones sanctorum quia virtutibus et exemplis xpi ihesu et sanctorum apostolorum eius quibus iustificati sunt et iusticie ostenderunt exemplar. Hec igitur erunt ornamenta non temporali pompa. Quam autem gloriosum sit talibus nupciis interesse nobis confirmat non solum verbo sed autentico et indelebili scripto. Unde subdit. Et dixit michi scilicet angelus qui primam vocem laudis formaverat. Scribe beati qui ad cenam agni nuptiarum vocati sunt. Re enim credere est incompatibilis hec solempnitas quia fugata mundi pompa in ihesu paupertate fundatur. ideo in ipsa et in vocacione ad eam eterna beatitudine perdurat continuei. Dicit autem cena non prandium quia hoc convivium in fine status secundi generalis ut sit terna cena xpi ihesu. Prima in fine legis veteris secunda in fine secundi status. Et hoc est de quo magis hic proprie dicitur. Tertia in fine seculi in gloria paradisi. Quia vero difficillimum est credere quod tales nuptie tanta inundante malicia post modicum sint ipsa destructa fiende immo carnalibus fabulosum apparet ideo confirmat hoc ihoannes non solum scripto sed etiam verbo dei impossibili falsificari non subdit. Et dixit michi. Hec verba dei vera sunt. Et quia maxima reverencia discipulorum ad magistros et ovium ad pastores suos ideo ostenditur quod ihoannes eadem voluit angelum adorare. Sed quia conversio in statu evangelice humilitatis non permittet se a suis subditis serviliter adorari ideo dicitur angelus prohibuisse ihoannem dicens. Conservus tuus sum et fratrum tuorum habencium testimonium ihesu quia corde et corpore se sentiet sub nos omnium fidelium obsequiis mancipatos immo quod ihesus exemplo et verbo docuit luce 22o. Qui maior est in vobis fiat sicut minor. Et ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Hinc est quod petrus princeps apostolorum non se permisit a cornelio adorari sed elevat eum dicens. Et ego homo sum sicut tu.

Ihesus doctore fulgidus Capitulum xi

Lux vera ihesus oculis electorum in tenebroso aere babilonis a vera intelligencia obscuratis resplendens ut ex supradictis satis patet in illorum luminoso cetu quos super alios faciet residere sic potenter influet rore sue lucis quod quasi celeriter principalibus velit nolit nolunt ipsorum proterva caecitatis infructuosis palmitibus totus clerus splendidus refulgebit. Ideo quod sicut xpus ihesus

educeret discipulos a iudea in galileam
super montem elevatis eis sue resur-
rectionis et universalis potestatis ostendit mit-
tens eos predicare in omnes gentes syna
goge ruinam et ecclesie nove sponse sic
et benedictus ihesus faciet electis suis in
splendore lucis sue revelans misteria
novi status. Unde 18° apoc. post bellum
antixpi tam mistici quam aperti dicitur. Post
hec vidi alium angelum descendentem
de celo habentem potestatem magnam et terra
illuminata est a gloria eius. Per hunc ange-
lum intelligitur ordo doctorum predicancium
casum iam factum qui utique erit alius
ab illis qui casum predicaverunt futurum.
Unde et iste dicitur de celo descendere per quod
potes intelligi quod de statu altissimo in
quo deus immobiliter et firme ac si in celo
eos locaverit continue descendunt in sua
refundentes vilissima per humilitatis ab
issum seu profundum et omni gradu gratie
maioris tanto se reputantes indignos.
Et quanto plus sic descendunt tanto eleva-
tur et firmatur sublimius. Unde et de isto
dicitur habentem potestatem magnam scilicet ut in
ioachim in loquendo verbum dei sicut de
domino dicitur quod loquebatur sicut potestatem habens
et non sicut scribe et pharizei. Dicitur autem
terra illuminata a gloria eius quia non in ob
scuro enigmate sed sicut in claritate so
lis annunciabit in omnibus veritatem. Et
clamavit in fortitudine dicens. Cecidit
cecidit babilon magna et facta est ha
bitacio demoniorum et custodia omnis spiritus
immundi et omnis volucris immunde et odi
bilis. In fortitudine clamat quia fervente
constanter et efficaciter attonitas et treme
faciens auditores. Hec autem ingeminacio
est signum multitudinis et fortis affirmacionis
ruine et eius vehemencius ire contra dupli
cem casum seu contra duplicem antixpm sive
quia non solum mala facit sed et ad alios ad
malefaciendum cogit. Dicitur autem habitacio
demoniorum quia per spiritum diabolicum pos
sessa et inhabitata non habet diligentem
custodiam nisi de delectabilibus carnis sue
quasi spiritus immundi. Vel de fastuosis vo
latilibus pompe mundane quasi volucris.
Silem predicacionem de ruina babilonis
habes ysa. 13° et ier. 51°. Ruina autem ba
bilonis erit nove sponse gloria. Unde interfectio
antixpi magni qui dicet se mes
siam iudeorum dicunt aliqui magnum quod
licet ea que dicuntur 20. capitulo de illis gen
tibus goch et magoch possint referri ad pre
dictum antixpm qui credunt occisurum
enoch et heliam. Et post eius mortem
fiet plena conversio iudeorum. Nichilominus
magis proprie designat alium antixpm in
fine mundi futurum. Hoc enim expresse sonant
verba ezechielis capitulo 38°. ubi prophetat
contra goch et magoch. Ibi enim dicitur quod in
novissimo annorum veniet ad terram que
reversa est a gladio et congregata est de
populis multis ad montes israel qui fuerunt
deserti iugiter etc. Ex hoc ergo patet
quod hunc dicit esse venturum et reversio
nem israel ad verum cultum xpi a quo in
captivitate demonum et gencium tristissima
gemuerat. Ieronimus autem in commentis super eze
chielem dicit quod iudei putant gog et
magog esse gentes trans caucasum mon
tem et plaudem meotidem et prope capsium
mare ad indiam usque tendentes. Dicit
plura de hoc augustinus 20. de civitate dei
capitulo 11°. ubi dicit quod gentes iste que appel
lantur gog et magog non sunt sic accipi
endi ac si essent aliqui barbari in aliqua
parte terrarum constituti. Et infra. Toto nam
que orbe terrarum significati sunt isti esse
quem dictum est naciones que sunt in qua
tuor angulis terre. Vult ergo augustinus
ibi quod hec est universitas malorum homi
num que impugnabit electos non ad

aliquem locum unum congregatos. Sed castra sanctorum et civitatem dilectam dicit christi ecclesiam toto orbe diffusam que utique ab ipsis muris cingentur angustijs et ad resistendum eis exercitus fortis erit qui castrorum acies ordinata. Hec est sententia augustini. Non tamen est inconveniens quod hec sit gens aliqua principalis huius multis sibi toto orbe terrarum subiectis. Hec enim expresse sonant verba dei in eze. Unde ieronimus exponens ibi verba dicit quod eis iungetur mosoch quos iosephus capadoces dicit. deinde tubal quos idem iberos vel hispanos hebrei vero ytalos suspicantur. Et ideo credo quod huiusmodi gentis erit unus aliquis magnus princeps prodeuntis malicie caput. Quem non autem potest quam illud plurimum singulariter attribuitur diabolo. Cuius est triplex racio. Prima est correspondentie ut sicut ipse est maior et principiator et consummator sit utrumque sibi in diversis visionibus attribuatur. In quarta enim que est de muliere amicta sole sibi singulariter attribuitur principium omnis malicie. In hac vero huius serpentis ultimus finis est. Secunda est quod eius ad temptandum potestas non omnino usque ad finem seculi tolletur. et usquequo totaliter in inferno confundetur. Et hoc ostenditur nunc in gog per ultimum bellum eius et ultimam dampnacionem ipsius. Tercia est secundum ioachim quia forte non veniet tunc in signis mendacibus sicut primus imitando christum sed quasi in maiestatis gloria ut se similem altissimo mentiatur. Si autem queratur an iste novissimus gog vel illius temporis ultima temptacio sit peior et atrocior quam illius antichristi qui finget se iudeorum messiam. Dicunt quidam quod sicut certamen mortis corporis sanctorum se habet ad certamen mortis

seu transitus ad statum contemplacionis extatice in quo quis totus moritur sibi ipsi sic se habet tempus gog novissimum ad antichristum qui se mentietur iudeorum messiam. Tunc enim oportebit electos certare ad fundandum et contemplandum generalem statum tercium electorum. Unde propter magnitudinem certaminis et operis illius mittendi sunt tunc enoch et helias in testimonium veritatis omnino ruentis. In fine vero seculi dicitur quod non oportet electos certare nisi ad expectandum iudicem ut per ipsum et cum ipso recipiant regnum celi. Et ideo dicunt quod prima simplicius et periculosior ista. quamvis ultima ista in aliquibus prima excedat. Simpliciter tamen nescitur que sit maior aut si pensatis omnibus sint equales. Videtur tamen michi quod ista ultima quo ad aliquid erit omnium pessima quia est corruptio status melioris. Et idcirco credo solempnissimos preparatos ad illam ut honorabilius triumphus super serpentem pessimum detur ultime victorie corporis ihesu christi. Ad quorum strenuitatem monstrandam et certe illius temporis singularissimam intimacionem ad christum dicit de illo prelio gog quod circuierunt castra sanctorum et civitatem dilectam ut monstretur quod eciam tunc erit in strenuissimis militibus ad hostilem et pervigilem pugnam instar castrensis exercitus ordinata. Et nichilominus ad christi contemplativum cubiculum et amplexum instar sponse dilecte et civitatis spiritualibus divitijs opulente referta et sponso coniuncta ac per hoc quod contra hostes aderit sibi custodia ihesu tamquam sponsam sponsaliter diligentis. Possunt eciam merito per castra sanctorum intelligi spiritualia collegia evangelicorum pauper

rū, qui vsq3 ad finē erūt pn̄cipales
milites huiꝰ status, p ciuitate vo
dilcām etiā gn̄alis. Hec aūt ciuitas
ē fundanda p solare p̄dicacōez cla
rificati sp̄os thesu sicut dictū est maxi
me etiā in plenitudie p9 mortē illi9
false messie. Et statꝰ ille figūtus ē
ī angelo de quo dr̄ apoc̄ 19o. Vidi a
gelū stantē in sole, 2 clamauit mag̃
omnibz auibz que volabat p mediū
celi. Venite ꝯgregamini ad cenā dei
magnā. Iste angelꝰ designat altissi
mos 2 ꝯtemplatiuos doctoēs illiꝰ t̄pis
quoꝝ mēs et vita 2 cōtemplacōs erit
tota fixa ī solari glā hoīs ihū xp̄i,
ex qua sibi splēdebūt clare scōꝝ intel
ligēcia scripturaꝝ. Hic dr̄ clamāe vo
ce magna omībz auibus .s. hoīs con
tēplatis 2 euāgelicis viris, qui vo
lant ꝯtinue p īmensa latitudinē ca
ritatis cordis ihū, diu̇sas sui rumina
tes voces amoris, tāq̄ p mediū mag
ni celi. Hos tales inuitat iste p̄cipu
us int̄ eos ad sponsale 2 seꝛotinū co
niuiū ihesu xp̄i, q̄si ad cenā magnā
dei q̄ hēt ē vltima ꝯu̇sio mūdi in
qua p fortē masticacōem sponsalis p̄
dicacōis 2 sponsalis vite ip̄oꝝ deuora
but̄ vniu̇sitas electoꝝ illius t̄pis
moꝛtura carni 2 viciose ꝯcupiscētie
ut ꝯsūpta carne remaneat p̄ne
spūs vite xp̄i 2 paupertatis altissime
Vn̄ subdit. Vt manducetis regū et
carnes tribunoꝝ et carnes equoꝝ ū
2 carnes sedenciū in ip̄is 2 carnes
hoīm liberoꝝ et seruoꝝ et pusilloꝝū
2 magnoꝝ. Hec ꝯt̄ū ad p̄latos 2 re
ges t̄uc xp̄o ihū 2 eius crucē īcorpo
rādos significat idē cū illo qd̄ dr̄
actuū 10 petro videti quadrupedia
2 s̄pencia 2 volatilia ī magno vase
lineo ꝗtuoꝛ īiciis submisso de celo cū

dr̄ occide 2 manduca. Quibz aūt v̄bis expli
cari possz cū ꝗto gaudio 2 dulcoē a
mōe reficient̄ de ꝯu̇sioē iudeoꝝ et
oīm gencium tūc fienda. Vn̄ ꝗꝗ9 sup
1o iob 2o. Et dederūt ei vniu̇si fr̄es 2 ouē
vnā dicit. Aperiri libet oculos fidei 2
extremū illud scē ecc̄ie de susceptōe il
lius israhelitici p̄pli ꝯuiuiū ꝯtempla
ri. ad qd̄ nimirū ꝯuiuiū magnꝰ ille hely
as ꝯuinānciū inuitatoꝛ adhibet̄. Et ce
teri p̄pinqui 2 noti ad xp̄m cū muneribus
veniūt quē in flagello paulo an̄ p̄fi
tū cōtempserūt. Et subdit. Qd̄ 2 cer
tum magna ex p̄te iā esse scim9 et ad
huc credim9 p̄fcōe fiendū, scilz adeo abū
de tunc 2 munerib3, hoc eni tūc plenꝰ
fiet. cū israheliticoꝝ mētes ei quē sup
biētes negauert, ꝗq3 ꝯgnito hostiam
sue ꝯfessiōis apportat. Et. Iste pauloꝰ
sup 1o. Dominꝰ benedixit nouissimꝰ iob
magis q̄ p̄ncipio eiꝰ multa ad hāc
materiā pulchra dicit. Q̄t̄ū ad aūt
xp̄m 2 eius cōplices tn̄ dāpnandos, ꝓ̄pr
manducacō carnium eoꝝ desig̃t 2 gaudiū
scōꝝ de glificacōe xp̄i sup ip̄os hoste
eius 2 de ablacōe īpedimētoꝝ q̄ p̄sta
bant īp̄m cultum 2 imitacōi p̄fectissime
vite xp̄i, que duo ex repbo2 destruc
tōe consurget. Vn̄ ysaye vlo dicit de
q̄ sancti egredient̄ 2 videbūt cadaūa
viroꝝ qui p̄uaricati sūt ī me. Et erit
vsq3 ad sacietatē visiōis oīm carnis.
Vtroq3 aūt sensu ē illud iob 39o. Vbi de
aq̄la dr̄. Vbicūq3 cadauer fuit statim
adest. Possēt etiā p aues significari de
mōes quos sā ꝯuocat in zelo scē scē ad
sūmam repboꝝ ut ip̄is dent̄ in p̄tātē
pene, quoꝝ volūtati se subiecerūt delca
tōe culpe. Hee sūt aues laceratēs ma
gistrū pistoꝝ gen̄ 40o. Has aues abige
bat abrahā gen̄ 15o. Vidi dic̄ aug̃
p aues demōes p cadauēa designari

carnales qui a demoibz lacerant. Pro
vtraq; aute sensu cantat a sanctis ut
dictu est supra iubilosissimu alla.

Ihus paup firmat9. Caplm xxi.

Heditor pauperu ihus nunc
dicat princeps altissie pau
ptatis qz totu pondus vt
usqz bestie pdicte z vtriusqz antixpi
e in ruocinio paupertatis du pseudo p
pheta nitit falsa paupertate defende
z vera destrue. Et pncipalis bestia ta
mistica q apta nitit tpalia ggregare
et i eoru copia regnu suu statue. Et
per hoc pncipales hoz pliorz victores
sut paupes euagelici cont vtraqz fu
nesta bestia strenue dimicantes. Et
dcirco i paupertatis altissime vero cul
tu hoz prelioz victoria timinat. du
illa solempni electoz cultu p tanto the
sauro amat z custodit ut omibz ca
ducis gtemptis. hec sola reputet euan
gelica margarita. pp qd huc versiculu
qui e finis decursi iudicioz ihm in
hac vita locaui i diuinis paupertatis
qz in hac to futura ciuitas electoz
tercij status quasi seraphizat. Tunc sta
apparebit ab omi terrenitate leuata
z volabit i celu altissime vite xpi
simul paupculo z amois incedio cruci
fixa. Hec est rerges septimi stat9 et
hic e mons altus i quo ihoes apos
to. fuit in spu ab angelo eleuat9 vbi
sctam ciuitate noua ihrlm descenden
tem de celo se vidisse testat. Qua z
pmo vidit z sibi plenis demostrat.
quia et i sexto pmo videt hec ci
tas sed in septimo p ut ad hanc vita
spectat plenis consumat. Hec aute
que i illa pte dicunt nec totalr ad
ecclesia pntis vite nec ex toto refe
runtur ad statu glorie sed mixti nunc
ad vnu statu nunc ad aliu adaptat.

Quarta vna est raco scdm richardu
ut de scoz magnificis virtutibus
hic descriptis erudimi celestia oczu
pmia hic mysta admiremi. Scda ro
est qz licet intendat hic q pncipali
ter aliqd tange de gla supne ciui
tatis. hec no potuit nobis expmi in
sua puritate nisi sub quibzda mag
nificis btitudinibz analogice ptineti
bus ad hanc vita. Et p hoc tercia
raco sequit q simul nobis describit
etciam scdm duplice eius statu scilicz
scdm pfectione ad qua in hac vita as
cendet i plena requie septimi stat9.
Et scdm pfectione future gla eter
ni amplexus dei licet aliqui dicat
q hic textus vl pncipalius refert
ad reformacoem ecclesie huis ptes.
De pmo i hac pte intedo aliqd dice.
De scdo intellcu infra cu aget de
ciuitate supna ita tn q omia quasi
pnt sepe ad vtruqz referri. Dicit ita
qz scus ihoes q hec ciuitas sca de ce
lo descendit ad modu sponse ornate
et no a se sed pata a deo p meritu
ihesu sposi sui. Et vocat ciuitas ppt
omi vnitate iherusale vero qz ibi e
rit visio sume pacis. Et ad littera
credo q forte tunc ibi erit pncipalis
sedes ecclie renouate. Hec descendit
de celo ppter causas supius dcas.
Singularit in hac est dei taberna
culu cu hominbz et habitat cu eis.
Nota hic ca ciuitate tabernaculu et
habitace in eis. Hij sut grad9 vnionis.
In gnali ecciam erit q vnitas ciuita
tis. In collegijs spualiu paupez erit
ihus in eode tabernaculo q in eade
familia. In pfectissimis vo erit q ide
cu eis. Et hoc notat cu dr. Et habita
bit cu eis. licet oia singulis adaptent.
q statu patre eit hoc supliciat veru. Et

in deo inhabitate est presentia omnis boni
Sic per ipsum est abstersio omnis mali quod
notatur per hoc quod dicit. Et absterget
deus omnem lacrimam. Quod per hac vita
erit verum quia tunc priora mala cessabunt.
Et quia in hiis est plena renouacio. Jo
qui sedebat in throno dixit. Ecce no
ua facio omnia. Et quia hec sint diffi
cilima ad credendum et quod hec fiant
tam sublimia et quod ibi donentur eterna
ideo precipit ibi scribi quod hec verba fi
delissima sint et vera et ab ipso fienda
qui est omnia potenter iniciaris et ex
voluntate consumans. Et sicientibus hunc sta
tum dabit de fonte aque vite gratis. Et
victorialiter pugnantibus in hiis bellis
dabit sue divinitatis gustum et adopta
cionis amorem intimum. Repetit autem istam
civitatem a deo descendere habentem clarita
tem dei quod pro presenti est verum de cla
ra contemplacione eius et luciformis vi
te Jhesu. Cuius lumen est simile lapidi ias
pidis et cristalli quia vivor vite con
templacionis est in mente quasi lumen ias
pidis confortantis et candor mundicie
in carne quasi cristalli transparentis quia mu
dicia mentis apparebit in nubibus car
nis. Pro futuro vult ostendere plenam glo
riam mentis et corporis per participatam gloriam
deitatis. Attende autem quod sicut in civita
te primo eligitur locus 2º iaciuntur fun
damenta pro edificacione 3º figuratur et or
natur porte sic hec dei civitas in qua
pauper Jhesus in se et in suis membris suis
dicatur. Primo fuit electa in patribus de qui
bus secundum carnem natus est Christus. Secundo
fuit fundata in Christo Jhesu et in apostolis
eius. Tercio in sanctis trium status quasi
in portis adornabitur per quos vniuer
sus populus fidelis intrabit ad radicem
perfectionis fontalis vite. Alias autem om
nia sunt in omnibus. Nam Christus est funda

mentum i. Cor. 3º et ostium et ostiarius. Jo. 10º
vº et murus et antemurale Ysa. 26º
Apostoli eciam fuerunt fundamentum. Philipp.
2º. Similiter et prophete fuerunt porte per
quas infideles ad Jhesum intrauerunt. Et
appropriate possunt dici sicut dictum supra. Et
videtur sic hic Jhesus portas et funda
mentum distinguere. Murus autem altus
et magnus ex lapide iaspide qui se
primo offert aspicientibus et inpugnan
tibus civitatem significat sanctos marti
res et doctores qui in veritate solidi
et firma fide et in vigore conuersacionis
vite contra hostes ecclesie fuerunt magni
et alti. Fundacionem autem huius civitatis
attribuit Christo siue agno et apostolis eius
quia tota fides ecclesie hunc fundamento in
nititur. Et dicuntur xij propter apostolicum nu
merum et propter habundanciam perfectionis tamen in
ipsis quam principaliter in Jhesu et sua vir
tuosissima matre. Et dicuntur omni la
pide precioso ornata quia in quolibet
sanctorum apostolorum fuit virtutum perfectio.
Quia tamen singularis prerogativa re
lucet in quolibet ideo ponit per ordinem
xij lapides preciosos secundum xij fundame
nta. Quicquid autem hic dicitur est misticum.
Et ideo mensuracio quadratura et omnia
alia sunt significatiua spiritualium condicio
num sancte civitatis et maioritatis Christi et
apostolorum eius. Postea dicuntur xij
porte et in portis xij angeli et xij
margarite per portas singulas. Sicut
enim civitas habuit xij milia stadia
ut cuilibet fundamento responderet mil
lenarius stadiorum sic singulis portis cor
respondent xij angeli et xij margari
te. Et sicut quodlibet fundamentum di
citur fuisse ex vno lapide precioso sic
et hic dicitur quod singule porte erant
ex singulis margaritis ut perfectio par
tium perfectionem fundamentorum per omnia

carperet. Dicunt autem richardus et ioachim quod in unaquaque porta sunt xii margarite quod ego sic intelligo quod una porta constat ex una margarita sicut ex uno lapide in quo tota porta consistit cui tamen ad ornatum sunt alie minores margarite incastrate. Unde certi vero anguli per singulas portas sunt quedam incisure et sculpture portas fortificantes et adornantes. In visionibus autem multa monstrantur ad misterium que in rerum non inveniuntur natura. Sciendum igitur quod licet per apostolos et per alios sanctos secundi status generalis mundi intraverit multitudo populorum ad ihesum tamquam per portas civitatis dei nichilominus magis appropriate hoc competit principalibus doctoribus status tercii generalis per quos ad christum ihesum omnis israhel et iterum totus orbis intrabit. Sicut autem apostolis magis competit esse cum christo fundamenta tocius fidei christiane sic istis plus competit esse portas apertas et explicatores esse sapiencie christiane et perfectissime vite christi. Sicut enim arbor dum in sola radice est non potest monstrari sic explicite sicut quando est in ramis foliis floribus et fructibus consummata. Sic arbor seu fabrica ecclesie et dei sapiencie in eius partibus diversimode refulgentis non potuit sic nec debuit ab inicio explicari sicut in sua consummacione potest et debebit. Et ideo sicut ab inicio mundi usque ad christum crevit successive illuminacio et expressiores prophetie de christo et explicatores legis antique sic est de illuminacionibus et explicacionibus christiane sapiencie in statu novi testamenti. Et sicut novum testamentum est porta veteris sic et tercius status paupertatis altissime est porta utriusque. Et autem hic per xii portas margaritarum designentur hii principales tercii status per quos xii tribus israhel intrabunt ad christum patet ex hoc quod dicit nomina xii tribuum israhel in hiis portis esse scripta. Item sicut nomina xii apostolorum et agni sunt scripta in fundamentis supradictis. Unde bene dicuntur esse margarite et ex margaritis quia singulari cordis et corporis mundicia candescent tamquam ex rore celico concepti et coagulati in corde ihesu et sue dulcissime matris quorum fuit singularis cordis apertio ad concipiendum per spiritum vite hos evangelicos pauperes preciositate meritum celestium divites nudos et parvulos. Unde dicuntur minimi admodum preciosissime margarite. Secundum autem ioachim xii margarite per singulas portas que simul sunt centum xliiii. erunt adiutores eorum in predicacione evangelii. Sicut enim spiritus helye petitur ab helyseo duplex sic in tercio statu simul colligente plenitudine israhel et gencium duplicabitur lxxii qui numerus fuit simplex sub moyse eligente lxx. seniores ex xii tribus israhel. Et similiter in primo statu evangelii simplex fuit eligente christo ihesu lxxii quos ad predicandum evangelium cum xii apostolis destinavit. Possunt eciam per hos xii. margaritas significari suprahabundantes perfectores horum in quibus excomplaris vita eorum conversis ingressum ad christi evangelium faciet graciosum. Per xii. vero angulos potest significari fortalicium communie perfectorum discipulorum sicut et supra dictum est de xii. margaritis unde quod lucas et silas et tytus et thimotheus et dyonisius et consiles erant in officio predicacionis et regiminis

aplo paulo gnon. Et ista dicunt .vii. margarite pro magnum virtutum orna tum. Sed dicunt anguli pro firmamentum contra hostilem insultum. Et in quolibet la terum civitatis dicuntur porte tres in 3m ioachim in singulis portis fulget mis terium trinitatis. Vel ad litteram ille sunt ab oriente per quas intrabunt primi populi qui convertentur in occidente qui ultimo in a quilone et austro qui in tempore medio. Per aqlonares vero intelliguntur hii qui corri gunt feroces et indomitas gentes. Per au strales vero qui magis dispositos ad claritatem fidei et caritatis ardorem. Vel ad litteram quidam doctor insistet specia liter quatuor plagis mundi conuertendis sibi sponsam sua sorte divisit. vel licet at spiritualiter omnia erunt in omnibus. Et erunt porte in oriente nostro ad aperien dam intelligenciam nostre creacionis et re dempcionis per christi passionem et mortem et regeneracionis per sacramentalem graciam christi ihesu per illa infusam. Hec tria sunt nunc post orientalis. Tres sunt ad ape riendum aquilonare procella obstrusa et frigida temptacionum hostilium et certa minum mundi carnis et diaboli et tri radicum omnis mali per quas intrat co terius omnium victorie. Quorum plena cog nicio multum humane menti viam salu tis aperit ut per ipsorum fugam et salubrem timorem introducatur ad adiutorium christi fortis ihesu et paupertatis eius in quo omnis victoria dabitur electorum. Sunt etiam tres alie a meridie ad aperien dum ante ihesu tres condiciones excessive nos illuminantes et incendentes in summo quorum meridies que sunt ipsius ihesu inco signabilis caritatis ardor infallibilis veritatis splendor infastidibilis suavi tatis dulcor sive iocunditatis et felicita tis sapor. Hec tria sunt meridionalia que

sponsa petit in ihesu dicens. Indica mi ubi pascas ubi cubes in meridie etc. Tres etiam sunt ab occidente ad aperiendum nostre peccabilitatis promptitudinem et culpabi litatis horribilem magnitudinem et iuste punicionis dolorem interminabilem. Et quia in tas septem status qui in hac vita accipiun perfecte cognoscet et aperiet omnia ista et ad ista cognoscenda inducet electos per suos prin cipales designatos in portis. ideo in quo libet latere tres porte fore narrantur. Et quia civitas illa erit fundata in perfecta virtutum q dratura. ideo dicitur quod civitas erit posita in quadro. ut dicitur quod longitudo et latitudo et altitudo equalia erunt. Ut longitudo sit in eius cognicio. latitudo sit eius dileccio sit deum ascensio per graciarum actionem et continua laudem. Hoc in celesti patria complebuntur ple narie. quantum ibi deus cognoscitur ibi tantum amatur et tantum in eius laude et graciarum actione assur gitur. quantum etiam prolongatur in immobili eter nitate tantum dilatantur in ardenti caritate. Et tantum hic de dignitatis alto quantum hunt de dei cognicionis longo et de ipsius caritatis lato. Pro statu vero ecclesie spectantie huius vite significatur quod cognicio domini nostri tunc non erit insipida et curiosa sed ardens ama tiva et efficaciter operativa et in dei gra tiarum actionem et laude ex omnibus sursum acta. Et ad hoc solum studebunt cognoscere ut diligant et ut dileccionem suam et cognicio nem suam per operacionem altam in de um erigant. Et quia in omnibus erit secundum similitudinem ihesu mensurata ideo dicitur quod qui loquebatur cum ihesum ha bebat mensuram arundineam auream ut metiretur civitatem et portas eius et mu ros. Angelus hic potest significare sponsus su ccessorum vel singulariter ipsum ihesum qui in eis ista faciet. Vel illum qui caput erit huius reformacionis omnia mensu rans secundum regulam vite christi. Et

p arūdinē auream z sonātem significat
varietas ... fesus et reputacōis z fra
gilitas pmitatis ad malū que oīa ple
ne ī se et ex se cognoscent. Et qz hec
p spūs sci influxū et xpi ihu meritū
inducetur caritatis ardore z sapīe sple
doris z valoris ihu pciositate io dr
hec arūdo aurea / ac p hoc digni so
ni poterit pdicacōis emitte. Potest
etiā p arūdinē aureā itelligi deus
homo / ut in arūdine comanicō hua
nitatis ī auro pciositas diuinitatis. Hac
arūdinē singularit habebūt angeli
idest pdicatores et doctores illi9 tpis
et hanc semp portabūt in manibz qz
ad mensurā conformitatis vite ihu ō
ne statū ciuitatis ecclie / z portas ex
emplaris vite z murū regularis disci
pline erūt solliciti mensurare. Et felix
iste status qui ī sua mensura .vij. mi
lia reperiet ut duodenariū pfcōis do
nor xpi vite sibi misericorditer date
pducat ad millenariū ɔsumacōis p
fecte. Est aūt hic millenarius stadi
or ad repmendū qz stabūt exclusis
motibz tempestatū pmaz in pace q
exsuperat oēm sensum. Qz aūt dr men
sura hois que ē angeli p futura sim
plicit est verū sicut dicit ihus luce .20.
q equales sūt angelis. Sed p exces
simo statu vltīe illius ecclie wlt dice
q respcū nre malicie magis tūc erit
angelica qm humana. Hec aūt summa pax
describit qn in apcōe septimi sigilli
fcm est silenciū in celo qi hora dimi
dia. Ita hoc nō competit fute glorie
q erit etna / et ideo patet q septimū
statū z eius pacē nō semp accipit p
solo statu etne glorie / sz pro finali et
pacifico statu ɔtemplatiue ecclie. Licet
at post mortē antixpi stati in vnis
ptis qui erūt ... aliorum fiat h9 si
lenciū / nō tm complebit in ecclia illi9
tpis usq post totū orbē ɔuersū. Is
tud aūt erit silenciū tranquillitas mag
exterioris pacis q eradicatis omnibz
bellis pteritis erit totus orbis sub
iectus ihu sicut exprimit septia tuba.
Tūc etiā maius erit pacis iterioris
silenciū in toto regno cordis z ītuitu
paccato interius sit accessus ad ɔtempla
tōis excessū / in quo homo silet z ds
loquit aīe / z sui obluta z ī se mortua
ē deus viuit. Tūc erūt ɔplete pphe
cie antique q tantā pmittūt p ihm
futurā pacem. Conflabūt inqt ysa.
2° gladios suos ī vomeres z lanceas
suas ī falses. Non leuabit gens con
gentē gladiū nec exercebūtur vltra
ad prelium. Tūc etiā non solū cessabt
corporea bella sz etiā spūalia error
et scismatū. Et io actiua z itellecti
ua exercitacōes exteriores qi lance
as magis longas ɔuertit ī vomeres
sulcacōis z reuolucōis passionū oim
z dolorū xpi hois et eius vite pas
sibilis z sue glē etnalis / z ī falses mes
sorias gustuū et fructuū īmissor ex
istis pncipales nō vacabūt ad ista
in alios transfundenda. Et pp hoc nō
īmerito dr q tota structura muri
est ex lapide siue ex iaspidibz viri
dibz et ɔfortatis z ornatiuis xpi vi
te in qua sola erit sua stabilitas z or
natus ac p hoc tota ciuitas aīe erit
qsi aurū mūdū simile vitro mūdo ide
caritatis ardor / veritatis splēdor et
puritatis nitor. De platea autē ciui
tatis singularit dr q erat aurū mūdū
tanqm vitrū pluadū. Licet enī vnum
salue tūc etiā sit aurū mūdū z vi
trū illa tm ps que platea eius dr
singularit dr vitrū mūdū. Ita sicut
p muros significat pncipalit mille

nāius martir sic p plateā ciuitatis sig
nificat̃ cōitas altissime paupertatis
q̄ p recollectōem sui ad īt̄ia est ī me
dio sicut platea ī ciuitate cordis. Et
p latitudinē caritatis ac cōitatē cor
dis ad oēs est platea celo patula,
q̄ cōtemplacōi apta, n̄c ista uł illi
instar domor̄ appropriata, ſ; omibȝ
cōis ⁊ īdiuisa. Et hec singularit̃ erit
in tcio statu, iō de hac platea non
fit mēcio nisi postq̄ portas statuit.
Quia statutis viris ewangelicis hec
platea fūdabit̃. Propter qđ huīc ver
siculū dixi sic. Ihūs paup firmat9.
Quia sicut scđi status gn̄alis fuit
firmitas ī fide dei hūanati ihū sic et
hic 3⁹ erit firmat9 ī altitudine pau
ptatis ihū. Que paupꝰtas tūc triū
phabit sup oēs īpugnatores suos ꝑp
qđ hec platea in typo eius dr̄ auru
mundū tanq̄ vitrū pluciduꝫ. Quia
erit sepata a corruptiua mixtura ypo
critalū et pauperū et pspicuissiā et
clarissima cōn obscuritatē error̄ pn̄
ciū q̄ null9 timet̃ dubitare qn̄ pfcā
cōppriacō rer̄ quo ardē imitacōis ihū
sic ei clarissīe assimilāt. Pro tota vero
ecc̄ia illius tpis erit hor̄ū pticipiū
ut sit ad modū auri solida, preciosa ⁊
fulgida ⁊ sn̄ duplicitate ⁊ fraudulē
cia admodū vitri patula, ac p hoc
mutua caritate multū erūt nitida
corda ⁊ sibi īuicē clara. In eccīa vo
btor̄ oīa omibȝ ~~oīa~~ erūt mutuo p
uia ⁊ apta. Dicit aūt ⁊ tēplū non
vidi ī ea ad ostendendū q̄ ipā ꝯm se to
tā nō pcialit̃ videbit̃ dei tēplū, q̄
vbicūq; fuit in se ⁊ ī omibȝ creatu
ris videbit̃ deū speculari ⁊ meritū
⁊ glām xp̄i hoīs, quasi int̃ radicales
pfcōes dei itroeūtes et int̃ īt̄ima ⁊
sublimia p̄rima xp̄i hoīs q̄i ī templo

cordialis ofericōis ipor̄ tota btissimā
trinitatē iugit̃ cultu latrie colēt ꝑp qđ
dicit̃. Dn̄s deus omīps templū illius
ē et agnus. Attende at̄ q̄ p hoc q̄ di
cit templū nō vidi ī ea, quo ad glāz
btor̄ iā patet q̄ nō erūt ibi materia
lia tēpla, ſ; vult dicē q̄ p̄ncipalis glā
eor̄ in qua deū et̄naliter colent erit
alienacō respectus a suo ꝓprio bono
uł a sua ꝓpria glā, nec hoc respectiue
magnū aliqđ reputabiīt q̄i templū
ſ; totalit̃ absorbebūt̃ ad fruendū et
gaudēdū de īfinitate glē dei ī se ⁊ de
īestimabili glā xp̄i hoīs in hoc statu
entes summū bonū ⁊ fructū quo frui
ē scilicet q̄ sup infinita tinitas ē in se
supinfinite īfinicies īfinitissiā ⁊ sup in
lies sup oēm btitudinē supsume btā.
Et q̄ hec oīa sup quā potest estimac
oīs natura creata sūt hoī assupto ihū
cōicata p grām ⁊ gloriā vnioīs in
quo ibi se senciūt oē qđ sūt sicut ī
ꝓprio corde ⁊ capite. Et hoc ꝯm similitu
dinē in uita ista fcīt in aīa paupertas
altissiā mō quo oī alias tibi tetigi
ꝑp qđ dicit ī hoc verba pdicta. Atte
de at̄ q̄ totū templare ofericōem aīe
tā hic p grām q̄m in futuro p gloriā
post btissimā trinitatē attribuit agno
ihū quia ī eo sumus qđ sum9. Dicit at̄
q̄ ciuitas nō eget sole neq; luna q̄ in
futura pria nō erit necia scp̄turā no
ui uł veteris testamēti q̄ īmediate
figet aspectū in ipm̄ lucis fontē btissi
me tinitatis et in glām hoīs ihesu xp̄i
ī quo et p quē radicabit̃ ipor̄ sta
lis glā sicut ⁊ in ipo nūc radicatur
gracia. Non q̄m fontē beatissīe tri
nitatis videant īmediate ⁊ plene ꝯm
ꝓporcionē gracie eis ꝯmēsurate in
xp̄i caritate ⁊ morte. Sed q̄ ad illā
beatificā visionē ierarchie purgabit

et illuminabit et conficiet omnia sua membra
per cuius ierarchicum misterium et ministeria
convenient ad gloriam humanitatis ihesu forti
us clarius fervencius et suavius feren
tur in gloriam superbeatissime trinitatis.
Et hec composicio erit totius illius beatissi
me civitatis ordinata ierarchice.
Propter quod dicit quod claritas dei illumi
nabit illam et lucerna eius est agnus. No
ta etiam quod secundum quid ea que dicuntur fue
runt verificata in ecclesia status secundi quia
non est artata ad unum templum corporale
veteris sinagoge. Nec cerimoniali le
ge tamquam luna et prophetiis de christo ventu
ro tamquam sole eget quia christus et eius
doctrina ubique est eius templum et de
itas lux solaris eius est et humanitas lucer
na ardens et lucens in frigore noctis
huius. In ecclesia autem septimi status
hec plenius complebuntur ita ut multis
doctrinis prioribus non egeat propter eos per
contemplacionis processum absque ministerio
exterioris vocis et libri docebit eam spiritus
ihesu omnem veritatem necessariam ad salutem.
Nec ego hoc intelligo quod omnem usum tem
poralium vel exterioris doctrine et scripture
et sanctorum sacramentorum abiciat. Sed
tunc paucioribus erit contenta libris et ver
bis quia verbum abbreviatum faciet dominus su
per terram. Quod christo fuit in regu
la sua promissum. Unde nec fuit sibi cu
re de tanta loquacitate verborum. Quod
autem ista lux circa finem seculi crescat
gregorius libro nono moralium docet ex
presse super illud iob. ix. Qui facit arctu
rum et orionas et hyadas et interiora
austri. ubi multa dicit. Et post. Urgen
te enim mundi fine superna sapientia
proficit et largius cum tempore excrescit.
Hinc namque per danielem dicitur. Pertransi
bunt plurimi et multiplex erit scien-
Hinc iohannes in priori parte revelacionis an

gelus dicit. Signa que locuta sunt sep
te tonitrua. Cui tamen in eiusdem re
velacionis termino precipit dicens. Ne sig
naveris verba prophetie libri huius. Pars
quippe revelacionis anterior signari pre
cipitur terminus prohibetur. Quia quicquid
in sancte ecclesie initiis latuit finis coti
die ostendit. Hec gregorius. In illo glorie
luce gentes ambulabunt. et reges ter
re afferent gloriam suam et honorem in
illam. Quia tunc secundum danielem reg
num quod est subter omne celum dabitur
populo sanctorum altissimi. Tunc et por
te non claudentur quia patebunt universi
mne omnibus volentibus ad christi gratiam
introire. Nox etiam priorum errorum vel
adversitatum aut temptacionum quibus nova
babilon extitit tenebrosa non erit il
lic. Nec intrabit in illa aliquid coinquinatum
in spurcitiis et simoniis et propriis fa
ciens abhominacionem spiritualis gustui
et affectui electorum et mendacium du
plicitatis fallens intellectum nisi qui scrip
ti sunt in libro vite agni. Hoc pro tanto
verum est. quia tunc non erit tanta mul
titudo reproborum in illo pacifico statu
Et in omnibus istis oportet supplere
quod ista non erunt ibi sicut prius. Ali
as autem dum hic vivitur quilibet status
habet defectus ex sua fragilitate prove
nientes et numquam erit plene peregrina
ecclesia a reprobis separata. Sed hec omnia pro
vita beata in plenitudine currunt. Per
fluvium autem aque vive splendidum tam
quam cristallum procedentem de sede dei et
agni in medio platee eius pro vita se
quenti significatur impetus splendidissime
trinitatis et personalium originum et concre
atum dei esse et mirificentia gratie unio
nis personarum naturalis in agno et in
estimabilis precellencia dignitatis eius
et status sui et sublimes prerogative dig

nitatis matris sacratissime virginis matris
agni. Que omnia habundanti impetu super
latitudinem caritatis illius vnice ecclesie
diffundentur et maxime super illos qui ut
dictum est erunt platea eius scilicet qui per
altissimam paupertatem erunt illius status
perfectio principalis. Lignum autem vite
quod ex vtraque parte fluminis per singulos
menses affert xii fructus est vita christi
ihesu tam passibilis quam eterna. Et
hec vtraque pars fluminis sinistra mala
que pertulit dextra premia que possidet.
et ad que introducit. In vtroque autem
christus creauit nobis in mira dulce
dine nos reficiens fructibus sue vite. dum
in prima nos virtuose reformat in secunda
perfecte glorificat. Huius ligni sicut dicit
ezechiel folia sunt ad medicinam et fructus
ad sacietatem. Folia sunt christi verba et
eius sacramenta tum quia veritate vires
cunt. tum quia fructum bonorum operum sub
se pergunt. Sacramenta etiam christi sunt
folia quia sua similitudine fructus gratie consig
nant et celant et arborem ecclesie ornant.
Secundum statum glorie et etiam vie vna
pars fluminis suprema est dignitas deitatis
alia infirmitas humanitatis que ibi est glo
riosa ita quod in beatis vna pars fluminis est
glorificatas corporis ihesu alius pars beatificus
aspectus deitatis eius et glorie eius in
christi ihesu anima redundantis. Attende autem
quomodo beatissimus ihesus sanctissime ciuitati
dei tam peregrine quam regnanti est omnia. Ipse
fundamentum ipse murus ipse platea ip
se porta ipse templum et omnis edificacio
gloriosa ipse splendidus fluminis ipse fluminis
ripa ipse lignum vite et fructus viuificus
duodenus ipse arundo aurea mensurans
omnia ipse rector et regnum et cibus et re
fectio et omnium plenitudo. Qui singulari
ter agnus vocatur quia ibi summo cognicionis
splendore et innocentia et mansuetudine erit

inque holocaustum oblacionis mirifice in cor
dibus omnium iugiter se offerens in altari
sue persone eterno patri et sibi ipsi. Cuius ho
locausti forma tunc electorum cordibus sin
gulariter imprimetur. Potest autem xii fructus
afferre per singulos menses id est per singulas
vite sue commensuraciones particulares. Que
vtique sunt quasi xii anni solares sue consum
mationis vite. Attende autem quod sicut per xii fruc
tus signatur superhabundans refectio que ex rumi
natione christi operum et statuum oritur et sic
et per xii menses superhabundans et perfecta con
deratio multiplicationis vite ihesu que mi
ris modis et magnificis consideranda dis
tinguitur ita quod per menses hic xii possunt con
derari xii progressiue et additiones in quibus
christi ihesu status et vita distinguitur. Quod
licet possit fieri multis modis. Ad presens
tamen ponamus has xii sectiones quasi xii me
suras et menses que sunt preclaritas ori
ginis humilitas conuersacionis celsitudo vir
tutis plenitudo pietatis confidentia in peri
culis pacientia in iniuriis constancia in cru
ciatu victoria in conflictu resurrectionis no
uitas ascensionis sublimitas iudicii equ
itas regni eternitas. Nam in hiis xii fruc
tibus quasi in xii mensibus a prima origine
per processum temporis nostram assumendo redi
mendo exemplando reformando compro
gando beatificando naturam quasi ab eo
dem puncto in idem solaris cursus perfectio
ihesu quasi in perfecto circulo terminatur.
Licet autem has sectiones aliqui vocent
fructus nos menses nominare maluimus.
Vtrumque tamen diuersis respectibus conuena
biliter dici potest. Quibus xii mensibus
fructus duodenus adaptatur quia ex cuius
libet ruminatione mens superhabundanter
reficitur. Et cum duodecies xii faciunt centum
xliiii. quod est numerus margaritarum que con
tinentur in portis quasi xii. principalibus
viris apostolis huius tercii status per quos

vtriusq[ue] testamenti concors intelligentia a
perit[ur]. ideirco dat[ur] intelligi superhabun
dans refectio et multitudo gustuum spiritualis
vite quam singulariter debet in hoc statu io
cundissime et felicissime habundare. Quia vero
vtriusque status perfectio tam celestis patrie
quam etiam contemplatiue siue sexti seu septimi
status multum humanam virtutem et intellectum
excedit ac per hoc difficilem inperfectorum in
tellectum ad credendum reddit. ideirco angelus
tam hic vbi est consummatio septimi quam in sexto
vbi est nouitas noui connubii hic preceperit
scribi quod hec verba vera sunt. Et quia hic pro
mittuntur maiora. ideirco addit. hec fide
lissima et vera sunt. Et quia non possunt humana
ratione cognosci ideirco per angelum in diuino
lumine nunciatur tam per illum qui reuelauit
iohanni tam per viros euangelicos per quos
reuelabuntur mundo. Promittit autem quod omne
maledictum non erit amplius. Et illa quam
promittit in hac parte que plene complebuntur
in eterna requie. In huius autem vite statu
septimi precellenter habundabunt bona pre
dicta respectu priorum statuum et maiore re
spectu status magnificentie babilonice me
retricis quam in maledictis et adulteriis opu
lentie mundane et pompose in quibus regna
bat dicebatque singulariter se sponsam
agni ac regnum ipsius magnificentia ho
norare cum tamen ipsa fuit adulteraliter iuxta
cum omnibus maleficiis mistica antichristi. Et
quia quanto plus crescit diuini luminis claritas
tanto plus crescet vera et profunda humilitas
ideirco tam hic quam supra dicit iohannes
voluisse confundo casu angelum adorare et
fuisse prohibitus tum quia mira erit re
uerentia filialis subditorum ad prelatos et
populorum ad clericos tum viros euan
gelicos et ipsorum maiorum mira condescen
sio et conformis humilitas ad subditos.
Et in hoc erit sancte humilitatis concer
tatio quia quantum erit quo se sic pompa hos

noris maiores fugiet et inferiores quan
to maiora signa sanctitatis viderit in
eis tanto magis ipsos honorare cura
bunt. Quia vero talium predicatio tunc
erit apta et munda ideirco hic singulariter
dicitur preceptum. Nec signaueris verba libri pro
phetie huius. Et rationem reddit quia hic est
vltimus mundi status in quo ad fulgorem
celestis patrie appropinquatur. pro quo dicit.
Tempus enim prope est. Et aliam rationem reddit
quia talium reuelatio sicut est vtilis iusti
ficationi sanctorum in patientia aduersorum et in ple
na mundificatione omnium cogitatuum. Sic
per accidens fuit reprobos in tantum concecari et dese
cere ut amplius velint vitam sanctorum con
temnere et suis carnalibus sordibus mise
rabilius inuolui. Pro hiis duobus ma
lis in reprobis occasionaliter secutis dicit.
Qui nocet noceat adhuc. Et quia finis
horum non est vsque post consummatum iudici
um in quo vtrisque secundum merita respon
debitur. ideirco sequitur. Ecce venio cito. etc.
Et etiam quia tunc singulariter preuius et
magnificus aduentus iudicis predicabitur
mundo quia ad illius solam consummationem at
tendet. Et est etiam ratio quia omnibus sanctis
suis et ipsi filio dei ihesu magna fuit
cura de conditionibus iudicii et preuidendo iu
dicio predicatis. Sed babilon meretrix
que totam spem suam pro opera videtur ponere
in hac vita non potest suam ruinam non solum
credere sed nec nominari leniter audire. Et
iustum est ut ipsa dampnabilius preponatur
tur in cautela propter quod supra cum de dampna
tione eius agitur modo illius ut fur ipsi
venire prestatur. Tunc vero in septimo tempore
post mortem antichristi fortissime ligabitur
potestas sathane bestia et pseudo prophetis
dampnatis ideirco capitulo xx. capitulo dictum est quod
angelus fortis descendit de celo habens clauem
abissi et cathenam magnam in manu sua
et apprehendit draconem etc. Ego tanta enim

diffusione gracie xpisti qui angeli descende
tis de celo ligabitur anthonomatice
potestas diaboli ne respectu illius status
possit tempestare ecclesiam et eam seducere
sicut in suo statibus reliquis nosscitur potu
isse. Et ideo hec visio quam ponitur apocalypsis 20.
de alligacione sathane potest esse finis secundi
vel principium septimi. Vel in alio respectu
potest esse pars visionis de cuius corporis
varietate pertransiimus. Sed hec que ligacio sa
thane potest ad diversa tempora racione referri.
Tercia primo ad tempus mortis xpisti ne posset
sanctos patres in inferno amplius detinere
nec illuc deducere morientes. Et ne posset
sic impedire conversionem gencium ad deum
sicut prius fecit a principio ydolatrie usque
ad xpistum. Secundo potest referri ad tempus
compulsionis ydolatrie de orbe per conversi
onem constantini factam. Ex tunc enim non po
tuit seducere gentes ad colendum demo
nes et ydola sicut prius. Tercio potest refer
ri ad tempus mortis antixpisti. Ex tunc enim
ligabitur ne possit impedire conversionem
iudeorum et orbis. Secundo notandum est quod
sit sathane ligacio vel solucio et utrum sit
solum ligatus respectu predestinatorum et
solucio eius sit finaliter respectu dampnatorum.
Augustinus de hoc 20. de civitate dei capitulo 8. di
cit quod eos predestinatis in illa eterna dampna
cione nullum seducet. Et ad hoc alliga
tus est ut non seducat gentes in quibus ec
clesiam predestinatorum dominus ordinavit. Nec
eius solucio erit ad hoc ut illam umquam
seducere possit. de quo dictum est. Novit
dominus qui sunt eius. Et ideo respectu illorum
dicitur alligatus in certo tempore quia in illo no
verat tempore in aliquibus infirmis electis
non esse virtutem per quam potenti eius solu
te posset resistere. et ne illos seducat
misericorditer est ligatus. Cum non solvetur
talis superabitur predestinatorum ecclesia cum
qua illi belligerandum est ut vincat

tanto eius impetu insidiis quod non possit. De
inde reddit quatuor raciones quare tunc solue
tur prima quia si numquam solveretur minus appa
reret eius maligna potestas. Secunda quia mi
nus probaretur sanctorum paciencia. Tercia quia
minus cognosceretur dei sapientissima provide
ncia que tam bene eius tanto malo est usus
nunc in frenando nunc in solvendo sic electorum
expedit honorabili victorie et saluti. Quar
ta ut magis excultet dei civitas in re
cognita sui protectoris misericordia cuius gracia
tantum superavit insultum. Est et alia racio
quam tetigit iohannes cum dicit. Qui in
sordibus est sordescat adhuc. et qui sanctus
est etc. Prima tamen vel alias solvitur ut forme
tur honorabiles victorie electorum pugna
et ut dignum est per eum fiat gladiorum exe
cucio et ruina reproborum. Sciendum autem
quod respectu huius vite numquam eius tota
tempestiva potestas sit ligata vel solvitur.
quia sub mensura a deo prefixa prout ordi
nationi sue eterne disposicionis expedit mo
deratur. Et licet eius potestas quo ad fina
lem seductionem solum quo ad electis amodo do
no divine misericordie et xpisti gracie sit
ligata pro tanto tamen respectu peccatorum
quo ad aliquid est ligata quia non permittitur
in eos in quantum vellet sevire nec in omne
genus peccati precipitare. Et quo ad aliquid
et tanto est respectu electorum soluta quia eos
in intermedio cursu vite sue sepe ad
horrenda scelera agenda seducit. Illud
ergo tempus in quo minus sevire permittitur
dicitur eius ligacio. et illud in quo magis
dicitur eius solucio. Per cathenam autem mag
nam in manu angeli significatur magna
dei potestas sanctis et angelis et ecclesie
prelatis tunc tradita ligandi et frenandi
diaboli ne posset impedire illum statum
quem tunc deus in ecclesia formare disposu
it. Per abyssum autem in quam diabolus
clauditur designatur secundum augustinum

innumerabilis multitudo ipsorum profunde
malicie qui etiam dei impugnant in
quibus dicitur missus non quia prius non esset
in eis sed quia exclusus a credentibus ex
eorum pertinacia et resistencia nouo munere
gratie orientis atrocius a diabolo agi
tantur. Vel per abyssum profunditas male
voluntatis diaboli intra quam ligatur et
coartatur a deo ne pro libito possit se
ad exteriora nocumenta effundere ac per
hoc tantomagis inabissatur in pena fre
mentis iracundie sue quanto se plus abiec
tum videt in hoc quod non potest homines ad
sua mala trahere sed ab eis vilissime con
culcatur. Nota quod non solum dicit quod clau
sit sed etiam quod sigillauit super illum idest
sigillum clausure apposuit. tamen ad designan
dum huius inuiolabilis clausure secretum
per quod uolt esse occultum sicut et de pre
destinatis a quibus est finaliter ligatus.
et in reprobos pro ultima reprobatione
in quos est semper permissus. Sigillum autem
et ligatura potest dici uniuscuiusque status
perfectio secundum quam in obseruando clauditur
vel violando diabolo aperitur. Nam
obseruancia sui regularis perfectionis siue
preceptorum in statu minorum est certum sigil
lum diabolo in quo ab illis seducendis
se cognoscit exclusum. E contra relaxacio
et violacio debiti status est tam sibi quam
aliis signum certum quod ad eos seducendum
est solutus. Nota etiam quod non dicit quod non
temptet sed ut non seducat. quia sanctis
temptari et exerceri per diabolum est utile
non deduci in temptationem. Nota autem
quod mille annos ligationis eius secundum di
uersos diuersa datur intelligentia. Et
Augustinus autem .20. de ciuitate dei capitulo
7°. dat duplicem intelligentiam huius
millenarii annorum. Uno modo quod mil
le anni sumantur synodoche pro parte
sexti millenarii qui secundum translationem

septuaginta interpretum currebat tempore
augustini ut sextum millenarium qui
post sextum diem sequeretur sabbatum
requiei eterne. Et ut quod uolt dicere
Augustinus opinative videtur sentire quod mun
dus tantum sex milia annorum debet dura
re secundum dierum primordialium operum.
Et quia sequendo librum septuaginta
interpretum ipse erat in principio mille
narii sexti in cuius fine credebat temp
tationes ultimas et consummationem se
culi euenire idcirco ad hunc plenum
millenarium videtur ligationem et solu
tionem sathane adaptare. Et secundum
hoc iam esset statim in ianuis finis mun
di. Et secundum aliam computationem
cronicarum iam forte esset transactus
ille prefixus temporis. Quam opinionem
temperate a doctore dictam aliqui cum
suis computationibus nimis precipitanter
affirmant. Nam quia hoc erat dubium
in eius mente ideo dat statim alium ge
neralem sensum dicens. Aut mille an
nos pro omnibus annis huius seculi
posuit ut perfecto numero notetur ipsa tem
poris plenitudo. Et adducit ad hoc
similia de scriptura. Quidam vero opina
tiue dicunt quod sumendo ligationem satha
ne a tempore expulsionis ydolatrie
per constantinum. Iste millenarius concor
dat cum mille cc lx annis mansionis
mulieris in solitudine gentilitatis seu
cum mille cc nonaginta quos ponit
daniel a tempore abhominationis et deso
lationis iudaice facte in Christi morte.
Nam prout in cronicis scribitur anno
domini .ccc.xx°. obiit papa sanctus siluester qui
triginta eor annis prefuerat quo tempore
facta est diaboli ligatura. Si ergo xx
vel xx. annos quibus vixit exceperis
sunt a morte siluestri finiti mille anni
in quo tempore solutus diabolus malam

bestiam de qua supra dictum est in silvestri sede locavit. Et secundum hoc finis mille annorum horum non ponitur in ultimo exterminio gog de quo capitulo eodem apocalypsis scribitur quod in fine septimi status ante iudicium erit exterminium secundum sententiam magis literalem. Sed nichilominus potest tribulatio que nunc instat designari. Et secundum istos per gog quia per ipsum potest intelligi multitudo adherentium tam mistico antichristo quam aperto in quibus potestas diaboli in fine quasi sponte et principio est soluta. Cum autem septimus status de quo nunc est sermo quasi a morte antichristi usque ad gog novissimum duraturus habeat ad literam mille annos hoc penitus ignoratur. Iterum licet ut dictum est supra non sit michi dubium quod habebit suum notabilem statum, tamen ignoro eius modum et terminum. Et dico sicut dicit ioachim 2o libro concordie ubi ostenso quare secundi status generationes quadragenario monstrantur duobus additis sic dicit: Sane tertius status cuius initia posito sint numero quinquagenarium ad magnum iubilei libertatem requirunt sed numerum dierum vel mensium generationum omnium illarum penitus ignoramus. Item libro quinto: Primum dico quod misteria tertii status subtiliora sunt misteriis primi. Et nescio utrum tempora tertii status sint quomodo breviora temporibus primi licet in operibus non discordent. Et ita quantum sicut est nobis prolixitas dubia ita et brevitas sit incerta ut deus soli super hoc magisterium reservetur. Et aliquantulum supra dicit quod sicut Zacharias pater iohannis inter sinagogam et ecclesiam constitutus prophetavit itaque salvatoris presentiam adesse sed et quod precursor erat futurus non est sed nati intimare promissa, sic et nos inter 2am et 3am statum constituti sumus. Multa quidem de 3o statu certum, plura penitus ignoramus ordinem vero rei ipsius numerum et distinctionem operum assignare nequimus. Hec ioachim. Secundum autem sequendo ebraicam veritatem que ab adam usque ad christum ponit circiter quatuor milia annorum opinari videtur quod circa finem sexte diei in toto universo deus perficiet opus suum et sequetur sabbatum eterne glorie in quo deus cum sanctis suis requiescet ab operibus huius vite. Et in hoc concordare videtur cum in supradicta opinione augustini quo ad tempus durationis mundi, sed in hoc decursu preteritorum temporum discordat cum ipsa veritas a 70 quos sequitur augustinus. Huic etiam opinioni concordat dictum antiquorum magistrorum sinagoge qui dixerunt duo milia annorum esse ante legem usque ad abraham et duo milia sub lege et duo milia sub messia. Ut sic et iam trina lege nature scripture et gratie tres binarii millenariorum accipiantur in annis secundum brevissime tractatis. Secundum hos autem de sexto millenario restant circiter septingenti anni qui mihi satis congruit 3o generali statui mundi, qui in libro isto appropriato qui in suis domibus et in libro apocalypsis describitur multum sepeiformis. Et si initiatio tertii status aliqualiter sumatur quasi seminaliter a tempore quo sponsus christi in numeris conventus christianorum fecit transire in terram sanctam et innumerabilibus sarracenis occisis restituit totam cultum christiano a quo tempore ordo cisterciensium templariorum et hospitalariorum gradatim in ecclesia cepisse dicitur, tunc cum predictis septingentis annis mille vel nongenti anni videtur impleri. Si autem solutionem sathane respicimus tempus antichristi inchoemus a tempore illo a quo sub quinta tuba stella de celo cadens aperuit puteum abissi, ex quo cepit status clericalis et monachalis abuti divitiis, tunc a christi resurrectione usque ad tempus illud sunt circiter mille anni in quibus sancti dicuntur regnare.

re cum xpo. Multa autem circa istam materiam
dicit ioachim in libro de seminibus scrip
turarum investigans finem temporum a radica
bus litterarum. Videntur tamen qui sunt illius opi
nionis quod septingenti anni vel circa dene
cursum tercii status mundi adaptentur ad
hunc numerum mediam horam silencii sub ap
ercione septimi signaculi scriptam. Voluit
enim quod istud tempus sit quasi medium respectu
illius in quo decurrit etiam plenitudo
gencium, que in fine 2i septenarii per bes
tiam est corrupta. Dicit etiam quod ex hoc
non oportet scire diem neque annum adven
tus xpi ad iudicium, quia sub temporibus nu
meris generalibus non explicantur minucie
dierum mensium vel annorum que quidem va
riis misteriis diversificantur ad claudendum
indignis processus et punctuales terminos iu
diciorum generalium dei. Dicit etiam quod si
dies id est anni duo milia trecenti dani
elis inchoentur a conculcacione sanctuarii facta
per anthiochum a qua daniel videtur incho
are computum enim usque ad ortum xpi sunt
circiter anni ducenti. et usque ad finem cente
narii huius nostri sunt mille quingenti.
Et sic preter centenarium crucifixionis
vite xpi a francisco usque nunc qui per litteram
v designatur. secundum ioachim restarent
septingenti anni per hoc 3o statu. Adhuc
autem durat septenarius x. littere et non trans
ierunt de eo nisi quinquaginta tres anni
quod patet secundum computacionem ioachim in
libro de seminibus litterarum. Et secundum hoc a con
culcacione facta per anthiochum usque ad ves
peram huius seculi et mane futuri sunt
anni duo milia trecenti. Hec breviter re
citavi michi nichil certum, sed ut possit ali
qualiter apparere quod hic septimus status
habebit suam contemplacionem in numero annorum sa
piencie xpi ihesu noto michi autem incerto omnino
et quando in magnis corrupcionibus erit mundus
ut dictum est supra quando illa societas gog

castra sanctorum et civitatem dilectam impie
expugnabit quorum horrenda malicia ihesum
venire ad iudicium provocabit. Circa autem
computaciones annorum ex aliis cronicis quam
ex textu sacre scripture de quibus hic et
alibi in hoc libro ex diversis causis est ser
mo nichil intendo temere asserere propter
mirabilem falsitatem talium hystoriarum quam
etiam doctores precipuos aliquando videntur
decepisse. Sed recito quod aliquando videtur
probabile ut sic quantum fas est veritas tem
porum colligatur. Quid autem significet con
regnacio sanctorum cum xpo per mille annos
perfectos excluso illo brutali errore chili
astarum de quo dicit augustinus 20 de civitate
dei capitulo septimo dicens quod significat tam
regnum gracie quo sancti dum hic vivunt
spiritualiter regnant cum xpo quam regnum
glorie in quo sancti ante resurrectionem cor
porum quietantur. In hac ergo civitate re
quietionis perfecte in altissima paupertate
in evangelica perfectione firmata fac nos in
terris pie ihesu requiescere et ab insidiis di
aboli seducentis nos misericorditer protege
ut securi possimus tremendum tuum iudi
cium in tranquilla pace constitui et contempla
cionis celice expectare. **Ihesus testis**
verdicus Ca. xii.

Piissimus
ihesus qui in sue conversacionis ex
emplo omnibus se viam miseri
cordie fecit et in eterno premio se vitam
bonis ostendet et in omni generali iudicio
veritatem se patentem omnibus demonstrabit.
Et quia viues in carne tam singulariter
futura providit universale iudicium commoci
one omnium virtutum celestium et turbacionem
omnium inferorum universalem resurrectionem
omnium. Secundo hec tamen dicuntur ultimam omnium
consummacionem precedere sive malorum in re
clusione penarum sive electorum in locacione ce
lestium sedium. Et ideo hec tamen predicta in hoc
capitulo prosequamur. Circa universale iudicium

hoc scire oportet quod inter attestaciones ihesu est omnino futurum in quo deus pater per dominum nostrum ihesum xpistum iudicabit viuos et mortuos bonos et malos secundum exigenciam meritorum. In hoc autem iudicio fiet librorum apercio quibus merita et demerita vniuersorum sibiuicem innotescet faciente hoc virtute illius libri vite scilicet ihesu xpisti verbi misericorditer incarnati qui in forma diuinitatis non videbitur nisi a bonis. In forma vero humanitatis in qua et sentenciam promulgabit videbitur tamen a bonis quam a malis licet in eadem forma terribilis appareat reprobis et blandus electis. Cuius omnis racio potest summi quod sicut omnipotens ihesus omnia secundum altitudinem sue virtutis produxit sic secundum rectitudinem virtutis deducat et secundum bonitatis plenitudinem fideliter consummabit. Et quia creature racionali que libera est ad suos actus dederat legem iusticie secundum quam regularetur in merito per quam si vellet actus suos ordinaret in deum ex qua efficeretur dignus regno vel si nollet fieret digna supplicio cuius voluntatis actus sepe in hac vita per maliciosam vertiginem occultatur. Hinc est quod ad manifestandum in ihesu altitudinem veritatis rectitudinem virtutis plenitudinem bonitatis necesse est sequi vniuersale iudicium in quo fient retribuciones habunde premiorum apte declaraciones meritorum et irreuocabiles laciones sentenciarum ut cunctis iustis scilicet et iniustis in habundis retribucionibus premiorum summe bonitatis plenitudo aptis declaracionibus meritorum summe veritatis claritudo et virtutis rectitudo et potestatis ihesu altitudo cunctis certa claritate appareat. Patet igitur quod iusta retribucio respicit culpam cui debetur pena vel iusticiam per xpistum graciam cui debetur gloria. Et vniuersi filij ade hanc habent vel illam necesse est vniuersale iudicium has differencias demonstrare. Rursus quia apta declaracio meritorum requirit quod simul appareat et quid agi debuit secundum regulam iusticie et quid est actum a voluntate libertatis humane hinc est quod et libri consciencarum aperientur ut appareant omnia merita et liber vite ut appareat ipsa iusticia secundum quam approbanda vel reprobanda sint merita. Postremo quia irreuocabilis summa habet fieri et debet ab eo qui potest audiri et a quo non potest appellari et dei lux summe delectabilis non possit facie ad faciem videri sine deformitate prima generis et iocunditate beatitudinis quod iuste reprobis est negatum ideirco necesse est quod iudex appareat in effigie creature. Creatura vero pura creatura auctoritatem non habet a qua appellari non possit. Hinc est quod necesse est quod iudex noster et deus sit ut iudicet per auctoritatem summam. Et homo sit quod videatur et recipiet cum precibus condempnando et proferendo sentenciam. Et quia vna vox disceptacionis terret culpabiles et assecurat innocentes hinc est quod vna eius facies et electos letificabit et impios deterrebit. Liber autem vite secundum augustinum 20 de ciuitate dei ca. 14 est quedam vis diuina que fiet ut vnicuique cuncta opera sua vel bona vel mala in memoria reuocentur et mentis intuitu mira celeritate cernantur ut sciencia accuset et excuset consciencia que quidem vis diuina libri nomen accepit quia in eo quodammodo legitur quicquid ea faciente recolitur. Per libros autem in plurali secundum eundem intelliguntur sancti veteris et noui testamenti quia mali iudicabuntur ex comparacione sanctorum iustorum. De hijs libris dicit apoc. 20. Et libri aperti sunt. Et alius liber apertus est vite. Potest autem dici librorum apercio apercio consciencarum ut dictum est qua eciam omnia bona vel mala vniuscuiusque dicta facta vel

etiam cogitata ac si in libro aperte legeren-
tur. Liber etiam vite est eterna sciencia et
leo et iusticia dei et specialiter eius elec-
tio mia respectu predestinatorum ad eter-
nam vitam que quidem tunc per consumatam
gloriam omnibus aperientur electis per
euidenciam autem exteriorum effectus ape-
rietur dampnandis. Secundum enim huius
libri legem et iusticiam inenarrabilem com-
paritam ad operum conscienciarum et omnium
assistencium iudicium tamquam plurium li-
brorum qui velint nolint contestabuntur
et concordabunt iusticie primi libri proferetur
sentencia iusta et clara et irreuocabi-
lis metuum. Propter quod sequitur in apocalipsi
quod iudicati sunt mortui ex eis que scripta
erant in libris secundum opera ipsorum. Conueniens
autem fuit quod iudiciaria potestas daretur ihesu
etiam secundum quod homo est respectu omnis vni-
uersalis creature. Primo quidem propter
gratiam vnionis. 2o quia propter humilitatem
passionis humana natura ihesu meruit
etiam super angelos exaltari sicut dicitur
phil. 2o. Vt in nomine ihesu omne genu flec-
tatur celestium terrestrium et infernorum. Et
etiam ne deus videatur crudeliter se habere
ad homines illum ostendit iudicem quem eis
effecerat fratrem. Quia etiam augustinus
3o de trinitate inferiora quodammodo et or-
dine reguntur a deo per superiora oportet
dicere quod omnia regantur per animam christi que
est super omnem creaturam et post ipsam
per matrem suam virginem gloriosam. Et
secundum saluatorem generalem commocionem omnium
licet illa commocio sit per multa signa
precedencia iudicium de quibus nunc propter
prolixitatem pertranseo quia in multis multa
leguntur singulariter tamen in conflagra-
tione ignium hoc erit amplius manifes-
tum. Ignis enim precedet ante faciem iu-
dicis quo terre facies exuretur ita quod
huius mundi species mundanorum ignium
conflagratione peribit. Dicitur autem tunc
ire figura huius mundi non quantum ad
destructionem totalem huius mundi sensi-
bilis sed quia per actionem istius ignis
omnia elementa inflammatione consumentur
vegetalia et alia purgabuntur et inno-
uabuntur elementa maxime aer et terra
purgabuntur iusti et adurentur reprobi.
Quibus factis cessabit etiam motus celi.
Et sic completo numero electorum fiet quo-
dammodo innouacio et permutacio corporum
mundanorum. Quorum omnium racio sumitur
quoniam sicut deus homo ihesus secundum sapienciam
suam ordinatissimam totum mundum istum
sensibilem maiorem fecit propter istum mundum
minorem scilicet hominem qui inter deum et res
istas inferiores collocatus est hinc est quod omnia
sibi inuicem congruant et habitacio cum habi-
tatore habeat armoniam. Homine bene insti-
tuto debuit mundus iste in bono et quieto
statu institui homine perturbato debuit
perturbari. homine expurgato debuit ex-
purgari. homine quietato debuit quietari
ut sic agnoscat homo creatus et redemptus
per ihesum christo sibi obligetur amore. Quia
sicut propter ipsum omnia creauit sic et in suum
statum exigenciam omnia alterabit. Primo
igitur mundus iste perturbari debet homine
perturbato sicut stetit cum stante et quo-
modo cecidit cum labente. Quia enim in futuro
iudicio propter seueritatem iudicis ostendenda
contra peccatum natura est omnium corda terre-
ri et maxime peccatorum qui vniuersorum deum
contempserunt in omnibus creatam ut suo con-
formetur actori videbitur accipe zelum.
Et ut conformetur perturbato homini habita-
tori conueniens erit totius orbis ordinis
commouencia horrende. Et quia nichil in-
tencius velocius et horribilius in agendo
commouet alia elementa quam ignis ex
omni parte concurrens hinc est quod natura est quod
ipsius iudicis faciem ignis precedat in

ex una parte tantum sed ex omni mundi parte ut sit triplex concursus elementalis et terrestris et forsitan ignis purgatorii et infernalis ut per infernalem reprobi admirantur per purgatorium iusti purgentur. per terrestrem terre nascencia consumantur per elementalem elementa subtilientur et ad innovacionis faciem disponantur et simul cum hoc celestia perturbentur ut non solum homines et demones verum etiam videntes angeli videantur terreri. Et per hoc timori tremore concutietur et conculcabuntur potentia pedum eius. Rursus quoniam mundus iste purgari debet cum homine expurgando et homo in statu finalis temporis indiget purgari a scoria avaricie et malicie et a frigiditate caritatis extincte sicut in primo diluvio purgatus fuit a fetore luxurie indiget etiam per ultimum tempus purgari velociter et intime et perfecte hinc est quod sicut mundus primitus deletus est et quodammodo purgatus per elementum aque quod est mundativum et frigidum contra ardorem et fetorem luxurie sic finalis mundus purgabitur per ignem per refrigerium caritatis et frigus malicie et avaricie que regnat in fine quasi in ipsius senecta. Et quia hec vicia sunt magis adherentia necesse est quod sit purgans actionis intime violente et accelerate quod non contingit reperiri in elemento aliquo quam in igne. Et per hoc per ignem huius mundi sensibilis facies exuretur. Amplius quia mundus iste innovari debet cum homine innovato non innovari potest aliquid in novam formam nisi perdat vetustatem et quodammodo disponatur dispositione nova superinducta hinc est quod cum ignis maiorem habeat virtutem expulsivam forme extranee. Habet etiam vim subtiliativam et celesti nature cognatam congrue debet fieri per ignem purgacio simul et innovacio ita quod geminam habeat efficaciam quantum ad aliquid ante adventum iudicis faciet quantum ante ad complementum post sententie lacionem perficiet. Et quia innovacio fit ad novitatem incorruptibilem quam dare non est in potencia alicuius creature hinc est quod licet in illa purgacione et innovacione ignis aliquid agat per naturalem virtutem ut inflammare purgare et calefacere et subtiliare tamen necesse est quod cum illa virtute naturali sit virtus operans supra naturam scilicet omnipotencia ihesu cuius imperio fiet conflagracionis inicium et cuius virtute etiam fiet complementum. Postremo quoniam mundus iste consumari debet homine consumato et homo consumatus est quando in gloria completus est numerus electorum ad quem tendunt omnia sicut ad finem completum. Ratio est etiam tunc cessari transmutaciones elementales et generaciones et corrupciones in animalibus et plantis. Cum enim omnia ista ordinentur ad formam nobilissimam que est anima rationalis et ad formam hominis, posito statu in homine necesse est poni in alio consequente. Et corpora celestia recepta quiete et luminis plenitudine dicuntur renovari. Elementa que amplius non virtutem multiplicandi se per transmutacionem virtutem mutuam dicuntur transire non quantum ad substantiam sed quantum ad actum et passionem mutuam. Vegetabilia vero et sensibilia que non habent vitam perpetuam sicut competit statui nobilitatis future necesse est in generacione consumari natura ita tamen quod salvantur in principiis et quodammodo in simili ut in homine qui similitudinem habet cum omni genere creature. Et ideo in ipsius glorificacione et innovacione possunt dici omnia innovari et quodammodo premiari. De hiis dicitur apocalypsis xxi. Vidi celum novum et terram novam. Primum enim celum et terra abiit et mare iam non est. Ibi loquitur ihesus de renovacione corporum celestium et elementalium que dicuntur abire non

que ad substanciā sed quo ad priorē
qualitatē. De qua aug9 libro 20 de
civitate dei et concordat cū hijs que dic
ta sūt supra. Videtur tamē dicere q
generale iudiciū precedat quū mundi spe
cies innouantur. Quod oportet intelligi
sicut dictū est supra quantū ad esse com
pletū. Alias enī vniuersalē resurrecti
onē omniū quā non ē dubiū precedere
iudiciū ignis conflagratorius precedet
faciē iudicis. Dicit aūt vbi^o ca^o de
ciuitate aug9 q et mare iā non est.
Utr̄ illo ardore siccetur non facile dix
erī/ potest tū dici q nō dicit q aqua
iam nō est sed mare. Ubi euidenter
ostenditur aquā nō penit9 adnichilari
sed illā amaritudinē et grossiciē per
reclusionē aquaz ad vnū locū propter
vitā animaliū terrestriū/ quā vocam9
mare tūc omnino deficiē aqua turbata
et subtiliata et ī sua spera diffusa.
De hoc igne 2° ad cor 3° dr̄. q dies
dn̄i in igne reuelabitur et vniuscuiusq3
opus quale fuit ignis probabit. Tūc
et̄ illa verū erit q idē dicit ad ro. 8°.
Ipsa creatura liberabitur a seruitute
corruptionis in libertatē filioz dei. Et
hoc volt dicē verbū qd̄ premittit scilz
q expectacō creature reuelacōem fi
lioz dei expectat idest expectat cre
atura generalis et corruptibilis qd̄ re
ueletur complementū nūi electoz et tūc
cessabit generacōis officiū et mutacio
elementoz et motus omnī orbiū. Et
ipsa creatura q taliter seruit seipsam
corrūpendo et mouēdo propter obedien
ciā illius qui eā sic subiecit in spem
talis tūc libera erit aliqualiter simulis
glīe filioz dei/ sui renouacōē et stabili
tudinē suscepta, qui p̄mus obediē sui
mot9. Et hoc ē ingemiscē creaturā
et parturire p tales suos labores donec
hic mundus durat sub seruitute elec
toz multiplicandū et vite qz similitudi
narie loquendo impaciens tales mot9 fieret
creatura nisi obediencia creatoris eā
ad hoc subiecissz in spe finis predicti
ī quo p hoīem et in hoīe omnis creatura
quodāmō beatificatur. ¶ Ca^m 3^m de
resurrectiōe corporum sciās q omnī corpa
resurgent multa ī eis existente di
stācia quantū ad ordinē dignitatis. Nā
mali resurgent cū suis deformitatib3
et penalibus defectib3 et miserijs quas
habuerūt in vita. In bonis aūt natura
seruabitur et vicia detrahentur. et omnes
resurgent in integro corpe et plena eta
te et debita mēsura mēbroz/ ut sic
omnes sci occurrant ī vnū perfectum in
mensurā etatis plenitudinis xpi.
Surget autē tam ī bonis q̄ in ma
lis corpa eadē nūero que prius ex eis
dē partibus constituta/ salua tota9 veri
tate naturē nō solū quantū ad mēbra
principalia et humiditatē radicalē. Ve
rū eciā saluis capillis et ceteris mē
bris q faciunt ad decenciā corporum ita
q in quascūq3 auras uel sinus necē
puluis humani corporis tendit ad eā
animā redibit virtutē omnipotencie illi9
que ipsm̄ primitus ut cresceret et viuēt
animauit. Quoz omnī racio est summi
qz valentissim9 et sufficientissim9 illius
principiū graciaz et naturaz et premi
oz est potentissim9 clementissi9 et ius
tissim9. Et licet p quadā appropri
acoēm potēcia in institucione naturaz
clemēcia in collacōē graciaz iusticia in
retribucōē meritoz appareat tn̄ in singu
lis sūt singula. Quia hec tria inllatio
abinuicē separantur et ideo ī ope retribu
cōis necē est tria concurrē ut fiat 2^m
q exigit rectitudo iusticie reformacō gra
cie et complecio nature. Quia g^o iusti

cia necessario requirit ut homo qui meruit vel
demeruit in anima simul et corpore premi
atur vel puniatur simul in utroque. ideo
necesse est utrumque habere hominem ac per hoc
corpus resurgere. Reformacio eciam gracie
requirit ut totum corpus assimiletur capi
ti ihesu cuius corpus mortuum necessario fuit
resurgere quia unitum erat divinitati inse
parabiliter. Completio vero nature requirit
ut homo constet simul ex corpore et anima. tamquam
ex forma et materia que mutuum habent
appetitum et inclinacionem mutuam resur
gant in corpore. Ex hiis igitur tribus scilicet
institucione nature, infusione gracie retri
bucione iusticie. secundum quas universitas
habet regi omnia hominem resuscitandum,
ut tollatur omnis excusacio illis qui con
hant veritate fidei obdurescunt. Et me
rito contra tales insensatos universus pug
nabit orbis terrarum. Secundo igitur quoniam
resurrectio debet esse secundum exigenciam or
dinis divine iusticie que reddit unicuique
quod suum est pro loco et tempore. et omnis anima
corpori semel eciam ad punctum temporis iuncta
habet in eo culpam vel graciam necesse est
quod omnes resurgant. Et quia distinctus debet
esse status retribucionis a statu vie et
resurrectio spectat ad statum retribucionis
ut non confundatur ordo universi et ut
fides habeat meritum que credit quod non
videt. et ut certius et clarius appa
reat equitas divine iusticie et ut fi
at consummacio retribucionis finalis in
angelis et hominibus. requirit hoc divina
iusticia ut omnes resurgant simul quantum
tamen est de lege communi. Quod dico propter
xpistum ihesum et eius gloriosam matrem
virginem mariam et aliquos alios, qui
secundum beneplacitum ihesu ex racionibus cer
tis ante iudicium et generalem resurrec
tionem omnium gloriose resurget. Nam
quia malis resurrectio non est ad
vitam sed ad supplicium necesse est quod ipsa
cum infirmitatibus et deformitatibus et
defectibus suscitentur. propter quod dicit pau
lus. Omnes quidem resurgemus sed non
omnes inmutabimur. Rursus quia resurrectio
debet esse secundum exigenciam consummacionis que
ue et perfecta gracia facit nos conformes
xpisto ihesu capiti nostro in quo nullus
fuit defectus membrorum, sed perfecta etas
et statura debita et effigies formosa
oportunum est quod boni suscitentur in op
timis condicionibus ac per hoc necesse est quod
in eis vicia detrahantur et natura servetur.
Oportunum est eciam ut si aliquod membrum
deerat quod suppleatur. si aliqua erat super
fluitas auferatur. si aliqua membrorum
deordinacio corrigatur. Si parvulus erit
ad quantitatem etatis ihesu quam habebat
in vigore occulto nature ipse parvulus licet
non in mole divina virtute deducatur.
Si decrepitus ad eandem etatem deduca
tur. Si gigas si nanus ad mensuram
congruam limitetur. ita tamen quod gigas nichil
perdet de sue veritate nature ut sic
omnes integri et perfecti occurrant in mensuram
etatis plenitudinis xpisti. Postremo quia
resurrectio debet esse secundum exigenciam
perfectionis nature et spiritus racionalis natura
exigit quod vivificat corpus proprium, qui
proprius actus in propria materia habet fieri
necesse est quod idem corpus numero resurgat.
alioquin non esset resurrectio vera. Reque
rit eciam natura anime racionalis et in
mortalis quod sicut habet esse proprium sic cor
pus habeat cui perpetuo influat vi
tam. Ac per hoc corpus quod anime unitur eo
ipsa unione ordinacionem habet ad incor
rupcionem perpetuam ita tamen quod illud in
quo consistit statura tocius corporis sicut
sunt membra principalia et eciam humiditas
radicalis et caro secundum speciem habeat
ordinacionem necessariam. Alia vero scilicet

curo sedm materia et ptes que sunt et m
bn esse corpus habeat ordinacoez de
9gruo. Que quide ordine quia ds
ipressit nature et natura non pt illud p
ficere qz no potest mortuu suscitare.
et diuina puidencia nichil frustra posuit
in appetitu nature diuino ipse coplebit. Ne
cesse e igitur q ipsius virtute reparet ide
nus ex omnibus ptibus constitutu salua to
liter veritate nature. Et cu hoc na no
possit qz nec ide corpus destructu modo
reparare cu no possit in tota substancia
rei nec corpus imortale effice cu omne
p naturam generabile sit corruptibile nature
est q resurrectio no seminalibus nec natura
libus causis attribuatur sed primordialibus
et etiam ut fiant sedm cursu mirabile
et supnaturalem omnipotencie ihesu et sui
imperiu voluntatis qn et quo ad hono
re sui nois et oplementu sui mistici
corpis et onsione sue rectissime volunta
tis et equitatis ipse elige voluerit. Et
hoc ondit iohes apoc. 20. vbi dicit. Et
vidi mortuos magnos et pusillos stan
tes i conspectu throni. Et postqm dixit
de apcione libroz redit ad monstradu
quo virtute psidentis ihu in throno
ois creatura reddit corpa et spus de
functoz. Et dedit etia mare mortuos
suos qui i eo erant. Et mors et infern9
dederunt mortuos suos qui i eo erant.
Sedm richardu no dicit terra dedis
se mortuos suos qz hoc no fuit mul
tu difficile crede. Sed hoc qd dixit de
mari et iferno et morte de quibus po
terat magis dubiu esse. Per morte
em accipit pena inferni et p infer
nu locu ipsius pene q dabunt spus
mortuoz. Sedm vero augustinu 20.
de ciuitate dei p mare itelligitur hoc
sclm qd reddet mortuos ide homines
qui viuetes in corpe mortali secudu
apostolu mortuu est pter peccatu.
Mors vero idest status post morte
et infernus ide locus dampnatoz red
diderunt illos qui ia erant mortui.
Subdit et q forte dictu est mors p
bonos qui morte passi sut no infer
nu. Infernus aut pter malos qui ibi
puniunt. Ihs iudex iratus. Cam xiij.

Licet ira que e turbacio
animi nec in diuitate ihe
su nec i sua gloriosa hu
manitate possit consistere effectus tame
maxie ire sue vtriusqz nature ostendet
apte in vltimo finali iudicio qn [illegible]
sine aliq imutacoe vl interruptoe dap
nabit eternis suppliciis ipsos hostes su
os. Qd apte designat ihus in parabo
la de nuptijs factis de filio regis m.
22o. Vbi dicitur p venientibus contumeli
et affligentibus seruos regis. Rex aut
cu audisset iratus e et missis exercitibus
suis pdidit homicidas illos. Cuius ira
apcius iohanes aperit apoc. 6. cu dicit
de reprobis q dicent rupibus motibus
et petris cadite sup nos et abscondite
nos a facie sedentis sup thronu et ab
ira agni qm venit dies magnus ire
ipoz. Qd et maxie ondit cum de
dampnacione meretricis magne p qua
dilatato misterio itelligitur tota ipsoz
caterua. Et de sedente in throno qui
iudicat ea dicitur. Et ipse calcabit
torcular vini ire dei omnipotentis. Cer
te huius torcularis vua fellis et botr9
amarissim9 qd ostendit iohes apoc. 10.
et 13o. de quolibet habente caractere
bestie p qd intelligitur peccatu qd assimi
latur diabolo dicens. Hic bibet de vi
no ire dei qd mixtu est mero i calice
ipsius. Ex quibus omnibus patet q for
tissim9 effectus ire iudicis ihesu super
dampnatos fortissime effundetur. Modu

ante iudicium suum ipse describit in 25°.
dicens. Cum venerit filius hominis in se
de maiestatis sue. In qua hystoria sta
tus futuri iudicii quo ad quatuor descri
bitur. Primo quo ad regalem adventum
sive quantum ad apparenciam iudicis. 2° quan
tum ad generalem cursum sive subiectum con
gregacionem multitudinis. Tercio quantum ad
iudicialem processum sive claritatem omni
bus. Quarto quantum ad finalem successum si
ve celeritatem execucionis immutabilis.
Quantum ad primum nota quod hic dicitur filius
hominis quia sicut deus est super iudicabit in
assumpta natura. Et sic tangit iudicis
suppositum. Dicit autem in maiestate sua
et sic 2° tangit modum quia apparebit
in forma gloriosa. Dicit et omnes ange
li cum eo et sic tercio ponit consorcium. Se
debit in sede maiestatis sue. et sic 4°
ponit thronum. Qualis autem et quanta fu
tura maiestas apocalipsis 20 describitur cum
dicit. Vidi thronum magnum et candidum
et sedentem super eum a cuius conspectu fugit
terra et celum et locus non est inventus
ab eis. Ubi per thronum magnum et can
didum designatur regia et iudicia ma
iestas et gloria deitatis christi et celsi
tudo et candor iusticie et gloria huma
nitatis christi in qua sedet eius divinitas
sicut in throno. Per per thronum eciam
tota societas et ordinum superiorum scilicet ange
lorum qui hominum luce gloria candidata
exprimuntur in qua ihesus deus homo sin
gulariter sicut super thronum suum maies
tatis sedere videbitur. Dicitur autem
fugisse celum et terra a conspectu eius
quia pre claritate humanitatis ihesu obum
brabitur respectu omnis alia gloria cre
ata sicut lux candelarum et stellarum ad
adventum solis disparere videtur. Et pre
tanto magnificencia dicitur quod non est in
ventus locus ab eis quia respectu eius sic

sunt quasi nichil. Et tamen hoc est summum
gaudium eorum quod sic immensum super omnem
creaturam vident dominum ihesum gloriosum quia
et in eis plus quam ipsi sint. Aut sic dicit
pre summa reverencia maiestatis hominis
ihesu quoniam angeli et homines beati in comparacione
parvitate et nichilitate resilient. Vel
eciam celum et terra dicitur fugere a conspectu
eius pre magnitudine maiestatis sic ap
parentis quia stupor mirabilis eciam appre
hendet electos et quasi timor 2m quod est
possibile statum glorie dum viserint in
mite pietatis ihesu sic videbunt eterna
liter candidi reprobis et furore zelantis
iusticie sic super eorum scelera debachantem.
Timor autem iste et stupor nullam afflictionem
in beatis ponet. Sed magis erit quidam
modus reverencior 2m quod requirit tremenda
apparencia tanti regis. Immo quia gra
tuita regis ihesu misericordia ex mero amore
ab hoc tremendo iudicio se cognoscentes
liberos et ipsum sencient magis sponsum
quam iudicem indicibili reliquibus amore
et gaudio iubilabunt. A reprobis vero
celum id est ipsorum superbia et terra id est ipso
rum avaricia sive ipsorum mala spiritualia
et carnalia quantum ad eorum delectamenta et pos
sibilitatem amplius [illegible] fugient
a conspectu sedentis. Richardus vero legit hic
de fuga celi et terre quantum ad tinsum spiri
tualis sicut dictum est 6. Nec autem angelo
rum intelligunt viri angelica et perfecti qui secum
in maiestate venire dicuntur quia et ipsi
maiestatice super inferiores qui assessores
iudicis in sedibus presidebunt unde quod ihesus
dicit apostolis. Sedebitis super sedes xii.
Et intellige quod nomen xii. licet intelligatur
principaliter apostoli intelliguntur tamen superhabun
dantibus multis perfectorum imitatorum christi qui ad
apostolicam dignitatem ascendent. De sedium
principale qui et generalis occursus
quod congregabuntur sicut dicit glosa hic

omnes gentes idest omnis etas omnis sexus.
De hoc dicitur multa in 2e°. Talis autem
congregacio fiet virtute divina velocissi
me per ministeria angelorum. ¶ Tercium
scilicet iudiciale processum sciatis quod in sen
tencia electorum quatuor continentur. Primo invitat
eos ad hereditatem cum dicit venite. 2° da
bit benediccionem benedicti patris mei. 3° con
feret possessionem possidete regnum. 4° pos
sessionis confirmacionem paratum vobis a consti
tucione mundi. Dulcissima allocucio et vox
omni iocunditate plenissima invitans ad am
plexum tocius beatissime trinitatis et ad eter
nam et quietam possessionem sue glorie regna
lis. Attende autem quod hoc totum attribuit
sive benediccioni pietatis paterne qua be
nedictus deus et pater domini nostri ihesu christi
benedixit nos in omni benediccione spirituali in
celestibus in christo ihesu sicut elegit nos
in ipso ante mundi constitucionem ut essemus
sancti et immaculati in conspectu eius in cari
tate ad ephe. Per hijs eciam dictis nota
quatuor condiciones bonas. Prima est nobilitas
locacionis quia locabuntur a dextris. 2a no
bilitas vocacionis quia vocabuntur ad socie
tatem divinam. 3a nobilitas benediccionis
quia dabit eis benediccionem paternam. 4a
nobilitas donacionis quia coram omnibus de
vicijs dabit eis victoriam. Deinde contra
malos eciam implicat contra eos. Primo
repellet eos a suo consorcio cum dicet dis
cedite. 2° convocabit eos sive maledicet
maledicti. 3° cremabit sive affliget in ig
nem eternum. 4° allegabit sive coniunget
qui paratus est dyabolo et angelis eius
Per verbum pertingens usque ad divisionem
anime ac spiritus compagum quoque et
medullarum et omnium intimorum cordis et
corporis concussivum. ~~Discessio~~ a me. De dire dire
re in hoc est privacio omnis boni et ra
dicacio omnis mali. Unde nullus po
test a deo divelli quin malis omnibus

repleatur licet plus et minus secundum gra
dum culpe. Unde tantum est querere me
dium et extremum invenire inter ignis
eterni supplicium et possidere celeste regnum
Nam iudex ihesus omnes sentencias divi
dens medium aliud non invenit. Sed de
hijs dictum est supra libro tercio ubi de pe
na puerorum est tractatum. Reddit autem
racionem per utramque sentenciam affirmacionem
et negacionem in ire operum. Posset autem
racionabiliter queri quare de solis operibus
misericordie iudex examinat. 2° qui sunt hij
minimi in quibus se illa recepisse vel
non recepisse asserit. 3° cum de eis nulla
sit prius facta mencio unde sit sermo il
los provenit in medium. Pro primo nota
quatuor ordines qui coram iudice stabunt
in multitudine illa. Primi apostoli et eorum
imitatores perfecti. Secundi erunt salvati
in statu seculari et hij sunt ex parte electorum.
Tercij erunt infideles et pagani nichil
il pertinentes ad graciam christi. Quarti
reprobati christiani. Omnes igitur iudicabuntur
sentencionis iudicio quia omnis recipiet
pro merito. Soli autem mali punicionis sup
plicio. Sed soli mediocriter boni de il
lo ordine secundo et reprobati christiani allocu
cione iudicis et disceptacione examinis in
dicari dicuntur. Nam infideles nec christiani al
locucione sunt digni quia tunc omnibus luce
clarius manifestum erit nichil ad salutem
pertinere de tota massa corrupte nature
in adam nichil quod ab incendijs eterni ig
nis exemptum a consorcio dampnacionis
dyaboli nisi tantum illud quod per fidem et ca
ritatem apparebit gracie ihesu redemptoris
insertum. Unde crisostomus super Iohanis
3° dicit. Qui non credit iam iu
dicatus est. Primi perfecti sunt assessores
ihesu christi ideo facta eorum non indiget
discuti. Inter utrosque medius indiget ex
aminari. Examinatur autem die pietatis

opibus primo quia sub istis ex parte bonorum
possunt omnia bona intelligi et spiritales
elemosine et corporales quas tanto perfectius
adimplet pauperes ewangelium quanto perfectius
Christo ministrant. Pro malis est
multiplex ratio condempnandi primo quia talia
opera naturali inclinacione facere debuerunt
et ideo nulla obmittere fuit ipsum et hor-
ribile. 2º ut ostendatur quod si dampnatur ex
sola obmissione bonorum tam durissima sen-
tencia qualis illorum dampnacio erit qui ex
commissione usurarum rapinarum blasphe-
miarum iniuriarum homicidiorum et aliorum
scelerum que in prauis operibus committuntur.
Et ideo sepe datur sentencia solum super omis-
sa ut per hoc quasi inexpressibilis videatur
sententia que dabitur super commissa ac per hoc
magis aggrauatur silencio. Alias autem
Iohannes in apocalipsi satis exprimit commissiones
scelerum in iudicio acute dampnari. Alia
autem racio ut credo magis litteralis fuit
ostendere condiciones vite communis in quibus
currit imperfectorum vita. Videtur enim Ihesus
velle ostendere quod principalis racio sustinen-
di mundi et gloria saluandorum est acce-
ptum ad obseruatores vite sue et obser-
uacionis apostolice. Cum quidem status per al-
tissimam paupertatem et omnimodam abne-
gacionem sui facit obseruatores perfectos
quasi Ihesunculos. In quorum amore et perfec-
cione infirmorum supportantur defectus.
Et quia nullus potest saluari nisi per fidem
et amorem Ihesum Christo coniunctus et ipse
pauperculus in mundo veniens omnibus
hiis operibus indiguit pro quorum exhibi-
cionem sibi ostendebatur in facientibus amor
ad ipsum idcirco solum de hiis examinat
qui ditat. Amor et fides electorum ad me
est causa salutis ipsorum. Defectus eorum in re-
probis ostendit ipsos dampnandos. Et
ut anthonomatice ostendat viros perfec-
tos esse mediatores coniunctionis inferiorum ad

Ihesum examinat inferiores de illis operibus
que amore Ihesu suis minimis exhibuerunt.
ut per hoc eis ostendat quod imperfectio vite
eorum per istorum coniunctionem a suis defec-
tibus expurgata facta est Christo grata.
Et isti sunt spirituales amici qui defectiuam
vitam secularium emendant ipsos recipien-
tes in eterna tabernacula sicut augustinus dicit
21. de ciuitate dei et theronimus tractans
questionem de villico. Et de super tractatum
est in tractatu de paupertate Ihesu.
Cum igitur ieiunia et oraciones et vigilie
videntur quedam eorum propria licet de genere
actus quo ad aliquid precedant elemosi-
nam in illis anima uel corpus datur Ihesu. In
hac vero temporali substancia ut ostendat Ihesus quod il-
lorum status non est sufficiens nisi perfecti-
orum coniunctus non examinat eos de
hiis que videntur eorum propria sed illis operibus
in quibus eorum imperfectio nimius videtur in-
quieta. Et quia tales nimis ad similitudinem
Ihesu nichil habentes in hac vita talibus
operibus indiguerant. ideo de illis solum
examinat inferiorem statum. Pro 2ª questione
non quod quia talis status adnichilat animam
in se et perfecte transformat in Ihesum ad quem
tendendam et honorandam habet immunitatis
transformacionem. Et quia prouidebat Ihesus
in finali eciam scripti et scripti status hac
immunitate se velle formare sicut sa-
tis dictum est super ideo ad ostendendam affecci-
onem quam habet Ihesus non solum ad predictos
minimos sed eciam propter eos ad eis benefi-
cos et horrendam detestacionem quam ha-
bet ad misericordes in eosdem ideo sin-
gulariter super nacionem que illo tempore
habundabit talia opera introducit per
que in predictis minimis amari et ap-
preciari se indicat ab omnibus uel con-
tempni. Ostendat igitur improborum peru-
sitatem quod tales pauperes minimos persequ-
untur ipsique contra animaduersionem ipsos

ira agni ihu peuciet. qui ex eis p ne
gacione nne sit dure condempnat. Et
ut ondat q quilibz morz pt vere
dice illud pauli. Vivo ego iam no
ego vivit vo in me xps. ¶ Pro 3^a
qstione no q quia hii minimi mortier
pro nichilo habent in sclo ut ondat
eos ee pncipes padisi z ide fectu
esse z ut maiore admirabiliter glorie
ipsoz ingerat. tm eis q regibus ide
to sit excellenter honoratos qui eo inspe
rato eos pduxit i mediu ut videa
tur in eis splen qz facile est i oculis
dni subito honestare pauperem. Si q
ras cur eos pduxit. cu de eis nulla
pus sit fca mencio pt dici q tamq
quasda venas occultas cordis sui
i quibz visceralis cordis ihu infun
ditur caritas ac si de vulne laterali
suo ipos qui cordi ihu semp inhabita
verunt du vixerunt pduxisse videt
ut sicut i vita i corde ihesu se ab
scoderunt inmerito sic i eode corde
ihu ipoz primu videntur absconsum
Pt etia dici q ideo de eis nulla est
facta mencio specialis qz sub noie filii ad
venientis ipos volt venisse itelligi.
Ita hii sunt pprie q sequuntur agnu
quocuqz ierit. vl quia i istis singu
lariter maiestina gla ihesu exprimitur
ideo sub noie maiestatis sue pomt
advenisse. Ita istis tamq suis asses
soribus collabit iudiciaria dignitate
vl qz in istis du viveret xps sin
gulariter regnavit pacifice ideo i
istis in pria singulariter apparet ihs
quiescere z sedere. Et p hoc hii pnt
itelligi p sede maiestatis xpi. Vel
quia eoz vita i terris magis fuit
angelica q humana io gprehenditur
sub noie angeloz qui cu filio hois
venisse dicuntur. Circa vo pte ewange

lii scilz finale pcessum sive ta supph
cii reproboz q pmiu electoz duo se
qnta capla declarabunt. De adventu
iudicis ad iudiciu e sextus articulus
simboli ultimi de hiis q ad humanita
te eius spectat. de quo mo in ewan
gelio e dictum. Et petrus 9 dt actuu 10°
Hic est q gstitutus e iudex vivoz
z mortuoz. Et hoc erunt illi de q
bus dr 2^a pet 3°. Venient i novissis di
ebus i decepcioe illusores iuxta pprias
concupiscencias ambulantes z dicentes. Ubi
e pmissio aut adventus eius. Hii ne
gant gnale iudiciu futuru con q
dicit iob 19°. Fugite a facie gladii
qm ultor iniquitatis e gladius z scito
te ee iudiciu. Un in simbolo dr. Yn
de venturus e iudicare vivos z mor
tuos.

Ihus victor magnificus.

Statim ac ab ore Ca^m xiiii
iudicis ihu sup impios
plata sntia eius magnifi
ca ondetur victoria. Tunc z potenter
clarescet omnibz q malu z amaru
fuit reprobis ipos reliquisse dnm
deu ipsoz. Tunc z sola vexacio intel
lectu dabit auditui du eoz oculos a
periet pena quos clausit culpa. Tunc
etia agnoscet q vere dns e q celu
z tra transibunt. verba aut doctrine z vite
ihu pmanet ieternu. Et tunc aperiet
evidenter omnibz q no fuit gtempnenda
sapia paupertas ihu i humilitate vincens
i mundo. Videbit universus orbis q vi
cit leo de tribu iuda tam in se q i su
is membris. Et ois expo tam sui q
suoz ad temptamenta hostilia z illata
mortis supplicia fuit archanu victo
riose sapie xpi. cuius prudencia i oibz
pcessisse supbundat. Ex hoc apparebit q li
cet ihs pyssimus i se z i suis i oculis
mundi aliquando hosti antiquo videntur

sucumbe illud tn fuit victoriosius triu
phare dn oia mala tam pene qm culpe
facta i mundo p reprobos vel electos appa
bit agni ihu subseruisse victorie. Et
p infinite sue mire opotencia efficacie
reparauit mala electoru eis cooperata fu
isse i bonu ut ad illa pertingerent mensu
ra triuphalis corone ihu quam eis an mu
di constitucoem i merito hois xpi ihu e
leccionis z predestinais preparauit caritas dispe
sauit. Tunc copletum erit qd in apocalipsi p
mi signaculi de ingressu xpi i campu
bellicu plij ihoes describit apoc 6o. Vidi
et z ecce equus albus z qui sedebat
sup eu habebat arcu z data e ei coro
na z exiuit vinces ut vinceret. Vere
hic fuit leo ihs cu suo aplico cetu qui
i albo equo sue innocencie z virginalis
vite in se z i sua dulcissima mre felix
sessor et mundicie possessor con truces
contra hoste exiuit data sibi i omibz
corona victorie. Et io exiuit vinces
paciencia ut vincet ipm confundendo ius
ticie in gehena. Vel vinces propria
morte ut vincet in oibs suppliciis electo
z. Hac hebat arcu qz tota ihu vita
mors z paciencia tam in se qm in membri
sui fuit quoda arcualis sagittaco tam
primus rapinis reprobor lucifer qm sue
cohortis hostilis. Vnde sedet i forti arcu
ihu cui sagitte acute i manu potentis
z sagitte salutis dm con spiros. Hunc
arcu i iudicio sicut predixit dauid te
tendit z parauit illu z i ea parauit va
mor. sagit. su. ar. efficit. Talis at fu
erit mors qm sagittalis sua victoris
ihu in reprobos iacet debes scire q erit
i pena infernali i loco corporali deorsu
circa centru terre i quo lucifer z oes repro
bi tam hoes qm spus maligni eternaliter cru
ciat. Affligunt at oes eode corporali
igne q cotremabitur z affliget spus z cor

pora. Et cu sp affligat nuqm tn corpora
consumet. Affliget at plus z minus scdm co
gruencia meritor. Huic comori eciam afflictoi
ignis coniuncta erit afflictio scdm oes sensus.
Comitta erit e pena vermis corrodentis i
terius z dei z ois boni carencia visiois
ita q i hiis penis erit varietas z cu
varietate acerbitas z cu acerbitate ite
nabilitas ita q ad reprobor supplicium
tormentor finis accedet i secula seculor.
Quor omi ro in hoc pot attendi q iste
sumus deus qui oia hz i summo z summe e
rectus. Cu go in retribuendo agat scdm ius
ticie rectitudine quia iustus e z semp
ipm negare no pot. oportz q peccati
puniatur scdm quantitate culpe i hiis qui
contempnentes lege mre z p impenitencia i
peccato perierunt i seueritate iusticie. Cum go
iusticia ihu peccatore ipm debet puni
re scdm exigencia culpe. Et culpa mor
talis ad qua succedit finalis i penitencia
ipa hz in se rone deordinaconis libidino
se deordinacois muliemode necce e q ipa
puniatur penar eternitate acerbitate z mul
tiformitate. Primo go deordinacois perpetue
pena debet ee perpetua. Nam z peccati qd qs
committit vel contrahit z de nuq penitet
vel remediu nullu ht perpetuo i aia du
rat z a vita perpetua scilz deo separat et
a voluntate perpetua procedit vel ipa est q
perpetuo vellet i peco delectari licet illa de
lectaco transiens sit z momentanea. Quia
tn delectacio consequens no ht carencia finis
ideo pena correspondens debet fine carere.
Et ideo sicut hoes in suo perpetuo no
apposuit fine peccato sic deus i suo per
petuo a puniendo no desinit. Et sicut con
infinitum peccauit sic extensiue pena re
puniat infinita. Qm intensiue no potest
quia primo intensiue punit ds citra co
dignu ut no contineat in ira miam
sua ut ille dilce sorores mia z iusticia

mag in dei ope ab invicem separentur.
Iustum est autem valde quod sit voluntas repro
borum post mortem semper malo adherens
sine susceptione penitentie sit deus semper
eos affligat secundum invitacione sentencie quo
ingenti hec dampnabili deordinacione
perpetua que remanet in dampnatis. Et insu
per quia deordinacionis libidinose peccati debet
esse afflictiva quia delectacio punitur per tristi
ciam contrariam. Et spiritus racionalis in peccando
convertit se ad bonum proprium et fal
sum et immundum libidinose amando et per
hoc contempsit divinum imperium et summum
bonum promissum. Hinc est quod ad hoc quod illa
delectacio improba perfecte puniatur in qua si
mul est delectacio cum contemptu, necesse est
quod ad punicionem illius contemptus et de
lectacionis peccatorum sive sit homo sive sit spi
ritus angelus deponetur in locum infimum
et maxime a statu glorie elongatum hoc est
in profundum inferni. Racio est eciam quod ibi per
ponatur affligendus contra naturam suam
corporalem ac per hoc paciatur a fetibus corporum
immundorum ut in fetibus defigatur et igne
et sulphure torqueatur. Unde secundum sanctorum
sententiam quoque est afflictivum deforme et im
mundum totum in suo equipollentem descendit
ad inferos cruciandos. Et quia spiritus
qui per naturam supponitur corpori et in corpus
habet influere et ipsum movere dignitatem
nature per culpam pervertit et se subicit vi
litati peccati. Hinc est quod secundum ordinem ius
ticie debet ordinari tam peccator spiritus
quam homo igne corporeo affligetur ut
non in illam influat vitam sed divino
decreto ab eo recipiat penam. Sunt enim
quidam hec per timorem divinum invius
sunt sic irrecuperabiliter spiritus alligatur quia
et sentit nocivam et sue voluntati con
trariam, necesse est quod ex hoc atrociter tor
mentetur. Et quia ignis ille est instru
mentum divine iusticie, ac per hoc non

agit nisi secundum disposicionem peccati et re
atus et maxime ex impuritate li
bidinis procedentis. Et hec non est equa
liter in omnibus. Hinc est quod ab eo
dem igne alii cremantur plus alii mi
nus sicut ab eodem igne aliter urit
palea aliter comburitur lignum aliter in
cenditur ferrum. Et ideo dicit augustinus quod
inter omnes istas penas afflictivas
pena dampnatorum mitissima est illa
que in solo originali decedentes affligit
sicut dictum est supra. Eandem omnes racio
nes ita de illis secundum suum gradum con
cludunt sicut de peccatoribus aliis. Habu
erunt enim omnes has delectaciones impro
bas et fastidium in delectaciones eternas
in omni malorum radice scilicet originalibus
habitibus malis actu ipsorum ani
mas deturpantibus deordinantibus et
a deo separantibus. Et quamvis volun
tates eorum actu non concupierint hoc
non fuit nisi quia impediente infirmi
tate etatis in nullum actum potuerint
exire sed actu erant deformata malis
habitibus ex quibus non habito remedio
procederet actus malus. Sicut serpens
dormitans non minus habet venenum
licet minus ledat. Et ideo affliguntur
ab igne licet minus aliis quibuscumque
dampnatis. Racionabiliter peccati et re
atus illa distinctio secundum quam afflicti
va actio ignis moderatur in eodem
est uniformis et nunquam crescit nec de
crescit. Hinc est quod ipsa impetuosa mode
ramine ignis ille sic agit quod semper u
rit et non consumit. Semper affligit
et non interimit quia non agit princi
paliter ad sue forme multiplicacionem
sed ad spiritus anime in se ipsa et corpore per
turbacionem et ipsius spiritus diabolica in se
ipso et totus illius repleta scietatis inu
tuo. Unde non prima adepto mi. sibe

consumpto ut sit in eadem pena nec etiam
tante acerbitatis uel acerbitatem tollat e-
ternitatis. Postremo quoniam deordinacionis
multimode pena debet esse multimo-
da. Et in omni peccato mortali deordi-
nata auersio est a summa luce et verita-
te et bonitate et inordinata conuersio ad
bonum commutabile. Et deordinacio vo-
luntatis contendit contra vite luit est quod
omnes actualiter peccantes qui erunt dam-
pnati punientur pena duplici. Pro auer-
sione carencia visionis dei propter con-
uersionem pena incendii pro pugna
racionis et veritatis succumbentis pena
vermis. Et sic ex multiplicitate pena-
rum afflicte parte acerbe et eternaliter
cruciabuntur. Hac sola pena vermis que
non fuit in eis luctu racionis et veritatis
paruulos credo carere. Nam per auersionem
et conuersionem est in eis carencia debite
iusticie et infectio feda contracte con-
cupiscencie ex quibus anima eorum est plene
a deo auersa et ad bonum commutabi-
le libidinose amandum tota conuersa.
Has multiplicitates et acerbitates pe-
narum iohannes describit cum dicit. In-
fernus et mors missi sunt in stagnum
ignis. In fine 20 apoc. Secundum autem
augustinum diabolus vocatur mors et infer-
nus quia primus auctor mortis et pena-
rum infernalium acquisitor. Et subdit
qui non est inuentus in libro vite scrip-
tus missus est in stagnum ignis per
quos intelliguntur omnes alii reprobi.
Et certe in libro vite nullus scribitur nisi
per fidem uel fidei sacramentum quorum utro-
que paruuli non baptizati caruerunt. Di-
cit autem ioh. 19 ca° quod hoc stagnum est
ardens sulphure. Ubi dicit quod apprehen-
sa est bestia et pseudo propheta et viui
missi sunt hii duo in stagnum ignis ar-
dentis sulphure ad demonstrandum fetidum

et turbulentum illum ignem et acutissimum
ad ardendum. De quo ita plenius erit
ille ac si esset stagnum plenum metal-
lo liquato et ignito aut igne sulphu-
reo. In quo etiam qui stagnum dicitur a stag-
no stabilis eternitas penarum illarum insinu-
atur. Talis autem missio dicitur mors secunda re-
spectu pene que fuit separacio anime a cor-
pore quia in hac secunda fit inmersio in viuo
corpore. Quia vero illud de bestia et pseudo
propheta licet generaliter posset intelligi
de ultima dampnacione omnium qui viui vita
ne dicuntur mitti in stagnum ad osten-
dendum viuacem in eis penarum acerbitatem. Tamen
liter tamen videtur loqui specialiter de illa vic-
toria quam faciet agnus in fine de anti-
christo. Unde post illa verba hii duo viui
apte dicta quod bestia et pseudo propheta de-
signat hic personaliter duos viros quorum
unus est rex et caput bestie id est bestia-
lium nacionum. Alius vero est caput pseu-
do prophetarum facientium signa. Licet
autem paulus dicat quod dominus ihesus interficiet
antichristum et quod resurget ex quo sequitur
quod omnes prius morientur tamen hii dicuntur
viui missi in stagnum ignis. Quia for-
te sicut terra aperta absorbuit viuos
dathan et abyron et cum in hoc fuerit
mortuum et continet sic in illo terremotu
quo tangitur xi° ca° in sexta tuba ubi
agitur de resurrectione helie et enoch
forsitan aperietur horribiliter terra ac
si eius rictus pertingeret usque ad in-
feros. Et quod isti duo singulariter et
forte plures alii cum eis precipitabuntur
viui in voraginem illarum penarum ubi
corpora eorum colligentur sed spiritus eorum vi-
ui descendent in sulphureum ardorem in-
ferni. Et ex tam horrendo iudicio fue-
rit magna occasio conuersionis iudeorum
qui susceperunt antichristum. Et huic potest ad-
aptari prophetia zacharie   qui dicit quod

scindetur montes diuitiarum et fugiet in die illa sicut fugierunt a facie terremotus in die ozie regis. Ratio sit de hoc sub illa victoria de qua in apocalipsi agitur et bestia et pseudo propheta et ceteri reprobi in supplicium demergentur infernum.

Jhesus sponsus ornatus. Capitulum xv.

Anima mea leva caput tuum in sponsum et intuere dilectissimum ihesum in se ornatissimum et ornamentum omnium electorum illa civitate dilectam scilicet angelorum beatorum et hominum convivium tamquam unica sponsa agni in una scilicet gloriosissima virgine maria agni matre et electissima sponsa tamquam in principali capite post ihesum totam unitam. Intuere inquam istam talem et tantam sponsam ipsum ihesum visceralibus brachiis caritatis amplexantem et ipsum secum cum triumpho victorie et iubilo nuptialis leticie in eternum palacium introducentem in quo ultimo electorum tripudio omnis iubilus omnis leticia et omnis sponsalis consumatur ornatus. Tunc et ipse benedictus in assumpta humanitate unum corpus misticum perfectum et completum faciens cum electissima sponsa ac simul cum ea una sponsa perfecta tocius beatissime trinitatis ipsi deo omnipotenti trino et uno tamquam eterno sponso intrinseca et indiuidua amorosa et iubilosa ac beatifica copula nuptialis matrimonii coniungitur in eternum licet in sola filii persona tamquam in proprio supposito radicetur. Ex hac autem unione non solum ipse agnus ihesus secundum quod homo beatificatur perfecte sed et omnia membra sua secundum gradum secundum quem in suo merito ipsa sibi uniuit. Premium namque substanciale consistit in visione fruicione et tencione unius summi boni scilicet dei trini et uni quem omnes videbunt facie ad faciem. Hoc est vere et sine velamine quo fruentur delectabiliter et auide quem tenebunt eternaliter et certe. Premium vero consubstanciale consistit in gloria corporis quod dicitur secunda stola qua resumpta perfectius anima beata tendit in summum bonum. Et hec stola consistit in quadruplici corporis dote claritatis subtilitatis agilitatis et impassibilitatis que erunt secundum plus et minus secundum maioritatem habite caritatis. Premium autem accidentale per quandam excellenciam consistit in quodam decore speciali superadiecto qui quidem ab aliquibus aureola nuncupatur et debetur operi excellenti quod maxime in triplici genere reperitur scilicet martirio predicacione strenua et virginali continencia. Et in omnibus predictis seruabitur gradus et distinctio secundum exigenciam meritorum. Ut autem leteris quia in speculacione racionis istorum quam racionabiliter fecit ihesus pater hominum omnium redditor attendendo summam eius potenciam sapienciam clemenciam et iusticiam loquendo appropriate per potenciam creat per sapienciam gubernat per clemenciam reparat per iusticiam retribuendo consumat. Nam potenciam summe manifestauit in eo quod non solum creauit spiritus prope se et corpora prope nichil sed mirabilius ad laudem sue potencie spiritum et corpus uniuit in hominem unitate nature et persone scilicet racionalem animam tamquam formam et corpus humanum tamquam materiam. Sapienciam vero manifestauit in prudentissime gubernando. Nam ipse per se supremum hominis scilicet mentem quam illustrat infimum vero scilicet corpus per liberum voluntatis arbitrium ut sic inferiora subiaceant spiritui spiritus vero deo. Clemenciam vero summe manifestauit dum ad reparacionem hominis non solum assumpsit hominis naturam verum eciam hominis penam quam in seipso pro hominibus soluit et in seipso omnibus proporcionatam graciam acquisiuit.

Et ideo requirit iusticia quod talibus in se
iustificatis et ditatis in merito tribuatur
in primo in gratia nec gloria sempiterna.
Ideo resoluendo hoc exigit retributio
equa reparatio gratuita gubernatio or
dinata productio virtuosa. Ratio horum om
nium consummatio est gloria. Demum igitur
quoniam omnium istorum consummatio debet fieri in
quod exigit retributio iusta iusticia et produc
tio dei fecit rationale spiritum capax se secundum
primum indutum per magis capax istius summe
trinitatis quam clemencia ihesu redemptoris
reformauit ut viueret secundum sapientie re
gulam eterne legis. Hinc est quod nullo mi
nus deo potest rationalis spiritus perpetuari nec
eius capacitas et desiderium quietari.
Et ideo datur ei in premium deiformitas
glorie per quam deo efficitur conformis et rationem
videat clare ipsum et voluntate diligat
ipsum plane et memoria teneat sine fine
ut sit tota anima viuax et dilatate ihesu
tota debetur in tribus viribus suis tota
deo trino et vno configuretur tota in deo ys
maturetur tota in illo requiescit ac per hoc
non sua sed dei viuat vita beata et glo
riosa. Rursus quoniam illa retributio fieri debet
secundum quod exigit non solum retributio et produc
tio et productio verum etiam gubernatio. Et
deus in productione corporis anime alligauit
et naturali et mutuo appetitu in integrum
copulauit. Quo ad gubernationem vero sub
iectionem et instantem meriti fecit ut spiritus
condescenderet et intenderet corpori guberna
do per operationem in merendo. Et naturalis
appetitus anime non patitur quod anima sit ple
ne beata nisi restituatur ei corpus ad quod
naturaliter inclinatur. Ratio est omnibus quantum
ex rationibus diuinis predictis exigentibus
quod anime reddatur proprium corpus. Quia vero
ordo regiminis sapientie dei non patitur quod re
stituatur corpus spiritui beato ad repugnantia
sed potius ad gaudium complementum.

ideo oportet quod spiritui beato restituatur cor
pus conforme per omnia sibi conforme et sub
iectum quantum potest corpus per gloriam spiritui
conformari. Quoniam ergo spiritus et perfectione lu
minis eterne dei trini et veri clarificatus est
debet in eius corpore claritas lucis per modum
maxime resultare. Rursus cum dilectione illius sum
mi spiritus et summe spiritualis effectus est ideo
in corpore habere debet correspondentem sub
tilitatem et spiritualitatem. Rursus etiam in
mente eternitatis facta est spiritus omnino impas
sibilis ideo debet esse in eius corpore com
moda impassibilitas tam contra quam ut
Quia vero in hys omnibus spiritus est prompt
tissimus ad tendendum in deum ideo debet
in corpore glorioso summa agilitas reperi
ri. Cum igitur per has quatuor proprietates
sit corpus spiritui conforme et etiam subiec
tum hinc est quod in hys quatuor proprietatibus
tam dotes ratione quarum ydoneitatem habet
spiritum sequi et locari in regione celesti que
est regio beatorum. Et per hec a summo ca
pite ihesu descendit vsque ad inferiora membra
ad horam vestimenti diuini corporis ad quod
plenitudo dulcedinis et beatitudinis ex
cessus redundat et quantum est redundat con
naturaliter. Postremo quod in diuersis corporibus mem
bris diuersa sint carismata gratiarum non so
lum quantum ad interiora dona verum etiam
quantum ad exteriora corporea. Ita non solum
quantum ad perfectionem virtutis in mente sed
etiam quantum ad perfectionem decoris in natura cor
poris. Hinc est quod aliquibus membris ihesu non
solum stola anime cum tribus eius dotibus et
stola corporis cum quatuor verum etiam co
rollaria decoris et gaudii debetur. Propter quod
excellentiam perfectionis et decoris habitam in
corpore virtuoso quam maxime consistit in tri
plici priuilegiato opere ymmo tres vires
anime. Secundum concupiscibilem est dilatatio
concupiscentiarum per integritatem perpetuam
continentie virginalis. Secundum irascibilem

et pro honore ihesu et sui nominis passa mor-
tis. Et ideo predicatoribus virginibus
et martiribus debetur illa excellencia spe-
cialis que aureola vocatur que ad honorem
non solum fit anime sed etiam corporis, quia non
redditur voluntati tantum sed operi exterius
subsequenti sibi merito. et summi clari-
tatis in quo consistit consummata integri-
tatis plenitudo omnium honorum spectancium
ad beatitudinis complementum. Hanc igitur su-
perne civitatis beatitudinem per quam quo ad
omnia promissa beatus iohannes apostolus et evange-
lista dicit se vidisse respectu duo per ange-
lum in montem altum sublimis contempla-
cionis sustollitur. Nam per generale totius ci-
vitatis gloriam dicit quod ostendit sibi civitatem
sanctam iherusalem descendentem de celo a
deo quia per sublimem dei potenciam sapi-
enciam et iusticiam hec gloria
huic sancte civitati attribuitur a quo tamen
subiectum et intellectum suum se cognoscunt
deficere. Item dicit habentem claritatem
dei et reliqua. quod in generali dicit pro uni-
versali differmitate glorie civium supernorum.
Et quia a claritate gloriosorum corporum re-
sultat status omnium quasi quoddam lumen illumina-
tivum decoratum et stabilitivum omnium ci-
vium supernorum ideo dicit quod lumen eius
simile erat lapidi precioso tanquam lapidi cri-
stallo. Et ibi varias significaciones
exprimit istius civitatis. quia et vere
sponsam ornatam viro suo. Et ut omnes
superiores proprietates nobiles ibi adap-
tentur incipiendo a corporalibus possumus
dicere quod claritas corporum signatur in sple-
ndore auro cum dicit Ipsa vero civitas
aurum mundum. Subtilitas in puritate
cum dicit simile vitro mundo. Impassibili-
tas in stabilitate lapidis iaspidis pre-
ciosis ex quo tota muri structura con-
sistit. Agilitas in velocitate omnimoda
mensure qua mensurantur omnia latera civi-
tatis per quod datur intelligi motus velo-
cissimus beatorum tam in spiritu quam in corpore
quo agillime et absque tarditate mo-
ventur ad omnia dei opera contemplanda et
omnia totius mundi latera velocissime per-
currenda et mensuranda. Triplex autem
prerogativa aureole significatur in digni-
tate portarum. Que dicuntur semper aper-
te per correspondenciam ad predicatoris me-
ritum per quam tamquam per apertam superne
civitatis portam intratur ad christum. Dici-
tur etiam margarite sive quod margaritas
per prerogativam mundicie et virginalis
continencie. Dicuntur etiam angulares per
singularem fortitudinem roboris et constancie
et corporis sui ad mortem et passiones quas-
cumque. Per autem angulus fortitudinem
significat et conarticulationem robustam ani-
mus per defensionem domini habens quod mul-
tis apparet. Pars in angulis est fortitu-
do domus Job. i. Concussit quatuor angu-
los domus. Et inter quod christus lapis est
angularis. Attende autem quod hec tres prero-
gative martirii virginitatis et doctrine ra-
cionabiliter attribuuntur portis per quas
significantur prelati quia hec tamen debent in
eis singulariter refulgere quo ad tres do-
tes anime. Pro visione dei summi et glo-
rie honoris christi dicit quod civitas non eget so-
le neque luna. Nam claritas dei illumina-
bit illam et lucerna eius est agnus. Pro dul-
cissima et sufficientissima fruicione plene
refectionis voluntatis ponit fluvium aque
vive splendidum procedentem de sede dei
et agni in medio platee eius idest sua-
vissimum refectionis dulcorem in reple-
cione voluntatis per caritatem dilatate et
quia non solum est potus sed et pascui-
sumus cibus non subeunt de superhabundan-
tibus lignum vite. Tenacio vero omnibus
et eterna significatur in perhennitate
fluvii et immensitate mensure cum quibus

fructus ligni vite afferentur. Et in hoc quod
dicit omne malum imperpetuum non erit
nox neque mendacium neque indigentia
eciam cuiuscumque nobilis creature. Pro
plenaria vero satisfactione et refectione
totius mentis dicit quod dominus deus omni
potens templum illius est et agnus. De
hiis autem supra in septimo capitulo dicta sunt pla
hunc iocundo sponsalicio adaptanda.

Ihesus rex regum dominus. Capitulum xvi.

Sicut graciosissimus Ihesus se
toti civitati electorum exhibe
bit ut sponsum sic se exhibe
bit ut regem speciosissimum simul et
dignissimum et omnipotentissimum. Ra
hic est vere rex pacificus cuius vultum
desiderat universa terra. Hic est verus
assuerus qui tercio anno imperii sui in tercio
adventu post sentenciacionem sui iudi
cii faciet grande convivium principibus
cunctis et pueris suis. Hoc est illud
regnum quod dei omnipotencia suscitabit
omnia alia regna comminuet et ipsum re
manebit in eternum. Huius sublimissimi re
gis magnificenciam Iohannes describit A
pocalipsis 19 cum dicit. Vidi celum apertum
et ecce albus equus et qui sedebat super
eum vocabatur fidelis et verax et cum
iusticia iudicat et pugnat etc. Licet
istud posset exponi de suo adventu
ad interitum antichristi tamen per ultima gloria
paradisi apparebit celum apertum omnibus beatis
quibus universa revelabuntur secreta.
Et tunc videbunt equum album hominem
corporis victoriosissimum et candore gloriosum
cui filii dei persona insidet tamquam tranquil
le et plenarie possidendo. Tunc apparebit
fidelis et verax in tenendo promissa
et donando utilia et salubria que omnia
apparebunt per opus completa. Et cum iusticia
pugnat et iudicabit quia iustissime istos
beatificabit et reprobos eorum hostes perter

net. Oculi autem eius sicut flamma ignis
quia singularis eius aspectus est ardentissimo
amore super electos effusus. Dicitur autem in capite
suo habere dyademata multa quia per se et per
omnibus membris suis apparebit sublimiter
coronatus et singulis coronas tribuens glori
osissime victorie. Habens nomen scriptum quod
nemo novit nisi ipse quia plenarie gloriam
sue beatifice unionis nullus totaliter compre
hensive cognoscet nisi per se et absque ipso per
se aliis quibus voluit revelare. Vel ipso
autem nomen scripsit ei pater cum eum ab eterno
genuit. Et tandem trinitas scripsit illud
super humanitatem Ihesu cum ipsam filio dei
univit. Et vestitus erat veste aspersa san
guine idest humanitate pro nobis occisa et
sanguine rubricata. Que quidem passio
semper in eo per meritum et premium et per sacratissi
ma signa indelebilia gloriosorum vulnerum
apparebit. Sublimitas autem nominis eius est
verbum verbalis et eterna sapiencia dei patris in
quo totum prius esse omnibus creaturis expri
mitur. Propter quod dicit quod vocabatur nomen eius
verbum dei. Preterea celestia autem comitia omnium de
quod exercitus qui sunt in celo celestem vitam
agentes ipsum in equis albis sequuntur idest
glorificatis corporibus velut omnium suorum
principiorum ducem et regem. Et vero nomine ce
torum spiritum designetur angeli et per equos
albos inferiores spiritus et per equites supe
riores ordines designentur. Vel respicit omnium
equi albi designentur virtutes celorum var
tinas et robustas candore glorie dealba
tas. Respectu vero plurium antichristi de quo
ibi litteraliter agitur designant hii exercitus
magis proprie sanctos tunc viventes qui in
celo in evangelica vita quos Ihesus mente
et corpore dealbabit et armabit et fortissime
muniet et inflammabit et animabit more
victoriosorum equorum. Et deducet secum
ad expugnandum antichristum et exercitum
eius. Tunc etiam sancti habebunt sicut per oculis

ingit xpm tamq suu rege z duce
ac si xpm sensibilit videret i celis ve
locit currente ad triuphu. Joachim
sup hunc locu mota qstioe an xpc p
se tunc appareat i tpe vltie nativitatis
ut pluet contra antixpm z suos. Ru
det. ego puto q p seipm veniet ad
destruedu eu. ideo visus e sedes sup equu
albu. qz i corpe suo mudo apparebit bo
nis z malis. Hec ille. Ego no credo
ad litteram tunc apparere. sz forsitan tunc in
aliquo sco electo z magno i signifero
suo sanctisso corpalit glorioso z toto ca
dore albo victoria huius pugne pficiet.
Vel forsitan in aliquo solenni facto
tunc aliorum pncipe de illis q vivet hic
corpalit supdca faciet. qz nichil volui
hic diffinire. Et qz sup hunc si ita fuit
singulariter spedent xps io hec victo
ria eo noie attribuetur xpo. Unde de
ore eius gladius pcedit acutus. qz se
cundu aplm ipm interficiet spu oris
sui. Et ipe percutiet gentes quasda ad
correptois fructu. Et ipe reget rebel
les i virga ferrea i flexibilis iustitie.
sup quos calcat torcular vini furoris
ire dei omnipotentis. qz ipe pmit ipi
os penis mortiferis quas deus trinitas
qui furibundus irae eis iiustitie mensura
coprimat. Rd hec aut sublimissia potecia
ihu dz q habet i vestimeto z i femoe
suo scriptu. Rex regu z dns dnanciu.
In vestimeto designatur iustitia iuxta
illud. Justicia indutus sum. In femoe aut
ppagacio plis. Quida enim dnantur.
qz dignis opibz et strenuis pliis p
merentur. Quida sunt regu filii z here
des. Utroqz aut mo queunt xpo esse
rege regu. Ita ipe est naturalis filius dei
pris z nalis heres regni eius. Ipse
tn p passione sua meruit nome
qd est sup oe nome. Et p triuphalem
potecia hec victoriose obtinuit. Ite
i vestimeto sue humanitatis et
femoe sue carnis scripsit deus trini
tas regia maiestate z potecia deita
tis z psone filii qui ipam psonalit
univit sue humanitati z carni. Dicit
aut rex regu z dns dnanciu no solu
qz excellentisse est ipo sup omes
sicut virgo virginu. sed etia quia
electi sup quos ihs regnat. post ipm
z in ipo et p ipm sunt victores reges
et dni. Per vestimentu aute intel
ligitur omia queucqz exterisecu. P
femur aut intelligitur mundu carneu
infirma sue minus fortia. Et i hiis si
gulariter dicitur esse scripta magnifi
centissima eius maiestas. qz nichil
est in ihu nec de ihu in quo no ap
pareat ipm esse sup summu regem
z dnm. Vel p vestimentu pnt itel
ligi sci pfecti. p femur vero illi qui
scia regnacoe p baptismu qui ex
suo femoe ppagati optinet regnu
celi. In utrisqz aute scriptu est nota
tum nome et regum ihesu xpi. Si
cut aut ipse ihus successioe pater
na z strenua victoria obtinet no
me istud. sic et suos emulatores
pfectos vult utroqz mo sue maies
tatis gla insigniri. licet ipo victo
ria. no sit nisi ex ipius victoriosis
simi ihesu ppagacoe. Omnia enim
gra et principiu z mediu z fine
ois victorie cosequitur. Et p hoc si
mul cu ihesu sunt reges regu z dni
dnanciu in ipo et cu ipso z p ipm
solu omia possidentes. O qm glorio
su est huius excellentissi regis regu
ihesu regnu in quo cu ihu regnat
omis iusti. Cuius rex est veritas lex
caritas. vita etnitas. i quo e ptas ex
cellens sapia fulgens fons bonitatis.

per omnia diffundens. Ipse enim in eternum pluralitate
dividetur nec partium compositione minuetur.
Nec mensuratione distinguitur nec temporali-
tate terminatur nec loco circumscribitur nec
motibus variatur nec tempore mensuratur.

Jhesus finis optatus. Capitulum xviii.

AD finem omnium desideriorum nostrorum
hoc tempore nos inducit. Cuius
beatitudo et finis omnium in eius
beatitudine consumatur qui est fons et origo
omnium bonorum et ipsorum incrementum et ulti-
mum complementum. Ipse enim de seipso dicit
Johanni dilecto. Ego sum alpha et o principium
et finis. Quia sicut per verbum eternaliter
deum omnia producuntur sic per verbum carnem
unitum promovetur et firmatur. Ac per hoc verus
et proprie Jhesus est finis noster. Ipse est deus noster
in cuius mirabili desiderio vivimus et in eius
pleno complemento saciabimur. Ipse hoc de-
siderium attendit cum in fine apocalypsis dicitur
Sponsus et sponsa dicunt veni. Cum dicit
sponsus Jhesus et sponsa gloriosissima virgo
maria et tota ecclesia etiam dicit veni
id est nostrum desiderium attendunt qui nos
inde exponentes ad principium boni finis.
In medio libri huius sponsus et sponsa dicit
venire et dicit qui venit sic huius. Et sic est
sponsus qui Jhesus tam per se quam per inspirationes
factas in pectore sponse attendit desiderium
adventus sui et illi qui sunt vera sponsa
affectuose concedat. Quia audit qui hanc
universalem ... in verbo et opere plena fide
et ... caritate dicat veni id est totus
attendatur in ardore desiderii huius supple-
mentum. Jhesus et Jhesus totus amore ...
... liberaliter offert dicens. Qui sitit
veniat et qui vult accipiat aquam vite
gratis ... gratia qui ...
a summa caritate ... Jhesu liberaliter
proximat offertur et datur. In hunc igitur
celestem finem Jhesum desiderio et intentio libri
dirigamus ... Jhesu domine Jhesu ...

tuorum ... ipso enim Jhesu eterni patris filio
et eius emanatione eterna per omnia ab ipso cre-
atorum et per assumptionem sue nature gloriosa miste-
ria et per propagatos diversos status ab ipso
sponso Jhesu in sua ecclesia peregrina et etiam
regni eius sublimia in hunc dulcissimum
finem ipso Jhesu piissimo nos misericorditer
deducente pervenimus adiuti precibus sanc-
tissime virginis matris eius et precursoris suis
necnon beatissimi archangeli michaelis
cuius nunc primo ... et seraphica et se-
raphicis inflammationibus et suffragiis ...
signiferi vulnerum crucifixi ... in cuius
monte et loco sacro impressionis eorundem sa-
crorum vulnerum nunc in vigilia archangeli
michaelis cuius ipse quadragesimam et nunc sui fratres
faciunt quadragesima ieiunium ad
hunc terminum et libri huius complementum nos
Jhesu nostra clementer adduxit. Summo igitur
omnium principio et perfectissimo fini ipsi Jhesu re-
feramus qui nos deducens tantis pelagis
perduxit ad portum. Oratores suppliciter et
... in aliquibus locis locuti sumus
aliter quam esse voluit ... indulgentia
delinquenti. Et si est qui pie corrigat
et iudicium ... removeat ... adhuc in
uno ... correctionem suscipere. Sed
ac ... Jhesu velox vocatio me ...
erit ... hac luce ... etiam cum per spiritum
Jhesu datum est ... misterium ...
indigna ... dignetur observo omne
dictum Jhesu soli et eius correctioni librum et
me plene submitto et soli sedis apostolice
in cuius fide me vivere profiteor ... examinatione
emendatione et correctioni relinquo
omnia que in huius libri serie continentur
et omne quod illam esset detestor. Nec
ad ... eius iudicium teneo ...
affirmo. Sed si ... dictis meis plene
revoco. Nec aliquis inferior presumat con-
tra hunc librum aliquid innovare. Sed ...
in ... summe sedis cui emendandus

liber diuino spu est tūsmissꝰ. Ita qt-
qt in his q̃ scripsimꝰ minꝰ bene dix-
imꝰ nobis iputamꝰ tn̄ in cōspectu
ipiuꝰ ihū loquimr̄ qd̄ recto zelo et
sincera caritate ōīa ut aperiat oculꝰ
mētis ad intuendū horrēda picula ꝛ
corrigēda ac̄cia vicia statꝰ pntꝰ. Si
qꝰ vero digneꝰ spūꝰ xpi ihū fecit
nos dicē illi fidelit̄ reddimꝰ ꝛ ipi
ihū soli grē psoluatꝰ qui cū pr̄e et
spū sc̄o viuit ꝛ regnat imensꝰ etinꝰ
ꝛ deus bndictus ꝛ bndicēdus i se-
cula seculoꝝ. Amen

Explicit liber qntꝰ

Ptinet c̃gulaibꝰ i traiecto

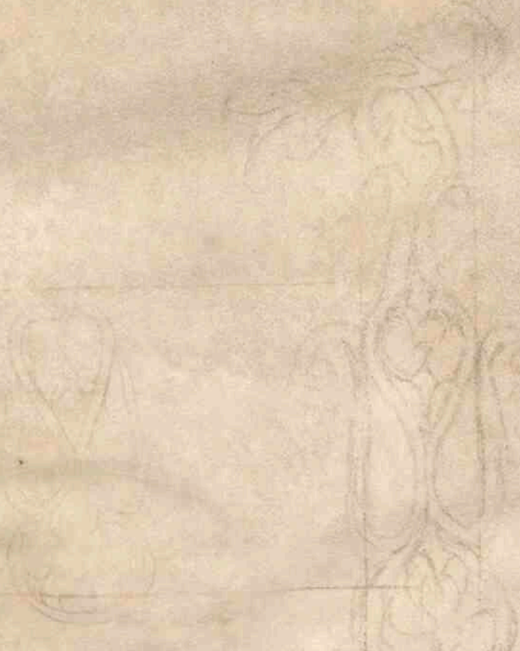

Liber monasterii Canonicorum Regularium In Traiecto

549

348(4.D 5)

Verantwortlicher Redakteur: G. Real. Druck u. Verlag von Klöckner & Mausberg, Kempen a. Rh.

7. Jahrg. Nr. 51. | Thomas a Kempis, als Gratis-Beilage zur Kempener Zeitung (Sonntagsausgabe mit Thomas zusammen pro Quartal 75 Pfg.), kann auch für sich allein bezogen werden u. kostet sodann bei allen Postanstalten des Deutschen Reiches (eingetr. im Postz.-Katalog unter Nr. 6591) pro Viertelj. 25 Pf. | 23. Dez. 1894.

Weihnachten.

Heil'ge Nacht, so hehr wie keine.
Die zur Erde sich gesenkt,
Wo Maria hat, die Reine,
Uns den Gottessohn geschenkt.

Jubel klingt durch Deine Still',
Freudenlieder schallen laut,
Weil du in der Zeitenfülle
Hast das Heil herabgethaut.

Welch' geheimnißvolle Weihe
Schauert über Land und Meer,
Wundernacht, du strahlst auf's Neue,
Wie dereinst, hochheilig, hehr.

Ob beeist des Waldes Aeste,
Die Natur rings fr udenleer,
Bleibt das fröhlichste der Feste
Ewig deine Wiederkehr.

Denn der Himmel sinkt hernieder
Und der Gnade gold'nes Band,
Schlingt sich um die Erde wieder,
Die der Sünde Fluch umwand!

Leuchtend sich der Wahrheit Sonne
In die Finsterniß ergießt,
Strömend aus dem Gnadenbronne
Klar des Lebens Wasser fließt.

O so schallet denn ihr Glocken,
Durch die heil'ge hehre Nacht,
Christen, preiset voll Frohlocken
Den, der uns das Heil gebracht!

Über ein in Deutschland verschollenes Werk des Thomas von Kempen.

Zweck nachstehender Zeilen ist, die öffentliche Aufmerksamkeit auf ein in Deutschland verschollenes Werk des Thomas von Kempen zu lenken und insbesondere die Vorstände von Archiven und Bibliotheken um gefällige Mittheilungen über das etwaige Vorhandensein von Handschriften, Ausgaben und Übersetzungen desselben an den Unterzeichneten ergebenst zu bitten.

Abgesehen von der in tausenden von Originalausgaben und Übersetzungen in der ganzen Welt verbreiteten „Nachfolge Christi" sind die übrigen Schriften des Thomas von Kempen dem größern Publikum verhältnißmäßig leider nur sehr wenig bekannt. Daß aber ein die „Nachfolge" um ungefähr den vierten Theil an Umfang übertreffendes und inhaltlich ihrer nicht unwürdiges Werk von ihm, und zwar trotz einer Anzahl Ausgaben, Übersetzungen und Erwähnungen desselben, sogar den namhaftesten deutschen Thomasforschern[1]) unseres Jahrhunderts, z. B. Mooren und Hirsche, völlig unbekannt geblieben ist, diese Mittheilung dürfte denn doch manchen überraschen. Die Gründe für diese Thatsache den Beweis für die Ächtheit des Werkes und andere damit zusammenhangende Fragen gedenke ich in einer dem Schulprogramm des hiesigen Königlichen Gymnasiums Ostern 1895 beizufügenden wissenschaftlichen Abhandlung, der dann bald, so Gott will, eine kritische Ausgabe, die vor allem noth thut, und eine deutsche Übersetzung folgen sollen, näher zu erörtern; für jetzt beschränke ich mich darauf, dasjenige anzuführen, was zur Erlangung einerseits mir nur aus Citaten bekannten, andererseits für mich vollständig neuen Materials geeignet seine dürfte.

Den in den verschiedenen Ausgaben und Anführungen nicht ganz gleichmäßig lautenden Titel des Werkes wolle der geneigte Leser aus der nachstehend angeführten Literatur ersehen.

A. Literarische Hülfsmittel.

I. In meinen Händen sind:

Die von L. Hain in seinem Repertorium bibliographicum, Stuttgartiae 1831, Vol. II, Pars I unter Nr. *10991, *10992 und *10994 so beschriebenen Incunabeln:

1) „*10991. MEDITATIONES de vita et beneficiis Jesu Christi. F. 1a tit.: De vita et beneficijs ||saluatoris Jhesu cristi deuotissime|| meditationes cū gratiarū actione [vielmehr gratiarūactione]. Icon xyl. [Der Holzschnitt fehlt in dem mir vorliegenden Exemplar der Kölner Stadtbibliothek.] F. 2a: Prefatio|| ()I desideras p(er)fecte mundari a vitijs|| etc. Expl. f. 68b l. 19.: mationem Amen. s. l. a. et typ. n. 8 min. g. ch. c. s. 31 l. 68 ff."

---

[1]) Eine Ausnahme von diesen macht Dr. Karl Grube in den Historisch-politischen Blättern für das katholische Deutschland von Edmund Jörg und Franz Binder, 92. Band (1883) S. 902 f., insofern, als ihm aus einem in zwei Münchener Handschriften enthaltenen Verzeichnisse der Werke des Thomas von Kempen wenigstens der Titel des fraglichen Werkes bekannt geworden war. Seine Vermuthung jedoch, vielleicht seien die fünf Gebete [es sind ihrer übrigens sechs] über das Leiden Christi, welche sich bei Sommalius, Thomae Malleoli a Kempis Opera omnia, editio tertia, Antverpiae 1615, p. 277 bis 286 finden, ein Bruchstück des in jenem Verzeichnisse aufgeführten Werkes, ist nicht zutreffend. Auch in dem vor einigen Monaten in der Allgemeinen Deutschen Biographie, Leipzig 1894, Verlag von Duncker & Humblot, 186. Lieferung (Band XXXVIII. Lfg. 1), S. 74—85, erschienenen Artikel „Thomas von Kempen" von F. X. Kraus wird das Werk nicht erwähnt.

2) „* 10992. — — F. 1a tit.: De vita et beneficijs sal|| uatoris Iesu christi de||uotissime meditationes|| cum gratiarū actione. [vielmehr gratiarūactione.] F. 2a (c. sign. a2): Prefatio.|| (s)I desideras p(er)fecte mūdari a vitijs, si no|| etc. Expl. f. 72a l. 28.: consūmationem, Amen. s. l. a. et typ. n. 8 g. ch. c. s. 30 l. 72 ff.“

3) „* 10994. — — F. 1a tit.: De vita & beneficiis [vielmehr: beneficijs] saluatoris Ie||su christi deuotissimas meditatiōes|| cum gratiarūactione. Et perlucidū tractatū atq; d'uotū domini Gerar||di Zutphanie de spiritualibus ascē|| sionibus totus libellus continet. F. 2a (c. sign a ij): Prefatio||(s)I desideras perfecte mundari a|| etc. F 248a l. 22.: ¶ Laus deo. F. 249a (c. sign. j): Incipit tabula presentis libelli. Expl. f. 255a. l. 7. s. l. a. et typ. n. 8 min. g. ch. c. s. 25 l. 255 ff.“ [2]) Diese drei Incunabeln enthalten von den vier Theilen des Werkes bloß die beiden ersten, allerdings die umfangreichsten und wichtigsten (bei Sommalius in dem gleich anzuführenden Werke p. 617—678).

4) Thomae Malleoli a Kempis . . . . Opera omnia. Ad autographa eiusdem denuo emendata, atq; etiam in editione tum prima tum secunda aucta plurimum: Omnia verò in tres Tomos distributa: Opera ac Studio R. P. Henrici Sommalii è Societate Iesu . . . . Editio Secunda. Antverpiae, Ex Officina Typographica Martini Nutii . . . . M. DC. VII.[3]) 8°. 879 S. mit durchlaufender Zählung für alle 3 Bände. Mit dem Bildnisse des Thomas a Kempis in Stahlstich. Der dritte Band dieser Ausgabe enthält p. 617— 720: „De Vita et Beneficiis Iesu Christi Salvatoris Nostri Meditationes et Orationes“, oder, wie es in der Inhaltsübersicht des 3. Bandes p. 616 und auf je 2 aneinanderstoßenden Seiten des Textes als Überschrift kürzer heißt: „De vita Christi Meditationes.“ In sämmtlichen übrigen Ausgaben der Opera omnia, auch in denen des Sommalius, fehlt dieser Tractat.

5) Orationes In Totam Vitam Christi. Auctore Thoma a Kempis. Ex antiquis manu scriptis, Thomas Gratianus Prouinciae Col. Ord. FF. Eremit. S. Aug. Diffinitor eruebat. Coloniae Agrippinae, Apud Antonij Boëtzeri Haeredes. M. DC. XXVI. 8°. [16 S.], 520 S.

6) Meditationes Piissimae Fr. Thomae à Kempis Ord. Canonic. Regul. De Vita et Passione Domini nostri Jesu Christi. Opusculum luce nondum hucusque donatum ex Manuscripto Bibliothecae Societatis Jesu Paderbornensis. Coloniae Agrippinae, Sumptibus Wilhelmi Metternich Bibliopolae, Sub Signo Gryphi. Anno M. DCCXVII. Cum Permissu Superiorum, & Privilegio. [10 S. für Titel, Censuren und Index Capitum], 236 S. Text. 8°.[4])

7) Godvruchtige Overwegingen Over Het Leven En Lijden Van Onzen Heer Jesus Christus Door Thomas à Kempis. In het Nederlandsch overgebracht door en R. K. Pr.[5]) naar de eerste Latijnsche uitgaaf (te Keulen 1717 gedrukt volgens het Manuscript in de Bibliotheek der ZZ. EE. Paters van de Sociëteit van Jesus te Paderborn.) Kerkelijk Goedgekeurd. 's-Hertogenbosch, G. Mosmans Senior 1892. 8°. 336 S.

8) Meditations On The Life Of Christ, By Thomas A Kempis. Third edition, With The Original Preface By The Late Rev. S. Kettlewell, D.D., Sometime Vicar Of St. Marks Woodhouse, Leeds . . . . Oxford and London, Parker and Co. M DCCC XCIV. . . . 8°. LIII und 354 S.

9) Een Belangrijk Werk Van Thomas A Kempis Door V. Becker. Utrecht, P. W. Van De Weijer. 1893. 8°. 8 S. (Overgedrukt Uit De Studien Op Godsdienstig, Wetenschappelijk en Letterkundig gebied. XXVe Jaarg. Dl. XL.)

Den nächsten Anlaß zu vorstehender Recension bot die oben unter Nr. 7 aufgeführte holländische Übersetzung. Jedoch wird auch das Wesentlichste aus der Kettlewellschen Vorrede (s. oben No. 8) mitgetheilt und durch Zusätze des Herrn Recensenten vervollständigt. Letzterer hat durch freundliche Übersendung seiner Besprechung dem Unterzeichneten mittelbar die erste Anregung zu weitern Forschungen bezüglich des Werkes gegeben, wofür ihm der gebührende Dank auch an dieser Stelle ausgesprochen sei.

10) Eusebii Amort . . . . Moralis Certitudo Pro Ven. Thoma Kempensi . . . . Augustae Vindelicorum. Sumptibus Fratrum Veith, Bibliopolarum. 1764. 4°. [12 S.] 184 S. [15 S.] und 2 Tafeln Handschriften-Facsimile's.

11. Dr. Karl Grube, Ein Verzeichniß der Schriften des Thomas von einem Zeitgenossen, a. a. O. S. 898—905.

II. Folgende Hülfsmittel fehlen mir noch:

a. Ausgaben:

Nachstehende bei Hain a. a. O., wie folgt, beschriebene Incunabeln:

1) „10989. MEDITATIONES in Passionem D. N. Iesu Christi. s. l. a. et typ. n. 8.“

2) „10993. — — F. 1a: De vita et beneficijs ||saluator(is) Ie||su cristi deuotissime meditati ||ones cū gratiarū acti|| one. F. 2a praefatio. s. l. a. et typ. n. 12. g. ch. c. s. 22 l. 126 ff. (Colon., Ulr. Zell?)«

3) „10995. — — De vita et beneficiis saluatoris Ihesu Cristi deuotissime meditationes. Coloniae apud Lyskirchen. s. a. 12. g. ch.«

b. Übersetzungen:

1) Eine spanische 1661 in Brüssel erschienene Übersetzung von Don Francisco de Borja, der das Werk Thomas' von Kempen zuschreibt mit den Worten: Compuesto por el Venerable Thomas de Kempis, Canonijo Regular de la Orden de San Augustin.“ 4°. 320 S.

2) Eine englische Übersetzung. »De Vita« „was made and printed in Paris, A. D. 1664, by Thomas Carre, Confessor to the Canonesses Regular of the Augustinian Order, who attributes the work to Thomas a Kempis“.

3) Noch eine Übersetzung „of the »De Vitâ« was made into English by Henry Lee, LL. B., in 1760.“ Diese Übersetzung enthält so viele Zuthaten Lee's, daß es schwer ist, zu sagen, was ihm und was Thomas von Kempen gehört, dem er das ganze Werk zuschreibt. (Siehe über vorstehende drei Übersetzungen Kettlewell a. a. O. p. XLV ff. und V. Becker a. a. O. S. 5 f.)

c. Handschriften:

1) des Textes der Meditationes de Vita Christi.

Die der Kölner Ausgabe von 1717 zu Grunde liegende Paderborner Handschrift ist nach gefälliger Mittheilung der Herren Gymnasialdirector Prof. Dr. Jos. Hense und Prälat Domcapitular Prof. Dr. Wilh. Schneider in Paderborn und P. Otto Pfülf, S. J., in Exaeten weder an ersterem, noch, wie Herr Bibliothekar Oberlehrer Richter in Paderborn vermuthete, an letzterem Orte vorhanden.

Für die übrigen Ausgaben sind entweder gar keine Handschriften, oder, wie bei der Kölner von 1626, ganz allgemein „antiqui manu scripti“ angegeben.

Der einzige bestimmte mir bis jetzt bekannt gewordene Codex, der unser Werk enthielt, ist der von Amort, Moral. Certit. p. 153 f. beschriebene Miscellan-Codex in Folio, Papier, geschrieben in den Jahren 1470 und 1471, der im Jahre 1763 dem Karthäuserkloster Buxheim in Schwaben gehörte. Derselbe enthielt an erster Stelle eine „Passio beati Narcissi Episcopi Gerundensis“, als fünften Tractat „Meditationes in Vitam Christi“, als elften „Liber de imitatione Christi“ &c. &c. Die Imitatio wurde in demselben ausdrücklich unserm Thomas zugeschrieben. Wo mag derselbe sich jetzt befinden? In München?

Sollten nicht überhaupt noch Handschriften des Werkes vorhanden sein? Um für gütige Nachforschungen in Archiven und Handschriften-Katalogen, an denen es mir hier gänzlich fehlt, einen bestimmten Anhaltspunkt zu bieten, will ich, ohne Rücksicht auf die Capitelüberschriften, nachstehend die Anfangsworte der Praefatio (in der Ausgabe von 1717: Prologus)

---

[2]) Die Zählung Hains ist nicht richtig. Das Buch hat bloß 215 Blätter, Laus Deo steht also nicht auf Fol. 248a, sondern auf Fol. 208a. Incipit tabula auf Fol. 209a, der Schluß auf Fol. 215a.

[3]) Diese Jahreszahl haben mit dem Haupttitelblatt auch die besondern Titelblätter des 2. und des 3. Bandes, während das besondere Titelblatt des 1. Bandes die Jahreszahl M. DC. VI hat.

[4]) Diese Ausgabe ist bei Aug. de Backer, Essai bibliogr. sur le livre de Imitatione Christi, Liège 1864, unter Nr. 2925 aufgeführt.

[5]) D. h. römisch-katholischen Priester.

und des 1. Capitels jedes der 4 Theile nach der Ausgabe von Sommalius hierher setzen: Praefatio: Si desideras perfectè mūdari à vitiis. Pars I Cap. I: Domine Deus meus, laudare te desidero. Pars II, III und IIII Cap. 1 gleichlautend: Benedico, & gratias ago tibi, Domine Iesu Christe; dsgl. die Schlußworte der 4 Theile: Pars I: pariter in vnum habitemus. Amen. Pars II: cum ipso resurgas in gloria. Amen. Pars III: Qui cum patre & Spiritu sancto viuis, &c. Pars IIII: per infinita secula seculorum. Amen.

2) des Verzeichnisses der Schriften des Thomas von Kempen.

Es sind mir solcher Handschriften im Ganzen fünf bekannt, alle dem 15. Jahrhundert angehörend. Das Verzeichniß, welches zwei in der Königl. Bayerischen Hof- und Staatsbibliothek zu München bewahrte Hds., nämlich Cod. lat. mon. 18526b, aus dem Kloster Tegernsee, und Cod. lat. mon. 23871, aus dem Chorherrenstifte St. Zeno bei Reichenhall stammend, enthalten, hat K. Grube a. o. O. veröffentlicht. In ihm ist als Werk des Thomas an 34. Stelle verzeichnet: Item liber oracionum de vita domini: „Domine deus meus, und an 35.: Item de resurrectione oraciones in duas partes secte. Hiermit aber decken sich inhaltlich und zum Theil auch wörtlich die Überschriften der 4 Theile bei Sommalius, welche so lauten: I. Ab Incarnatione Christi, vsque ad Passionem eiusdem. II: De Christi Passione, vsque ad resurrectionem eiusdem, iuxta 4. Euangelistas. III: De Resurrectione Christi, & variis apparitionibus eiusdem. IIII: De Ascensione, Pentecoste, & aliis quibusdam, oder, wie es in den Seitenüberschriften der Ausgabe von 1717 kürzer zusammenfassend heißt: Für Theil I und II: Meditationes de Passione D. N. J. Christi, und für Theil III und IIII: Meditationes de Resurrectione D. N. J. Christi.

Über drei das nämliche Verzeichniß enthaltende Handschriften des Klosters Rebdorff bei Eichstädt in Bayern berichtet nach Georg Heser's Vita & Syllabus Operum omnium Thomae a Kempis &c., Ingolstadii 1650, Eusebius Amort, Mor. Cert. p. 142—149. Zwei derselben waren undatirt, die dritte aber datirt: Anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, ipso die S. Gertrudis Virginis. Diese Handschrift befindet sich jetzt, wie sich aus V. Becker a. a. O. p. 6 ergibt, in der Königl. Bibliothek im Haag. Über den Verbleib der beiden andern ist mir nichts bekannt; es liegt nahe, zunächst an München, oder vielleicht noch eher an Paris zu denken, wohin auch die ehemalige Rebdorffer Handschrift des Chronicon Windeshemense von Joh. Busch gelangt ist; vgl. meine Abhandlung: Thomas von Kempen ist der Verfasser der Bücher De imitatione Christi im diesjährigen Programm des hiesigen Gymnasiums S. XVIII. Übrigens stimmen sowohl die fraglichen Anführungen unseres Werkes, als die Aufzählung der übrigen Schriften des Thomas in jenen Hdss. mit denen der Münchener Hdss. überein.

B. Vereinzelte Bemerkungen.

Es wird kaum nöthig sein, darauf aufmerksam zu machen, daß sowohl der Herausgeber der Ausgabe von 1717, als der holländische Übersetzer derselben diese irrthümlicher Weise für die erste gehalten haben.

Von den Jucunabeln erwähnt Kettlewell nur die bei Hain unter * 10994 aufgeführte. V. Becker (p. 4) wurde außerdem von Herrn Wright brieflich auf eine von ihm im British Museum gefundene im Jahre 1488 durch Ulrich Zoll [sic] zu Köln gedruckte aufmerksam gemacht. Das ist Hain 10993.

Vollständig collationirt habe ich bis jetzt mit dem Texte des Sommalius Hain * 10994 und die Ausgabe von 1717. Die beiden ersteren stimmen weit mehr unter sich, als mit der letztern überein. Hain * 10991 und * 10992, sowie die Ausgabe von 1626 habe ich erst gestern erhalten.

Mit der Bitte an die verehrlichen Redactionen von Zeitungen und Zeitschriften, von diesem Artikel in geeignet scheinender Weise gefälligst Notiz nehmen zu wollen, und in der Hoffnung, daß ich recht bald durch zahlreiche zweckdienliche Mittheilungen möge erfreut werden,[6]) wünsche ich allen Lesern vorstehenden Aufsatzes ein fröhliches und gnadenreiches Weihnachtsfest.

Kempen (Rhein) den 19. Dezember 1894.

Dr. **Joseph Pohl**, Gymnasialdirector.

[6]) Bei dieser Gelegenheit erlaube ich mir, die bereits an verschiedenen Stellen öffentlich ausgesprochene Erklärung zu wiederholen, daß ich dankbar sein würde, wenn man mich auf etwa noch nicht veröffentlichte Handschriften der Imitatio Christi, von Werken des Thomas von Kempen und von Johannes Busch, De viris illustribus (Theil des Chronicon Windeshemense) gütigst aufmerksam machen wollte.

Ehre sei Gott in der Höhe und Frieden den Menschen auf Erden!

uf! jubelt ihr Völker und danket dem Herrn,
Der Großes an Euch hat gethan!
Frohlocket! die Zeit, die ihr lange ersehnt,
Die freudenumkränzte, bricht an!

Auf! jubelt und preiset die göttliche Huld,
Die Frieden euch spendet und Glück,
Die liebreich euch führet nach Leiden und Noth
Zum Lande des Heiles zurück!

Auf! jubelt! vom Himmel hernieder heut' steigt
Der Heiland, der Alle erfreut,
Der der ewigen Liebe beglückendes Pfand
Als Zeichen der Freiheit euch beut!

Auf! jubelt! und ziehet entgegen dem Herrn,
Der Allen zum Heile erscheint;
Mit ihm euch, dem Retter, am heutigen Tag'
Auf immer in Liebe vereint!

Dann wird des Friedens goldener Schatz
Hienieden eu'r Eigen schon sein,
Dann kehret das Glück als himmlischer Gast
Bei euch für immerdar ein!

* * *

Friede den Menschen auf Erden!

Weihnacht! Welch süßer Klang! Welch eine Fülle von Liebe und Erbarmung, von Gnade und Segen liegt doch in diesem Worte für die Seele, welche liebt und glaubt! Ist's doch, als ob die Sterne heller erglänzten und die Glocken lieblicher klängen: als ob Engelsflügel in den Lüften rauschten, und als ob durch die feierlichen, herzerhebenden Glockenstimmen das Lied der Himmelsgeister tönte: „Ehre sei Gott in der Höhe und Friede den Menschen auf Erden, die eines guten Willens sind!" — Wie einst die frommen Hirten, so eilt der gläubige Christ im Geiste hin zur Krippe, um anzubeten das Heil der Welt. Sein vor Rührung feuchtes Auge versenkt sich tief in den Anblick des Himmelskindes, und Herz und Lippen stimmen begeistert ein in das herrliche Kirchenlied: „O du fröhliche, o du selige, gnadenbringende Weihnachtszeit!"

Ja, vielen Tausenden ist die Weihnachtszeit wirklich eine fröhliche, selige, gnadenbringende Zeit; doch leider ist auch groß die Zahl derjenigen, denen der eigentliche tiefere Sinn dieses schönsten Festes gleichsam ein verschlossenes Paradies bleibt.

Weihnacht ist vor allem das Fest der Kinder; Nicht als der gewaltige Richter, zu dem die Gläubigen des Alten Bundes in Furcht und Zittern emporschauten, stieg unser Herr und Heiland, uns zu erlösen, auf die Erde herab. Seine unendliche Liebe bewog ihn, ein schwaches, hilfloses Kindlein zu werden, auf daß wir ohne Zagen ihm nahen sollten, voll vertrauender Liebe, voll inniger Hingabe. Nach Kindern verlangte aber auch deshalb vor allem das liebevolle Herz des demüthigen Kindleins von Bethlehem: nicht nur nach solchen, die noch im zarten Alter stehen, sondern alle, denen sich das Christkind in seiner ganzen Lieblichkeit zeigen, alle, denen der Friedensgruß der Engel zur beseligenden Wahrheit werden soll, müssen Kinder sein, schlichte, genügsame, demüthige Kindesseelen, voll Einfalt und guten Willens.

Doch weil leider der kindlich fromme Glaube so vielen Gemüthern entschwunden, fehlt auch den Herzen die wahre innere Freude. So manchem ist das lieblichste aller Feste nur mehr eine willkommene Gelegenheit, beschenkt zu werden. Die mehr oder minder freudige Stimmung wird von der Zahl und von der Beschaffenheit der Geschenke abhängig gemacht; der gleißende Schimmer irdischen Tandes verdunkelt das himmlische Licht des wunderbaren Sternes, der zur Krippe führt; und die Ueberfülle von oft so unnützen Geschenken und Tändeleien läßt so ganz auf das göttliche Kind vergessen; Weihnachten ist ein Fest der Sinne geworden, und das arme, das für Gott geschaffene Herz geht leer aus in dieser seligen Gnadenzeit.

Darum, christliche Mutter, wenn du die Deinen glücklich wissen willst, und das willst du ganz gewiß, dann pflege und wahre den kindlich frommen Glauben in deiner Familie! Lehre die Kinder, dem lieben Jesuskinde im eigenen Herzen eine Krippe bereiten durch pünktlichen Gehorsam, eifriges Gebet und kleine Opfer, damit sie fähig werden, im Geiste das himmlische Kind in ihre unschuldigen Herzen aufzunehmen als liebste, schönste Festgabe!

Ach, selbst dieses Glück, dieses selige Hoffen und Harren auf das liebe Christkind, wird vielen unter den guten Kleinen jetzt geschmälert; statt zu ihnen zu reden aus der Fülle des Herzens vom lieben Heilande, erzählt man ihnen ein Märchen von einem „Weihnachtsmann"!

Doch wenn ihr, christliche Eltern, eure ernste und heiligste Pflicht als Lehrer des Glaubens erfüllt habt, dann möget ihr immerhin dem Zuge eures liebenden Herzens folgen und die guten Kleinen auch freigebig beschenken. Ist es doch ein so sinniger, echt christlicher Gedanke, gern und freudig zu geben, an jenem Tage, da uns vom guten Vater im Himmel so unendlich vieles geschenkt wurde. Ihr werdet die Wünsche der Kinder nach Möglichkeit berücksichtigen, ohne jedoch die Grenzen weiser Mäßigung zu überschreiten; ihr werdet bedacht sein, das Angenehme mit dem Belehrenden und Nützlichen zu verbinden, und bei der Wahl der Geschenke die edle Einfachheit als Rathgeberin zu erwählen; das unverdorbene Kinderherz ist ja so leicht zu erfreuen und zu befriedigen. Der schönste Platz aber unter dem Weihnachtsbaume bleibt der Krippe mit dem lieben Heiland vorbehalten! Es sei die Sonne, die mit ihrem goldenen Lichte alles erleuchtet und verklärt!

O möchten doch alle unsere Leser so Weihnachten feiern in des Wortes schönster Bedeutung! Möchte auch der feuchte Schimmer freudiger Rührung aus den Blicken dankbarer Armen, in deren Person das eifrige Zusammenwirken aller Familienangehörigen das liebe Jesuskind erquickt und bekleidet hat, den Glanz eueres Festes noch erhöhen! Das Christkind möge seinen Frieden herniedersenken in die Seelen, auf daß es euch gegönnt sei, zu jubeln aus freudigem Herzen: „O du fröhliche, o du selige, gnadenbringende Weihnachtszeit!"

„Christkindlein, komm in unser Haus!"

Für kleine und große Kinder.

Woran denkst du, liebes Kind, wenn du diese Worte hörst? Es giebt Kinder, welche dabei nur an die sichtbaren Gaben des Christkindes denken: an den funkelnden Weihnachtsbaum, die goldenen Nüsse und rothen Aepfeln dran und die vielen Sachen drunter, nicht aber an das Christkind selbst. Es liegt ihnen nicht viel daran, ob das Christkind selbst zu ihnen komme oder nicht. Gehörst du auch zu diesen Kindern? Ich hoffe nicht. Du hast den lebhaften Wunsch, daß das Christkind selbst auch bei dir einkehre. Aber, sagst du mir, wie kann das Christkind denn zu mir kommen? Das will ich dir jetzt erklären.

Als kleines Menschenkindlein, wie es nach Bethlehem kam, kommt das Christkind freilich nicht zu dir. Aber es will dem Geiste nach, unsichtbar in dein Herz kommen. Christkindlein ist ja Gottes Sohn, und Gott kann hin, wo er will. Da will es denn in dein Herz hineinkommen am heiligen Weihnachtsabende und drinbleiben wie in einer Wohnung, und es will dir Himmelsgaben bringen, als da sind: Freude am Beten und Freude am Folgen und Freude am Arbeiten und rechte Liebe zum Vater im Himmel und Liebe zu deinen Eltern u. s. w. Sind das nicht köstliche Gaben? Wünschest du nicht sehr, daß das Christkind selbst in der heiligen Nacht zu dir komme mit seinen Himmelsgaben? Gewiß wünschest du dies. Sage nur: „Ja, liebes Christkind, ich wünsche, daß du zu mir kommest". Aber mit dem Wünschen ist es nicht genug, du mußt das Häuschen deines Herzens so herrichten, daß es gerne bei dir einkehrt, und daß es ihm dort zu wohnen gefällt. Du mußt vor allem da herausschaffen, was ihm nicht gefällt. Alles, was vom bösen Willen herkommt, das gefällt ihm nicht: das freiwillige Böse, das Lügen, das Ungehorsamsein, das Unehrerbietigsein in der Kirche, und ganz besonders die Unschamhaftigkeit. Das muß heraus, liebes Kind; fort damit! Nimm dir vor, nie mehr zu lügen, nie mehr freiwillig ungehorsam zu sein, möglichst ehrerbietig in der Kirche zu sein und besonders gar nichts Unschamhaftes zu begehen. Denk jeden Morgen beim Morgengebet oder bei der heiligen Messe